

Programmabegroting 2018

Raadsvoorstel 2017 nr. 70

Utrecht, 15 september 2017

Voor u ligt de Programmabegroting 2018. In de begroting laten wij zien hoe wij met de stad, met de middelen die we hebben, werken aan de toekomst van Utrecht.

In de verschillende beleidsprogramma's geven we aan wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat dat kost. De financiële begroting is te vinden in hoofdstuk 3. In de bijlagen geven wij onder andere een overzicht van de stand en verloop van onze reserves en voorzieningen.

We willen we onze ambities realiseren door intensieve en vergaande samenwerking met iedereen die betrokken is bij Utrecht. Utrecht maken we samen.

De secretaris,

De burgemeester,

Drs. G. Haanen

mr. J.H.C. van Zanen

Colofon

Uitgave

Gemeente Utrecht

Fotografie

Robert Oosterbroek

Anton van Daal

Marnix Schmidt

Willem Mes

Jan Lankveld

Bert Spiertz

Freerk Sleeboom

Jarno Dekker

Eddy Steenvoorden

Sietse Brouwer

Yvon van Meegen

Janneke Baan

Marijn Kik

Eveline Stroucken

Wendy Lambers

Informatie

Gemeente Utrecht

Bestuurs- en conerndienst

Afdeling Financiën

Postbus 16200

3500 CE Utrecht

www.utrecht.nl/programmabegroting

finutrecht@utrecht.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Deel 2 Beleidsbegroting.....	15
Programma's.....	17
Bewoners en Bestuur.....	17
Stedelijke Ontwikkeling.....	31
Duurzaamheid	57
Bereikbaarheid	67
Openbare ruimte en groen	79
Economie.....	95
Werk en Inkomen	105
Onderwijs	117
Maatschappelijke Ondersteuning	133
Jeugd.....	143
Volksgezondheid	153
Veiligheid.....	163
Cultuur.....	179
Sport	187
Vastgoed	197
Algemene middelen en onvoorzien.....	203
Overhead.....	207
Paragrafen.....	211
Weerbaarheid en Wendbaarheid	211
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	225
Investerings en Onderhoud kapitaalgoederen	231
Financiering	247
Bedrijfsvoering	259
Verbonden Partijen.....	267
Grondbeleid	295
Lokale heffingen	297
Deel 3 Financiële begroting	311
Overzicht baten en lasten	313
Overzicht baten en lasten.....	313
Overzicht incidentele baten en lasten	319
Financiële positie.....	321
Actualisatie financieel beeld	321
Geprognosticeerde balans	323
Taakvelden	326
Bijlagen	329
Wijken	330
Subsidies	482
Reserves	500
Stand en verloop reserves	501
Toelichting reserves	502
Voorzieningen	523
Stand en verloop voorzieningen	524
Toelichting voorzieningen	526
EMU-saldo	534
Gewaarborgde geldleningen.....	535
Corresponderende posten.....	539
Wet Markt en overheid.....	542
Utrecht: Goed Geregeld!	549
Externe subsidieprogramma's	563
Verklarende woordenlijst.....	564

Samenvatting

Utrecht blijft investeren in een gezonde en leefbare stad

In de Voorjaarsnota 2017 is gekozen voor investeringen die gezond stedelijk leven verbinden aan groei. Daarnaast is een aantal onontkoombare knelpunten van een financiële oplossing voorzien. De Programmabegroting 2018 geeft dan ook een financieel solide beeld van de uitdagingen waar het stadsbestuur voor staat.

Financieel solide

Het Utrechtse begrotingsbeleid is solide: de meerjarenraming is sluitend. De OZB, de afvalstoffenheffing, en de overige belastingen worden – behalve met de inflatie – niet verhoogd. De rioolbelasting kan zelfs worden verlaagd, dat is voldoende om de betreffende kosten te dekken. De extra inkomsten die voortkomen uit de groei (Algemene uitkering en OZB) zijn gekoppeld aan de extra uitgaven die nodig zijn om die groei op een goede manier te beantwoorden. De grootste financiële risico's zijn gedekt.

Bouwen aan een gezonde toekomst

Utrecht wil een stad zijn met gezonde en veerkrachtige inwoners, waar mensen regie voeren over hun eigen leven. Tal van de gemeentelijke investeringen zijn daarop gericht. In 2018 zal de bouw van ongeveer 3.400 nieuwe woningen starten. We voegen betaalbare en duurzame woningen toe en kiezen voor hoogwaardige kwaliteit van de openbare ruimte er omheen. We kiezen voor fiets en voetganger als belangrijkste vormen van vervoer.

Werken aan werk

De Utrechtse economie groeit bovengemiddeld en het aantal banen stijgt. Dat feit werkt nog niet door naar het aantal bijstandsuitkeringen. We gaan daarom onverminderd door met werken aan werk. Enerzijds door de werkgelegenheid te helpen vergroten en anderzijds door te investeren in mensen, om hun kansen op de arbeidsmarkt te verbeteren.

Utrecht zijn we samen en Utrecht maken we samen

Daarom mogen herkomst, sociaal economische status, opleidingsniveau, handicap of beperking, geaardheid of geloofsovertuiging geen belemmering zijn om in Utrecht prettig te leven. Wij streven ernaar dat iedereen mee kan doen en zijn talenten en kwaliteiten kan ontwikkelen. Samen maken we de stad sterk. Daarom blijven we met de stad optrekken, door bij alle gemeentelijke taken, van beleidsontwikkeling en planvorming tot de uitvoering, zoveel mogelijk de samenwerking te zoeken met bewoners organisaties en ondernemers. We stimuleren en faciliteren initiatieven met kennis en kunde en waar nodig met budget.

Wat willen we in 2018 bereiken: de beleidsprogramma's samengevat

Programma Bewoners en Bestuur

We leggen in ons dagelijks werk verbanden met de stad. Bewonersinitiatieven worden actief ondersteund door medewerkers van de wijkbureaus, het initiatievennetwerk met ambtenaren uit verschillende afdelingen, sociaal makelaars en vanuit de verschillende onderdelen van de organisatie. Een financiële bijdrage is mogelijk uit het initiatievenfonds.

We zetten onze ervaringen met het vernieuwen van de wijkparticipatie, een groter bereik van meer verschillende bewoners, nieuwe werkvormen en (digitale) instrumenten, ruimte in regels, vroegtijdige samenwerking met wijkraden, coproducties en wijkambities om in nieuwe participatiemogelijkheden. We gaan ook door met de stadsgesprekken en het faciliteren van stads- en wijkdebatten in en door de stad. We voeren de Agenda Ruim Baan voor Initiatief met de stad verder uit.

Samen met het Utrecht Marketing Netwerk, een groeiend netwerk van partners in stad en regio, zetten we de stad nationaal en internationaal beter op de kaart. Belangrijk daarbij zijn de nieuwe Utrecht Marketingorganisatie en de internationale economische branding. Doel is dat meer bedrijven, bezoekers

en bewoners Utrecht zien als gezonde, groene en slimme stad. Internationaal willen we worden herkend als een gastvrije en gezonde stad om in te wonen, te werken, te bezoeken, te studeren, te investeren en om mee samen te werken.

Binnen de Utrechtse dienstverlening staat de Utrechter Centraal. Onze inwoners en ondernemers mogen van onze dienstverlening een eenduidige werkwijze, een helder serviceniveau en kwaliteit verwachten. Wij werken daarom continu aan het optimaliseren van onze processen en moderniseren onze kanalen. Het uitgangspunt hierbij is digitale zelfservice waar het kan, persoonlijke dienstverlening waar dat beter of nodig is. Binnen de dienstverlening zien wij dat ook de maatschappij in een hoog tempo verandert en daarmee ook de behoefte van inwoners en ondernemers over de manier waarop zij gebruik willen en kunnen maken van onze dienstverlening. Om aansluiting te houden bij deze veranderingen en te blijven groeien naar een dienstverlening die dicht bij haar inwoners staat innoveren wij continu.

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Utrecht bouwt aan een gezonde stad. Utrecht staat er economisch goed voor en heeft een grote aantrekkingskracht. Op allerlei gebieden worden we uitgedaagd zoals ruimtelijke inrichting, woningmarkt, bereikbaarheid, luchtkwaliteit en leefbaarheid. In de Ruimtelijke strategie kiest Utrecht voor groei door verdichting. Utrecht nodigt partners uit om samen met ons te investeren in vitale, gezonde en duurzame verstedelijking. Bedrijven en kennisinstellingen kunnen nieuwe en innovatieve producten, diensten ontwikkelen om Utrecht duurzamer, gezonder en nog aantrekkelijker te maken. Wij leveren onze bijdrage aan de groei van de stad via de investeringsimpuls.

In het MeerjarenPerspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) staan de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten uit de hele stad bij elkaar: zowel woningbouw-, commercieel vastgoed- als openbare ruimteprojecten. We schetsen een beeld van de verschillende gemeentelijke grondexploitatieprojecten en de stand van zaken van de Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie. Grote binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen zoals Merwedekanaalzone, Cartesiusdriehoek, Wisselspoor en Kruisvaartkade naderen het uitvoeringstadium.

Naar verwachting zal in 2018 de renovatie van ruim 2.500 woningen en de bouw van ongeveer 3.400 nieuwe woningen starten, waarvan bijna 400 studentenwoningen, ruim 400 sociale huur, 1.200 middenhuur en 1.300 dure huur en koopwoningen. We maken per locatie afspraken over de gewenste woningmix.

Het Rijk is de Omgevingswet met nadere regelgeving aan het invullen. Wij moeten het effect hiervan nagaan en voorstellen doen hoe dit te implementeren zowel inhoudelijk, procesmatig als financieel. Hiertoe gaan we de opgestelde Omgevingsvisie voor deelgebied Vleuten-De Meern komend jaar actief monitoren. Veranderingen op het gebied van digitalisering en vergunningverlening en handhaving zijn de andere pijlers voor de implementatie van de Omgevingswet. Met de ontwikkeling van de plannen voor de Beurskwartier en de realisatie van de plannen van de 1e fase Stationsgebied wordt gestaag verder gewerkt aan de versterking van het centrum aan de westkant van de stad. Leidsche Rijn is ongekend populair. De vraag naar woningen is nog nooit zo groot geweest.

In 2018 worden de plannen voor de bouw van een nieuwe woonwijk Groenewoud uitgewerkt. In het winkelgebied Leidsche Rijn Centrum wordt 750 woningen en 28.000 m² bvo detailhandel en voorzieningen opgeleverd.

Wij willen een inclusieve stad zijn en tweedeling tegengaan. Daarom zetten we in op de betaalbaarheid van wonen in de stad. We willen samen met de corporaties voldoende en betaalbare sociale huurwoningen en met beleggers voldoende en betaalbare woningen in de middeldure huur realiseren. Door de omslag op het terrein van wonen en zorg veranderen de opgaven op de woningmarkt. Het fysieke en het sociale domein werken intensief samen om de huisvesting van bewoners met een beperkte zelfredzaamheid integraal aan te pakken.

Programma Duurzaamheid

Utrecht is een snel groeiende stad, waarbij Gezond Stedelijk Leven het uitgangspunt is. Innovatieve oplossingen binnen de duurzaamheidsthema's geven de groei van de stad op een duurzame, gezonde en toekomstbestendige manier vorm. Een klimaatneutraal en circulair Utrecht is hierbij de stip op de horizon. Het programma duurzaamheid levert hier op vier punten een bijdrage aan:

- aandacht voor de (duurzame) kwaliteit van de bebouwde omgeving en voor de afname van de belasting van het milieu door mens, materiaal en activiteit;
- aandacht voor de (duurzame) kwaliteit van de openbare ruimte die meer en meer een verzamelplaats wordt voor ontmoeting, beweging, beleving en verbinding;
- inspelen op de vraag naar wonen, economische functies, ontspanningsmogelijkheden, onderwijs, zorg en werkgelegenheid die elkaar aanvullen en versterken;
- samenwerking met initiatiefnemers en partners in de stad, de regio, het rijk en Europa.

In 2018 werken we aan de energietransitie, wat grote investeringen vergt. Samen met onze partners werken we aan het verminderen van het gebruik van aardgas. Daarnaast werken we aan het verduurzamen van het warmtenet en zoeken we naar manieren om de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie te verhogen. Voor bedrijven wordt het Energiefonds uitgebreid. Het komende jaar wordt ook gebruikt om de exponentiële groei van het gebruik van zonnepanelen van het afgelopen jaar door te zetten. Hierbij zijn de voorstellen van het Rijk over de toekomst van het salderen en de SDE+ subsidies van cruciaal belang. Door het beschikbaar komen van Europese subsidie kan in 2018 ook gestart worden met de uitvoering van integrale projecten. Deze projecten richten zich op energiezuinig renoveren, schoon elektrisch vervoer en zonne-energie. Daarnaast wordt een dataplatform voor het ontwikkelen van nieuwe diensten op het gebied van energie en mobiliteit gefaciliteerd.

Programma Bereikbaarheid

In 2018 bouwen we verder aan een duurzaam mobiliteitssysteem, samen met bewoners, ondernemers en andere partijen. Een duurzaam verkeerssysteem is nodig om, met de groei van het aantal inwoners, de stad leefbaar en aantrekkelijk te houden.

In 2017 is Utrecht op de lijst "wereldfietsstad" (de Copenhagenize Bicycle Friendly Cities Index) een plaatsje opgeschoven naar de tweede plaats. Dat is niet voor niks, maar we gaan vanzelfsprekend voor de hoofdprijs. Daarom investeren wij ook in 2018 in goede fietsvoorzieningen, zoals die op de Voorstraat – Wittevrouwenstraat en burgemeester Reigerstraat – Nachtegaalstraat. De fietsroute Overvecht – USP is in 2018 gereed en we werken verder aan de doorfietsroute de Vechtroute. In 2018 opent ook de fietsenstalling onder het voormalig postkantoor aan de Neude.

Een goed functionerend Openbaar Vervoerssysteem (OV) is onmisbaar in Utrecht. De busbaan Transwijk is in uitvoering en de busbaan Dichterswijk, de laatste schakel in de HOV bril, zal worden aanbesteed.

In 2018 werken we plannen voor de Westelijke Stadsboulevard en de herinrichting van de Socrateslaan als stadsboulevard uit. We werken ook verder aan de opwaardering van de Noordelijke Randweg Utrecht die in 2020 in uitvoering moet gaan. Innovatief dynamisch verkeersmanagement draagt bij aan de afwikkeling van het verkeer.

We zetten in op schoon vervoer, ook als het goederenvervoer betreft. Zo sorteren wij voor op emissievrije stadsdistributie in 2025 conform de Green Deal met het rijk. We bouwen verder aan de infrastructuur voor laadpalen gericht op de toekomstige ontwikkelingen van elektrisch rijden.

De groei van de stad vraagt om andere, nieuwe, vervoersconcepten zeker voor ontwikkelingsgebieden zoals de Merwerdekanaalzone en de Cartesiusdriehoek. Zo werken we in 2018 aan de ontwikkeling van een mobiliteitshub in deze gebieden.

Programma Openbare Ruimte en Groen

Door het groeiende aantal inwoners en niet te vergeten het toenemende aantal bezoekers van de stad wordt de openbare ruimte steeds intensiever gebruikt. Daarmee neemt vanzelfsprekend ook de druk op beheer en onderhoud toe. Uiteraard gaan we in 2018 weer hard aan het werk om de buitenruimte schoon te houden en het groen netjes te onderhouden.

Met het prioriteringssysteem zijn er voor 2018 groot onderhoud projecten in de openbare ruimte geselecteerd. Deze groot onderhoud projecten zijn afgestemd met de wijken en andere programma's om overlast voor bewoners zo veel mogelijk te beperken en synergie en kostenbesparing in de uitvoering te bereiken. Dit "werk met werk" maken heeft als voordeel dat we meer doelen tegelijkertijd bereiken, zoals het verminderen van overlast. Naast de groot onderhoud projecten willen we komend jaar, mede naar

aanleiding van het burgerinitiatief 'elke dag verdient een nacht van de nacht', de lichthinder in de stad verminderen. Bovendien treffen we in 2018 de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat hemelwater snel kan worden afgevoerd, de bewustwordingscampagne die we samen uitvoeren met operatie Steenbreek is een voorbeeld van deze maatregelen.

In 2018 blijven we in de gaten te houden hoe de essentaksterfte zich in Utrecht ontwikkelt. We zorgen voor een veilige openbare ruimte door de maatregelen te nemen die nodig zijn. Daarnaast werken we verder aan het herstel van de funderingen van de wal- en kluismuren op diverse plekken langs de Oudegracht, Nieuwegracht en Kromme Nieuwegracht.

Tevens gaan we volgend jaar overeenkomstig het plan verder met de invoering van de nieuwe manier van inzamelen, waarbij het terugdringen van restafval en het stimuleren van het apart verzamelen en aanbieden van waardevolle grondstoffen de belangrijkste factoren zijn. Daarnaast blijven we extra inzetten op gescheiden GFT-inzameling en op het tegengaan van overlast als gevolg van bijplaatsingen van afval bij ondergrondse containers.

Verder blijven we werken aan een groene en gezonde stad, zodat Utrecht aantrekkelijk is en blijft om te wonen, te werken en te recreëren. Met het Meerjarengroenprogramma op basis van het Groenstructuurplan werken we aan een samenhangend netwerk van parken en groengebieden in en om onze stad. De parkzones langs het Amsterdam-Rijnkanaal en het Merwedekanaal (Rondje Stadseiland) waar we in 2018 verder aan werken is slechts één van de voorbeelden hiervan.

Tot slot versterken we, in lijn met ons dierenwelzijnsbeleid, de samenhang tussen dierenwelzijnsbeleid en ecologisch beleid. Daarnaast werken we samen met de Dierenbescherming aan het terugbrengen van het aantal zwervdieren door in te zetten op voorlichting en preventieve maatregelen.

Programma Economie

De Utrechtse economie groeit bovengemiddeld, het aantal banen stijgt en de Utrechtse arbeidsmarkt is op één na krapste van het land. Er zijn 10.000 banen bijgekomen in de periode april 2013 tot april 2016. De werkloosheid daalde in die periode van 7,3% naar 6 %. Achterover zitten is er niet bij. De werkgelegenheid neemt weliswaar toe, maar is niet voldoende om de groei van de Utrechtse bevolking de komende jaren bij te houden. Zichtbaar wordt de impact van digitalisering. Dit is zelfs te merken in sectoren waarin Utrecht als vanouds zeer sterk is, zoals de zakelijke en financiële dienstverlening.

Zoals vaak bij economische veranderingen, leveren trends ook nieuwe werkgelegenheid op. Innovatieve nieuwe of bestaande bedrijven ontwikkelen applicaties, games of nieuwe bedrijfsmodellen. Ook zien we een groeiend aantal ondernemers en (kennis)instellingen die zich richten op maatschappelijke opgaven en deze omzetten in nieuwe werkgelegenheid. Mooie voorbeelden zijn de startups en scale ups in incubators zoals de Dutch Game Garden of de Social Impact Factory, bedrijfsverzamelgebouwen en in het Utrecht Science Park.

Bij een groeiende stad horen voldoende goede voorzieningen, die de stad aantrekkelijk maken voor bedrijven, bewoners en bezoekers. Zoals voldoende retailvoorzieningen en de benodigde toeristische infrastructuur met voldoende hotels en horeca. Digitalisering is van grote invloed op het karakter van het benodigde voorzieningenniveau. De verwachte bezoekersgroei moet goed worden gefaciliteerd en we willen zorgen voor een aantrekkelijke, gastvrije, persoonlijke, schone binnenstad, en voor een gezond woon-, leef- en vestigingsklimaat. We werken samen met de stad aan versterking van de economie en werkgelegenheid van Utrecht. We richten ons op versterking van de bestaande economische structuur én investeren op nieuwe kansrijke economische sectoren. Ons doel is voldoende werkgelegenheid voor al onze inwoners, ongeacht opleidingsniveau en zowel nu als in de toekomst.

Programma Werk en Inkomen

De arbeidsmarkt trekt aan en de werkloosheid daalt. Het Centraal Plan Bureau verwacht dat het aantal mensen met een bijstandsuitkering in 2018 landelijk zal afnemen (-1,2%). Tegelijkertijd zorgt de instroom van nieuwe doelgroepen (voormalig Wajong en Wsw) en statushouders voor nieuwe uitkeringen. Voor Utrecht gaan we uit van 9.900 huishoudens met een bijstandsuitkering in 2018.

Onze dienstverlening is erop gericht zoveel mogelijk mensen mee te laten doen in de samenleving. We versterken wat werkt en we houden scherp voor ogen of het aanbod aansluit bij onze doelgroep. Voor de mensen die uitstromen naar werk, is onze aanpak gericht op duurzame uitstroom. In de afgelopen jaren is ons bestand aan werkzoekenden meer divers geworden onder andere door de instroom van statushouders, nieuwe doelgroepen onder de Participatiewet en een toename van oudere werkzoekenden. De vraag om meer diversiteit in onze dienstverlening wordt groter, waar nodig bieden we die, bijvoorbeeld in de vorm van een vernieuwende aanpak voor oudere werkzoekenden en door onze inzet op de minder kansrijke werkzoekenden te intensiveren. Daarnaast zetten we onze krachtige werkgeversbenadering onverminderd voort en intensiveren we de samenwerking met de regio. We zetten in onze aanpak ook in op een vereenvoudiging van onze processen, dit wordt mede ondersteund door onze ICT vernieuwing.

In 2018 ontwikkelen we de armoedeaanpak in Utrecht samen met partners in de stad verder door. In de aanpak ligt de focus op vroegtijdige signalering en ondersteuning om armoede en schulden te voorkomen en tijdig aan te pakken. Met de Buurtteams en het samenwerkingsverband Aan de Slag in Utrecht (ADSU) werken we nauw samen aan een goede aansluiting tussen de WMO en de Participatiewet.

Programma Onderwijs

Goed onderwijs is de drijvende kracht achter de ontwikkeling en ontplooiing van ieder mens. We blijven daarom samen met onze partners werken aan optimale kansen voor alle leerlingen om hun talenten te ontwikkelen. Om ervoor te zorgen dat leerlingen zoveel mogelijk gelijke kansen krijgen en benutten zetten we in op 5 lijnen: kwaliteit van het onderwijs, VVE en onderwijsachterstandenbeleid, warme overgangen en stapelen van diploma's in de schoolloopbaan, talentontwikkeling en ouderbetrokkenheid.

We bereiden ons voor op het nieuwe rijksbeleid voor onderwijsachterstandenbeleid en geven ook samen met de partners in het veld vorm aan de harmonisatie van het voorschoolse aanbod in de stad. Met de stedelijke stuurgroep IKC werken we aan het realiseren van IKC's in de stad. We zetten specifiek in op het verminderen van thuiszitten door uitvoering van het thuiszitterspact.

De stad groeit de komende jaren. Om zorg te kunnen dragen voor optimale huisvesting in het onderwijs werken we aan de uitvoering van afspraken met besturen van voortgezet onderwijs. We maken afspraken over de invulling van groeiopgave in het primair onderwijs.

De bibliotheek investeert in enkele wijkfilialen om bewoners nog beter te kunnen bedienen en blijft inzetten op het aanbieden van activiteiten voor specifieke doelgroepen.

Programma Maatschappelijke Ondersteuning

Utrecht zijn we samen en Utrecht maken we samen. Daarom mogen herkomst, sociaal economische status, opleidingsniveau, handicap of beperking, geaardheid of geloofsovertuiging geen belemmering zijn om in Utrecht prettig te leven. Wij streven ernaar dat iedereen mee kan doen en de mogelijkheden krijgt om zijn talenten en kwaliteiten te ontwikkelen.

Wij willen dit doen door te investeren in al die basisvoorzieningen die volwassenen, jongeren en kinderen helpen stevig in het leven te staan. Sociaal ondernemers willen we ruimte geven om maatschappelijke vernieuwing en slimme, nieuwe oplossingen voor elkaar te krijgen.

Inwoners met een zorgvraag of probleem kunnen rekenen op laagdrempelige en bereikbare zorg en ondersteuning. Die zorg en ondersteuning moet (uiteindelijk) zo licht mogelijk zijn, en ook door medebewoners of vrijwilligers geboden kunnen worden. Wij zetten daarom in op het versterken van de samenwerking tussen de professionals, het sociale netwerk en de vrijwilligers.

Voor de groei van de stad is extra geld beschikbaar. Ook bij de besteding van dit geld gelden de hierboven beschreven ambities en uitdagingen.

In 2018 maken we extra ruimte voor sociale prestatie/dagondersteuning en zetten we belangrijke stappen die in 2018 worden gezet richting de nieuwe subsidieperiodes voor de sociaal makelaars, de buurtteams en informatievoorziening en cliëntondersteuning.

Programma Jeugd

Het komend jaar zetten we ons in voor een stad waar kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien en zij hun talenten kunnen ontdekken en maximaal ontplooiën. In 2018 blijven we investeren in hoogwaardige zorg voor kinderen, jongeren en hun gezinnen. De druk op de zorg was – en is – hoog door de grote instroom van jongeren en gezinnen. De komende jaren werken we aan de 'beweging naar voren'. Hiermee beogen we vermindering van het beroep op zorg.

Dit gaan we allereerst bereiken door versterking van de 'sociale basis'. De sociale basis is het geheel van basisvoorzieningen (zoals onderwijs, welzijn, sport, opvoedingsondersteuning, e.a.) die bijdragen aan een optimale ontwikkeling van kinderen en het voorkómen van problemen, zodat een beroep op zorg niet nodig is. Vervolgens streven we naar uitbreiding van de informele (vrijwillige) zorg en beperking van het beroep op aanvullende zorg door zorgvuldige verwijzing vanuit de basiszorg. De bereikbaarheid van de aanvullende zorg verbeteren we door het buurtgericht organiseren van delen van de aanvullende zorg.

We vinden dat kinderen en jongeren met problemen beter in een gezinsomgeving kunnen opgroeien dan in een instelling. Daarom investeren we in een herkenbare vorm van Utrechtse pleegzorg en in uitbreiding van het aantal gezinshuizen in Utrecht.

Vanuit de actieprogramma's sociale woningbouw en wonen& zorg maken we ons sterk voor meer betaalbare woonruimte voor kwetsbare jongvolwassenen. Zelfstandig wonen is het uitgangspunt. Alleen als het echt niet anders kan is jeugdhulp met verblijf een optie.

Programma Volksgezondheid

Gezondheid is een leidende waarde voor de gemeente Utrecht. Enerzijds omdat wij een sterke (economische) positie op gezondheid hebben en als stad een zeer gezond klimaat. Anderzijds omdat wij als snelst groeiende stad van Nederland een stedelijke ontwikkelopgave hebben die wij op een gezonde manier willen invullen. Belangrijke doelen zijn bijvoorbeeld: ontmoeten (eenzaamheid tegengaan), bewegen, schone lucht en (veel) groen. Wij redeneren bij de stedelijke ontwikkelopgave vanuit drie invalshoeken: people-planet-profit, oftewel sociaal, fysiek en economisch.

Wij zien gezondheid niet alleen als de afwezigheid van ziekte, maar als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren op het gebied van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven. Hoewel de gezondheid over het algemeen redelijk goed is in Utrecht, zijn er wel grote verschillen in de gezondheid tussen Utrechters. Wij zien het als onze opgave om deze gezondheidsverschillen te verkleinen. Wij voeren daartoe onze wettelijke taken uit, zoals de Jeugdgezondheidszorg, Inspectie Kinderopvang, de Volksgezondheidsmonitor Utrecht en de zorg voor kwetsbare inwoners. Daarnaast werken wij aan zes kernthema's: gezond en veilig opgroeien, gezondheidsvaardigheden voor een gezonde leefstijl, gezonde leefomgeving, voedsel en voeding, gezond rondkomen en de gezonde keus aantrekkelijk maken.

Gezondheid is iets van ons allemaal, iedereen kan een bijdrage leveren of er invloed op hebben. Wij bedenken daarom niet van bovenaf een plan, maar werken samen met de stad aan gezondheid. Samen met partners en inwoners kijken wij wat er binnen deze thema's speelt in de stad en waar wij een zinvolle bijdrage kunnen leveren. Wij zoeken naar lokale en regionale coalities om samen te bouwen aan publieke waarden. Zo willen wij de gezondheid van Utrechters bevorderen en bouwen we samen aan een gezonde stad. Gezond stedelijk leven raakt thema's waar steden wereldwijd mee te maken hebben en is daarmee ook een internationaal thema. Als Utrecht willen wij leren van andere steden, samenwerken, maar ook ons profileren en anderen inspireren.

Programma Veiligheid

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor het goed samenleven. Samen met bewoners, ondernemers, instellingen en organisaties en andere veiligheidspartners werken we aan een stad waar mensen veilig zijn en zich veilig voelen. De gemeente heeft daarbij de regie, maar de verantwoordelijkheid dragen we samen. Initiatieven van bewoners stimuleren en faciliteren we.

In het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 (IVP) staan de doelen die de gemeente op het terrein van veiligheid nastreeft: een afname van criminaliteit; toename van het veiligheidsgevoel; het voorkomen en

bestrijden van incidenten en verstoringen van de openbare orde. Onze uitgangspunten zijn: integrale aanpak om te komen tot veiligheid; partners nemen hun verantwoordelijkheid; beleid en uitvoering sluiten naadloos op elkaar aan; een delictgerichte, gebiedsgerichte en persoonsgerichte aanpak. Onze prioriteiten zijn: de High Impact Crimes en jeugdoverlast en –criminaliteit.

Uitvoering van het jaarlijks handhavingsprogramma Openbare ruimte en bebouwde omgeving draagt bij aan het behalen van de doelstellingen van het IVP. Dat geldt ook voor de programma's Openbare ruimte en groen, Jeugd, Onderwijs, Maatschappelijke Ondersteuning, Vastgoed, Volksgezondheid, Werk en inkomen.

2018 is het laatste jaar van het huidige IVP. In 2018 bieden wij een raadsvoorstel voor een nieuw IVP aan met bijbehorende doelstellingen voor de jaren 2019 en verder.

De afgelopen jaren hebben we vooral gestuurd op basis van de criminaliteitscijfers van de politie en de meldingen bij de gemeente. De criminaliteitscijfers worden jaar na jaar positiever. Steeds duidelijker wordt echter dat deze criminaliteitscijfers slechts een deel van de werkelijkheid laten zien. Dat blijkt onder andere uit het feit dat het veiligheidsgevoel niet toeneemt. Mensen hebben de neiging zich terug te trekken in hun eigen wereld. Verdraagzaamheid staat onder druk waardoor een voedingsbodem ontstaat voor gevoelens van onbehagen en polarisatie.

Ook krijgen we meer zicht op de tot nu toe grotendeels onzichtbare criminele activiteiten en onderliggende structuren die onze samenleving ondermijnen. We zien ook dat achter veel geweldsincidenten een netwerk of structuur van criminele ondermijnende activiteiten schuil gaat. Het combineren van bestaande werkwijzen met een vernieuwende aanpak leidt tot een integrale en effectievere aanpak. Die vernieuwende aanpak bestaat onder andere uit het verkrijgen van een beter inzicht in ongewenste hardnekkige symptomen en patronen en het op basis van dat inzicht toepassen van bestuursrecht, strafrecht en fiscaal recht door de samenwerkingspartners op de meer onzichtbare vormen van criminaliteit.

Vanwege de bovengenoemde gebeurtenissen en ontwikkelingen zijn in de Voorjaarsnota 2017 incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de volgende thema's:

1. Het tegengaan van polarisatie en radicalisering in het teken van Utrecht zijn we samen;
2. Aanpak ondermijnende criminaliteit; uitbreiding onderzoeken Wet Bibob;
3. Flexibele inzet voor gebiedsgerichte aanpak van criminaliteit;
4. Preparatie van de crisisbeheersingsorganisatie met het oog op terrorismedreiging.

In de Voorjaarsnota 2017 zijn ook middelen toegekend om de gevolgen van de groei van de stad op te vangen. De toename van het aantal inwoners en gebouwen vergt meer toezicht en handhaving op straat. Ook neemt de gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio toe.

Programma Cultuur

Utrecht is een levendige, rap groeiende, internationaal georiënteerde stad waar de behoefte aan cultuur groot is. Via het programma cultuur ondersteunen we een veelheid aan onderscheidende (inter)nationaal opererende instellingen, festivals, gezelschappen en podia. Daarnaast voorzien we in een fijnmazige structuur van culturele initiatieven in de stadsdelen en wijken. Cultuur in Utrecht manifesteert zich zo op allerlei plekken en met een groot en breed bereik. Volgens de adviescommissie Cultuurnota 2017 – 2020 heeft Utrecht het in zich door te ontwikkelen richting een culturele metropool. Met die ambitie gaan we in 2018 verder gestalte geven aan het culturele leven in Utrecht.

In de eerste plaats doen wij dat door via de cultuurnota 61 instellingen meerjarig te ondersteunen. In het kader van 'Groeï van de Stad' is het extra toegekende budget van de voorjaarsnota structureel gelabeld aan de Cultuurnota. Dat betekent dat de zes instellingen waarover de adviescommissie Cultuurnota 2017-2020 positief heeft geoordeeld, maar die buiten het budgettaire kader vielen, ook in de jaren 2018, 2019 en 2020 onderdeel kunnen blijven uitmaken van de Cultuurnota. Via projectsubsidies investeren we in innovatie en de dynamiek van de sector en bieden we kans aan uiteenlopende initiatieven zich in Utrecht te manifesteren.

De culturele sector is flink in beweging, landelijk is een stelselwijziging op komst, we bouwen aan een stevige stedelijke regio en ook het Utrechtse culturele bestel is aan verandering onderhevig. 2018 vormt de opmaat naar een nieuwe uitgangspuntennota voor Cultuur waarin al deze ontwikkelingen gaan samenvallen en perspectief bieden op een stevige sector in een veranderende omgeving.

Op basis van het advies van de adviescommissie Cultuurnota 2017 – 2020 zijn tien thema's benoemd, waar we in aanloop naar de volgende cultuurnotaperiode prioriteit aan geven. We hebben dit teruggebracht tot twee programmalijnen **Ruimte voor talentvolle makers** en **Cultuur voor iedereen**. Binnen "Ruimte voor talentvolle makers" gaan we op zoek naar nieuwe wegen om het makers klimaat van Utrecht verder te verstevigen en het talent in de stad fysieke, artistieke en financiële ruimte te bieden. Via "Cultuur voor iedereen" stimuleren we de sector de eigen inclusiviteit te vergroten en zich met interessant en eigentijds aanbod te richten op een zo divers mogelijk samengesteld publiek. De toepassing van de Code Culturele Diversiteit dient daarbij als leidraad. Via deze twee lijnen geven we een belangrijke impuls aan de sector om zich verder te ontwikkelen richting die bruisende metropool.

Ondertussen werken we door aan een nieuw, levendig en tweede stadshart in Leidsche Rijn Centrum. Daar hoort een onderscheidende en aantrekkelijke culturele voorziening bij. In samenwerking met partijen uit de stad werken we het komende jaar via programmering toe naar deze culturele voorziening.

Programma Sport

Sport en bewegen brengen plezier en ontspanning. Het leidt tot ontmoeting en draagt bij aan een goede gezondheid; een belangrijke basis om mee te kunnen doen op school en in de samenleving. Utrecht faciliteert een optimale sportinfrastructuur die mensen uitnodigt tot sporten en bewegen. De sportaccommodaties dragen bij aan een grotere sportdeelname van de Utrechtse bewoners, net als een uitnodigende openbare ruimte. Door de groei van de stad groeit ook de noodzaak om de beschikbare sportcapaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten. Samen met de VSU en de sportnetwerken werken we, op basis van het onderzoek van het Mulier Instituut, de plannen voor uitbreiding van de velden en sporthallen verder uit.

We blijven inzetten op voldoende sporten en bewegen door alle bewoners, ook voor hen die dat niet vanzelf doen. Om het klimaat voor talentontwikkeling en topsport in Utrecht te versterken leveren we onze inzet aan het Utrecht Talent Centre (UTC), waarin we samen met partners de ambities op het vlak van talentontwikkeling uitwerken en realiseren.

Eind 2017 zijn de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek naar de Vuelta bekend. Op basis daarvan bepalen we onze inzet voor de ambitie de Vuelta in 2020 naar Utrecht te halen. In 2018 zal het EK Beachvolleybal in Utrecht plaatsvinden.

Programma Vastgoed

De missie van de Gemeente Utrecht is om activiteiten te accommoderen die een bijdrage leveren aan de Utrechtse gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Hiervoor heeft Utrecht voldoende, kwalitatief goed en optimaal gespreid gemeentelijk vastgoed.

De laatste jaren is ingezet op het verhogen van de bezettingsgraad van deze accommodaties om daarmee het maatschappelijk rendement verder te vergroten. Samen met onze partners faciliteren we een optimale bezetting. We stimuleren de samenwerking in deze gebouwen. Dat doen we onder andere door gebruik te maken van zowel het Vastgoedloket als het Makelpunt, dat niet alleen de bezettingsgraad van de gemeentelijke accommodaties verhoogt, maar ook die van haar partners. Tegelijkertijd faciliteert het Makelpunt initiatiefnemers in de stad in het vinden van ruimte.

Werken met vastgoed is een cyclisch proces: regelmatig wordt gekeken hoe het vastgoed functioneert, hoe de gebruikers het ervaren en wat op korte en langere termijn nodig is voor de diverse beleidssectoren. De beoogde veranderingen (aankoop, verkoop, renovatie, nieuwbouw, sloop) worden vertaald in huisvestingsplannen. Op basis van het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2017 zijn de begrote bedragen geactualiseerd. Om het vastgoed op een in de Kaderbrief Vastgoed bepaald kwaliteitsniveau te behouden wordt gewerkt volgens de afspraken, die zijn vastgelegd in de Utrechtse Onderhoudsmethode 2013 (UOM).

De ambitie is om het gemeentelijk vastgoed, conform Programma Utrechtse Energie en Uitvoeringsprogramma energiezuinige gemeentelijke gebouwen klimaatneutraal te maken. Er wordt maximaal ingezet op de afname van het energiegebruik en op de opwekking van duurzame energie op en om de gebouwen.

Zoals is gemeld bij de Voorjaarsnota 2017 is in het kader van het onderzoek naar de oorzaken van het tekort op het programma Vastgoed de vastgoedbegroting volledig opnieuw opgebouwd.

Deel 2 Beleidsbegroting

Programma's

Bewoners en Bestuur

Algemene programmadoelstelling

De kracht van de stad zit in de mensen. Bewoners zetten zich op allerlei manieren in voor elkaar en voor hun omgeving; in de straat of buurt, in de stad of op een bepaald onderwerp. Bewoners maken de stad vanuit hun eigen motivatie, hun talenten en mogelijkheden. Wij blijven inzetten op het versterken van die kracht, om de samenleving samen te verbeteren. We geven ruimte voor inbreng, invloed en initiatief. We willen bewoners en ondernemers vaker en eerder betrekken bij het maken van plannen. Op een manier die zij prettig vinden. Daarom komen wij met nieuwe manieren voor bewoners om mee te denken en te participeren. De gemeente werkt daarbij op alle gebiedsniveaus. Waar het kan, is wijk- en buurtgericht werken het uitgangspunt.

De wijkwethouder vertegenwoordigt de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het college van B&W in de wijken van de stad. Het gemeentebestuur in zijn geheel staat nadrukkelijk open voor initiatieven van bewoners en ondernemers uit de stad. Het besturen van de stad is in handen van de gemeenteraad, het college van B&W en de burgemeester. De gemeenteraad wordt direct gekozen door de burgers en treedt op namens de bevolking. De gemeenteraad stelt de grote lijnen van het beleid vast. Vervolgens voert het college van burgemeester en wethouders dit uit en de gemeenteraad controleert of en hoe de gemaakte afspraken zijn nagekomen. De griffie ondersteunt de gemeenteraad. De Rekenkamer Utrecht doet onderzoek naar het gevoerde bestuur en de doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente. We zetten met een groeiend netwerk van partners in stad en regio, de stad nationaal en internationaal beter op de kaart. En werken daarmee aan onze ambities om een gastvrije en gezonde stad te zijn; om te wonen, te werken, te bezoeken, te studeren, te investeren en om mee samen te werken. Op 1 januari 2017 is Utrecht Marketing gestart waarmee we - samen met diverse partners in de stad - bouwen aan een krachtige citymarketing van Utrecht. Om de concurrentiepositie van de stad te versterken, het 'verhaal van Utrecht' overtuigend te vertellen, in Nederland en daarbuiten. Met een slimme, open marketingorganisatie die is gericht op samenwerking en coalitievorming. Dit heeft ook geleid tot heroriëntatie op taakverdeling.

We ondersteunen bewoners, ondernemers en instellingen bij internationale activiteiten en vertalen internationale ontwikkelingen naar de stad. De Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties bieden daartoe een erkend internationaal referentiekader voor duurzame ontwikkeling, waar we zoveel mogelijk bewoners bij betrekken. We benutten Europese subsidies voor projecten die bijdragen aan slimme, gezonde en inclusieve groei.

Binnen de Utrechtse dienstverlening zetten wij de Utrechter Centraal. Onze inwoners en ondernemers mogen van onze dienstverlening een eenduidige werkwijze, een helder serviceniveau en kwaliteit verwachten. Wij werken daarom continu aan het optimaliseren van onze processen en moderniseren onze kanalen. Het uitgangspunt hierbij is digitale zelfservice waar het kan, persoonlijke dienstverlening waar dat beter of nodig is. Binnen de dienstverlening zien wij dat ook de maatschappij in een hoog tempo verandert en daarmee ook de behoefte van inwoners en ondernemers over de manier waarop zij gebruik willen en kunnen maken van onze dienstverlening. Om aansluiting te houden bij deze veranderingen en te blijven groeien naar een dienstverlening die dicht bij haar inwoners staat innoveren wij continu.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Notitie AI doende vernieuwen
- Kadernota Utrecht Global Goals City
- Uitvoeringsprogramma Kansen voor Utrecht

Utrecht wordt nationaal en internationaal gezien als een aantrekkelijke stad

Subdoelstelling 1.2 Utrecht wordt nationaal en internationaal op de kaart gezet

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
	Steden en Streken	3e positie landelijk				
E1.2.1 Reputatie Utrecht onder Nederlanders	Merkenonderzoek (Hendrik Beerda)	(2013)	3e positie	3e positie	3e positie	3e positie

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P1.2.1 Aantal belangrijke stakeholders actief betrokken bij netwerken en coalities	Utrecht Marketing	7 (2012)	20+	30	> 40	> 50
Toelichting: De nieuwe organisatie Utrecht Marketing werkt momenteel aan een Meerjarenplan 2017-2020. Ten tijde van deze programmabegroting zijn er nog geen definitieve kpi's vastgesteld. Deze worden in Q3 2017 verwacht.						
P1.2.2 Aantal gebruikers van Utrecht logo en merk	Utrecht Marketing	3 (2012)	20	23	23	27
P1.2.3 Aantal gebruikers Utrecht Toolkit	Utrecht Marketing	1.100 (2015)		1.745	1600	1800
Toelichting: Taken op het vlak van het gebruik van Utrecht logo en aantal gebruikers van de Utrecht Toolkit zijn overgeheveld naar Utrecht Marketing.						
P1.2.4 Aantal opgenomen films	Communicatie Bureau	5 (2015)		52	8	12

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Utrecht heeft een goede reputatie bij bezoekers, bedrijven en bewoners

Utrecht heeft een herkenbaar profiel voor bewoners, bezoekers, bedrijven en talent. Zij herkennen het Utrechtse merk en de merkwaarden en zien Utrecht als een inspirerende (inspiring), slimme (bright), gastvrije (welcoming) en verbindende (connecting) stad (merkwaarden). Het verhaal van Utrecht is aangescherpt samen met stakeholders in stad en regio, zoals kennisinstellingen, het bedrijfsleven, maatschappelijke, culturele en toeristische instellingen. De start van Utrecht Marketing is het formele resultaat van dat proces. Ontstaan vanuit een samenwerking die uniek is in het land en daadwerkelijk rendement oplevert. Wij zetten met elkaar de juiste voorbeelden in de etalage om doelgroepen te trekken die passen bij het profiel van de stad. Utrecht is in 2017 opnieuw (voor de vierde keer op rij) geëindigd op de derde plek in het tweejaarlijkse Steden en Streken Merkenonderzoek van Hendrik Beerda. Daarmee laten we een bestendige lijn zien in de reputatie van Utrecht. Dit is een mooi startpunt om verder te bouwen aan de waardering en beleving van het merk Utrecht. Om dit nog beter te kunnen monitoren werkt Utrecht Marketing aan nieuw onderzoek onder doelgroepen en stakeholders waarmee we op maat kunnen meten hoe de merkpositionering wordt beleefd en gewaardeerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Samen met het Utrecht Brand Netwerk, een groeiend netwerk van partners in stad en regio, werken aan de marketing, promotie en profilering van Utrecht

We zetten Utrecht nationaal en internationaal op de kaart als stad waar je gezond stedelijk kunt leven. Dit is één van de taken van Utrecht Marketing die op 1 januari 2017 is gestart. Utrecht Marketing is een marketingorganisatie gericht op samenwerking en coalitievorming. Zij werkt samen met het Marketing Netwerk Utrecht, een netwerk van partners in stad en regio die werken aan de marketing, promotie en profilering van Utrecht. We bouwen slimme coalities en netwerken van stedelijke en regionale partners om marketingprojecten te realiseren, zoals de talent portal. We laden het Utrecht-merk, vergroten het bereik van marketingprojecten en maximaliseren de impact hiervan. Dit doen we voor alle relevante Utrechtse doelgroepen: bewoners, bezoekers, bedrijven en talent. We zetten tevens met economische en kennispartners extra in op de internationale branding van Utrecht. Wij participeren in een groeiend netwerk van partners in stad en regio waarmee we de stad nationaal en internationaal beter op de kaart zetten. We werken daarmee aan onze ambities om een gastvrije en gezonde stad te zijn; om in te wonen, te werken, te bezoeken, te studeren, te investeren en om mee samen te werken.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
01-1-2-1	Utrecht wordt nationaal en internationaal	0	0	0	0	0	0
Totaal baten		0	0	0	0	0	0
Lasten							
01-1-2-1	Utrecht wordt nationaal en internationaal	298	287	613	604	628	628
Totaal lasten		298	287	613	604	628	628
Saldo baten en lasten		-298	-287	-613	-604	-628	-628
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-298	-287	-613	-604	-628	-628

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Utrecht wordt nationaal en internationaal op de kaart gezet

De begrote lasten in 2017 hebben vooral betrekking op de laatste jaarsnede van het in de Voorjaarsnota 2015 toegekende incidentele budget internationale profilering van 0,250 miljoen euro. Het andere deel van dit budget wordt verantwoord in het programma Economie.

In de Voorjaarsnota 2016 is een structureel budget van 0,6 miljoen euro vanaf 2017 toegekend voor de versterking van het imago en de concurrentiepositie van de gemeente Utrecht. In het slotdebat over de Voorjaarsnota is echter amendement 28 aangenomen, waarin het toegekende budget voor het jaar 2017 met 0,56 miljoen euro is verlaagd ten behoeve van een revolverend fonds voor het opkopen van problematische schulden bij jongeren. Vanaf 2018 is het volledige bedrag wel weer beschikbaar.

Het Utrechts belang wordt goed behartigd op regionaal, nationaal en internationaal niveau

Subdoelstelling 2.1 Utrecht is een invloedrijke partner, lokaal, landelijk en internationaal

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal dossiers waarin inzet van Utrecht is aan te wijzen	Afdeling BZ	20		25	25	25
E2.1.1						
Toegekende subsidie voor Europese projecten (€)	Afdeling EIZ	3,61 miljoen (2009)	8,25 +PM	3,7 miljoen	4 miljoen	4 miljoen
E2.1.2						
Toelichting: Realisatie 2015 is inclusief ESF & EFRO 2014-2020						
Percentage Utrechters dat gebruik maakt van internationale contacten						
E2.1.3						
voor studie of werk	Inwonersenquête	25% (2011)		29%	31%	35%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Het aantal Utrechtse partnerorganisaties betrokken bij internationale projecten in samenwerking met de gemeente	Afdeling EIZ	100 (2011)		180	190	190
P2.1.1						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

In externe wet- en regelgeving wordt rekening gehouden met Utrechtse belangen

Utrecht gebruikt haar netwerken om het behalen van de stedelijke en regionale ambities dichterbij te brengen, om toekomstig rijksbeleid en aankomende wet- en regelgeving tijdig te kunnen beïnvloeden. Concrete voorbeelden van thema's die bij het rijk en parlementariërs onder de aandacht worden gebracht, zijn; het economisch belang van een goed bereikbare regio, de aandacht voor gezond en duurzaam leven door bijvoorbeeld gasloze wijken, het zoveel mogelijk realiseren van nieuwe woningen binnen de bestaande bouw, elektrificatie van het openbaar vervoer en het stimuleren en maximaal faciliteren van de fiets. Daarnaast wil Utrecht ook een inclusieve stad zijn door te sturen op betaalbare huurwoningen, het omgaan met verschillen, effectieve armoedebestrijding en begeleiding naar werk. De stad moet goed samenwerken met de regiopartners en het rijk om deze ambities te verwezenlijken. Het is daarom van belang dat de Utrechtse belangen zo goed mogelijk onder de aandacht van het kabinet gebracht worden.

Effectdoelstelling E2.1.2

Utrecht ontvangt subsidies

Met behulp van (Europees) subsidiegeld ondersteunen we de stedelijke ambities. We hebben allianties met samenwerkingspartners in de stad en in Europa om de subsidiemogelijkheden te vergroten.

Effectdoelstelling E2.1.3

Kennis en internationale oriëntatie van de gemeentelijke organisatie, partners en bewoners is vergroot

Bewoners, ondernemers, studenten en organisaties in Utrecht worden ondersteund in het realiseren van hun internationale ambities. Utrecht wil een aantrekkelijke internationale stad zijn, waar ook internationale studenten, expats, ondernemers en bezoekers zich thuis voelen en hun weg kunnen vinden. We creëren een internationaal podium om Utrecht internationaal op de kaart te zetten als stad waar we werken aan een gezonde toekomst, met een duurzame economie en innovatieve technologie. Healthy Urban Living raakt thema's waar steden wereldwijd aan werken. Dat verbinden we aan het internationale referentiekader dat de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties bieden. We zetten onze internationale netwerken in om het verhaal van Utrecht te vertellen met als doel innovatieve ontwikkelingen, bedrijven en talenten naar Utrecht te halen. We vertalen internationale ontwikkelingen naar onze stad en betrekken partners op lokaal en regionaal niveau.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Samenwerken met partners en invloed uitoefenen op verschillende niveaus

We ontwikkelen kennis over Healthy Urban Living en creëren een internationaal podium om daarmee Utrecht ook internationaal op de kaart te zetten. Daartoe zijn we aangesloten bij internationale netwerken zoals de World Health Organisation (WHO). Ook de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties bieden een erkend internationaal referentiekader voor duurzame ontwikkeling. We ondersteunen de campagne Utrecht4GlobalGoals met als doel dat zoveel mogelijk bewoners en bedrijven de Global Goals kennen en er ook actief aan bijdragen.

We werken nauw samen in de Taskforce Internationaal met de Economic Board Utrecht. We investeren in het aantrekken en behouden van internationaal talent, een beter internationaal vestigingsklimaat en zetten Utrecht internationaal op de kaart. Het Expat Center Utrecht is operationeel in het Stads kantoor waar internationale bedrijven en expats uit Utrecht en regiogemeenten gebruik maken van de dienstverlening. We werken in Europa samen met de G4 in Brussel en het Europese stedennetwerk Eurocities met als doel Utrecht te profileren, kennis uit te wisselen, belangen te behartigen en Europese subsidies te verwerven.

Het Kansen voor West II programma (2014-2020) is sinds 2015 in uitvoering. Dit zijn voor Utrecht beschikbare middelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). We voeren dit programma uit in samenwerking met onze partners (G4 steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht en de Randstadprovincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland). We hebben een deel van deze middelen in eigen beheer en kunnen deze inzetten voor passende initiatieven. We ondersteunen en adviseren initiatieven op het gebied van innovatie, duurzaamheid, arbeidspotentieel en vestigingsklimaat over de mogelijkheden tot het aanvragen van EFRO-subsidie.

Ook in andere Europese subsidieprogramma's, zoals Horizon2020, Interreg, Urbact en Urban Innovative Action, spelen we actief in om de subsidiemogelijkheden te benutten. Conform onze ambities onderhouden we intensieve samenwerking op het gebied van Europese subsidiewerving en -lobby met regionale partners. In algemene zin kijken we naar meer structurele, strategische regionale samenwerking om de grote maatschappelijke uitdagingen die op ons afkomen, om te zetten naar economische kansen voor de regio.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
01-2-1-1 Samenwerken en beïnvloeden	983	1.464	879	879	879	879
Totaal baten	983	1.464	879	879	879	879

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Lasten						
01-2-1-1 Samenwerken en beïnvloeden	2.860	2.366	2.508	2.790	2.849	2.849
Totaal lasten	2.860	2.366	2.508	2.790	2.849	2.849
Saldo baten en lasten	-1.877	-902	-1.629	-1.911	-1.970	-1.970
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-1.877	-902	-1.629	-1.911	-1.970	-1.970

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Samenwerken en beïnvloeden

De begrote baten nemen in 2018 af met 0,585 miljoen euro ten opzichte van 2017. Dit komt omdat er in 2017 eenmalig een extra uitkering van 0,6 miljoen euro plaatsvindt in verband met de liquidatie van Bestuur Regio Utrecht.

Onder de begrote lasten is in 2019 ten onrechte een stijging van de VNG-contributie met ongeveer 0,3 miljoen euro ten opzichte van 2018 zichtbaar. Deze verhoging zal in de 2^e Technische Wijziging 2018 gecorrigeerd worden.

Verbonden Partijen

Bijdrage aan de [BghU](#): 5,390 miljoen euro.

Utrecht heeft een moderne en toegankelijke overheid met betrokken bewoners

Subdoelstelling 3.1 Bewoners zijn vroegtijdig en op maat betrokken en krijgen ruimte om de stad en de samenleving te verbeteren

Indicatoren subdoelstelling 3.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Percentage inwoners dat het idee heeft dat de gemeente iets heeft gedaan met hun bijdrage om het beleid te beïnvloeden	Inwonersenquête	27% (2010)	31%	35%	37%	40%
Percentage inwoners dat bekend is met het initiatievenfonds	Inwonersenquête	23% (2015)	23%	25%	36%	50%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal						
P3.1.1 raadsinformatiebijeenkomsten	Griffie	23 (2009)	23	21	25	25
Toelichting: Aantal heeft betrekking op het aantal dagen met raadsinformatiebijeenkomsten.						
	Benchmark					
P3.1.2 Waardering participatieproces	Burgerparticipatie	6,6 (2011)	7,1	6,7	7,1	7,3
Toelichting: Met de raad willen we onderzoeken of deze indicator te vervangen is door een andere.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E3.1.1

Gemeentelijk beleid en uitvoering sluiten beter aan bij de kennis, kracht en kunde van bewoners

Bewoners zetten zich op allerlei manieren in voor elkaar en voor hun omgeving; in de buurt, in de stad of op een bepaald onderwerp. Bewoners maken de stad vanuit hun eigen motivatie, hun talenten en mogelijkheden. We maken plannen en voeren ze uit in samenspraak met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We willen dat [adviezen van wijkraden](#) zichtbaar van invloed zijn op het gemeentelijk beleid en Bewoners en andere betrokkenen vroeg mogelijk bij beleidsplannen en projecten betrekken.

In 2018 gaan we verder op de in 2017 ingeslagen weg om werkenderwijs (digitale) wijkparticipatie te vernieuwen, volgens de uitgangspunten uit de notitie 'Al doende vernieuwen'. We willen meer en andere (groepen) bewoners betrekken bij de veranderingen in de stad door ze op te zoeken en door innovatieve en digitale werkvormen te gebruiken. Ook willen we onze ervaringen met coproduceren verbreden en verdiepen. Coproductie is het hoogste participatieniveau van de [Utrechtse Participatiestandaard](#). In samenwerking met andere organisatieonderdelen zoeken we ruimte in regels rond aanbesteding, contractering en ontwerp. Om betrokkenen vroeg in de planvorming meer invloed te kunnen geven.

In 2018 hebben we ook speciale aandacht voor onze (digitale) communicatie richting bewoners. We streven naar helder verwachtingenmanagement, meer tijdige en tussentijdse communicatie en terugkoppeling van wat er met ieders inbreng is gebeurd. Onze samenwerking met bewoners en initiatiefnemers wordt effectiever en vindt door de hele gemeentelijke organisatie plaats.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

Betrekken van bewoners bij vraagstukken die voor hen belangrijk zijn

De gemeenteraad organiseert raadsinformatiebijeenkomsten waar Utrechtse bewoners en organisaties mee kunnen praten over onderwerpen die op de agenda staan. Zo kunnen bewoners, ondernemers en organisaties invloed uitoefenen op besluiten door de raad. Via social media worden bewoners uitgenodigd voor raadsinformatiebijeenkomsten en kunnen zij een reactie geven. Door middel van vlogs laat de gemeenteraad een kijkje achter de schermen zien. Rondom de Voorjaarsnota krijgen bewoners de mogelijkheid hun ideeën te delen. Jaarlijks brengt de gemeenteraad diverse bezoeken aan de Utrechtse wijken. Een wijkbezoek heeft een thema dat vooraf in overleg met wijkbewoners wordt bepaald. De wijkbezoeken gaan over onderwerpen die belangrijk zijn voor de wijk en waarmee de raad aan de slag kan.

Tijdens stadsgesprekken worden ook diverse thema's en vraagstukken met Utrechters besproken. Bijvoorbeeld over energie, voetgangers of ruimtelijke strategie. In 2018 zijn verschillende vormen van gesprekken denkbaar, van stadsgesprek tot initiatieven uit de stad om stads- en wijkdebatten te organiseren.

We werken aan de doorontwikkeling van de (digitale) wijkparticipatie door te doen en te leren van wat er goed gaat en beter kan. Begin 2018 kijken we wat de tien pilotprojecten in de wijken, de vernieuwde wijkambities en het praktijknetwerk aan lessen voor vernieuwende participatie hebben opgeleverd. We

zoeken de bewoners op, op plekken zoals winkels, sportterreinen, buurthuizen, scholen en op bankjes in het park. Samen met de informatiecommissaris onderzoeken we welke vormen van digitale participatie structureel ingezet kunnen worden. We leggen de raad voor of er nieuw beleid nodig is om de nieuwe participatiepraktijk te ondersteunen en maken voor alle wijken nieuwe wijkambities. We voeren – samen met de stad – de [wijkactieprogramma's 2018](#) uit om te werken aan de belangrijke vraagstukken in de wijken. Vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet in 2019 werken we in onder andere Lunetten op innovatieve wijze – samen met bewoners – aan een nieuwe omgevingsvisie.

We blijven onze prestaties en de tevredenheid van participanten en initiatiefnemers monitoren met behulp van de participatiemonitor (Benchmark Burgerparticipatie). In 2018 richten we ons met name op het evalueren van onze gemeentelijke rol bij het verder brengen van burgerinitiatieven. We borgen geleerde lessen in onze manier van werken met initiatiefnemers én collega's.

Prestatiedoelstelling P3.1.2

Ruimte scheppen voor en stimuleren van initiatieven van bewoners voor het collectief belang van buurt, wijk of stad

We voeren de agenda 'Ruim baan voor initiatief' verder uit, die we samen met initiatiefnemers hebben opgesteld. We blijven er scherp op, dat de informatie voor initiatiefnemers laagdrempelig en toegankelijk is en dat iedereen kan meedoen. Met het digitale loket [Utrecht.nl/initiatief](#) en het initiatievennetwerk met ambtenaren uit verschillende afdelingen hebben we één digitale en fysieke ingang voor stedelijke initiatieven. Wijkbureaus blijven daarnaast de ingang voor wijkinitiatieven. Het wijkbureau en de sociaal makelaars helpen desgewenst bij het invullen van een papieren aanvraagformulier voor het initiatievenfonds. We stimuleren laagdrempelige ontmoeting en kennisuitwisseling zoals bij initiatievencafés. En brengen initiatiefnemers die op MAEX Utrecht staan bij elkaar op (soortgelijke) behoeften als advies, vrijwilligers, financiering en training.

We zetten de proefpilots 'bewonersbod' voort. De kerngroep Buurtbudgetten Lunetten zet de resultaten van haar wijktop om in voorstellen voor een nieuwe omgevingsvisie en invloed op gemeentelijke geldstromen. Extra aandacht geven we aan wegnemen van obstakels in de gemeentelijke organisatie en nieuwe vormen van samenwerking en doe-democratie. Om nog meer mensen in de stad te laten meedoen, benutten we de bestaande netwerken in de stad en de 'best persons' uit buurten en wijken. Zodat iedereen zich uitgenodigd voelt om het verschil te maken in Utrecht.

Het Initiatievenfonds is één van de weinige fondsen waar individuele personen subsidie kunnen aanvragen. Initiatieven die bijdragen aan inzet voor elkaar, de buurt, wijk of stad, gedragen worden door de buurt en voldoen aan de voorwaarden van eigen inzet, kunnen een bijdrage krijgen uit het Initiatievenfonds. Grote en kleine initiatieven in de openbare ruimte, op sociaal terrein en op de gebieden van verkeer, cultuur en sport vinden hun weg naar het fonds. Op verschillende manieren hebben we de bekendheid en laagdrempeligheid van het fonds versterkt en bewoners ondersteund bij een aanvraag. Dat blijven we doen. We houden aandacht voor het zo makkelijk mogelijk maken van aanvragen voor alle bewoners en we streven naar een grotere bekendheid van het fonds, zodat nog meer bewoners het Initiatievenfonds gaan gebruiken.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
01-3-1-1 Bewoners betrekken	866	425	425	425	425	425
Totaal baten	866	425	425	425	425	425
Lasten						
01-3-1-1 Bewoners betrekken	17.010	16.639	16.579	16.609	16.609	16.609
Totaal lasten	17.010	16.639	16.579	16.609	16.609	16.609
Saldo baten en lasten	-16.144	-16.214	-16.154	-16.184	-16.184	-16.184

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	225	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-16.144	-15.989	-16.154	-16.184	-16.184	-16.184

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Bewoners betrekken

De begrote lasten van de wijkbureaus nemen in 2018 af met 0,055 miljoen euro ten opzichte van 2017. Dit saldo is als volgt opgebouwd:

- Bij de besluitvorming Voorjaarsnota 2016 zijn met betrekking tot het uitvoeren van motie 155 (vernieuwen wijkparticipatie) de volgende bedragen toegevoegd: 0,14 miljoen euro in 2016 en 0,050 miljoen euro in 2017.
- De in 2015 toegevoegde bedragen voor 'Utrecht maken we samen' bedroegen 0,085 miljoen euro voor 2016 en 0,110 miljoen euro voor 2017.
- Bij de besluitvorming Voorjaarsnota 2017 is met betrekking tot het coördineren en verder ontwikkelen van stadsgesprekken 0,022 miljoen euro structureel toegevoegd vanaf 2017.
- De resterende 0,105 miljoen euro hogere lasten in 2018 wordt veroorzaakt door de toegekende loon- en prijscompensatie en de verwerking van diverse stelposten.

Subdoelstelling 3.2 De kwaliteit van de dienstverlening aan bewoners is adequaat

Indicatoren subdoelstelling 3.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
% klachten over geleverde burgerzaken	Klachtenmonitor	0,02%				zie
E3.2.1 producten	Publiekszaken	(2010)	0,125%	0,095%	0,02%	toelichting
Toelichting: Voor de Programmabegroting van 2019 doen wij bij de Voorjaarsnota 2018 een voorstel voor een aanpassing van de indicatoren. Door alle ontwikkelingen in onze dienstverlening de afgelopen jaren constateren wij dat de indicatoren niet meer goed aansluiten bij de huidige praktijk. Om die reden werken wij een voorstel uit om de indicatoren deels aan te passen, zodat de nieuwe set van indicatoren een beter beeld geeft in welke mate wij aan onze doelstelling voldoen.						
Klanttevredenheid Klant Contact Centrum (schaal 1-10)		6,8				
E3.2.2	Klanttevredenheidsonderzoek	(2015)	6,8	7,7	7,6	7,7
Digitale klanttevredenheid (schaal 1-10)		6,1				
E3.2.3	Klanttevredenheidsonderzoek	(2015)	6,1	7,5	7,3	7,7

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Burgerzaken voldoet aan de kwaliteitseisen op het terrein van beheren van gegevens, processen en privacy-aspecten (auditnorm BZK)	Kwaliteitsmonitor BZK	90% (2010)	100%	91,3%	100%	zie toelichting
Toelichting: Voor de Programmabegroting van 2019 doen wij bij de Voorjaarsnota 2018 een voorstel voor een aanpassing van de indicatoren. Door alle ontwikkelingen in onze dienstverlening de afgelopen jaren constateren wij dat de indicatoren niet meer goed aansluiten bij de huidige praktijk. Om die reden werken wij een voorstel uit om de indicatoren deels aan te passen, zodat de nieuwe set van indicatoren een beter beeld geeft in welke mate wij aan onze doelstelling voldoen.						
P3.2.1a Percentage telefonische contactpogingen dat leidt tot een contact (bereikbaarheidsnorm)	Klant Contact-Centrum	93% (2010)	81%	90,8%	95%	96%
P3.2.2b Percentage vragen dat tijdens het eerste contact wordt beantwoord (Telefonisch via KCC)	Klantcontactcentrum	58% (2009)	volgt	77,3%	80%	80%
P3.2.2c Digitaal ontvangen dienstverlenings-transacties	Dienst Ondersteuning Webrichtlijnen	n.n.b.	211.605	232.449	230.000	250.0000
P3.2.4 Realisatie Webrichtlijnen	inspectie Utrecht	n.n.b.		41/51	45/51	49/51

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E3.2.1

Burgerzakenproducten worden adequaat en volgens wettelijke vereisten geleverd

Bij het uitvoeren van overheidstaken is het beschikbaar hebben van een betrouwbare basisregistratie van persoonsgegevens en burgerlijke stand van groot belang. Naast verplichte producten zoals aangifte geboorte, overlijden, paspoorten en rijbewijzen kunnen bewoners ook terecht bij Burgerzaken voor andere dienstverlening als het aanvragen van uittreksels of het sluiten van een huwelijk. De processen en werkwijze om deze producten en diensten te leveren, zijn ingericht om te voldoen aan de wettelijke eisen.

Effectdoelstelling E3.2.2

Bewoners en bedrijven zijn tevreden over het contact met de gemeente

Binnen de Utrechtse dienstverlening zetten wij de Utrechter Centraal. Wij streven naar een dienstverlening die dicht bij haar inwoners en ondernemers staat en aansluit op hun leefwereld. Hierdoor innoveren we continu en werken aan een dienstverlening op maat.

Dagelijks streven we er naar de kwaliteit van dienstverlening te verhogen. Zo zetten we klanttevredenheidsonderzoeken en data in om inzicht te krijgen hoe onze dienstverlening daadwerkelijk wordt gebruikt, wat onze dienstverlening kost, of wij voldoen aan onze servicenormen en of we voldoen aan de vraag en verwachting van onze inwoners en ondernemers. Met de kennis uit deze data en onderzoeken zijn wij in staat om onze dienstverlening blijvend te innoveren zodat deze aansluit bij de verwachting van onze inwoners.

Daarnaast willen wij een betrouwbare dienstverlener zijn voor alle inwoners en ondernemers in Utrecht. Wij werken continu om dit vertrouwen te verdienen. Dit doen we onder andere door zorgvuldig te zijn bij het beantwoorden van vragen, begrijpelijke taal te gebruiken en door op een respectvolle manier burgers te wijzen op dingen die niet kunnen. Deze ontwikkeling gaat niet vanzelf en vraagt continue reflectie en aandacht in de gehele organisatie. Vanuit het programma Gastvrij Utrecht stimuleren wij dit door de organisatie handvatten te bieden om gastvrijheid vorm te geven. Wij zetten hiervoor trainingen en workshops in en organiseren gesprekken tussen inwoners en ambtenaren in de stad.

Het Utrechts Archief (HUA) beheert de grootste collectie publiek toegankelijke archieven, gedrukte werken, films, foto's, tekeningen en prenten over Utrecht, waaronder de archieven van de Gemeente Utrecht. In 2018 werkt HUA naast de reguliere dienstverlening aan de verdere digitale ontsluiting van de collectie. HUA voegt zo'n 500.000 scans toe aan de online collectie. Met de hulp van honderden vrijwilligers zal HUA de Utrechtse doop- trouw- en begraafboeken en de 19e eeuwse Utrechtse bevolkingsregisters nader toegankelijk maken. De website www.hetutrechtsarchief.nl ontwikkelt verder naar een digitale studiezaal met nieuwe online diensten. Ter voorbereiding hierop neemt HUA de volledige collectie in 2018 op in een nieuw collectiebeheersysteem. Het publieks- en educatieprogramma voorziet in twee tijdelijke tentoonstellingen en een uitgebreid activiteitenprogramma. De vaste expositie wordt in de periode 2017-2019 vernieuwd op basis van een nieuw concept.

Effectdoelstelling E3.2.3

Utrecht levert betere publieksdienstverlening tegen zo laag mogelijke kosten

We streven naar een samenhangende en organisatie overstijgende dienstverlening tegen zo laag mogelijke kosten. Om dit te realiseren innoveren we richting een toegankelijke, eenvoudige, vraaggerichte en efficiënte overheid. Hierdoor werken we continu aan het stroomlijnen, vereenvoudigen en standaardiseren van onze processen en werken we waar mogelijk aan het dereguleren. Tegelijkertijd zetten we zo veel mogelijk in op eenvoudige en toegankelijke dienstverlening en organiseren en verplaatsen we zoveel mogelijk klantvragen van de backoffice naar de frontoffice. Ook blijven we onderzoeken we of sommige dienstverlening ook aan huis kan worden geleverd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P3.2.1

Leveren van een betrouwbaar, actueel en juist bestand van persoonsgegevens

De basis voor producten en diensten vormt de administratie van persoonsgegevens. Een goede basis zorgt voor het voortbrengen van kwalitatief en wettelijk verantwoorde producten. We handhaven en borgen de kwaliteit van de basisregistratie persoonsgegevens en de burgerlijke stand. Daarnaast faciliteren we landelijke afnemers en binnengemeentelijke organisatieonderdelen door persoonsgegevens beschikbaar te stellen voor de uitvoering van publiekrechtelijke taken.

Prestatiedoelstelling P3.2.2

Geven van duidelijke en eenduidige informatie aan bewoners

De klant krijgt in onze dienstverlening een eenduidige werkwijze, een helder serviceniveau en kwaliteit. We werken daarbij niet alleen vanuit één fysiek loket waar inwoners op maat, op tijd en binnen afspraak geholpen worden. Eveneens werken we vanuit één gemeentebreed digitaal kanaal waar burgers en ondernemers terecht kunnen voor alle dienstverleningsprocessen: informatie over producten en diensten, online bestellen van producten en diensten, statusinformatie over de bestellingen en aanvragen. In 2018 doen we dit onder andere door het nog verder vereenvoudigen van de website, het uitbreiden van mogelijkheden om digitaal zaken met ons te doen en het verder uitbouwen van digitale ondersteuningsmogelijkheden. Ook zetten we in op het verbeteren van de mogelijkheden om zelf statusinformatie in te zien in producten en diensten. Ook onderzoeken we nieuwe mogelijkheden om nog eenvoudiger met ons in contact te komen en onderzoeken de mogelijkheden en kansen van een nieuwe gemeentebrede informatiebalie.

Prestatiedoelstelling P3.2.3

Met kanaalsturing leiden we onze inwoners naar de meest passende kanalen gegeven klantvraag, situatie en moment

Voor de gemeente Utrecht maakt het niet uit via welke ingang - balie, telefonie, online, sociale media - de burger of ondernemer contact legt. Voor ons is het belangrijk dat de informatie, de uitstraling, de afzender gemeente Utrecht, altijd en overal gelijk is en dat daarbij de vraag van onze inwoners en ondernemers centraal staat. Wij streven ernaar dat als inwoners en ondernemers contact met ons zoeken via onze kanalen zij zich herkennen in onze dienstverlening en zich gehoord voelen.

In de praktijk zien we dat de wijze waarop inwoners en ondernemers contact met ons zoeken verandert. Zo biedt de techniek steeds meer mogelijkheden om eenvoudiger contact met ons te zoeken zoals WhatsApp en Chat. Ook zien we dat wij door de veranderende techniek steeds beter in staat zijn om data uit de verschillende kanalen en uit verschillende processen te koppelen en combineren om te zien welke informatie middels een ander contactkanaal is gedeeld of aangeboden. In 2018 zetten wij door op de lijn om te onderzoeken hoe inwoners en ondernemers eenvoudiger contact met ons kunnen krijgen en zetten we verder in dat de gemeentelijke informatie op een steeds meer persoonlijke, eenduidige en herkenbare manier wordt aangeboden.

Prestatiedoelstelling P3.2.4

Onze website is toegankelijk conform doelstelling Agenda 22

We werken dagelijks aan het ontwikkelen van een toegankelijke website welke aansluit bij de doelstellingen van Agenda 22. Daarbij werken we toe naar een website die voldoet aan de web richtlijnen. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op internationale standaarden voor kwaliteit en toegankelijkheid maar ook op in de praktijk beproefde oplossingen van professionals. Het schrijven op B1 niveau is een onderdeel van deze web richtlijnen en passen we in al onze nieuw te ontwikkelen websites toe. Met het doorvoeren van de web richtlijnen werken we aan het beter bruikbaar, beter uitwisselbaar, duurzamer en toegankelijker maken van onze website voor verschillende bezoekers, browsers, zoekmachines en apparaten. Onze website wordt getoetst op 51 criteria.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
01-3-2-1	Juist bestand persoonsgegevens	7.641	8.249	7.600	7.600	7.600	7.600
01-3-2-2	Informatie aan bewoners	95	66	66	66	66	66
01-3-2-3	Publieksdienstverlening	0	0	0	0	0	0
Totaal baten		7.736	8.315	7.666	7.666	7.666	7.666
Lasten							
01-3-2-1	Juist bestand persoonsgegevens	9.997	9.451	8.986	8.976	8.976	8.976
01-3-2-2	Informatie aan bewoners	6.048	6.107	6.153	6.148	6.162	6.162
01-3-2-3	Publieksdienstverlening	2.234	1.961	1.574	574	574	574
Totaal lasten		18.279	17.518	16.713	15.698	15.712	15.712
Saldo baten en lasten		-10.543	-9.203	-9.046	-8.032	-8.045	-8.045
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves		616	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves		400	400	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-10.759	-8.803	-9.046	-8.032	-8.045	-8.045

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Juist bestand persoonsgegevens

In 2018 dalen zowel de baten als lasten ten opzichte van het begrotingsjaar 2017 respectievelijk met 0,649 miljoen euro en 0,465 miljoen euro. Deze daling in 2018 is enerzijds omdat we de begroting 2017 "incidenteel" hadden opgehoogd vanwege een toename in aanvragen paspoorten (effect van vervallen bijschrijvingen kind in paspoort) en stijging in aantal rijbewijzen dat vernieuwd moest worden. Anderzijds omdat we vanaf 2018 (en verder) een "structurele" afname verwachten in aantallen aanvragen van met name reisdocumenten door het effect van de wijziging geldigheidsduur van vijf naar tien jaar (wijziging van 9 maart 2014). Het dieptepunt verwachten we in de jaren 2019- 2023. Dit is ook een landelijke trend. We zijn net als andere gemeenten momenteel bezig met een goede prognose van het effect hiervan (ook van overige ontwikkelingen zoals verlengingen rijbewijs naar RDW) op onze begroting en zullen bij de voorjaarsnota een voorstel doen om de meerjarenbegroting hierop te actualiseren.

Informatie aan bewoners

Ten opzichte van het vorige jaar en de aankomende jaren zijn er geen bijzondere mutaties op de begroting van het KlantContactCentrum. In 2018 is de begroting 0,087 miljoen euro hoger dan in 2017 wat het totaal saldo 3,287 miljoen euro maakt. Deze verhoging is toe te wijzen aan de loon en prijscompensatie.

Het budget 2018 voor Het Utrechts Archief is 0,04 miljoen euro lager dan het budget 2017. Dit is een saldo van de toegekende subsidie index en het wegvallen van het incidentele budget voor depotuitbreiding van 0,1 miljoen euro in 2017, dat in de Voorjaarsnota 2014 was toegekend.

Publieksdienstverlening

De begroting van het onderdeel Publieksdienstverlening is in 2018 0,4 miljoen euro lager dan in 2017. Dit is volledig toe te wijzen aan incidenteel geld dat is vrijgemaakt voor het ontwikkelen van een planning- en roostertool in 2017. 2018 is tevens het laatste jaar dat er incidenteel geld beschikbaar is voor het programma Publieksdienstverlening. Als gevolg hiervan is de begroting met ingang van 2019 1 miljoen euro lager dan in 2018.

Verbonden partijen

Bijdrage aan [het Utrecht archief](#) 2,86 miljoen euro.

Stedelijke Ontwikkeling

Algemene programmadoelstelling

Utrecht bouwt aan een gezonde stad. Utrecht staat er economisch goed voor en heeft een grote aantrekkingskracht. De stad staat ook onder druk, op gebieden als ruimtelijke inrichting, woningmarkt, bereikbaarheid, luchtkwaliteit en leefbaarheid. In de Ruimtelijke strategie kiest Utrecht voor groei door verdichting. Utrecht nodigt partners uit om samen met ons te investeren in vitale, gezonde en duurzame verstedelijking. Bedrijven en kennisinstellingen kunnen nieuwe en innovatieve producten en diensten ontwikkelen om Utrecht duurzamer, gezonder en nog aantrekkelijker te maken. Wij leveren onze bijdrage aan de groei van de stad via de investeringsimpuls. Al bij de Voorjaarsnota 2016 is er gekozen om de omvang van de investeringsimpuls voor circa 50% mee te laten groeien met de financiële ruimte die door de groei van de stad ontstaat.

In het MeerjarenPerspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) staan de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten uit de hele stad bij elkaar: zowel woningbouw-, commercieel vastgoed- als openbare ruimteprojecten. We schetsen een beeld van de verschillende gemeentelijke grondexploitatieprojecten en de stand van zaken van de Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie. Naar verwachting zal in 2018 de renovatie van ruim 2.500 woningen en de bouw van ongeveer 3.400 nieuwe woningen starten.

Het Rijk is de Omgevingswet met AmvBs en andere regelgeving aan het invullen. Wij moeten het effect hiervan nagaan en voorstellen doen hoe dit te implementeren zowel inhoudelijk, procesmatig als financieel. Hiertoe gaan we de opgestelde Omgevingsvisie voor deelgebied Vleuten-De Meern komend jaar actief monitoren. Veranderingen op het gebied van digitalisering en vergunningverlening en handhaving zijn de andere pijlers voor de implementatie van de Omgevingswet.

Met de ontwikkeling van de plannen voor het Beurskwartier en de realisatie van de plannen van de 1^e fase Stationsgebied wordt gestaag verder gewerkt aan de versterking van het centrum aan de westkant van de stad. Leidsche Rijn is ongekend populair. De vraag naar woningen is nog nooit zo groot geweest. In 2018 worden de plannen voor de bouw van een nieuwe woonwijk Groenewoud uitgewerkt. In het winkelgebied Leidsche Rijn Centrum worden 750 woningen en 28.000 m² bvo detailhandel en voorzieningen opgeleverd.

Utrecht wil een inclusieve stad zijn en tweedeling tegengaan. Vanuit het Ruimtelijk domein zetten we in op de betaalbaarheid van wonen in de stad. We zetten met de corporaties in op voldoende en betaalbare sociale huurwoningen en met beleggers op voldoende en betaalbare woningen in de middeldure huur.

Verplichte BBV indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken zijn er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Voor het programma stedelijke ontwikkeling is dit:

Indicator	Eenheid	Bron	2012	2013	2014
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1000 woningen	8. Vhrosv	17,4	6,5	7,1

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:
Meerjarige uitvoeringsafspraken, programma's of beleidskaders en jaarlijkse rapportages:

- Resetting cities
- City Deal Health Hub
- City Deal Healthy Urban Boost
- Ruimtelijk-Economische Ontwikkel Strategie
- Erfgoedagenda

- Ruimtelijke strategie 2016: Utrecht kiest voor gezonde groei!
- Grondprijzenbrief 2016
- Meerjarenperspectief stedelijke ontwikkeling 2017
- Actualisering woonvisie Utrecht
- Bestedingskader Investeringsimpuls RSU
- Prestatieafspraken 2016-2019
- Utrecht transformeert is een link

link naar Utrecht transformeert;

<http://www.utrechttransformeert.nl/project/utrecht/transformatiekaart-gemeente-utrecht>

Een optimale verdeling van het ruimtelijke programma en de daaraan gekoppelde middelen over de verschillende onderdelen van de stad

Subdoelstelling 1.1 Evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de stad met alle onderdelen in samenhang

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Positie op de woon-aantrekkelijkheidsindex	Atlas Nederlandse gemeenten	2 (2008)	2	2	2	2

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aandeel bestemmingsplannen jonger dan tien jaar	Gemeente Utrecht	-	97%	100%	100%	100%
Toegankelijke openbare ruimte	Gemeente Utrecht	2017			120	150
Toelichting: Betreft verwacht aantal Ruimtelijke (inrichtings)plannen waarin de toegankelijkheid van de openbare ruimte integraal onderdeel van de ruimtelijke ontwikkeling is gemaakt.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de stad met alle onderdelen in samenhang

Met het vaststellen van de Ruimtelijke Strategie 2016: 'Utrecht kiest voor gezonde groei' en de bijbehorende 'Investeringsstrategie is een heldere keus gemaakt voor de wijze waarop we de groei van de stad op gezonde wijze vorm willen geven. Utrecht is één van de motoren voor de economische doorontwikkeling van Nederland. Daarom vragen we marktpartijen en de rijksoverheid, bij te dragen aan de gezonde duurzame verstedelijking van Utrecht. We zetten in 2018 in op de verdichtingsgebieden (Merwedekanaalzone en Beurskwartier), alternatieve verdichtingsgebieden (Cartesiusdriehoek inclusief Tweede Daalsedijk en Groenewoud), economische ontwikkelingsgebieden (USP/Rijnsweerd, Binnenstad/Stationsgebied en Leidsche Rijn Centrum) en aandachtsgebieden (Overvecht en Kanaleneiland). De keuze om enkele grote transformatiegebieden intensief te benutten om de groei van de stad te faciliteren creëert ruimte om de ontwikkeling van bestaande woonwijken te benaderen vanuit de daar gewenste kwaliteitsverbetering, inclusief verstedelijking die daar aan kan bijdragen. We werken verder aan integrale opgavesturing en integraal investeren en programmeren door de ruimtelijke en maatschappelijke investeringsagenda nog meer in samenhang te brengen en te baseren op de doelen en uitgangspunten van de RSU en Gezond stedelijk leven.

Met externe partijen bouwen we het Development Network Utrecht verder uit. Ook de samenwerking in de regio, met de provincie en de grote steden en het Rijk bouwen we uit. Hierbij is de RSU de koers van Utrecht.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Verkennen en organiseren van het ruimtelijk programma (strategische agenda, structuurvisies en lobby)

- De groei van de stad in de prioritaire gebieden werken we uit tot verschillende opgaven waar de stad met andere partijen aan het werk gaat. Wij leveren ons bijdrage via de investeringsimpuls die we jaarlijks bij de voorjaarsnota zullen laten vaststellen.
- Op basis van het bestedingskader voor de Investeringsimpuls RSU en hoofdkeuzes doen we concrete voorstellen tot invulling van de financiële ruimte.
- Samen met onder meer het Rijk en de provincie Utrecht werken we aan de oplossingsrichtingen van de economische-, kennis-, en gebiedsontwikkeling van Utrecht-Oost. Op de bestuurlijke overleggen rond het MIRT worden vervolgstappen gezet.
- Utrecht is in 2016 uitgeroepen tot Global Goals City. We werken mee aan de realisering van de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties op lokaal en internationaal niveau.
- In internationaal perspectief maakt Utrecht deel uit van Holland Metropole. Binnen dit samenwerkingsverband wordt de randstad (bijvoorbeeld op de internationale vastgoedbeurs Expo Real) geprofileerd als super-connected global region.
- We werken binnen ons Regio samen in U10-verband, zo laten wij ons zien op de nationale vastgoedbeurs ProVaDa. We scherpen de positionering van Utrecht op regionaal, provinciaal en (inter)nationaal niveau aan.
- Voor het klankborden en uitwisselen van kennis en informatie over de ruimtelijke doelstellingen is afgelopen jaar het Development Network Utrecht (DNU) opgericht. Het DNU bestaat uit stakeholders in de stad die investeren in de stad zoals bouwers, ontwikkelaars en beleggers. Binnen het DNU worden de relevante ruimtelijke thema's voor de stad besproken.
- In 2018 verwachten we een uitgewerkt plan voor Lombokplein in SPVE en Omgevingsplan en start de planbegeleidingsfase van Masterplan 2.0 van de Jaarbeurs.
- 2018 staat ook in het teken van vinden van antwoorden op vragen als hoe combineren wij gezond stedelijk leven met het bouwen in hoge dichtheden in Merwedekanaalzone?
- Ambitiedocument voor Rijnsweerd wordt in 2018 vastgesteld wat gevolgd wordt door concrete acties voor korte en lange termijn waaronder het investeringsvraagstuk.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Het opstellen van stedelijke kaders (bestemmings- en omgevingsplannen)

Actualisering bestemmingsplannen

In 2016 is de gemeente Utrecht aangewezen als experimenteergemeente op grond van de Crisis- en herstelwet. Dit betekent dat wij, tot op zekere hoogte, mogen anticiperen op en experimenteren met de Omgevingswet die naar verwachting in 2020 in werking treedt. Het gevolg van de aanwijzing is dat de actualisering over de periode 2017-2021 flexibel kan worden opgepakt zonder risico op legesderving, omdat de jaarlijkse actualiseringsopgave mag worden verdeeld over deze periode. Voor 2018 staat de wijk Noordoost in de planning om geactualiseerd te worden. Het gebiedsgerichte beleid voor Noordoost wordt waar nodig geactualiseerd. Op basis daarvan wordt een nieuw bestemmingsplan gemaakt dat de beheersverordeningen en oude regelingen in deze wijk vervangt. Daarnaast wordt in 2018 de actualisering van de bestemmingsregelingen in Vleuten – De Meern afgerond. Aan de hand van de nieuwe bestemmingsregeling voor Veldhuizen, zullen andere gebieden in Vleuten – De Meern en het Máximapark in 2018 een moderne regeling krijgen. Ook zal, na de actualisering, gestart worden met een regeling voor Noordoost. Bij de actualisering wordt het principe van flexibel bestemmen toegepast. Dit betekent dat de regels in de nieuwe bestemmingsplannen volgen uit de omgevingsvisie, dat de ontwikkelingsruimte in de omgevingsvisie ingevuld kan worden met de omgevingsvergunning of, als dat strategisch of qua proces handiger is, met een op ontwikkeling gerichte regeling in het bestemmingsplan en dat gestreefd wordt naar minder regels die bovendien uniform toegepast kunnen worden. Met deze werkwijze sorteert de gemeente voor op de komst van de Omgevingswet.

Ontwikkelbestemmingsplannen

Ruimtelijke ontwikkelingsprojecten worden geïnitieerd door de gemeente zelf, maar vooral door ontwikkelaars, woningbouwcorporaties en particuliere investeerders. De meeste van dergelijke projecten passen niet binnen de geldende bestemmingsplannen en daarvoor is dan ook meestal een nieuwe bestemmingsplan noodzakelijk. Voordat een bestemmingsplan wordt opgestart, wordt een voortraject doorlopen conform het Utrechts Plan Proces. De kosten voor deze ontwikkelbestemmingsplannen worden betaald door de initiatiefnemers (via leges). Nu de financiële crisis voorbij is, zien wij een groei in ontwikkelingsprojecten die een bestemmingsplan nodig hebben. In 2018 geven wij prioriteit aan de bestemmingsplannen in de prioriteitsgebieden.

Omgevingswet

Volgens de officiële planning van het rijk zal de nieuwe Omgevingswet in 2019 in werking treden. Om goed op deze nieuwe wet voorbereid te zijn, is het project Beter bestemmen gestart. In het project wordt geëxperimenteerd met omgevingsvisies en omgevingsplannen, waarvan de Omgevingsvisie Utrecht 1.0 en de Omgevingsvisie deelgebied Vleuten-De Meern de eerste waren. De volgende omgevingsvisies voor deelgebieden Lunetten en NoordOost krijgen weer een 'eigen' innovatie-opdracht mee. We gaan de Omgevingsvisie deelgebied Vleuten-De Meern komend jaar actief monitoren. Doel is dat onze omgevingsvisies 'al doende' steeds beter worden. Het Rijk is de Omgevingswet met AmvBs en andere regelgeving aan het invullen. Gemeentebreed zal geanalyseerd worden wat het effect hiervan is en zullen voorstellen gedaan worden hoe dit te implementeren zowel inhoudelijk, procesmatig als financieel. Specifiek wordt daarbij ook ingegaan op veranderingen op het gebied van digitalisering en vergunningverlening en handhaving.

Kadernota openbare ruimte

De Kadernota kwaliteit openbare ruimte is vastgesteld in de raad op 22 december 2016. De Kadernota wordt nu uitgewerkt in een verbreed Handboek Openbare ruimte. Het doel is transparant naar de initiatiefnemers, projectontwikkelaars en burgers te zijn. We maken een website waar alle ambities en eisen per gebied vindbaar zijn. Een omvangrijke operatie die in stappen gaat plaatsvinden, met een geleidelijke ombouw van het huidige Handboek Openbare ruimte. In de uitwerking worden ook de kaders voor toegankelijkheid, ondergrond, duurzaamheid, gezonde verstedelijking en klimaatadaptatie opgenomen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
02-1-1-1 Ruimtelijke ontwikkelingen	1.561	0	0	0	0	0
02-1-1-2 Stedelijke kaders	419	499	499	499	499	499
Totaal baten	1.981	499	499	499	499	499
Lasten						
02-1-1-1 Ruimtelijke ontwikkelingen	-1.390	-5.388	-6.049	-6.341	-6.711	-6.711
02-1-1-2 Stedelijke kaders	2.005	2.197	2.197	2.097	1.897	1.897
Totaal lasten	616	-3.191	-3.852	-4.244	-4.814	-4.814
Saldo baten en lasten	1.365	3.689	4.351	4.742	5.312	5.312
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	49	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	1.414	3.689	4.351	4.742	5.312	5.312

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Verkennen en organiseren van het ruimtelijk programma (strategische agenda, structuurvisies en lobby)

Deze doelstelling bestaat uit een paar delen. Ten eerste het budget voor Strategie is 0,649 miljoen euro. De begrote lasten wijzigen niet en ook in de komende jaren zijn er geen wijzigingen in de begroting. Ten tweede wordt onder deze doelstelling budget voor de ruimtelijke ontwikkelingen verantwoord en is het budget toegevoegd voor de voorbereiding van de gemeente op de Omgevingswet, in 2018 is dit 0,570 miljoen euro. Tenslotte wordt binnen deze doelstelling de negatieve lasten verantwoord die samenhangen met de kostenverdeelssystematiek van de overhead. Deze lasten worden gedurende het jaar toegerekend aan de producten. Onder deze doelstelling wordt ook het beheer van strategische verwervingen verantwoord.

Het opstellen van stedelijke kaders (bestemmings- en omgevingsplannen)

De nominale begroting van de bestemmingsplannen bedraagt 1,505 miljoen euro. Alle bestemmingsplannen in Utrecht zijn actueel (niet ouder dan tien jaar). Wij zijn bij wet verplicht deze actueel te houden. Tot en met 2019 is hiervoor extra budget beschikbaar. Voor de ontwikkelbestemmingsplannen verwachten we 0,499 miljoen euro aan leges in rekening te kunnen brengen. Voor de taak beleidsontwikkeling en loketfunctie Grondzaken is 0,194 miljoen euro beschikbaar.

Subdoelstelling 1.2 Beheer van erfpachtcontracten en afstoten van gemeentelijk bezit

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Ontvangen meerwaardeafdracht (uit erfpachtconversie en bestemmingswijziging)	Gemeente	n.v.t.	20 miljoen	17,5	2,5 miljoen	2,5 miljoen
Toelichting: Op basis van de historische gegevens wordt minimaal verwacht.						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Netto jaarlijkse opbrengst uitgifte gemeentelijk bezit (in periode 2011-2015)	Gemeente	n.v.t.	3,8 miljoen	7,6	2,7 miljoen	pm

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Economische meerwaarde die ontstaat door bestemmingswijziging of verruiming inzetten voor gemeentelijke investeringen

De gemeente Utrecht is met ingang van 1 februari 2015 gestopt met de uitgifte van grond in erfpacht voor projecten en nieuwbouw waarin wonen de hoofdfunctie vormt. Bestaande erfpachtcontracten met de functie wonen waarvoor de canon eeuwigdurend is afgekocht kunnen inmiddels ook het bloot eigendom van de grond verwerven. Voor met name andere functies dan wonen kan er nog sprake zijn van erfpacht, dat wil zeggen dat het volledig gebruik van het onroerend goed, tegen een vergoeding, aan de erfpachter ten goede komt. Door een wijziging van het gebruik of de bestemming van de grond (bijvoorbeeld door sloop, uitbreiding of nieuwbouw) kan een waardestijging van de grond ontstaan. Deze zogenaamde meerwaarde dient op grond van de erfpachtovereenkomst aan de gemeente als erfverpachter te worden afgedragen. Door deze benadering is erfpacht (= het in rekening brengen van meerwaarde) onderdeel van het gemeentelijk grondbeleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Op verzoek en indien passend in ruimtelijke doelstellingen toepassen van conversies en bestemmingswijzigingen

Als de voorgenomen bestemmingswijziging of verruiming past binnen de gemeentelijke doelstellingen dan wordt de bestaande erfpachtovereenkomst aangepast en wordt door middel van een (onafhankelijke) taxatie de meerwaarde vastgesteld. Deze meerwaarde wordt in rekening gebracht bij de erfpachter. Daarnaast is het mogelijk om een erfpachtrecht met een jaarlijkse canon te wijzigen in een eeuwigdurend afgekocht erfpachtrecht, een zogenaamde conversie. De opbrengsten hiervan worden minder door het feit dat steeds meer jaarlijks te betalen vergoedingen zijn omgezet in eeuwigdurende afkoop. De afgelopen jaren hebben de woningcorporaties dit voor hun bezit gedaan en medio 2017 heeft de gemeenteraad een aangepast voorstel ter besluitvorming aangeboden gekregen voor een nieuwe conversieregeling voor particulieren woningeigenaren die hun canon nog niet eeuwigdurend hebben afgekocht. De in de begroting opgenomen baten hebben betrekking op de eerdergenoemde bestemmingswijzigingen en herontwikkeling.

Prestatiedoelstelling P1.2.2

Uitgeven van gemeentelijk bezit

We hebben als doelstelling om in de jaren 2016 tot en met 2018 vastgoed te verkopen met een netto resultaat van 2,7 miljoen euro per jaar.

Prestatiedoelstelling P1.2.3

Ontvangen van de erfpachtcanons, administratieve behandelingen en handhaven van bepalingen van erfpachtcontracten

De bestaande erfpachtovereenkomsten moeten worden beheerd. Het administratieve beheer (innen canon, administratief verwerken van de voorwaarden en wijzigingen) valt onder deze doelstelling. Daarnaast worden, om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan op in erfpacht uitgegeven gronden, de erfpachtvoorwaarden gehandhaafd.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
02-1-2-1 Conversies en bestemmingswijzigingen	32.377	8.376	8.376	8.376	8.376	8.376
02-1-2-2 Uitgiftes	9.058	620	620	620	620	620
02-1-2-3 Erfpachtbeheer	11.360	13.425	13.455	13.485	13.515	13.545
Totaal baten	52.795	22.421	22.451	22.481	22.511	22.541
Lasten						
02-1-2-1 Conversies en bestemmingswijzigingen	14.827	5.896	5.896	5.896	5.896	5.896
02-1-2-2 Uitgiftes	1.473	620	620	620	620	620
02-1-2-3 Erfpachtbeheer	6.313	8.396	8.426	8.511	8.541	8.571
Totaal lasten	22.613	14.912	14.942	15.027	15.057	15.087
Saldo baten en lasten	30.182	7.509	7.509	7.454	7.454	7.454
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	30.182	7.509	7.509	7.454	7.454	7.454

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Conversies en bestemmingswijzigingen erfpachten

Als een erfpachter verzoekt tot de conversie van een tijdelijk erfpacht naar een eeuwigdurende afgekocht recht, ontvangt de gemeente hiervoor een eenmalige vergoeding. In 2015 zijn alle oude erfpachtrechten van de stichting BO-EX '91, als laatste Utrechtse woningbouwvereniging, geconverteerd naar eeuwigdurend afgekochte erfpachtrechten. Hiermee is een eind gekomen aan de ontvangst van deze incidentele gelden. Over meerwaardeafdracht bij wijziging van de bestemming van de grond zijn met de corporaties de 'Prestatieafspraken op stedelijk niveau 2016 – 2019' gemaakt. Hierin is overeengekomen dat de corporaties bij verkoop en integrale herontwikkeling per 1 januari 2016 100% van de meerwaarde van de grond aan de gemeente af dragen, conform de bestaande erfpachtcontracten. Twee derde deel van deze afgedragen meerwaarde zal, via de door de gemeenteraad te bekrachtigen programmering, worden geïnvesteerd in stedelijke herontwikkeling. Het resultaat op deze doelstelling is afhankelijk van het aantal verzoeken tot conversie en bestemmingswijziging uit de markt en wisselt hierdoor sterk van omvang in de jaren. Het begrote positieve resultaat is gebaseerd op ervaringscijfers en economische prognoses en bestaat uit de minimaal verwachte incidentele netto opbrengsten.

Uitgeven van gemeentelijk bezit

Het beslispunt uit het coalitieakkoord tot verkoop van gemeentelijk vastgoed van 2,7 miljoen euro voor de jaren 2016 tot en met 2018 is geraamd in het programma Vastgoed en wordt verantwoord in het programma Stedelijke Ontwikkeling.

Erfpachtcontracten en -beheer

De gemeente heeft in het verleden erfpachtovereenkomsten afgesloten en ontvangt hiervoor jaarlijks ruim 13 miljoen euro aan opbrengsten in de vorm van canon. Een erfpachtovereenkomst kan alleen afgesloten worden over gronden die de gemeente daadwerkelijk in haar bezit heeft. De gronden met een erfpachtbestemming zijn opgenomen in de bezittingen van de balans voor een bedrag van ongeveer 175 miljoen euro. Voor de financiering van deze bezittingen wordt elk jaar de omslagrente doorberekend aan het erfpachtbeheer. Dat is 8 miljoen euro aan lasten. De overige lasten bestaan uit de kosten van het beheer, het handhaven van de bepalingen uit de erfpachtcontracten en het factureren van de canon en bedragen ruim 0,5 miljoen euro.

Versterken van de vitaliteit en de leefbaarheid van de stad

Subdoelstelling 2.1 Ruimtelijke kwaliteit van de bestaande stad versterken

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Bruto toegevoegde woningen in bestaand stedelijk gebied	BAG, MPSO gemeente Utrecht	n.v.t.	1.750	1.614	2286	pm
Toelichting: Voor meer informatie zie site http://utrecht2017.mpsa.nl/						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal lopende projecten binnen Stedelijke Ontwikkeling	Uitvoeringsprogramma	n.v.t.	136	144	150	150

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

Transformatie en herontwikkeling van locaties en gebouwen met kwalitatief goede openbare ruimte

Utrecht is voortdurend in ontwikkeling. Wensen ten aanzien van de gebouwde omgeving veranderen. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht hebben we gekozen voor groei door verdichting. Deze binnenstedelijke ontwikkeling willen we samen met alle betrokken partijen vormgeven. Bewoners, ontwikkelaars, beleggers en eigenaren zien de kwaliteiten en kansen van Utrecht; we zien de interesse om in Utrecht te investeren nog steeds toenemen. Wij willen initiatiefnemers de ruimte geven en hen faciliteren. Onze rol daarbij is om ervoor te zorgen dat de initiatieven bijdragen aan gezond stedelijk leven.

Door intensief in de stad te bouwen:

- Wordt in de ruimtebehoefte voorzien van woningzoekenden, instellingen en bedrijven.
- Blijft de stad vitaal, gedifferentieerd en bij de tijd (verpaupering voorkomen).
- Wordt het draagvlak voor voorzieningen en openbaar vervoer vergroot.
- Wordt het omringende landschap ontzien.

In 2018 zal er extra aandacht zijn om voldoende sociale huurwoningen te realiseren. De ambitie om meer middeldure huur en starterswoningen te realiseren blijft onverminderd van kracht. De aandacht bij middeldure huurwoningen zal extra uitgaan naar kwaliteit: woningen van voldoende oppervlakte die langjarig in het betreffende segment verhuurd worden. Transformatie van leegstaand vastgoed biedt hiervoor kansen.

Naast woningbouw worden ook andere functies in de stad toegevoegd. Voorbeelden hiervan zijn de realisatie van het Helling 3 hotel Rotsoord, de uitbreiding van de Lidl in winkelcentrum de Klop, het gezondheidscentrum in Vleuten en de transformatie van het oude Postkantoor op de Neude.

In de Ruimtelijke Strategie is gekozen voor prioritaire economische ontwikkelgebieden en verdichtingslocaties. Daarbinnen is er naast Leidsche Rijn en Stationsgebied (zie doelstelling 6 en 7) bijzondere aandacht voor de Merwedekanaalzone en het Utrecht Science Park (USP).

USP/Rijnsweerd

Het gebied USP/Rijnsweerd is in de RSU aangewezen als een van de drie economische kerngebieden van Utrecht; met meer dan 20.000 banen is het gebied een economische motor voor de stad en regio. De opgave in dit gebied heeft primair als doel de ruimte en randvoorwaarden te creëren voor de verdere groei van het USP/Rijnsweerd. Daarbij draait het om drie vraagstukken (of deelopgaven) waarbij gezond stedelijke leven het leidend principe is: creëren van fysieke ruimte voor activiteiten en bedrijvigheid, bereikbaarheid van USP/Rijnsweerd en omliggende gebieden en het maken van een aantrekkelijk en leefbare ontmoetingsplek.

Merwedekanaalzone

De Merwedekanaalzone is in de RSU aangewezen als één van de prioritaire verdichtingslocaties. De komende vijftien jaar verandert de Merwedekanaalzone in een hoogstedelijke, gezonde stadswijk. De focus daarbij ligt in de deelgebieden 4, 5 en 6 (tussen de Van Tellegenlaan en de rijksweg 12). In de periode tot 2030 worden in de deelgebieden 4, 5 en 6 zo'n 6.000 tot 10.000 woningen gerealiseerd. De bouw van woningen wordt gecombineerd met die van stedelijke functies zoals scholen, kleine bedrijven en hoogwaardige openbare ruimte en groen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Initiëren, faciliteren en stimuleren van de uitvoering van ruimtelijke herontwikkelingsplannen met betrekking tot wonen, werken en voorzieningen en openbare ruimte

Binnenstedelijk ontwikkelen is inhoudelijk complex. Omdat wij Gezond stedelijk leven centraal stellen, zullen wij bij ruimtelijke ontwikkelingsplannen scherp toetsen op de kwaliteitsaspecten van duurzame gezonde verstedelijking. Daarbij denken wij aan milieuraandvoorwaarden (lucht, geluid en bodem), maar zeker ook aan kwaliteit van de openbare ruimte, groen, duurzaamheid en gezondheid en het belang van een intensief participatietraject. Dit vraagt om een integrale ruimtelijke regie die voor herontwikkeling

van gebieden noodzakelijk is. Voor de prioritaire gebieden (naast Leidsche Rijn en Stationsgebied), betekent dat de volgende activiteiten in 2018. In de binnenstad voeren we de kwaliteitsimpuls voor de openbare ruimte uit. We passen de openbare ruimte rondom het voormalige postkantoor aan om de bibliotheek goed in deze nieuwe omgeving in te passen. In 2018 gaan we de aansluitingen tussen het universiteitskwartier en het museumkwartier voor voetgangers verbeteren. In het centrum is er een blijvend grote vraag naar woningen. In 2018 wordt verder ingezet op het toevoegen van extra woningen, door nieuwbouw en door transformaties. Middeldure huur heeft daarbij de voorkeur.

Merwedekanaalzone

In 2018 zal op basis van de Omgevingsvisie, deel 1; Ruimtelijke Agenda en Milieu Effect Rapportage (MER) gewerkt worden aan het beantwoorden van een groot aantal onderzoeksvragen, hoe combineren wij gezond stedelijk leven met het bouwen in hoge dichtheden? Deel 2 van de Omgevingsvisie; het Uitwerkingsplan zal u aangeboden worden. Ook start in 2018 in deelgebied 4 (tussen de Mr Tellegenlaan en Wilhelminalaan) de bouw van de eerste woningen op het Defensieterrein. Het project Wilhelminawerf (Kanaalweg 59) komt in uitvoering. Voor deelgebied 5 (tussen Wilhelminalaan en Beneluxlaan) wordt uitwerking gegeven aan het stedenbouwkundig plan van de gezamenlijke grondeigenaren. We gaan beginnen aan het planologisch juridisch kader om de transformatie mogelijk te maken. In deelgebied 6 (tussen Beneluxlaan en A12) is in 2018 de nieuwbouw van ongeveer 200 appartementen voor Young Professionals aan de Eendrachtsla 10 in uitvoering. Ook wordt gewerkt aan de mogelijke vestiging van Holland Casino aan de Winthontlaan.

Utrecht Science Park

- In 2018 wordt het Ambitiedocument voor Rijsweerd vastgesteld. Hiermee wordt een aantal concrete acties voor de korte en langere termijn benoemd die samen met de eigenaren in het gebied zullen worden opgepakt. Voor deze vervolgacties zullen ook investeringen nodig zijn.
- Voor het gebied USP/Rijsweerd wordt gestart met het proces om te komen tot een omgevingsplan. Dat begint in 2018 met het opstellen van een Keuzedocument waarin de keuzes met betrekking tot programmering, bereikbaarheid, gezondheid etcetera voor dit gebied neergezet zullen worden. Dat gebeurt uiteraard samen met de stad in de vorm van gebiedsateliers.
- Ook zal een studie worden opgestart met betrekking tot de toekomstige onstluitingsstructuur van dit gebied.

Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO)

In 2017 is er wederom een Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) gemaakt met de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten uit de hele stad: zowel woningbouw, als commercieel vastgoed en openbare ruimteprojecten. Daarnaast gaat het MPSO specifiek in op wat gezonde verstedelijking betekent voor deze ruimtelijke ontwikkelingsprojecten in de stad en wat de stand van zaken is van de projecten in de prioritaire gebieden. Aanvullend geeft het MPSO het financiële beeld van de verschillende gemeentelijke grondexploitatieprojecten weer en de stand van zaken van de Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie.

De verwachting is dat in 2018 de renovatie start van ruim 2.500 woningen en de bouw zal starten van ongeveer 3.400 nieuwe woningen (prognose voor de gehele stad). De productie van middeldure huurwoningen is, mede door het Actieplan Middeldure Huur uit 2014, de afgelopen jaren op gang gekomen. Ook in 2018 zal een fors deel van de productie plaatsvinden in het middeldure huursegment. De verwachting is dat er in 2018 wordt gestart met de bouw van circa 1.100 middeldure huurwoningen. Dit wordt bijvoorbeeld gerealiseerd in de projecten Hotel en woningen Amrâth in het stationsgebied, Cartesiusdriehoek en aan de Eendrachtsla 10.

Naast middeldure huurwoningen blijft er een grote behoefte aan sociale huurwoningen. In 2018 zal naar verwachting de bouw starten van circa 670 sociale huurwoningen. Het gaat om ongeveer 190 zelfstandige studenteneenheden (Belastingkantoor Gebrandystraat) en ongeveer 480 reguliere sociale huurwoningen zoals in het project Veemarkt en het zorgcentrum Tuindorp oost.

In 2018 zal een geactualiseerd MPSO aan de gemeenteraad aangeboden worden, zodat de raad beschikt over een volledig overzicht van lopende en in voorbereiding zijnde projecten en initiatieven.

Prestatiedoelstelling P2.1.2

Investeren in de stedelijke herontwikkeling door ondersteuning van partijen die de ruimtelijke kwaliteit van de stad versterken of door uitvoering van gem. herontwikkelingsprojecten

In 2018 verwachten wij de oplevering van heringerichte openbare ruimte van de Camera Obscuradreef, de Spaaklaan en de Santa Cruzdreef. Ook zullen de kwaliteitsimpuls in de openbare ruimte in Rotsoord en de vergroeningsaanpak in de Rode driehoek Zuilen zijn afgerond. Daarnaast zullen in 2018 de sanitaire voorzieningen in het centrum en in de stadsparken zijn gerealiseerd. Ook in 2018 geven we ruimte aan experimenten en het verbreden en delen van kennis over samen stadmaken. We sluiten aan bij initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan de doelstellingen van de Ruimtelijke Strategie. Samen met de stad gaan we aan de slag met gebiedsateliers en geven we invulling aan de 'maatschappelijke waarde' van ruimtelijke ontwikkelingsplannen.

Voor deze prestaties zijn middelen beschikbaar vanuit de Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie.

Prestatiedoelstelling P2.1.3

Verkopen of in erfpacht uitgeven van (bouwrijpe) gronden ten behoeve van wonen, werken en voorzieningen met kwalitatief goede openbare ruimte

Om gewenste ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken wordt voor vrijkomende gemeentelijke panden een andere bestemming gezocht en geven we opdracht tot het bouwrijp maken van grond in eigendom van de gemeente. We verwerven slechts in beperkte mate terreinen terwijl het uitplaatsen van bedrijven nog slechts incidenteel gebeurt. Ook in 2018 wordt bouwrijpe grond opgeleverd ten behoeve van de realisatie van projecten die onderdeel vormen van het programma stedelijke ontwikkeling. Over het financiële verloop van de grondexploitaties wordt de gemeenteraad separaat geïnformeerd in het jaarlijkse Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO). Conform het Coalitieakkoord en in het verlengde van de Nota Grondbeleid kiest Utrecht voor een faciliterend grondbeleid, hetgeen betekent dat de komende jaren een verschuiving plaatsvindt van voornoemde prestatiedoelstelling naar een doelstelling die zich meer en meer richt op het sluiten van anterieure overeenkomsten met marktpartijen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
02-2-1-1 Ruimtelijke herontwikkelingsplannen	873	762	762	762	762	762
02-2-1-2 Investeren in Stedelijke herontwikkeling	402	0	0	0	0	0
02-2-1-3 Grondexploitaties	20.517	33.710	19.990	21.868	12.089	8.636
Totaal baten	21.792	34.473	20.752	22.630	12.851	9.399
Lasten						
02-2-1-1 Ruimtelijke herontwikkelingsplannen	6.015	4.760	4.783	4.783	4.783	4.783
02-2-1-2 Investeren in Stedelijke herontwikkeling	3.067	12.446	11.391	7.705	2.845	1.409
02-2-1-3 Grondexploitaties	7.718	33.602	19.882	17.807	12.028	8.575
Totaal lasten	16.800	50.809	36.055	30.294	19.656	14.767
Saldo baten en lasten	4.992	-16.336	-15.303	-7.664	-6.805	-5.368
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	9.925	5.225	3.725	2.725	2.725
Onttrekking reserves	8.159	15.404	14.348	10.662	5.802	4.366
Geraamd resultaat	13.151	-10.857	-6.180	-727	-3.727	-3.727

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Ruimtelijke herontwikkelingsplannen

In 2018 bedragen de lasten op deze prestatiedoelstelling 4,783 miljoen euro. Op basis van ervaring verwachten wij een bijdrage van particuliere initiatiefnemers van 0,762 miljoen euro. De lasten bestaan voornamelijk uit plankosten die voortkomen bij het afsluiten van intentie en anterieure overeenkomsten.

Verder hebben wij 0,075 miljoen euro aan lasten geraamd als subsidie aan Aorta en 0,390 miljoen euro aan kosten voor Stedenbouwkundige advisering.

Investeren in Stedelijke herontwikkeling

De lasten voor de komende jaren zijn aangepast aan de planning uit het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) en worden gedekt met een onttrekking uit de reserve Investeringsimpuls RSU.

Grondexploitaties

In 2018 wordt er voor 19,990 miljoen euro aan baten verwacht op de lopende projecten. Dit bedrag bestaat voornamelijk uit verkopen van gronden binnen de grondexploitaties Merwedekanaalzone 4 Defensierrein, Opaalweg en Centrum Overvecht. De verwachte lasten van de binnenstedelijke grondexploitaties in 2018 bedragen 19,882 miljoen euro. Dit bedrag bestaat voornamelijk uit kosten voor de aanleg van openbare werken (inclusief milieu maatregelen). De resterende kosten hebben betrekking op plan- en vatkosten, aankopen gronden/woningen, sloop, tijdelijk beheer en overige kosten. Meer informatie per project is terug te vinden in het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling.

Verbonden Partijen

[GEM Kanaleneiland C.V.](#) geen bijdrage.

[GEM Beheer B.V. Kanaleneiland](#) geen bijdrage.

[Utrecht vernieuwd B.V.](#) geen bijdrage.

Subdoelstelling 2.2 Verbeteren van huisvesting bijzondere doelgroepen en vergroten kansen op de woningmarkt van woningzoekenden

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Zoektijd huurwoning	Bestuursinformatie					
E2.2.1a aanbodsysteem in jaren	GU	n.v.t.	4,1	5,2	4,5	4,0
Bruto toegevoegde woningen (inclusief Leidsche Rijn)	BAG, MPSO, gemeente Utrecht	n.v.t.	2.378	353	3500	2500

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Opnames zelfstandige en onzelfstandige woningen						
P2.2.1a door huurteam Utrecht	Urbannerdam		n.v.t.	n.v.t.	450	450
Start bouw	MPSO gemeente					
P2.2.1b beleggershuurwoningen	Utrecht		n.v.t.	n.v.t.	45	20
Gemiddelde energie index	Monitor					
P2.2.1c corporatieswoningen	prestatieafspraken	n.v.t.	4.804	4.290	1,48	1,32
Toelichting: Sinds 1 januari 2015 wordt voor corporatiewoningen niet langer met een energielabel en labelstappen gewerkt, maar met de energie-index. Genoemd cijfer betreft het gemiddelde van 5						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
corporaties.						
Aantal toegevoegde daken met zonnepanelen	Monitor					
P2.2.1d corporaties	prestatieafspraken	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	10%
Toelichting: In de prestatieafspraken is vastgelegd dat corporaties een bijdrage leveren in de gemeentelijke ambitie dat 10% van de daken in 2020 is belegd met zonnepanelen. Er is geen tussenafpraak over 2018 gemaakt met de corporaties.						
Aantal rollatorwoningen in sociale huur	Monitor					
P2.2.1e	prestatieafspraken	2016				
Toelichting: Op basis van de opgave door de woningcorporaties is geen onderscheid te maken tussen rollatorwoningen en nultredenwoningen. Het onder P2.2.1f vermelde aantal betreft dus een optelling van beide type woningen.						
Aantal nultredewoningen in sociale huur	Monitor					
P2.2.1f	prestatieafspraken	2016		9.433	500	500
Aantal woningen nul op de meter bij corporaties	Monitor					
P2.2.1g	Prestatieafspraken	n.v.t.	8	8	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting: Met de corporaties zijn geen harde afspraken gemaakt over aantallen NOM-woningen in 2020 (en 2018). In PA 2018 is het streven om dit wel te concretiseren. In de PB 2019 zal dit cijfer worden opgenomen.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Utrechtse bewoners en woningzoekenden zijn naar inkomen en zorgvraag binnen een redelijke termijn passend gehuisvest. Bij woningzoekenden speelt ook huishoudensgrootte een rol

In 2018 verwachten we dat er 3.500 woningen worden opgeleverd. Wij zetten in op de betaalbaarheid van het wonen, vooral voor de laagste inkomens en op een betere verdeling van de vrijkomende sociale huurwoningen (tegengaan van scheef wonen). We stimuleren doorstroming op de woningmarkt. Want voor de beschikbaarheid van goedkope sociale huurwoningen voor de doelgroep is het noodzakelijk dat middengroepen verhuizen naar (midden)dure huurwoningen of de koopsector. De omslag op het terrein van wonen en zorg veranderen de opgave op de woningmarkt, omdat ouderen langer zelfstandig willen en blijven wonen. Het fysieke en het sociale domein binnen de Gemeente Utrecht werken intensief samen om de van huisvesting van bewoners met een beperkte zelfredzaamheid integraal aan te pakken. Belangrijke doelgroepen hierin zijn mensen die uitstromen uit instellingen voor maatschappelijke opvang/beschermde wonen, statushouders, ouderen en kwetsbare jongeren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

We maken en monitoren prestatieafspraken met de Utrechtse corporaties

In 2016 zijn de Prestatieafspraken 2017-2020 vastgelegd na gezamenlijk overleg met corporaties, huurders en gemeente. De belangrijkste onderwerpen daarin zijn betaalbaarheid, beschikbaarheid, duurzaamheid en kwaliteit. De afspraken worden jaarlijks geactualiseerd. In 2018 zullen de afspraken voor de periode 2019-2023 worden vastgelegd. In het voorjaar van 2018 wordt er over het jaar 2017 een monitor opgesteld.

Prestatiedoelstelling P2.2.2

We stellen een regionale huisvestingsverordening op en voeren deze uit

Samen met 15 regiogemeenten heeft de gemeente Utrecht een huisvestingsverordening. Uitgangspunt van de verordening is vrije vestiging en meer transparantie voor de woningzoekende. Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk uniforme regels voor de hele regio, zodat de regionale woningmarkt zo goed mogelijk kan functioneren. Er is echter ook ruimte voor regionale invullingen daar waar de lokale omstandigheden daarom vragen. In 2018 zal worden gestart met de voorbereiding van een nieuwe

verordening, aangezien de huidige verordening slechts vier jaar geldig is. Voor het onderdeel over de woonruimtevoorraad (splitsen en omzetten) gelden sinds 2016 specifieke regels voor de gemeente Utrecht. In 2017 worden deze regels geëvalueerd en op basis hiervan in 2018 mogelijk aangepast.

Prestatiedoelstelling P2.2.3

We stimuleren en faciliteren het woningaanbod in de middeldure huur- en koopsector voor studenten en starters

- We zetten het Actieplan Studentenhuysvesting Utrecht proactief voort. We faciliteren de totstandkoming van de geplande projecten, we stimuleren nieuwe initiatieven en flexibele concepten en monitoren de tijdelijke eenheden in te slopen huurwoningen. Specifiek hebben wij aandacht voor het faciliteren van de groeiende behoefte aan huisvesting van internationale studenten. Wij sturen ook op kwaliteit en betaalbaarheid van studentenhuysvesting en betrekken ook de particuliere kamerverhuur, de aanpak van huysjesmelkersproblematiek (of aanpak notoire huysjesmelkers) bij het Actieplan.
- We zetten het Actieplan Middenhuur voort. Middenhuur is een categorie die van belang is voor de doelgroepen net afgestudeerden, jonge huishoudens die instromen in sociale huur maar vervolgens niet kunnen doorstromen en daardoor in feite scheefwonen, en gezinnen met een middeninkomen. De prognose voor de productie van middenhuurwoningen toont de komende drie jaar een stijging. Afgelopen periode was echter de druk op het middenhuursegment terug te zien in oplopende vierkante meterprijzen: woningen die qua huurprijs in het middensegment thuishoren worden steeds kleiner. Daarom ligt, naast de blijvende inzet op productie, het accent in het Actieplan Middenhuur op een redelijke verhouding van prijs en oppervlakte van middenhuurwoningen.
- We willen ruimte scheppen voor initiatieven vanuit de samenleving. Wij stimuleren de burgers om zelf de regie te voeren over woningontwerp, bouwproces, beheer van woningen en of woonomgeving. We richten het proces zo in dat particulier opdrachtgeverschap, collectief particulier opdrachtgeverschap, en wooncoöperaties aan de slag kunnen.
- Ook in 2018 bestrijden we via de inzet van het Huurteam Utrecht misstanden op de (particuliere) huurwoningmarkt.
- Met het Fonds Toevoegen Woonruimte stimuleren we de verruiming van het aanbod van betaalbare zelfstandige woonruimte voor onder andere starters en studenten door verbouw van bestaande bedrijfspanden.

Prestatiedoelstelling P2.2.4

We stimuleren en faciliteren de huysvesting van bijzondere doelgroepen

Onderdeel van de prestatieafspraken met de Utrechtse woningcorporaties zijn de inspanningen die zij leveren op het gebied van de huysvesting van vergunninghouders en de uitstroom uit de instellingen voor maatschappelijke opvang en (openbare) geestelijke gezondheidszorg. Door de grote toename van het aantal vergunninghouders in de laatste jaren en omdat meer mensen met zorgbehoefte langer zelfstandig blijven wonen, groeit het tekort aan geschikte sociale huurwoningen. Daarom zal, zowel binnen als buiten het bezit van de corporaties, gezocht worden naar alternatieve –eventueel langdurig tijdelijke– huysvestingsmogelijkheden.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
02-2-2-1 Wonen	716	0	0	0	0	0
Totaal baten	716	0	0	0	0	0
Lasten						
02-2-2-1 Wonen	3.765	4.984	2.490	2.685	2.685	2.685
Totaal lasten	3.765	4.984	2.490	2.685	2.685	2.685
Saldo baten en lasten	-3.049	-4.984	-2.490	-2.685	-2.685	-2.685

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	3.063	3.535	0	0	0	0
Geraamd resultaat	14	-1.449	-2.490	-2.685	-2.685	-2.685

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Wonen

De lasten in 2018 en volgende jaren zijn structureel lager dan in 2017.

- Jaarlijks wordt achteraf bij de verantwoording, het restant van het budget voor "Het fonds stimulering Woningbouwproductie" met een technische wijziging doorgeschoven naar het volgende jaar.
- Bij de Voorjaarsnota 2017 is besloten om een deel van het structureel voordeel in te zetten om subsidies Politiek Keurmerk Veilig wonen en Huurders participatie in de exploitatie op te nemen.

Borgen van de monumentale en cultuurhistorische waarden

Subdoelstelling 4.1 Zorgdragen voor de instandhouding van monumentale en cultuurhistorische waarden als integraal onderdeel van de aantrekkelijke stad

Indicatoren subdoelstelling 4.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aandeel ruimtelijke ordeningsprojecten en bestemmingsplannen waarin cultuurhistorie is geïntegreerd	Afdeling SteM	n.v.t.	100%	100%	100%	n.v.t.
Toelichting: Op grond van de Wet Ruimtelijke Ordening moet in een bestemmingsplan een paragraaf over de cultuurhistorische waarden worden opgenomen. Inmiddels structureel in de ruimtelijke ordening ingevoerd. Doelstelling zal vervallen.						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Verbeteren van 200 in matige / slechte staat verkerende monumenten (meerjarenaanpak)	Registratie projecten	Beleidsplan 2004	176 van de 200	182 van de 200	215	n.v.t.
Toelichting: De doelstelling is gehaald. Er zal een nieuwe indicator worden ontwikkeld voor het aantal te verbeteren monumenten per jaar. Dit wordt meegenomen met een herordening van indicatoren in het kader van de Transitie Ruimte.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E4.1.1

Monumenten en cultuurhistorische waarden zijn geborgd als integraal onderdeel van de aantrekkelijke stad

Wij blijven erfgoed, zowel gebouwen als historische structuren inzetten als kwaliteit in de openbare ruimte. De inventarisatie en selectie van monumentaal groen wordt afgerond. Daarbij wordt naast bescherming als monument ook gekeken naar andere mogelijkheden voor borging van behoud en goed beheer in het kader van de omgevingswet. Private initiatieven voor herbestemming van monumenten willen wij faciliteren, waarbij wij de economische meerwaarde van erfgoed voor de leefomgeving beter willen benutten. Wij blijven erfgoed in dat kader ook als sterke factor in de openbare ruimte inzetten voor de citymarketing. Ook karakteristieke winkelpuien dragen daaraan bij, de bescherming van een selectie daarvan willen wij afronden. Bij herbestemming en transformatie van monumentale gebouwen geven wij voor kerkgebouwen uitvoering aan de in 2017 vastgestelde Utrechtse visie religieus erfgoed. Wij blijven ons inzetten voor voorlichting en bewustzijn van erfgoedwaarden door het beter ontsluiten van de informatie van vele jaren onderzoek naar zowel bovengronds als ondergronds erfgoed, zowel voor professionele partijen als voor andere geïnteresseerden. Binnen de fysieke beperkingen van ons archeologisch depot op de huidige locatie willen wij zorgdragen voor een goed functionerend archeologisch depot.

Behoud van gebouwd en archeologisch erfgoed is een belangrijke factor voor de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van de stad. Wij ondersteunen behoud gericht op duurzaam gebruik van cultuurhistorisch waardevolle objecten, waaronder ruim 3000 beschermde monumenten, en stedenbouwkundig-historische structuren bij stadsontwikkeling. Met behoud van monumentale objecten bij stadsvernieuwing en gebiedsontwikkeling willen wij de identiteit van wijken en buurten versterken dan wel behouden. Erfgoed wordt daarbij ingezet voor ruimtelijke ontwikkelingen als bijdrage aan een kwalitatief hoogwaardige omgeving en openbare ruimte. Herstel van de singelstructuur rond de binnenstad is daarvan een goed voorbeeld.

Met actief publieksbereik over resultaten van onderzoeken en verspreiding van kennis wordt waar mogelijk in samenwerking met maatschappelijke partners, gewerkt aan draagvlak voor behoud en gebruik van erfgoed. Cultuurhistorische waarden worden daarbij ook ingezet voor stadspromotie. Wij houden met deze doelstellingen een hoge ambitie bij ons erfgoedbeleid, mede vanwege het belang van cultureel erfgoed als economische factor. In dat kader wordt restauratie en herbestemming van monumenten gestimuleerd en ondersteund. Ten aanzien van de uitvoering van beleid wordt ook wat betreft erfgoed voorgesorteerd op de invoering van de Omgevingswet in 2019; Erfgoed is een belangrijke factor bij de beschrijving van de omgevingskwaliteit in de komende omgevingsplannen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P4.1.1

Begeleiden, toetsen, subsidiëren en financieren van monumenten- renovaties en -onderhoud en het borgen van de cultuurhistorische waarden in de stad

- Het borgen van behoud van monumentaal groen door bescherming als gemeentelijk monument of door middel van een ruimtelijke kwaliteitsborging in het kader van te ontwikkelen omgevingsplannen.
- Afronden van de procedure voor bescherming van monumentale winkelpuien.
- Het faciliteren van initiatieven voor herbestemming en transformatie van monumentale gebouwen en het adviseren van eigenaren en ontwikkelaars, waarbij verduurzaming een belangrijke rol speelt.
- Het optimaliseren van de uitvoering van ons archeologiebeleid door te werken aan een actualisatie van de Verordening op de Archeologische Monumentenzorg, waaraan gekoppeld een nieuwe Archeologische Waarden- en Verwachtingskaart en een nieuwe Beleidsadvieskaart.
- Wij blijven betrokken bij het versterken van de museale publieksfunctie van Castellum Hoge Woerd en DomUnder. Voor het Castellum wordt onder andere ingezet op een (tijdelijke) functie als ArcheoHotspot en, op termijn, als visitor hub voor het Werelderfgoed van de limes. Castellum Hoge woerd en DomUnder kunnen ook een rol spelen bij het Europees Jaar van het erfgoed in 2018.
- De kennis over de historische ontwikkeling van de stad breder bekend maken.

- De instandhouding van gebouwd erfgoed ondersteunen wij met laagrentende financieringen uit ons Utrechts Restauratiefonds.
- In het kader van de Utrechtse visie religieus erfgoed worden herbestemmingsprofielen voor monumentale kerkgebouwen ontwikkeld die voor initiatiefnemers een leidraad bij herontwikkeling zijn.
- Het behoud van monumentwaarden en de kwaliteit van uitvoering van werkzaamheden aan monumenten bewaken wij door toetsing van omgevingsvergunningen op restauratietechnisch en bouwhistorisch gebied.
- Ook in het kader van het gemeentelijk monumentaal bezit wordt restauratietechnische expertise ingezet, in het bijzonder voor de voorbereiding van het herstel van de Domtoren.
- Voor verbreding van de kennis over cultureel erfgoed ondersteunen wij organisaties en activiteiten als DOMunder, Kerken Kijken en Open Monumentendag.
- Er wordt gewerkt aan een breed toegankelijke presentatie over de historische binnenstad in het verbouwde Stadhuis over de historische ontwikkeling van Utrecht.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
02-4-1-1	Monumentale en cultuurhistorische waarde	1.272	293	293	293	293	293
Totaal baten		1.272	293	293	293	293	293
Lasten							
02-4-1-1	Monumentale en cultuurhistorische waarde	4.270	3.556	2.791	2.796	2.696	2.696
Totaal lasten		4.270	3.556	2.791	2.796	2.696	2.696
Saldo baten en lasten		-2.998	-3.263	-2.498	-2.503	-2.403	-2.403
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	632	750	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	1.128	35	35	40	40	40
Geraamd resultaat		-2.502	-3.978	-2.463	-2.463	-2.363	-2.363

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Monumentale en cultuurhistorische waarde

- Begrote baten van 0,293 miljoen euro blijven in 2018 gelijk en hebben betrekking op de leges archeologie en het inbrengen van expertise bij archeologische opgravingen.
- Begrote lasten in 2018 zijn lager dan 2017 door een incidentele bijdrage voor de garantstelling Willibrordkerk in 2017. De verwachte lasten van 2,791 miljoen euro zijn voor het adviseren en ondersteunen bij het beheer van gebouwd erfgoed zoals het doen van bouw- en cultuurhistorisch en archeologische onderzoeken, werken aan archeologische projecten en beheren van het archeologisch- en bouwhistorisch depot. Ten laste van dit budget verstrekken we ook subsidies voor bijvoorbeeld de open monumentendag.

Toevoeging en onttrekking aan reserves

De onttrekking van 0,035 miljoen euro betreft een subsidie aan DOMunder.

Verbonden partijen

[N.V. Maatschappij tot Stadsherstel Utrecht](#) geen bijdrage.

De bebouwde omgeving is veilig, leefbaar en tast de gezondheid niet aan

Subdoelstelling 5.1 Veiligheid, leefbaarheid, milieu en gebruik van de bebouwde omgeving voldoen aan wet- en regelgeving

Indicatoren subdoelstelling 5.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Percentage slechte panden in de kwaliteitsmonitor ten opzichte van de totale voorraad	SO-PD-JZB	0,5% (2005)	n.n.b.	<0,10%	<0,10%	<0,10%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Gegronde bezwaren op totaal aantal beschikte aanvragen						
P5.1.1 omgevingsvergunningen	VTH	2011	<1%	<0,49%	<1,0%	<1,0%
Gegronde bezwaren op totaal aantal beschikte aanvragen handhavingsbesluiten						
P5.1.2a maximaal 10%	VTH	2013	<10%	<10%	<10%	<10%
Door de gemeente gecontroleerde bouwkundige en constructieve onderdelen voldoen bij oplevering aan de wetgeving	VTH	2016	100%	100%	100%	100%
De gecontroleerde (milieu-) activiteiten voldoen (na hercontrole) aan de regelgeving op het terrein van milieu en brandveilig gebruik	VTH	2016	100%	92,1%	>80%	>80%

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E5.1.1

De bebouwde leefomgeving en ruimtelijke ordening is leefbaar, veilig en tast de gezondheid niet aan

- Wij zorgen ervoor dat het oprichten, slopen of wijzigen van gebouwen voldoet aan de wettelijke en lokale regelgeving en dat de uitvoering van (nieuwe) wet- en regelgeving betrouwbaar, professioneel en klantgericht is.
- Het leefmilieu beschermen wij tegen aantasting door bedrijfsmatige activiteiten en bodemverontreiniging.
- Wij willen dat de bestaande bebouwde leefomgeving blijft voldoen aan de geldende wet- en regelgeving en dat de woningen uit de kernvoorraad legaal verhuurd en bewoond worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P5.1.1

We toetsen en houden toezicht op alle vergunningaanvragen, integraal en adequaat volgens vastgestelde protocollen

- Bij alle vergunningaanvragen kijken wij in het bijzonder of een initiatief past binnen het bestemmingsplan of de beheersverordening, technisch in orde is (Bouwbesluit) en voldoet aan onze welstandscriteria. Als plannen niet passen binnen de planologische kaders beoordelen wij ook op milieu-, verkeerskundige, economische en archeologische aspecten en wegen wij de belangen van omwonenden. Bij aanvragen uit bestuurlijke aandachtsgebieden en bij vastgoedfraude (huisjesmelkers) zetten wij in op onze mogelijkheden uit de wet Bibob.
- Wij houden toezicht op de naleving van vergunningen bij de oprichting, wijziging en sloop van gebouwen of asbestverwijdering. De belangen van derden (zoals omwonenden) worden zorgvuldig meegewogen zowel in het voortraject als tijdens de uitvoering (zoals onder meer in het bouwveiligheidsplan).
- Wij bieden particuliere en professionele aanvragers, voorafgaand aan de vergunningaanvraag, de mogelijkheid tot overleg. Ook zetten wij regisseurs in op grote en/of bijzondere initiatieven. Hierdoor krijgen we een betere afstemming, minder complicaties en een vlotte doorloop in het vergunningverleningsproces.
- In het vergunningsproces vormen zekerheid, begrip, gemak en samenwerking met de aanvrager de basis voor onze activiteiten. Wij wegen de belangen van derden (zoals omwonenden) zorgvuldig mee, zowel in het voortraject als tijdens de uitvoering (zoals in het bouwveiligheidsplan).
- Wij volgen nauwgezet de ontwikkelingen van de Omgevingswet en de Wet Private Kwaliteitsborging en bereiden ons voor op de inwerkingtreding daarvan. Met de ontwikkeling en uitvoering van risicogericht toezicht op de omgevingsvergunning sorteren wij voor op deze nieuwe wetten.
- Wij controleren de uitvoering van bouwwerken volgens het Landelijk toezichtprotocol. Voor kleine bouwwerken voeren wij alleen de eindcontrole uit, tenzij deze bouwwerken een grote impact hebben op de omgeving. De constructieve berekeningen controleren wij volgens het Landelijk toetsingsprotocol.
- Wij zetten ons in om bouw hinder te voorkomen en bouwoverlast te beperken. Door gebruik te maken van bewoners/omgevingsbegeleiding, de toolbox Bouw hinder en het Utrechts bouwveiligheidsplan (BLVC-plan) stimuleren wij betere communicatie met belanghebbende partijen. Hierdoor signaleren wij eerder (mogelijke) knelpunten en worden deze sneller opgelost.

Prestatiedoelstelling P5.1.2

We houden toezicht op de naleving van de milieuregels, de kwaliteit en het gebruik van de bestaande gebouwen en terreinen en treden op tegen woonfraude

- Wij houden toezicht op de naleving van (Milieu) wet- en regelgeving bij bedrijven met voornamelijk industriële activiteiten. Voor risicovollere bedrijven wordt deze taak uitgevoerd door de RUD-Utrecht. Ook sporen wij illegale verspreiding van verontreinigde grond op, de taakuitvoering ligt hiervan bij RUD-Utrecht.
- De handhavingsstrategie Bestaande Bouw heeft nieuwe inzichten gegeven in het toezicht en leidt tot een gewijzigde programmering. Ons toezicht op de bestaande bouw richt zich naast het gebruik en de veiligheid ook steeds meer op de gezondheid (binnenmilieu), duurzaamheid (zonnepanelen) en uitstraling (welstand) van gebouwen. Hiermee verbeteren wij continu de kwaliteit van de stad.
 - Wij verleggen daarom de nadruk in de handhaving op het verleiden, stimuleren en informeren. Daarbij spelen wij in op signalen en behoeften vanuit onze omgeving. Hiervoor maken wij gebruik van vernieuwde methodieken zoals bewoners/omgevingsbegeleiding, participatie en het werken met gedragskennis.
 - Duurzaamheid wordt geleidelijk opgenomen in onze reguliere werkzaamheden. De duurzaamheid van de gebouwde omgeving krijgt steeds meer prioriteit, zoals energiebesparende maatregelen en afvalscheiding. Lopende projecten voor verduurzaming zullen wij voortzetten en nieuwe initiatieven zullen worden gestart.
 - Wij maken gebruik van data gedreven sturing (onder meer bij het opsporen van overtredingen). Hierdoor zijn wij eerder en vaker op plekken waar de regels overtreden worden. De steeds

verdergaande automatisering zorgt ervoor dat inspecteurs steeds meer buiten hun werk kunnen doen en zo min mogelijk tijd kwijt zijn aan de administratieve afhandelingen.

Bijzondere projecten

- Met het project 'Huisjesmelkers en ondermijnende criminaliteit' pakken we onder meer vastgoedmisbruik aan. We volgen notoire overtreeders intensief op naleving van wet- en regelgeving. We richten ons op de huisjesmelkers waarbij sprake is van achterstallig onderhoud, brandonveiligheid en intimidatie. Daarnaast houden we actief toezicht en onderzoeken we netwerken rond vastgoed waar sprake is van criminele activiteit. Dit levert meer veilige en betaalbare woonruimte op voor onze bewoners, gaat verloedering van de woonomgeving tegen en gaat verdere criminalisering tegen, zoals mensenhandel en illegale hennepteelt.
- Vanaf 2024 wil de Rijksoverheid een verbod invoeren op asbestdaken. Wij gaan eigenaren van een asbestdak informeren, verleiden en stimuleren om hun asbestdak tijdig te verwijderen. Met behulp van een doelgroepgerichte aanpak willen wij ervoor zorgen dat zo veel mogelijk asbestdaken verwijderd zijn voordat het verbod ingaat.
- De aanpak van de Amsterdamsestraatweg en de Kanaalstraat zetten we voort en voor de wijk Overvecht wordt tevens een gebiedsgerichte aanpak ontwikkeld. Onze ambitie is de leefbaarheid te verbeteren. De integrale aanpak omvat onder andere de bouwkundige omgeving, huisvesting, het straatbeeld en de mogelijkheid tot verduurzaming.
- Bedrijven die (relatief) veel energie verbruiken doen mee aan een stimuleringstraject of zijn met behulp van sancties aangespoord om energiebesparende maatregelen te nemen. Komend jaar zullen wij bedrijven bezoeken waarbij wij extra aandacht besteden aan het gedrag en het gebruik van de energiebesparende voorzieningen.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
02-5-1-1	Toetsen en toezicht houden vergunningen	16.543	13.331	13.558	13.558	13.558	13.558
02-5-1-2	Toezicht op de naleving van milieuregels	973	620	631	631	631	631
Totaal baten		17.516	13.951	14.188	14.188	14.188	14.188
Lasten							
02-5-1-1	Toetsen en toezicht houden vergunningen	8.710	7.703	7.826	7.823	7.823	7.823
02-5-1-2	Toezicht op de naleving van milieuregels	4.484	5.521	4.806	4.464	4.464	4.464
Totaal lasten		13.195	13.224	12.632	12.287	12.287	12.287
Saldo baten en lasten		4.321	727	1.556	1.901	1.901	1.901
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	250	250	0	0	0	0
Geraamd resultaat		4.571	977	1.556	1.901	1.901	1.901

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Toetsen en toezicht houden vergunningen

De baten zijn in 2016 hoger omdat er in dat jaar 3,3 miljoen euro meer aan inkomsten is binnen gekomen voor de omgevingsvergunningen (WABO). In 2018 stijgen de baten licht als gevolg van de indexering van de diverse legesproducten.

De lasten dalen vanaf 2017 structureel in verband met de overheveling van de overheadkosten naar het programma Algemene Ondersteuning. Dit als gevolg van de wijzigingen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De lasten stijgen in 2018 licht als gevolg van de indexering van de lonen en de overige kosten.

Toezicht op de naleving van milieuregels

De baten zijn in 2016 incidenteel hoger omdat met de diverse bouwprojecten in de stad 0,328 miljoen euro extra precario voor Inneming Openbare Grond hebben opgeleverd.

De lasten in 2017 stijgen ten opzichte van 2016 onder andere als gevolg van de overheveling van de gelden voor het huurteam (van programma wonen), incidentele gelden in het kader van amendement 56 'Investeren in veiligheid' en incidentele gelden voor het project 'Ondermijnende criminaliteit en huisjesmelkers'. Daarnaast zijn er bij de voorjaarsnota 2017 gelden beschikbaar gesteld voor het project 'Verwijdering asbestdaken' (incidenteel) en de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD). De daling van de lasten in 2018 hangt samen met het vervallen van de incidentele gelden uit 2017.

De onttrekking aan de reserve

Betreft de middelen voor het project 'Ondermijnende criminaliteit en huisjesmelkers', die bij de jaarstukken in het kader van dekkings- en bestedingsvoorstellen zijn gereserveerd.

Verbonden partijen

Bijdrage aan de [Regionale Uitvoeringsdienst](#) bedraagt 1,285 miljoen euro.

Leidsche Rijn: De stad Utrecht uitgebreid met een stedelijke gebied waar de huidige en komende generaties met plezier kunnen wonen, werken en recreëren

Subdoelstelling 6.1 Leidsche Rijn is een stedelijk gebied waar de huidige en komende generaties met plezier kunnen wonen, werken en recreëren

Indicatoren subdoelstelling 6.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E6.1.1 Tevredenheid bewoners	Wijkwijzer 2015	n.v.t.	7,0	n.n.b.	7,2	7,5

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P6.1.1a Woningen	Gemeente Utrecht	n.v.t.		71,4%	78,4%	89,0%
P6.1.1b Kantoren	Gemeente Utrecht	n.v.t.		39,6	40,0%	40,0%
P6.1.1c Bedrijven	Gemeente Utrecht	n.v.t.		55,3	58,68%	66,64%

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E6.1.1

Leidsche Rijn is een goed functionerend stadsdeel

Ook in 2018 dragen we bij aan het bouw- en woonrijp maken van grond voor uiteindelijk in totaal ruim 33 duizend woningen, 702 duizend vierkante meters kantoren, 270 hectare bedrijfsterreinen en een 300 hectare groot Máximapark. Daarbij zorgen we voor het tot stand komen van een adequate infrastructuur, een aantrekkelijk openbaar gebied en goede voorzieningen.

Effectdoelstelling E6.1.2

Het voorzieningenniveau in Leidsche Rijn sluit ten minste aan bij de vraag (kwantitatief en duurzaam) van bewoners en bedrijven

Waar mogelijk wordt creatief ingespeeld op de behoefte aan voorzieningen, eventueel in de tijdelijke sfeer. De in recente bestemmingsplannen ingebouwde flexibiliteit helpt daarbij. Onder meer de vele voorzieningen en het stimuleren van het fietsgebruik door uitbreiding van het fietsnetwerk dragen bij aan gezonde verstedelijking.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P6.1.1

Realiseren van bouwrijpe grond voor woningbouw, kantoren, bedrijventerreinen, voorzieningen en de aanleg en inrichting van bijbehorende openbare ruimte

De belangstelling voor woningen in de grootste vinex-locatie van Nederland is ongekend hoog. In de markt wordt aangegeven dat Leidsche Rijn booming is. Er zijn inmiddels 23.000 woningen gerealiseerd, en door optimalisaties en de intentie tot de bouw van een nieuwe woonwijk (Groenewoud, mogelijk door verplaatsing van KWS) groeit de planvoorraad nog met 10.500 woningen de komende jaren. In Leidsche Rijn Centrum is volop bouwactiviteit. Het nieuwe winkelgebied wordt in 2018 opgeleverd met ruim 750 woningen waarvan een flink deel in de categorie middeldure en dure beleggershuur. Ook buiten het winkelgebied zijn drie appartementengebouwen in aanbouw: (sociale) huurwoningen en huurwoningen voor studenten en starters in Leidsche Rijn Centrum Noord en koopappartementen in Leidsche Rijn Centrum Zuid. Daarnaast start de bouw van sociale huurwoningen op een drietal plekken in Leidsche Rijn Centrum en werken we aan de invulling van de hoogbouwkavel in Leidsche Rijn Centrum Noord. Er lopen besprekingen over de komst van een hotel in Leidsche Rijn Centrum. Langs de Vleutense baan in Het Zand en de spoorzone in Terwijde zuidoost worden bouwplannen uitgewerkt en diverse appartementencomplexen gebouwd, waarvan een groot deel in de middeldure huur. In het Máximapark en Het Zand worden nieuwe locaties getenderd en zelfbouwkavels in verkoop genomen. In Rijnvliet wordt de eerste fase bouwrijp gemaakt en de eerste woningen gebouwd. Met de huidige en nieuwe bewoners van Rijnvliet wordt het voedselbos aangelegd. Ook in Leeuwesteyn wordt de eerste fase bouwrijp gemaakt en de eerste woningen gebouwd. We vernieuwen de inrichting van het fiets- en wandelpad langs het Amsterdam-Rijnkanaal. Het SP van Haarrijn wordt geactualiseerd en samen met het bestemmingsplan in procedure gebracht. Samen met bewoners worden er speelvoorzieningen in de diverse wijken ontworpen en gewerkt aan de uitwerking van ideeën voor de strandzone aan de Haarrijnse Plas en de fietsboulevard. Voor Haarzicht is een SP vastgesteld en een anterieure overeenkomst gesloten. Een bestemmingsplan is in voorbereiding, het bouwrijp maken van Haarzicht start in 2018. In 2018 wordt het laatste woningblok in Hoge Weide gebouwd en de laatste woningen in Grauwaart en Vleuterweide opgeleverd. We merken dat de belangstelling voor bedrijfs- en kantoorlocaties weer toeneemt. Zowel in Papendorp als in Leidsche Rijn Centrum Noord verwachten we in 2018 nieuwe contracten te kunnen sluiten. Datzelfde geldt voor Oudenrijn en Haarrijn. Op elk van de locaties worden in 2018 drie nieuwe bedrijfspanden opgeleverd. We faciliteren de (her)ontwikkeling van het terrein van Klop aan de Strijkviertel. In De Wetering-zuid wordt in 2018 de uitbreiding van het St. Antoniusziekenhuis opgeleverd, daarnaast verwachten we dat in dit gebied wordt gestart met de bouw van een aantal nieuwe bedrijfspanden. We werken in 2018 verder aan het bouwrijpmaken van Hooggelegen. Door de aantrekkende markt moeten we een visie vormen voor de ontwikkeling van Strijkviertel, zowel programmatisch als in tijd. We ontwikkelen voorstellen voor het uitbreiden van sportvelden bij Rijnvliet. We werken aan het afronden van de hoofdinfrastructuur en het bouw- en woonrijpmaken van diverse gebieden. Begin 2018 wordt het busstation Leidsche Rijn inclusief

overkapping geopend. Ook wordt dan de langzaam verkeersverbinding tussen Station en Lage Weide geopend en is het plein onder het station Utrecht Leidsche Rijn klaar. We werken aan de aanleg van de winkelstraten in het kernwinkelgebied van Leidsche Rijn Centrum. Tegelijkertijd starten wij de voorbereiding van de aanleg van de aangrenzende hoofdwegen en het Brusselplein. Ook werken we aan het bouwrijp maken van Leidsche Rijn Centrum Oost.

Prestatiedoelstelling P6.1.2

Voorbereiden van de plannen en opleveren van voorzieningen

Het winkelgebied van Leidsche Rijn Centrum wordt in 2018 opgeleverd inclusief de bibliotheek en het wijkbureau aan het Brusselplein en de maatschappelijke ruimte in de Kopenhagenstraat. Het basisscholencollocatie in Leidsche Rijn Centrum Zuid is begin 2017 geopend. Ook werken we aan de komst van een kinderdagverblijf. We werken verder aan de voorbereiding van een culturele voorziening, in eerste instantie programmatisch en uiteindelijk naar een gebouwde voorziening. Ook werken we aan een selectieprocedure voor boerderij Rood Noot. Daarnaast wordt gewerkt aan de planvoorbereiding en naar verwachting start bouw van de openbare parkeergarage Berlijnplein, tevens P&R-voorziening.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
02-6-1-1 Realiseren van bouwrijpe grond	83.931	37.699	42.514	52.347	59.040	54.754
Totaal baten	83.931	37.699	42.514	52.347	59.040	54.754
Lasten						
02-6-1-1 Realiseren van bouwrijpe grond	54.953	36.660	36.557	47.128	55.260	50.974
Totaal lasten	54.953	36.660	36.557	47.128	55.260	50.974
Saldo baten en lasten	28.978	1.039	5.957	5.220	3.780	3.780
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.159	2.159	2.159	2.159	2.159	2.159
Geraamd resultaat	31.137	3.198	8.116	7.379	5.939	5.939

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Toezicht op de naleving van milieuregels

Voor 2018 ramen wij voor de volgende opbrengsten- en kostensoort respectievelijk:

Opbrengst woningen	18.250 miljoen euro
Opbrengst niet-woningen	16.363 miljoen euro
Overige opbrengsten	3.551 miljoen euro
Bijdragen van derden	4.349 miljoen euro
	42.514 miljoen euro

Plankosten	5.462 miljoen euro
VAT-kosten	3.490 miljoen euro
Verwerving	6.213 miljoen euro
Bouw- en woonrijpmaken	34.669 miljoen euro
Bijdragen aan derden	5.592 miljoen euro
Overige uitgaven	-0,536 miljoen euro
Rente	1.506 miljoen euro
Onderhanden werk	-19.840 miljoen euro
	36.557 miljoen euro

Aan de bestemmingsreserve Taakstelling Inkoop wordt 2,159 miljoen euro onttrokken ten gunste van de algemene middelen. Het saldo van de lasten en baten voor de grondexploitatie wordt verrekend met het Onderhanden werk op de balans. De grondexploitatie is daarmee in zowel begroting als verantwoording budgettair neutraal. Het resultaat voor 2018 wordt geraamd op 5,637 miljoen euro positief en bestaat uit technische verrekeningen met het concern.

Verbonden Partijen

[GEM Vleuterweide B.V.](#) geen bijdrage.

[GEM Vleuterweide C.V.](#) geen bijdrage.

Stationsgebied: Samen met de partners het plangebied ontwikkelen tot een vernieuwd centrumgebied

Een aantrekkelijk en economisch optimaal benut Stationsgebied

Indicatoren subdoelstelling 7.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2025
E7.1.1a Toename banen	Ecorys/BI	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2.280-2.510
E7.1.1b Toename netto contant waarde	Ecorys/BI	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	290 miljoen
E7.1.1c Toename ozb opbrengst per jaar	BI	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	4,8 miljoen

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2025
P7.1.1a Toename aantal woningen	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2.229
P7.1.1b Toename m2 kantoren (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	251.714
P7.1.1c Toename m2 winkels (vvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	47.500
P7.1.1d Toename m2 leisure (vvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	70.000
P7.1.1e Toename m2 cultuur (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	37.500
P7.1.1f Toename m2 hotel (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	34.450
P7.1.1g Toename m2 horeca (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	12.515

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E7.1.1

Een aantrekkelijk en economisch optimaal benut Stationsgebied

Door toename van vierkante meter winkels, voorzieningen en kantoren wordt werkgelegenheid vergroot. Daarnaast neemt door de uitbreiding van het vastgoed en de kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte, de waarde van het vastgoed toe. De afzetmogelijkheden voor de marktpartijen zijn door de combinatie van bovenstaande factoren gunstig. In de eindsituatie is de aantrekkelijkheid sterk verbeterd door sociaal veilige routes voor langzaam en snelverkeer (de stadscorridor, de interwijkverbinding, de Moreelsebrug en HOV banen), een kwalitatief hoogwaardig ingericht openbaar gebied met aantrekkelijke pleinen (Jaarbeursplein, Stationspleinen, Vredenburgplein en Smakkelaarsveld), gebouwde stallingsvoorzieningen voor fietsen, vermindering van autoasfalt ten gunste van groen en water (herstel Catharijnesingel en Leidsche Rijn), nieuwe woningen in het gebied en afspraken over gezamenlijk beheer.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P7.1.1

Uitvoeren masterplan (inclusief jaarlijkse raadsbesluiten)

De prestaties bestaan uit vastgoedprojecten van private partijen en gemeente en infrastructurele projecten. De indicatoren tabel is te zien als een prestatie-indicator voor het vastgoedvolume.

Infrastructurele werken in uitvoering in 2018:

- Inrichting Rijnkade
- Afronden Fietsenstalling Knoop
- Conditionering en tijdelijke maatregelen Catharijnesingel Zuid
- Aanpassen spuikoker ter hoogte van Catharijnesingel Zuid
- Herinrichting Catharijnesingel Zuid
- Herinrichting Croeselaan
- Bouw Parkeergarage Jaarbeursplein
- Inrichten openbare ruimte Jaarbeursplein
- Bouw tweede fase fietsenstalling Stationsplein
- Aanleg Uithoflijn en HOV-banen
- Vervolg aanleg Forum/Stadsplateau

Gebouwen in uitvoering in 2018:

- Renovatie Hoog Catharijne (Radboudkwartier, Klépierre)
- Voorzetgebouw Hoog Catharijne (fase 2) ter hoogte van Stationsplein (Klépierre)
- Gevelplint Hoog Catharijne (Klépierre)
- Noordgebouw (Dura Vermeer Vastgoed en Vorm Ontwikkeling)
- Het Platform (voorheen: Zuidgebouw; ABC-Planontwikkeling)
- Westflank-Noord; parkeergarage (NS)
- Westflank-Noord; kantoor Central Park (NS)
- Woningen Mineurslaan-Noord, Fase 3A (inclusief herontwikkeling monument; VolkerWessels)
- Hotel-Woningen Amrâth

Opleveringen in 2018:

- Openbare ruimte Fietsenstalling Knoop
- Oplevering Stationsplein
- Entreegebouw Hoog Catharijne (Klépierre)
- Catharijneknop/Poortgebouw (Klépierre)
- Noordgebouw (Dura Vermeer Vastgoed en Vorm ontwikkeling; vierde kwartaal 2018)
- Het Platform (voorheen: Zuidgebouw; ABC-Planontwikkeling; vierde kwartaal 2018)
- Rijkskantoor De Knoop (Rijksvastgoedbedrijf)
- WTC (CBRE)
- Parkeergarage Jaarbeursplein

Planontwikkeling in 2018:

- Afronden ontwerp Catharijnesingel Zuid (na participatie)
- Smakkelaarsveld (tenderprocedure)
- Healthy Urban Quarter (voorheen: Plot Kop Jaarbeurs)
- Oude Daalstraat (tenderprocedure)
- Renovatie/Plinten Hoog Catharijne (Klépierre) (planbegeleiding en -toetsing)

Fase 2: Beurskwartier/Lombokplein:

Tweede helft van 2017 vindt de vaststellingsprocedure door de gemeenteraad plaats van de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein en 2e actualisatie van de Aanvullende Milieu Effect Rapportage (MER). Afhankelijk van het verloop hiervan vindt in 2018 de uitwerking plaats van de plannen voor Lombokplein in SPVE en Omgevingsplan. Daarnaast vindt in 2018 de planbegeleiding plaats van Masterplan 2.0 van de Jaarbeurs.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
02-7-1-1 Uitvoeren Masterplan	91.106	86.390	78.881	43.845	43.826	12.758
Totaal baten	91.106	86.390	78.881	43.845	43.826	12.758
Lasten						
02-7-1-1 Uitvoeren Masterplan	95.527	90.547	80.321	46.341	42.323	8.255
Totaal lasten	95.527	90.547	80.321	46.341	42.323	8.255
Saldo baten en lasten	-4.421	-4.156	-1.441	-2.497	1.503	4.503
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.039	47	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-3.382	-4.109	-1.441	-2.497	1.503	4.503

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren masterplan

De cijfers in de financiële tabel zijn gebaseerd op de meerjarige grondexploitatie Stationsgebied die onderdeel uitmaakt van het bij de Voorjaarsnota 2017 vastgestelde Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO). De inschattingen in het MPSO, onderdeel Stationsgebied, zijn gebaseerd op de planningsinzichten van begin 2017. De ervaring leert dat er verschuivingen in zowel de baten als de lasten kunnen optreden gedurende het jaar. Het totaal aan verwachte baten van 79 miljoen euro voor 2018 bestaat voornamelijk uit grondopbrengsten in verband met vastgoedontwikkelingen voor hotel-woningen Amrâth, bijdragen en subsidies, waaronder een rijksbijdrage voor het realiseren van regionale voorzieningen en een subsidie Beter Benutten voor de realisatie van fietsenstalling Knoop. De overige verwachte baten betreffen te ontvangen rente en het saldo van de jaarlijkse lasten en baten dat wordt verrekend met de balansrekening onderhanden werk.

Het totaal aan verwachte lasten van 80 miljoen euro voor 2018 bestaat voornamelijk uit in uitvoering genomen infrastructurele projecten, waaronder werkzaamheden voor de Catharijnesingel, Jaarbeursplein en omgeving, investeringen in het realiseren van regionale voorzieningen en het Stationsplein. De overige lasten hangen samen met de proceskosten van de in uitvoering genomen werken, tijdelijke maatregelen en milieukosten. Verder is bij Voorjaarsnota 2017 een eerste tranche vanuit de investeringsimpuls RSU bestemd voor de investeringslasten Lombokplein.

Duurzaamheid

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een snel groeiende stad en gezond stedelijk leven is hierbij het uitgangspunt. Duurzaamheidsthema's leveren daar een belangrijke bijdrage aan. Met innovatieve oplossingen (smart solar charging, circular economy) geven we de groei van de stad op een duurzame, gezonde en toekomstbestendige manier vorm. Utrecht heeft hoge duurzaamheidsambities. We willen klimaatneutraal zijn in 2030. We gaan bewust om met energie en grondstoffen, sluiten zoveel mogelijk kringlopen en wekken energie steeds vaker duurzaam op. Een klimaatneutraal en circulair Utrecht is als stip op de horizon geformuleerd. Dit scheelt bewoners en bedrijven energielasten, levert banen en bedrijvigheid op en is goed voor milieu en klimaat. Ons doel is energiebesparing, duurzame energieproductie, CO2 reductie, duurzame werkgelegenheid, een gezonde leefomgeving en een circulaire stad(sregio). Het programma Duurzaamheid is nauw verbonden met andere ruimtelijke programma's zoals het programma Bereikbaarheid en Luchtkwaliteit, Openbare Ruimte en Groen, Stedelijke Ontwikkeling en het Grondbeleid.

Bij een gezonde ruimtelijke ontwikkeling van de stad is het volgende van belang:

- aandacht voor de (duurzame) kwaliteit van de bebouwde omgeving en voor de afname van de belasting van het milieu door mens, materiaal en activiteit;
- aandacht voor de (duurzame) kwaliteit van de openbare ruimte die meer en meer een verzamelaarsplaats wordt voor ontmoeting, beweging, beleving en verbinding;
- inspelen op de vraag naar wonen, economische functies, ontspanningsmogelijkheden, onderwijs, zorg en werkgelegenheid die elkaar aanvullen en versterken;
- samenwerking met initiatiefnemers en partners in de stad, de regio, het rijk en Europa.

In 2018 wordt er verder gewerkt om tot een circulaire economie in Utrecht te komen. Het accent ligt daarbij op Bouwen en demonteren, circulair inkopen en op het sluiten van kringlopen teneinde grondstoffen zoveel mogelijk te blijven benutten. Dit laatste ook volgens de uitgangspunten van de Nota Afval is Grondstof. We kijken hierbij naar wat we in eigen huis kunnen doen en werken daarnaast zoveel mogelijk samen met de partners in en om de stad, zoals bedrijven, U10, Green Business Club Utrecht, bewoners of kennisinstellingen.

We staan aan de vooravond van een grote investeringsopgave, de energietransitie zal de komende jaren grote investeringen vergen in de aanpassingen van woningen, vastgoed, duurzame opwek en energie-infrastructuur. In 2018 gaan wij op verschillende manieren invulling geven aan de gebiedsgerichte opgave om samen met partners Utrecht aardgasvrij te maken. We zetten ons in om alle restwarmtebronnen die helpen bij het verduurzamen van het warmtenet inzetbaar te maken en verkennen samen met provincie en partners de mogelijk belangrijke rol voor Geothermie hierin. Ook werken we in 2018 aan de mogelijkheden voor grootschalige duurzame energieopwekking in Rijnenburg, het Energiecollectief bedrijvigheid en een zo groot mogelijk effect van de uitbreiding van het energiefonds voor bedrijven. We ondersteunen particuliere woningeigenaren en woningbouwcorporaties bij de uitvoering van duurzaamheidsinitiatieven richting energieneutraal. De benodigde investeringen voor de energietransitie liggen vooral in deze sector en een goede ondersteuning is dan noodzakelijk. Landelijk is er een momentum ontstaan waar Utrecht bij aan kan sluiten als koploper. Om dit te doen is noodzakelijk de capaciteit goed en efficiënt in te zetten en zoeken we naar mogelijkheden om elders middelen aan te wenden. Zo wordt er met de VNG en regiogemeenten nagedacht over extra middelen voor energiebesparing bij particulierenwoningseigenaren.

In het komend jaar richten we ons bij zonne-energie op grondgebonden systemen en op zonne-energie bij kleinverbruikers en vooral ook grootverbruikers om de exponentiële groei van afgelopen jaren door te zetten tot minimaal 10% van de daken belegd met zonnepanelen in 2020. De voorstellen van het rijk die gaan komen over de toekomst van het salderen en de SDE+ subsidie zullen cruciaal zijn of het huidige investeringstempo in zonnepanelen in Utrecht wordt voortgezet.

Door het beschikbaar komen van een Europese subsidie kunnen we in 2018 starten met de uitvoering van integrale projecten rondom energiezuinig renoveren, schoon elektrisch vervoer, schone energie in de vorm van zonne-energie. Ook het faciliteren van een dataplatform voor het ontwikkelen van nieuwe diensten op het gebied van energie en mobiliteit hoort bij dit project.

Verplichte BBV indicatoren

Om een helder beeld te kunnen vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken zijn er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Voor het programma Duurzaamheid is dit:

Indicator	Eenheid	Bron	2010	2015	2016
Hernieuwbare energie	Aantal per 1.000 woningen	RWS	0,1	n.n.b.	n.n.b.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Energieplan en duidingsdocument](#) (vastgesteld mei 2015) (pdf, 1,7 MB)
- [Gezonde lucht voor Utrecht](#) (vastgesteld oktober 2013) (pdf, 2,6 MB)
- [Geluidnota](#) (herzien in 2014) (pdf, 1,9 MB)
- [Actieplan Geluid](#) (herzien in 2014) (pdf, 1,2 MB)
- [Nota Bodembeheer 2012-2022, 'Grondig werken 3'](#) (vastgesteld op 20 maart 2012) (pdf, 7,4 MB)
- [Gebiedsplan gebiedsgericht grondwaterbeheer en visie op duurzaam gebruik van de ondergrond](#) (vastgesteld op 26 november 2015) (pdf, 2,1 MB)
- [Nota Externe veiligheid](#) (vastgesteld op 13 maart 2007) (pdf, 1,8 MB)
- [Nota Afval is grondstof](#) (vastgesteld op 9 juli 2015) (pdf, 1,3 MB)
- [Voortgangsrapportage Utrechtse Energie 2016](#) (vastgesteld in college 6 juni 2017)
- [Duurzaamheidsverslag 2016](#) (vastgesteld in college 6 juni 2017)

In Utrecht besparen we energie en wekken we energie duurzaam op

Subdoelstelling 1.1 In Utrecht besparen we energie en wekken we energie duurzaam op

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E1.1.1 30% minder CO2 uitstoot in 2020	De totaal opgewekte duurzame energie	t.o.v. basisjaar 2009	3%	verwacht april/mei 2017	10%	10%
E1.1.2 20% opwekking van duurzame energie in 2020 (in GWh)	De totaal opgewekte duurzame energie	2015	9,3 (GWh)	verwacht april/mei 2017	5%	20%
Toelichting: Circa 1 % van het energieverbruik in de stad wordt duurzaam opgewekt. De opwekking van duurzame energie in Utrecht vindt plaats door middel van zonnepanelen, warmte koude opslag en bodemwisselaars. Als we alleen kijken naar het elektraverbruik d						
E1.1.3 10% van de daken heeft zonnepanelen			5%	4,5%	8%	11%

			Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Prestatieindicator	Bron	Nulmeting				
P1.1.2 Wonen: Totaal aantal energieambassadeurs	Utrechtse energie	n.v.t.	69	78	85	100
P1.1.3 Wonen: Huurders campagne (totaal aantal uitgebrachte adviezen per jaar))	Utrechtse energie	n.v.t.	750	858	1000	1000
P1.1.5 Percentage van Utrechtse groot- en middenverbruikers dat in overheidsaanpak zit (percentage totaal aantal bedrijven)	Utrechtse Energie	n.v.t.	n.v.t.	85%	90%	95%
P1.1.6 Bedrijven: Leningen verstrekt door het Energiefonds (in duizenden euro's)	Energiefonds	n.v.t.	1.900	2.300		
P1.1.7 Aantal bedrijven vanuit de groep groot- en middenverbruikers dat bezocht is door handhaving per jaar	Utrechtse energie	n.v.t.	188	213	200	200
P1.1.8 Duurzame opwek: geïnstalleerd vermogen zonnepanelen (MWp)	Klimaatmonitor	n.v.t.	5.400	15,9	29	37
P1.1.9 Wonen: Bewoners die één of meer isolatiemaatregelen hebben genomen	Utrechtse Energie enquête	n.v.t.	10	58%	63%	70%

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

30% minder CO2 en 20% opwekking duurzame energie en 10% van de daken heeft zonnepanelen in 2020

We werken aan een fossielvrije energievoorziening door gebruik van fossiele brandstoffen zoals aardgas en olie te beperken. We willen een klimaatneutrale stad worden met duurzame opwekking van energie en een lager energiegebruik. Duurzame opwekking en energiebesparing leveren ook een positieve bijdrage aan gezonde lucht in Utrecht en aan de ambitie om een circulaire stad te worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Uitwerken van de ambities op basis van het Energieplan en een nieuwe energieagenda 2016-2019

We werken onze ambities verder uit op basis van het Energieplan en de Utrechtse energieagenda's, waarin de acties zijn weergegeven hoe we onze energiedoelstellingen van 2016 tot en met 2019 willen bereiken. In de energieagenda hebben we aangegeven hoe we een gebiedsgerichte aanpak vormgeven en hoe we de samenwerking met bedrijven en inwoners willen stimuleren. In 2018 zetten we sterk in op besparing bij bedrijven en woningen door voor woningen inzichtelijk te maken hoe de woningeigenaren komen tot energie neutrale woning, eventueel in meerdere jaren en in meerdere stappen. We helpen bedrijven om zich te organiseren in een energiecollectief. In dit collectief kunnen bedrijven gezamenlijk energie besparen en opwekken. Belemmeringen bij het realiseren van onze doelstellingen door landelijke of Europese regelgeving brengen we actief onder de aandacht.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
03-1-1-1 Uitvoeringsprogramma	18	103	0	0	0	0
Totaal baten	18	103	0	0	0	0
Lasten						
03-1-1-1 Uitvoeringsprogramma	8.517	7.326	7.050	7.050	7.050	7.050
Totaal lasten	8.517	7.326	7.050	7.050	7.050	7.050
Saldo baten en lasten	-8.500	-7.223	-7.050	-7.050	-7.050	-7.050
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	41	41	41	41	41	41
Onttrekking reserves	688	280	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-7.853	-6.985	-7.092	-7.092	-7.092	-7.092

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

In Utrecht besparen we energie

We verwachten in 2018 geen opbrengsten. Begrote lasten in 2018 zijn lager dan in 2017 door een incidentele bijdrage van 0,103 miljoen euro aan woningcorporaties voor energiemaatregelen in woningen, een onttrekking (0,200 miljoen euro) uit de reserve Utrechtse Energie voor duurzaamheidsleningen en een vrijval van 0,080 miljoen euro uit de reserve Stichting Heerlijk Wonen in verband met opheffing van kleine reserves zoals is besloten met de Voorjaarsnota 2017. Verder is er nog een post overig van 0,027 miljoen euro.

Utrecht is een stad met een gezonde, stille en veilige leefomgeving

Subdoelstelling 2.1 Utrecht is een stad met zo min mogelijk geluidsoverlast en een veilige leefomgeving

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nul- meting	Reali- satie 2015	Reali- satie 2016	Doel- stelling 2018	Doel- stelling 2021
E2.1.1a Het percentage inwoners dat vaak overlast van verkeerslawaaier ervaart	Onderzoek Utrecht, Inwoners-enquête	2010	23%	27%	22%	22%
E2.1.1b De risico's en locaties van transport en gebruik gevaarlijke stoffen zijn bekend en beheerst	Provinciale risicokaartkaart.nl	-	Gegevens gepubliceerd op www.risicokaart.nl	Gegevens gepubliceerd op www.risicokaart.nl	risicokaart.t.nl	risicokaart.nl
Toelichting: Gegevens gepubliceerd op www.risicokaart.nl						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Het project Lessinglaan.Haydnlaan is in 2015 gestart. Voor 137 woningen maar er zijn nog geen woningen afgerond.						
Aantal woningen gesaneerd/geïsoleerd voor geluid	Eigen monitoring	-		0	*	*
Toelichting: De geluidsanering van de A-lijst met structurele subsidie is voor Utrecht in 2014-2015 afgerond. Sindsdien is er op projectbasis de mogelijkheid subsidie aan te vragen voor woningen van de B-lijst.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

We willen méér dan alleen voldoen aan de wettelijke eisen voor externe veiligheid en geluid

Te hoge geluidbelasting in de woon- en werkomgeving (zoals ernstige hinder en slaapverstoring) kan tot gezondheidsproblemen leiden, daarom zijn er wettelijke normen aan geluidbelasting gesteld. Ook binnen de wettelijke normen voor geluid kunnen gezondheidsproblemen ontstaan. Bij ruimtelijke ontwikkelingen stellen we daarom compenserende voorwaarden (onder andere luwe gevel en buitenruimte) ter verbetering van het akoestisch woon- en leefklimaat. In de Geluidnota Utrecht is het geluidbeleid vastgelegd. Voor de uitleggebieden (Leidsche Rijn en Vleuterweide) hanteren we voor het wegverkeer een beleidsnorm die vijf dB onder de wettelijke grenswaarde ligt. Vanuit gezondheidsperspectief streven we bij nieuwe grote woningbouwontwikkelingen in de bestaande stad (onder andere Merwedekanaalzone, Cartesiusdriehoek) langs gemeentelijke wegen en spoorwegen ook naar geluidsniveaus die vijf dB onder de wettelijke grenswaarden liggen. Op het gebied van externe veiligheid ontstaan risico's bij gebruik en opslag binnen de inrichting en het vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, water en spoor en door buisleidingen. We streven naar het beheersen en beperken van de risico's zodat de leefomgeving veilig is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Aanvullend aan de wet voorwaarden stellen voor geluid bij ruimtelijke ontwikkelingen. Kansen aangrijpen om bestaande knelpunten te verbeteren. Reguleren transport gevaarlijke stoffen

Geluid

Aanvullend aan de wet voorwaarden stellen voor geluid bij ruimtelijke ontwikkelingen. Kansen aangrijpen om bestaande knelpunten, waar mogelijk in samenhang met ruimtelijke of infrastructurele ontwikkelingen ter plaatse (werk met werk maken) te verbeteren; bijvoorbeeld naast de aanpak van geluidsknelpunten zal ook aandacht aan de bescherming en aanleg van stille gebieden worden besteed. We gaan in overleg met garages om de verkoop van stille banden te promoten. In 2018 gaan we het Actieplan Geluid actualiseren zoals de Europese regeling voorschrijft op basis van een nieuwe inventarisatie van de geluidkarteringskaart.

Externe veiligheid/reguleren transport gevaarlijke stoffen

We toetsen Ruimtelijke plannen en omgevingsvergunningen aan de normen van externe veiligheid en we nemen maatregelen om een goede ruimtelijke scheiding te bewerkstelligen tussen risicobronnen (inrichtingen, transportroutes en buisleidingen) en omringende bebouwing waarin personen aanwezig zijn. In de omgevingsvergunningen nemen we voorschriften op met maatregelen die inrichtingen moeten treffen om de risico's te verlagen. Daarbij stemmen we af met de Veiligheidsregio Utrecht. Voor vervoer van gevaarlijke stoffen over wegen binnen de gemeente moet de vervoerder een ontheffing aanvragen. Wij toetsen de aanvraag voor ontheffingen in overleg met de politie en de brandweer. Wij bepalen, behalve voor de snelwegen, welke routes het transport mag volgen. We leveren gegevens over externe veiligheid aan het Register risicosituaties gevaarlijke stoffen (RRGS). De gegevens uit dit register worden voor een belangrijk deel via de provinciale risicokaarten openbaar gemaakt. We vragen actief de

gegevens op bij het Rijk over de stoffen die vervoerd worden over het spoor op Utrechts grondgebied. Bij overschrijding van de afspraken uit het Basisnet zullen wij hier de minister op aanspreken.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
03-2-1-1 Preventieve maatregelen lucht, geluid en	63	61	61	0	0	0
Totaal baten	63	61	61	0	0	0
Lasten						
03-2-1-1 Preventieve maatregelen lucht, geluid en	1.374	1.247	1.247	686	686	686
Totaal lasten	1.374	1.247	1.247	686	686	686
Saldo baten en lasten	-1.311	-1.186	-1.186	-686	-686	-686
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-1.311	-1.186	-1.186	-686	-686	-686

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Externe Veiligheid en geluid

Met de Voorjaarsnota 2013 is voor de periode 2015- 2018 jaarlijks 0,500 miljoen euro extra budget beschikbaar gesteld voor de verbetering van de luchtkwaliteit. En 2018 is het laatste jaar van de afspraken met de Regionale Uitvoeringsdienst (0,061 miljoen euro baten en lasten).

Subdoelstelling 2.2 Utrecht heeft een schone bodem

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E2.2.1 Vracht verontreiniging (de nog aanwezige verontreiniging in het grondwater)	Gebiedsplan gebiedsgericht Grondwaterbeheer	2013	100%	volgt	1.110	1.050
E2.2.2 In 2018 zijn de vijf locaties die gebiedsgerichte aanpak belemmeren gesaneerd	Bijlage 7 Gebiedsplan gebiedsgericht Grondwaterbeheer	2015		20%	50%	100%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Raadpleging						
P2.2.1 bodeminformatiesystemen	Eigen monitoring	2015	9.754	9.256	9.500	9.500
Aantal nieuwe betalende deelnemers aan het gebiedsplan	Eigen monitoring	2015	2	2	2	0
In 2020 zijn de vijf locaties die gebiedsgerichte aanpak	Bijlage 7 Gebiedsplan					
P2.2.3 belemmeren gesaneerd	gebiedsgericht	2015	0		2	5

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

De bodem is geschikt voor het gewenste gebruik, zonder gevaar voor de gezondheid

Waar de bodem verontreinigd is en risico's voor de gezondheid bestaan, zorgen we dat de bodem door deze te saneren, weer geschikt gemaakt wordt voor het gewenste gebruik, bijvoorbeeld om op te wonen, gewassen te verbouwen voor consumptie of voor industrieel gebruik. We beheersen en monitoren het gebied met verontreinigd grondwater, saneren waar nodig en zorgen dat derden zich ook aan de wettelijke verplichtingen van de Wet Bodembescherming houden.

Effectdoelstelling E2.2.2

Milieuhygiënisch gestage verbetering van de kwaliteit

We zorgen voor een gestage verbetering van de bodemkwaliteit en zorgen ervoor dat de bodemkwaliteit niet verslechtert, ook niet als de milieukwaliteit in een gebied beter is dan de geldende eisen (standstill beginsel).

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Beheren van de ondergrond

In november 2015 is het gebiedsplan vastgesteld. Dit vormt het kader waarmee de bescherming van de bodem, de verbetering van de bodemkwaliteit en benutting van de ondergrond geborgd wordt. De looptijd van het gebiedsplan is van 2015 tot 2043. Het bodembeleid van de gemeente richt zich op de waarde van de ondergrond als bron voor energie, opslag en drinkwater en als kostbaar publiek goed dat bescherming nodig heeft. In 2018 geven we prioriteit aan de volgende activiteiten:

- We treffen maatregelen om de vijf bodemverontreinigingslocaties, die zijn opgenomen in het gebiedsplan (namelijk Reactorweg 11-Atoomweg12, Jutfaseweg 226, Notenbomenlaan 1 en 5, Amsterdamsestraatweg 312-314 en Vrouwjutenstraat) te saneren.
- Lopende saneringen ronden we zorgvuldig af en nazorgprojecten zetten we voort. Bijvoorbeeld bij de Oostplas van de Nedereindse Plas en de nazorg in het Griftpark.
- Voor het Griftpark onderzoeken we in 2018 de mogelijkheden om de eeuwigdurende nazorg van de verontreiniging af te bouwen.
- We monitoren de kwaliteit van de bodem, zodat we adequaat kunnen reageren op eventuele nieuwe milieuhygiënisch spoedeisende gevallen.
- We voeren regie op en bevorderen het gebruik van de ondergrond voor bodemenergiesystemen. We faciliteren alliantievorming tussen initiatiefnemers, gebruikers en eigenaren van bodemenergiesystemen. Aanvragen voor bodemenergiesystemen worden gestroomlijnd via het Energiepunt Bodem (WKO-loket) , hetgeen aanvragen vereenvoudigt.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
03-2-2-1 Schone bodem	361	3	3	3	3	3
Totaal baten	361	3	3	3	3	3
Lasten						
03-2-2-1 Schone bodem	2.788	5.110	2.537	2.505	2.505	2.505
Totaal lasten	2.788	5.110	2.537	2.505	2.505	2.505
Saldo baten en lasten	-2.427	-5.107	-2.534	-2.502	-2.502	-2.502
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	100	2.370	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.327	-2.737	-2.534	-2.502	-2.502	-2.502

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Schone bodem

Begrote baten blijven in 2018 gelijk.

Begrote lasten in 2018 zijn 2,573 miljoen euro lager dan in 2017 omdat in 2017 eenmalig de restant budgetten naar de exploitatie waren overgeheveld. Dit betreft het volgende:

- monitoring gebiedsplan bodem 0,256 miljoen euro
- sanering Griftpark 1,600 miljoen euro
- bijdrage sanering Prozeeterrein 0,400 miljoen euro
- Energy Efficiency Directive 0,114 miljoen euro
- Overige kleine verschillen van in totaal 0,047 miljoen euro.

Met de Voorjaarsnota 2017 is er 0,250 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de voorbereiding van de sanering van de Nedereindse Plas.

Per abuis is via de B&D voorstellen 0,114 miljoen euro (Energy Efficiency Directive) op de kostenplaats van het programma Duurzaamheid terecht gekomen. Deze hoort bij VTH thuis en zal met de eerstvolgende begrotingswijzing worden gecorrigeerd.

Subdoelstelling 2.3 Utrecht heeft een gezonde lucht

Indicatoren subdoelstelling 2.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
WHO advieswaarden					Voortzetting dalende trend	Voortzetting dalende trend
E2.3.1a fijnstof realiseren	WHO/RIVM	2015		licht dalende trend		
Wettelijke norm fijnstof (PM 10) jaargemiddelde			gerealiseerd, maximaal 26,4 µg/m3		max. 23 µg/m3	max. 22 µg/m3
E2.3.1b concentratie is	Monitoringsrapportage	2011	berekend	µg/m3	µg/m3	µg/m3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
40ug/m3						
Wettelijke norm fijnstof (PM10) maximaal 35 dagen overschrijding 24- uursgemiddelde grenswaarde is			gerealiseerd, maximaal 19 dagen	max. 11 dagen	max. 11 dagen	max. 10 dagen
E2.3.1c 50ug/m3	Monitoringsrapportage	2011	berekend			
			Nog geen definitief inzicht, naar verwachting nog 1 overschrijding op de Catharijne- singel	max. 42 µg/m3	max. 40 µg/m ³	max. 38 µg/m ³
E2.3.1d ug/m3	Monitoringsrapportage	2011				
Wettelijke norm stikstofdioxide (NO). Maximaal achttien keer overschrijding uurconcentratie van			Gerealiseerd, géén overschrij- dingen van de uurcon- centratie-eis	0 dagen	0 dagen	0 dagen
E2.3.1e 200 ug/m3	Monitoringsrapportage	2011				
Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Zie programma Bereikbaarheid voor NSL- P2.3.1 maatregelen						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.3.1

Minimaal voldoen aan de wettelijke EU-normen voor fijn stof en stikstofdioxide. Streven naar een verlaging van de concentraties voor fijn stof

Utrecht maakte onderdeel uit van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), waarvoor een wettelijke uitvoeringsplicht gold. Het NSL bestond uit een pakket landelijke, regionale en lokale maatregelen om aan de gestelde grenswaarden te voldoen: fijn stof (PM10) en stikstofdioxide (NO₂) waaraan respectievelijk met ingang van 2011 en 2015 aan de grenswaarden moe(s)t worden voldaan. Het NSL is inmiddels juridisch verlengd tot aan de invoering van de Omgevingswet. Deze verlenging zorgt ervoor dat toetsing aan het NSL langer mogelijk is voor de onderbouwing van projecten. In financiële zin is het NSL inmiddels afgesloten. De door het Rijk en de raad beschikbaar gestelde middelen zijn besteed. Vrijwel alle gemeentelijke 'NSL-maatregelen' in "Gezonde Lucht voor Utrecht, Uitvoeringsprogramma 2013-2015", zijn afgerond of krijgen een doorstart in de verschillende programma's, zoals Schoon Vervoer of binnen het beleid van SRSRSB en Utrecht Fietst!

Door onze inspanningen (Actieplannen lucht, Gezonde Lucht voor Utrecht, herprogrammering luchtmaatregelen 2015), tezamen met de regionale en landelijke maatregelen slaagden we er in om vrijwel overal in Utrecht in 2016 te voldoen aan de grenswaarden voor fijn stof en stikstofdioxide (op één overschrijdingslocatie voor stikstofdioxide na). Vanuit het oogpunt van volksgezondheid is het van belang om verdere maatregelen te nemen. Het aantal blootgesteld aan luchtverontreiniging door het verkeer neemt in de loop van de jaren weliswaar langzaam af, maar gezondheidsschade treedt nog steeds op.

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft advieswaarden¹ geformuleerd voor fijn stof en stikstofdioxide die – in het geval van fijn stof - lager zijn dan de huidige Europese grenswaarden#. Bij het halen van deze WHO-advieswaarden zijn de nadelige gezondheidseffecten significant lager. Terugdringing van de (verkeers)emissies blijft een belangrijke pijler van het luchtbeleid van de gemeente Utrecht. De gemeenteraad onderschrijft dit in Motie (2015/M78) door het ondersteunen van het streven naar het voldoen aan de WHO normen, door jaarlijks de luchtkwaliteit verder te verbeteren. In grote delen van de stad wordt de WHO-advieswaarde voor fijn stof nog overschreden. Door de economische ontwikkelingen (en de daarmee gepaard gaande emissies) zal de fijn stof concentratie de komende jaren naar verwachting licht toenemen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.3.1

Uitvoeren maatregelen Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) inclusief jaarlijkse monitor en bijsturing

Bij elk ruimtelijk of infrastructureel plan is het belangrijk rekening te houden met de luchtkwaliteit en mogelijke gezondheidseffecten of hinder van luchtverontreiniging. Daarom benoemen we vroeg in het planproces maatregelen om een zo gunstig mogelijk woon- en leefklimaat te bereiken.

De verbetering voor de luchtkwaliteit voor wat betreft fijn stof stagneert naar verwachting de komende jaren als gevolg van de economische ontwikkeling (stijgen van de emissies, zowel industrieel als de verkeersemisies). In 2017/2018 gaan we bezien of en waar er in de stad aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om de luchtkwaliteit en daarmee ook de gezondheid van onze inwoners te verbeteren. Dit doen we mede op basis van het RIVM-onderzoek 'Handelingsperspectieven voor een Gezonde Leefomgeving', eigen onderzoek en het RHDHV-onderzoek naar de invloed van maatregelen op de luchtkwaliteit.

De resultaten van het luchtmeetnet en van de jaarlijkse NSL-monitoringsronde leggen we separaat vast in gemeentelijke rapportages. Het Utrechtse Luchtmeetnet is gecontinueerd van 2016 tot en met 2020. Ook onderzoeken we in hoeverre sensormetingen op termijn het buisjesmeetnet kunnen aanvullen of vervangen.

Wat mag dat kosten?

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Aan deze doelstelling zijn geen bedragen gekoppeld.

1 http://www.who.int/phe/health_topics/outdoorair/outdoorair_aqg/en/

Bereikbaarheid

Algemene programmadoelstelling

De stad Utrecht heeft een toenemende aantrekkingskracht op mensen en bedrijven. Er gaan steeds meer mensen wonen en werken in en rond Utrecht, en ook het aantal bezoekers blijft stijgen. Deze groei vertaalt zich door naar een groeiende mobiliteitsvraag. Ruimte wordt schaars, het wordt steeds drukker op straat. Meer Utrechters verplaatsen zich binnen de stad, ook het verkeer van en naar Utrecht groeit. Op verschillende plekken in de stad treedt stagnatie op van het autoverkeer. Steeds meer mensen kiezen voor het openbaar vervoer, fiets en/of lopen. Dat is in lijn met het duurzaam mobiliteitssysteem dat wij voor ogen hebben. We kiezen primair voor vervoerswijzen die weinig ruimte innemen: fietsen, lopen en openbaar vervoer. Een duurzaam mobiliteitssysteem is een voorwaarde voor een gezonde doorgroei en een aantrekkelijke ruimtelijke ontwikkeling van de stad.

Utrecht maken we samen en dat geldt ook voor de omslag naar een aantrekkelijk en duurzaam mobiliteitssysteem waar we samen met bewoners, ondernemers en andere betrokkenen in de stad en met andere overheden aan werken. In dit systeem zijn de behoeften van gebruikers van de openbare ruimte en de mobiliteitsbehoefte met elkaar in evenwicht. En in dit mobiliteitssysteem is Utrecht bereikbaar met alle vervoerwijzen.

In de verschillende nota's en plannen staat een aantrekkelijk en bereikbaar Utrecht centraal. Naast de Nota Stallen en Parkeren (2013) zijn in 2015 actieplannen vastgesteld rond de thema's Voetganger, Fiets, Verkeersveiligheid, Schoon Vervoer en Goederenvervoer. In mei 2016 is het Verkeersplan Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen vastgesteld. In deze nota staan de netwerken voor voetganger, fiets, openbaar vervoer en auto beschreven en een regelfilosofie voor het verkeer. Door slim te bestemmen houden we bij ruimtelijke ontwikkelingsplannen rekening met mobiliteit bij de afwegingen om tot keuzes te komen.

Samenhang met andere programma's

Het programma Bereikbaarheid hangt samen met verschillende gemeentelijke programma's en sluit aan bij de Ruimtelijke Strategie Utrecht. Er is een nauwe relatie met het programma Stedelijke Ontwikkeling. Door de schaarse ruimte (ook in relatie tot de verdichtingsopgave) wordt een goed georganiseerde stedelijke mobiliteit een belangrijke voorwaarde voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling en de economische ontwikkeling. De kwaliteit van de openbare ruimte neemt in het programma een belangrijke plaats in. Een duurzaam mobiliteitssysteem past binnen de kaders van het programma Duurzaamheid. Het programma Bereikbaarheid heeft daarnaast een relatie met de programma's Wijken, Leidsche Rijn en het Stationsgebied.

Relevante omgevingsfactoren

Bij de uitvoering van de maatregelen die bijdragen aan een duurzaam mobiliteitssysteem werken we samen en zijn we vaak afhankelijk van buurgemeenten en gemeenten in de regio, provincie en Rijk. Daarnaast is er veel interactie met inwoners, bedrijven en andere betrokkenen, veelal op wijkniveau. Verkeersveiligheid, oversteekbaarheid, terugdringen van overlast van verkeer, behoefte aan diverse verkeer en vervoervoorzieningen, zoals fietsvoorzieningen, zijn belangrijke onderwerpen in wijken. Daarnaast kunnen verkeer- en vervoermaatregelen in de openbare ruimte ingrijpend zijn voor de directe omgeving, waardoor sprake kan zijn van verschillende belangen op stedelijk en straat/buurt/wijk niveau.

Verplichte BBV indicatoren

Om een helder beeld te kunnen vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken zijn er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Voor het programma Bereikbaarheid zijn verplichte BBV indicatoren opgenomen op het gebied van Verkeersveiligheid. In de halfjaarlijkse voortgangsrapportage verkeersveiligheid meer indicatoren.

Indicator	Eenheid	Bron	2013	2014	2015
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	VeiligheidNL	0,7	n.n.b.*	n.n.b.*
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	VeiligheidNI	9%	12%	10%

*zijn niet beschikbaar.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Slimme Routes, Slim Regelen en Slim Bestemmen (2016)
- Nota Stallen en Parkeren (2013)
- Actieplan Voetganger 2015 – 2020
- Actieplan Fiets 2015 - 2020
- Actieplan Verkeersveiligheid 2015 – 2020
- Actieplan Schoon Vervoer 2015 – 2020
- Actieplan Goederenvervoer 2015 - 2020
- Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid 2017

Utrecht is aantrekkelijke en bereikbare stad die duurzaam, leefbaar en gezond is

Subdoelstelling 1.1 Voor en/of samen met inwoners, ondernemers en bezoekers nemen we niet- fysieke maatregelen die bijdragen aan een duurzaam mobiliteitssysteem

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Zie onder subdoelstelling 2:						
E1.1.1 Modal split						
E1.1.2 Aantal deelauto's	CROW		3.795		8.000	12.000
Toelichting: Dit aantal bestaat voornamelijk uit "Peer2Peer-auto's"						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Actieplan Schoon Vervoer						
P1.1.1a Oplaadpalen	2015-2010	2013		322	475	n.n.b.
Toelichting: In de openbare ruimte						
P1.1.1b Uitvoering maatregelen schoon (goederen) vervoer	actieplan Schoon goederenvervoer en		start uitvoering	in uitvoering	in uitvoering	gereed
P1.1.1c Logistiek ontkoppel punt projecten	Actieplan goederenvervoer	2016	In uitvoering	verkend	gereed	gereed
P1.1.1d Maatregelen meldpunt stoplichten	MPB	2016		In uitvoering	gereed	gereed
P1.1.2 Uitvoering maatregelen mobiliteitsmanagement	actieplan De gebruiker Centraal		in uitvoering		in uitvoering	gereed

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Inwoners, ondernemers en bezoekers kiezen bewust voor een vervoerswijze

We streven ernaar dat inwoners, bezoekers en ondernemers meer bewust een vervoerswijze gaan kiezen voor een bepaalde reis. Aspecten die zouden moeten meespelen zijn gemak, snelheid en gezondheid. We willen mensen prikkelen om vaker voor duurzaam vervoer te kiezen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Uitvoeren van de maatregelen in het kader van mobiliteitsmanagement (De Gebruiker Centraal), schoon vervoer, goederenvervoer en verkeersmanagement

Mobiliteitsmanagement

We gaan verder met de uitvoering van het Actieplan De Gebruiker Centraal, rondom de doelgroepen werknemers, kinderen, inwoners, studenten en bezoekers. We richten ons op belangrijke verandermomenten in het persoonlijk leven en werken zoveel mogelijk met een maatwerkaanpak en via intermediairs, zoals scholen, sport of studentenverenigingen en werkgeversplatforms om mensen te verleiden tot meer duurzame mobiliteitskeuzes, die zorgen voor een meer leefbare en bereikbare stad en een betere verkeersveiligheid.

Bij werknemers richten we ons op platforms met werkgevers in onder andere Lage Weide, De Wetering en Utrecht Centrum. En worden bijvoorbeeld E-bike roadshows gehouden om werknemers te informeren en stimuleren om meer te gaan fietsen. Een speciale roadshow is de Juffenfiets op basisscholen.

Bij kinderen stimuleren we het lopen en fietsen naar school onder andere door de campagne Lekker Lopen, Fijn fietsen gericht op ouders van wie het kind voor het eerst naar school gaat.

Bij inwoners sluiten we onder andere aan bij belangrijke veranderingen in de persoonlijke omstandigheden, zoals verhuizen of veranderingen in de infrastructuur rondom het woonadres, zoals bij de Westelijke stadsboulevard.

Bij studenten richten we ons op het spitsmijden in het OV en mobiliteitskeuzes na de studie. Belangrijke doelgroepen zijn de studenten (en verenigingen) op de Uithof en MBO-studenten.

Bij bezoekers richten we ons onder andere op communicatie op websites van bestemmingen en attracties. Samen met Centrum Management Utrecht werken we aan een goede bereikbaarheid van het centrum door de vindbaarheid te verbeteren en door slimme en aantrekkelijke looproutes

Met het oog op de ontwikkeling van nieuwe stedelijke gebieden richten wij ons, qua mobiliteitsmanagement, op smart mobility maatregelen. Zo onderzoeken wij voor de Merwedekanaalzone maatregelen zoals "mobility as a service" en "mobility hubs".

Schoon Vervoer

In 2018 gaan we door met het stimuleren en faciliteren van schone mobiliteit in Utrecht.

We stimuleren het delen van auto's (Green Deal Autodelen) en andere vervoersmiddelen, door innovatieve concepten en initiatieven van burgers en bedrijven te ondersteunen, waarbij we een koppeling maken met ruimtelijke ontwikkelingen en met de energietransitie.

We stimuleren de markt en initiatieven voor living labs/experimenten op het gebied van deelauto's/-fietsen en de koppeling van elektrisch vervoer aan de energietransitie.

We stimuleren de overstap naar schoon vervoer bij de bouwsector (Green Deal Het Nieuwe Draaien), en bij de ondernemers die actief zijn op gebied van de recreatieve scheepvaart.

De business case voor oplaadinfrastructuur komt dichterbij, evenals betaalbare elektrische auto's met een grote actieradius. We optimaliseren daarom de oplaadinfrastructuur voor elektrische auto's (Green Deal Elektrisch Vervoer).

We zetten samen met de Provincie en Qbuzz in op het verder uitrollen van zero emission bussen in de stad. We gaan door met onze aanpak van overlast van brommers.

Goederenvervoer

In 2017 hebben wij met CMU, EVOFenedex en TLN een raamwerk Zero Emission Stadslogistiek (ZES) afgesloten. Hierin staat onder meer aan welke knoppen wij gaan draaien op ervoor te zorgen dat in 2025 de binnenstad van Utrecht emissieloos wordt bevoorraden en op deze manier een bijdrage kan leveren aan een aantrekkelijke binnenstad. Op basis van raamwerk ZES en nulmetingen in diverse kwartieren van de binnenstad, zullen wij per kwartier minimaal één pilot starten rondom schonere, slimmere en efficiëntere stadsdistributie. Aan deze pilots zullen onder andere ondernemers, leveranciers, verladers en gemeente deelnemen. Voorbeelden van pilots zijn:

- Stop & droplocaties voor horecabevoorrading;
- Hubs voor bundeling van goederen naar de binnenstad;
- Samenwerking rondom afvalinzameling.

Ook zullen wij in 2018 samen met de Green Business Club Utrecht, waarin bedrijven uit het stationsgebied zitten zoals Jaarbeurs, Rabobank en Prorail, werken pilots gericht op schone, slimme en efficiënte distributie. Uiteindelijk met als doel om te komen tot een 25% CO2-reductie van mobiliteit (zowel personen- als goederenvervoer) van deze bedrijven in 2020. In 2018 zal ook samen met de bouwsector gekeken worden waar winst gehaald kan worden rondom de bouwlogistiek. Een voorbeeld hiervoor is het gebruik van bouw hubs waardoor verkeersbewegingen ten behoeve van bouwverkeer significant verminderd kunnen worden. Tenslotte zal ook in samenwerking met de ondernemers van met Lage Weide & de Port of Utrecht verdere stappen worden gezet om uit te groeien tot een van de belangrijkste duurzame logistieke centra van Nederland. Dit is niet alleen belangrijk voor de werkgelegenheid van Utrecht, maar kan ook een bijdrage leveren aan schonere, slimmere en efficiëntere stadsdistributie.

Verkeersmanagement

Het meldpunt Verkeerslichten houden we in stand. Het is een goede manier om signalen en suggesties uit de stad op te halen en samen te werken aan een goede en veilige doorstroming van het verkeer. De maatregelen die eerder hieruit zijn voortgekomen zijn nagenoeg uitgevoerd.

Voor de stadsboulevards is dynamisch verkeersmanagement een essentieel onderdeel. De aanpak op 't Goylaan was daarbij nieuw voor de gemeente. Voor de westelijke stadsboulevard zetten we dynamisch verkeersmanagement in tijdens de uitvoering en vanzelfsprekend in de eindsituatie. Het resultaat is een acceptabele doorstroming voor bus, fiets en voetgangers zonder dat de toevoerwegen oververzadigd zijn. Voor deze en andere nieuwe DVM systemen borgen wij het structureel beheer en onderhoud ervan in de bestaande organisatie van de gemeente en het regionaal verkeersmanagement. DVM in de stad sluit naadloos aan op het regionale verkeersmanagement en regionale projecten zoals het project Proof of Concept Utrecht-Zuid. In dit project worden nieuwe regelconcepten in de praktijk uitgetoetst, zoals het in een groter deel van het netwerk de verschillende verkeerslichten met elkaar te laten "praten" van verschillende verkeerslichten en verkeerslichtinstallaties beslissingen laten nemen. Jaarlijks stellen we een planning op waarbij de uitvoering van grote projecten zodanig op elkaar wordt afgestemd dat verkeershinder zo veel als mogelijk wordt vermeden. Ook hierin werken we samen met andere overheden.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
04-1-1-1	Maatregelen Mobiliteitsmanagement	7.852	3.557	112	0	0	0
Totaal baten		7.852	3.557	112	0	0	0

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Lasten							
04-1-1-1	Maatregelen Mobiliteitsmanagement	10.751	8.389	2.802	1.380	860	0
Totaal lasten		10.751	8.389	2.802	1.380	860	0
Saldo baten en lasten		-2.899	-4.832	-2.690	-1.380	-860	0
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	3.079	4.832	2.690	1.380	860	0
Geraamd resultaat		180	0	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van de maatregelen in het kader van mobiliteitsmanagement

In de begroting worden de lasten en baten per jaar van de meerjarige projecten van het programma Bereikbaarheid opgenomen op basis van de uitvoeringsplanning van het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid (MPB). Dit is het zogenaamde kasritme. Het betreffen op deze doelstelling de meerjarige investeringen voor schoon vervoer, goederenvervoer, de gebruiker centraal en mobiliteitsmanagement vanuit het MPB 2017, waaronder het bij de VJN 2017 beschikbare gestelde bedrag van 1 miljoen euro voor Smart Mobiliy/ DVM. In 2018 worden de projecten die deels gefinancierd worden vanuit Beter Benutten Vervolg afgerond. Daardoor neemt het begrote kasritme voor onder andere het Actieplan De Gebruiker Centraal Vervolg en het Actieplan Goederenvervoer af.

Mutaties reserve

In verband met de uitvoering van het programma Bereikbaarheid is een bestemmingsreserve ingesteld voor de dekking van de meerjarige projecten zoals opgenomen in het MPB 2017. Per saldo wordt in 2018 een bedrag van 2,690 miljoen euro onttrokken.

Subdoelstelling 1.2 We bouwen met fysieke maatregelen aan een duurzame infrastructuur

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
% fietsgebruik voor verplaatsingen in, van en naar de Gemeente Utrecht op basis van modal split	OVIN (CBS)	26% (2011 en 2012)	25%	nog niet beschikbaar	29% (2017+2018)	30% (2020+2021)
E1.2.1						
% OV gebruik voor verplaatsingen in, van en naar de Gemeente Utrecht op basis van modal split	OVIN (CBS)	15% (2011 en 2012)	16%	nog niet beschikbaar	16% (2017+2018)	16% (2020+2021)
E1.2.2						
% autogebruik voor verplaatsingen in, van en naar de gemeente Utrecht op basis van modal split	OVIN (CBS)	40% (2011 en 2012)		nog niet beschikbaar	37,5% (2017+2018)	36,5% (2020+2021)
E1.2.3						

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal fietsers op de permanente fietstelpunten (gemiddelde werkdag per jaar)					124.000	136.000
Percentage inwoners dat tevreden is over de verkeersveiligheid in de eigen buurt					42%	44%
Aantal instappers openbaar vervoer in de gemeente Utrecht					37.600.000	40.500.000
Toelichting: Bus en tram						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Doorfietsroute Vechtoever fase 1	MPB	-	Gereed	voorbereid	gereed	n.n.b.
Verkeersveiligheidsmaatregelen Vleuterweide	MPB	-	In voorbereiding	1e deel gereed	gereed	n.n.b.
De Uithoflijn	MPB	-	In uitvoering	In uitvoering	gereed	n.n.b.
Busbaan Dichterswijk	MPB	-	In voorbereiding	In uitvoering	in uitvoering	gereed
Busbaan Transwijk	MPB	-	In voorbereiding	Gegund	in uitvoering	gereed
Voorstraat-Wittevrouwenstraat					in uitvoering	gereed
Nachtegaalstraat-Burgemeester Reigerstraat					in uitvoering	gereed
Westelijke Stadsboulevard					IPVE gereed	gereed

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Fietsers en voetgangers staan op de eerste plaats in een verkeersveilige stad

De fietser en voetganger zijn qua vervoer belangrijk om Utrecht bereikbaar en aantrekkelijk, leefbaar, gezond, en duurzaam te houden voor inwoners, bezoekers en bedrijven. De fiets en de voetganger zijn wat ons betreft de belangrijkste vormen van vervoer in de stad. Verkeersveiligheid is dan ook belangrijk. Er wordt al veel gefietst en gelopen in de stad en om het fietsgebruik en het lopen verder te stimuleren richten we ons op de realisatie van veilige, snelle, comfortabele, logische en herkenbare voetgangersvoorzieningen en fietsroutes en goede stallingsvoorzieningen voor de fiets.

Effectdoelstelling E1.2.2

Het openbaar vervoer in, van en naar de stad is een aantrekkelijk vervoermiddel

Utrecht Centraal is hét OV-knooppunt van Nederland en openbaar vervoer speelt een grote rol in het bereikbaar, aantrekkelijk en leefbaar houden van Utrecht. Naast Utrecht Centraal kent de gemeente andere NS stations met verbindingen in alle windrichtingen. Samen met Rijk, regio, NS en ProRail werken we aan verbetering van deze verbindingen en de deur tot deur reis. Het regionaal OV-netwerk vervult daarbij een belangrijke rol. We richten ons op de verdere realisatie van veilige, snelle, comfortabele en herkenbare bus- en tramroutes. Het Utrecht Science Park (USP) is het hart van de aan

de gezondheid gerelateerde economie in Nederland en heeft een internationale uitstraling. Daarmee is het voor Utrecht één van de economische hotspots. We willen in dit gebied kansen creëren en benutten. Dat betekent ruimte bieden voor doorontwikkeling bijvoorbeeld aan de oostkant van de stad in Rijsweerd en waar dat elders nodig is in de stad. Belangrijk daarbij is het vergoten van de levendigheid en verblijfskwaliteit van het USP en Rijsweerd door een meer gemengde invulling (onder andere huisvesting en voorzieningen), maar ook door een goede aansluiting met de stad en de groene omgeving. Doorontwikkeling van dit gebied kan niet zonder dat nagedacht wordt over de bereikbaarheid van dit gebied voor de lange termijn maar ook voor de middellange termijn. Een systeemsprong in het openbaarvervoersysteem zal daarvoor nodig zijn in combinatie met andere verbeteringen van het vervoerssysteem (voetganger, fiets en auto).

Effectdoelstelling E1.2.3

Het autogebruik past in het duurzaam mobiliteitssysteem

In de stad zijn de bestemmingen bereikbaar voor de auto. We streven daarbij naar een efficiëntieverbetering, waarbij de milieuhinder, onveiligheid, barrièrewerking en overmatig ruimtebeslag worden teruggedrongen. Autoverkeer zonder herkomst of bestemming in de stad willen we op de snelwegen laten rijden. Bij de herinrichting van de binnenstedelijke verbindingswegen zoeken we de balans tussen de mobiliteitsbehoefte en de behoeften van de gebruiker van de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Uitvoeren van projecten en maatregelen die fiets en voetgangers als vormen van vervoer aantrekkelijker maken in een verkeersveilige stad

Voetganger

Binnen het actieplan voetganger leggen we in 2018 de focus op het verbinden van de Utrechtse wijken. Voor de voetganger liggen er tussen een aantal wijken onderling barrières zoals water en slecht oversteekbare wegen. Hierdoor zijn belangrijke functies in de ene wijk niet toegankelijk voor bewoners uit een andere wijk. We inventariseren en adviseren over waar rechtstreekse loopverbindingen kunnen worden gemaakt. Daarnaast werken we aan de kwaliteit van drie voetgangersnetwerken in Kanaleneiland Noord, rond station Zuilen en aan de Amsterdamse straatweg. Begin 2018 wordt het voetgangersgebied van de binnenstad uitgebreid.

Fiets

In 2018 werken we verder aan de hoofdfietsroutes, onder andere aan het fietspad in de Demkabocht en aan de aanpassingen van fietspalen en bochtstralen. Een aantal doorfietsroutes waaronder 2de fase Vechtroute, singel Oost en Electronweg/Reactorweg worden afgerond. We starten met de voorbereiding en uitvoering van de fietsroute singel Noord en de route langs het spoor Utrecht/Amsterdam. De planvoorbereiding voor een integrale herinrichting Nachtegaalstraat/ Burg. Reigerstraat en de Voorstraat/Wittevrouwenstraat wordt afgerond en de uitvoering gestart. De uitvoering van de Ooster- en Westerkade wordt in 2018 afgerond. Het doel is beide wegen zodanig in te richten dat de nadruk komt te liggen op voetganger en fiets. De verbetering van de fietsvoorziening op het Malieblad wordt in 2018 uitgevoerd en de plannen voor de Maliebaan en kruising Burg. Reigerstraat word verder uitgewerkt. Ook de planuitwerking langzaam verkeersonderdoorgang Locomotiefstraat wordt in 2018 voortgezet. In de Binnenstad werken we aan het uitbreiden van het aantal fietsparkeerplekken, waar onder de stalling onder het voormalig postkantoor op de Neude.

Verkeersveiligheid

In 2018 worden we de laatste locaties uit het actieplan Verkeersveiligheid 2015 - 2020 uitgevoerd, veelal in combinatie met andere werkzaamheden waardoor we werk met werk maken. Naast fysieke maatregelen richten wij ons ook op het stimuleren van verkeersveilig gedrag. We voeren maatregelen uit die doelgroepen / weggebruikers meer bewust maken van de mogelijke risico's van bepaalde gedragingen in het verkeer door intensivering van educatie en voorlichting. Tweemaal per jaar wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de stand van zaken van het programma Verkeersveiligheid.

Prestatiedoelstelling P1.2.2

Uitvoeren van projecten en maatregelen die het gebruik van openbaar vervoer bevorderen

Samen met de provincie Utrecht leggen wij de Uithoflijn aan, een trambaan tussen Utrecht CS en De Uithof. Deze tram zal in 2020 45.000 reizigers per dag van en naar De Uithof vervoeren en dat komt ten goede aan de bereikbaarheid van de regio en de leefbaarheid langs het tracé. De aanleg van de Uithoflijn vordert gestaag. Een groot deel van de bovenbouw van de trambaan is gerealiseerd. In het vierde kwartaal 2017 wordt gestart met het testen vanaf de Adama van Scheltemabaan tot en met de opstelsporen BIJ P + R de Uithof. Met de provincie wordt onderzocht of dit tracé na testen en beproeven in de exploitatie kan worden genomen. Het spoor in het stationsgebied wordt later opgeleverd, als gevolg van de complexiteit van de aanleg in relatie tot andere vastgoedontwikkelingen in het stationsgebied. Inmiddels is gestart met de herinrichting van de Vaartsestraat en de voorbereiding van de Oosterspoorbaan Zuid. Nadat lijn 12 is vervangen door de Uithoflijn en er voldoende ruimte ontstaat zullen ook de kruisingen Bleekstraat / Vaartsestraat en Ledig Erf / Oosterkade worden heringericht.

Met de realisatie van het HOV-tracé door Leidsche Rijn is de gehele Noordradiaal van het gewenste HOV-netwerk voltooid. We werken verder aan de nog ontbrekende schakels van de HOV Zuidradiaal, busbaan Transwijk en busbaan Dichterswijk. De busbaan Transwijk is in 2018 in uitvoering. Oplevering ervan is voorzien in 2019. Voor de busbaan Dichterswijk zal in 2018 de aanbestedingsprocedure voor de uitvoering van werkzaamheden worden voorbereid en in gang gezet. Verder wordt gewerkt aan de maatregelen die voortvloeien uit de jaarlijkse Vervoerplannen van U-OV inclusief de gevolgen van de start De Uithoflijn en aan de extra impuls aan het toegankelijk maken van bushaltes.

Voor het Utrecht Science Park zetten wij in op het opstellen van een programma voor de verdere ontwikkeling van het gebied, samen met andere partners. Wij zijn hiervoor mede afhankelijk van besluitvorming van de provincie besluitvorming en in het kader van de BO-MIRT.

Prestatiedoelstelling P1.2.3

Uitvoeren van projecten en maatregelen die bijdragen aan autogebruik dat past in een aantrekkelijke en bereikbare stad

In 2018 stellen we, na besluitvorming over het Integraal Programma van Eisen, het Voorlopig Ontwerp voor de Westelijke Stadsboulevard op. We werken aan de voorbereiding van de herinrichting van de Socrateslaan als stadsboulevard. In 2018 zal naar verwachting besluitvorming plaatsvinden over het Integraal Programma van Eisen voor de opwaardering van de Noordelijke Randweg Utrecht. Een onderdeel van het project "alternatief voor de knip Maarssenseweg", de aanleg van de rotonde, vindt in 2017 plaats. Het onderdeel "herinrichting van de Schoolstraat" vindt in 2018 plaats in combinatie van rioleringswerkzaamheden in die straat.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
04-1-2-1	Uitvoeren van proj. en maatr.fiets	4.869	6.444	89	0	0	0
04-1-2-2	Uitvoeren van proj. en maatr.gebr.OV	8.535	33.445	32.780	14.257	1.057	182
04-1-2-3	Uitvoeren van proj. en maatr.auto gebrui	4.764	4.000	3.000	25.000	25.000	22.460
Totaal baten		18.168	43.889	35.869	39.257	26.057	22.642

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Lasten							
04-1-2-1	Uitvoeren van proj. en maatr.fiets	20.694	18.324	16.772	5.591	3.340	1.472
04-1-2-2	Uitvoeren van proj. en maatr.gebr.OV	11.765	27.211	34.121	16.466	-107	-830
04-1-2-3	Uitvoeren van proj. en maatr.auto gebrui	10.748	16.495	6.499	29.571	26.781	29.788
Totaal lasten		43.208	62.030	57.392	51.627	30.013	30.429
Saldo baten en lasten		-25.040	-18.141	-21.523	-12.370	-3.956	-7.787
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	15.661	12.687	17.876	27.881	19.535	12.783
	Onttrekking reserves	22.346	15.861	21.232	16.580	17.320	2.400
Geraamd resultaat		-18.355	-14.967	-18.166	-23.671	-6.171	-18.171

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van projecten en maatregelen die fiets en voetgangers als vormen van vervoer aantrekkelijker maken in een verkeersveilige stad

De inkomsten en uitgaven op de geautoriseerde investeringen zijn conform de uitvoeringsplanning zoals die in het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid 2017 is opgenomen. Het betreft de investering voor fiets en verkeersveiligheid. Een gedetailleerd overzicht van de projecten en het kasritme is opgenomen in de investeringsstaat van het programma bereikbaarheid.

Uitvoeren van projecten en maatregelen die het gebruik van openbaar vervoer bevorderen

Op deze doelstelling ramen wij per jaar de verwachte inkomsten en uitgaven op de geautoriseerde meerjarige investeringen Openbaar vervoer, de kosten voor verkeer- vervoer en parkeerbeleid en de organisatiekosten voor het programma Bereikbaarheid. De investeringen zijn conform de uitvoeringsplanning in de MPB 2017.

Uitvoeren van projecten en maatregelen die bijdragen aan autogebruik dat past in een aantrekkelijke en bereikbare stad

Op deze doelstelling ramen wij per jaar de verwachte inkomsten en uitgaven op de geautoriseerde meerjarige investeringen Auto en Park & Ride conform de uitvoeringsplanning in de MPB 2017.

Mutaties reserve

De nieuwe regels voor de financiële verslaglegging van gemeenten schrijven voor dat we vanaf 1 januari 2017 investeringen met Maatschappelijk Nut moeten activeren. De gemeente Utrecht heeft hiervoor een benedengrens van 5 miljoen euro ingesteld in de Nota "Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa". Het bedrag heeft betrekking op gemeentelijk inzet en het project moet nog niet gestart zijn. Dit betekent concreet dat we de volgende projecten vanaf 2017 activeren:

- Doorfietsroute langs spoor CS-Amsterdam
- Herinrichting Nachtegaalstraat- Reigerstraat
- Herinrichting Wittevrouwenstraat- Voorstraat

Tegelijkertijd met het activeren van de kosten wordt een reserve MVA Maatschappelijk nut gevormd voor de toekomstige kapitaallasten. Voor 2018 betreft dit een storting van 3,650 miljoen euro.

Daarnaast wordt 6,956 miljoen euro onttrokken uit de programmareserve voor de dekking van meerjarige projecten. Per saldo leidt dit tot een onttrekking van 3,356 miljoen euro uit de reserves.

Subdoelstelling 1.3 Auto- en fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan een aantrekkelijke, leefbare en bereikbare stad

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal verkochte P+R combikaarten	-	114.887 (2012)	166.390	179.951	207.00	216.000
Aantal gestalde fietsen in centrum en stationsgebied, bewaakt en onbewaakt (zaterdag in juni van 12-14 uur)	Fietsparkeerdrukmetingen	26.231 (2010); 26.947 (2012)		27.211	29.500	31.800

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P1.3.1 Stimuleren P+R gebruik	Zie effectindicator 1.3.1					
P1.3.2 Buurtstallingen	Parkeerexploitatie	-		+3	+2	n.n.b.

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.3.1

Het parkeergedrag van automobilisten draagt bij aan een aantrekkelijke en bereikbare stad

De nota Stallen en Parkeren uit 2013 bevat de aanpak voor autoparkeren en is in lijn met het verkeersplan. De aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van de stad en de kwaliteit van de openbare ruimte zijn hierbij belangrijke uitgangspunten.

Effectdoelstelling E1.3.2

Het parkeergedrag van fietsers draagt bij aan de kwaliteit van de openbare ruimte

De nota Stallen en Parkeren uit 2013, bevat de aanpak voor fietsparkeren en is in lijn met het verkeersplan. De aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van de stad en de kwaliteit van de openbare ruimte zijn hierbij belangrijke uitgangspunten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Uitvoeren van maatregelen autoparkeren die bijdragen aan een aantrekkelijke en bereikbare stad

In 2018 gaan we verder met het uitvoeren van de nota Stallen en Parkeren. Dit betekent dat we de parkeerdruk reguleren waar dat nodig én gewenst is. Voor de binnenstad gaan we verder met het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte door het autoparkeren te verplaatsen van de straat naar garages, volgens de aanpak die uw raad bij het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid 2016 heeft vastgesteld en de financiële ruimte die uw raad daarvoor beschikbaar heeft gesteld. We gaan ook verder met de uitvoering van de in 2017 gepresenteerde 'aanpak bevorderen P+R gebruik'. De prioritering en inzet van de handhaving van betaald parkeren op straat worden opgenomen in het integrale Handhavingsprogramma 2018. We blijven inzetten op informatiegestuurd handhaven. De tweede scanauto die vanaf voorjaar 2017 operationeel is, draagt hier verder aan bij. Ook de digitalisering van het laatste parkeerproduct, het gehandicaptenparkeren, draagt bij aan een verdere optimalisering van de handhaving. In 2018 wordt de parkeergarage Croeselaan (voorheen Jaarbeursplein) opgeleverd en zal al

meteen de gebruikers van het WTC gaan bedienen. Dichtbij station Utrecht Leidsche Rijn, aan de rand van het nieuwe centrum en pal naast het Cinemec 'de Sterrenkijker', werken we verder aan de ontwikkeling en realisatie van een parkeergarage Leidsche Rijn. Deze parkeervoorziening, met onder andere een

P+R-functie, biedt met circa 550 parkeerplaatsen ruimte aan zowel gewone parkeerders als P+R reizigers. Eind 2018 zal deze garage in gebruik worden genomen.

Prestatiedoelstelling P1.3.2

Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren die bijdragen aan de kwaliteit van de openbare ruimte

In de Binnenstad wordt gewerkt aan het uitbreiden van het aantal fietsparkeerplekken, waar onder de stalling onder het voormalig postkantoor op de Neude aan de hand van een uitvoeringsplan fietsparkeren binnenstad.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
04-1-3-1 Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	32.589	31.673	32.841	33.341	33.841	33.841
04-1-3-2 Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	580	678	790	790	790	790
Totaal baten	33.169	32.350	33.632	34.132	34.632	34.632
Lasten						
04-1-3-1 Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	13.986	12.711	13.007	13.172	13.254	13.254
04-1-3-2 Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	5.104	5.339	6.773	7.823	7.923	7.923
Totaal lasten	19.090	18.049	19.781	20.995	21.177	21.177
Saldo baten en lasten	14.078	14.301	13.851	13.136	13.454	13.454
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	523	522	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.381	1.470	906	920	602	602
Geraamd resultaat	14.936	15.249	14.757	14.056	14.056	14.056

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van maatregelen autoparkeren

In 2018 zijn de baten 1,168 miljoen euro hoger ten opzichte van 2017 vanwege maatregelen uit de Voorjaarsnota 2016 (inzet van informatie gestuurde handhaving (onder andere inzet scanauto's) 0,500 miljoen euro, invoering van betaald parkeren op zondag (parkeerzone A2) 0,500 miljoen euro en meer gebruik P+R vanwege betere informatie en marketing 0,100 miljoen euro. Daarnaast zijn de baten van de openbare garages 0,068 miljoen euro hoger. De lasten zijn 0,297 miljoen euro hoger vanwege hogere beheer- en exploitatielasten van garages.

Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren

In 2018 zijn de baten 0,113 miljoen euro hoger ten opzichte van 2017 vanwege maatregelen uit de Voorjaarsnota 2016 (verhoging tarieven verwijderde fietsen, 0,100 miljoen euro). Daarnaast zijn de baten van de openbare fietsenstallingen 0,013 miljoen euro hoger. De lasten zijn 1,435 miljoen euro

hoger vanwege uitbreiding Fietsparkeren Binnenstad (VJN 2016) en stimulerende fietsmaatregelen (amendement 27, VJN 2016) 1,200 miljoen euro. Daarnaast zijn de beheer- en exploitatielasten van de openbare fietsenstallingen 0,235 miljoen euro hoger.

Mutatie reserve

De parkeerreserve is ingesteld om de jaarlijkse schommelingen in het parkeerresultaat op te vangen. We onttrekken 0,906 miljoen euro ten behoeve van P&R productverbetering (0,115 miljoen euro), groot onderhoud bebouwde parkeervoorzieningen (0,074 miljoen euro), de compensatie voor de opheffing van parkeerplaatsen op de Mariaplaats (0,053 miljoen euro), de vrijval van vaste activa (0,164 miljoen euro) en Fietsparkeren Binnenstad (0,500 miljoen euro).

Openbare ruimte en groen

Algemene programmadoelstelling

Utrecht onderscheidt zich op een aantal vlakken van de overige grote steden. Zo groeit de stad het snelst, zeker de komende vier tot vijf jaar. Momenteel heeft Utrecht 345.000 inwoners. Prognoses wijzen uit dat het inwonertal rond 2030 ruim boven de 400.000 uit zal komen. Daarbij is de stad populair onder hoogopgeleiden. Ruim de helft van de Utrechtse bevolking bestaat uit deze zelfbewuste, kritische en maatschappelijk betrokken doelgroep. Mede door de sterke vertegenwoordiging is deze doelgroep van invloed op de verdere ontwikkeling van de stad. Zowel de toename van het aantal inwoners als de maatschappelijke interesse en betrokkenheid van mondige inwoners vragen om een weloverwogen gemeentelijk beleid en uitvoering. Dit geldt ook voor de openbare ruimte, waarvan de kwaliteit voor iedereen zichtbaar is en verschillend ervaren wordt.

Door het groeiende aantal inwoners en niet te vergeten het toenemende aantal bezoekers van de stad wordt de openbare ruimte steeds intensiever gebruikt. We zien dat tastbaar terug in het centrum van de stad, op de wegen, in de buurten en wijken, de parken, de waterwegen en de stadsrecreatiegebieden. Daarmee neemt vanzelfsprekend ook de druk op beheer en onderhoud toe. Immers, de kwaliteit moet hoe dan ook op het afgesproken peil blijven en de veiligheid mag niet in het geding komen. Naast eigen waarnemingen van Stadsbedrijven dragen ook de inwoners met meldingen bij aan het op orde houden en brengen van de openbare ruimte. Buiten de meldingen zetten ook steeds meer bewoners zich in voor de openbare ruimte in de buurt om met elkaar en samen met Stadsbedrijven een goed resultaat te bereiken. Zo zijn er bijvoorbeeld zelfbeheergroepen actief in het Wilhelminapark, de Bikkershof, het Julianapark en de Julianaweg.

Het Nieuwe Inzamelen is in steeds meer wijken ingevoerd. Diverse verbeterpunten op onder andere het gebied van communicatie, ledigingsfrequenties en het bijplaatsen van vuil naast de ondergrondse containers zijn doorgevoerd. Bij de uitrol van Het Nieuwe Inzamelen gaan we in gesprek met de betrokken bewoners. Daarnaast houden we bij de communicatie rekening met de specifieke situatie van buurten, wijken en woningen. Zo krijgen de bewoners nu een brief op maat, waarvan de inhoud geheel gebaseerd is op hun persoonlijke woonsituatie. In 2018 gaan we overeenkomstig het plan verder met de invoering van de nieuwe manier van inzamelen, waarbij het terugdringen van restafval en het stimuleren van het apart verzamelen en aanbieden van waardevolle grondstoffen de belangrijkste factoren zijn. Ook wordt een start gemaakt met het dynamisch legen van de ondergrondse afvalcontainers. Het legen van de containers wordt daardoor efficiënter en effectiever, waardoor het bijplaatsen van afvalzakken als gevolg van volle containers naar verwachting verder zal afnemen. Belangrijke analyses van het restafval in 2017 laten zien dat 35 tot 40 procent van het restafval uit GFT bestaat. Vandaar dat we in 2018 verder gaan met het extra inzetten op gescheiden GFT-inzameling. Bovenstaande inspanningen moeten zorg dragen voor een schonere leef- en woonomgeving en bijdragen aan het verder terugdringen van restafval.

We blijven in 2018 de essentakziekte monitoren. Besmette bomen houden we in de gaten en zullen we snoeien of rooien als dat nodig is. De veiligheid mag in ieder geval niet in het geding komen. We gaan zeer terughoudend om met het terugplanten van essen, om zo nieuwe besmettingen te voorkomen. Bij de voorjaarsnota heeft u 5,0 miljoen euro beschikbaar gesteld om de extra kosten als gevolg van de essentaksterfte in de komende jaren te dekken. Het herstellen van de funderingen van de wal- en kluiswanden aan de Oudegracht, Nieuwegracht en Kromme Nieuwegracht gaat ook in 2018 verder. Net als de afgelopen jaren informeren we de betrokken bewoners tijdig over de aanpak, gaan we in gesprek met ondernemers en lichten we onze voorgenomen werkzaamheden toe. 2018 betekent ook extra aandacht voor Kromme Nieuwegracht rak 21 (tussen Pausdam en Hieronymusplantsoen). Tevens proberen we in 2018 inzicht te krijgen in te verwachte kosten voor rak 22 van de Kromme Nieuwegracht (tussen Hieronymusplantsoen en de Drift). We gaan verder met ons verlichtingsplan, waarin staat dat we ook komend jaar oude lichtmasten gaan vervangen. Daarnaast vervangen we de oude verlichting op doorgaande wegen en industrieterreinen door moderne ledverlichting. Bovendien willen we mede naar aanleiding van het burgerinitiatief 'elke dag verdient een nacht van de nacht' de lichthinder in de stad

verder verminderen. Ook pakken we de oude kabels aan, zodat de betrouwbaarheid van het kabelnet voor de openbare verlichting weer gewaarborgd is.

Steeds vaker worden we geconfronteerd met hevige hoosbuien, waaruit in één keer veel water vrijkomt. Om zoveel mogelijk wateroverlast te voorkomen, moeten we zorgen dat het water ook snel kan worden afgevoerd. Daarvoor treffen we ook in 2018 de nodige maatregelen. Tot slot voeren we samen met onder meer Operatie Steenbreek bewustwordingscampagnes uit voor het ontharden van tuinen.

Tot slot versterken we, in lijn met ons dierenwelzijnsbeleid, de samenhang tussen dierenwelzijnsbeleid en ecologisch beleid. We werken samen met de Dierenbescherming aan het terugbrengen van het aantal zwerfdieren door in te zetten op voorlichting en preventieve maatregelen.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Nota Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019
- Plan gemeentelijke watertaken Utrecht 2016-2019
- Groenstructuurplan 2007
- Bomenbeleid 2009
- Evaluatie bomenbeleid 2013-2016
- Meerjaren Groenprogramma 2018-2021, jaarsnede 2017
- Beleidsnota afval is grondstof 2015-2018

Openbare ruimte is veilig en functioneel

Subdoelstelling 1.1 De openbare ruimte is heel, veilig en functioneel

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Potentieel onveilige objecten in de openbare ruimte worden buiten werking gesteld, zodat iedereen zich veilig kan verplaatsen en verblijven	SW	40 (2008)	10	7	5	2

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Omvang achterstallig onderhoud	SW	195 (2007)	95	91	90	87

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

In de openbare ruimte kan iedereen zich veilig verplaatsen en verblijven

Onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte zijn van wezenlijk belang voor de stad. Door het intensieve gebruik en het groeiende aantal inwoners is de druk op de kapitaalgoederen onverminderd hoog. Op het juiste moment de kapitaalgoederen onderhouden en aan het einde van de technische gebruiksduur vervangen is van groot belang. Daarmee borgen we de levensduur zo lang mogelijk en blijft de openbare ruimte heel en veilig. Met het beschikbare jaarlijkse budget blijven we net als voorgaande jaren de kapitaalgoederen tijdig onderhouden en spannen we ons in om het achterstallig onderhoud te verminderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

We werken achterstallig onderhoud weg aan de kapitaalgoederen

We werken achterstallig onderhoud weg aan de kapitaalgoederen

Met het prioriteringssysteem zijn er ook voor 2018 groot onderhoud projecten in de openbare ruimte geselecteerd. Voor openbare ruimte projecten wordt onderzocht hoe budgetten vanuit verschillende programma's (Openbare Ruimte en Groen, Stedelijke ontwikkeling (MPSO), meerjarenprogramma Bereikbaarheid en meerjaren groenprogramma) gecombineerd kunnen worden om een meer integrale aanpak van de openbare ruimte te realiseren. De groot onderhoud projecten van 2018 zijn afgestemd met de wijken en andere programma's om overlast voor bewoners zo veel mogelijk te beperken en synergie en kostenbesparing in de uitvoering te bereiken. Dit "werk met werk" maken heeft als voordeel dat we meer doelen tegelijkertijd bereiken en bovendien geeft het minder overlast. In de aanloop naar de nieuwe Nota Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte (2020-2023) zullen wij uiteraard de kapitaalgoederen weer periodiek onder de loep nemen en vervolgens de integrale kostenramingen aan u presenteren. Bij het bepalen van het achterstallig onderhoud maken we gebruik van beheersystemen en de daarbij behorende beheersystematiek. Bij de doorontwikkeling van de beheersystemen van de openbare ruimte gaan we de kostenramingen in de komende jaren verder verfijnen.

Bomen

Op basis van het bomenbeleid worden bomen gesaneerd en vervangen. Ook zorgen we voor groeiplaatsverbetering. Dit gebeurt veelal in combinatie met andere werkzaamheden, zoals de aanpak van overlast door boomwortelopdruk, het vervanging van riolering en het herstraten van wegen. In 2018 blijven we in de gaten te houden hoe de essentaksterfte zich in Utrecht ontwikkelt. Dat doen we door de essen in Utrecht te blijven monitoren. We zorgen voor een veilige openbare ruimte door de maatregelen te nemen die nodig zijn, zoals het snoeien van essen en indien nodig de besmette essen te rooien en te vervangen. Bij de Voorjaarsnota 2017 is er 5,0 miljoen euro beschikbaar gesteld om de extra kosten als gevolg van de essentaksterfte in de komende jaren te dekken. Als we bomen herplanten dan houden we rekening met het vergroten van de diversiteit in het bomenbestand.

Wal- en Kluismuren en andere civiele constructies

In 2018 werken we verder aan het herstel van de funderingen van de wal- en kluismuren op diverse plekken langs de Oudegracht, Nieuwegracht en Kromme Nieuwegracht. De Utrechtse werven en grachten zijn uniek en zorgen ervoor dat we met veel factoren en actoren rekening moeten houden. Op basis van een herijking van de financiën is er bij de Voorjaarsnota 2017 in totaal 12 miljoen euro extra beschikbaar gesteld voor het herstel van de wal- en kluismuren, waarvan 6 miljoen euro voor 2018. Naast de werkzaamheden om de funderingen te herstellen, treffen we in 2018 voorbereidingen voor de werkzaamheden aan de te herstellen rakken in 2019 en 2020. Daarnaast vervangen we in 2018 verschillende beschoeiingen, waaronder een deel langs de Vecht. Tevens herstellen we een kademuur bij de Bemuurde Weerd OZ (ten noorden van de Stenenburg). Bovendien gaan we in 2018 verder met de renovatie van de Marnixbrug, die in 2017 is gestart. Daarbij stemmen we de werkzaamheden af met de nutsbedrijven die met kabels en leidingen ook van de brug gebruik maken.

Wegen, openbare verlichting en verkeer

Door de gehele stad voeren we onderhoud aan wegen uit. Met name bij de Brennerbaan, Stelviobaan en de Eykmanlaan zijn de werkzaamheden in 2018 omvangrijk. Oude lichtmasten, die we hebben vervangen, worden gerecycled tot nieuwe aluminium producten. Ook vervangen we oude kabels, zodat de betrouwbaarheid van het kabelnet voor de openbare verlichting toeneemt. Daarnaast komen er meer moderne voedingskasten, zodat we de verlichting in- en uit kunnen schakelen op het moment dat het nodig is. Op dit moment kan dat al in tweederde van de stad. Zoals toegezegd bij de bespreking van het burgerinitiatief 'elke dag verdient een nacht van de nacht' gaan we ook aan de slag om de lichthinder in de stad verder te beperken. Op doorgaande wegen en industrieterreinen vervangen we de oude verlichting door moderne ledverlichting. Dit doen we in combinatie met onderhoud aan wegen, zodat de overlast beperkt blijft. In 2018 vervangen we ook de verkeersregelininstallatie op het verkeersplein Laagraven. We gaan daarbij over op nieuwe zuinige led lampen. Het glasvezelnetwerk voor de verkeersregelininstallaties breiden we in 2018 verder uit in onder meer Leidsche Rijn, Papendorp en de Uithof.

Begraafplaatsen

In 2017 wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar het initiatief van twee Utrechtse uitvaartondernemers om een privaat crematorium te bouwen op Kovelswade. Het is dringend noodzakelijk de rijksmonumentale aula op de begraafplaats te renoveren, zodat de faciliteiten voldoen aan de hedendaagse verwachtingen. Een groter aantal uitvaarten door de bouw van een crematorium zou deze verbouwing kostendekkend maken. Afhankelijk van de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek worden eventuele vervolgstappen eind 2017 en in 2018 genomen.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
05-1-1-1	Achterstallig onderhoud wegwerken	6.142	4.461	4.472	4.472	4.462	4.462
Totaal baten		6.142	4.461	4.472	4.472	4.462	4.462
Lasten							
05-1-1-1	Achterstallig onderhoud wegwerken	52.617	44.433	51.378	47.965	44.955	44.641
Totaal lasten		52.617	44.433	51.378	47.965	44.955	44.641
Saldo baten en lasten		-46.476	-39.972	-46.906	-43.493	-40.493	-40.179
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	6.621	10.331	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	8.000	1.000	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-45.097	-49.303	-46.906	-43.493	-40.493	-40.179

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Achterstallig onderhoud wegwerken

Het verschil van 6,9 miljoen euro in het beschikbare budget tussen 2017 en 2018 is als volgt uit te leggen:

Besteding	Bedragen in euro's (t.o.v. 2017)
Terugbetaling economische impuls in 2017	+ 4 miljoen euro
Extra budget om achterstallig onderhoud weg te werken	- 2,3 miljoen euro
Extra budget t.b.v. project wal- en kluismuren	+ 3 miljoen euro
Vooruitgewerkt in 2016 ten laste van budget 2017	+ 1,3 miljoen euro
Uitbreiding areaal bestaande stad en Leidsche Rijn en toevoeging loon- en prijsindex	+ 0,9 miljoen euro
Totaal	6,9 miljoen

In 2009/2010 heeft een investeringsimpuls plaatsgevonden van 28 miljoen euro. Conform afspraak is deze impuls in zeven jaar terugbetaald. In 2017 heeft de laatste terugbetaling van de onderhoudsimpuls 2009/2010 van 4 miljoen euro plaatsgevonden. Dit zorgt ervoor dat we in 2018 meer te besteden hebben en het beschikbare budget hoger ligt dan in 2017. Conform besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2016 is 2,3 miljoen euro extra vrijgemaakt om te besteden aan het wegwerken van het achterstallig onderhoud in 2017. In 2018 is het beschikbare budget per saldo 1,7 miljoen euro hoger.

Bij de Voorjaarsnota 2017 is besloten dat ten opzichte van de oorspronkelijke raming van het project wal- en kluiswanden een bijstelling nodig is van 12 miljoen euro, als gevolg van prijsontwikkelingen, complexiteit van de werkzaamheden en specifieke maatregelen. Met deze bijstelling kunnen we naar de verwachting de werkzaamheden afronden aan de gehele Oudegracht en Nieuwegracht en het eerste deel (rak 21) van de Kromme Nieuwegracht. Van deze bijstelling is 3 miljoen euro beschikbaar gesteld in 2017, 6 miljoen euro in 2018 en 3 miljoen euro in 2019. In 2018 is er daardoor 3 miljoen euro meer beschikbaar budget dan in 2017.

In verband met gunstige weeromstandigheden kon er in 2016 op grote projecten worden doorgewerkt. Projecten waarvan een doorlooptijd tot in het voorjaar van 2017 werd verwacht konden al in december worden afgerond. Hierdoor is vooruitgewerkt op de programmering van 2017. De besteding in 2016 van bijbehorende middelen heeft geresulteerd in een verlaging van het beschikbare budget in 2017 van 1,3 miljoen euro. De toename van het beschikbare budget van 0,9 miljoen euro in 2018 wordt grotendeels veroorzaakt door de uitbreiding van het areaal in de bestaande stad en Leidsche Rijn en de toevoeging van loon- en prijsindex. Het totale effect van deze dalingen en toenames is $1,7 + 3 + 1,3 + 0,9 =$ een toename van 6,9 miljoen euro in 2018.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De toevoeging aan de reserves 2017 betreft de aflossing van de onderhoudsimpuls aan de algemene dekkingsreserve van 4 miljoen euro. Daarnaast is er bij de Voorjaarsnota 2017 5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de Essentaksterfte. Deze wordt in 2017 toegevoegd aan de reserve. Conform de Bestedings- en dekkingsvoorstellen 2016 wordt er in 2017 1,3 miljoen euro toegevoegd aan de algemene dekkingsreserve in verband met vooruitgewerkte werkzaamheden op projecten 2016. De onttrekking aan de reserves in 2017 heeft betrekking op de subsidieregeling in verband met wateroverlast in Lombok.

Verbonden partijen

Bijdrage 2018 aan [Vereniging parkmanagement Papendorp](#) 0,356 miljoen euro.

Bijdrage 2018 aan [Vereniging parkmanagement De Wetering- Haarrijn](#) 0,226 miljoen euro.

Subdoelstelling 1.2 Het afval- en hemelwater wordt veilig en milieuvriendelijk afgevoerd en de waterkwaliteit is goed

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Het aantal keer per jaar dat wateroverlast optreedt door het onvoldoende functioneren van het gemeentelijk hemelwater- en/of ontwateringssysteem	SW	64 (2012)	<50	34	<50	<50

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Jaarlijks 5km re- P1.2.1 linen/vervangen	SW	5 km (2009)	5,3	4,3	5	5

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Een goed functionerend rioolstelsel

De gemeente heeft vanuit de Waterwet de zorgplicht voor een doelmatige inzameling van afvloeiend hemelwater en voor het in openbaar gebied treffen van maatregelen om grondwateroverlast te

voorkomen en/of te beperken. Het gemeentelijk beleid om dit te realiseren is vastgelegd in het Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht 2016-2019. Ook het beleid voor de andere watertaken die vanuit de gemeentelijke rioolheffing gefinancierd worden is hierin opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Vervangen en re-linen van 5viñf kilometer riolering per jaar

Voor het realiseren van gemeentelijke zorgplichten op het gebied van water is het van belang de hiervoor benodigde systemen en objecten in goede toestand te houden. De gemeentelijke strategie hiervoor is beschreven in het Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht 2016-2019.

Vervangen en verbeteren riolering

Bij het vervangen en verbeteren van riolering proberen we deze zo aan te passen dat we daarmee het risico op wateroverlast verminderen. In 2018 ligt de prioriteit op de aanleg van het hemelwaterriool in Lombok en in de Zeeheldenbuurt. De doelstelling is om de werkzaamheden in Lombok in 2018 af te ronden en in 2020 de aanleg van het hemelwaterriool in Zeeheldenbuurt af te hebben. Gelijktijdig werken we samen met perceeleigenaren van de souterrainwoningen om de wateroverlast op te lossen. Ook leggen we in 2018 een nieuw hemelwaterriool aan in de Schoolstraat in Vleuten om daarmee de kans op wateroverlast bij de aangrenzende percelen sterk te verminderen.

We vervangen en/of relinen delen van riolering in de wijk Veldhuizen in De Meern. Er wordt gelijktijdig drainage aangelegd om de bestaande grondwateroverlast te verminderen. Daarnaast vervangen/relinen we de riolering in (delen van) de Petemoederslaan, Vinkertlaan, E. Zoudenbalchstraat, P. van Vianenstraat, W. Hedastraat, Spinozaplantsoen, Boelesteinlaan, Goudesteinlaan, Vechtplantsoen, Nolenslaan, Eijkmanlaan, Oudwijkerdwardsstraat, Molenstraat en Ridderschapsstraat. Waar nodig nemen we dan gelijktijdig maatregelen om de ontwatering te verbeteren. We renoveren het rioolgemeaal Kanaalweg en Korte Baanstraat en diverse kleine rioolgemaal. Tevens gaan we door met het herstellen van de funderingen van de riolering in de grachten.

Verminderen lozingen vanuit de riolering op oppervlaktewater

Zoals in het Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht 2016-2019 is aangegeven, nemen we maatregelen bij lozingen uit riolering als die leiden tot zichtbare verbeteringen van het watersysteem of een aantoonbare vermindering van risico's voor de volksgezondheid of voor planten en dieren.

Verminderen risico op wateroverlast bij extreme neerslag

In het Plan Gemeentelijke Watertaken is aangegeven dat wateroverlast verminderen van groot belang is. Soms kan dat door de bestaande riolering te vergroten of een extra hemelwaterriool aan te leggen. Maar het is vaak effectiever en goedkoper om de openbare ruimte robuuster in te richten. Dit kan door het vervangen van verharding door groen of oppervlaktewater of door de verharding en wegfunderingen zo te maken dat regenwater beter kan infiltreren in de bodem. We streven ernaar om op deze wijze jaarlijks minimaal 4 ha verharding af te koppelen of te vervangen door groen. In 2018 ligt de focus op Kanaleneiland en Overvecht, omdat hier enerzijds de mogelijkheid ligt om werk met werk te maken en anderzijds omdat de bodemopbouw in deze wijken zodanig is dat regenwater eenvoudig geïnfiltreerd kan worden. Door samen op te trekken met de renovatie door woningbouwcorporaties en de financiële middelen uit de programma's voor stedelijke vernieuwing, groot onderhoud en afkoppelen/ontharden te combineren, wordt het mogelijk buurten in Kanaleneiland en Overvecht van gevel tot gevel op te knappen. In 2018 concentreren we ons op Kanaleneiland Noord-Noord (Atleeplantsoen), Kanaleneiland-Midden (Bernadottelaan), parkeerterrein winkelcentrum Overvecht en de Taagdreef en omgeving. Tot slot voeren we samen met onder meer Operatie Steenbreek bewustwordingscampagnes uit voor het ontharden van tuinen.

Verbeteren waterhuishouding en waterkwaliteit

Naast het voorkomen van wateroverlast werkt de gemeente samen met de waterschappen aan de realisatie van veilig, gezond en aantrekkelijk oppervlaktewater waarbij het goed wonen, werken en recreëren is. Een belangrijke maatregel is het vervangen en vergroten van duikers (ondergrondse buisverbindingen), zodat de doorstroming verbetert. Waar mogelijk proberen we samen met het

waterschap gelijktijdig de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren door duikers te vervangen door bruggetjes. Dit gebeurt in 2018 onder andere in het Niftarlakeplantsoen in Zuilen (hiervoor worden tevens middelen uit het meerjarengroenprogramma gebruikt en werken we samen met bewonersinitiatieven), op de Uithof bij de Universiteitsweg (in samenwerking met de Uithoflijn, UMC en Universiteit) en in het Kloosterpark in De Meern.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
05-1-2-1	Vervangen en re-linen van 5 km riolering	39.177	38.219	38.759	38.759	38.759	38.759
Totaal baten		39.177	38.219	38.759	38.759	38.759	38.759
Lasten							
05-1-2-1	Vervangen en re-linen van 5 km riolering	29.830	28.301	29.432	28.431	28.431	28.431
Totaal lasten		29.830	28.301	29.432	28.431	28.431	28.431
Saldo baten en lasten		9.347	9.917	9.327	10.328	10.328	10.328
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	0	1.000	0	0	0
Geraamd resultaat		9.347	9.917	10.327	10.328	10.328	10.328

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Vervangen en re-linen van vijf kilometer riolering

Tijdens de behandeling van de Programmabegroting 2017 is besproken dat door autonome ontwikkelingen in het aantal aansluitingen en in de hoeveelheid m3 grootverbruik in combinatie met een lagere inschatting van het aantal oninbare aanslagen rioolheffing het volume van het aantal 'betalers' fors stijgt. Deze ontwikkelingen leiden tot structurele voordelen, wat in 2017 geleid heeft tot een daling van het tarief. In 2018 verwachten we een verdere stijging van het aantal betalers door de groei van de stad. Bij de tariefsopstelling rioolheffing van 2018 zijn deze structurele voordelen op dezelfde wijze verwerkt als in 2017. Zoals in de Voorjaarsnota 2017 ook is aangegeven leidt dit in 2018 tevens tot een daling van het tarief. De stijging in de lasten wordt veroorzaakt door de extra investeringen die moeten worden uitgevoerd aan het hemelwaterriool in Lombok en de Zeeheldenbuurt om de wateroverlast in deze buurten op te lossen. De uit te voeren werkzaamheden worden eerder uitgevoerd ten opzichte van de geplande realisatie bij de vervanging van het bestaande riool.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In 2018 wordt 1 miljoen euro uit de egaliseringsreserve onttrokken. Dit is ter dekking van een deel van de lasten die het gevolg zijn van het uitvoeren van werkzaamheden aan het hemelwaterriool in Lombok en de Zeeheldenbuurt, die nodig zijn om de wateroverlast te verhelpen.

Openbare ruimte is groen en schoon en nodigt uit tot ontmoeting

Subdoelstelling 2.1 De buitenruimte is schoon en het groen is onderhouden

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Waardering bewoners schone openbare ruimte						
E2.1.1 minimaal 6,0	Bewonersenquête	6 (1996)	6,5	6,5	6	6

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P2.1.1 % scores schoon onder B	Technische schouw	5 (2008)	3,6	1,1	10	10
P2.1.2 % scores groen onder B	Technische schouw	10 (2008)	11,9	1,9	10	10
P2.1.3 Gegronde bezwaren 1%	JZ	1% (2012)	<1%	<1%	<1%	<1%

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

De buitenruimte is schoon en het groen is netjes onderhouden

Het gebruik van de openbare ruimte is voortdurend in ontwikkeling. De gebruiksdruk op de openbare ruimte blijft hierbij onverminderd hoog. De effecten van het veranderend gebruik en de hoge druk zijn structureel merkbaar, ook voor bewoners. Zo wordt er bijvoorbeeld steeds meer gebaarbecued in de parken. Daarnaast stellen gebruikers hoge eisen aan de openbare ruimte. De verwachte bevolkingsgroei vormt op den duur een grote uitdaging voor het schoonhouden van de stad en het onderhouden van het groen. Dit alles vraagt om een intensief beheer. De waardering van de bewoners bepaalt mede of wij ons werk goed doen. U heeft bepaald dat die waardering niet lager mag zijn dan een zes. In 2015 en 2016 gaven de bewoners een 6,5 voor het schoonhouden van de buitenruimte en het onderhouden van het groen. Voor 2018 is het weer ons streven om de norm ruimschoots te halen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Schoonhouden van de openbare ruimte

Eerder is met u een visuele onderhoudsnorm voor schoon afgesproken. Om te bepalen of deze wordt gehaald, laten we de openbare ruimte dertien keer per jaar schouwen door externe experts. De kwaliteit op het gebied van schoon voldoet gemiddeld aan de afgesproken norm. We zetten ons in om dit zo te houden en op onderdelen te verbeteren. De binnenstad, parken, winkelcentra en andere druk bezochte locaties houden onze speciale aandacht. Betrokken bewoners, ondernemers en bezoekers leveren een onmisbare bijdrage aan een schone stad. We blijven daarom investeren in manieren om hen meer te betrekken bij het schoon houden/maken van de openbare ruimte en hen bewust te maken van de consequenties van hun gedrag. Onze specifieke parkenaanpak is daar een voorbeeld van, waarbij we containers en op uw verzoek ook kolenbakken hebben geplaatst. Ook in 2018 hebben we op zomerse dagen extra aandacht voor het schoonhouden van onze parken. Onze medewerkers stimuleren we om nieuwe ideeën en werkwijzen in de praktijk uit te proberen. Zo hebben we bepaalde werkzaamheden verschoven naar andere tijdstippen, zodat er sneller schoongemaakt kan worden.

Prestatiedoelstelling P2.1.2

Onderhouden van het groen

Ook voor het groen is met u een visuele onderhoudsnorm afgesproken. We bepalen of de norm gehaald wordt door schouwingen uit te laten voeren. Deze schouwingen worden gedaan door externe experts. Meer groen en een hogere kwaliteit van het groen zijn belangrijke wensen van bewoners. Bewonersinitiatieven kunnen hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Voorbeelden van bewonersinitiatieven zijn de salamanderpoelen in Lunetten en de Bikkershof, dat onlangs hun 30-jarige bestaan vierde. Bewonersinitiatieven en andere bewonerswensen zorgen ervoor dat het servicecomponent van onze werkzaamheden steeds belangrijker wordt. Evenementen kunnen een grote weerslag hebben op het groen in de stad, met name in de parken. Goede afstemming tussen diverse geledingen binnen de gemeentelijke organisatie, samenwerking met bewonersgroepen en een zorgvuldige voorbereiding met de organisatoren van evenementen kunnen de schade aan het groen beperken. Dit heeft dan ook onze speciale aandacht.

Prestatiedoelstelling P2.1.3

Handhaven algemene regelgeving en voorschriften vergunningen

Correct gebruik draagt bij aan een openbare ruimte die er schoon en netjes onderhouden uitziet. Om dat gebruik correct te laten verlopen, verlenen we vergunningen en zetten de toezichthouders en boa's in voor toezicht en handhaving op naleving van vergunningen en regels voor het gebruik van de openbare ruimte. De prioritering van de inzet van toezicht en handhaving in de openbare ruimte wordt nader uitgewerkt in het Handhavingsprogramma 2018. De extra handhaving die we incidenteel konden inzetten in 2017 continueren we in 2018. Dit wordt in 2018 bekostigd door de hogere baten uit de afvalstoffenheffing als gevolg van de naar verwachting sterkere stijging van het aantal betalende dan eerder geprognosticeerd. Bij de eerstvolgende begrotingswijziging zullen we dit ook in de begroting verwerken".

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
05-2-1-1 Schoonhouden van de openbare ruimte	410	89	89	89	89	89
05-2-1-2 Onderhouden van het groen	151	2	2	2	2	2
05-2-1-3 Handhaven van de algemene regelgeving	4.124	4.328	4.661	4.661	4.736	4.736
Totaal baten	4.685	4.418	4.751	4.751	4.826	4.826
Lasten						
05-2-1-1 Schoonhouden van de openbare ruimte	16.204	13.886	13.971	14.460	14.460	14.460
05-2-1-2 Onderhouden van het groen	14.309	13.335	13.698	12.894	12.894	13.208
05-2-1-3 Handhaven van de algemene regelgeving	2.924	3.129	3.000	3.000	3.000	3.000
Totaal lasten	33.437	30.351	30.669	30.354	30.354	30.668
Saldo baten en lasten	-28.752	-25.932	-25.918	-25.603	-25.528	-25.842
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-28.752	-25.932	-25.918	-25.603	-25.528	-25.842

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Schoonhouden van de openbare ruimte en onderhouden van het groen

Bij de administratieve verwerking van het inlezen van de nominale begroting in de jaren 2019 tot en met 2021 heeft abusievelijk een verschuiving plaatsgevonden, in de lasten van 0,471 miljoen euro, tussen de subdoelstellingen 05-2-1-1 "Schoonhouden van de openbare ruimte" en 05-2-1-2 "Onderhouden van het groen". Bij de eerstvolgende begrotingswijziging wordt deze omissie administratief gecorrigeerd. Dit betekent dat de lasten in de subdoelstelling Schoonhouden van de openbare ruimte vanaf 2019 – 2021 met 0,471 worden verlaagd en de lasten in de subdoelstelling "Onderhouden van het groen" met hetzelfde bedrag worden verhoogd.

Onderhouden van het groen

De toename van de lasten in 2018 ten opzichte van 2017 van 0,4 miljoen euro wordt veroorzaakt door toegekende loon- en prijsindexering en areaaluitbreiding bestaande stad en Leidsche Rijn. Conform de bestaande systematiek is de incidentele post van het referentiekader Leidsche Rijn van 0,3 miljoen euro in 2019 al uit de begroting gehaald. Conform de dezelfde systematiek van het referentiekader Leidsche Rijn wordt de structurele post in 2019 bij de volgende begrotingswijziging toegekend.

Handhaven van de algemene regelgeving

De baten stijgen in 2018 als gevolg van de indexatie van de opbrengsten voor legesproducten en reclame in de openbare ruimte. Daarnaast worden er vanaf 2018 hogere baten verwacht door de plaatsing van reclamemasten langs snelwegen.

Subdoelstelling 2.2 We richten het groen zo in dat aantrekkelijk en bereikbaar wordt

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Tevredenheid met						
E2.2.1 buurtgroen	Inwonersenquête	66% (2010)	67%	68%	68%	70%
E2.2.2 Tevredenheid parken	Inwonersenquête	72% (2010)	71%	73%	73	75

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P2.2.1 Negen hoofdroutes naar groengebieden aangelegd	MGP2014	0 (2010)	50%	55%	57%	67%
In goede uitvoering van de gemeenschappelijke regelingen is het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden om de stad verzorgd	Regeling	100% (2010)	100%	100%	100%	100%
P2.2.2 Aantal zwervdieren/1.000 inwoners		3 (2015)	3	3	3	2

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Een aantrekkelijke en voor iedereen bereikbare groene leefomgeving in en om Utrecht

We werken aan een groene en gezonde stad, zodat Utrecht aantrekkelijk is en blijft om te wonen, te werken en te recreëren. Attractieve groenblauwe routes in en vanuit de stad naar het groene buitengebied nodigen mensen uit tot ontmoeting en actieve recreatie. Ze bieden kansen voor duurzaam

toerisme, waarbij we cultuurhistorische waarden combineren met groenblauwe kwaliteit. Door de realisatie van het Groenstructuurplan ontstaat een samenhangend netwerk van parken en groengebieden in en om onze stad. We werken nadrukkelijk aan de groenblauwe verbindingen voor mens en dier tussen stadsparken en onze grote groengebieden om de stad. Prioriteit leggen we daarbij op de groenarme gebieden. Met de actualisatie van het Groenstructuurplan (2017) zetten we in op een gezonde groei van de stad en de rol van groen voor klimaatadaptatie. Dat geldt niet alleen voor de waarde van groen voor mens, maar ook voor herstel van ecosystemen.

Effectdoelstelling E2.2.2

Wij willen het dierenwelzijn in onze stad bevorderen

Het dierenwelzijnsbeleid is gebaseerd op het geactualiseerde dierenwelzijnsbeleid ('kaderbrief dierenwelzijn 2015'), dat in maart 2015 is vastgesteld. We werken samen met de Dierenbescherming aan de uitvoering van dierenwelzijnsactiviteiten die onder de verantwoordelijkheid van de gemeente plaatsvinden. In lijn met 'kaderbrief dierenwelzijn' versterken we de samenhang tussen dierenwelzijnsbeleid en breed ecologisch beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Ontwikkelen van een aantrekkelijke groene leefomgeving dicht bij huis met ruimte voor stadsnatuur

In 2018 werken we door aan de parkzones langs het Amsterdam-Rijnkanaal en het Merwedekanaal (Rondje Stadseiland). Aan de Demkakade (Zuilen) ontwikkelen we met bewoners samen een parkje in combinatie met werkzaamheden van Rijkswaterstaat. Bij de Wagenaarkade (West) ronden we plannen af voor een hernieuwde parkstrook. Ter hoogte van de Hogelanden westzijde (Ondiep) vergroenen we de binnenstedelijke Vechtoever.

In 2018 verbeteren we samen met buurtbewoners het Niftarlakepark (Zuilen) en het Ringpark Dichterswijk. In De Meern realiseren we Park Nijvelt (Veldhuizen) en via de parkstrook Oosterspoorbaan-zuid realiseren we een wandelpad naar fort Lunetten 2. Ter hoogte van de Biltse Rading realiseren we een faunapassage. We onderzoeken de poelen van Utrecht op het voorkomen van amfibieën. In Leidsche Rijn leggen we nieuwe poelen voor amfibieën aan. We versterken daarmee de biodiversiteit van onze stad.

Prestatiedoelstelling P2.2.2

Ontwikkelen van het groen en recreatiemogelijkheden om de stad

Via onze deelname in de Recreatieschappen De Stichtse Groenlanden en het Plassenschap Loosdrecht zorgen wij voor het beheer en ontwikkeling van de recreatiegebieden om de stad (Ruigenhoek, Strijkviertel, Haarzuilens en Maarsseveense Plassen). We zorgen ook voor recreatieve verbindingen daartussen. Daarnaast werken we samen met de recreatieschappen, provincie, buurgemeenten, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten aan de uitbreiding van recreatiemogelijkheden en natuur door ontwikkeling van het Gagelbos en Haarzuilens en het Hollandse IJsselbos.

Prestatiedoelstelling P2.2.3

Wij zorgen goed voor onze dieren in de stad

Wij bevorderen het dierenwelzijn in onze stad op basis van het in 2015 geactualiseerde dierenwelzijnsbeleid. In lijn daarmee versterken we de samenhang tussen dierenwelzijnsbeleid en ecologisch beleid. We gaan daarvoor aan de slag met de Utrechtse aanpak diervriendelijk bouwen voor onze gemeentelijke gebouwen.

Samen met de Dierenbescherming werken we aan een opvang van hulpbehoevende dieren. De inzet is om door voorlichting en preventieve maatregelen het aantal zwerfdieren terug te brengen.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
05-2-2-1	Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	-24	609	25	25	25	0
05-2-2-2	Ontwikkelen van het groen en recreatiemo	0	0	0	0	0	0
05-2-2-3	Wij zorgen goed voor onze dieren in stad	0	0	0	0	0	0
Totaal baten		-24	609	25	25	25	0
Lasten							
05-2-2-1	Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	2.239	2.868	2.364	2.364	2.364	2.339
05-2-2-2	Ontwikkelen van het groen en recreatiemo	1.071	1.058	1.058	1.058	1.058	1.058
05-2-2-3	Wij zorgen goed voor onze dieren in stad	0	465	465	465	465	465
Totaal lasten		3.310	4.391	3.887	3.887	3.887	3.862
Saldo baten en lasten		-3.334	-3.782	-3.862	-3.862	-3.862	-3.862
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	500	80	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	50	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-3.784	-3.862	-3.862	-3.862	-3.862	-3.862

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

We richten het groen zo in dat aantrekkelijk en bereikbaar wordt

In 2018 zijn, door incidentele budgetten uit 2017, de baten 0,584 miljoen euro lager, de lasten 0,504 miljoen euro lager en de storting in de reserves 0,080 miljoen euro lager. Voor 2017 betrof dit enerzijds de realisatie van het project Erfgoedparels Amelisweerd met dekking uit provinciale subsidie (lasten en baten ieder 0,584 miljoen euro) en anderzijds een Bestedings- en dekkingsvoorstel voor de verrekening van een nog te ontvangen bijdrage van 0,080 miljoen euro.

Verbonden Partijen

Bijdrage aan de [Recreatieschap Stichtse Rijnlanden](#) 0,856 miljoen euro

Bijdrage aan [Plassenschap Loosdrecht](#) 0,167 miljoen euro

Subdoelstelling 2.3 Afval wordt op efficiënte wijze gescheiden ingezameld om de klant van dienst te zijn en om in te zetten als grondstof

Indicatoren subdoelstelling 2.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Tevredenheid over de afvalinzameling (cijfer)	Bewonersenquête	6,8 (2014)	6,7	6,5	7.0	
Toelichting: De nota 'Afval is grondstof' loopt tot en met 2018. In de nieuwe nota worden de doelstellingen van 2021 m.bt. de afvalinzameling bepaald.						
E2.3.1 Restafval/inwoner (kg)	Weeggegevens	256 (2013)	246	240	235	
Toelichting: De doelstelling restafval per inwoner (kg) van 2018 komt uit de nota 'Afval is grondstof'. De doelstellingen van de voorgaande jaren zijn hiervan afgeleid. Zo was in 2016 de doelstelling 245 kg per inwoner per jaar.						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Percentage laagbouwaansluitingen aangesloten op voorzieningenniveau van						
P2.3.1 Het Nieuwe Inzamelen	Projectplanning	6% (2013)	33%	53%	93	
Toelichting: Bij het percentage laagbouwaansluitingen wordt er gekeken naar het totaal aantal laagbouwaansluitingen dat geschikt is voor het nieuwe inzamelen middels kliko's.						
Percentage huisaansluitingen dat gebruik maakt van						
P2.3.1 zakkeninzameling	Projectplanning	41% (2013)	30%	23%	13	
Toelichting: De nota 'Afval is grondstof' loopt tot en met 2018. In de nieuwe nota worden de doelstellingen van 2021 m.bt. de afvalinzameling bepaald.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.3.1

Het afval wordt in toenemende mate gescheiden ingezameld

In 2018 gaan we verder met de invoering van Het Nieuwe Inzamelen. Het inzamelen met zakken wordt verder afgebouwd en we zetten ons in op een betere afvalscheiding in gebieden waar kliko's geen optie zijn. Hierbij gebruiken we de ervaringen die zijn opgedaan met de uitvoering van het project, zoals we ook naar aanleiding van onze eerdere ervaringen verbeteringen doorgevoerd hebben in onder meer in de communicatie (zoals beschreven in de Raadsbrief van 13 juni 2017).

Het onderzoek 'afvalscheiding in de hoogbouw', zoals aangegeven in de Raadsbrief van 13 juni 2017, wordt in 2018 afgerond. De resultaten van dit landelijke onderzoek, waaraan ook Utrecht deelneemt, leveren input voor eventuele aanpassingen in de bestaande werkwijze en voor nieuwe maatregelen. Deze zijn er op gericht om de bewoners zo goed mogelijk te faciliteren, zodat de afvalscheiding in hoogbouw gebieden verbeterd.

Zoals tevens aangekondigd, starten we naar verwachting in juli 2018 met een proef waarbij plastic, blik en pak mechanisch wordt gescheiden van het restafval. In gebieden waar het Nieuwe Inzamelen is ingevoerd, blijft bronscheiding middels kliko's de voorkeur houden.

Door al deze veranderingen passen we de communicatiecampagne 'Utrecht weet wat afval waard is' aan. Ook de metingen rondom de bewonerstevredenheid worden uitgebreid, zodat we meer inzicht krijgen in

de tevredenheidscijfers en onze dienstverlening aan de bewonerswensen kunnen aanpassen. Bovendien starten we met het dynamisch legen van ondergrondse containers op basis van de daadwerkelijke vullingsgraad. Wanneer een container voor circa 80% gevuld is, wordt hij geleegd. We voorkomen daarmee dat bewoners hun afval niet kwijt kunnen, omdat de container vol is. Daarmee zal het aantal meldingen over volle containers naar verwachting ook verminderen. Tevens is de verwachting dat dit leidt tot minder vervoersbewegingen. Zoals eerder is aangegeven, bestaat 35 tot 40 procent van het restafval nog uit GFT, daarom blijven we in 2018 extra aandacht besteden aan gescheiden inzameling van GFT.

De ambitie is dat de genoemde maatregelen leiden tot een afname van de hoeveelheid restafval in hoog- en laagbouw tot gemiddeld 235 kilogram per inwoner in 2018 en een score van een 7.0 voor de tevredenheid.

De beschreven ontwikkelingen en het aflopen van de bestaande Nota Afval is Grondstof zijn aanleiding om in 2018 te starten met een nieuwe grondstoffen nota waarin de ambities voor de periode 2019-2022 worden vastgelegd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.3.1

Het afval ophalen en de infrastructuur daarvoor versterken

Naast de eerder beschreven acties (onder 'het afval wordt in toenemende mate gescheiden ingezameld') nemen we de volgende maatregelen om afvalscheiding te stimuleren en voor bewonerstevredenheid minimaal een 7,0 te scoren:

- In 2018 worden de bewoners in de wijken Noordwest, West en delen van Vleuten-De Meern verder gefaciliteerd om het afval beter te scheiden. Dit is onderdeel van het 4-jarenprogramma 'Het Nieuwe Inzamelen' om de transitie van afval naar grondstof verder te realiseren. Het doel van dit programma is om de hoeveelheid restafval te laten afnemen, bij de laagbouw tot 150 kg per inwoner per jaar in 2018.
- Naast de effecten van dynamisch inzamelen blijven we inzetten op een verdere reductie van het aantal bijplaatsingen bij ondergrondse containers. Dit doen we door intensief te controleren en te handhaven. Daarnaast wordt onderzocht welke vormen van gedragsbeïnvloeding succesvol kunnen zijn voor beter naleefgedrag.
- In het derde kwartaal van 2018 beginnen we met een pilot om plastic, blik en pak na te scheiden uit het afval van bewoners die niet in aanmerking komen voor klike's. De verwachting is dat 75% van het plastic en 60% van de pakken uit het afval gehaald kunnen worden. Een groot deel van het plastic, blik en pak kan op deze manier worden gerecycled en dit draagt bij aan een verlaging van het restafval in Utrecht. Het materiaal wat vrijkomt bij nascheiding is wel meer vervuild. Daarom blijft de bronscheiding van plastic, blik en pak de voorkeursmethode.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
05-2-3-1	Het afval ophalen en de infrastructuur	39.991	42.503	43.957	44.055	44.055	44.055
Totaal baten		39.991	42.503	43.957	44.055	44.055	44.055
Lasten							
05-2-3-1	Het afval ophalen en de infrastructuur	31.194	30.470	31.701	31.703	31.703	31.703
Totaal lasten		31.194	30.470	31.701	31.703	31.703	31.703
Saldo baten en lasten		8.797	12.032	12.257	12.353	12.353	12.353

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	545	153	101	3	3	3
Geraamd resultaat	9.342	12.185	12.358	12.356	12.356	12.356

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Het afval ophalen en de infrastructuur daarvoor versterken

De stijging van de baten in 2018, ten opzichte van 2017, van 1,5 miljoen euro wordt grotendeels veroorzaakt door indexering van het tarief afvalstoffenheffing en een toename van het aantal huishoudens dat heffing is verschuldigd. De lasten zijn geactualiseerd naar aanleiding van de areaaluitbreiding, loon- en prijsindexering en overige kostenontwikkelingen. Daarnaast is er rekening gehouden met extra kosten voor de communicatie omtrent Het Nieuwe Inzamelen.

Conform amendement 2017/19 "Extra steun in de rug voor het invoeren van het Nieuwe Inzamelen" wordt het voordeel in 2016 op de exploitatielasten van huishoudelijk afval inzamelen ingezet op het behalen van betere resultaten bij het Nieuwe Inzamelen, zoals het versterken van de campagne rond het beter scheiden van GFT en persoonlijke aandacht bij het aanbieden van extra kliko's.

Verbonden partijen

Bijdrage 2018 aan [Afvalverwijdering Utrecht](#) is per saldo 6,6 miljoen euro.

Economie

Algemene programmadoelstelling

De Utrechtse economie groeit weer bovengemiddeld, het aantal banen stijgt en de Utrechtse arbeidsmarkt is één van de twee meeste krappe arbeidsmarkten van het land. Er zijn 10.000 banen bijgekomen in de periode april 2013 tot april 2016. De werkloosheid daalde in die periode van 7,3% naar 6%. Kortom, het gaat beter met de Utrechtse economie.

Toch is dit geen reden om achterover te zitten. De werkgelegenheid groeit weliswaar goed, maar dit is niet voldoende om de groei van de Utrechtse bevolking de komende jaren bij te houden. En de komende jaren groeit dit verschil steeds meer. Daarnaast wordt de impact van een aantal trends op de economie en werkgelegenheid - zoals digitalisering - steeds duidelijker. Dit is ook te merken in sectoren waarin Utrecht als vanouds zeer sterk is, zoals de zakelijke en financiële dienstverlening.

Zoals vaak bij economische veranderingen, leveren trends ook nieuwe werkgelegenheid op. Innovatieve nieuwe of bestaande bedrijven ontwikkelen applicaties, games of nieuwe bedrijfsmodellen. Ook zien we een groeiend aantal ondernemers en (kennis)instellingen die zich richt op maatschappelijke opgaven en deze omzetten in nieuwe werkgelegenheid. Mooie voorbeelden zijn de startups en scale ups in incubators zoals de Dutch Game Garden of de Social Impact Factory, bedrijfsverzamelgebouwen en in het Utrecht Science Park.

Bij een groeiende stad horen ook voldoende goede voorzieningen, die de stad aantrekkelijk maken voor en bedrijven, bewoners en bezoekers. Zoals voldoende retailvoorzieningen en de benodigde toeristische infrastructuur met voldoende hotels en horeca. Uiteraard heeft digitalisering ook invloed op het karakter van het benodigde voorzieningenniveau. De verwachte bezoekersgroei moet goed worden gefaciliteerd en we willen zorgen voor een aantrekkelijke, gastvrije, persoonlijke, schone binnenstad, en voor een gezond woon-, leef- en vestigingsklimaat.

Met ons kader Ruimtelijke Strategie Utrecht "Utrecht kiest voor gezonde groei" en de aanpak Werken aan Werk spelen we in op bovenstaande trends en ontwikkelingen. Vanuit het programma Economie werken we aan versterking van de economie en werkgelegenheid van Utrecht. We richten ons daarbij op versterking van de bestaande economische structuur én investeren op nieuwe kansrijke economische sectoren. Doel daarbij is om voldoende werkgelegenheid te kunnen bieden aan al onze inwoners, ongeacht opleidingsniveau en zowel nu als in de toekomst.

Uiteraard werken we niet alleen aan de versterking van onze economie. Dit doen we samen met de stad. Met (netwerken van) bewoners, bedrijven, kennis- en maatschappelijke instellingen. Zoals met de Economic Board Utrecht, de partners van het Utrecht Science Park, de U10, de leden van het Platform Ondernemend Utrecht, Utrecht Marketing, Centrum Management Utrecht, ondernemersverenigingen en de individuele bedrijven en instellingen. Door deze stakeholders met elkaar en de stad te verbinden, kunnen we doeltreffend én doelgericht werken aan de economie en werkgelegenheid van de stad.

Verplichte BBV indicatoren

Om een beeld te kunnen vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken zijn er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Voor het programma Economie zijn dit:

Indicator	Eenheid	Bron	2014	2015	2016
Functiemenging	%	LISA	61,8%	62,1%	62,3%
Bruto gemeentelijk product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Atlas voor Gemeenten	47,8 (2013)	niet beschikbaar	niet beschikbaar
Vestigingen (van bedrijven)		LISA	138,3	142,3%	146,8%

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Economische Agenda Utrecht 2012 – 2018
- Ontwikkelingskader Horeca 2012
- Room with a view, hotelnota 2010 - 2020
- Kantorenstrategie Stad Utrecht 2012
- Bedrijventerreinenstrategie Utrecht 2012 -2020
- Ontwikkelingskader detailhandel
- Vitale stadswijken, functiemenging in woonwijken
- Perspectief Toerisme 2020
- Evenementenbeleid
- City Deal Healthy Hub

Utrecht is een economisch vitale stad

Subdoelstelling 1.1 Utrecht heeft een goede (fysieke) economische structuur

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Percentage incurant aanbod bedrijfsruimte ten opzichte van totale aanbod	Vastgoedmonitor	62% (2011)	9	11,1	11%	11%
Beste G4 stad met betrekking tot vestigingsplaats voor bedrijven	Elsevier/ Bureau Louter	1 (2011)	2	2	1	1
Aantal ZZP'ers	KvK	pm	23.512	24.600	25.000	25.000
Toelichting: Deze indicator is geen streefcijfer, maar een monitoringscijfer.						
Leegstand % kantoorruimte			11,6%	11,6	11	11

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal m2	Programma					
P1.1.1a getransformeerde kantoren	Transformatie Vastgoed	n.v.t.	39.448		25.000	25.000
P1.1.1b KVO certificering	EZ	32 (2009)	32		32	32

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Utrecht heeft een goede (fysieke) economische structuur

Een goede economische structuur begint met de aanwezigheid van voldoende werkplekken en voorzieningen. We richten ons op de versterking van het vestigingsklimaat en de ecosystemen voor ondernemers. Hier maken wij het verschil, want het zijn de bedrijven en instellingen die voor werkgelegenheid zorgen. Met het realiseren van een goed vestigingsklimaat scheppen wij de randvoorwaarden zodat bedrijven kunnen floreren, uitbreiden en/of zich in Utrecht gaan vestigen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Bevorderen van de (fysieke) economische structuur

Toekomstgerichte werklocaties

Samen met bedrijven en (maatschappelijke) instellingen werken we aan verbetering en behoud van de vitaliteit van bedrijven- en kantoorlocaties. Via de Vastgoedmonitor en ons accountmanagement houden we goed zicht op de ontwikkelingen in de gebieden en bij individuele bedrijven, zodat we gezamenlijk en gericht maatregelen kunnen nemen en bestaande werkgelegenheid kunnen behouden of uitbreiden. Ons succesvolle transformatieprogramma van leegstaande kantoren zetten wij door, al neemt het aantal voor transformatie geschikte panden af.

Zo werken we aan de kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte op de woonboulevard. In het kader van Werken aan Werk, zetten we extra in op de gebieden Lage Weide, Overvecht en het Centrum. Zo faciliteren we samen met Industrie Vereniging Lage Weide de komst van een EnergieCampus.

De Utrechtse binnenstad transformeert van traditionele winkellocatie naar een plek waar cultuur, horeca, recreatie toerisme, markten, werken en wonen vermengd worden. Samen met Centrum Management Utrecht spelen we in op deze ontwikkelingen. We versterken de kwaliteit van de openbare ruimte en de vindbaarheid binnen de binnenstad.

Wijkeconomie en voorzieningen

De veranderingen in de detailhandel zijn ingrijpend. Dit komt onder andere door het toenemende online winkelen en de grotere behoefte aan beleving tijdens het winkelen. Met ons accountmanagement en onze acties op het gebied van veilig ondernemen zijn wij voortdurend in contact met de ondernemers in de wijken en spelen wij in op de lokale behoefte. De kennis die we hiermee opdoen zetten wij om in een detailhandelsstrategie. Daarnaast voeren we de winkeltijdenverordening uit.

Zoals vastgelegd in de actualisatie van het hotelbeleid zetten we in op groei van het aantal hotelkamers. We streven hierbij een breed aanbod van verschillende soorten hotels na. Met het nieuwe horecabeleid bieden we mogelijkheden voor nieuwe horecavestigingen, die aansluiten op de hedendaagse vraag.

Veilig ondernemen

Het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) is een instrument en methodiek om met partners samen de veiligheid in winkelgebieden en bedrijventerreinen te verbeteren en op peil te houden. In 2017 werken ondernemers, politie, brandweer, gemeente en andere instellingen in 32 gebieden (winkelgebieden en bedrijventerreinen) actief samen aan een schoon, heel en veilig gebied. Het merendeel werkt samen conform de KVO-methodiek. In andere gevallen zoeken we naar maatwerkoplossingen.

Instrumenten

Met onze inzet in het Ondernemersfonds Utrecht versterken we de samenwerking en het vestigingsklimaat in de trekkingsgebieden. Samen met andere OZB betalende niet-woningen initiëren we projecten met een positief werkgelegenheidseffect (ook stages etcetera).

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
17-1-1-1 Versterken economisch structuur	118	0	0	0	0	0
Totaal baten	118	0	0	0	0	0
Lasten						
17-1-1-1 Versterken economisch structuur	9.225	9.392	8.736	8.736	2.890	2.890
Totaal lasten	9.225	9.392	8.736	8.736	2.890	2.890
Saldo baten en lasten	-9.106	-9.392	-8.736	-8.736	-2.890	-2.890
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	350	136	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-8.756	-9.256	-8.736	-8.736	-2.890	-2.890

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Versterken economische structuur

De begrote lasten wijken in 2018 af van voorgaand jaar door het extra incidentele budget voor 'Werken aan Werk' in 2017. De begrote lasten bestaan uit de subsidie aan het Utrechts Ondernemersfonds (6,767 miljoen euro), de subsidie Beleidsregel Subsidieverstrekking Stimuleren Bedrijven (0,100 miljoen euro) en de subsidie BIZ Woonboulevard (0,135 miljoen euro). De lasten voor de activiteit 'versterken economische structuur' bedragen 1,734 miljoen euro. Hier vallen de activiteiten als accountmanagement, uitvoeren van- beleid kantoren en bedrijventerreinen, horeca, detailhandel, hotels, transformatie, recreatieve vakantieverhuur en de wijkeconomie onder. Voor het uitvoeren van acties vanuit de Economische Agenda 2012 – 2018 zijn er middelen gereserveerd in de reserve Pieken in de Delta, ook wel Uitvoering Economische Agenda Utrecht genoemd.

Verbonden Partijen

[CV Wijkontwikkelingsmaatschappij \(WOM\) Noord West](#) geen bijdrage.

[Wijkontwikkelingsmaatschappij Lombok BV](#) geen bijdrage.

Subdoelstelling 1.2 Utrecht is een aantrekkelijke stad voor bezoekers en evenementen

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E1.2.1a	Aantal nationale dagbezoeken	NBTC/TNS/NIPO	4.500.00 0 (2014)	3.610.00 0	3.736.00 0	4.000.00 0
E1.2.1b	Besteding leisure bezoeker per dag	NBTC-NIPO Research	€ 43 (2014)	€43	€ 45	€ 48
E1.2.1c	Aantal overnachtingen leisure en zakelijk	CBS/SLA	463.000 (2014)	542.000	534.000	535.000 550.000
Toelichting: In "Perspectief Toerisme 2020. Live like a local" stelde we een stijging van 10 procent voor van het aantal overnachtingen. Dit is inmiddels behaald. Gezien het aantal de toename van hotelkamers gaan we er vanuit dat we tot 2020 groeien naar 550.000						
E1.2.1d	Aantal congresdeelnemers-dagen	ICCA/Toerisme Utrecht	19.500 (2014)	32.178	55.000	35.000 35.000
E1.2.1e	Besteding congresbezoekers per dag	NBTC-NIPO Research	€ 354 (2014)	€ 344	€ 419	€360 €400
Toelichting: Gezien de stijging van het aantal congresdeelnemersdagen in 2016 gaan we er vanuit dat de besteding van de congresbezoekers wel stijgt, maar niet zo veel als in 2016. De doelstelling voor 2020 blijft hiermee staan.						
E1.2.1f	Aantal voltijdbanen	PAR/Ecorys	12.510 (2014)	Nog niet bekend	13.760	14.000 14.500
Toelichting: De doelstelling voor de groei in de toeristische-recreatieve werkgelegenheid is gehaald (stijging werkgelegenheid van 7 procent ten opzichte van 2014). We hebben daarom onze ambitie naar boven bijgesteld.						
E1.2.1g	Aantal Utrechtse evenementen dat gehonoreerd is met een prijs	St. Nationale Evenementenprijzen	2 (2009)	Nog niet bekend	1	3 4
E1.2.1h	Positie op de ranglijst evenementen G50	Evenementenmonit or G50	2 (2011)	Nog niet bekend	n.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting: Er is vanaf 2015 geen sprake van één algemene G50 ranglijst. We stellen voor om deze indicator te laten vervallen.						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P1.2.1a	Aantal publicaties in buitenlandse bladen	Gemeente Utrecht	50 (2009)	282	118	140 180
P1.2.1b	Aantal nieuwe grote samenwerkingsprojecten/initiatieven met stakeholder uit de festival en evenementenwereld	Gemeente Utrecht	1 (2015)	1	3	3
Toelichting: In 2017 is de pilot 'Evenementenfonds' gestart, waarmee voor zowel 2018 als 2019 0,300 miljoen euro beschikbaar is voor stimulering van nieuwe, grootschalige stadsmerk versterkende evenementen.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Utrecht is een aantrekkelijke stad voor (zakelijke) toeristen en voor evenementen

Om de economische potentie van (zakelijk) toerisme en evenementen te benutten, werken we aan behoud en versterking van de aantrekkelijkheid van de stad.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Verhogen van de (zakelijke en toeristische) bekendheid van de stad

De toeristische sector wordt steeds belangrijker voor de Nederlandse economie. Ook in Utrecht levert de toeristische sector een belangrijk aandeel in de werkgelegenheid. Sinds 2014 is de werkgelegenheid in de sector flink gestegen, namelijk van 12.600 naar 14.500 fte (2016). Deze groei overstijgt nu al de doelstelling uit het vastgestelde "Perspectief Toerisme 2020 "Live like a local" (2015), om in 2020 13.400 fte te bereiken.

Sinds de start van de Tour de France in Utrecht is er sprake van een stijging van het aantal hotelgasten en hotelovernachtingen. Dankzij het stijgende aantal meerdaagse bezoekers, neemt ook de opbrengst uit de toeristenbelasting toe, waardoor we kunnen inspelen op de kansen die het toerisme biedt voor de stad.

Ondanks dat het verblijfstoerisme is gestegen, en ook de werkgelegenheid toeneemt, is het toeristisch dagbezoek sinds 2014 volgens het onderzoek van het NBTC afgenomen. Gezien het economisch belang van deze bezoeker voor de stad blijft inzet middels campagnes en marketing, naast de internationale markt, ook voor de Nederlandse markt nodig. Utrecht Marketing heeft de opdracht gekregen de stad beter op de kaart te zetten bij bewoners, bezoekers, bedrijven en talent. Hiervoor zijn toeristische en culturele marketing- en programmeringsgelden beschikbaar gesteld. We verwachten met de inzet van Utrecht Marketing dat Utrecht de komende jaren verder in bekendheid gaat winnen als toeristische bestemming, zowel voor de zakelijke als leisuremarkt. Daarbij willen we Utrecht versterken als authentieke nabij-bestemming voor leisure en zakelijk, en niet de strijd aan gaan met (inter)nationale A-destinaties als Amsterdam.

We gaan actiever in zetten op het spreiden van de bezoeker in tijd en ruimte. Onder andere door het verbeteren van de toeristische basisinfrastructuur, zoals grootstedelijke bewegwijzering, stadsplattegronden buiten de binnenstad en samenwerking versterken in de regio. Daarnaast willen we majeure ontwikkelingen in de stad toeristisch beter benutten, zoals de restauratie van de Domtoren. Dit kan de komende drie jaar ook een toeristische trekker zijn, bijvoorbeeld door na te denken over de steigerdoeken tijdens de restauratie, een vorm van citydressing. Hiervoor gaan we onze regiefunctie op toerisme versterken en het inzicht in de toeristische markt vergroten.

Onderzoek geeft meer inzicht en helpt om vooruit te kijken. De toeristische sector is voortdurend op zoek naar kwaliteitsvolle nieuwe producten en projecten. Door te weten wat er speelt in de toeristische sector gaan we samen met de stad werken aan een bewuste en strategische toeristische ontwikkeling. Hierdoor kan de visie op het gebruik van de stad worden aangescherpt, specifiek op het gebied van de toeristische bezoeker. Hiervoor willen we vanaf 2018 een jaarlijks stimuleringsbudget beschikbaar stellen om projecten en producten te stimuleren die bijdragen aan een duurzame toeristische ontwikkeling in Utrecht, passend binnen het kader "Perspectief Toerisme 2020. Live like a Local".

Het gemak van internationale bezoekers om in onze stad en regio te reizen voor zakelijke en leisure doeleinden, vergroten we aanzienlijk door het reizen via OV eenvoudiger te maken.

We blijven inzetten op meer samenhang en verbinding van evenementen en festivals met de (toeristische) promotie van de stad. Hierbij is in navolging van het succesvolle Stijljaar speciale aandacht voor de internationale uitstraling van evenementen en festivals in Utrecht. Ook hier werken we door aan het stimuleren van meer duurzaamheid in de sector.

Op het gebied van evenementen werken we samen met onze partners aan het verder verbeteren van het evenementenklimaat in Utrecht. In 2018 is er 300.000 euro beschikbaar voor grootschalige stadsmerk versterkende evenementen die bij dragen aan de (inter)nationale bekendheid van Utrecht als aantrekkelijke stad.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
17-1-2-1 Toerisme en evenementen	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
17-1-2-1 Toerisme en evenementen	2.025	2.396	2.100	1.800	1.800	1.800
Totaal lasten	2.025	2.396	2.100	1.800	1.800	1.800
Saldo baten en lasten	-2.025	-2.396	-2.100	-1.800	-1.800	-1.800
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	40	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.025	-2.356	-2.100	-1.800	-1.800	-1.800

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Toerisme en evenementen

De verwachte lasten voor toerisme en evenementen bedraagt 2,100 miljoen euro in 2018. De lasten wijken af van voorgaand jaar vanwege de verhoging van het budget ten behoeve van internationale promotie en informatievoorziening in 2016 en 2017. We verstrekken 0,081 miljoen euro subsidie aan toeristische activiteiten. Voor 2018 is 0,300 miljoen euro beschikbaar voor het evenementenfonds. De opdracht aan Utrecht marketing bedraagt 1,038 miljoen euro in 2018 om het zakelijke en recreatieve toerisme te stimuleren. 0,681 miljoen euro wordt onder andere ingezet voor accountmanagement toerisme en evenementen, toeristische infrastructuur en citymarketing.

Subdoelstelling 1.3 Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E1.3.1 Aantal banen	PAR	n.v.t.	238.900	243.745	249.000	256.000
Werkeloosheidspercentage	Utrecht					
E1.3.2 in de gemeente Utrecht	Monitor				4,7%	4,5%
Toelichting: Hiermee gaan we van het Nederlands gemiddelde naar onder het Nederlands gemiddelde (prognose CBP augustus 2017).						
Laagste						
werkeloosheidspercentage	Utrecht					
E1.3.3 van een gemeente	Monitor				3,5%	3,5%
Positie van Utrecht op						
ranglijst						
werkeloosheidspercentages	Utrecht					
E1.3.4 in gemeenten	Monitor				310	300
Toelichting: Positie in 2015 was 340. In 2016 was dit 325.						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal banen gecreëerd						
P1.3.1a via LEF	Gemeente Utrecht	2014	400	318	450	0
Toelichting: 2018 is het laatste jaar waarin LEF-subsidie kan worden aangevraagd voor het Lokaal Economisch Fonds.						
Aantal stage- en leerwerkplekken						
P1.3.1b gecreëerd via LEF	Gemeente Utrecht	2014	105	324	125	n.v.t.
Aantal banen via						
P1.3.1c acquisitie	Gemeente Utrecht	2015	615	948	450	450
Dienstverlening	Ondernemerspeiling		Niet			
P1.3.1d gemeente Utrecht	(KING)	2014	gemeten		6,7	n.n.b.
Toelichting: Realisatie 2017 was 6,5. De nulmeting in 2014 was 6,2.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.3.1

Vergroten van de werkgelegenheid, versterking kenniseconomie en goede dienstverlening aan ondernemers en ondernemingen

Werkgelegenheid is belangrijk voor de stad en haar inwoners. Inwoners werken om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien en werk biedt de inwoners kansen om zich te ontwikkelen, te emanciperen en deel te nemen aan de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Bevorderen van de economische vestiging

We bouwen aan een gezonde, toekomstbestendige Utrechtse economie. Dit doen we onder andere via de overkoepelende thema's Gezond Stedelijk Leven (Healthy Urban Living) en Werken aan Werk. Met de arbeidsmarktmonitor volgen wij de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en spelen daar op in. Wij onderzoeken in welke sectoren de meeste groeipotentie voor uitbreiding van de werkgelegenheid aanwezig is. Samen met die sectoren zetten we ons extra in om die potentie zoveel mogelijk te benutten. Dit doen we door te extra investeren in Werk van de toekomst (0,500 miljoen euro), Netwerken, acquisitie en marketing (0,100 miljoen euro), Start ups & scale ups (0,200 miljoen euro), gebiedsgerichte economische projecten 0,150 miljoen euro en detailhandel 0,050 miljoen euro).

Werk van de toekomst

Wij werken aan de opgave Werk van de toekomst (voorheen werktitel 'nieuwe economie'). We hebben acht opkomende markten geïdentificeerd, waarin we met gerichte interventies de onderscheidende positie van Utrecht willen versterken en zo het werkgelegenheidseffect vergroten. Hierbij gaat het om alle niveaus van werkgelegenheid: van lager tot hoog opgeleid.

We investeren mee in initiatieven in deze markten als we verwachten dat het bijdraagt aan werkgelegenheid van de toekomst, er een link is met de grote maatschappelijk (groei)opgaven van de stad, marktpartijen zich organiseren en committeren en onze interventies incidenteel zijn: het ondersteunde initiatief moet zonder overheidssteun kunnen blijven bestaan. Naast het ondersteunen van concrete initiatieven gaat de opgave ook over onze eigen werkwijze. Die niet-traditionele, opkomende markten vragen een niet-traditionele aanpak, en een andere of juist gecombineerde inzet van instrumenten – zoals inkoop, financiering, acquisitie, alliantievorming – van de gemeente. Hier zijn de afgelopen tijd ervaringen mee opgedaan; in 2018 wordt dit verder uitgebouwd.

Netwerken, acquisitie en marketing

Onze resultaten - of het nu gaat over de uitvoering van de Ruimtelijke Strategie Utrecht of de daarmee samenhangende vergroting van de werkgelegenheid - kunnen wij alleen samen met andere

(markt)partijen realiseren. In nationaal en internationaal perspectief. Daarom gaan wij onze aanwezigheid in relevante netwerken versterken. Zo nodig initiëren wij die netwerken zelf (zoals het Development Netwerk Utrecht). Gekoppeld aan deze netwerkbenadering versterken wij de acquisitie, de export en de handel van Utrechtse bedrijven en de investeringen zowel nationaal als internationaal (met name de Duitse markt)

Via Utrecht City in Business zetten we extra in op het aantrekken van werkgelegenheid die past bij de Utrechtse economie, zoals bedrijven in de duurzaamheidssector, life sciences en gezondheidszorg. We monitoren waarom bedrijven zich in Utrecht willen vestigen of juist Utrecht verlaten. We bouwen verder aan onze regionale alliantie voor internationale acquisitie. Samen met de overheden, kennisinstellingen en bedrijven in de regio versterken we de functie van het ExpatCenter.

Versterken specifieke sectoren

Samen met onze partners werken we aan twee ontbrekende schakels in ons ecosysteem. We onderzoeken de mogelijkheid voor een financieel fonds waar startups en scaleups ook gebruik van kunnen maken. Daarnaast werken we aan de komst van een huisvestingsconcept voor scale-up en grown-up bedrijven die hun start-up fase ontgroeien. Voor deze gebouwen geldt dat naast het vinden van een passend gebouw, het vormgeven van de juiste community minstens zo belangrijk is. Het initiatief daarbij ligt bij de markt. Als gemeente spelen we daarbij een ondersteunende rol. Vanzelfsprekend blijven we betrokken bij StartupUtrecht.

We werken aan de verbetering van faciliteiten voor de creatieve industrie. Daarbij kijken we naar huisvesting, begeleiding en financiering van deze snelst groeiende economische sector in de stad. We ondersteunen sociaal ondernemerschap. Dit doen we door sociaal ondernemers te stimuleren (o.a. via programmering en sociale inkoop) en bestaande bedrijven en maatschappelijke initiatieven te verbinden aan de Social Impact Factory. Een platform dat sociale ondernemers, bestaande organisaties en nieuwe initiatieven verbindt en waar we gezamenlijk aan de slag gaan om maatschappelijke vraagstukken op een innovatieve en ondernemende manier op te pakken. Via social challenge dagen we ondernemers, bedrijven en instellingen uit om tot vernieuwende oplossingen te komen voor versterking van de werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Instrumenten

2018 is het laatste jaar dat de middelen van het Lokaal Economisch Fonds beschikbaar zijn voor nieuwe banen, stages en leerwerkplekken (BBL). Net als voorgaande jaren gaat hierbij onze speciale aandacht uit naar het ondersteunen van nieuwe banen die geschikt zijn voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Vanuit het Lokaal Economisch Fonds is er ook (voldoende) budget voor het ondersteunen van nieuwe stages en leerwerkplekken.

Via het ondernemersfonds dragen alle OZB betalers van niet-woningen bij aan versterking van het vestigingsklimaat en daarmee de werkgelegenheid. Omdat wij in sommige gebieden substantieel bijdragen aan het OFU kiezen we in die gebieden voor een actieve rol bij de besteding van de middelen. Via de colleegetour houden we de vinger aan de pols bij het bedrijfsleven en maken we zo mogelijk een match tussen werkgevers en werkzoekenden.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
17-1-3-1 Werkgelegenheid	2.630	0	0	0	0	0
Totaal baten	2.630	0	0	0	0	0
Lasten						
17-1-3-1 Werkgelegenheid	2.741	3.534	4.547	1.547	1.547	1.547
Totaal lasten	2.741	3.534	4.547	1.547	1.547	1.547
Saldo baten en lasten	-110	-3.534	-4.547	-1.547	-1.547	-1.547

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	58	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-52	-3.534	-4.547	-1.547	-1.547	-1.547

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Werkgelegenheid

De lasten nemen met circa 1 miljoen euro toe in 2018. Voor 2018 is er incidenteel 1 miljoen euro extra beschikbaar gesteld voor werkgelegenheid. Dit doen wij langs de lijnen van de opgave werk van de toekomst en de versterking van het ecosysteem en vestigingsklimaat. Verder bedragen de lasten 2 miljoen euro in verband met de vorming van het Lokaal Economisch Fonds. Dit fonds wordt sinds 2014 gevoed met 1 miljoen euro per jaar en vanaf 2016 met 2 miljoen euro per jaar tot 2019. De uitgaven van het fonds bestaat voor 95% uit subsidies voor het creëren van nieuwe werkgelegenheid en stage- en leerwerkplekken. De lasten ten behoeve van 'de bevordering werkgelegenheid' bedragen 1,047 miljoen euro waaronder activiteiten als sociaal ondernemerschap, creatieve sector en start-ups en scale-ups vallen. De lasten voor (internationale) acquisitie van nieuwe bedrijven bedragen 0,5 miljoen euro.

Werk en Inkomen

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een vitale stad waarin alle Utrechters werken of participeren naar vermogen en voldoende middelen hebben om in hun levensonderhoud te voorzien.

De arbeidsmarkt trekt aan en de werkloosheid daalt. Het Centraal Plan Bureau verwacht dat het aantal mensen met een bijstandsuitkering in 2018 landelijk zal afnemen (-1,2%). We zien deze afname nu nog vooral in de WW en nog maar mondjesmaat in de bijstand. Tegelijkertijd zorgt de instroom van nieuwe doelgroepen (voormalig Wajong en Wsw) en statushouders voor nieuwe uitkeringen en zorgt de groei van de stad ervoor dat ook het aantal huishoudens in de bijstand kan toenemen. Als we uitgaan van de positieve landelijke CPB prognose is de verwachting dat we in Utrecht uitkomen op circa 9.900 huishoudens met een bijstandsuitkering eind 2018.

Onze dienstverlening is erop gericht zoveel mogelijk mensen mee te laten doen in de samenleving. We versterken wat werkt en we houden scherp voor ogen of het aanbod aansluit bij onze doelgroep. Voor de mensen die uitstromen naar werk, is onze aanpak gericht op duurzame uitstroom. In de afgelopen jaren is ons bestand aan werkzoekenden meer divers geworden onder andere door de instroom van statushouders, nieuwe doelgroepen onder de Participatiewet en een toename van oudere werkzoekenden. De vraag om meer diversiteit in onze dienstverlening wordt groter, waar nodig bieden we die, bijvoorbeeld in de vorm van een vernieuwende aanpak voor oudere werkzoekenden en door onze inzet op de minder kansrijke werkzoekenden te intensiveren. Daarnaast zetten we onze krachtige werkgeversbenadering onverminderd voort en intensiveren we de samenwerking met de regio. We zetten in onze aanpak ook in op een vereenvoudiging van onze processen, dit wordt mede ondersteund door onze ICT vernieuwing. In 2018 ontwikkelen we de armoedeaanpak in Utrecht samen met partners in de stad verder door. In de aanpak ligt de focus op vroegtijdige signalering en ondersteuning om armoede en schulden te voorkomen en tijdig aan te pakken. Samen met de Buurtteams en de ADSU-partijen werken we nauw samen aan een goede aansluiting tussen de WMO en de Participatiewet.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Utrecht Inclusief, Vernieuwing van de Utrechtse Armoedeaanpak 2016-2019
- Utrecht Inclusief deel 2, inzet van de armoederegelingen
- Uitvoeringsnota 'Werken aan Werk'
- Werken aan de toekomst

Utrecht is een vitale stad

Subdoelstelling 1.1 Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Er is voldoende werkgelegenheid voor wie wil en kan werken

Voor iedereen die kan werken is er dat perspectief.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Inzet werkgelegenheidsoffensief

Utrecht groeit en het aantal inwoners stijgt. De werkgelegenheid zal mee moeten groeien met de groei van de stad. Daarom willen we voor bedrijven een interessante stad zijn om te vestigen en investeren in een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Samenwerking met de regio staat hierbij centraal. In 2018

continueren we onze inzet op de gebieden Lage Weide, Overvecht en het Centrum. We faciliteren onder andere samen met Industrievereniging Lage Weide de komst van een Energiecampus. De arbeidsmarkt verandert snel. Door digitalisering en robotisering zullen sommige beroepen veranderen of verdwijnen. Dit heeft effecten op de werkgelegenheid in de dienstensector, een belangrijke sector in Utrecht. Samen met het bedrijfsleven (financiële instellingen) en de Social Impact Factory werken we aan een proactieve benadering om het personeel dat met ontslag wordt bedreigd, tijdig te begeleiden naar andere sectoren.

In samenwerking met het onderwijs sturen we op voldoende opgeleid personeel voor de vraag van de arbeidsmarkt. Om een aantrekkelijke stad te zijn voor het bedrijfsleven is het van belang dat er voldoende hoogwaardig gekwalificeerd personeel is. Enerzijds door de opleidingen aan te passen op de gewenste competenties van de toekomstige werknemers. Dit doen we onder andere samen met de EBU (Human Capital Agenda) binnen de sectoren zorg, ICT, techniek en duurzaamheid en in de crossovers tussen deze sectoren. Anderzijds sturen we op het opleiden van voldoende personeel voor beroepsgroepen met arbeidsperspectief, bijvoorbeeld in de bouw.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
06-1-1-1 Inzet werkgelegenheidsoffensief	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
06-1-1-1 Inzet werkgelegenheidsoffensief	682	1.078	677	627	627	627
Totaal lasten	682	1.078	677	627	627	627
Saldo baten en lasten	-682	-1.078	-677	-627	-627	-627
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	80	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-682	-998	-677	-627	-627	-627

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Inzet werkgelegenheidsoffensief

In 2018 dalen de lasten in totaal met 0,401 miljoen euro. In de voorjaarsnota 2016 zijn er extra middelen beschikbaar gekomen voor het programma Werken aan Werk in 2017, waardoor de lasten in 2017 0,275 miljoen euro hoger zijn dan in 2018. Daarnaast is bij de jaarstukken 2016 een bestedingsvoorstel gedaan van 0,080 miljoen euro. Verwerking hiervan leidt tot incidenteel hogere lasten in 2017. Overige oorzaken leiden tot 0,046 miljoen euro lagere lasten in 2018.

Utrechters werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam

Subdoelstelling 2.1 Utrechters werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Wijziging aantal bijstandsgerechtigden die werken of participeren (tot 65 jaar) ten opzichte van afgelopen jaar (Utrecht)	CBS; W&I		+4,8%	+5,0%		
E.2.1.1.1						
Wijziging aantal bijstandsgerechtigden die werken of participeren (tot 65 jaar) ten opzichte van afgelopen jaar (landelijk)	CBS; WenI		+3,2%	+4,3%	1,2%	Niet bekend
E2.1.1.1						
Toelichting: Bovenstaande is het landelijke percentage. De doelstelling voor de gemeente Utrecht is 1,0%						
Uitstroom uit de bijstand naar werk: volwassenen en jongeren			1.042	1004	1.200	
E2.1.1.2						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal plaatsingen op werk: volwassenen en jongeren	WenI		2.874	2.745	3.000	3.000
P2.1.1.1						
Aantal plaatsingen op school jongeren	WenI		184	154	50	50
P2.1.1.2						
Realisatie taakstelling Wsw-dienstbetrekking en begeleid werken	WenI		732	688	n.v.t.	n.v.t.
P2.1.2						
Percentage begrijpelijke brieven	Diverse taakapplicaties Werk en Inkomen			90%	100%	100%
P2.1.3						
Aantal gerealiseerde banen voor mensen met arbeidsbeperking	UWV trendrapportage			718	2.452	3.109
P2.1.4						

P.2.1.4. De raming van SZW voor de regio Utrecht.

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

Utrechtse bijstandsgerechtigden werken of participeren naar vermogen

Werk biedt bewoners de mogelijkheid om zich te ontwikkelen, te emanciperen en deel te nemen aan de samenleving. Voor iedereen die kan werken moet dat perspectief aanwezig zijn, voor jong én oud.

Effectdoelstelling E2.1.2

Samen met het bedrijfsleven zorgen wij ervoor dat Utrechters met een arbeidshandicap werken of participeren naar vermogen

Om de groep Utrechters met een handicap zo goed mogelijk te ondersteunen richting arbeidsmarkt of dagbesteding werken we samen met scholen, buurtteams, WMO-instellingen, het UWV, SW bedrijven en het werkgeversservicepunt (WSP). Deze samenwerking kent zowel een lokaal als regionaal karakter en heeft als doel zoveel mogelijk mensen te plaatsen op een baan in het kader van de banenafpraak. Hiermee geven we nadere invulling aan de afspraken uit het sociaal akkoord.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Begeleiden en faciliteren van werkzoekenden, waarbij we streven naar regulier, betaald werk, werken met tijdelijke subsidie of werken met behoud van uitkering

We werken continu aan het verbeteren van onze dienstverlening. Onze werkdienstverlening is een mix van instrumenten die bijdragen aan het realiseren van de gestelde doelen. De effectiviteit hiervan vergroten we door aan te sluiten bij de vraag en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Door te versterken van wat werkt en te stoppen als iets niet werkt. Daarbij staat de wereld om ons heen niet stil. Een aantrekkende economie en veranderingen in wet,- en regeling vertaalt zich in de volgende bewegingen in onze werkdienstverlening in 2018:

- Duurzame samenwerking met werkgevers;
- Intensiveren aanpak minder kansrijke werkzoekenden;
- Nieuwe aanpakken voor werkzoekenden;
- Intensiveren regionale samenwerking;

Duurzame samenwerking met werkgevers

Onze krachtige werkgeversbenadering zetten we onverminderd voort. Door een goede (structurele) analyse van de arbeidsmarkt sluiten we aan bij de actuele kansen en mogelijkheden die dit biedt voor onze werkzoekenden. De 36 beroepsprofielen van Mooi Matchen vormen daarbij het uitgangspunt. Het instrument loonkostensubsidie hebben we toegevoegd aan ons palet van instrumenten en zetten we in waar dat nodig is om de uitstroom naar werk voor alle doelgroepen te vergroten. De werkgevers met kansrijke vacatures proberen we langdurig aan ons te binden. In 2017 zagen we dat mensen in arrangement 1 sneller uitstromen en profiteren van de aantrekkende economie. Om ervoor te zorgen dat onze werkzoekenden ook duurzaam uitstromen gaan we in 2018 werkgevers verleiden tot het aanbieden van een vast contract. Waar mogelijk harmoniseren we deze aanpak met onze regiogemeenten. In het kader van de impulslijnen willen we ook aan werkgevers die parttime werkenden (deels met uitkering) een urenuitbreiding aanbieden een bonus toekennen.

Intensiveren aanpak minder kansrijke werkzoekenden

In 2018 verleggen we onze aandacht van de ondersteuning van meer kansrijke werkzoekenden naar die van minder kansrijke werkzoekenden.

Voor de werkzoekenden in arrangement drie zetten we stevig in op ons nieuwe instrument Maatwerk.² In het project Maatwerk wordt uitgegaan van arbeidsfit maken en uitplaatsing op regulier werk bij reguliere werkgevers. Daarbij consolideren we in 2018 de bestaande samenwerking met sociaal ondernemers.

Onze inzet richt zich op het behalen van maximaal resultaat binnen de bestaande samenwerkingsafspraken. Daarbij herijken we de betekenis en aanpak van sociaal ondernemerschap in onze veranderende arbeidsmarkt.

In 2018 zetten we vol in op het begeleiden en ondersteunen van onze werkzoekenden in arrangement vier. We continueren de wijkcontactdagen. Het is een effectieve manier om veel mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te spreken over hun ondersteuningsbehoefte en te informeren over de mogelijkheden. Verder werken we met de Buurtteams en de ADSU-partijen nauw samen aan een goede aansluiting tussen de WMO en de Participatiewet.

² In 2017 is de oude werktraining van UW omgevormd tot Maatwerk. In 2018 zal het project Maatwerk volledig worden uitgevoerd

Versnelling in Overvecht

Wij zetten de Versnellingsaanpak in Overvecht voort. Wij hebben meer wijkcontactdagen georganiseerd in Overvecht en dat wordt voortgezet in 2018. Wij willen in 2018 meer bewoners in Overvecht bedienen en helpen bij hun problemen op het gebied van onder ander werk. Begeleiding bij het zelfstandig starten van een onderneming in de wijk maakt hier ook onderdeel vanuit.

Nieuwe aanpakken voor werkzoekenden

Een belangrijk uitgangspunt in onze werkdienstverlening is, regulier waar het kan, specifiek waar nodig. In de uitvoering zien we echter dat de reguliere dienstverlening niet altijd passende oplossingen biedt en dat er voor sommige werkzoekenden andere accenten gelegd moeten worden.

Oudere werkzoekenden

We werken aan een aanpak waarbij we oudere werkzoekenden eerder dienstverlening kunnen aanbieden en voorkomen dat zij instromen in de bijstand. Immers, eenmaal in de bijstand zijn de kansen van 50-plussers gering. In de arbeidsmarktregio Midden Utrecht worden door gemeenten en UWV de mogelijkheden verkend om in 2018 gezamenlijke re-integratie inspanningen in te zetten in de laatste fase van de WW. Deze aanpak maakt onderdeel uit van de impulslijnen die doorlopen in 2018. De kern van de aanpak op de impulslijnen is dat wij kansrijke werkzoekenden extra ondersteunen om de kans op uitstroom naar werk te verzilveren.

Dak,- en thuislozen

Een ander doelgroep zijn dak- en thuislozen. Deze doelgroep heeft een complexe problematiek waarvoor nauwe de samenwerking tussen de burger- de keten(zorg)partner-de contactpersoon Participatie essentieel is. Wij hanteren hiervoor een integrale aanpak. In 2018 zetten wij nog meer in op het, zo snel als mogelijk, activeren van dak- en thuislozen. Verder zijn we nauw betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe visie op de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Ook in deze visie neemt het stimuleren van participatie aan de samenleving en begeleiding naar (vrijwilligers)werk een belangrijke plek in.

Statushouders

Voor statushouders worden instrumenten ingezet die gericht zijn op het wegnemen van specifieke belemmeringen. Het gaat om instrumenten als, geïntegreerde trajecten in het MBO, een pre bachelor traject dat reguliere instroom bij Hogeschool en Universiteit mogelijk maakt, en taal ondersteunende werkervaringsplaatsen. Het Werkgeversservicepunt zal in 2018 het netwerk van werkgevers die statushouders een kans willen bieden verder verbreden. Daarbij intensiveren wij in 2018 de samenwerking met de taalscholen zodat statushouders inburgering enerzijds en het opdoen van werkervaring anderzijds beter kunnen combineren. Wij werken met de regiogemeenten samen in het project doorgaande lijn/waardevolle wachttijd.

Intensiveren regionale samenwerking

In samenwerking met de Utrechtse Werktafel, het regionaal werkbedrijf van onze arbeidsmarktregio, houden we de focus op het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt met kansen voor iedereen, kwetsbare jongeren, ouderen, statushouders en mensen met een arbeidsbeperking. Binnen deze brede doelstelling valt ook het realiseren van de banenafpraak en het terugdringen van de jeugdwerkloosheid. Dit zijn onderwerpen waar we regionaal vaak méér kunnen bereiken dan in een lokale aanpak. We versterken daarom onze regionale samenwerking door ons te verbinden in een Manifest. In dit Manifest gaan we met elkaar de uitdaging aan in het realiseren van drie actielijnen, het vormen van een krachtige arbeidsmarktregio, het verbeteren van de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het leveren van een extra impuls op het realiseren van de banenafpraak. De verbinding tussen onderwijs en (de onderkant van) de arbeidsmarkt staat hoog op de agenda, hetzelfde geldt voor de onverminderde en stevige inzet op social return.

Prestatiedoelstelling P2.1.2

Organiseren van betaald werk voor personen die behoren tot de doelgroep van de Wsw (begeleid werken of Wsw dienstbetrekking)

- De verwachting is dat het uitstroompercentage Wsw in 2018 ook circa vijf procent zal zijn. Het aantal SW-werknemers blijft daarmee geleidelijk afnemen.
- In 2018 voeren we nieuw Beschut Werk tegen WML uit in samenwerking met UWV en meerdere partijen in de stad.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
06-2-1-1 Re-integratie	2.240	0	0	0	0	0
06-2-1-2 Sociale werkvoorziening	4.192	4.063	3.972	3.972	3.972	3.972
Totaal baten	6.433	4.063	3.972	3.972	3.972	3.972
Lasten						
06-2-1-1 Re-integratie	18.981	17.687	18.393	18.621	18.521	18.521
06-2-1-2 Sociale werkvoorziening	24.658	22.746	21.476	20.551	20.525	20.525
Totaal lasten	43.639	40.433	39.869	39.172	39.046	39.046
Saldo baten en lasten	-37.206	-36.370	-35.896	-35.199	-35.074	-35.074
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	874	1.546	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-36.332	-34.824	-35.896	-35.199	-35.074	-35.074

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Re-integratie

In 2018 zijn de lasten voor re-integratie 0,706 miljoen euro hoger dan begroot in 2017. Dit is een saldo van verschillende wijzigingen:

- De gemeente ontvangt voor re-integratietaken uit de participatiewet middelen in de uitkering sociaal domein. De hoogte hiervan wordt vastgesteld op basis van een verdeelmodel en regelmatig bijgesteld. Dit leidt tot 0,394 miljoen euro hogere lasten in 2018. door incidentele inzet van arbeidsmarktbudget voor personeel in 2017, zijn de begrote lasten in 2017 0,111 miljoen euro lager
- in 2018 is de onttrekking uit het Revolverend fonds nog niet begroot, dit leidt tot 1,150 miljoen euro lagere lasten in 2018
- bij de jaarstukken 2016 zijn bestedingsvoorstellen gedaan voor 2017. Verwerking hiervan leidt tot 0,396 miljoen euro hogere lasten in 2017.
- Door de BBV wijziging en door herijking van de kostentoerekening in het programma Werk en Inkomen is de doorbelasting in 2018 1,746 miljoen euro hoger dan in 2017.
-

Sociale werkvoorziening

De lasten dalen in 2018 ten opzichte van 2017 met 1,270 miljoen euro. Deze afname wordt veroorzaakt door de lagere rijksbijdrage voor de WSW. Met de komst van de Participatiewet is de instroom in de Wsw beëindigd, waardoor deze rijksbijdrage geleidelijk wordt afgebouwd. Dit verklaart ook de verdere daling van de lasten vanaf 2019.

In de meicirculaire 2017 is aangekondigd dat vanaf 2017 de middelen direct naar de 'werkgemeente' van de Wsw-ers gaan. Tot 2017 dienden de kosten nog verrekend te worden met de gemeenten waar de betreffende Wsw-er stond in geschreven. De baten van de sociale werkvoorziening zullen hier bij de volgende begrotingswijziging op worden aangepast.

Verbonden partijen

Bijdrage [Wigo4it](#) 0,3 miljoen euro, bijdrage [Uw holding](#) 1,85 miljoen euro.

Utrechters worden niet financieel belemmerd om deel te nemen aan het maatschappelijk leven

Subdoelstelling 3.1 Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering

Indicatoren subdoelstelling 3.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal huishoudens met E3.1.1 bijstandsuitkering	WenI		9.804	10.100	<9.900	
Toelichting: Doelstelling volwassenen 8.890, jongeren 1.010.						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal beëindigde en niet toegekende bijstandsuitkeringen door P3.1.1a handhaving	WenI		388	276	375	375
Bedrag incasso op openstaande schuld bij voormalig P3.1.1b bijstandsgerechtigden	WenI		2,9 mln	2,6 mln	3,0 mln	3,0 mln

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E3.1.1

Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering

Door het verstrekken van een bijstandsuitkering bieden we mensen (tijdelijk) een vangnet. We zetten ons in om de instroom te beperken en de uitstroom te bevorderen. Ook tijdelijke en deeltijd uitstroom is daarbij waardevol.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

Rechtmatig en doelmatig verstrekken van bijstandsuitkeringen

Het Centraal Plan Bureau verwacht dat het aantal mensen met een bijstandsuitkering in 2018 landelijk zal afnemen (-1,2%). We zien deze afname nu nog vooral in de WW en nog maar mondjesmaat in de bijstand.

Tegelijkertijd zorgt de instroom van nieuwe doelgroepen (voormalig Wajong en Wsw) en statushouders voor nieuwe uitkeringen en zorgt de groei van de stad er voor dat ook het aantal huishoudens in de bijstand kan toenemen. Als we uitgaan van de positieve landelijke CPB prognose is de verwachting dat we in Utrecht uitkomen op circa 9.900 huishoudens met een bijstandsuitkering eind 2018.

In 2018 zetten we binnen WenI in op doorontwikkeling van *maatwerk, vereenvoudiging en preventie*.

Maatwerk

Soms leidt strikte toepassing van landelijk vastgestelde kaders tot onwenselijke of onredelijke gevolgen en situaties. Dat willen we voorkomen en daarom intensiveren we waar mogelijk maatwerk. Hierbij leren we vanuit de City deal Inclusieve stad en specifiek de pilot Ondiep Ontregelt. In nauwe samenwerking met interne en externe partners laten we de sociaal maatschappelijke context in de besluitvorming zwaarder meewegen.

Vereenvoudiging

We zetten daarnaast in op verdere verbetering en vereenvoudiging van de dienstverlening. Dat doen we onder andere door de doorontwikkeling van het nieuwe portaal Edison, binnen het Innovatieprogramma, in samenwerking met Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Wigo4it. Met dit nieuwe portaal is sinds 2017 de digitale aanvraagmogelijkheid voor een bijstandsuitkering verbeterd. Uitkeringsgerechtigden kunnen hun eigen dossier inzien en beheren. De digitale mogelijkheden en toepassingen worden in 2018 verder uitgebreid. Hierbij houden we ook aandacht voor de minder digitaal vaardige mensen. Dit door onder andere onze brieven eenvoudiger te maken. Vereenvoudiging is ook een belangrijk element in nieuwe wetgeving. Naar verwachting treedt in 2018 de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet in werking. Deze wet moet er uiteindelijk voor zorgen dat mensen met schulden voldoende middelen overhouden om te voorzien in hun levensonderhoud, waardoor ze niet verder in de problemen komen. Dat vergroot de kans dat ze een stabiele financiële situatie kunnen bereiken.

We willen door te experimenteren onderzoeken wat de beste manier is om bijstandsgerechtigden te stimuleren (meer) te participeren of werk te vinden. Uitvoeren van het wetenschappelijke experiment 'Weten wat werkt', samen met de Universiteit van Utrecht, kan ons veel leren over wat werkt in de bijstand en hoe regels eenvoudiger kunnen.

Preventie

Op het gebied van handhaving hebben we aandacht voor preventiebeleid. Via het concept Hoogwaardig Handhaven wordt door gerichte communicatie en dienstverlening bevordering van naleving van de regels geïntensiveerd. Het vroegtijdig opsporen van fraude heeft daarom ook onze prioriteit. Dit doen we door inwoners tijdig en goed te informeren over de handhavingsaanpak, de voorwaarden, regelgeving en door betere dienstverlening. Handhaving krijgt steeds meer een rol binnen multidisciplinaire projecten, zowel binnen de gemeente, als met diverse externe (landelijke) partijen. Op deze manier worden fraudesignalen vanuit een integrale benadering sneller en effectiever oppakt en wordt erger voorkomen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
06-3-1-1 Verstrekken bijstand	139.901	150.860	150.780	150.780	150.780	150.780
Totaal baten	139.901	150.860	150.780	150.780	150.780	150.780
Lasten						
06-3-1-1 Verstrekken bijstand	164.173	167.682	170.236	172.318	172.318	172.318
Totaal lasten	164.173	167.682	170.236	172.318	172.318	172.318
Saldo baten en lasten	-24.272	-16.822	-19.456	-21.538	-21.538	-21.538
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-24.272	-16.822	-19.456	-21.538	-21.538	-21.538

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Verstreken bijstand

We verwachten voor Utrecht in 2018 een tekort op de bijstand. Er zijn kleine verbeteringen doorgevoerd in het verdeelmodel voor de bijstand, maar deze hebben voor Utrecht niet geleid tot een wezenlijk financiële compensatie in de bijstandstekorten. We blijven ons ook in 2018 inzetten, onder meer door lobby activiteiten en bestuursrechtelijke procedures, voor verdere verbeteringen van het model en de vangnetregeling die recht doen aan de Utrechtse situatie. In oktober 2017 wordt het voorlopig budget 2018 bekendgemaakt. Bij de besluitvorming van de Voorjaarsnota 2017 zijn ter dekking van de verwachte tekorten de lasten met 4,000 miljoen euro verhoogd en in 2018 met 6,700 miljoen euro. In 2019 en verder zijn de lasten met 9,100 miljoen euro verhoogd.

Verbonden partijen

Bijdrage [Wigo4it](#) 1,7 miljoen euro

Subdoelstelling 3.2 Utrechters die financieel niet in staat zijn om te participeren worden ondersteund

Indicatoren subdoelstelling 3.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E3.2.1.1	Bereik armoedere-gelingen	Armoede-monitor			U-pas: ≥ 90%, Individuele Inkomenstoeslag: ≥ 90%, Ziektekostenverzekering: ≥ 40%	U-pas: ≥ 90%, Individuele Inkomenstoeslag: ≥ 90%, Ziektekostenverzekering: ≥ 70%
E3.2.1.2	Van alle Utrechters die aangeven slecht te kunnen leven van hun inkomen stijgt het percentage dat 'weinig tot geen problemen ervaart met meedoen'		53%		53%	60%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P3.2.1.1	Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand	WenI	3.900	4.838	4.000	3.500
P3.2.1.2	Aantal schuldregelingen	WenI	653	747	750	750
P3.2.1.3	Aantal huishoudens in budgetbeheer	WenI	485	631	650	800
P3.2.1.4	Aantal U-pashouders	WenI	35.799	39.137	39.500	40.000
P3.2.1.5	Aantal toekenningen individuele inkomenstoeslag	WenI	5.715	6.068	6.100	6.100

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E3.2.1

Geen Utrechter wordt vanwege financiële belemmeringen in zijn/haar participatie belemmerd

Met de armoedeaanpak streven we ernaar dat mensen ondanks een laag inkomen mee kunnen doen in de maatschappij en kinderen de kans krijgen hun talenten te ontwikkelen. We bieden ondersteuning zo veel mogelijk preventief, in een zo'n vroeg mogelijk stadium en op maat, om armoede en schulden te voorkomen. Daarnaast bieden we ondersteuning gericht op participatie, in de vorm van schuldhulpverlening en in bijzondere situaties via de bijzondere bijstand.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P3.2.1

Bestrijden van armoede door financiële ondersteuning van huishoudens met een vastgesteld maximum inkomen (vaste lasten, schuldhulpverleningen en bijzondere bijstand)

Ook in 2018 ontwikkelen we de armoedeaanpak in Utrecht samen met partners in de stad verder door. In de aanpak ligt de focus op vroegtijdige signalering en ondersteuning om armoede en schulden te voorkomen en tijdig aan te pakken. De projecten vroeg-signalering van betalingsachterstanden en ondersteuning bij levensgebeurtenissen zetten we voort en breiden we waar mogelijk uit. Speciale aandacht is er voor kinderen en jongeren. In 2017 is het fonds voor jongeren gestart waarbij we in het eerste jaar we van 20 jongeren de problematische schulden afkopen (revolverend fonds). Met de extra gelden vanuit het Rijk voor kinderen in armoede is het U-pas kind-pakket uitgebreid en is een sport-attributenfonds en zwemvangnetregeling geïntroduceerd.

In het najaar van 2017 verschijnt de armoedemonitor Utrecht. In de monitor is er speciaal aandacht voor kinderen, werkende armen, jongeren en ouderen. Deze monitor gebruiken we in de doorontwikkeling van de armoedeaanpak. Dit past bij de beweging die we hebben ingezet, waarbij we elk jaar op basis van concrete resultaten en leerervaringen de volgende stap bepalen. Uitgangspunt blijft hierbij de armoederegelingen eenvoudig en toegankelijk vorm te geven.

De U-pas en de collectieve zorgverzekering voor minima (CZM) zijn de basis armoederegelingen waar iedereen met een inkomen tot 125 van de bijstandsnorm gebruik van kan maken. Samen met het nieuwe U-pasbureau maken we het gebruik van de U-pas eenvoudiger en breiden we het aanbod verder uit, aansluitend bij de behoefte van U-pashouders met o.a. laagdrempelig wijkaanbod en kortingsaanbod. We zetten in op verdere toename van het gebruik van de U-pas. Er is al een stijgende lijn te zien: gebruik van het budget is onder volwassenen is gestegen van 17% in U-pas jaar 2015/2016 naar 31% in 2016/2017. Onder kinderen zien we een toename van het gebruik van 66% naar 80%. De CZM wordt vanaf 2018 geboden door Zorg en Zekerheid, waarmee een inhoudelijk goed en betaalbaar pakket voor minima is geborgd. Utrechters moeten zelf overstappen naar de nieuwe verzekeraar. We verwachten daarom dat het bereik in het eerste jaar lager ligt dan voorheen. Samen met Zorg en Zekerheid gaan we ons actief inzetten om zoveel mogelijk mensen over te laten stappen.

Door de groei van de stad en beter bereik van mensen in armoede zien we het beroep op de armoederegelingen toenemen. Het extra budget voor de groei van de stad, wordt hiervoor ingezet. Het aantal aanvragen bijzondere bijstand voor beschermingsbewind blijft stijgen. De invloed van de gemeente op de kosten is beperkt. We blijven inzetten op daling van het aantal aanvragen beschermingsbewind binnen de bijzondere bijstand door het opzetten van de alternatieve lichtere voorziening, samenwerking met bewindvoerders en de rechtbank en gesprek met het Rijk. Een andere belangrijke pijler van de armoedeaanpak is intensieve ondersteuning bij schulden. We zien dat het aantal Utrechters dat gebruik maakt van schulddienstverlening toeneemt. Ook zien we dat de complexiteit van de problematiek toeneemt o.a. doordat het gebruik van totaalbudgetbeheer sterker toeneemt dan lichtere vormen van budgetbeheer. Preventie, vroegsignalering en het ondersteunen bij de aanpak van (problematische) schulden blijft een belangrijke opgave. De toegang voor hulp is laagdrempelig en ligt volledig bij de buurtteams. We zijn positief over de ingeslagen weg. Samen met buurtteams en U Centraal ontwikkelen we de dienstverlening verder door, bijvoorbeeld gericht op het

leveren van maatwerk, ontwikkeling van competenties en kennis van medewerkers en de aansluiting bij spoor 1 de Sociale basis. Zelfstandigen weten de weg naar de schuldhulpverlening beter te vinden, we zien het beroep hierop toenemen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
06-3-2-1 Armoedebestrijding	253	180	180	180	180	180
Totaal baten	253	180	180	180	180	180
Lasten						
06-3-2-1 Armoedebestrijding	23.284	24.603	24.458	22.098	22.098	22.098
Totaal lasten	23.284	24.603	24.458	22.098	22.098	22.098
Saldo baten en lasten	-23.031	-24.423	-24.278	-21.918	-21.918	-21.918
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	331	731	331	0	0	0
Geraamd resultaat	-22.700	-23.692	-23.947	-21.918	-21.918	-21.918

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Armoedebestrijding

De lasten voor armoedebestrijding dalen in 2018 met 0,149 miljoen euro. De lasten voor schulddienstverlening zijn 0,560 miljoen euro lager in 2018. In de Programmabegroting 2017 is incidenteel 0,560 miljoen euro opgenomen voor een Revolverend Fonds jongeren, conform besluitvorming bij de voorjaarsnota 2016.

Aan de andere kant zijn de lasten 0,811 miljoen euro hoger door middelen voor groei van de stad en loon- en prijscompensatie. Ten slotte zijn de lasten voor het Woonlastenfonds 0,400 miljoen euro lager in 2018. Dit betreft het budget dat in 2016 tot en met 2018 beschikbaar was voor compensatie van de huurkorting.

Na 2019 dalen de lasten met 2,360 miljoen euro. Dit komt onder andere door de afbouw van het woonlastenfonds en het vervallen van het budget ter compensatie van de huurkorting en van het incidenteel extra budget voor beschermingsbewind.

Onderwijs

Algemene programmadoelstelling

Goed onderwijs is de drijvende kracht achter de ontwikkeling en ontplooiing van ieder mens. Elke leerling verdient het onderwijs dat hem of haar stimuleert zijn of haar talenten maximaal te ontwikkelen en te benutten. Onderwijs draagt bij aan een brede ontwikkeling van leerlingen. Goed onderwijs draagt bovendien bij aan een bloeiende economie.

Daarnaast willen we dat iedere bewoner vrije en laagdrempelige toegang heeft tot media als bronnen van kennis en cultuur.

Visie en beleid op het gebied van onderwijs zijn vastgelegd in het collegeprogramma, in de Utrechtse Onderwijs Agenda (UOA) 2014-2018 en het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025. We continueren de samenwerking in de Utrechtse Onderwijsagenda omdat we door de bundeling van krachten, Utrecht als stad van kennis willen versterken; een ieder draagt daaraan bij vanuit hun eigen rol en kracht.

In de Utrechtse Onderwijs Agenda 2014-2018 stellen we ons ten doel kinderen en jongeren zoveel mogelijk bagage mee te geven om hun kansen op een betekenisvolle toekomst te vergroten en een goede start op de arbeidsmarkt mogelijk te maken. We werken er samen met onze partners aan om ervoor te zorgen dat leerlingen zoveel mogelijk gelijke kansen krijgen en benutten. We doen dit door inzet op vijf lijnen: kwaliteit van het onderwijs, VVE en onderwijsachterstandenbeleid, talentontwikkeling, warme overgangen en stapelen van diploma's in de schoolloopbaan en ouderbetrokkenheid. Analyses van het in 2017 uitgevoerde onderzoek van de Universiteit Utrecht naar gelijke kansen in het Utrechtse onderwijs zijn de basis voor ons beleid in 2018 en zullen belangrijke input vormen voor het meerjarenbeleid in de nieuwe Utrechtse Onderwijsagenda vanaf 2019.

Uiteraard heeft ook in 2018 de kwaliteit van het onderwijs in Utrecht onze aandacht. Jaarlijks hebben we hierover contact met de schoolbesturen en raden van toezicht. Samen met de inspectie bespreken we regelmatig de ontwikkelingen en nemen maatregelen waar mogelijk en nodig. Verder draagt de onderwijsimpuls bij aan innovatie, wat de kwaliteit van het onderwijs ook ten goede komt.

Belangrijke randvoorwaarden voor dit alles zijn een optimale huisvesting, een gevarieerd onderwijsaanbod, handhaving en uitvoering van de Leerplichtwet en het regelen van leerlingenvervoer.

De visie van de bibliotheek 'Utrecht maakt kennis met de bibliotheek van de 21e eeuw' blijft leidend in haar transformatie naar een programmerende bibliotheek, waarbij het aanbod afgestemd is op de verschillende groepen in de stad.

Om de inzet binnen het programma onderwijs op een gelijk niveau te kunnen houden, zijn in het kader van de maatschappelijke investeringsagenda extra middelen toegekend. Met deze middelen realiseren we gelijkblijvende inzet per leerling en hebben we de mogelijkheid extra inzet te plegen waar dit door de groei van de stad nodig is. Om inzet per leerling gelijk te houden, verhogen we de financiële middelen voor leerlingenvervoer, leerplicht en cultuureducatie. Ook subsidies voor cognitie, zorg en talentontwikkeling worden veelal toegekend op basis van het aantal leerlingen. Met de groei van de stad daalden de beschikbare middelen per leerling. Met de extra beschikbare middelen kunnen we de inzet per leerling op peil houden.

Verplichte indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken zijn er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Voor het programma Onderwijs dit:

Indicator	Eenheid	Bron	2014	2015	2016
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	3,12	2,33	1,04
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	151,47*	38,44	37,31
Dit betreft een onjuist cijfer. DUO is hierop geattendeerd.					
Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	Gegevens niet beschikbaar	Gegevens niet beschikbaar	Gegevens niet beschikbaar
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	3,1	Gegevens niet beschikbaar	Gegevens niet beschikbaar

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Visie Utrechtse Onderwijs Agenda 2014-2018 'Utrecht daagt je uit'](#) (pdf, 3,4 MB)
- Voortgangsrapportage Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting (pdf, 930 kB)
- [Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025: bijlage 1 MPOHA](#) (pdf, 1,7 MB); [bijlagen 2 t/m 6 MPOHV](#) (pdf, 710 kB)
- [Visie 'Utrecht maakt kennis met de bibliotheek van de 21e eeuw' 2015](#)

Kwalitatief goed en gevarieerd onderwijshuisvestingsaanbod

Subdoelstelling 1.1 Adequate onderwijshuisvesting

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E1.1.1 Drie denominaties per wijk	Leerlingadministratie	100%	100%	100%	100%	100%
E1.1.1 Twee onderwijsconcepten op stedelijk niveau	Leerlingadministratie	100%	100%	100%	100%	100%
E1.1.1 Twee scholen speciaal onderwijs op stedelijk niveau	Leerling-administratie	100%	100%	100%	100%	100%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P1.1.1 Projecten Leidsche Rijn	Voortgangsrapportage			25	39	42
P1.1.1 Projecten opgeleverd (MPOHV) wel						
P1.1.1 cumulatief	Voortgangsrapportage			1	6	38

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P1.1.1 Aantal gerealiseerde projecten masterplan PO en (V)SO	Voortgangsrapportage masterplan		102	Masterplan in afgerond		
P1.1.1 Aantal gerealiseerde projecten in Masterplan VO	Voortgangsrapportage masterplan		Masterplan is afgerond	Masterplan is afgerond		
P1.1.1 Projecten opgestart (MPOHV) niet cumulatief	Voortgangsrapportage			14	18	0
Toelichting: In 2022 is wel weer opstart van nieuwe projecten voorzien.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Er is keuzevrijheid voor ouders uit diverse denominaties en onderwijsconcepten; daarnaast is er een passend aanbod voor iedere leerling

Door het bieden van kwalitatief goede onderwijshuisvesting en een gevarieerd onderwijsaanbod kunnen ouders in Utrecht kiezen voor onderwijs vanuit diverse denominaties en vanuit verschillende onderwijsconcepten (zoals Jenaplan, Montessori). Ook hebben we een breed onderwijsaanbod van regulier tot en met speciaal onderwijs zodat leerlingen zoveel mogelijk in Utrecht naar school kunnen.

Voor onderwijshuisvesting hebben we een wettelijke taak. Daarbinnen hebben we een beperkte invloed op de vanuit maatschappelijke oogpunt wenselijke subdoelstelling om keuzevrijheid na te streven voor ouders. Hierin zijn de schoolbesturen vrij in handelen, hebben de regie en het initiatief. Wij bewaken en signaleren. Voor het basisonderwijs vinden we het belangrijk dat er in ieder geval keuze is op wijkniveau. Voor het voortgezet onderwijs kijken we naar variatie en breedte van het aanbod op stedelijk niveau.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Versterken van de educatieve infrastructuur

Masterplan

Het masterplan primair onderwijs (PO) en (V)SO is afgerond.

Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV)

Utrecht groeit de komende jaren naar verwachting naar 407.000 inwoners in 2030. Die groei vraagt om een adequaat tempo en invulling van onderwijsvoorzieningen, waaronder primair, speciaal en voortgezet onderwijs. Het MPOHV voorziet hierin. Met de schoolbesturen van het voortgezet onderwijs hebben we afspraken gemaakt over de groeiopgave en de invulling, zie de brief 'Voortgang invulling groeiopgave onderwijshuisvesting' van 9 juni 2017. Met de schoolbesturen van het primair onderwijs zijn we ook gestart met gesprekken over dit onderwerp. Vanwege de snelle leerlingengroei in het voortgezet onderwijs wordt in 2018 tijdelijke huisvesting gerealiseerd in Leidsche Rijn Centrum (Leeuwestein Noord). Het aanbestedingstraject is hiervoor in de tweede helft van 2017 gestart om op tijd klaar te zijn. Naar verwachting wordt in het 4^e kwartaal 2018 de nieuwbouw van het VO Vleuterweide opgeleverd, waarin het Via Nova gehuisvest zal worden. In 2018 zal ook gestart worden met de bouw van het Berlijnplein, de nieuwe locatie voor het voortgezet onderwijs. Tenslotte zal in 2018 ook voor het speciaal onderwijs nieuwe huisvesting voor SO Fier worden gerealiseerd.

Referentiekader Leidsche Rijn

Onderwijshuisvesting voor het primair onderwijs in nieuw te ontwikkelen wijken in Leidsche Rijn is opgenomen in het Referentiekader Leidsche Rijn. Het betreft de nieuwbouw van de onderwijsgebouwen in de wijken zoals Rijnvliet, Haarzicht, Haarrijn, Leeuwesteyn Noord en Leidsche Rijn Centrum. Alle projecten zijn inmiddels gestart. De planning is dat deze projecten uitgevoerd zijn eind 2019.

Plan van scholen

Vier basisscholen hebben hiervoor een aanvraag ingediend om opgenomen te worden op het Plan van Scholen Basisonderwijs. Het gaat om de Stichting Islamitisch Onderwijs in Leidsche Rijn, Stichting Monton in Utrecht stad, Stichting Protestants Christelijk Onderwijs in Leeuwensteijn en van Stichting Happy Kids Education in Utrecht stad. Voor deze scholen krijgt Utrecht – na toetsing en goedkeuring door het ministerie van OCW – vanaf augustus 2018 de huisvestingsplicht.

Multi Functionele Accommodaties (MFA)

Voor de verbetering van de vier MFA's in Leidsche Rijn (Het Zand, Waterwin, Weide Wereld en Voorn) zijn we in 2017 gestart met de haalbaarheidsstudies, ter voorbereiding op de uitvoeringsfase. In dit proces wordt intensief samengewerkt met alle partners en gebruikers van de MFA's. De uitkomst van de haalbaarheidsstudies wordt gebruikt om in 2018 de aanbestedingsprocedures te kunnen starten en over te gaan op de uitvoering ten behoeve van de verbeteringen in deze MFA's.

Internationale School Utrecht (ISU)

Op 18 mei 2017 hebben de Gemeente Utrecht, Stichting International School Utrecht en Universiteit Utrecht een intentieovereenkomst getekend. In de intentieovereenkomst is vastgelegd gezamenlijk de ruimtelijke, planologische, juridische, financiële en technische haalbaarheid te onderzoeken voor de definitieve huisvesting van de International School voor 1200 leerlingen met sportvoorzieningen op de locatie aan de Cambridgelaan op het USP De Uithof. Naar verwachting leggen we het haalbaarheidsonderzoek in het 2e kwartaal 2018 voor aan de gemeenteraad.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
07-1-1-1 Educatieve infrastructuur	2.142	3.896	1.587	1.587	1.587	1.587
Totaal baten	2.142	3.896	1.587	1.587	1.587	1.587
Lasten						
07-1-1-1 Educatieve infrastructuur	39.880	40.209	43.245	43.017	43.637	43.237
Totaal lasten	39.880	40.209	43.245	43.017	43.637	43.237
Saldo baten en lasten	-37.738	-36.313	-41.659	-41.431	-42.051	-41.651
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	2.206	11.229	0	0	0	0
Onttrekking reserves	3.396	8.905	2.349	2.349	2.349	2.349
Geraamd resultaat	-36.548	-38.637	-39.310	-39.082	-39.702	-39.302

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Educatieve infrastructuur

Baten

Ten opzichte van 2017 zijn de baten per saldo 2,309 miljoen euro lager.

Er zijn lagere baten in 2018 ten opzichte van 2017 van totaal 2,344 miljoen euro. Dit komt door:

- Een incidentele baat in 2017 voor de afdracht onderhoud door schoolbesturen van 0,575 miljoen euro

- Een incidentele baat in 2017 voor de vorming van een reserve vaste activa onderwijsproject MAVO TIEN van 0,202 miljoen euro
- Een incidentele baat in 2017 betreffende een interne bijdrage vanuit het Programma Onderwijs(Maatschappelijke Ontwikkeling) in het Huisvestingsprogramma Onderwijs 2017 van 1,2 miljoen euro
- Een incidentele baat in 2017 betreffende een interne bijdrage vanuit het Programma Stedelijke Ontwikkeling in de onderwijsprojecten KC Gagel Noord en Loevenhoutsedijk van totaal 0,367 miljoen euro

Er zijn hogere baten in 2018 ten opzichte van 2017 van totaal 0,035 miljoen euro. Dit komt door:

- Een lagere baat diversen in 2017 van 0,035 miljoen euro

Lasten

Ten opzichte van 2017 zijn de lasten per saldo in 2018 totaal 3,036 miljoen euro hoger.

Er zijn lagere lasten in 2018 ten opzichte van 2017 van totaal 3,202 miljoen euro. Dit komt door:

- Een onttrekking aan de programmareserve Onderwijs voor de tijdelijke huisvesting, 1e inrichting onderwijsleerpakket en meubilair, onderhoud gebouwen, verhuiskosten en asbestsanering leidt tot een incidentele lastenverhoging in 2017 en dus tot een lagere last van 1,770 miljoen euro in 2018.
- De kosten van de 1e inrichting onderwijsleerpakket en meubilair van scholen in Leidsche Rijn leiden tot een incidentele lastenverhoging in 2017 en dus tot een lagere last van 0,285 miljoen euro in 2018.
- De kosten van de betaling aan schoolbesturen van genormeerde bedragen voor de materiële instandhouding van VVE(Voor- en Vroegschoolse Educatie)-lokalen en onderhoud en aanpassing van deze lokalen, leiden tot een incidentele lastenverhoging in 2017 en dus tot een lagere last van 0,572 miljoen euro in 2018.
- De kosten voor de uitvoering van het Huisvestingsprogramma 2017 op de onderdelen huurvoorzieningen en onvoorzien leiden tot een incidentele lastenverhoging in 2017 en dus tot een lagere last van 0,575 miljoen euro in 2018.

Er zijn hogere lasten in 2018 ten opzichte van 2017 van totaal 6,238 miljoen euro. Dit komt door:

- In overeenstemming met het besluit bij de Voorjaarsnota 2016 leiden de kosten voor het op orde brengen van de vier in Leidsche Rijn aangewezen MFA's de Weide Wereld, Voorn, Waterwin en Het Zand en de MFA Nieuw Welgelegen tot een lastenverhoging in 2018 ten opzichte van 2017 van 0,660 miljoen euro.
- Er zijn 0,200 miljoen euro hogere lasten in 2018 ten opzichte van 2017 voor kapitaallasten/ Onroerend Zaak Belasting als gevolg van de Groei van de Stad.
- Als gevolg van de toegekende prijscompensatie 2018 zijn de lasten in 2018 ten opzichte van 2017 0,076 miljoen euro hoger.
- Als gevolg van een incidentele lagere interne kostentoedeling binnen de UVO in 2017 zijn in 2018 de lasten 0,020 miljoen euro hoger ten opzichte van 2017.
- In 2017 storten we incidenteel 5,247 miljoen euro in een reserve vaste activa voor de financiering van lopende investeringsprojecten. De storting in de vaste activa reserve betreft de volgende projecten: nieuwbouw mavo TIEN (inclusief gymzaal); Handelstraat 51/E. Meijsterlaan, uitbreiding permanent 3 lokalen; Maliebaan 56, permanente uitbreiding 12e en 13e groep en één speellokaal; Aboe Da'od Marnixlaan 362, uitbreiding voor twee groepen (een permanent en een tijdelijk) door middel van in pandige aanpassing; De Wissel Oortlaan 1, uitbreiding permanent één lokaal (9e groep); Kranenburg, school voor Praktijkonderwijs, groei tot 290 II; nieuwbouw/huisvesting Belle van Zuylen Academie voor 70/80 leerlingen; X11, nieuwbouw 2e locatie tot 600 II; nieuwbouw VO breed Leidsche Rijn; Mytyschool Blauwe Vogelweg 11, vervangende nieuwbouw vso-deel(tijdelijk omzetten naar permanent); Mytyschool so-deel Blauwe Vogelweg 11 (Mytyschool), renovatie; Cremerstraat 378, nieuwbouw gymzaal in de buurt (n plaats van renovatie huidige gymzaal); Jules Verne Opzoomerstr 1/Joan Roëllstr 12, bouwvoorbereiding vervangende nieuwbouw; De Passie Zwarte Woud 211, vervangende nieuwbouw. Als gevolg hiervan zijn de lasten in 2018 voor een bedrag van 5,247 miljoen euro hoger ten opzichte van 2017.
- Als gevolg van een incidentele lagere last diversen zijn de lasten in 2018 voor een bedrag van 0,035 miljoen euro hoger ten opzichte van 2017.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In 2018 onttrekken we 2,349 miljoen euro aan de reserve vaste activa ter dekking van de opgeleverde en geactiveerde projecten

Subdoelstelling 1.2 Adequaat leerlingvervoer

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal thuiszittende kinderen als gevolg van ontbrekend	Administratie	Schooljaar				
E1.2.1 leerlingenvervoer	Leerlingzaken/thuiszitters	2010-2011	0	0	0	0

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P1.2.1 Klanttevredenheid	Klanttevredenheidsonderzoek		7,7	7,6	8	8

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Leerlingen die dit nodig hebben kunnen met behulp van leerlingenvervoer onderwijs volgen

Het recht op leerlingenvervoer is in de wet vastgelegd. Door de inzet van leerlingenvervoer zijn kinderen in staat het onderwijs van hun keuze en/of met het juiste niveau te volgen wanneer dat niet in de buurt aanwezig is. De regeling leerlingenvervoer is een vergoeding van de vervoerskosten voor een leerling. Dit is voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte in het reizen van en naar school. Bijvoorbeeld voor leerlingen in het speciaal onderwijs die hiervoor moeten reizen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Verzorgen van leerlingenvervoer naar scholen

Samen met de klankbordgroepen van ouders en professionals uit het onderwijs volgen en evalueren we de (uitvoering van de) verordening. Gezamenlijk streven we ernaar dat de klanttevredenheid gelijk blijft, op het cijfer 8. Mochten aanpassingen in de verordening nodig zijn, dan bereiden we dit gezamenlijk met de klankbordgroepen voor en leggen dit voor aan de gemeenteraad. We zetten in op vergroten van de zelfredzaamheid van leerlingen, zodat ook met de groei van de stad alle leerlingen in staat zijn onderwijs van hun keuze en niveau te volgen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
07-1-2-1 Leerlingenvervoer	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
07-1-2-1 Leerlingenvervoer	3.696	3.541	3.568	3.568	3.568	3.568
Totaal lasten	3.696	3.541	3.568	3.568	3.568	3.568
Saldo baten en lasten	-3.696	-3.541	-3.568	-3.568	-3.568	-3.568

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-3.696	-3.541	-3.568	-3.568	-3.568	-3.568

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Kwalitatief goed onderwijs

Subdoelstelling 2.1 Alle Utrechtse leerlingen van 0-12 jaar bereiden zich voor op het behalen van een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Alle leerlingen vinden een plaats in het voortgezet onderwijs	Leerlingadministratie		100%	100%	100%	100%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Het aantal thuiszitters (aantal kinderen dat langer dan 3 maanden thuis heeft gezeten zonder passend aanbod)			n.v.t.	n.v.t.	15/30.000	0
Toelichting: Deze indicator is in 2017 voor het eerst opgenomen. Daar het hier om kleine aantallen gaat, geven we de waarde van de indicator weer met de volledige breuk van teller en noemer.						
	Opgave	Spelonderwijs				
P2.1.1 % bereik doelgroeppeuters	Utrecht		94%	n.n.b.	95%	95%
P2.1.1 Aantal brede scholen			12	12	12	12
Aantal combinatie functionarissen (fte) sport, cultuur en onderwijs			36	26,8	26,8	26,8
Toelichting: Totaal aantal combinatiefuncties is 36, waarvan 26,8 op PO en 9,2 op VO gericht.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

Alle leerlingen beschikken over een optimale voorbereiding zodat ze toegerust zijn voor vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt

Onderwijs vormt de basis voor de ontwikkeling en ontplooiing van kinderen. Elke leerling verdient het onderwijs dat hem of haar stimuleert om talenten te ontwikkelen en te benutten. Dit begint thuis en op school. In de leeftijd van 0 tot 12 jaar spelen opvang, voorschoolse educatie en primair onderwijs een belangrijke rol in de voorbereiding voor leerlingen om talenten te ontwikkelen. We willen leerlingen zoveel mogelijk bagage meegeven en hun kansen op een betekenisvolle toekomst vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Vorbereiden van leerlingen op hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school

Cognitie

Het rijk heeft de oorspronkelijke afspraken Bestuursakkoord en Onderwijsachterstanden (2012-2015) opnieuw met een jaar verlengd en het loopt nu door tot en met 2018. Met het uitblijven van een nieuw beleidskader en duidelijkheid over het budget vanaf 2019 kiezen we ervoor om het bestaande beleid voor de Taalschool, leertijduitbreiding (in de vorm van schakelklassen en extra uren leertijd) en de Brede School Academie voor schooljaar 2017-2018 te continueren. We handhaven het bereikpercentage van 95% doelgroeppeuters voor 2018.

We continueren in 2018 de zomerscholen en de zeven Brede School Academies Primair Onderwijs in de wijken Overvecht, Zuidwest, Noordwest en Zuid.

Samen met de onderwijspartners in de stad ontwikkelen we een visie op het Onderwijsachterstandenbeleid voor de periode 2019-2022. Hierin nemen we de consequenties van een mogelijke korting vanuit het rijk op het beschikbare budget vanaf 2019 mee. We maken al vanaf augustus afspraken hoe we de overgang naar de nieuwe periode gaan vormgeven (schooljaar 2018-2019), zodat er geen veranderingen zijn lopende het schooljaar.

In Utrecht kiezen we voor continuïteit van het voorschoolse aanbod met een eenjarige beleidsregel. Dit geeft ons de mogelijkheid om met alle betrokkenen de voorschoolse educatie en het kortdurend ontwikkelingsgericht aanbod vanaf 2019 zorgvuldig vorm te geven, met behoud van kwaliteit en in overeenstemming met de wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.

Ouders hebben grote invloed op de kansen van hun kinderen, daarom zetten we in 2018 opnieuw in op versterken van educatief partnerschap met ouders, waardoor de benadering van kinderen thuis en op school met elkaar wordt afgestemd. Hiervoor worden onder meer de ouderlokalen ingezet als plek voor ontmoeting en samenwerking tussen buurt, school en ouders. We zetten specifiek extra in op ondersteuning van ouders en kind in Overvecht. Deze opgave wordt opgenomen binnen het versnellingsplan bij het thema Opvoeden en Opgroeien. Door aan te haken op het versnellingsplan kunnen we beter en sneller toewerken naar een duurzame en geïntegreerde aanpak 0 – 6 jaar.

De professionaliseringsaanpak Nu voor Later is door de onderwijspartners overgenomen. In 2018 met een accent op het onderwerp educatief partnerschap met ouders. De Voorschoolse sector en het primair onderwijs werken hierbij samen met de Universiteit Utrecht (UU). In 2018 neemt UU deel aan internationaal onderzoek wat in beeld gaat brengen wat de verwachtingen en ervaringen zijn van diverse groepen (migranten)ouders ten aanzien van de schoolloopbaan van hun kinderen. Op basis van de onderzoeksgegevens wordt digitaal materiaal ontwikkeld en een aanpak waarmee ouders zelf actief aan de slag kunnen met ontwikkelings- en taalstimulerende activiteiten.

Zorg 0-12

Wij continueren de (verdere versterking van) de kernpartneraanpak in de voorschoolse voorzieningen en de (speciale) basisscholen. Specifieke inzet bieden we op het verminderen van langdurig thuiszitten door uitvoering van het Utrechtse en G4 thuiszitterspact. Verder continueren we de inzet van leerlingbegeleiding, het zorgplatform, het project Kleuter Extra en conciërges in het basisonderwijs. Het Samenwerkingsverband Utrecht PO heeft besloten om een stedelijk beleid op meer- en hoogbegaafdheid te formuleren.

Talentontwikkeling en burgerschap

We gaan door met de inzet brede talentontwikkeling in de twaalf Brede Scholen in de stad en daarnaast op 11 niet-brede scholen met veel gewichtenleerlingen. Het gaat om 53 schoollocaties met ongeveer 14.000 leerlingen. De pijlers voor samenwerking binnen de Brede scholen zijn talentontwikkeling, ouderbetrokkenheid en een gezamenlijke pedagogische aanpak. De inzet op talentontwikkeling (onder andere sport, cultuur, techniek) gebeurt voor een belangrijk deel door combinatiefunctionarissen. De

inzet en effecten van de combinatiefuncties worden landelijk onderzocht door het Mulier instituut. De resultaten van dit onderzoek vormen de input voor een besluit over de toekomst van cofinanciering door het rijk vanaf 2019. In 2018 bereiden we ons met het veld voor op wat dit betekent voor het beleid en de uitvoering.

In het kader van het versnellingsplan Overvecht krijgen docenten en pedagogisch medewerkers een training aangeboden over het thema polarisatie. Hierbij sluiten we aan bij de Vreedzame School/Vreedzame Wijk en bij de behoeften van het onderwijs en voorschoolse educatie. Binnen het programma Utrecht Zijn We Samen (UZWS) heeft het college een taskforce ingesteld; onderwijs is hierin een belangrijk thema. Op advies van de taskforce wordt gewerkt aan een Delphi-onderzoek onder docenten, leerlingen en ouders naar hun ervaringen met polarisatie en radicalisering. Mede op basis hiervan ontwikkelen we daarnaast een didactisch instrument (toolbox) voor verschillende onderwijsniveaus om polarisatie, radicalisering en terrorisme bespreekbaar te maken en te voorkomen.

Cultuureducatie

Voor schooljaar 2016-2017 hebben 93% van de scholen een aanvraag ingediend voor cultuureducatie. Deze aanvraag loopt door tot eind 2017, omdat we in 2018 overgaan op aanvragen per kalenderjaar. Met bijeenkomsten voor scholen en culturele instellingen continueren we in 2018 ondersteuning op kennisuitwisseling en ontmoeting tussen aanbod en vraag.

Integrale Kind Centra (IKC)

We zijn aangesloten op de landelijke en lokale ontwikkelingen rondom de Integrale Kindcentra (IKC). Vanuit de IKC-tafel van de UOA is in 2017 een stuurgroep IKC ontstaan. Met gezamenlijke middelen vanuit gemeente, onderwijsbesturen en kinderopvangorganisaties is een procesversneller werkzaam vanaf september 2017 voor een periode van twee jaar, die enerzijds kennisdeling rond de ontwikkeling van integrale kindcentra organiseert en anderzijds bestaande en nieuwe IKC- initiatieven gaat ondersteunen in de stad met als doel dat er op korte termijn meer IKC's komen.

De inzet op bovengenoemde activiteiten neemt toe in omvang met de groei van de stad. De middelen uit de maatschappelijke investeringsagenda gebruiken we om een gelijkblijvende inzet per leerling te realiseren. Zo is het bedrag beschikbaar voor leerlingbegeleiding de afgelopen jaren gedaald, met deze middelen brengen we dit weer op niveau. Ook het beschikbare bedrag per leerling voor cultuureducatie houden we gelijk. Tot slot zetten we middelen in voor opvang van het groeiend aantal kinderen op peuterspeelzalen, vve en basisscholen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
07-2-1-1 Talentontwikkeling 0-12 jaar	17.894	17.414	17.414	17.414	17.414	17.414
Totaal baten	17.894	17.414	17.414	17.414	17.414	17.414
Lasten						
07-2-1-1 Talentontwikkeling 0-12 jaar	30.491	29.680	32.504	31.774	31.963	31.963
Totaal lasten	30.491	29.680	32.504	31.774	31.963	31.963
Saldo baten en lasten	-12.597	-12.266	-15.090	-14.360	-14.549	-14.549
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	1.000	-1.000	0	0	0
Onttrekking reserves	2	2	2	2	2	2
Geraamd resultaat	-12.595	-13.264	-14.089	-14.359	-14.548	-14.548

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Talentontwikkeling 0-12 jaar

De begrote baten blijven in 2018 op hetzelfde niveau als in 2017. De baten op deze doelstelling komen voor het grootste deel vanuit de rijksmiddelen voor het onderwijs achterstandenbeleid.

De begrote lasten zijn in 2018 2,824 miljoen euro hoger dan in 2017. Dit is een optelsom van:

- Het overhevelen van niet bestede middelen (1,000 miljoen euro) naar 2018, conform de voorjaarsnota 2017, om een eventuele terugval in rijksmiddelen in 2018 op te vangen.
- De toevoeging van de loon- en prijsindex aan de begroting ter hoogte van 0,140 miljoen euro.
- In 2018 wordt 0,190 miljoen euro meer uitgegeven aan voorschoolse voorziening peuteropvang
- In 2018 is 0,541 miljoen euro beschikbaar voor de maatschappelijke investeringsagenda zoals opgenomen in de voorjaarsnota 2017.
- 0,131 miljoen euro is het saldo van overige diverse lasten.
- 0,178 miljoen euro lagere lasten omdat het budget voor middelen voor Amateurkunst in de Wijk overgeheveld is naar Cultuur

De mutatie van de reserve heeft betrekking op het overhevelen van de niet bestede middelen (1,000 miljoen euro) naar 2018. Het overhevelen van de middelen loopt via de algemene dekkingsreserve.

Subdoelstelling 2.2 Alle Utrechtse leerlingen van 12-23 jaar behalen een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
% 17-22 jarigen met startkwalificatie	Leerlingadministratie	78%	94%	94%	95%	95%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Het aantal thuiszitters (aantal kinderen dat langer dan 3 maanden thuis heeft gezeten zonder passend aanbod)			n.v.t.	n.v.t.	30/16.000	0
Toelichting: Deze indicator is in 2017 voor het eerst opgenomen. Daar het hier om kleine aantallen gaat, geven we de waarde van de indicator weer met de volledige breuk van teller en noemer.						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
					VO onderb: 0,75%; VMBO bovenb: 3%; HAVO/VWO bovenb: 0,5%; MBO1: 27,5%; MBO2: 9,5%; MBO3: 3,6%; MBO4: 2,75%	VO onderb: 0,75%; VMBO bovenb: 3%; HAVO/VWO bovenb: 0,5%; MBO1: 27,5%; MBO2: 9,5%; MBO3: 3,6%; MBO4: 2,75%
		2013: VO- onderbouw 1%; VMBO bovenbouw 4%; HAVO/VWO bovenbouw 0,5%; MBO 1 32,5%; MBO 2 13,5%	VO onderbouw0,1%; VMBO bovenbouw 0,3%; MBO niveau 1 30%; MBO niveau 2 10%; MBO niveau 3/4 4%			
P2.2.1 % voortijdig schoolverlaters						
P2.2.1 Aantal brede scholen			10	10	10	10
P2.2.1 Aantal combinatie functionarissen (fte)			4	9,2	9,2	9,2
Toelichting: Van de 9,2 fte wordt 4 fte ingezet vanuit sport en 5,2 vanuit onderwijs.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Alle leerlingen beschikken over een startkwalificatie (naar vermogen) zodat ze toegerust zijn voor vervolgonderwijs en/ of arbeidsmarkt

Onderwijs en werk vormen de basis voor de ontwikkeling en ontplooiing van ieder mens. In de leeftijd van twaalf tot 23 jaar speelt het voortgezet- en middelbaarberoepsonderwijs een belangrijke rol in verbetering van kansen op optimale deelname aan de samenleving. Het streven is dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie behalen en doorstromen naar baan die past bij hun mogelijkheden en talenten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Toerusten van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school zodat zij een startkwalificatie halen

Onderwijsimpuls

De Utrechtse Onderwijsimpuls, subsidieregeling voor kwaliteit en excellentie, zetten we voort in 2018. We richten ons vooral op het voortgezet onderwijs. Thema's waarop scholen aanvragen kunnen indienen zijn: competenties en vaardigheden voor de toekomst, differentiatie, professionalisering, en samenwerking met de omgeving. De belangstelling vanuit het onderwijs is groot. De regeling wordt elk jaar volledig benut. Daarmee geven we een extra impuls aan initiatieven en vernieuwingen in het onderwijs. Scholen ontwikkelen (vernieuwende) werkwijzen en leren van en met elkaar. We organiseren, in samenwerking met docenten, in 2018 twee onderwijscafés om de kennisdeling en inspiratie tussen docenten te stimuleren.

Cognitie: kansrijke deelname en schoolloopbaan

Sinds 2017 vormt het regionaal programma voortijdig schoolverlaten het kader in de RMC regio Utrecht om jongeren te ondersteunen in hun ontwikkeling naar een kansrijke deelname aan de samenleving. Het behalen van een startkwalificatie heeft een positief effect op de kansen op de arbeidsmarkt. In het bijzonder hebben we aandacht voor kwetsbare jongeren. Met een preventieve aanpak vergroten we hun kansen op doorstroom naar werk.

In 2018 blijft de focus gericht op de goede samenwerking rondom loopbanen, overgangen en ondersteuning. We brengen daar in 2018 de volgende prioriteiten aan.

Op de mbo locaties gaan we vestigingsgericht werken uitbreiden. Dat betekent dat er vaste contactpersonen vanuit RMC en de zorgpartners binnen en met de scholen werken. Indien intensievere begeleiding nodig is, onderhouden deze contactpersonen het contact met de lokale partners in de woonplaats van de jongere.

Om jongeren maximale kansen te geven op de arbeidsmarkt, zullen we actiever inzetten op loopbaanbeleid. We gaan jongeren actief informeren over de situatie op de arbeidsmarkt bij het maken van de studiekeuze. Zo willen we jongeren stimuleren te kiezen voor een opleiding die zowel past bij hun interesses als goede arbeidsmarktperspectieven heeft. Samen met onderwijsinstellingen, werkgevers en de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven verminderen we de door jongeren ervaren knelpunten bij het vinden en behouden van passende stages en leerwerkplekken. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht voor een meer afgestemde werkgeversbenadering die een betere match op stageplekken voor jongeren in een kwetsbare positie moet opleveren.

In 2018 werken we aan optimalisatie van de overgangen voor jongeren in een kwetsbare positie. Dat betekent dat we de informatie- en warme overdracht tussen scholen verbeteren, zodat voor jongeren passende ondersteuning behouden blijft tijdens en na overgangsmomenten van de ene naar de ander school. In 2018 breiden we deze aanpak uit naar de overgang van school naar werk of dagbesteding. Hierbij werken we samen met de verschillende gemeentelijke domeinen, zoals werk & inkomen en Wmo (ook op regionaal niveau) en werkgevers, die een rol kunnen spelen in de overgangsmomenten.

Tot slot is er een intensievere samenwerking tussen RMC en werk en inkomen voor de jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie, onderwijsinschrijving en inkomen (uit werk of uitkering). Om deze jongeren te begeleiden naar onderwijs of werk, trekken RMC en team jongeren (werk en inkomen) samen op bij het eerste gesprek met de jongere. Daarnaast wordt de succesvolle aanpak 'Focus. Blik op de Toekomst' (die is begonnen als pilot vanuit de versnellingsmiddelen Overvecht) in het schooljaar 2017/2018 verder uitgebreid naar andere wijken. Met deze aanpak wordt ingezet op het activeren van jongeren (t/m 22 jaar) die thuiszitten zonder werk, uitkering of opleiding, naar onderwijs of werk. Dit is een wijkgerichte aanpak waarbij vanuit de hulpvraag van de jongere een integrale aanpak centraal staat.

Zorg 12-23

Wij continueren de (verdere versterking van) de kernpartneraanpak in het voortgezet (speciaal) onderwijs en het MBO. Specifieke inzet bieden we op het verminderen van langdurig thuiszitten door uitvoering van het Utrechtse en G4 thuiszitterspact. De financiële bijdrage aan het OPDC (de Utrechtse School), wordt verlaagd zoals aangegeven in de subsidiestaat. Dit in verband met een landelijke financiële verevening in het kader van invoering passend onderwijs, waardoor tegelijkertijd de rijksmiddelen voor het samenwerkingsverband toenemen.

Talentontwikkeling en burgerschap

We continueren de inzet voor de Brede Scholen die voor circa 6700 leerlingen activiteiten op het gebied van talentontwikkeling organiseren. De activiteiten beslaan een divers gebied, zoals sport en cultuur; ze zijn een aanvulling op het bestaande curriculum. Het Gregoriuscollege is vanaf 2018 ook een Brede School. Bij talentontwikkeling worden combinatiefunctionarissen ingezet; daarmee maken we verbinding met de wijk. Op een aantal VO scholen zetten we jongerenwerk in op school, onder andere in het kader van preventie van polarisatie en radicalisering. Jongerenwerk op school is sinds 2016 geïntensiveerd vanuit het programma 'Utrecht zijn we samen'. In 2018 zetten we dit voort. Binnen het programma UZWS heeft het college een taskforce ingesteld; onderwijs is daarin een belangrijk thema. Op advies van de taskforce wordt gewerkt aan een onderzoek onder docenten, leerlingen en ouders naar hun ervaringen met polarisatie en radicalisering. Mede op basis hiervan ontwikkelen we daarnaast een didactisch instrument (toolbox) voor verschillende onderwijsniveaus om polarisatie, radicalisering en terrorisme bespreekbaar te maken en te voorkomen.

De inzet op bovengenoemde activiteiten nemen toe in omvang met de groei van de stad. De middelen uit de maatschappelijke investeringsagenda gebruiken we allereerst om een gelijkblijvende inzet per leerling

te realiseren; zo houden we de middelen per leerling voor cultuureducatie gelijk. Binnen talentontwikkeling is met de middelen uit de maatschappelijke investeringsagenda weer ruimte voor een nieuwe school. We zetten door middel van extra inzet van leerplicht in op het voorkomen van voortijdig schooluitval en het voorkomen van verzuim.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
07-2-2-1 Talentontwikkeling 12-23 jaar	1.979	2.958	2.958	2.958	2.958	2.958
Totaal baten	1.979	2.958	2.958	2.958	2.958	2.958
Lasten						
07-2-2-1 Talentontwikkeling 12-23 jaar	10.441	9.401	9.536	9.536	9.536	9.536
Totaal lasten	10.441	9.401	9.536	9.536	9.536	9.536
Saldo baten en lasten	-8.462	-6.443	-6.578	-6.578	-6.578	-6.578
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-8.462	-6.443	-6.578	-6.578	-6.578	-6.578

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Talentontwikkeling 12-23 jaar

In 2018 stijgen de lasten met 0,135 miljoen euro. Dit betreft loon- en prijsindex voor 2018.

Iedere Utrechter heeft vrije en laagdrempelige toegang tot media als bronnen van kennis en cultuur

Subdoelstelling 3.1 Zoveel mogelijk Utrechters gebruiken de bibliotheek

Indicatoren subdoelstelling 3.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Klanttevredenheid						
E3.1.1 gebruikers wijkniveau					7	7
Klanttevredenheid						
gebruikers aanbod						
E3.1.1 stedelijk niveau					7	7
Aantal gebruikers online	Jaarverslag					
E3.1.1 bibliotheek	Bibliotheek	2010	936.581	894.289	890.000	900.000
Toelichting: Daarnaast is de verwachting dat de bibliotheek app in 2018, 200.000 gebruikers heeft in Utrecht.						
Aantal leden	Jaarverslag					
E3.1.1	Bibliotheek	2010	69.355	69.835	71.000	71.000
Aantal gebruikers fysieke	Jaarverslag					
E3.1.1 bibliotheek	Bibliotheek	2010	1.293.937	1.313.029	1.350.000	1.500.000

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P3.1.1 Bereik/contacten: peuterspeelzalen en kinderdagverblijven	Jaarverslag bibliotheek	2010			90%	90%
Toelichting: Onder voorbehoud van extra financiering. Deze activiteit is de afgelopen jaren met extra subsidie gerealiseerd. Door korting op het rijksbudget OAB wordt deze extra subsidie mogelijk verlaagd of komt zelfs te vervallen.						
P3.1.1 Bereik/ contacten: scholen primair onderwijs	Jaarverslag bibliotheek	2012			90%	90%
P3.1.1 Bereik/contacten: scholen voorgezet onderwijs	Jaarverslag Bibliotheek	2010			50%	50%
P3.1.1 Bereik/ contacten: peutercentra Spelenderwijs	Jaarverslag Bibliotheek	2010	1.386		50%	50%
P3.1.1 Specifieke activiteiten voor specifieke groepen (educatie) o.a. taalgroepen, computerlinlopen, basisvaardigheden project kwetsbare ouderen	Jaarverslag Bibliotheek	2010	536		1.500	1.750

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E3.1.1

Meer mensen gebruiken de bibliotheek

De bibliotheek is er voor iedereen, ondersteunt actief wie dat nodig heeft en biedt ruimte en gelegenheid voor die burgers die zelf kunnen ondernemen; is gericht op zoveel mogelijk zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de burgers. De Bibliotheek is de wegwijzer in de leesbaarheid van de wereld en helpt burgers om hun plek in deze wereld te vinden.

De bibliotheek zet de in 2017 ingezette ontwikkeling naar een programmerende bibliotheek voort. Hierbij stemt zij het aanbod af op de verschillende doelgroepen. De waardering voor dit nieuwe aanbod van de bibliotheek door inwoners van de stad Utrecht uit zich op twee manieren:

- het aantal mensen dat gebruik maakt van dit aanbod
- de waardering die deze gebruikers hebben over het aanbod.

De bibliotheek verandert en kent een brede groep gebruikers.

Landelijk zakt het aantal leden. In Utrecht vlakkt de groei af en daalt het aantal volwassen leden. We verwachten in 2018 71.000 leden te hebben.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

De bibliotheek biedt een aanbod dat is afgestemd op de verschillende doelgroepen van de bibliotheek

De doelgroepen worden door de twee kerntaken (waaronder de 5 vijf wettelijke functies vallen) bediend:

1. De Bibliotheek biedt support bij het leren lezen van de wereld, ook in nieuwe talen en via nieuwe kanalen (de bibliotheek helpt bij het ontwikkelen van (informatie)vaardigheden).
2. De Bibliotheek, als huis voor informeel leren, faciliteert kenniscreatie door (groepen) mensen zelf (de bibliotheek reikt informatie aan en faciliteert kennisontwikkeling).

Op basis van de visie Utrecht 'maakt kennis' met de bibliotheek van de 21e eeuw is gezocht naar indicatoren en effecten die uiting geven aan de waarden en kerntaken (inclusief de vijf wettelijke functies) van de Bibliotheek Utrecht.

De bibliotheek zet een scala aan activiteiten in voor de stad om de bevolking te bedienen:

- Met ICT de dienstverlening gemakkelijker en aantrekkelijker maken.
- Een stevige educatieve functie met dienstverlening aan onderwijsinstellingen voor leerlingen van 0 – 18 jaar.
- Met het organiseren van trainingen en bijeenkomsten in samenwerking met Taal doet meer en Digiwijs een bijdragen leveren aan het verminderen van laaggeletterdheid en het vergroten van digitale vaardigheden. Er zijn verschillende wijkvestigingen waar bewoners laagdrempelig terecht kunnen met een (digi)tale vraag.
- Met aantrekkelijk gepresenteerde collecties, BoekStarthoeken, Makkelijk lezenpleinen, Lees- en schrijfkasten en Skoolzones met huiswerkbegeleiding (in een aantal wijkvestigingen).
- Met lezingen, culturele activiteiten en evenementen in de centrale vestiging vooral op zondagmiddagen, in de Cultuurcampus en andere grotere wijkbibliotheken.
- Door culturele en sociale functies van de bibliotheek in samenwerking met (keten)partners te verbeteren. Huisvesting met een nieuwe centrale bibliotheek op de Neude voor de hele stad en behoud van een dekkend netwerk aan wijkvestigingen.
- Door de ontmoetings- en verblijfsfunctie in wijkvestigingen te bevorderen in samenwerking met groepen burgers en wijkorganisaties.
- Door een brede programmering om ontmoeting en debat in haar vestigingen te creëren.

Met de middelen uit de maatschappelijke investeringsagenda kunnen we voldoen aan de vraag naar activiteiten en kunnen we de dienstverlening aan het groeiend aantal gebruikers van de bibliotheek op peil houden.

De activiteiten van de bibliotheek zijn vertaald in een aantal prestatie indicatoren die kwantitatief aangeven hoe de bibliotheek de beide kerntaken uitvoert. Daarnaast maakt de bibliotheek elk jaar een jaarverslag waarin zij de door haar uitgevoerde activiteiten beschrijft.

In 2018 is budget dat nog niet nodig is voor de exploitatie van de Neude, omdat deze bibliotheek later in het jaar open gaat, beschikbaar om te investeren in de wijkfilialen. De investeringen betreffen onder andere het sleutelvrij maken van de filialen Zuilen en Hoograven, de bouw en inrichting van cursusruimten (laaggeletterdheid en digitale vaardigheden) in de filialen Overvecht en Zuilen en het onderbrengen van de logistiek van dienstverlening aan scholen in Zuilen. Ook houden we rekening met een voorziening voor aanbestedingsrisico's.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
07-3-1-1 Bibliotheek Utrecht	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
07-3-1-1 Bibliotheek Utrecht	11.707	12.149	12.337	12.254	12.255	12.146
Totaal lasten	11.707	12.149	12.337	12.254	12.255	12.146
Saldo baten en lasten	-11.707	-12.149	-12.337	-12.254	-12.255	-12.146
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	3.855	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-7.852	-12.149	-12.337	-12.254	-12.255	-12.146

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Bibliotheek Utrecht

De lasten stijgen in 2018 met 0,188 miljoen euro ten opzichte van 2017. Dit is het saldo van de teruglopende suppletiesubsidie (uit verzelfstandiging) en de loon- en prijsindex in 2018.

Maatschappelijke Ondersteuning

Algemene programmadoelstelling

Utrecht wil voor al haar inwoners een prettige stad zijn om in te leven. Herkomst, sociaal-economische status, opleidingsniveau, handicap of beperking, geaardheid of geloofsovertuiging mogen daarin geen belemmering zijn. De gemeente streeft ernaar dat iedereen mee kan doen en de kans krijgt om zijn talenten en kwaliteiten te ontwikkelen. Kwetsbare bewoners, bij wie dit niet vanzelf gaat, mogen rekenen op ondersteuning en zorg.

Hiertoe investeren we allereerst in basisvoorzieningen die volwassenen, jongeren en kinderen helpen stevig in het leven te staan. Denk aan school, het buurthuis, de sportvereniging of dagbesteding – bij elkaar noemen we dit de sociale basis. Hoe beter deze voorzieningen zijn, des te beter bewoners zichzelf kunnen redden en des te minder zorg ze nodig hebben.

Als onderdeel van de sociale basis spelen bewonersinitiatieven, vrijwilligerswerk en sociaal ondernemerschap een belangrijke rol. Bewoners die met elkaar een buurthuis exploiteren of onderlinge hulp en zorg organiseren, zien we als een welkome en ook noodzakelijke versterking van de sociale basis. Dit geldt uiteraard ook voor de vele Utrechters die mantelzorg verlenen en vrijwilligerswerk doen.

We gaan door met onze extra inzet in de wijk Overvecht. Het accent ligt op 'op orde komen, meekomen en verder komen'. Wij investeren onder meer in versterking van de sociale verbanden tussen wijkbewoners, actief benaderen van cliënten door de buurtteams, het realiseren van 'bijkorven' (ontmoetingsplekken voor bewoners en professionals) en het verminderen van taalachterstanden.

Bewoners met problemen die zij niet zelf of met hulp uit hun omgeving kunnen oplossen, kunnen rekenen op laagdrempelige, goed bereikbare zorg en ondersteuning. Die wordt geboden door de buurtteams, zo nodig aangevuld met specialistische zorg. De bewoner houdt de regie en blijft dus de baas over de ondersteuning die hij krijgt.

In de ondersteuning van kwetsbare bewoners willen we als het mogelijk is de 'beweging naar voren' maken, van specialistische zorg naar basiszorg en van zorg naar de sociale basis. Dus geen professionele ondersteuning, als vrijwillige zorg ook beschikbaar is én werkt. En geen specialistische zorg, als het buurtteam het ook - en misschien beter - kan. Zo krijgt iedereen de zorg die hij of zij nodig heeft, terwijl we de zorg betaalbaar houden.

Wij zorgen ervoor dat de resultaten van het verbeterplan voor de hulp bij het huishouden, zoals de maatwerkgesprekken en huisbezoeken, worden gecontinueerd in de werkwijze en de afspraken met de aanbieders.

Voor de groei van de stad is extra geld beschikbaar zoals geregeld in de Maatschappelijke Investeringsagenda. Ook bij de besteding van dit geld zijn de hierboven beschreven ambities en uitdagingen leidend.

Verplichte Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken zijn er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Voor het programma Maatschappelijke Ontwikkeling is dit:

Indicator	Eenheid	Bron	2014	2015	2016
Cliënten met een maatwerk-arrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	Gemeentelijke monitor sociaal domein	gegevens niet beschikbaar	5,5	5,4

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Wmo kadernota Meedoen naar vermogen 2014-2018
- Wmo Uitvoeringsplan eerste fase
- Wmo Uitvoeringsplan tweede fase
- Meedoen naar Vermogen: inkoopstrategie aanvullende zorg
- Agenda 22, Plan 2012-2018
- Kadernota Vrijwillige inzet
- Nota Zelfbeheer
- Nota herijking Volwasseneneducatie
- Routekaart naar Vernieuwend Welzijn
- Wijkambities 2014-2018: <https://www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/initiatief-en-involed/participatie/wijkambities-en-wijkactieprogrammas/>
- Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2015 - 2017
- Uitvoeringsnota Vernieuwend Welzijn
- Actieplan "Utrecht zijn we samen"
- De Utrechtse Regenboogagenda 2015-2018
- Maatschappelijk initiatief onder dak 2016-2025
- Samen verder bouwen aan een zorgzame en toegankelijke stad - Transformatieagenda Meedoen naar Vermogen

Utrecht is een vitaal sociale stad, met betrokken inwoners die verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving. Ook kwetsbare inwoners doen mee naar vermogen en krijgen indien nodig daarbij ondersteuning

Subdoelstelling 1.1 Utrecht is een vitaal sociale stad, met betrokken inwoners die verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving. Ook kwetsbare inwoners doen mee naar vermogen en krijgen indien nodig daarbij ondersteuning

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E1 % bewoners dat actief is in de buurt	Inwonersenquête (Onderzoek)		36%	28%	28%	28%
Toelichting: De daling tussen 2015 en 2016 wordt mogelijk verklaard doordat in de vragenlijst de vraag voor deze vraag over verantwoordelijk voelen in de buurt is verwijderd. Er is dus een methodische reden. Bij vragen over buurtkracht zien we een lichte daling.						
E2.1 % Utrechters dat aangeeft weinig tot geen problemen te ervaren met meedoen	Inwonersenquête (onderzoek)	2015	80%	79%	80%	80%
E2.2 % Utrechters met een beperking dat aangeeft weinig tot geen problemen te ervaren met meedoen	Inwonersenquête				65%	70%
E3 % Utrechters dat zich vrijwillig inzet	Inwonersenquête (Onderzoek)		36%	39%	39%	39%
E4 % bewoners tevreden over beschikbaarheid ruimte voor bewonersinitiatieven in de buurt	Inwonersenquête (Onderzoek)		36%	35%	35%	35%
E5 % Utrechters dat zich gediscrimineerd voelt	Inwonersenquête (Onderzoek)		13%	15%	10%	10%

			Realisatie	Realisatie	Doelstelling	Doelstelling	
Effectindicator	Bron	Nulmeting	2015	2016	2018	2021	
E6	% Utrechters dat informele zorg ontvangt van vrijwilligers(organisatie)	Inwonersenquête (Onderzoek)	2015	16%	15%	17%	19%
E7	% Utrechters dat zich door hulp of ondersteuning beter kan redden	Cliëntervaringsonderzoek	2015	77%		78%	79%
E8	Mate van overbelasting van mantelzorgers	Gezondheidspeiling (meting 1x per 2 jaar)		16%		16%	15%
E9	Percentage Utrechters dat moeite heeft met digitale aanvragen bij organisaties	Inwonersenquête				27%	26%

			Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Prestatieindicator	Bron	Nulmeting				
P1.1	Bezettingsgraad welzijnsaccommodaties	UVO	1.400 uur	1.596 uur	1.680	1.800
P1.2	Aantal meldingen artikel 1	Art. 1 Midden Nederland	182		200	200
P1.3	Rapportcijfer ondersteuning vrijwilligers	KTO Vrijwilligerscentrale		7,4	7,5	7,5
P1.4	% gemeentelijke voorzieningen dat fysiek toegankelijk is	2016		n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting: Wij zijn in gesprek met Solgu over een betere manier om inwoners te informeren over toegankelijkheid van gebouwen en dit uniform te meten. Vandaar dat de indicator nu nog niet is gevuld.						
P1.5	Aantal gebouwen op toegankelijk Utrecht.nl	www.toegankelijkutrecht.nl			650	1.000
P2.1	Cliëntervaring buurtteams	Verantwoording buurtteamorganisatie	2015	7,6	7,8	7,8
P2.2	Aantal werkdagen tussen melding en start ondersteuning en zorg buurtteams	KTSD	2015	8,5	5 dagen	5
P2.3	% volgens plan beëindigde trajecten buurtteams	KTSD	2015	72%	n.n.b.	73%
Toelichting: in overeenstemming of volgens plan beëindigde trajecten						
P3.1	Cliëntervaring aanvullende zorg	Cliëntervaringsonderzoek	2016	80%	81%	82%
Toelichting: Respons cliëntervaringsonderzoek te laag om uit te splitsen naar zorgvorm. % respondenten uit het totale Wmo-cliëntervaringsonderzoek dat de hulp of ondersteuning als goed waardeert.						
P3.2	Aantal dagen tussen melding en start ondersteuning aanvullende zorg	Rapportages aanvullende zorg	2015	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting: Waarde leeg als gevolg van de onbetrouwbaarheid van de registraties in het iWmo berichtenverkeer op dit punt.						

			Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Prestatieindicator	Bron	Nulmeting				
% volgens plan beëindigde trajecten	Rapportages aanvullende					
P3.3 aanvullende zorg	zorg	2015	73%	80%	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting: Deze indicator is niet meer opgenomen in de landelijke standaard en wordt daarom niet meer geregistreerd. Onze inzet is om deze weer in de landelijke standaard op te laten nemen.						
Cliëntervaring						
P4.1 centrumgemeente taken	Cliëntervaringsonderzoek	2016		80%	81%	82%
Toelichting: Respons cliëntervaringsonderzoek te laag om uit te splitsen naar zorgvorm. % respondenten uit het totale Wmo-cliëntervaringsonderzoek dat de hulp of ondersteuning als goed waardeert.						
Aantal dagen tussen melding en start ondersteuning en zorg	Rapportages aanvullende					
P4.2 centrumgemeente taken	zorg	2015		n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting: Waarde leeg als gevolg van de onbetrouwbaarheid van de registraties in het iWmo berichtenverkeer op dit punt.						
% volgens plan beëindigde trajecten	Rapportages aanvullende					
P4.3 centrumgemeente taken	zorg	2015		n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting: Deze indicator is niet meer opgenomen in de landelijke standaard en wordt daarom niet meer geregistreerd. Onze inzet is om deze weer in de landelijke standaard op te laten nemen.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Utrechters organiseren zelfstandig activiteiten en voelen zich meer verantwoordelijk voor omgeving en hebben competenties ontwikkeld om de civil society te ondersteunen en vorm te geven

Utrecht zijn we samen en Utrecht maken we samen. Daarom willen wij een stad zijn waarin inwoners zich ontwikkelen en meedoen binnen hun eigen mogelijkheden. Een stad waar we respect en zorg voor elkaar hebben. Een stad waar veel inwoners zich inzetten voor de stad en voor elkaar. Als vrijwilliger, door initiatieven op te zetten, door mee te werken in het beheer van speeltuinen of buurtcentra, door burens te helpen en/of mantelzorg te geven. We versterken deze kracht van mensen, hun inzet en hun samenwerking.

Wij zorgen voor aantrekkelijke en goed uitgeruste buurtcentra en speeltuinen waar iedereen zich welkom voelt en waar gebruikers zorgen voor de sfeer en de activiteiten. We stimuleren vrijwillige inzet en samenwerking tussen de professionele en de vrijwillige inzet. Het Initiatievenfonds is beschikbaar voor financiële ondersteuning van initiatieven in de wijk.

Effectdoelstelling E1.1.2

Utrechters ervaren zo min mogelijk drempels, fysiek of sociaal, om deel te nemen aan het dagelijkse leven

Door in te zetten op het voorkomen van problemen, zorg dichtbij te organiseren met een goede basiszorg vanuit de buurtteams, willen wij de vraag naar zwaardere zorg en begeleiding beperken. Daarom is er aanbod zoals dagondersteuning voor oudere Utrechters en Utrechters met een beperking, dat hen de kans biedt zinvol mee te doen in de samenleving. In 2018 breiden we dit aanbod uit om beter te beantwoorden aan de vraag in de verschillende buurten. Ook zetten wij in 2018 in op het terugdringen van eenzaamheid.

In 2018 gaan wij, gevoed door de resultaten uit de evaluatie van de Agenda 22, inspanning leveren om drempels te slechten voor Utrechters met een beperking, zodat zij beter mee kunnen doen. Mensen met een beperking hebben het recht om zelfstandig te wonen, naar school te gaan, het openbaar vervoer te

gebruiken of aan het werk te zijn. En ook het recht zelfstandig besluiten te kunnen nemen, al of niet met ondersteuning. Dit staat zo in het VN-verdrag handicap.

Taal is een basisvoorwaarde om mee te kunnen doen. Digitale vaardigheden zijn tegenwoordig bijna net zo belangrijk. We willen bereiken dat meer mensen taalles of computerles volgen. Ook willen we een groter aantal vrijwillige docenten aanboren.

Effectdoelstelling E1.1.3

Utrechters zijn in staat om samen met hun directe omgeving een adequate oplossing te vinden voor hun (zorg)vraag

Het netwerk van buurtteams in de stad maakt dat ondersteuning en zorg voor iedere Utrechter dichtbij en toegankelijk zijn. De buurtteams werken effectief en slagvaardig. In 2018 willen we de samenwerking tussen enerzijds de buurtteams en anderzijds mantelzorgers en (organisaties van) zorgvrijwilligers verder verstevigen. Zo stimuleren we bewoners om actief mee te doen in hun buurt.

Sociale prestatie en dagondersteuning bieden kwetsbare Utrechters de mogelijkheid om mee te doen en hun weg te vinden in de samenleving door zelf actief te zijn. Activering vinden wij belangrijk. Daarom gaan we ervoor zorgen dat het aanbod van sociale prestatie en dagondersteuning breder bekend en uitgebreid wordt op basis van de vraag.

Deze ambities en uitgangspunten behoren tot de criteria die wij hanteren bij de nieuwe afspraken voor sociaal makelaars, buurtteams, informatievoorziening, advies en onafhankelijke cliëntondersteuning voor de periode 2019 – 2024.

Verder onderzoeken wij of er nieuwe vervoersoplossingen zijn die nog beter aansluiten bij de wensen en behoeften van de cliënt gericht op laagdrempelig, kleinschalig vervoer in de wijk en andere vervoersmogelijkheden (zoals regiotaxi en openbaar vervoer).

Inwoners met een laag- tot middeninkomen en hoge zorgkosten als gevolg van een chronische ziekte of beperking, komen in aanmerking voor een tegemoetkoming.

Effectdoelstelling E1.1.4

Utrechters die zeer beperkt zelfredzaam zijn ervaren, met behulp van een solide vangnet, voldoende kwaliteit van leven

Inwoners die ondersteuning nodig hebben die het buurtteam niet kan bieden, krijgen specialistische zorg op maat zo lang als nodig is. Goede samenwerking tussen buurtteam en aanbieders van specialistische zorgt ervoor dat het aanbod nog beter aansluit bij de vraag van cliënten. Specialistische zorg in het kader van de Wmo varieert van een laagdrempelige inloop tot een (tijdelijke) opvangvoorziening of een 24-uurs-verblijfsvoorziening.

In 2017 is de lange termijn visie van de commissie Toekomst Beschermd Wonen uitgewerkt voor de regio Utrecht. Wij zorgen er samen met gemeenten in de regio voor, dat ook mensen die zijn aangewezen op maatschappelijke opvang en beschermd wonen, naar vermogen kunnen deelnemen aan het dagelijks leven. Onze ambitie is dat de betreffende bewoners zo snel mogelijk zelfstandig gaan wonen en van daaruit weer een volwaardig en betekenisvol leven opbouwen. Hiermee bereiden wij ons ook voor op de situatie in 2020 dat elke gemeente zelf verantwoordelijk wordt voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen van inwoners en dat het budget wordt verdeeld over alle gemeenten.

We vernieuwen de zorg en ondersteuning voor deze groep kwetsbare inwoners, met als doel deze beter te laten aansluiten bij hun logica en behoefte. We organiseren een integrale aanpak samen met cliënt- en familievertegenwoordigers, wooncorporaties, MO- en GGZ zorgaanbieders, buurtteams, huisartsen en politie. Toeleiding naar activering, gericht op persoonlijk herstel én het vinden van (betaald) werk, is daarvan een belangrijk onderdeel.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven, vrijwilligers en mantelzorgers ondersteund

In 2018 gaan we onverminderd door met het tegengaan van discriminatie en eenzaamheid. Wij geven verdere invulling aan de Anti-discriminatie agenda. We gaan door met het bevorderen van de taalvaardigheid en de digitale vaardigheid van Utrechters. We vergroten de toegankelijkheid van voorzieningen en dienstverlening voor inwoners die moeite hebben met de taal of de PC. Wij financieren taal- en computercursussen en subsidiëren partijen die vrijwillige taal- en computerdocenten werven, trainen en begeleiden.

Eenzaamheid pakken we aan in wijkcoalities. We willen bereiken dat bewoners zich verbonden voelen met hun buurt en hun burens. Hierbij gebruiken we de opbrengst van trajecten die we samen met inwoners hebben gedaan. Zo zijn inwoners in de Binnenstad met steun van een groep jonge starters voor hun wijk aan het onderzoeken wat nodig is om de onderlinge verbondenheid te versterken. En wordt in Vleuten de methodiek van community-activatie ingezet. Ouderen waarvan de wijkverpleegkundige weet dat zij zich eenzaam voelen, worden gestimuleerd met elkaar te onderzoeken wat zij nodig hebben en kijken hoe zij dit kunnen organiseren.

Onze Utrechtse Regenboogagenda gaan we voortzetten. Met de LHBT-commissie (Lesbisch, Homoseksueel, Biseksueel, Transgender) maken we een nieuw actieplan voor de periode na 2018. In G4-verband werken we aan een e-lering programma Transgenders voor de publieksdienstverlening en de hulpverlening. We gaan door met de ondersteuning van een 'veilige haven' voor bi-culturele LHBT-ers en de gesprekken met de achterban over seksuele diversiteit.

We faciliteren en ondersteunen bewonersinitiatieven en initiatieven van maatschappelijke organisaties, die een bijdrage leveren aan het levendiger en leefbaarder maken van de stad. In 2018 begeleiden wij bestaande initiatieven met als doel ze, als dat kan, minder afhankelijk van subsidie te maken. En we vragen ze welke ondersteuning ze nodig hebben. We stimuleren en ondersteunen nieuwe vormen van financiering, inzet van mensen, kennis over ondernemerschap, netwerkopbouw en de verbinding tussen buurtbewoners en andere initiatiefnemers.

In de buurtcentra versterken we het 'driehoeksoverleg' tussen gebruikers, sociaal makelaar en technisch beheerder. Gebruikers vervullen een steeds grotere rol in het aantrekkelijker en functioneler maken van deze centra. Ook werken we aan de verzelfstandiging van speeltuinen onder voorwaarde dat initiatiefnemers aangeven daar klaar voor te zijn. Bewoners en gebruikers krijgen daardoor meer verantwoordelijkheid en zeggenschap. We werken aan het nieuwe beleidskader "Speelruimte maken we samen". Wij streven naar een stapsgewijze verzelfstandiging van speeltuinen.

In 2018 plukken we de vruchten van de wijkplannen voor sociale prestatie en dagondersteuning die de aanbieders hebben gemaakt. Het gezamenlijk werken aan deze wijkplannen heeft de samenwerking tussen aanbieders verbeterd. Daardoor sluit het aanbod steeds beter aan bij de vraag in de wijk. In 2018 is voor sociale prestatie en dagondersteuning meer budget beschikbaar, zodat we het aanbod kunnen uitbreiden op basis van de vraag.

Speerpunten voor het sociaal makelaarschap zijn het versterken van de sociale samenhang in buurten en wijken, het bevorderen dat ook kwetsbare bewoners mee kunnen doen aan 'het gewone leven', en de versterking van de samenwerking tussen de formele (professionele) en informele (vrijwillige) zorg. De voor de subsidieperiode 2019 – 2024 opgestelde 'Nota van uitgangspunten sociaal makelaarschap' geeft richting aan de doorontwikkeling van het sociaal makelaarschap. De nota is de basis voor het maken van nieuwe afspraken met de aanbieders, dat in 2018 zijn beslag krijgt. Bij de selectie hebben we oog voor continuïteit, bouwen we voort op wat is opgebouwd en werken we toe naar een eenduidige visie en werkwijze in de hele stad.

Ook voor de informatievoorziening, advies en onafhankelijke klantondersteuning (begeleiding en advies aan mensen die hulp aanvragen of ontvangen van een buurtteam of het WMO-loket) doorlopen we in 2018 een proces om te komen tot nieuwe afspraken voor de periode 2019-2024.

We werken aan versterking en vernieuwing van de inzet van vrijwilligers en ondersteuning van mantelzorgers. Met betrokken organisaties gaan wij in gesprek over de gewenste ontwikkelingen. De uitkomsten hiervan verwerken we in een nieuwe subsidieregeling.

Voor de groei van de stad is extra geld beschikbaar zoals geregeld in de Maatschappelijke Investeringsagenda. In 2018 gebruiken we deze middelen om, bij een groeiende stad, het voorzieningenniveau op hetzelfde peil te houden. We zetten deze middelen in voor basisvoorzieningen, met name voor sociaal makelaars en voor activering ('sociale prestatie' en 'dagondersteuning').

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Een stad dekkend, goed functionerend netwerk van buurtteams Sociaal

In 2018 zetten we een aantal volgende stappen in de ontwikkeling van de basiszorg die wordt geleverd door het stadsbrede netwerk van de buurtteams. In 2018 ligt het accent op verbetering van de informatievoorziening voor bewoners met ondersteuningsvragen; op het vroegtijdig oppakken van signalen die wijzen op problemen; en op het nog beter laten aansluiten van de ondersteuning op de vraag van de cliënt. De opbrengsten van een aantal pilots borgen wij in het werkproces van de buurtteams. Het gaat onder andere om de pilots Vroegsignalering, Ondiep ontregelt en de Casemanager dementie. We evalueren het charter dat is opgesteld om de privacy in het werkproces van het buurtteam te waarborgen.

We beperken de belasting van mantelzorg. We onderzoeken of een 'strippenkaart' voor extra dagdelen dagbegeleiding hieraan een bijdrage kan leveren.

In 2018 maken we op basis van een Nota van Uitgangspunten nieuwe afspraken met de organisaties die de buurtteamzorg gaan leveren in de periode 2019-2024. Daarnaast starten wij een aanbesteding voor een nieuw klantvolgsysteem, waarin wij eisen over privacy en de toegang voor de klant opnemen.

Prestatiedoelstelling P1.1.3

Passende aanvullende ondersteuning voor mensen die dat nodig hebben

In 2018 gaan we verder met het doorvoeren van de verbetering van de dienstverlening rond individuele maatwerkvoorzieningen, zoals hulp bij huishouden, hulpmiddelen en vervoer. We geven de hulp bij het huishouden een signaalfunctie richting de driehoek van huisarts, buurtteam en wijkverpleging. De resultaten van het verbeterplan voor de hulp bij het huishouden, zoals de maatwerkgesprekken en huisbezoeken, worden daarbij gecontinueerd in de werkwijze en de afspraken met de aanbieders.

We voeren een verkenning uit naar de mogelijkheden van laagdrempelig, kleinschalig vervoer in de wijk en andere vervoersmogelijkheden (zoals regiotaxi en openbaar vervoer). De tevredenheid onder gebruikers van individuele maatwerkvoorzieningen meten wij door middel van klanttevredenheidsonderzoeken.

We houden zicht op de aanvullende zorg door werkbezoeken aan zorgorganisaties en monitoring van cliëntervaring. Waar nodig sturen we bij om onze doelstellingen te bereiken.

In 2018 starten we met de voorbereiding voor een nieuw inkoopkader voor aanvullende zorg vanaf het jaar 2020.

Voor inwoners met een laag- tot middeninkomen en hoge zorgkosten als gevolg van een chronische ziekte of beperking, onderzoeken wij de wijze waarop de Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten, die tot nu toe van jaar tot jaar werd verlengd, vanaf 2018 structureel gemaakt kan worden.

Prestatiedoelstelling P1.1.4

Effectieve uitvoering van de taken als Centrumgemeente

Utrecht is nu nog centrumgemeente voor de maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Wij voeren de opvang van daklozen en de huisvesting en begeleiding van mensen met ernstige psychosociale problemen uit voor 16 gemeenten (Utrecht zelf inbegrepen). Dit gaat veranderen. In de toekomst wordt dit een taak voor elke gemeente afzonderlijk. Het budget wordt dan verdeeld over alle gemeenten.

Met het oog op deze verandering werken we met de gemeenten en betrokken zorg- en cliëntorganisaties in onze regio nauw samen aan innovatie van de opvang. De vernieuwing omvat twee grote veranderingen. De eerste is meer focus op zelfstandigheid van de cliënt waarbij het mogelijk wordt gemaakt om vanuit het wonen in een instelling naar uiteindelijk zelfstandig wonen met ambulante begeleiding. De tweede is extra inzet op herstel én preventie door toedoen van professionals die lokaal of op wijkniveau opereren.

Het tempo van de verandering is afhankelijk van verschillende factoren. Te weten de tijd die nodig is voor het opbouwen van lokale capaciteit; de snelheid waarmee bestaande regionale voorzieningen kunnen worden afgebouwd; en het tempo waarin cliënten van wonen in een instelling kunnen overstappen naar zelfstandig wonen.

In 2018 starten we in Utrecht en de regiogemeenten met het meerjarig veranderingstraject bij het beschermd wonen en maatschappelijke opvangen, zoals het realiseren van kleinschalige opvang en 24-uurs-verblijfsvoorzieningen voor individuen of gezinnen die vanwege bepaalde problematiek nog niet zelfstandig kunnen wonen. We versterken de samenhang in de zorgketen en werken aan een kwalitatief beter aanbod. De huidige dagopvang wordt omgevormd tot een gecombineerde voorziening; de bestaande nachtopvang zetten wij geleidelijk om naar een 24-uursopvang. Daarnaast stellen we activering en werk centraal in de hulpverlening, en zorgen we ervoor dat hulp en zorg door betrokken organisaties als één geheel worden aangeboden.

In proeftuinen doen we ervaring op met een integrale wijkaanpak voor mensen met een ernstige psychische kwetsbaarheid. Dit levert input op voor de beoogde ontwikkeling - in Utrecht en de regiogemeenten - van integrale, wijkgerichte specialistische geestelijke gezondheidszorg. Speerpunten in deze vernieuwing zijn de inzet van ervaringsdeskundigen, versterking van de eigen regie van de cliënt en het intensiever inschakelen van diens sociale netwerk.

In 2018 wordt de 'aanpak van personen met verward gedrag', doorontwikkeld. Cliëntregie staat hierin centraal. Cliënten maken een eigen 'crisiskaart'. Professionals en burgers bieden we de mogelijkheid te leren hoe ze kunnen omgaan met verwarde personen. Hiervoor zijn de training "Mental Health First Aid" en het aanbod van "Samen Sterk zonder Stigma" beschikbaar. De samenwerking tussen zorg en veiligheid bij de begeleiding van verwarde personen versterken wij door een persoonsgerichte aanpak in de wijk. Bij verschillen van opvatting kunnen professionals 'opschalen' naar het Veiligheidshuis.

Veilig Thuis, het advies en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, krijgt in 2018 een grotere rol in de persoonsgerichte aanpak door de aanscherping van de 'meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' en het inrichten van een radarfunctie. Hierdoor worden vermoedens en signalen van geweld eerder gemeld, kunnen we casussen beter volgen en slachtoffers beter ondersteunen. Utrecht blijft bed, bad, brood en begeleiding aan (uitgeprocedeerde) asielzoekers bieden om illegaliteit te voorkomen en een toekomstperspectief in Nederland of land van herkomst te realiseren als terugkeer aan de orde is. We geven uitvoering aan de nieuwe werkwijze om de instroom te reguleren en uitstroom te realiseren. Daarmee voldoen we aan onze zorgplicht en wordt openbare orde problematiek voorkomen.

Plan Einstein in de opvang in Overvecht is in uitvoering en daar wonen asielzoekers samen met jongeren uit Overvecht. Asielzoekers worden vanaf dag 1 geactiveerd. Ze krijgen een assessment en volgen samen met buurtbewoners cursussen Engels en ondernemerschap. Hiermee geven we vorm aan een innovatieve inclusieve aanpak waarin buurtbewoners en asielzoekers samen leven, samen leren en samen werken.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
16-1-1-1 Basisvoorzieningen	3.081	3.423	3.436	3.436	3.436	3.436
16-1-1-2 Buurtteams Sociaal	76	284	284	284	284	284
16-1-1-3 Aanvullende ondersteuning	3.455	2.900	2.900	2.900	2.900	2.900
16-1-1-4 Centrumgemeentetaken	6.021	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal baten	12.633	10.607	10.620	10.620	10.620	10.620
Lasten						
16-1-1-1 Basisvoorzieningen	35.785	35.696	37.141	36.280	36.280	36.280
16-1-1-2 Buurtteams Sociaal	20.741	21.628	21.564	21.564	21.264	21.264
16-1-1-3 Aanvullende ondersteuning	42.502	42.151	41.643	41.556	42.834	41.534
16-1-1-4 Centrumgemeentetaken	98.979	104.853	104.571	106.402	105.896	105.896
Totaal lasten	198.006	204.329	204.920	205.803	206.275	204.975
Saldo baten en lasten	185.373	-193.722	194.299	-195.183	195.655	-194.355
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.265	2.989	1.416	516	16	16
Geraamd resultaat	184.109	-190.733	192.884	-194.666	195.639	-194.339

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

In bovenstaande cijfers is de meicirculaire 2017 nog niet verwerkt. De meicirculaire geeft voor de decentralisatie/integratie uitkeringen het volgende beeld:

- De decentralisatie uitkering sociaal domein Wmo gemeentetaak en centrumgemeentetaak Beschermd Wonen nemen beide toe met ruim 1,6 miljoen euro. Voor beschermd wonen betreft dit volledig de loon- en prijsbijstelling 2017. Voor de WMO gemeentetaak zijn er meerdere oorzaken waarvan de loon- en prijscompensatie 2017 en groeiruumte de belangrijkste zijn.
- De integratie uitkering Wmo (HbH, hulpmiddelen, vervoer) neemt in 2017 toe met 0,556 miljoen euro. Dit betreft met name de loon en prijs aanpassing 2017 en de groeiruumte.

Basisvoorzieningen

Onder deze prestatiedoelstelling zijn onder andere opgenomen de middelen voor vernieuwend welzijn inclusief de welzijnsaccommodaties, de middelen voor de overige basisvoorzieningen zoals sociale prestatie en dagondersteuning, ondersteuning rondom vrijwilligers en de middelen voor de taalbeheersing. De lasten zijn in 2018 1,445 miljoen euro hoger begroot dan in 2017. Dit bedrag bestaat uit de volgende mutaties: Leidsche Rijn middelen (0,607 miljoen euro), loon en prijs compensatie 2017 (0,494 miljoen euro) en incidentele middelen (0,344 miljoen euro). De incidentele middelen betreffen de verhoging 0,650 miljoen euro sociaal makelaars, verhoging tolerantie 0,100 miljoen euro, wegvallen van incidentele middelen sleutelplan vernieuwend welzijn (0,156 miljoen euro) en middelen taalscholen (0,250 miljoen euro).

Buurtteams Sociaal

Onder deze prestatiedoelstelling vallen naast de buurtteams ook een deel van deze taken uitgevoerd door U Centraal. De begrote lasten in 2018 zijn 0,064 miljoen euro lager dan in 2017 begroot. De lasten worden verlaagd met 0,500 miljoen euro door het wegvallen van de incidentele middelen voor het

amendement schuldhulpverlening. Daar tegenover staat de toevoeging van de loon en prijsindexatie van 0,161 miljoen euro, de middelen beschikbaar voor de groei van de stad met 0,263 miljoen euro en 0,012 miljoen euro overhead verdeling. In de maatschappelijke investeringsagenda is berekend welk budget nodig is om bij een groeiende bevolking het voorzieningenniveau gelijk te houden. We bestemmen dit budget voor basisvoorzieningen, meer specifiek voor sociaal makelaars en activering (sociale prestatie en dagondersteuning). We wenden deze middelen niet aan voor aanvullende zorg en onze centrumgemeentetaken (maatschappelijke opvang en beschermd wonen). Deze taken kennen hun eigen groeimodel via de decentralisatie- en integratie-uitkeringen van het rijk.

Aanvullende ondersteuning

Onder passende aanvullende ondersteuning vallen de Wmo taken hulp bij het huishouden, individuele voorzieningen, individuele begeleiding, arbeidsmatige activering en dagbegeleiding.

Het begrote bedrag voor 2018 is 0,508 miljoen euro lager dan in 2017. De afname wordt verklaard door wegvallen van incidentele middelen voor de regeling tegemoetkoming zorgkosten (0,700 miljoen euro) en een afname in overhead toerekening (0,100 miljoen euro). Daar tegenover staat een kleine toename van het decentralisatie- en integratie uitkeringen Wmo (0,292 miljoen euro).

Centrumgemeente taken

Hieronder vallen de middelen voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en vreemdelingen. Per saldo nemen de lasten voor de centrumgemeente taken af met 0,282 miljoen euro. In 2018 vallen de incidentele middelen voor het actieplan sociale woningbouw weg (1,243 miljoen euro). Voor de herziening 1e opvang worden de incidentele middelen afgebouwd in 2018 (0,375 miljoen euro). Hier staat tegenover de toename in het macrobudget (1,196 miljoen euro), loon en prijs compensatie (0,106 miljoen euro) en hogere overheadverdeling (0,034 miljoen euro). Het merendeel van de toename van het macrobudget is bestemd voor de vergoeding van de kapitaallasten. Dit betreft een verschuivingen van het vergoeden van de huisvestingskosten van rijk naar WMO, en is dus geen uitbreiding van het ingekochte volume.

De onttrekking reserves betreft de onttrekking aan de reserve plan van aanpak Maatschappelijke Opvang conform de voorjaarsnota 2017: 0,650 miljoen euro sociaal makelaar organisaties, 0,250 miljoen euro voor tolerantie en 0,500 miljoen euro voor herziening 1e opvang.

Jeugd

Algemene programmadoelstelling

Ook in 2018 zetten wij ons in voor een stad waar kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien en zij hun talenten kunnen ontdekken en maximaal ontplooien. Niet alleen vanuit het programma Jeugd, maar ook vanuit andere programma's worden in 2018 belangrijke bijdragen geleverd om deze doelstelling waar te maken. Te denken valt aan de programma's Maatschappelijke Ondersteuning, Volksgezondheid, Sport, Onderwijs en Veiligheid. Tegelijkertijd draagt het programma Jeugd bij aan het realiseren van doelstellingen van andere programma's, bijvoorbeeld op het gebied van Werk en Inkomen en de aanpak jeugd en veiligheid.

Sinds enkele jaren positioneren wij Utrecht als kinderrechtenstad. Wij geven kinderen en jongeren een stem bij de inrichting van onze stad. Dit doen we ook in 2018, onder andere door een Kids City Challenge en kinderraden die zich buigen over het thema hoe ziet jouw vreedzame school en vreedzame wijk er uit.

In 2018 blijven we investeren in hoogwaardige zorg voor kinderen, jongeren en hun gezinnen. De druk op de zorg was – en is – hoog door de grote instroom van jongeren en gezinnen. De komende jaren werken we aan de 'beweging naar voren'. Hiermee beogen we vermindering van het beroep op zorg. Dit gaan we allereerst bereiken door versterking van de 'sociale basis'. De sociale basis is het geheel van basisvoorzieningen (zoals onderwijs, welzijn, sport, opvoedingsondersteuning, en andere) die bijdragen aan een optimale ontwikkeling van kinderen en het voorkómen van problemen, zodat een beroep op zorg niet nodig is. Vervolgens streven we naar uitbreiding van de informele (vrijwillige) zorg en beperking van het beroep op aanvullende zorg door zorgvuldige verwijzing vanuit de basiszorg. De bereikbaarheid van de aanvullende zorg verbeteren we door het buurtgericht organiseren van delen van de aanvullende zorg. In Zuilen en Leidsche Rijn lopen pilots met buurtgerichte specialistische zorg.

De 'beweging naar voren' organiseren we als een ontwikkeltraject, waarin wij samen optrekken met partijen in het voorveld en zorgaanbieders. We monitoren ontwikkelingen, waarbij we beschikbare data gebruiken en nieuwe data aanboren. Ook maken we gebruik van de resultaten van cliëntervaringsonderzoek. Op basis hiervan voeren we het gesprek met zorgpartijen over effectieve buurtgerichte vormen van jeugdhulp, die het dagelijkse leven als uitgangspunt nemen.

We blijven in 2018 investeren in een sterke hoogwaardige basiszorg door inzet van het buurtteam op het helpen van gezinnen bij het duurzaam beter hanteerbaar te maken van hun vraagstukken. Dat doen ze samen met partners in de buurt waarbij er steeds meer aandacht is voor maatwerk per individu, gezin, school en buurt. Het komend jaar werken we verder aan het versterken van de samenwerking tussen het buurtteam en de Jeugdgezondheidszorg, in het bijzonder op het gebied van preventie en vroegsignalering.

Verder investeren we in en leren we van pilots om onze ambities kracht bij te zetten, zoals in de pilot buurtgerichte specialistische jeugdhulp. Dit met als doel hulp dichtbij aansluitend bij de leefwereld te kunnen bieden.

Vanuit de actieprogramma's sociale woningbouw en wonen&zorg maken we ons sterk voor meer betaalbare woonruimte voor kwetsbare jongvolwassenen. Zelfstandig wonen is hierbij het uitgangspunt. Alleen als het echt niet anders kan is jeugdhulp met verblijf een optie. Een voorwaarde voor de stap naar zelfstandigheid is het op orde hebben van de financiën. In 2018 blijven we onder andere op dit onderwerp vanuit het programma Jeugd de verbinding en samenwerking met Werk en Inkomen versterken.

We vinden dat kinderen en jongeren met problemen beter in een gezinsomgeving kunnen opgroeien dan in een instelling. Daarom investeren we in een herkenbare vorm van Utrechtse pleegzorg en in uitbreiding van het aantal gezinshuizen in Utrecht.

In de aanloop naar de vaststelling van de Voorjaarsnota 2017 heeft de Raad een aantal aanbevelingen gedaan voor betere informatievoorziening over de voortgang van de transformatie in het jeugddomein. Een aantal van deze aanbevelingen is verwerkt in deze begrotingstekst. We besteden extra aandacht aan de effecten van investeringen en onderbestedingen, en bieden duidelijker informatie over de effect- en prestatie-indicatoren. In 2018 werken we verder aan een methode van monitoring en verantwoording die recht doet aan de wensen van de Raad en tegelijkertijd helpt bij de opzet van proeftuinen, samenwerking, co-creatie en een met kinderen, jongeren, ouders en zorgprofessionals gedeelde visie op een sterke, buurtgerichte Utrechtse zorg voor jeugd. Met ingang van de programmabegroting 2017 is een aantal nieuwe beleidsindicatoren wettelijk verplicht. Voor het programma Jeugd zijn dit de volgende indicatoren:

Indicator	Eenheid	Bron	2014	2015	2016
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	2,75%	2,05%	Gegevens niet beschikbaar
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar % van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	8,24%	8,41%	Gegevens niet beschikbaar
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	Gegevens niet beschikbaar	7,3%	13,1%*
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	Gegevens niet beschikbaar	1,1%	1,1%
Jongeren met jeugdreclassering	jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	Gegevens niet beschikbaar	0,5%	0,6%

* Het verschil tussen 2015 en 2016 wordt (grooten)deels verklaard doordat het bereik van de buurtteams jeugd in de cijfers over 2015 niet was meegenomen, terwijl dit in 2016 wel is gebeurd.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Vierde Voortgangsrapportage Zorg voor Jeugd (april 2017)

Kinderen in de stad groeien gezond en veilig op en kunnen zich daarbij maximaal ontwikkelen en ontplooien

Subdoelstelling 1.1 Kinderen in de stad groeien gezond en veilig op en kunnen zich daarbij maximaal ontwikkelen en ontplooien

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E1 Percentage ouders dat aangeeft weinig tot geen problemen te hebben met opvoeden	Inwonersenquête	2015	90%	90%	90%	90%
E4 Percentage gezinnen/jongeren dat aangeeft zich door hulp of ondersteuning beter te kunnen redden	KTSD	2016	77%	87%	78%	80%
Toelichting: Deze indicator is geoperationaliseerd als het percentage ouders dat aangeeft zelfstandig verder te kunnen na afsluiting van begeleiding door het Buurtteam.						

Prestatieindicator	Bron	Nul- meting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P1 Bereik jongerenwerk	Verantwoording Jongerenwerk	2013	2.180	2.183	2.190	2.200
P2.1 Clientervaring buurtteams	Verantwoording buurtteamorganisaties	2015	7,3	7,9	7,4	7,5
P2.2 Tijd tussen melding en start contact Buurtteams	KTSD	2015	-	gemiddeld 14 dagen	5 werkdagen	5 werkdagen
P2.3 % volgens plan beëindigde trajecten Buurtteams	KTSD	2015	75%	74%	78%	80%
P3.1 Tijd tussen melding en start hulp Aanvullende zorg	Verantwoording zorgaanbieders	2016	-	n.t.b.	binnen 14 dagen	binnen 14 dagen
Toelichting: doelstelling op basis van leveringsafspraken jeugdhulp						
P3.2 % volgens plan beëindigde trajecten Aanvullende zorg	Rapportages zorgaanbieders	2016	81%	64%	84%	85%
Toelichting: Geoperationaliseerd naar percentage volgens plan beëindigde trajecten						
P3.3 Clientervaring Aanvullende zorg	Clientervaringsonderzoek	2015	80%	80%	82%	85%
Toelichting: Percentage respondenten uit het cliëntervaringsonderzoek dat de hulp of ondersteuning van de Aanvullende Zorg en/of Buurtteams als goed waardeert.						
P4.1 Verhouding drang-dwangmaatregel en gecertificeerde instelling	Rapportage gecertificeerde instelling	35% / 65%	-	n.t.b.	50%/50%	70%/30%
P4.2 Tijd tussen melding en start maatregel gecertificeerde instelling	Verantwoording van de gecertificeerde instelling	2015	5 werkdagen	5 werkdagen	5 werkdagen	5 werkdagen
P4.3 Clientervaring van de gecertificeerde instelling	Verantwoording van de gecertificeerde instelling	2016	-	n.t.b.	*	*
Toelichting: Om de drie jaar meet Samen Veilig Midden-Nederland de cliënt tevredenheid en de medewerkerstevredenheid. De meest recente meting is gedaan in 2016, de volgende meting vindt plaats in 2019.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

De zelfredzaamheid van ouder/opvoeders en kinderen wordt versterkt

Het opvoeden van kinderen kent zo zijn uitdagingen. De meeste ouders kunnen deze uitdagingen aan, al dan niet met hulp van hun sociaal netwerk. Maar sommige ouders hebben advies of hulp nodig bij de opvoeding, vanwege onvoldoende opvoedvaardigheid, ziekte of sociale problematiek. In 2018 blijven we werk maken van het versterken van de zelfredzaamheid van ouders, opvoeders en kinderen. Dit vraagt om een stevige sociale basis waar ouders voor advies terecht kunnen. Denk aan het consultatiebureau, de school, de sportvereniging, de sociaal makelaar of het jongerenwerk. Soms is extra begeleiding nodig, het buurtteam kan ouders helpen bij opvoedproblemen en versterking van hun zelfredzaamheid, onder andere door hun sociaal netwerk meer te benutten. Zo werken we met veel partijen samen aan 'gewoon opgroeien'. Onze ambitie is om de groep ouders die zegt weinig of geen problemen te hebben met opvoeden (effectindicator 1), stabiel hoog te houden op 90 procent.

Onder het motto 'Utrecht Kinderrechtenstad' willen we kinderen en jongeren een grotere stem geven bij de inrichting en ontwikkeling van de stad. Ook in 2018 staan hiertoe verschillende acties op de rol, waaronder de **Kids City Challenge**. In deze **challenge** vragen we kinderen mee te denken over een vraagstuk in onze stad en ideeën te leveren voor een oplossing. Onze ambitie is het beste idee daadwerkelijk uit te voeren.

Effectdoelstelling E1.1.2

Gezinnen die dat nodig hebben worden ondersteund: om de zelfstandigheid te versterken en om een veilige en gezonde ontwikkeling mogelijk te maken

Soms zijn gezinnen kortere of langere tijd uit balans, bijvoorbeeld door de zorg voor een kind met een beperking, door een levensgebeurtenis, of door een psychische stoornis of verstandelijke beperking bij (een van) de ouder(s). In zo'n situatie willen we escalatie voorkomen door de kinderen en/of de ouders ondersteuning te bieden. Deels wordt deze ondersteuning geboden vanuit de sociale basis. Denk aan informele zorg, lotgenotencontact, opvoedcursussen of onderlinge ondersteuning van bewoners. Vrijwillige zorg verwelkomen we als een belangrijke aanvulling op de professionele zorg.

Als dat nodig is, kunnen gezinnen met hun vragen terecht bij het buurtteam. Dat levert hoogwaardige basiszorg aan kwetsbare jeugdigen en gezinnen: hulp en ondersteuning op maat, dichtbij huis en zoveel mogelijk aansluitend bij het gewone leven – met als uitgangspunt het gezin of de jongere(n) in de regio. De generalistische professionals van de buurtteams kunnen de meeste hulpvragen beantwoorden. Waar nodig schakelen ze tijdig en snel een vrijwilliger dan wel gespecialiseerde hulp- en zorgverleners in.

Door betere samenwerking op buurniveau valt nog veel winst te boeken, waarmee we denken het percentage jeugdige en gezinnen dat zich aangeeft zich door hulp of ondersteuning beter te kunnen redden stijgt.

Denk aan samenwerking tussen de medische en de sociale basiszorg, de samenwerking binnen het sociaal domein (tussen buurtteams, sociaal makelaars, jongerenwerk), en de samenwerking tussen formele (professionele) en informele (vrijwillige) zorg. Verbetering van de samenwerking tussen partners in de buurt is een belangrijk ontwikkelpunt voor 2018.

Een ander ontwikkelpunt – in het kader van 'gewoon opgroeien' – is verdere intensivering van de samenwerking met het onderwijs, zodat kinderen nog beter met maatwerkondersteuning aan het onderwijs kunnen deelnemen.

Effectdoelstelling E1.1.3

Zorg voor Jeugd sluit goed aan bij de vraag van de gebruiker, is snel beschikbaar en eenvoudig en efficiënt georganiseerd

In 2018 werken we verder aan een effectieve en efficiënte organisatie van de aanvullende (specialistische) zorg waarbij kinderen, jongeren en gezinnen in hun sociale context worden gezien. Dit zijn onze ambities:

- De benodigde hulp is snel beschikbaar.
- Het kind en gezin staan centraal, waarbij niet het zorgaanbod, maar maatwerk centraal staat.
- Aanvullende zorg is zoveel mogelijk op buurtniveau georganiseerd.
- Verwijzers en aanbieders houden elkaar scherp. Verwijzers stellen zichzelf de vraag of verwijzing noodzakelijk is; aanbieders bekijken kritisch wie zij aannemen; samen komen verwijzers en aanbieders tot passende inzet.
- De zorg wordt als het even kan zo georganiseerd, dat een kind of jongere gewoon naar school kan blijven gaan.
- Financieringsafspraken helpen mee aan een flexibele inzet van zorg.

De jeugdhulp met verblijf willen we meer buurtgericht en regiogericht organiseren. Bij voorkeur blijft een jongere met problemen thuis wonen met ambulante begeleiding. Lukt het niet om thuis te blijven wonen dan is een pleeggezin of gezinshuis in de buurt met waar nodig ambulante ondersteuning het eerste alternatief. Pas als ook dit niet lukt, kiezen we voor gespecialiseerde vormen van verblijf elders.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven worden ondersteund

In 2018 blijven we investeren in leefbare en levendige buurten en wijken met oog voor het pedagogisch klimaat. We investeren in de methodiek van vreedzaam en de gerealiseerde samenwerking daarop. Een ander mooi voorbeeld zijn de wijkacademies waarin ouders uit de wijk samen nadenken over wat er op het gebied van opvoeden en opgroeien nodig is en hiervoor gezamenlijk oplossingen aandragen.

In 2018 gaan we door met investeren in de sociale basis en 'gewoon opgroeien'. Voorzieningen in de sociale basis maken we, waar nodig, beter toegankelijk voor kinderen en jongeren met een beperking, psychische of gedragsproblematiek. Een concreet voorbeeld is de uitbreiding van de Pilot BSO+. De Pilot vindt nu plaats op twee locaties in Utrecht waarbij een reguliere buitenschoolse opvang haar deuren heeft geopend voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte. Zo kunnen zij samen met broertjes of zusjes en vriendjes en vriendinnetjes naar de buitenschoolse opvang.

Speeltuinen zijn een belangrijke voorziening voor de ontwikkeling van kinderen. Wij willen aantrekkelijke en goed uitgeruste speeltuinen waar iedereen zich welkom voelt en waar gebruikers samen invulling geven aan de uitstraling en programmering. Op basis van het nieuwe beleidskader "Speelruimte maken we samen" worden in 2018 tien speeltuinen verzelfstandigd. De verzelfstandiging van nog eens zes speeltuinen in 2019 bereiden we in 2018 voor.

Het toegankelijk maken van basisvoorzieningen vraagt om inzet van professionals en vrijwilligers. Daartoe organiseren we, waar nodig, ondersteuning en training. Daarnaast blijven we de inzet van belangrijke partners actief ondersteunen.

De beweging naar voren, de groei van de stad als ook ontwikkelingen binnen de samenleving, zoals de toenemende tweedeling, dragen ook bij aan een groeiend beroep op het jongerenwerk. We spannen ons in 2018 in om aan deze toenemende vraag te kunnen voldoen. Voor de groei van de stad is extra geld beschikbaar zoals geregeld in de Maatschappelijke Investeringsagenda. In 2018 gebruiken we deze middelen om, bij een groeiende stad, het voorzieningenniveau op hetzelfde peil te houden. We zetten deze middelen in voor voorzieningen zoals jongerenwerk en buurtteams.

Waar het gaat om de opvoeding van kinderen, hebben veel ouders behoefte aan contact met andere ouders om opvoedervaringen en -tips uit te wisselen. Vaak gebeurt dit in het eigen netwerk. Waar dit niet mogelijk is faciliteren wij dit met partijen die in de wijk werken, zoals de jeugdgezondheidszorg, het

onderwijs, de huisarts, de sociaal makelaar, het jongerenwerk en het buurtteam. Soms kan ook ondersteuning door een vrijwilliger uitkomst bieden. We blijven vrijwilligersinitiatieven in 2018 stimuleren.

Versterking van de sociale basis vraagt om nog intensievere samenwerking met en tussen de maatschappelijke organisaties die basisvoorzieningen leveren. We blijven in 2018 in gesprek met onze partners. Dit doen we onder meer door middel van 'sociale wijktafels' en de overleggen over opgroeien en opvoeden. In 2018 versterken we de samenwerking tussen de jeugdgezondheidszorg en de buurtteams. We verwachten dat sommige individuele vragen die binnenkomen bij de buurtteams ook in groepsverband kunnen worden opgepakt door partners in de sociale basis, zoals de JGZ. Dit zal de druk op de zorg verlichten.

In de uitvoeringsagenda Zorg voor jeugd 2018 presenteren we een update van onze acties in het kader van 'gewoon opgroeien'.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Een stedelijk dekkend, goed functionerend, netwerk van buurtteams Jeugd en Gezin

In 2018 continueren we de buurtteams. De buurtteams beantwoorden de meeste hulpvragen – dichtbij huis, snel, op maat – en schakelen zo nodig gespecialiseerde hulp- en zorgverleners in. Deze nabije, direct beschikbare en passende hulp is belangrijk, omdat ouders en kinderen zo veel mogelijk gangbare dingen kunnen blijven doen, met het eigen gezin en met inzet van het eigen netwerk in de eigen buurt.

We maken in 2018 werk van de samenwerking tussen de buurtteams en partners in de buurt. Dit doen we onder andere door samen buurtanalyses te maken en prioriteiten te stellen voor de buurt of de wijk. Voorbeelden zijn de samenwerking binnen de aanpak Versnelling Overvecht, de pilot Ondiep Ontregelt, de pilot Vroegtijdige signalering van huurschuld in Kanaleneiland en Overvecht, de doorontwikkeling lokale persoonsgerichte aanpak (PGA) en de aanpak van specifieke problemen zoals de echtscheidingsproblematiek in Leidsche Rijn. Ook wordt intensiever samengewerkt met het speciaal onderwijs.

In 2018 gaan we verder met de ontwikkeling van de basiszorg door samen te 'leren'. Dit doen we zowel op het niveau van de buurtteams als op stelselniveau. Op buurtteamniveau doen we dit door casuïstiekbespreking en pilots, zoals de pilots 'specialistische jeugdzorg in de wijk' en 'proeftuinen GGz'. Op stelselniveau leren we van het 'Citydeal-overleg' waar casuïstiek wordt ingebracht, waarbij bestaande regelgeving een oplossing in de weg staat. In het Citydeal-overleg kan individuele problematiek vaak toch op maat worden opgelost, terwijl het overleg ook ideeën levert voor aanpassingen van het stelsel.

De grote druk op de buurtteams maken we beter hanteerbaar door de 'beweging naar voren' – dus door versterking van de sociale basis – en ook door continuering van de eerder gerealiseerde personele uitbreiding van de buurtteams. We hebben vooral de GGz-expertise in de buurtteams versterkt, zodat cliënten met een hulpvraag op dit gebied vaker door of samen met het buurtteam kunnen worden geholpen.

In 2018 bereiden we de uitvraag voor de buurtteams in de periode 2019-2024 voor, op basis van de in 2017 vastgestelde nota van uitgangspunten. Voor de groei van de stad is extra geld beschikbaar zoals geregeld in de Maatschappelijke Investeringsagenda. In 2018 gebruiken we deze middelen om, bij een groeiende stad, het voorzieningenniveau op hetzelfde peil te houden. We zetten deze middelen in voor voorzieningen zoals jongerenwerk en buurtteams.

Prestatiedoelstelling P1.1.3

Passende aanvullende zorg voor gezinnen die dat nodig hebben

We zorgen ervoor dat aanvullende zorg waar nodig snel en effectief beschikbaar is voor kinderen en ouders. Daarvoor voeren we in 2018 de volgende acties uit:

Op onze website publiceren we een overzicht waarin cliënten en verwijzers kunnen zien welke aanvullende zorg door gecontracteerde aanbieders wordt geboden en hoe snel deze zorg kan worden geleverd.

In onze opdrachtverstrekking vragen we zorgaanbieders om maatwerkondersteuning te bieden in plaats van vaste 'producten' of trajecten, zodat de zorg werkelijk een antwoord biedt op de vraag. Dit ondersteunen we door de financieringsafspraken die we maken met zorgaanbieders. We nemen geen producten of trajecten af, maar leveren lump sum financiering, zodat de zorgverlener kan 'doen wat nodig is'.

We gaan de aanvullende zorg zoveel mogelijk buurtgericht organiseren. We continueren de in 2017 gestarte pilot buurtgerichte specialistische jeugdhulp in Zuilen en Leidsche Rijn; "de Gezinspraktijk Utrecht". Deze pilot draagt bij aan zorg die snel beschikbaar is, dichtbij wordt geleverd, kijkt naar alle leefgebieden, bijdraagt aan grotere weerbaarheid van kinderen en ouders, en optimaal aansluit op de basiszorg van huis(jeugd)artsen en buurtteams.

Samen met (bovenregionale) partners blijven we investeren in de kwaliteit van onderwijszorgarrangementen en de aansluiting bij de lokale en buurtgerichte aanpak.

We stimuleren aanbieders van jeugdhulp met verblijf en medewerkers van het buurtteam om komend jaar actief elkaars samenwerking op te zoeken en elkaars expertise te benutten. Hiermee voorkomen we doorverwijzingen naar jeugdhulp met verblijf en versterken we begeleiding terug naar huis, in het netwerk of naar zelfstandig wonen.

We werken in 2018 met onze aanbieders aan meer eenduidige pleegzorg voor Utrechters. Ook onderzoeken we of jongeren die nu nog in gezinshuizen of leefgroepen wonen, met extra ondersteuning een plek kunnen vinden in een pleeggezin. Voor pleegouders faciliteren we ondersteuning uit de sociale basis. Voor gevallen waarin plaatsing op een groep toch de enige oplossing is, streven we naar kleinschalige opvang.

We blijven ons in 2018 inspannen voor betaalbare woonplekken voor kwetsbare jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar, in navolging van het woonproject Place2BU. In het overleg over nieuwe prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in 2018 op 75 jongerenwoningen. Dit biedt ruimte voor jongeren die nu nog jeugdhulp met verblijf krijgen, maar toe zijn aan zelfstandig wonen met ambulante begeleiding. We onderzoeken de vraag naar huisvesting van kwetsbare jongeren in samenwerking met de vereniging Beter Wonen en het Vierde Huis. We stimuleren aanbieders van jeugdhulp met verblijf en buurtteams om de samenwerking te zoeken en te zorgen voor een 'warme overdracht' van jongeren die zelfstandig gaan wonen. Hiermee doen we recht aan onze ambitie om kwetsbare jongvolwassenen zo 'gewoon mogelijk' te laten wonen en creëren we ruimte bij aanbieders van jeugdhulp met verblijf om hun in-, door- en uitstroom verder te verbeteren.

De 'Commissie passend alternatief' gaan we in 2018 weer steviger positioneren voor de taak waarvoor zij was opgericht, te weten het adviseren van de gemeente over casuïstiek waarvoor binnen het Utrechtse zorgveld geen aanbod beschikbaar is. De commissie kan in zo'n geval extra budget toekennen. De bevindingen van de commissie zijn input waarvan we leren en die we ter harte nemen bij de inkoop voor een volgend jaar.

Prestatiedoelstelling P1.1.4

Passende uitvoering van Jeugdbescherming Nieuwe Stijl om de veiligheid van kinderen te borgen

Jeugdbescherming Nieuwe Stijl omvat de inzet van jeugdbeschermingsmaatregelen, jeugdreclasseringmaatregelen, Veilig Thuis (onderdeel kindermishandeling) en preventieve maatregelen (drang). De inzet van Veilig Thuis betreft inzet op zowel kindermishandeling als huiselijk geweld. De wettelijke basis van Veilig Thuis is de Wet maatschappelijke ondersteuning, die verwijzingen bevat naar de Jeugdwet. Veilig Thuis komt uitgebreider aan de orde in het begrotingshoofdstuk Maatschappelijke Ondersteuning.

In 2018 vervolgen we de ontwikkeling van de Jeugdbescherming, die wordt uitgevoerd door de generalistisch werkende SAVE teams (Samen werken aan Veiligheid). De SAVE teams werken nauw samen met de buurtteams en partners uit het Justitiële en Veiligheidsdomein. We blijven investeren in preventie. De preventieve inzet van SAVE bestaat uit (participatief) consult en het bieden van kortdurende begeleiding. Naarmate de buurtteams beter in staat zijn om zonder steun van de SAVE teams de veiligheid in gezinnen te borgen, ontstaat ruimte om de SAVE teams in te krimpen. Maar dit zal in geen geval ten koste gaan van de veiligheid van kinderen. Ook in het kader van de lokale PGA vindt er afstemming met SAVE plaats als het gaat om (gezinnen met) minderjarige kinderen.

Gezien de resultaten in 2017, zetten we in 2018 bij gelijkblijvend budget in op een verdere verschuiving van dwangmaatregelen naar drangmaatregelen.

In februari 2017 verscheen het eind 2016 afgeronde cliënttevredenheidsonderzoek van Samen Veilig Midden Nederland. De verbeterpunten en aanbevelingen worden in 2018 verder uitgewerkt en in praktijk gebracht.

De SAVE teams behoren vanwege de problematiek waarmee zij te maken krijgen, tot de belangrijkste verwijzers naar jeugdhulp met verblijf. In 2018 betrekken we de SAVE teams bij het ontwikkelen van alternatieven voor jeugdhulp met verblijf.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
15-1-1-1 Gewoon opvoeden	54	0	0	0	0	0
15-1-1-2 Buurtteams Jeugd en Gezin	0	0	0	0	0	0
15-1-1-3 Aanvullende zorg	394	0	0	0	0	0
15-1-1-4 Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	449	0	0	0	0	0
Lasten						
15-1-1-1 Gewoon opvoeden	2.688	3.530	3.927	3.927	3.927	3.927
15-1-1-2 Buurtteams Jeugd en Gezin	16.268	18.633	19.198	19.198	18.898	18.898
15-1-1-3 Aanvullende zorg	41.056	41.263	36.549	36.565	36.458	36.458
15-1-1-4 Jeugdbescherming	10.589	10.123	10.001	10.001	10.001	10.001
Totaal lasten	70.600	73.549	69.675	69.691	69.284	69.284
Saldo baten en lasten	-70.152	-73.549	-69.675	-69.691	-69.284	-69.284
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-70.152	-73.549	-69.675	-69.691	-69.284	-69.284

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

De mutaties op de integratie uitkering Jeugd uit de meicirculaire 2017 zijn nog niet verwerkt in de cijfers. Het budget voor 2018 stijgt met 8,539 miljoen euro (van 58,441 miljoen euro naar 66,981 miljoen euro). Deze stijging heeft zowel betrekking op het historisch verdeeld budget voor verlengde jeugdzorg en kinderen met een voogdijmaatregel als op loon- en prijsbijstellingen en taakmutaties. Het historisch verdeeld budget stijgt (ten opzichte van de decembercirculaire 2016) met 6,9 miljoen euro. Voor 2017 waren de cijfers die het Buurtteam had aangeleverd voor zorg aan 18-plussers geheel niet meegenomen

voor de budgetbepaling. Voor 2018 is dit wel gedaan. Voor een deel was hier, ook voor 2018, al rekening mee gehouden vanuit de compensatieregeling. Dit valt echter hoger uit dan verwacht.

De verwachting is overigens dat (mede door een wijziging in het Woonplaatsbeginsel) het volledige historisch verdeelde budget overgeheveld wordt naar het objectief verdeelmodel. Omdat we hier negatief uitkomen, zal de ophoging van het budget in 2018 incidenteel zijn. Dit betekent dat we voor 2019 rekening moeten houden met een lager budget. In de eerdere paragrafen hebben we beschreven dat we inzetten op het verder vormgeven van de transformatie door onder andere de inzet van pilots en investeringen in de basis. Het is echter niet zeker dat dit (snel genoeg) lukt om vanaf 2019 de zorg binnen het beschikbare budget te leveren. Hierover blijven wij u informeren via bestuursrapportages en voorjaarsnota.

Vanaf 2018 is er 0,216 miljoen euro toegevoegd aan de begroting van Jeugd voor hogere kosten op de doelstellingen Gewoon opvoeden en Buurtteams Jeugd en gezin als gevolg van de groei van de stad. De middelen zijn technisch verwerkt op de doelstelling Buurtteams Jeugd en gezin en worden in 2018 verdeeld, over met name de buurtteams en het jongerenwerk naar waar dit het noodzakelijkst is.

Gewoon opvoeden

Onder de doelstelling Gewoon opvoeden vallen onder andere het jongerenwerk, participatie, de verwijsindex en subsidies voor jeugd en vrije tijd. Inhoudelijk vallen ook de speeltuinen onder deze doelstelling. Het budget voor de speeltuinen is echter ondergebracht onder de doelstelling Basisvoorzieningen van het programma Maatschappelijke Ondersteuning.

De begrote lasten nemen met 0,397 miljoen euro toe ten opzichte van de actuele begroting 2017. Om de transformatie van jeugdhulp te laten slagen, zijn investeringen in de sociale basis nodig (zie voor een nadere toelichting op de investeringen de paragraaf "Wat gaan we daar voor doen" bij prestatiedoelstelling 1), waardoor hulp nog beter dan nu laagdrempelig en in de buurt kan worden aangeboden. De stijging van de lasten wordt voor het grootste deel (0,350 miljoen euro) veroorzaakt door de aanvullende investering die we vanaf 2018 doen. De investeringen moeten gedekt worden uit de afname van de kosten van de aanvullende zorg. De resterende stijging van 0,047 miljoen euro is het resultaat van enkele kleinere mutaties.

Buurtteams Jeugd en Gezin

Onder deze doelstelling valt de subsidie aan het Buurtteam die vanuit Jeugd wordt betaald. Daarnaast dragen de programma's Onderwijs en Veiligheid ook bij aan de subsidie van het Buurtteam. Daarnaast is hier budget opgenomen voor de Versnellingsaanpak Overvecht die voor Jeugd wordt ingezet.

De begrote lasten onder de doelstelling stijgen ten opzichte van 2017 met 0,565 miljoen euro. In de maatschappelijke investeringsagenda is berekend welk budget nodig is om bij een groeiende bevolking, het voorzieningenniveau voor gewoon opgroeien en de Buurtteams gelijk te houden. De technische verwerking daarvan leidt nu tot een toename van het budget met 0,216 miljoen euro. Gedurende het jaar kijken we voor de onderverdeling, over met name de buurtteams en het jongerenwerk, waar het budget het hardst nodig is. Voor loon- en prijsindexatie is een bedrag van 0,107 miljoen euro toegevoegd. Door aanpassingen in de toerekening van de doorbelaste uitvoeringskosten is het budget nog toegenomen met 0,242 miljoen euro.

Aanvullende zorg

Onder de doelstelling Aanvullende zorg hebben we de budgetten voor Specialistische Jeugdhulp, Jeugdhulp met verblijf, Ambulante crisishulp en Pleegzorg opgenomen. Het betreft zowel de zorg in natura als de PGB's en omvat ook de meer specialistische functies die samen met regiogemeenten zijn ingekocht en de landelijk ingekochte zorg.

De begrote lasten nemen ten opzichte van 2017 af met 4,714 miljoen euro. In de Voorjaarsnota 2017 hebben we een tekort op het budget voor 2017 gemeld van 4,6 miljoen euro waarvoor incidentele dekking is gevonden bij de Voorjaarsnota, hierdoor is het beschikbare budget incidenteel hoger. De daling van de begrote lasten met 0,114 miljoen euro is het resultaat van diverse kleine mutaties.

Jeugdbescherming

Onder de doelstelling Jeugdbescherming is het budget opgenomen voor de jeugdhulp die SAVE levert. De afname van de begrote lasten van 0,122 miljoen euro is veroorzaakt door wijzigingen in de doorbelasting van de uitvoeringskosten.

Volksgezondheid

Algemene programmadoelstelling

Utrecht, stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn

Gezondheid is een belangrijke publieke waarde waar bijna iedereen in de stad aan bijdraagt en invloed op heeft. Wij zien gezondheid niet alleen als de afwezigheid van ziek zijn. Maar als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren op het gebied van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven. Wij willen dit vermogen bewaken, beschermen en bevorderen. Op deze manier dragen wij bij aan de gezonde verstedelijking van Utrecht. Want hoe gezonder de inwoners, hoe gezonder de stad.

Met deze programmabegroting zetten wij de ingezette lijn op het sturen op publieke waarde voort. Wij schetsen aan welke waarden wij in 2018 willen bijdragen, aan welke opgaven wij werken en hoe wij dit doen. Hierbij hanteren wij de volgende aangrijpingspunten:

- Gezonde stad: 'Utrecht, een stad waar mensen in goede gezondheid wonen, werken en leven – waar iedereen de moeite waard is en een kans krijgt om mee te doen'.
- Gezonde wijk: 'In Utrecht wonen, werken en leven mensen gezond in de wijk, buurt op school en thuis.'
- Gezonde start: 'Utrecht een stad waar kinderen gezond en veilig opgroeien met de mogelijkheid om zich optimaal te ontwikkelen en te ontplooiën'.

Kerntaken Volksgezondheid

De gemeente is, in het kader van de volksgezondheid, onder andere verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Publieke Gezondheidszorg (WPG). Met de uitvoering van de kerntaken Jeugdgezondheidszorg (inclusief het Rijksvaccinatieprogramma) en de Inspectie Kinderopvang dragen wij bij aan de gezonde ontwikkeling en het gezond opgroeien van de kinderen in Utrecht. Met de Volksgezondheidsmonitor (VMU) brengen wij de gezondheid van onze inwoners in beeld. Wij dragen zorg voor kwetsbare inwoners voor wie het door beperkte mogelijkheden en vaardigheden niet eenvoudig is om regie op hun eigen leven te krijgen.

De geprognosticeerde groei van het aantal kinderen vraagt meer inzet voor de uitvoering van deze taken, zoals het vaccineren en onderzoeken van kinderen en toezicht op de kinderopvang. De in het kader van de Maatschappelijke Investerings Agenda beschikbaar gestelde middelen worden hiertoe ingezet.

De GGD regio Utrecht (GGDrU) levert een belangrijke bijdrage aan de gezondheid van Utrechters. Zij voert de Tuberculose- en infectieziekten bestrijding, eerstelijns medische milieukunde en forensische geneeskunde uit als kerntaak, aangevuld met reizigersvaccinatie. Bij grootschalige ongevallen en rampen is de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) aan zet.

Kernthema's Volksgezondheid

Naast de uitvoering van wettelijke taken werken wij aan zes kernthema's. Samen met partners en inwoners kijken wij wat er speelt en waar wij een bijdrage kunnen leveren met als doel de gezondheid van Utrechters te bevorderen en zo de gezondheidsverschillen te verkleinen:

- Gezond en veilig opgroeien
- Gezondheidsvaardigheden voor een gezonde leefstijl
- Gezonde leefomgeving
- Voedsel en voeding
- Gezond rondkomen
- Gezonde keus aantrekkelijk maken

Gezonde Wijk

In de wijken werken wij samen met inwoners en gezondheidspartners aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. Wij kennen en maken deel uit van de netwerken in de wijk, zodat wij kunnen anticiperen op vragen en behoeften van inwoners en partners. Samen met de netwerkpartners proberen

wij scherp te krijgen wat er in een wijk of buurt speelt en formuleren wij wat de opgave op het gebied van gezondheid is. Waar mogelijk faciliteren en versterken wij initiatieven van bewoners, aanbieders en ondernemers. Wij zetten onze gezondheidsexpertise en kennis in waar dat nodig is en adviseren hoe mensen hun netwerk kunnen uitbreiden. Ook brengen wij mensen met elkaar in contact zodat allianties ontstaan die bijdragen aan een Gezonde Wijk.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Bouwen aan een gezonde toekomst. Een uitnodiging aan de Stad, het volksgezondheidsbeleid 2015 -2018
- Volksgezondheidsmonitor Utrecht
- Utrecht kiest voor gezonde groei - Ruimtelijke Strategie 2016
- Slimme Routes, Slim regelen en Slim bestemmen - Mobiliteitsplan Utrecht 2025
- City deal Health Hub
- City Deal Voedsel op de Stedelijke Agenda
- Kadernota zorg voor jeugd
- Notitie meerjarige sturing en bekostiging Jeugdhulp 2017-2020
- Uitvoeringsagenda Zorg voor Jeugd 2017
- Utrecht sportief en gezond - Sportnota 2017-2020
- Utrecht Inclusief, Vernieuwing van de Utrechtse Armoedeaanpak 2016-2019
- Aanpak Meedoen naar Vermogen
- Preventie- en handavingsplan alcohol 2015 – 2018
- Beleid toezicht en handhaving kwaliteit kinderopvang Utrecht 2013
- Verlenging samenwerkingsovereenkomst Gemeente Utrecht en JOGG 2017-2018
- Samenwerkingsconvenant 'Gegevensoverdracht & samenwerking in de geboortezorgketen'

Utrecht, stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn

Subdoelstelling 1.1 Utrecht, stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Percentage inwoners $\geq$ 19 jaar met een uitstekend tot (zeer) goed ervaren gezondheid	Gezondheidspeiling	78%	-	volgt	78%	78%
E1 Percentage kinderen in groep 7 en 8 (PO) met (heel) goed ervaren gezondheid	Jeugd Monitor	91% (2013-2014)	92%	92%	92%	92%
Percentage leerlingen in klas 2 en 4 van Utrechtse scholen voor voortgezet onderwijs met een (heel) goed ervaren gezondheid	E-MOVO	klas 2 85%; klas 4 84% (2014-2015)	klas 2 85%; klas 4 84%	-	zie toelichting	
E1 Toelichting: Vanaf schooljaar 2017-2018 zetten we het instrument 'Gezond leven check het even' in i.p.v. E-MOVO. In de programmabegroting 2019 volgt een wijziging van de indicator en een nieuwe nulmeting.						

Wat willen we bereiken?

Utrecht, stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn

Het college ziet het verkleinen van gezondheidsverschillen als haar opgave. Want hoewel de gezondheid over het algemeen redelijk goed is, zien wij wel grote verschillen in gezondheid tussen Utrechters. Die verschillen in gezondheid hangen af van opleiding, inkomen en sociaal-culturele achtergrond. De levensverwachting tussen inwoners uit verschillende Utrechtse wijken verschilt maximaaltwaalf jaar. Concrete resultaten van het verkleinen van gezondheidsverschillen kunnen wij pas op langere termijn verwachten. Dit heeft onder andere te maken met gestapelde (gezondheids)problematiek en dat er veel externe factoren invloed hebben op een goede gezondheid.

Wat gaan we daar voor doen?

- Het uitvoeren van onze **kerntaken**.
- Het faciliteren en versterken van de netwerken en initiatieven rondom de **kernthema's**.

Kerntaken Volksgezondheid

Jeugdgezondheidszorg

De uitvoering van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ), inclusief het Rijksvaccinatieprogramma, is een wettelijke taak waarmee wij bijdragen aan de gezonde ontwikkeling en het veilig opgroeien van de kinderen in Utrecht. De uitvoering van de JGZ beschrijven wij inhoudelijk verder onder het kernthema Gezond en veilig opgroeien, omdat het daar nauw mee verbonden is.

Inspectie Kinderopvang

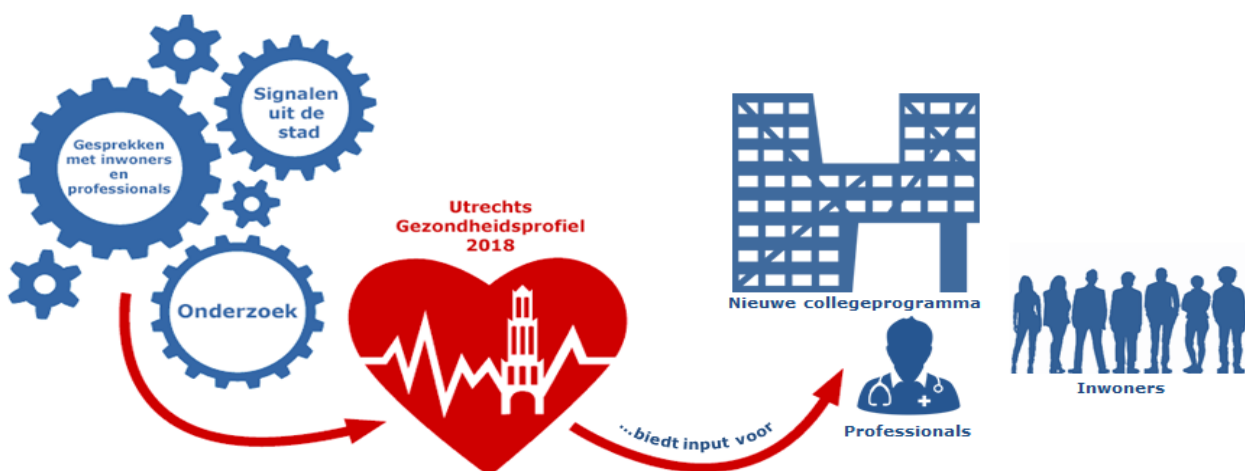
De Inspectie Kinderopvang (IKO) beoordeelt de kwaliteit van kinderopvanglocaties, peuterspeelzalen en gastouderopvang aan de minimale kwaliteitseisen uit de Wet Kinderopvang. Hiermee dragen wij bij aan het gezond en veilig opgroeien van de kinderen in de stad Utrecht.

In 2018 voeren wij alle verplichte inspecties uit. Wij leveren maatwerk door uitgebreid te inspecteren op kinderopvanglocaties waar het nodig is en minder uitgebreid waar dat kan. Wij informeren de houders in de stad over onze werkzaamheden en de wettelijke kaders. Wij bouwen aan een goede relatie met de eigenaren en wij werken zo veel mogelijk dialooggericht. Dit betekent dat wanneer niet aan de eisen wordt voldaan, wij afhankelijk van de aard van overtreding eerst in gesprek gaan met de eigenaar om de overtreding te beëindigen. Werkt dat niet, dan handhaven wij conform ons handhavingsbeleid. Bij handhaving maken wij in elke situatie een afweging waarbij wij het belang van het kind centraal stellen, maar ook rekening houden met de belangen van de eigenaar.

Volksgezondheidsmonitor

In Utrecht zijn cijfers en ervaringen uit de stad over de gezondheid van Utrechters de basis voor het maken van gerichte keuzes waarmee wij gezondheidsverschillen willen verkleinen. De [Volksgezondheidmonitor](#) brengt voor professionals en Utrechters in beeld hoe het met de actuele gezondheid van Utrechters gaat. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar ziek of gezond zijn, maar ook naar de leefomgeving, leefstijl, zorg en sociale omgeving.

De Volksgezondheidmonitor is een kennisinstrument voor Utrechtse professionals en inwoners waarmee zij nog meer bewust keuzes kunnen maken over gezondheid. In februari 2018 leveren wij het Utrechts gezondheidsprofiel en bijbehorende wijkprofielen op. Daaraan voorafgaand voeren wij (in 2017 en 2018) meer dan 80 gesprekken met inwoners en professionals over de resultaten van onderzoek om deze uitkomsten te duiden. Zo brengen wij samen met de stad in beeld welke gezondheidsthema's actueel zijn en welke prioriteit hebben. Het samenhangend gezondheidsprofiel wordt in februari aan de stad gepresenteerd op het VMU symposium. Dit Utrechts gezondheidsprofiel draagt bij aan het prioriteren van keuzes en inspanningen door het nieuwe college.

Daarnaast worden door middel van vragenlijstonderzoek ook in de loop van 2018 data verzameld. De resultaten van de jeugdmonitor komen beschikbaar en ook onder Utrechtse volwassenen en ouderen wordt gezondheidsonderzoek uitgezet. Hierbij streven wij naar vernieuwing om de kwaliteit van onze data verder te verbeteren. Om nog breder en verdiepend inzicht te krijgen, werken wij daarnaast samen aan onderzoek met internationale, nationale en Utrechtse (kennis)partners, waarbij extra aandacht is voor de toegevoegde waarde van nieuwe data-analysetechnieken.

Voor alle Utrechters en professionals stellen wij de onderzoeksresultaten en open data zo snel mogelijk beschikbaar via de volksgezondheidsmonitor.nl. Deze website wordt het hele jaar door geactualiseerd met de meest recente inzichten. In 2018 besteden wij op de website meer aandacht aan het inzichtelijk maken van dwarsverbanden en onderwerp-overstijgende thema's.

Zorg kwetsbare inwoners

Een menswaardig bestaan voor de meest kwetsbare Utrechters is voor ons van groot belang. Wij helpen inwoners die geen of beperkte toegang hebben tot reguliere medische zorg. Uitgangspunt daarbij is veilig wonen in een prettige omgeving en toegankelijke en bereikbare zorg.

Wij streven er in eerste instantie naar om mensen terug te leiden naar reguliere (eerstelijns) zorg. Ook signaleren en agenderen wij knelpunten in de toegankelijkheid en beschikbaarheid van deze zorg. Wij bieden medische spreekuren aan voor daklozen. Voor sekswerkers bieden wij ondersteuning en uitstapprogramma's aan. Tevens ondersteunen wij inwoners in overvolle of sterk vervuilde huishoudens. Onze sociaal verpleegkundigen kijken of het netwerk van al betrokken hulpverleners goed is afgestemd op de problematiek rondom het huishouden en geven hen op verzoek advies.

De verstrekking van heroïne als medische behandeling zetten wij voort. Wij houden de trends in het middelengebruik in de gaten. Ook zijn wij alert op het middelengebruik van jongeren en jongvolwassenen waarbij recreatief middelengebruik over dreigt te gaan in problematisch gebruik of middelenafhankelijkheid.

Kernthema's Volksgezondheid

Gezond en veilig opgroeien

Utrecht wil een stad zijn waar kinderen gelijke kansen krijgen op een gezonde start en gezond en veilig kunnen opgroeien. Waar kinderen kunnen meedoen en zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen. Want ieder kind heeft het recht om op te groeien in een veilige en stimulerende omgeving die een optimale ontwikkeling mogelijk maakt. Gezond opgroeien is niet voor elk kind vanzelfsprekend, daarom werken wij samen met partners in de stad om gezondheidsverschillen te verkleinen. Hierbij zien wij vier opgaven.

Ten eerste, een gezonde start voor alle kinderen in Utrecht. Hieraan dragen wij bij door het versterken van de samenwerking tussen partners in de geboortezorgketen. In dialoog met ouders voeren wij de

wettelijke Jeugdgezondheidszorgtaken uit. Zo nemen wij de hielprik af, doen een gehoorscreening bij pasgeborenen en om infectieziekten te voorkomen voeren wij het Rijksvaccinatieprogramma uit. Wij monitoren de groei en de ontwikkeling van (groepen) kinderen en hebben hiermee een preventieve en signalerende rol in het Utrechtse Stelsel Zorg voor jeugd. Dit [filmpje](#) licht de rol toe van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) in een gemeente. Wij zorgen ervoor dat de JGZ een zichtbare, toegankelijke en laagdrempelige organisatie is, waar gezinnen met alle vragen over opgroeien en opvoeden terecht kunnen. Wij geven voorlichting en advies. Wij normaliseren en demedicaliseren vragen die (aanstaande) ouders of kinderen hebben. Indien de situatie dit vraagt, geven wij op tijd en in overleg met ouders en of het kind adviezen. Binnen de Versnelling Overvecht voert de JGZ ouderbabygroepen uit en is ruimte gecreëerd voor een intensivering van de reguliere JGZ-taken.

Ten tweede zetten wij erop in dat alle kinderen mee kunnen doen. Wij bevorderen gelijke kansen op gezond opgroeien. Hierbij gaat het niet alleen om sociaal economische gezondheidsverschillen maar ook om verschillen als gevolg van andere factoren, zoals een moeilijke thuissituatie of een stoornis of beperking. Samen met andere partijen in de stad stimuleren wij ouders van peuters die daarvoor in aanmerking komen gebruik te maken van de Voorschoolse Educatie. Zo krijgen zij een betere start op school. De jeugdartsen en -verpleegkundigen adviseren school en ouders over de mogelijkheden om bij school(ziekte)verzuim weer sneller naar school te gaan. Wij versterken de zorg voor kinderen van statushouders. Dit is een groep kinderen die extra aandacht vraagt. Wij dragen er, mede vanuit de aanpak "Utrecht zijn we samen", ook aan bij dat elk gezin zich geaccepteerd en welkom voelt in de stad.

Ten derde hebben wij aandacht voor ouderschap. Wij zetten in op het zelfvertrouwen en de veerkracht van (groepen) (aanstaande) ouders en kinderen, bieden zo nodig opvoedondersteuning en bevorderen het plezier in het opvoeden en het ouderschap. Wij dragen er aan bij dat ouders hun kind, al vanaf de geboorte, een stimulerende omgeving bieden en zo op speelse wijze de (cognitieve) ontwikkeling van hun kind stimuleren. Wij stimuleren dat ouders hun rol van vader en moeder goed kunnen vervullen en kinderen zich veilig hechten.

Ten vierde zetten wij in op preventie. Wij streven er naar dat de JGZ beter toegankelijk wordt voor de ouders en partners uit de wijk. Wij versterken de preventie en het waar mogelijk voorkomen van de inzet van zwaardere zorg en ondersteuning. Wij intensiveren de samenwerking tussen buurtteam en JGZ nog verder zodat lichtere vormen van hulp dichterbij huis worden geboden. Samen met de partners uit het sociale domein versterken wij de samenwerking tussen ouders, opvoeders, vrijwilligers, vrije tijdsvoorzieningen en alle andere basisvoorzieningen waarmee kinderen dagelijks in contact zijn. De JGZ brengt in de wijk en stad sociaal medische kennis en expertise in en is hiermee een schakel in het netwerk rond gezinnen.

Gezondheidsvaardigheden en een gezonde leefstijl

Gezondheidsvaardigheden en een gezonde leefstijl dragen bij aan een leven in goede gezondheid en aan de vitaliteit, eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners van Utrecht. Utrecht wil een stad zijn waar inwoners voldoende kennis en vaardigheden hebben om gezond te kunnen leven. Wij geven extra aandacht aan gezondheidsvaardigheden en een gezonde leefstijl van inwoners met een lage sociaaleconomische status en wij zetten in op goed toegankelijke voorzieningen en zorg.

In 2018 zetten wij in op het vergroten van kennis van betrokken professionals werkzaam in de stad over wat werkt bij het bevorderen van gezondheidsvaardigheden en gezonde leefstijl. Hierbij nemen wij nadrukkelijk het perspectief mee van de inwoners om wie het gaat. Wij faciliteren betrokken professionals om beter aan te sluiten bij mensen met lage taal- en gezondheidsvaardigheden en om een gezonde leefstijl van kinderen en volwassenen te stimuleren. De toegankelijkheid en beschikbaarheid van maatregelen en leefstijlinterventies in specifieke wijken vormt hierbij een aandachtspunt. Waar nodig kijken wij of specifieke groepen inwoners, zoals bijvoorbeeld ouderen, kwetsbare volwassenen of inwoners met een migratieachtergrond extra of andere aandacht nodig hebben of knelpunten ervaren. Binnen de wijken werken wij met partners zoals scholen, gezondheidscentra en inwoners aan actuele gezondheidsthema's. Bijvoorbeeld 'Gezond eten, weten, doen' in Zuid en 'Zet een stap naar een gezonde leefstijl' in Noordwest. In Overvecht wordt binnen de Versnelling en de alliantie Gezonde Wijk extra ingezet op onder andere gezondheidsvaardigheden en wordt het programma Krachtige Basiszorg voortgezet en verder met onderzoek gevolgd. Scholen ondersteunen wij wanneer zij inhoudelijke of

procesmatige vragen hebben over het stimuleren van een gezonde leefstijl van leerlingen. Het gaat hierbij om thema's zoals seksuele of psychische gezondheid, gezonde voeding of sport en bewegen.

Wij zien dat nieuwe technologieën in de vorm van apps en slimme ict-toepassingen een steeds grotere rol spelen in het dagelijks leven van de inwoners. Wij onderzoeken de kansen om deze nieuwe technologieën in te zetten voor het verkleinen van gezondheidsverschillen en het bevorderen van de gezondheid van de Utrechter.

In lijn met de Sportnota "Utrecht sportief en gezond" zetten wij in op het stimuleren van initiatieven op het gebied van sporten en bewegen om zo een gezonde leefstijl te bevorderen en gezondheidsverschillen te verkleinen. De JGZ besteedt aandacht aan sport en bewegen in consulten en houdt in samenwerking met het Wilhelmina Kinderziekenhuis een sportadviespreekuur voor kinderen met een chronische aandoening en een onvervulde sportwens. In Overvecht en Zuid continueren wij de pilot met de vitaliteitsmakelaar, een beweegmakelaar die ook aandacht heeft voor voeding en ontspanning. Ook zet de gemeente in op de gezonde sportvereniging. Wij willen de leefomgeving aantrekkelijk maken voor de fietser en de voetganger.

Lopende activiteiten op onderwerpen als Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) en de uitvoering van de ASG regeling (Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg) continueren wij. Ook stimuleren wij rookvrije kind-omgevingen, zoals schoolpleinen, sportvelden en speeltuinen samen met partners in de stad. Verder geven wij uitvoering aan een alcoholbeleid waarin zowel naleving en handhaving als preventie belangrijk is. Het uitgangspunt is onder de achttien jaar geen druppel, boven de achttien jaar gebruik van alcohol met mate. Wij betrekken verkopers, ouders en de jeugd bij deze aanpak. De invulling van de modernisering van het cannabisbeleid hangt af van de besluitvorming over de initiatiefwet voor wijziging van de Opiumwet en het nieuwe regeerakkoord.

Gezonde leefomgeving

Utrecht groeit van 340.000 inwoners in 2016 naar ongeveer 425.000 inwoners in 2040. Uitgangspunt bij deze groei is een gezonde(re) leef- en werkomgeving voor haar inwoners en bezoekers. Bewoners geven aan dat zij het voor een gezonde leefomgeving belangrijk vinden dat het onder andere groen, schoon, goed ingericht en bereikbaar maar rustig is. Zie de woordenwolk hieronder 3.

Een gezonde leefomgeving draagt in zichzelf bij aan de gezondheid van de mensen en maakt gezond leven gemakkelijk. Daarnaast werken wij, door het inzetten van gezondheidsexpertise, aan een verbetering van deze leefomgeving met het doel de gezondheid verder te verbeteren. Wij nemen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid om inwoners en bezoekers te beschermen tegen schadelijke gevolgen van lucht en geluid en streven daarvoor de lucht- en geluidsnormen na van de Wereldgezondheidsorganisatie. Dit willen wij bereiken door het realiseren van bijvoorbeeld schoon vervoer, veel wandel- en fietspaden en niet te dicht bouwen bij snelwegen en drukke stadswegen. Ook brengen gezondheidsadviseurs expertise in over gezonde verstedelijking aan de overlegtafels waar gesproken wordt over de ruimtelijke ontwikkelingen. Bijvoorbeeld met adviezen over ruimtes waar plek is voor ontmoeting, waar kinderen buiten kunnen spelen, waar groen is en waar plekken zijn voor stilte en rust. Tevens adviseren zij over de lokale voorbereiding van de uitvoering van de Omgevingswet (die naar verwachting in 2019 wordt ingevoerd) en werken ze mee aan de totstandkoming van Omgevingsvisies.

3 Uit Bewonerspanel maart 2017, Gezondheidspeiling 2016, Staat van Utrecht 2017, Wistudata 2017, Utrecht Monitor 2017. Voor meer informatie: www.volksgezondheidsmonitor.nl

Vanuit de opgave Gezond stedelijk leven werken wij met verschillende partijen en inwoners samen. In het project De Band Versterken onderzoeken wij bijvoorbeeld samen met inwoners en ruimtelijke partijen (zoals woningcorporaties) hoe wij de fysieke leefomgeving zó kunnen inrichten dat de gezondheidsverschillen verkleind kunnen worden. Samen met de Hogeschool Utrecht, de Universiteit Utrecht en de provincie Utrecht vormen wij de kennisalliantie Healthy Urban Living. In 2018 gaan wij gezamenlijk de onderzoeksvragen over gezonde verstedelijking uitwerken. Als lid van het World Health Organization-network 'Healthy Cities' hebben wij een internationaal platform om te leren van andere steden hoe zij werken aan gezonde verstedelijking. De opgedane leerervaringen zetten wij in voor Utrecht.

Voedsel en voeding

Utrecht wil een stad zijn waar gezond, duurzaam, lokaal voedsel aantrekkelijk en toegankelijk is voor iedereen. Wij werken hiervoor samen met initiatiefnemers, (sociaal) ondernemers, maatschappelijke partners en kennisinstellingen. Met deze partners besteden wij aandacht aan de voedselvaardigheden die mensen in staat stellen om gezonde voedselkeuzes te maken: meer plantaardig voedsel, water drinken en niet teveel eten. In 2018 willen wij de Utrechtse experimenten en initiatieven voor het ontwikkelen van gezonde voedselvaardigheden en –gedrag en een gezonde voedselomgeving samenbrengen in een Levende Proeftuin. Zo maken wij het mogelijk om structureel van elkaars experimenten te leren en kennis uit te wisselen. Daarbij hebben wij speciale aandacht voor Utrechters met gezondheidsachterstanden en voor gezond rondkomen.

Onze jeugdartsen en -verpleegkundigen adviseren jonge ouders over gezonde voedselkeuzes. Wij inspireren met de voorbeelden van de peuterspeelruimtes en de Voedseltuin Overvecht om dergelijke initiatieven ook in het basisonderwijs te ontwikkelen.

Ook werken wij aan een meer gezond voedselaanbod. Daarbij richten wij ons op het helpen creëren van een gezonde voedselomgeving met een evenwichtiger voedselaanbod die mensen helpt om gezonde voedselkeuzes te maken. Dit doen wij door samen met onderzoekers, studenten en voedselaanbieders te experimenteren met gezond voedselaanbod in bijvoorbeeld het Stationsgebied. Daarnaast zoeken wij mogelijkheden in eigen ruimtelijke planprocessen en ruimtelijk beleid om een gezonde voedselomgeving te creëren.

Internationaal zitten wij in drie stedennetwerken: [Milan Urban Food Policy](#), [European Healthy Cities Network](#) en [Eurocities](#). In dit verband wisselen wij goede voorbeelden voor beleid uit en leren wij van elkaar. Wij nemen bijvoorbeeld deel aan de werkgroep Food van het Eurocities netwerk. Met deze werkgroep voeren wij onder andere de Europese Commissie over stedelijk beleid voor gezond eten.

Gezond rondkomen

In Utrecht willen wij de negatieve spiraal van ongezondheid, schulden en armoede voorkomen en doorbreken. Wij vinden het belangrijk dat inwoners mee kunnen doen aan de samenleving zonder belemmeringen. Op veel plekken in de stad zijn initiatieven die bijdragen aan de gezondheid van Utrechters die moeite hebben met rondkomen. Hieraan dragen wij bij op drie manieren.

Ten eerste, omdat armoede en schulden stress veroorzaken, verkennen wij hoe de kennis over de effecten van stress ingezet kan worden bij de hulpverlening (zoals het buurtteam).

Ten tweede doen wij experimenten om gezond en duurzaam voedsel betaalbaar te maken voor Utrechters die niet veel te besteden hebben. Wij verzamelen kennis over de oorzaken van ongezonde voeding en armoede en wij bekijken samen met inwoners en partners hoe wij voor oplossingen kunnen zorgen.

Ten derde willen wij armoede bij jonge gezinnen nog beter kunnen signaleren en hen sneller kunnen doorverwijzen naar passende ondersteuning of hulp. Hier zien wij een rol voor onze jeugdartsen- en verpleegkundigen, omdat zij tijdens hun werk veel gezinnen zien. Zij kunnen opvoedondersteuning bieden of doorverwijzen naar bijvoorbeeld het buurtteam.

Gezonde keus aantrekkelijk maken

Wij willen gezond gedrag stimuleren door gezonde keuzes makkelijk en aantrekkelijk te maken. Gezonde keuzes zijn niet alleen bewuste keuzes, maar ook het resultaat van onbewuste processen en invloeden uit de omgeving. Samen met partners doen wij praktijkexperimenten en zoeken wij naar nieuwe methoden om gezond gedrag via veranderingen in de omgeving te stimuleren. Ook kijken wij naar hoe wij onze gezondheidsaanpakken effectiever kunnen maken door meer aan te sluiten bij de leefwereld van Utrechtters.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
08-1-1-1 Inzet Volksgezondheid	2.954	2.980	2.361	2.361	2.361	2.361
Totaal baten	2.954	2.980	2.361	2.361	2.361	2.361
Lasten						
08-1-1-1 Inzet Volksgezondheid	26.789	24.125	23.546	23.548	23.398	23.398
Totaal lasten	26.789	24.125	23.546	23.548	23.398	23.398
Saldo baten en lasten	-23.835	-21.145	-21.186	-21.187	-21.037	-21.037
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.030	590	390	390	390	390
Geraamd resultaat	-22.805	-20.555	-20.795	-20.797	-20.647	-20.647

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen toe.

	Baten	Lasten	Mutatie reserve	incidenteel / structureel
Beëindiging subsidie opleiding Arts M&G (1)	-380	-380		i
Beëindiging landelijke subsidie Regeling Uitstapprogramma Prostituees	-114	-114		i
Wegvallen dekking- en bestedingsmiddelen 2017		-200	-200	i
Beëindiging Stimuleringsprogramma Gezond in de Stad (2)		-490		i
Loon- en Prijscompensatie		305		s
Investerings in de groei van de Stad, m.n. in de Jeugdgezondheidszorg en Inspectiekinderopvang (3)		271		s
Budget uitvoering CBW-regelingen (4)		155		i
Subtotaal	-494	-453	-200	
Onjuiste correctie budgetmutatie (5)	-126	-126		s
Totaal	-620	-579	-200	

Bedragen zijn in duizenden euro's

1. Zodra de aangevraagde subsidie Arts M&G 2018 toegekend is, zal deze via begrotingswijziging opgenomen worden.
2. Bij meicirculaire 2017 is bekend geworden dat het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad verlengd wordt voor de jaren 2018 tot en met 2021 voor 0,479 miljoen euro per jaar.
3. De geprognoseerde toename van het aantal kinderen vraagt meer inzet voor de uitvoering van wettelijke taken zoals het vaccineren en onderzoeken van kinderen en toezicht op de kinderopvang.
4. Zodra de premiebijdrage 2018 bekend is zal deze via begrotingswijziging afgedragen worden.
5. Bij overheveling van budget is een structureel in plaats van incidenteel karakter meegegeven zodat de mutatie meerjarig geworden is. Bij eerstkomende begrotingswijziging zal deze mutatie teruggedraaid worden.

Verbonden partijen

Bijdrage aan GGdRu 1,6 miljoen euro.

Veiligheid

Algemene programmadoelstelling

In Utrecht werken we samen aan een stad waar mensen veilig zijn en zich veilig voelen. Onder dat motto heeft u het Integraal VeiligheidsPlan (IVP) 2015-2018 vastgesteld en besloten om:

1. De veiligheidsthema's High Impact Crimes (HIC) en Jeugdoverlast en -criminaliteit als prioriteit in de aanpak van veiligheidsproblemen te benoemen voor de komende vier jaar;
2. De aanpak van de veiligheidsthema's veilige wijken, georganiseerde ondermijnende criminaliteit, openbare orde en maatschappelijke onrust en fysieke veiligheid te continueren en waar nodig te intensiveren;
3. In de aanpak van veiligheidsproblemen nog meer de nadruk te leggen op participatie, informatiegestuurd werken en een persoonsgerichte aanpak.

Uitgangspunten van het IVP zijn: goede samenwerking met partners; preventie als het kan en repressie als het moet; de aanpak is gebiedsgericht én persoonsgericht.

Jaarlijks wordt een handavingsprogramma Openbare ruimte en bebouwde omgeving opgesteld en uitgevoerd dat flink bijdraagt aan het behalen van de doelstellingen van het IVP. In dat programma staan de acties ten aanzien van: vergunningverlening en toezicht en handhaving op de openbare ruimte en op fysieke veiligheid van bouwwerken en milieulinrichtingen; woninginbraakpreventie; preventie van veelvoorkomende criminaliteit zoals fietsdiefstal en autokraak; ondermijnende criminaliteit zoals mensenhandel in de prostitutie, illegale hennepcultuur en personen die misbruik maken van vastgoed.

Ook de uitvoering van de programma's Openbare ruimte en groen, Jeugd, Onderwijs, Maatschappelijke Ondersteuning, Vastgoed, Volksgezondheid, Werk en inkomen draagt bij aan de veiligheid in Utrecht.

2018 is het laatste jaar van het huidige IVP. In 2018 bieden wij een raadsvoorstel voor een nieuw IVP aan met bijbehorende doelstellingen voor de jaren 2019 en verder. Om die reden zijn in de programmabegroting 2018 nog geen doelstellingen voor 2021 opgenomen.

De criminaliteitscijfers vertonen al lange tijd een dalende trend. Het veiligheidsgevoel neemt echter niet toe. Gevoel van veiligheid heeft te maken met een groot aantal factoren. De afgelopen tijd is een aantal van die factoren heel zichtbaar geworden zoals aanslagen, terrorismedreiging en machtswisselingen. Een toenemende hoeveelheid informatie is steeds sneller en in steeds grotere hoeveelheden beschikbaar. Mensen hebben de neiging zich daardoor terug te trekken in hun eigen wereld. Verdraagzaamheid staat onder druk waardoor een voedingsbodem ontstaat voor gevoelens van onbehagen en polarisatie.

De afgelopen jaren hebben we vooral gestuurd op basis van de criminaliteitscijfers van de politie en de meldingen bij de gemeente, met als prioriteiten de HIC-delicten en Jeugdoverlast en -criminaliteit. Steeds duidelijker wordt dat deze criminaliteitscijfers slechts een deel van de werkelijkheid laten zien. We krijgen meer zicht op de tot nu toe grotendeels onzichtbare criminele activiteiten en onderliggende structuren die onze samenleving ondermijnen. We zien ook dat achter veel geweldsincidenten een netwerk of structuur van criminele ondermijnende activiteiten schuil gaat. De huidige aanpak blijkt voor deze vormen van criminaliteit ontoereikend. Het combineren van bestaande werkwijzen met een vernieuwende aanpak leidt tot een integrale en effectievere aanpak. Die vernieuwende aanpak bestaat onder andere uit het verkrijgen van een beter inzicht in ongewenste hardnekkige symptomen en patronen en het op basis van dat inzicht toepassen van bestuursrecht, strafrecht en fiscaal recht door de samenwerkingspartners op de meer onzichtbare vormen van criminaliteit.

Vanwege de bovengenoemde gebeurtenissen en ontwikkelingen zijn in de Voorjaarsnota 2017 incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de volgende thema's:

1. Het tegengaan van polarisatie en radicalisering;

2. Aanpak ondermijnende criminaliteit; uitbreiding onderzoeken Wet Bibob;
3. Flexibele inzet voor gebiedsgerichte aanpak van criminaliteit;
4. Preparatie van de crisisbeheersingsorganisatie met het oog op terrorismedreiging.

In de Voorjaarsnota 2017 zijn ook middelen toegekend om de gevolgen van de groei van de stad op te vangen. De toename van het aantal inwoners en gebouwen vergt meer toezicht en handhaving op straat. Ook neemt de gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio toe.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Integraal Veiligheidsplan 2015-2018](#)
- [Beleidskader cameratoezicht 2014-2018](#)
- [Beleidsplan Veiligheidsregio Utrecht 2016-2019](#)
- [Convenant Veilig uitgaan 2016-2021](#)

Afname criminaliteit en onveiligheidsgevoel

Subdoelstelling 1.1 Afname van High Impact Crime delicten, woninginbraken en geweld

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E1.1.1a Aantal woninginbraken	Politie, BVH	2.699 (2011)	1.651	1.649	<2.159	-
E1.1.1b Aantal overvallen	Politie, BVH	51 (2011)	27	22	<30	-
E1.1.1c Aantal straatroven	Politie, BVH	322 (2011)	149	140	<183	-
Aantal geweldsdelicten (exclusief huiselijk geweld)	Politie, BVH	3.232 (2011)	2.281	2.178	<2.107	-
E1.1.1d Aangiftebereidheid						
E1.1.1e geweldsmisdrijven	Inwonersenquête	2015	61%	56%	>61%	-

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P1.1.1 Percentage hotspotbuurten	Gemeente	n.v.t.	100%	100%	100%	100%

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Afname van High Impact Crime delicten

High Impact Crimes zijn delicten die een grote impact hebben op slachtoffers van deze delicten, de directe omgeving van het slachtoffer en op de samenleving als geheel. Deze delicten worden regelmatig gepleegd en veroorzaken grote materiële en immateriële schade. Daartoe rekenen we in Utrecht naast de klassieke HIC-delicten woninginbraak, overvallen en straatroven ook geweldsdelicten tegen personen. In het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 hebben we als doelstelling voor 2018 opgenomen:

- afname van het aantal woninginbraken van 20% opzichte van 2011
- afname van het aantal overvallen van 41% ten opzichte van 2011
- afname van het aantal straatroven van 43% ten opzichte van 2011
- toename van aangiftebereidheid onder slachtoffers van geweld.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Regisseren en (doen) uitvoeren van integrale aanpakken van de HIC-delicten (woninginbraak, straatroven, overvallen en geweld) op stedelijk- en wijkniveau

De aanpak van High Impact Crimes richt zich op de (potentiële) slachtoffers, de fysieke omgeving en de daders. Er wordt integraal samengewerkt met in ieder geval politie, OM en woningcorporaties om het aantal HIC-delicten terug te dringen.

We stimuleren inwoners, ondernemers en bezoekers van de stad om preventieve maatregelen te nemen om zo hun kans op slachtofferschap te verkleinen. Voor bijvoorbeeld jongeren, studenten en senioren maken we gebruik van doelgroep gerichte aanpakken.

We zetten in op het verhogen van de heterdaadkracht door middel van het stimuleren van o.a. whatsapp-groepen, buurtpreventie initiatieven en andere vormen van actieve burgerparticipatie. Ook investeren we in preventie door middel van (het stimuleren van) fysieke maatregelen bij particulieren en huurders, zoals inbraakwerende maatregelen, het afsluiten van achterpaden en het aanbrengen van verlichting. We organiseren de inzet van het gemeentelijke WAFV-team (Woninginbraken, autokraken, fietsdiefstallen, vernielingen) op hotspots en hottimes en maken daarbij gebruik van informatie-gestuurd werken.

Sinds 2015 handhaven we de aanmeld- en registerplicht voor handelaren met behulp van het Digitaal Opkopers Register. Daarnaast stimuleren wij bewoners om hun waardevolle goederen te registreren bij Stop Heling en zetten we communicatie in op het voorkomen van heling, vanuit de gedachte "zonder heler, geen steler".

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van daders

De persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis, de Top X aanpak, richt zich met name op plegers van HIC-delicten en op de kopstukken van de jeugdgroepen en jeugdige veelplegers (zie doelstelling 1.2). Daarnaast is er flexibele ruimte binnen de Top X voor complexe, ketenoverstijgende en meer structurele aanpak van daders van incidenten (die bijvoorbeeld tot maatschappelijke onrust leiden).

De Utrechtse aanpak voor nazorg aan ex-gedetineerden levert hulp bij re-integratie na detentie, omdat de kans op recidive na detentie te verkleinen. Om dit direct bij uitstroom mogelijk maken, is het nodig om al tijdens detentie te starten met de re-integratie. Hierin werken we samen met de penitentiaire instelling (PI), de buurtteams en de gespecialiseerde zorg en opvang.

Prestatiedoelstelling P1.1.3

Uitvoeren van diverse programma's tegen geweld

We richten ons bij de aanpak van geweld tegen personen in het bijzonder op uitgaansgeweld, huiselijk geweld en geweld tegen medewerkers met een publieke taak. We willen de aangiftebereidheid onder geweldslachtoffers vergroten.

Om uitgaansgeweld tegen te gaan werken we samen met politie (UIT-team), Koninklijke Horeca Nederland- afdeling Utrecht, horecaondernemers en -beveiligers in het programma Veilig Uitgaan. Zonodig worden bestuurlijke maatregelen genomen ten aanzien van horeca-exploitanten die in overtreding zijn.

De inzet van de UIT-politie, het uitreiken van collectieve horeca ontzeggingen, het delen van deze gegevens in de Horeca-App (pilot), het panel deurbeleid, de samenwerking met studentenverenigingen zijn enkele maatregelen om het uitgaansleven veilig én gezellig te houden.

De aanpak van huiselijk geweld valt voornamelijk onder het programma Maatschappelijke Ondersteuning. Vanuit het programma Veiligheid passen we de bestuurlijke maatregel van een tijdelijk huisverbod toe.

Agressie tegen medewerkers in de publieke sector, waaronder boa's en toezichthouders, hulpverleners van politie, brandweer en ambulance, pakken we aan in aansluiting op de landelijke inspanningen met betrekking tot het stimuleren van de Veilige Publieke Taak. Sinds 2016 zijn ook alle in Utrecht werkzame woningbouwverenigingen aangesloten bij het convenant Veilige Publieke Taak. We gaan door met het stimuleren van werkgevers, waarvan het personeel een publieke taak verricht, om het convenant te ondertekenen.

We onderzoeken of personeel in dienst van of ingehuurd door de gemeente Utrecht voldoet aan de afspraken van het convenant (preventieve maatregelen, doen van aangifte, snelheid van behandeling ervan en verhoogde strafeis).

Sinds 2015 zetten we samen met politie en Slachtofferhulp Nederland in op de toename van de aangiftebereidheid onder slachtoffers van geweld. Daarmee gaan we door in 2018.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
09-1-1-1	Regisseren en (doen) uitvoeren van de in	100	0	0	0	0	0
Totaal baten		100	0	0	0	0	0
Lasten							
09-1-1-1	Regisseren en (doen) uitvoeren van de in	2.426	2.331	2.377	2.357	2.359	2.359
Totaal lasten		2.426	2.331	2.377	2.357	2.359	2.359
Saldo baten en lasten		-2.327	-2.331	-2.377	-2.357	-2.359	-2.359
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-2.327	-2.331	-2.377	-2.357	-2.359	-2.359

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Subdoelstelling 1.2 Afname van jeugdoverlast en-criminaliteit

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E1.2.1 Ervaren jongerenoverlast (% vaak)	Inwonersenquête	19% (2011)	20%	23,5%	<17%	-
E1.2.2 Aandeel (%) jeugdige verdachten van het totaal aantal jeugdigen	Politie, BHV	2,9% (2010)	2,1%	1,7%	<2,9%	-

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
% groepsgerichte plannen van aanpak ten opzichte van aantal groepen	Aanpak Jeugdgroepen	51 (2010)	100%	100%	100%	-

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Afname van jeugdoverlast

De ervaren jeugdoverlast betreft hier het percentage bewoners dat aangeeft vaak in de buurt overlast te ervaren van jeugd. Het aantal (jongeren in) jeugdgroepen daalde de afgelopen jaren en lijkt nu stabiel te zijn. Ondanks dit gegeven zien we dat de ervaren jeugdoverlast niet evenredig daalt. De ervaren overlast schommelt al vele jaren rond de 20%. Wij zetten ons onverminderd in om ook de ervaren overlast te laten dalen.

Effectdoelstelling E1.2.2

Afname van jeugdcriminaliteit

We willen het huidige aandeel jeugdige (12 t/m 24 jaar) verdachten ten opzichte van alle jeugdigen in Utrecht (2,9% in 2011) verkleinen of in ieder geval niet laten groeien.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen

In 2018 zetten we de aanpak problematische jeugdgroepen voort, waarbij ook de buurtteams Jeugd en Gezin een bijdrage leveren. In de wijken voeren de gebiedsmanagers veiligheid de regie op deze aanpak. Voor alle problematische jeugdgroepen waarvoor een integrale aanpak nodig is, zetten we een aanpak op maat in. Ouders, buurtbewoners en ondernemers worden bij de aanpak betrokken. Het jongerenwerk levert een bijdrage aan het terugdringen van jongerenoverlast en jeugdcriminaliteit. De hoofdlijnen van de aanpak problematische jeugdgroepen zijn:

- aanpak van de groep zelf;
- aanpak van de omgeving van de groep;
- individuele aanpak van groepsleden bestaande uit een aanpak gericht op zorg, hulp en begeleiding. Voor de meest negatieve kopstukken kan die aanpak worden gecombineerd met een meer repressieve aanpak die wordt uitgevoerd binnen de persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis, de zogenaamde Top X aanpak. Overige groepsleden krijgen waar nodig een individuele aanpak d.m.v. inzet van de buurtteams of de in 2018 verder te ontwikkelen lokale persoonsgerichte aanpak;
- preventieve inzet op jonge jeugd (8-14 jaar) die zich zorgelijk in groepsverband op straat manifesteert en de potentie heeft om door te groeien naar een problematische jeugdgroep. Naast het jongerenwerk worden hier ook de sociaal makelaars bij betrokken.

Prestatiedoelstelling P1.2.2

Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van jeugdige daders en hun (gezins)systeem

De persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis, de Top X aanpak, richt zich op plegers van HIC-delicten (zie doelstelling 1.1), kopstukken van de jeugdgroepen en jeugdige veelplegers. Naast de focus op individuen wordt ook gekeken naar het (gezins)systeem van deze 'Top X'ers'. Dit doen we onder andere door preventief in te zetten op de broertjes en zusjes.

Interventies Jeugd en Veiligheid

De aanpak jeugd en veiligheid betreft een stedelijke ketenaanpak met een wijkgerichte uitvoering waarbij het bieden van kansen centraal staat, maar soms repressie noodzakelijk is. Veiligheid is het sluitstuk van veel beleidsvelden zoals bijvoorbeeld onderwijs, jeugd, zorg en werk en inkomen. Aan

jongeren uit de aanpak jeugdgroepen, de Top X en overige risicojongeren (jongeren die grote risico's lopen de stap te zetten naar een problematische jeugdgroep of naar criminaliteit) bieden we interventies gericht op scholing, dagbesteding en jeugdhulp. Ook het jongerenwerk draagt door middel van gerichte interventies bij aan het voorkomen van overlast op straat en het afglijden naar criminele activiteiten. De uitvoering van het jongerenwerk is belegd bij Stichting JoU. Jongerenwerkers zijn niet alleen op straat, maar ook op een aantal VO-scholen aanwezig. Door een toenemende vraag vanuit scholen en extra beschikbare middelen vanuit het actieplan 'Utrecht zijn we samen' is het schooljongerenwerk uitgebreid en geïntensiveerd. De begeleiding naar dagbesteding wordt uitgevoerd vanuit onder andere het Actieplan jeugdwerkloosheid en de uitvoering van de jeugdhulp ligt met name bij de buurtteams, deels in samenwerking met SAVE. De interventies op Jeugd en Veiligheid worden deels vanuit het programma Veiligheid, deels vanuit het programma Jeugd gefinancierd, en voor een kleiner deel vanuit andere programma's zoals Werk en Inkomen, Onderwijs en Volksgezondheid (zie ook de overige programma's).

De voorlichtingslessen over Halt in groep 8 op de basisschool en de Halt-op-Maatlessen op een aantal VO- scholen in het kader van School en Veiligheid dragen bij aan preventie van jeugdoverlast en -criminaliteit. Het doel van deze lessen is de leerlingen bewust te maken van hun keuzes, de gevolgen daarvan en hun eigen verantwoordelijkheid voor die gevolgen. Halt werkt ook samen met lokale organisaties zoals Al Amal om de werkwijze van Halt en de voordelen van een taakstraf (voorkomen van strafblad) bij ouders en hulpverleners onder de aandacht te brengen.

Toezichthouders van VTH surveilleren geregeld op hot times en hot places om overlast te voorkomen en zo nodig aan te pakken.

In 2018 zetten we de samenwerking met partners zoals de buurtteams, jongerenwerk, politie, SAVE en 3RO onverminderd voort om de werkwijze in de afstemming tussen preventie en repressie aan te scherpen en nog meer dan nu 'aan de voorkant te komen' (hulp vindt zo preventief en dichtbij huis mogelijk plaats). Daarnaast verbeteren we de persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis met steeds als uitgangspunt: één gezin, één plan, één regisseur.

Daarnaast werken we in 2018 aan de ontwikkeling van een lokale persoonsgerichte aanpak in de wijken als vervolg op de experimenteerfase in de tweede helft van 2017. Deze aanpak richt zich op personen die in de wijk herhaaldelijk overlast veroorzaken of een bedreiging vormen voor de veiligheid in de wijk. Deze casussen zijn vaak te zwaar voor de basisinzet in de wijk (buurtteams, wijkagent, jongerenwerk en derdelijke), maar te licht voor de Top X. Het gaat hierbij vaak om zorgmijders, zowel jeugd als volwassenen. Via een integrale persoonsgerichte aanpak wordt, onder regie van de gemeente, een integraal plan van aanpak opgesteld waarin afspraken worden gemaakt over interventies. Zo nodig kan alsnog opgeschaald worden naar de Top X.

Een voorbeeld van de lokale Persoonsgerichte Aanpak is de aanpak Ernstig Overlastgevende Gezinnen. Dat is een intensieve, systeemgerichte aanpak van het hele gezin waarbij we gebruik maken van drang en dwang. De betrokken partijen maken per gezin één gezamenlijk plan van aanpak met doelen per gezinslid. In geval van nazorg na jeugddetentie zet SAVE in op verplichte nazorg door de lokale zorgstructuur.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
09-1-2-1	Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen	-6	0	0	0	0	0
Totaal baten		-6	0	0	0	0	0

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Lasten							
09-1-2-1	Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen	6.299	6.464	6.971	6.912	6.918	6.918
Totaal lasten		6.299	6.464	6.971	6.912	6.918	6.918
Saldo baten en lasten		-6.305	-6.464	-6.971	-6.912	-6.918	-6.918
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-6.305	-6.464	-6.971	-6.912	-6.918	-6.918

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen

Het beschikbare budget neemt toe met 0,507 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2017. Voor 0,390 miljoen euro komt dit doordat de wegvallende incidentele Krachtwijkmiddelen voor Jongerenwerk volledig gecompenseerd worden met een hoger budget. Daarnaast neemt het budget met 0,111 miljoen euro toe vanwege onder andere loon- en prijscompensatie.

Subdoelstelling 1.3 Afname van veel voorkomende delicten en van onveiligheidsgevoel in de wijken

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E1.3.1a Aantal autokraken	Politie, BHV	6.230 (2011)	5.757	6.007	<4.595	-
E1.3.1b Aantal fietsdiefstallen	Politie, BHV	2.806 (2011)	4.484	4.428	<2.747	-
E1.3.1c Aantal zakkenrollen	Politie, BHV	1.238 (2011)	993	799	<1.150	-
E1.3.1d Aantal winkeldiefstallen	Politie, BHV	1.469 (2011)	1.396	1.464	<1.469	-
E1.3.2a Onveiligheidsgevoel (% wel eens in eigen buurt)	Inwonersenquête	26% (2011)	32%	33%	<26%	-
E1.3.2b Functioneren van de gemeente in aanpak van veiligheidsproblemen (% tevreden)	Veiligheidsmonitor	38% (2014)	40%	40%	>42%	-

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P1.3.1 Aantal KVO gebieden	gemeente	33 (2009)	33	34	>36	-
Aantal wijken waar Waaks! structureel onderdeel uitmaakt van de						
P1.3.2a veiligheidsaanpak	gemeente	1 (2012)	10	10	>10	-
Aantal nieuwe initiatieven bewonersparticipatie						
P1.3.2b buurtveiligheid	gemeente	21 (2010)	5	33	>20	-

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.3.1

Afname van autokraken, fietsendiefstallen, zakkenrollen en winkeldiefstal

In het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- Afname van het aantal autokraken met 25% in 2018 ten opzichte van 2011
- Het aantal fietsdiefstallen is in 2018 gedaald naar het niveau van 2011
- Afname van het aantal zakkenrollen met 5% in 2018 ten opzichte van 2011
- Het aantal winkeldiefstallen is in 2018 gedaald naar het niveau van 2011.

Het aantal autokraken en fietsdiefstallen groeit de afgelopen jaren in Utrecht.

Effectdoelstelling E1.3.2

Afname van onveiligheidsgevoel

In het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- In 2018 is het percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt 26%
- Stimuleren bewonersparticipatie wijkveiligheid in iedere wijk
- In 2018 is 42% van de bewoners tevreden over het functioneren van de gemeente in de aanpak van veiligheidsproblemen
- In 2018 is 37% van de bewoners tevreden over het functioneren van de politie in de aanpak van veiligheidsproblemen.
-

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramma's en stimuleren Keurmerk Veilig Ondernemen

In elke Utrechtse wijk wordt een wijkgerichte aanpak vormgegeven die bestaat uit gebiedsgerichte aanpakken en maatwerk op de onderwerpen fietsdiefstal, autokraak en zakkenrollen.

In samenwerking met directe partners is in 2017 een stedelijke aanpak van autokraak ontwikkeld, die is vertaald naar concrete maatregelen in de wijk. Na evaluatie zullen de effectief gebleken maatregelen worden voortgezet in 2018. Om de preventie van autokraak te vergroten wordt in 2018 samengewerkt met landelijke partners. De netwerken hiervoor zijn het afgelopen jaar opgezet. Het stedelijk actieplan fietsdiefstal wordt geactualiseerd. Voor 2018 staat de uitwerking van een pilot met een nieuwe innovatieve fietsenstalling op het programma.

Voor de bestrijding en voorkoming van autokraak en fietsdiefstal wordt nieuw communicatiemateriaal gebruikt. Voor autokraak is een landelijke communicatiestijl ontwikkeld. Deze wordt gebruikt op een viertal hotspots en in een parkeergarage. In 2018 zal het aantal locaties met communicatiemateriaal worden uitgebreid. Daarnaast wordt de ontwikkeling van de autokraakvoorspeller afgerond. Deze voorspeller wordt vervolgens toegepast door toezicht gericht in te zetten op basis van de voorspellingen. Ter voorkoming van zakkenrollen organiseren we gerichte voorlichtingsacties op de weekmarkten. De aandacht voor zakkenrollen in het project 'veilig uitgaan' wordt in 2018 voortgezet.

Door middel van Keurmerk-Veilig-Ondernemen-trajecten wordt er gewerkt aan veiligheid op winkelcentra en bedrijventerreinen. Ondernemers zijn voortdurend in gesprek met gemeente, politie en bewoners en stemmen af over acties die de veiligheid behouden of versterken.

Prestatiedoelstelling P1.3.2

Uitvoeren van activiteiten en aanpakken gericht op verbinding, betrokkenheid en initiatieven in de wijk

We blijven in alle wijken inzetten op gerichte en specifieke lokale veiligheidsproblematiek met buurt- of themagerichte aanpakken. Zo zal de integrale aanpak van (drugs)overlast in Lombok-Oost worden voortgezet, maar ook de uitvoering van het versnellingsplan om in Overvecht tot een veiligere wijk te komen en de integrale gebiedsaanpak op een deel van de Amsterdamsestraatweg gaat onverminderd door. De aanpak van ondermijning zal in 2018 worden geïntensiveerd (zie ook prestatiedoelstelling

P1.4.1). Door deze aanpak worden ook de zichtbare uitingen die hieruit voortkomen zoals overlast, radicalisering en openbare orde-incidenten bestreden.

In het kader van de groei van de stad zal er meer capaciteit zijn voor toezicht en handhaving op straat.

De gemeente Utrecht zal in 2018 voorlichting en contact met de bewoners over veiligheid via sociale media verder intensiveren. Zo stimuleert de gemeente Utrecht de burgerinitiatieven tot whatsapp-groepen ten behoeve van de veiligheid in de buurt. Er wordt blijvend ingezet op uitbreiding van Burgernet over de stad.

In o.a. Utrecht en in Rotterdam is wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de betekenis en duiding van cijfers over (on)veiligheidsgevoel. Op basis van die onderzoeksresultaten zullen we voorstellen doen voor acties om dat veiligheidsgevoel te verbeteren.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
09-1-3-1	Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramm	24	0	0	0	0	0
Totaal baten		24	0	0	0	0	0
Lasten							
09-1-3-1	Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramm	3.107	4.379	4.174	4.147	3.575	3.575
Totaal lasten		3.107	4.379	4.174	4.147	3.575	3.575
Saldo baten en lasten		-3.083	-4.379	-4.174	-4.147	-3.575	-3.575
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-3.083	-4.379	-4.174	-4.147	-3.575	-3.575

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramma's

Ten opzichte van de begroting 2017 neemt het beschikbare bedrag met 0,207 miljoen euro af. In 2017 is er incidenteel een bedrag van 0,3 miljoen euro toegevoegd voor extra uren toezicht en handhaving (amendement 56/2013). Daarnaast zijn er diverse kleine aanpassingen aan de werkbegroting van toezicht en handhaving en stijgt het budget door loon- en prijscompensatie en middelen als gevolg van groei van de stad. In het budget is ook 0,5 miljoen euro opgenomen als onderdeel van het versnellingsplan Overvecht. Dit plan loopt tot en met 2019. In het kader van groei van de stad is een bedrag van 0,0315 miljoen euro ingezet voor meer toezicht en handhaving op straat.

Subdoelstelling 1.4 Voorkomen van het faciliteren van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en van misbruik van gemeentelijke vergunningen, regelingen en subsidies

Indicatoren subdoelstelling 1.4

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
P1.4.1a Aantal BIBOB onderzoeken	gemeente	27 (2009)	16	34	40	-
Aantal gebiedsgerichte						
P1.4.1b integrale aanpakken	gemeente	1 (2009)	3	3	5	-

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.4.1

Voorkomen van het faciliteren van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en van misbruik van gemeentelijke vergunningen, regelingen en subsidies

Ondermijnende criminaliteit verzwakt en misbruikt onze maatschappij met alle ontwrichtende gevolgen van dien. Uiteindelijk tast het ook het vertrouwen in de overheid aan als gevolg van het misbruiken en verzwakken van onze (rechts)structuren, door de verwevenheid van onder- en bovenwereld en het schenden van de grondrechten, zoals bij gedwongen prostitutie of arbeidsuitbuiting. Georganiseerde ondermijnende criminaliteit heeft een (inter)nationaal karakter en is vaak onzichtbaar. Het manifesteert zich echter ook op lokaal niveau door intimidatie, geweld, machtsposities en onaantastbaarheid van personen of families. Dit beïnvloedt zowel de feitelijke veiligheid als de veiligheidsbeleving in vaak juist de sociaal-economisch kwetsbare wijken en buurten. Wij willen daarom ondermijnende criminaliteit voorkomen en bestrijden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.4.1

Uitvoeren van een bestuurlijke aanpak en maatregelen tegen georganiseerde criminaliteit

Wij voeren de regie op de bestuurlijke integrale aanpak en werken samen met het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), de politie, het OM, de Belastingdienst en het landelijk bureau Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (BIBOB). We richten ons vooral op het terugdringen en voorkomen van mensenhandel, drugscriminaliteit en misbruik van en fraude met vastgoed.

De komende jaren werken we gezamenlijk aan het versterken van de (gemeentelijke) informatiepositie en informatie-uitwisseling tussen al deze partijen. De ondermijningsbeelden bieden de basis om zicht op ondermijning te vergroten en te prioriteren in de aanpak.

Daarnaast doen we - om meer inzicht te krijgen in de onderliggende patronen van ondermijnende criminaliteit en in de maatschappelijke weerbaarheid - mee aan de city deal "Zicht op ondermijning". Hierbij wordt gebruik gemaakt van data-analyse om inzicht te krijgen in de versterking en verbetering van de (preventieve) aanpak van ondermijnende criminaliteit.

We werpen zoveel mogelijk barrières op om te voorkomen dat criminelen ongeoorloofd gebruik maken van wettelijke instrumenten, zoals vergunningen en subsidies, en we zijn kritisch in het aangaan van overeenkomsten in de financiële en vastgoedsector. We stemmen strafrechtelijke, bestuurlijke en fiscale interventies op elkaar af, bijvoorbeeld bij sluitingen op basis van de Opiumwet, de inzet van de bestuurlijke boete en het in beheer nemen van panden bij de aanpak van huisjesmelkers en het intrekken van vergunningen nadat optreden van politie heeft geleid tot vervolging door het OM.

Bij de Voorjaarsnota 2017 zijn extra middelen voor o.a. toepassing van de Wet Bibob en aanpak van ondermijning voor de periode 2018 - 2020 opgenomen.

Wij willen samen met alle betrokken partners komen tot een prostitutiebranche waarbinnen sekswerkers zelfstandig en vrijwillig hun beroep kunnen uitoefenen onder aanvaardbare arbeidsvoorwaarden en -

omstandigheden en waarbij overlast voor omwonenden minimaal is. Bedrijven mogen zich alleen vestigen op plaatsen die in het bestemmingsplan zijn aangewezen en er ligt een belangrijke verantwoordelijkheid bij exploitanten om misstanden in hun bedrijf tegen te gaan welke duidelijk in de APV is vastgelegd. Aan de andere kant bieden we hulp aan sekswerkers en blijven we met hen in gesprek over ons beleid. Meldingen over illegale prostitutie onderzoeken we, illegale praktijken pakken we aan en signalen van mensenhandel melden we aan de politie. Hulpvragen of signalen van zorg pikken wij ook op.

In 2018 krijgen we mogelijk te maken met de nieuwe 'Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche' als deze door de Eerste Kamer wordt aangenomen. De exacte uitwerking en gevolgen van de wet zijn nog niet duidelijk. Als de melding van het registratieproces voor raamprostituees van Utrecht niet wordt goedgekeurd door de Autoriteit Persoonsgegevens kan dat gevolgen hebben voor de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).

Met de in 2017 ingezette meervoudige onderhandse aanbesteding voor het realiseren van de nieuwe raamprostitutiezone zal medio 2018 duidelijk worden wie de investeerder(s), bouwer(s) en exploitanten worden voor het Nieuwe Zandpad. Het uitgangspunt blijft dat de gemeente schone en transparante raamprostitutie mogelijk maakt door grond beschikbaar te stellen, door regels te stellen en toe te zien op de naleving. De bouw van de zone zal op zijn vroegst eind 2018 van start gaan.

Nu de Merwedekanaalzone een woongebied wordt heeft het college besloten de daar gelegen tippelzone te verplaatsen voor 1 januari 2020. De verwachting is dat als eind 2017 door de gemeenteraad een definitieve keuze wordt gemaakt voor de nieuwe locatie, in 2018 de benodigde ruimtelijke procedures worden doorlopen.

In 2017 continueren wij de uitvoering van het hennepconvenant Midden-Nederland. Met een geïntegreerde aanpak ten behoeve van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke, fiscaalrechtelijke en privaatrechtelijke handhaving wordt het wegnemen van factoren en gelegenheidsstructuren van de verschijningsvormen van de georganiseerde hennepcriminaliteit en daaraan gerelateerde criminogene factoren bevorderd.

Het coffeeshopbeleid blijft gericht op het evenwicht tussen vraag en (kleinschalig) aanbod van hennepproducten. Hiermee zijn zowel de volksgezondheid, de leefbaarheid als de veiligheid gediend. We streven naar de invulling van maximaal zeventien coffeeshops in de stad waarbij de nadruk ligt op de vestiging van coffeeshops buiten de bestaande woonwijken. We monitoren scherp het beleid en passen dit aan waar de actuele situatie dit van ons eist. Het initiatief van een drive-in coffeeshop aan de rand van de stad op gemeentegrond wordt actief ondersteund. Door de reservering voor de Cannabis Social Club laten we zien dat we, samen met andere gemeenten, het cannabisbeleid willen moderniseren omwille van de volksgezondheid en de veiligheid.

Door het toepassen van de Wet Bibob kunnen we voorkomen dat vergunningen, subsidies en aanbestedingstrajecten worden misbruikt. Hiermee beschermen we onze eigen integriteit en voorkomen we dat we ondermijnende criminaliteit faciliteren. Het is een belangrijk instrument in de bestuurlijke aanpak van deze criminaliteit. Door toename van de capaciteit, een veranderde werkwijze en de (voorgenomen) uitbreiding naar de sectoren vastgoed, subsidies en aanbestedingen zijn er meer Bibob onderzoeken mogelijk.

In vijf gebieden voeren we samen met onze partners een integrale gebiedsgerichte aanpak, namelijk op een deel van de Amsterdamsestraatweg, Lombok-Oost en Overvecht. Deze aanpakken zetten we in 2018 voort. Daarnaast zullen op basis van de informatie uit de ondermijningsbeelden in 2018 tenminste twee nog nader te bepalen (gebiedsgerichte) projecten worden opgepakt.

Eenzijds pakken we daarmee delicten als drugscriminaliteit, illegaal gokken, illegale prostitutie, heling en vastgoedfraude aan, anderzijds voorkomen en bestrijden we overlast voor bewoners, ondernemers en bezoekers door bijvoorbeeld intimidatie, geweld en geluidsoverlast.

In een buurt van Overvecht starten we met een vernieuwende, intensieve systeemaanpak. Met partners maar vooral ook met bewoners en ondernemers wordt het 'ondermijnende systeem' in buurt in beeld

gebracht. Samenwerking, betrokkenheid, openheid, zichtbaarheid, duurzame verandering en versterken van weerbaarheid van de bewoners staan daarbij centraal.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
09-1-4-1 Regie voeren op de integrale aanpak	394	328	334	334	334	334
Totaal baten	394	328	334	334	334	334
Lasten						
09-1-4-1 Regie voeren op de integrale aanpak	2.814	2.546	2.100	1.995	1.873	1.873
Totaal lasten	2.814	2.546	2.100	1.995	1.873	1.873
Saldo baten en lasten	-2.419	-2.218	-1.766	-1.661	-1.539	-1.539
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	101	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.318	-2.218	-1.766	-1.661	-1.539	-1.539

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Regie voeren op de integrale aanpak

In de voorjaarsnota is voor het jaar 2017 incidenteel budget beschikbaar gesteld voor werkzaamheden in het kader van het project raamprostitutie Nieuwe Zandpad. Hierdoor is het budget in 2018 0,395 miljoen euro lager vergeleken met 2017. Daarnaast is in 2017 een budget van incidenteel 0,05 miljoen euro opgenomen voor de Citydeal Big data.

Voorkomen en bestrijden van incidenten en verstoringen van de openbare orde

Subdoelstelling 2.1 Voorkomen en bestrijden van verstoringen van de openbare orde en voorkomen van maatschappelijke onrust

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal vergunde evenementen getoetst op						
P2.1.1 veiligheidsaspecten	gemeente	1.000 (2010)	750	700	750	-

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

Verstoringen van openbare orde en maatschappelijke onrust zijn voorkomen en/of bestreden

We voorkomen mogelijke verstoringen van de openbare orde en/of maatschappelijke onrust door vroegtijdig signaleren en het treffen van maatregelen.

We voorkomen dat polarisatie die voor radicalisering kan zorgen, radicalisering en extremisme leidt tot verstoring van de openbare orde of maatschappelijke onrust.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Uitvoeren van activiteiten gericht op het voorkomen en/of bestrijden van verstoringen van de openbare orde en maatschappelijke onrust

We volgen signalen op door de inzet van gemeentelijke gebiedsmanagers veiligheid, met partners in de wijk en diverse media, en met een sociale veiligheidsmonitor op basis van social media.

We beperken de kans op openbare ordeverstoringen en incidenten door het uitvoeren van het vergunningen- en evenementenbeleid en het handhavingsprogramma. We bereiden met partners gebeurtenissen voor waaraan risico's verbonden zijn, zoals openbare manifestaties, evenementen, voetbalwedstrijden en bezoeken van hoogwaardigheidsbekleders. We verwachten in 2018 op basis van voorgaande jaren voor ongeveer 750 evenementen een vergunningen te verlenen of een melding te krijgen. Wij faciliteren ongeveer 80 openbare manifestaties, demonstraties en bezoeken van hoogwaardigheidsbekleders. Tenslotte coördineren we de preparatie op de jaarwisseling en Koningsdag.

Jaarlijks sluiten we met FC Utrecht, politie en OM het lokaal convenant betaald voetbal en het actieplan voetbal en veiligheid. Hiermee pakken we overlast, crimineel gedrag en onveiligheid rondom de voetbalwedstrijden aan en leggen we reguliere werkzaamheden en verantwoordelijkheden vast. Meer wedstrijden van FC Utrecht dan vorig jaar vallen onder een collectieve vergunning, die bij het begin van het nieuwe seizoen wordt verleend.

We zetten cameratoezicht in ter voorkoming en bestrijding van overlast, geweld en criminaliteit in de openbare ruimte. We doen dat alleen op de plekken waar het onderdeel uitmaakt van een pakket aan maatregelen om veiligheidsproblemen aan te pakken. Camera's worden geplaatst op die plekken waar dat het hardst nodig is en weggehaald zodra de ontwikkelingen in het gebied dat mogelijk maken. Jaarlijks maken we het uitvoeringsplan cameratoezicht waarin het gebruik geëvalueerd wordt en eventuele verbetervoorstellen worden doorgevoerd. Hieruit volgt het aanwijzingsbesluit. In 2017 is een pilot flexibel cameratoezicht uitgevoerd. Op basis van de evaluatie zullen we bezien of voortzetting wenselijk is.

Vanuit het project Bestuurlijke Informatie Justitiabelen (BIJ) ontvangt de burgemeester vooraf informatie over vrijkomende gedetineerden die ernstige gewelds- of zedendelicten hebben gepleegd. Hierdoor kunnen wij maatregelen nemen om verstoringen van de openbare orde en het ontstaan van maatschappelijke onrust te beperken of te voorkomen.

Met de CIM-systematiek (coördinatieteam incidentenmanagement) pakken we signalen en incidenten op waarachter hardnekkige en complexe veiligheidsvraagstukken schuil gaan, die een langdurige en multidisciplinaire netwerkbenadering vereisen. Dit doen we samen met politie, OM en partners in de wijk.

Sinds medio 2017 biedt de Wet woonoverlast een nieuw instrument om woonoverlast tegen te gaan. We bekijken of en, zo ja, hoe dit instrument kan worden ingezet.

Bij langdurige en ernstige overlast van groepen en individuen kan de Wet Maatregelen Bestrijding Voetbalvandalisme en Ernstige Overlast (Overlastwet) worden toegepast. De wet is ook toepasbaar op hooligans die bij voetbalwedstrijden of andere evenementen de openbare orde verstoren.

In het kader van 'Utrecht zijn we samen' streven wij naar een samenleving waarin iedere Utrechter zich betrokken en geaccepteerd voelt en waarin respectvol met elkaar wordt omgegaan. Zo proberen wij het goed samenleven in Utrecht te bevorderen en gevoelens van uitsluiting en polarisatie, die kunnen leiden tot vervreemding en in extreme situaties tot radicalisering, te voorkomen. We onderhouden daartoe intensieve contacten met de gemeenschap (zowel op stedelijk als op wijkniveau) en we monitoren de social media. Bij evenementen in moskeeën of bij evenementen georganiseerd door religieuze

organisaties werken wij nauw samen met de politie om het sentiment rondom het evenement goed te kunnen duiden en te monitoren. Alle casussen met betrekking tot radicalisering bespreken wij in het casusoverleg. Hiervoor is een persoonsgerichte aanpak ontwikkeld, waardoor alle casussen in beeld zijn en duidelijk is wie wat doet in de begeleiding of de hulpverlening. Als de omstandigheden daartoe aanleiding geven treden we repressief op.

We voeren samen met de veiligheidspartners het handelingsperspectief radicalisering (uitreizigers en terugkeerders) uit, dat in 2013 is ontwikkeld. Deze aanpak voorziet in de nauwe samenwerking tussen partners, informatie uitwisseling alsmede een gedegen aanpak om geradicaliseerden te begeleiden en hierdoor het risico voor de samenleving te minimaliseren. We trainen de betrokkenen in de veiligheidsketen in het beter signaleren, verwijzen en begeleiden van signalen en casussen. Ook trainen wij de pool van lokale experts zodat hun inzet en bereik wordt vergroot en de onderlinge samenwerking wordt verbeterd.

Bij de Voorjaarsnota 2017 zijn extra middelen voor de aanpak van radicalisering voor de periode 2019 - 2020 opgenomen.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
09-2-1-1	Uitvoeren van activiteiten verstoring	19	15	15	15	15	15
Totaal baten		19	15	15	15	15	15
Lasten							
09-2-1-1	Uitvoeren van activiteiten verstoring	3.807	2.785	3.107	3.439	3.346	2.581
Totaal lasten		3.807	2.785	3.107	3.439	3.346	2.581
Saldo baten en lasten		-3.788	-2.770	-3.092	-3.424	-3.331	-2.566
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-3.788	-2.770	-3.092	-3.424	-3.331	-2.566

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van activiteiten verstoring

Bij de voorjaarsnota 2017 zijn middelen voor intensivering Veiligheid voor de periode 2018 - 2020 opgenomen voor een bedrag van 0,4 miljoen euro. Het betreft hier middelen in het kader van crisisbeheersing, bibob, ondermijning en radicalisering. De activiteiten rondom bibob staat beschreven in prestatiedoelstelling 1.4.1 "Wat mag dat kosten?".

Subdoelstelling 2.2 Voorkomen en bestrijden van incidenten en crises

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal crisisoefeningen voor bestuurders en medewerkers	gemeente	2 (2009)	2	6	4	-

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Incidenten en crises zijn voorkomen en/of bestreden

Crisis en incidenten vallen in het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 onder het thema Fysieke Veiligheid. Fysieke veiligheid gaat om de mate waarin mensen beschermd zijn en zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door ongevallen en tegen natuurgeweld.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Uitvoeren van activiteiten gericht op het voorkomen en/of bestrijden van calamiteiten, crises en rampen

De zorg voor fysieke veiligheid, en daarmee voor het voorkomen en/of bestrijden van ongevallen, ligt grotendeels buiten het bereik van het programma Veiligheid. Zo is verkeersveiligheid belegd in het programma Bereikbaarheid.

Verder nemen wij, samen met de andere 25 gemeenten binnen de provincie, deel aan de Veiligheidsregio Utrecht (VRU). De VRU is verantwoordelijk voor de brandweerzorg, de regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Bij crisisbeheersing staat de voorbereiding op mogelijke rampen en crises centraal. Het doel van de crisisorganisatie is het leveren van adequate noodhulp aan mens en dier en onmiddellijke communicatie van relevante feiten zodat de samenleving zelfredzaam kan zijn.

We bereiden ons met de VRU, politie en andere partners (onder andere waterschappen, Rijkswaterstaat, ProRail, NCTV en Defensie) voor op mogelijke crises, zodat we snel en effectief hulp kunnen bieden en schadelijke gevolgen voor personen, dieren, goederen en/of de economie zoveel mogelijk beperken. Dat doen we door het coördineren van de gemeentelijke processen, het organiseren van (piket)functies bij alle gemeentelijke onderdelen van de crisisorganisatie en door planvorming, opleiding, trainen en oefenen. Het thema terrorismegevolgbestrijding zal in 2018 een belangrijk thema blijven. Hierbij gaat het in het verder bevorderen van bewustwording, kennis en kunde op het gebied van terrorismedreiging en terrorismegevolgbestrijding, het intensiveren van de samenwerking met lokale, regionale en nationale partners en het trainen en oefenen met scenario's op het gebied van terrorismedreiging en terrorismegevolgbestrijding. Bij de Voorjaarsnota 2017 zijn o.a. middelen voor intensivering van crisisbeheersing voor de periode 2018 - 2020 opgenomen.

Omdat de stad groeit, zullen de activiteiten van de Veiligheidsregio toenemen. Daarvoor zijn extra middelen (0,078 miljoen euro) beschikbaar gesteld.

In 2018 gaan wij een nieuwe, meerjarige taakuitvoeringsovereenkomst (TUO) met de VRU aan. In een TUO staan afspraken over taken die de VRU specifiek voor de gemeente Utrecht uitvoert, bovenop de basistaken van de VRU. In de TUO 2018 worden onder andere afspraken vastgelegd over het beheer van de brandweerkazernes vastgelegd nu binnen het programma repressieve huisvesting door het algemeen bestuur van de VRU is besloten dat er geen eigendomsoverdracht plaats zal vinden van de kazernes en de VRU geen beheerorganisatie zal inrichten.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
09-2-2-1 Uitvoeren van activiteiten calamiteiten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
09-2-2-1 Uitvoeren van activiteiten calamiteiten	27.218	26.591	27.051	27.044	27.022	27.022
Totaal lasten	27.218	26.591	27.051	27.044	27.022	27.022
Saldo baten en lasten	-27.218	-26.591	-27.051	-27.044	-27.022	-27.022
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-27.218	-26.591	-27.051	-27.044	-27.022	-27.022

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van activiteiten calamiteiten

Het budget voor 2018 is toegenomen met 0,460 miljoen euro en betreft de vergoeding voor loon- en prijscompensatie. Bij de voorjaarsnota is als onderdeel "groei van de stad" een bedrag van 0,0785 miljoen euro inzet Veiligheidsregio beschikbaar gesteld. Als de stad groeit, zal het bedrag dat aan de Veiligheidsregio beschikbaar gesteld wordt, toenemen. Het aantal inwoners is onder andere bepalend voor het berekenen van het bedrag.

Verbonden partijen

In het budget van 27 miljoen euro is een bedrag van 23,231 miljoen euro opgenomen dat voor de verbonden partij [Veiligheidsregio Utrecht](#) bestemd is.

Cultuur

Algemene programmadoelstelling

Het programma Cultuur levert een belangrijke bijdrage aan de profilering van Utrecht en het welzijn van de bewoners. Cultuur werkt als een magneet voor kunstenaars, bezoekers en ondernemers, zowel binnen als buiten de stadsgrenzen. De stad is een aantrekkelijke en gastvrije ontmoetingsplaats, met internationale allure en broedplaats van talent. Het programma cultuur draagt hier aan bij door stimulering van initiatieven uit de stad en ondersteuning van een veelzijdige programmering, een bloeiend productieklimaat en een brede samenstelling van publiek.

Utrecht is een levendige, snel groeiende, internationaal georiënteerde stad waar de behoefte aan cultuur groot is. Via het programma cultuur ondersteunen we veel onderscheidende (inter)nationaal opererende instellingen, festivals, gezelschappen en podia. Daarnaast voorzien we in een fijnmazige structuur van culturele initiatieven in de stadsdelen en wijken. Cultuur in Utrecht manifesteert zich zo op allerlei plekken en met een groot en breed bereik. Volgens de adviescommissie Cultuurnota 2017 – 2020 heeft Utrecht het in zich door te ontwikkelen tot een culturele metropool. Met die ambitie gaan we in 2018 verder gestalte geven aan het culturele leven in Utrecht.

In de eerste plaats doen wij dat door via de cultuurnota 61 instellingen meerjarig te ondersteunen. In het kader van 'Groei van de Stad' is het extra toegekende budget van de voorjaarsnota structureel gelabeld aan het programma cultuur. Dat betekent dat de 6 instellingen waarover de adviescommissie Cultuurnota 2017-2020 positief heeft geoordeeld, maar die buiten het budgettaire kader vielen, ook in de jaren 2018, 2019 en 2020 onderdeel kunnen blijven uitmaken van de Cultuurnota. Via projectsubsidies investeren we in innovatie en de dynamiek van de sector en bieden we kans aan uiteenlopende initiatieven zich in Utrecht te manifesteren.

De culturele sector is flink in beweging, landelijk is een stelselwijziging op komst, we bouwen aan een stevige stedelijke regio en ook het Utrechtse culturele bestel is aan verandering onderhevig. 2018 vormt de opmaat naar een nieuwe uitgangspuntennota voor Cultuur waarin al deze ontwikkelingen gaan samenvallen en die perspectief bieden op een stevige sector in een veranderende omgeving.

Op basis van het advies van de adviescommissie Cultuurnota 2017 – 2020 zijn 10 thema's benoemd, waar we in aanloop naar de volgende cultuurnotaperiode prioriteit aan geven. We hebben deze thema's geclusterd in twee programmalijnen **Cultuur voor iedereen** en **Ruimte voor talentvolle makers**. Via "Cultuur voor iedereen" stimuleren we de sector de eigen inclusiviteit te vergroten en zich met interessant en eigentijds aanbod te richten op een zo divers mogelijk samengesteld publiek. De toepassing van de Code Culturele Diversiteit dient daarbij als leidraad. Binnen "Ruimte voor talentvolle makers" gaan we op zoek naar nieuwe wegen om het makers klimaat van Utrecht verder te verstevigen en het talent in de stad fysieke, artistieke en financiële ruimte te bieden. Via deze twee lijnen geven we een belangrijke impuls aan de sector om zich verder te ontwikkelen richting die bruisende metropool;

Ondertussen werken we door aan een nieuw, levendig tweede stadshart in Leidsche Rijn Centrum. Daar hoort een onderscheidende en aantrekkelijke culturele voorziening bij. In samenwerking met partijen uit de stad werken we het komende jaar via programmering toe naar deze culturele voorziening.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Cultuurvisie 2012-2022 Open Ruimte](#)
- [Open Ruimte Benut - actualisering Cultuurvisie 2012-2022](#)
- [Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs](#)
- [Beleidsplan Kunst in de Openbare Ruimte 2017-2020](#)
- [Plan van aanpak Kunst in het Stationsgebied 2009-2018](#)

Utrecht is een aantrekkelijke cultuurstad met internationale allure voor kunstenaars, bewoners, ondernemers en bezoekers

Subdoelstelling 1.1 Utrecht kent een veelzijdig, artistiek interessant aanbod en bloeiend productieklimaat in de gehele stad. De culturele betekenis maakt Utrecht tot een lokale en (inter)nationale aantrekkelijke stad.

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Percentage Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op stedelijk niveau	Inwonersenquête	85% (2009)	80%	79%	81%	85%
Percentage Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op buurtniveau	Inwonersenquête	43,4% 2009)	45%	44%	>45%	>50%
Toelichting: Streefpercentage van 50% in 2021 door o.a. in te zetten op cultuur voor iedereen, meer en gevarieerd aanbod in de wijken en verbetering publieksbereik						
Landelijke positie als aantrekkelijke stad op grond van cultureel aanbod	Atlas voor Gemeenten	3 (2009)	2	2	2	2

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal lang- en meerjarig gesubsidieerde instellingen	Subsidiestaat	60 (2009)	60	66	69	70
Aantal gehonoreerde projectaanvragen	SIU- (subsidieSoftware-systeem)	117 (2009))	128	126	125	125
Toelichting: Het verwachte aantal projectsubsidies ligt in lijn met voorgaande jaren.						
Aantal buitenlandse bezoekers	Toerisme Utrecht	241.000 (2013)	257.000	312.000	>300.000	>310.000

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Een breed scala van culturele instellingen/makers produceert en programmeert een veelzijdig, divers, artistiek interessant aanbod op diverse locaties, in de gehele stad

Een bloeiend productieklimaat en rijk cultureel aanbod – in alle kunstdisciplines -, groot- en kleinschalig, traditioneel en vernieuwend, toegankelijk en verkennend – dragen bij aan de culturele dynamiek en veelzijdigheid van het culturele leven in de stad en daarmee aan de landelijke en internationale betekenis van Utrecht als cultuurstad. Diversiteit in producerende en programmerende culturele organisaties bevordert de kwaliteitsontwikkeling en het publieksbereik van dit aanbod.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen op diverse locaties in de gehele stad

Wij faciliteren een voldoende aantal toegeruste culturele accommodaties, zowel in de binnenstad als in de diverse wijken. We ondersteunen artistiek aantrekkelijke productie- en programmeringsactiviteiten van Utrechtse culturele instellingen en makers. Met goede faciliteiten willen wij zowel jonge talentvolle, als reeds succesvolle makers voor de stad behouden.

- **Groei van de stad**
In het kader van de maatschappelijke investeringsagenda is het extra toegekende budget van de voorjaarsnota structureel gelabeld aan het programma cultuur. Dat betekent dat de 6 instellingen waarover de adviescommissie Cultuurnota 2017-2020 positief heeft geoordeeld, maar die buiten het budgettaire kader vielen, ook in de jaren 2018, 2019 en 2020 onderdeel kunnen blijven uitmaken van de Cultuurnota.
- **Cultuur voor iedereen**
PACT Utrecht is een netwerk dat in 2017 tot stand is gekomen en bestaat uit vertegenwoordigers van culturele instellingen, opleidingen en de gemeente. Samen zetten zij zich in om inclusie en de culturele diversiteit in de sector te bevorderen en versnellen. PACT Utrecht doet dat door samenwerking, kennisuitwisseling, en het delen van best practices. De aangesloten instellingen ondernemen concrete acties om invulling te geven aan de Code Culturele Diversiteit. In 2018 zal de visitatiecommissie van de cultuurnota de meerjarig gesubsidieerde instellingen bevragen op hun visie op diversiteit. Als gemeente zetten we ook stappen naar een inclusiever cultuurbeleid door meer diversiteit in de samenstelling van adviescommissies te brengen en de toegankelijkheid van regelingen te verbeteren.
- **Ruimte voor talentvolle makers**
In 2017 onderzochten we op welke manieren we meer ruimte voor talentvolle makers in de stad kunnen scheppen. Zowel in artistieke, als in fysieke en financiële zin. De objectieve onderzoeken (MKBA, Sectoranalyses, Bureau Buiten rapport) worden aangevuld met gesprekken met diverse groepen makers. Dat krijgt in 2018 zijn beslag in nieuw stimuleringsbeleid voor makers.
- **De koppeling van de culturele en economische agenda is onderdeel van onze internationale economische actieagenda.**
- **Ruimte voor creatieve bedrijvigheid**
In 2017 is in opdracht van de gemeente door Bureau Buiten onderzoek gedaan naar de behoefte en het aanbod aan ruimte voor creatieve bedrijvigheid. Op dit moment is er veel meer vraag dan aanbod en door de ontwikkelingen in de stad verdwijnen tijdelijke plekken. Er zijn echter nog steeds voldoende kansen die we kunnen verzilveren om onze positie als creatieve stad te versterken en de werkgelegenheid in deze sector te faciliteren. Er wordt in samenspraak met de stad een actieplan opgesteld.
- **Vanuit een tijdelijk gebouw voor makers op de kavel van de culture voorziening in Leidsche Rijn centrum, biedt stichting RAUM ook in 2018 culturele activiteiten op en rondom het Berlijnplein. Parallel daaraan wordt de business case voor de permanente gebouwde culturele voorziening verder uitgewerkt.**
- **In 2018 wordt het programma Kunst in het Stationsgebied afgesloten met een toonaangevende kunsttoepassing op het nieuwe Jaarbeursplein en een duurzame kunstroute op de Croeselaan.**
- **'t Hoogt werkt momenteel het plan, dat in 2017 positief is beoordeeld door adviescommissie Den Hamer, uit en zal naar verwachting in 2018 verhuizen naar een nieuwe locatie.**

- Om de conservatie van de gemeentelijke kunstcollectie in de toekomst te waarborgen verkennen we de mogelijkheid van de renovatie van het huidige depot van het Centraal Museum of de mogelijkheid van een nieuw te bouwen depot, al dan niet in combinatie met de overige Utrechtse musea.
- De tweede fase van de Maatschappelijke kosten- en batenanalyse, die inzicht geeft in de bijdrage van de kunst- en cultuursector aan de sociale ontwikkeling en economie van Utrecht, verschijnt in het voorjaar van 2018. Dan zijn tevens alle sectoranalyses van de verschillende disciplines in de sector beschikbaar.
- Utrecht ontvangt in 2018 twee keer een internationale kunstenaar die gedurende langere periode hier komt werken. Het programma is gericht op crossovers en innovatieve verbindingen van de creatieve sector met instellingen waaronder de HKU, wijkcultuurhuizen en andere maatschappelijke partijen in de stad. Er wordt samengewerkt met lokale studenten, kunstenaars en instellingen.
- Wij ondersteunen in 2018 nieuwe talenten en ontwikkelingen in diverse disciplines met eenmalige projectsubsidies.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
10-1-1-1 Programmering en productie	0	0	2	2	2	2
Totaal baten	0	0	2	2	2	2
Lasten						
10-1-1-1 Programmering en productie	36.327	41.394	42.928	42.687	42.667	42.237
Totaal lasten	36.327	41.394	42.928	42.687	42.667	42.237
Saldo baten en lasten	-36.327	-41.394	-42.926	-42.685	-42.665	-42.235
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	1.100	0	2	2	2	2
Onttrekking reserves	1.214	832	132	132	132	132
Geraamd resultaat	-36.213	-40.562	-42.796	-42.555	-42.535	-42.105

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Programmering en productie

In 2018 stijgen de begrote lasten per saldo met 1,5 miljoen euro ten opzichte van 2017. De toename wordt veroorzaakt door de volgende posten:

- Een structurele toename van 0,51 miljoen euro door toekenning van budget in het kader van 'Groei van de Stad'. Dit budget wordt samen met het toegekende Leidsche Rijn budget (zie punt 2) ingezet ter dekking van de subsidies aan de 6 instellingen die door de adviescommissie 2017-2020 positief waren beoordeeld maar waar in een eerder stadium onvoldoende dekking voor was.
- Een structurele toename van 0,063 miljoen euro door toekenning van Leidsche Rijn budget op basis van het referentiekader Leidsche Rijn. Dit budget wordt samen met het toegekende budget in het kader van 'Groei van de Stad' ingezet voor de dekking van de subsidies aan de 6 instellingen die in eerste instantie buiten het budgettaire kader van de Cultuurnota vielen (zie eerste punt).
- Een structurele toename van 0,74 miljoen euro door de toekenning van loon en prijscompensatie.
- Een structurele toename van 1,0 miljoen euro door de overheveling van het budget dat stond begroot onder de subdoelstelling 'Internationalisering'. Bij de Voorjaarsnota is door het college besloten om vanaf 2018 de subdoelstelling 'Internationalisering' te laten vervallen met als argument

dat internationale activiteiten integraal onderdeel uitmaken van de activiteitenplannen van Culturele instellingen. Het subsidiebudget van 1,00 miljoen euro dat voorgaande jaren was gereserveerd voor internationale projecten onder de subdoelstelling Internationalisering is meegenomen in het budget van de Cultuurnota 2017-2020.

- Een afname van 1,1 miljoen euro door het incidenteel toegekende budget voor TivoliVredenburg in 2017 voor de versterking van het weerstandsvermogen. Dit budget maakt onderdeel uit van het financiële arrangement met TivoliVredenburg waartoe in 2016 was besloten op basis van de aanbevelingen en adviezen uit het rapport 'Ruimte voor TivoliVredenburg' van de commissie Gehrels.
- Een toename van 0,8 miljoen euro door een incidentele onttrekking in 2017 uit het culturele budget Leidsche Rijn ten gunste van het programma Algemene Middelen. Bij de Voorjaarsnota 2016 is hiertoe besloten op basis van een verwachte onderbesteding op het culturele programma in Leidsche Rijn.
- Een afname van 0,5 miljoen euro door het wegvallen van incidenteel budget in 2017 vanuit de reserve 'Cultuurconvenant'. Dit budget is in 2017 ingezet voor de bekostiging van frictielasten ten gevolge van de afloop van de Cultuurnotaperiode 2013-2016.

In 2018 wordt 0,700 miljoen euro minder onttrokken aan reserves dan in 2017. Dit verloop wordt veroorzaakt doordat:

- In 2017 het restant van 0,5 miljoen euro uit de reserve Cultuurconvenant onttrokken is. Met dit budget zijn de frictielasten gedekt ten gevolge van de afloop van de Cultuurnotaperiode 2013-2016.
- In 2017 incidenteel 0,1 miljoen euro is onttrokken uit de reserve 'TivoliVredenburg' ten gunste van het programma 'Algemene middelen'. Dit bedrag betreft het restant van de reserve TivoliVredenburg na de laatste onttrekking om het tekort over 2016 van TivoliVredenburg te dekken.
- In 2017 incidenteel 0,1 miljoen euro is onttrokken uit de reserve 'Utrechtse Cultuurlening' ten gunste van het programma 'Algemene middelen'. De reserve 'Utrechtse Cultuurlening' is ingesteld om het risico op wegvloeiing van ingelegd kapitaal door oninbare leningen voor 100% af te dekken. Door deze onttrekking wordt de dekkingsgraad teruggebracht naar 50%.

Subdoelstelling 1.2 Utrecht kent een breed, divers, samengesteld publiek dat deelneemt aan het culturele leven in de stad, op locaties in zowel de binnenstad, als de verschillende wijken

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Percentage Utrechters dat minstens 1x per jaar een culturele activiteit bezoekt	Inwonersenquête	87% (2009)	80%	83%	>83%	>83%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal bezoekers aan gesubsidieerde instellingen			3 miljoen	2,4 miljoen	>2,4 miljoen	>2,4 miljoen
P1.2.1a (in miljoenen)	Jaarverslagen	1,8 (2009)				
Aantal leden van de gesubsidieerde amateurkunst verenigingen	SI-U (subsidie Software-systeem)	3.791 (2009)	3700	3721	>3.700	>3.800
P1.2.1b						
Toelichting: Het aantal leden van amateurkunstverenigingen is al een aantal jaren redelijk stabiel.						
Percentage gesubsidieerde culturele instellingen met informatie over toegankelijkheid op de eigen website				15%	50%	100%
P1.2.2						
Toelichting: Wij wijzen de meerjarig gesubsidieerde accommodaties en festivals op het belang van toegankelijkheid van de activiteiten en de communicatie hierover.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Een breed publiek van kenners en niet- kenners afkomstig uit Utrecht en daarbuiten neemt deel aan en/of voelt zich betrokken bij het culturele leven in de stad

We streven naar een zo groot mogelijke diversiteit in het publiek door het voeren van een inclusief cultuurbeleid. We willen een afspiegeling op het gebied van inkomen, opleiding, gender, en culturele achtergronden terug zien in zowel de actieve als de passieve deelname aan culturele activiteiten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Het bevorderen van (actieve) cultuurparticipatie en een brede deelname in het aanbod, zoals geprogrammeerd en geproduceerd door Utrechtse makers/instellingen

Aandacht voor topcultuur en nieuw talent gaat hand in hand met aandacht voor culturele diversiteit, cultuurparticipatie en cultuur in de wijk. De wijkcultuurhuizen, opgenomen in de Cultuurnota 2017-2020, spelen hierin een belangrijke rol.

- Uitvoering van de afspraken Cultuurnota 2017-2020 met instellingen gericht op Cultuurparticipatie.

- Utrecht Marketing

In 2017 is de nieuwe organisatie Utrecht Marketing - een samenvoeging van de succesvolle organisaties Stichting Cultuurpromotie Utrecht en Toerisme Utrecht - van start gegaan. We verstrekken vanuit de programma's Cultuur en Economie gezamenlijk de opdracht aan Utrecht Marketing. Vanuit het culturele programma heeft Utrecht Marketing het doel om bewoners en bezoekers op de hoogte te brengen en te enthousiasmeren deel te nemen aan het culturele aanbod in de stad. Dit doet zij onder andere door het publiceren van de Uitagenda online en offline en het organiseren van de Culturele Zondagen.

- Cultuur voor iedereen

via het Netwerk Culturele Diversiteit onder de naam "PACT Utrecht" inspireren instellingen en jagen zij elkaar aan om in te zetten op de culturele diversiteit van publiek via de diversiteit van hun programma, personeel en partners.

- Data

Wij faciliteren een dataproject om het culturele publieksbereik te versterken. Via dit project wordt de samenwerking tussen instellingen op het gebied van marketing en open informatie gestimuleerd met als doel nieuwe doelgroepen te bereiken en bestaande doelgroepen beter van informatie te voorzien.

- Kunst in de openbare ruimte

In de Utrechtse wijken worden, met middelen uit het Fonds Stadsverfraaiing en door middel van de 1,5% regeling, kunstprojecten in de openbare ruimte en in openbare gebouwen gerealiseerd in samenspraak met bewoners.

- Kunstwerk Vredenburgplein

In 2018 wordt de kunsttoepassing voor het Vredenburgplein gerealiseerd wat door een breed gedragen participatietraject tot stand is gekomen.

- RTV Utrecht

In 2018 eindigt de uitzendlicentie van de Omroep Utrecht Stichting (RTV Utrecht). Geïnteresseerde partijen kunnen een aanvraag doen voor het verkrijgen van de aanwijzing voor de volgende licentieperiode van 5 jaar. Indien er meerdere aanvragen zijn voor de uitzendlicentie vraagt het Commissariaat voor de Media de gemeente om beide partijen samen te brengen. Wanneer samenwerking niet mogelijk is wordt de licentie aan een van de geïnteresseerde partijen uitgegeven. Voor het maken van deze keuze laat het CvdM zich adviseren door de gemeenteraad.

- Creatief Vermogen Utrecht

Cultuureducatie met Kwaliteit wordt voor de periode 2017-2020 wederom gefinancierd op basis van matching met het Fonds voor Cultuurparticipatie. Gedurende deze periode werkt het leernetwerk, bestaande uit Utrechts Centrum voor de Kunsten, kennispartner Hogeschool voor de Kunsten, 12 culturele instellingen en 31 scholen in het primair onderwijs samen op basis van co- creatie. Het doel is om de ontwikkelde bouwstenen voor de leerlijn creatief vermogen, genoemd 'De Diamant' (zie www.creatiefvermogenutrecht.nl) in het primair onderwijs te verankeren.

- Europese Brass band Kampioenschappen

Eind april 2018 zal Utrecht een gehele week in het teken staan van de Europese Brass band Kampioenschappen (EBK) De beste Brass bands uit geheel Europa zullen strijden om het kampioenschap en door stichting ZimiHC wordt een interessant randprogramma georganiseerd, dat de brassband muziek in de spotlights zet en breed toegankelijk maakt voor alle Utrechtse inwoners en muzikliefhebbers. Onder de noemer "Utrecht zingt" en Utrecht blaast" organiseert ZIMIHC vele activiteiten.

- Utrecht Age Friendly Cultural City

In het voorjaar van 2018 zal een lokale manifestatie plaatsvinden in het kader van Utrecht Age Friendly Cultural City. Een deskundige jury zal twee Utrechtse projecten op het gebied van ouderen en kunst beoordelen; "Het Grijs Koppen Orkest" en "De Kunst van delen". Naast Utrecht dingen ook Groningen, Doetichem, Emmen en Deventer mee naar een geldprijs van 0,020 miljoen euro, beschikbaar gesteld door het Fonds Cultuur Participatie. De prijs zal eind 2018 uitgereikt worden op een landelijke manifestatie.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
10-1-2-1 Participatie	768	0	0	0	0	0
Totaal baten	768	0	0	0	0	0
Lasten						
10-1-2-1 Participatie	5.965	5.459	5.708	5.708	5.708	5.708
Totaal lasten	5.965	5.459	5.708	5.708	5.708	5.708
Saldo baten en lasten	-5.197	-5.459	-5.708	-5.708	-5.708	-5.708
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-5.197	-5.459	-5.708	-5.708	-5.708	-5.708

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Participatie

Wij lichten de financiële ontwikkelingen niet verder toe omdat zich geen noemenswaardige wijzigingen voordoen in het budget.

Sport

Algemene programmadoelstelling

Sport draagt bij aan een gezonde leefstijl, en een goede gezondheid is een belangrijke basis om mee te kunnen doen op school en in de samenleving.

Sportinfrastructuur

Utrecht faciliteert een optimale sportinfrastructuur die mensen uitnodigt tot sporten en bewegen. De sportaccommodaties dragen bij aan een grotere sportdeelname van de Utrechtse bewoners, net als een uitnodigende openbare ruimte. Dat doen we binnen de prioritaire ontwikkelgebieden, zoals Merwedekanaalzone en Beurskwartier, en binnen de bestaande wijken, samen met de partners in de stad en sporters die ideeën hebben ingebracht via het meldpunt Sportidee. Voor de wijk Oost is voldoende sportvelden opgenomen als aandachtsgebied binnen de wijkambities.

Door de groei van het aantal inwoners groeit ook de noodzaak om de beschikbare sportcapaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten. Daarnaast breiden we de sportcapaciteit uit door gras om te zetten naar kunstgras, extra hockeyvelden en een nieuwe sporthal aan de Loevenhoutsedijk. Samen met de VSU en de sportnetwerken werken we op basis van rapportage capaciteitsbehoefte sport 2018-2030 de plannen voor uitbreiding van de velden en sporthallen verder uit. Dit resulteert in voorstellen voor sport binnen het integrale groeikader bij de Voorjaarsnota (VJN) 2018. We monitoren de effecten van het nieuwe tarievenbeleid dat in 2017 is vastgesteld en geïmplementeerd, inclusief de vijf proeflocaties vanuit motie 2017/121. We stimuleren een breder gebruik van de sportaccommodaties door anders georganiseerde sport en informele sporters. In februari informeren we de raad over de visie op efficiënt gebruik van de sportaccommodaties, voorzien van een plan van aanpak (motie 2017/122).

Sportstimulering

We blijven met de combinatiefunctionarissen, buurtsportcoaches en consultants aangepast sporten inzetten op voldoende sporten en bewegen voor alle bewoners, ook voor hen die dat niet vanzelf doen. We continueren de inzet op het verkleinen van gezondheidsverschillen. Sport en bewegen vormt een belangrijk onderdeel van een sterke sociale basis in de stad; het is een laagdrempelige manier om ontmoeting te stimuleren, het draagt bij aan het welbevinden en een gezonde leefstijl en is een middel tot participatie. Samen met de Vereniging Sport Utrecht (VSU) en Harten voor Sport stimuleren we vitale sportverenigingen, waarvan er steeds meer een (extra) maatschappelijke bijdrage leveren; Sport doet Meer. We werken toe naar één stedelijke organisatie voor sport en bewegen en ondersteuning per 1 augustus 2018. De subsidie aan Harten voor Sport eindigt in 2017, we verlenen deze opnieuw voor de periode tot 1 augustus 2018.

Talentontwikkeling en topsport

Op het gebied van topsport richten we ons op de ondersteuning van de sportverenigingen die aan de hoogste competitieniveaus deelnemen en aandacht hebben voor talentontwikkeling. Om het klimaat voor talentontwikkeling en topsport in Utrecht te versterken leveren we onze inzet aan het Utrecht Talent Centre (UTC), waarin we samen met partners uit het onderwijs, huisvesting en bedrijfsleven de ambities op vlak van talentontwikkeling uitwerken en realiseren.. Voor 2018 is een extra budget beschikbaar voor sportevenementen. Dit budget wordt in 2018 ingezet voor het EK Beachvolleybal 2018. Eind 2017 zijn de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek naar de Vuelta bekend. Op basis van de uitkomsten bepalen we onze inzet voor de ambitie om de Vuelta in 2020 naar Utrecht te halen. Vanuit het reguliere budget worden daarnaast verschillende jaarlijkse sportevenementen als ook nieuwe initiatieven ondersteund.

Volkstuinen

We nemen deel aan het overleg volkstuinen Utrecht (OVU) en verstrekken subsidies 'beheer en onderhoud' en 'recreatief medegebruik'. Volkstuinen leveren een belangrijke bijdrage aan een gezonde leefomgeving in stedelijk gebied. We vragen aandacht voor volkstuinen in ontwikkelgebieden en de daarbij horende omgevingsvisies. De oprichting van volkstuinvereniging 'Himsmade' aan de Hof ter Weydeweg wordt door ons gefaciliteerd.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Notitie Professionalisering in de Sport / Sport en bewegen in de buurt (2012)
- Eindrapportage Taskforce bezuinigingsvoorstellen Sport
- Meerjaren Huisvestingsplan Veldsport 2014-2020
- Meerjaren Huisvestingsplan Binnensport 2015-2020
- Tarievenbeleid sportaccommodaties 2017
- Sportnota 2017-2020
- Rapportage capaciteitsbehoefte sport 2018 - 2030
- Beleidsregel Stimuleringssubsidie combinatiefuncties Jeugd 2017-2018
- Beleidsregel subsidie sport en beweegstimulering 2017-2018
- Beleidsregel subsidie sportevenementen 2017-2020
- Beleidsregel subsidie sportverenigingen

Utrecht heeft een goede sportinfrastructuur

Subdoelstelling 1.1 Voldoende kwalitatief goede en toegankelijke sportaccommodaties

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Klanttevredenheid:						
E1.1.1a sportvoorzieningen	Inwonersenquête	71% (2008)	74%	72%	75%	75%
Klanttevredenheid:						
E1.1.1b buitensport	Meting VGE	6,8 (2015)	6,8		7	7
Toelichting: Deze indicator is nieuw in 2017. Daarom geen realisatie uit de programmaverantwoording 2016.						
Bezettingsgraad:						
E1.1.1c buitensport	Meting VGE	77% (2008)	78%	78%	80%	80%
Klanttevredenheid:						
E1.1.2a binnensport	Meting VGE	7,2 (2015)	7,2		7,3	7,3
Toelichting: Deze indicator is nieuw in 2017. Daarom geen realisatie uit de programmaverantwoording 2016.						
Bezettingsgraad:						
E1.1.2b binnensport	Meting VGE	46% (2016)	n.v.t.	45%	48%	50%
Klanttevredenheid:						
E1.1.3a zwembaden	Meting VGE	7,2 (2008)	7,3	7,3	7,3	7,3
Bezettingsgraad:						
E1.1.3b zwembaden (bezoekersaantallen)	Meting VGE	716.000 (2008)	724.000	705.000	750.000	750.000
Toelichting: Vanaf 2018 tellen we ook de bezoekersaantallen van zwembad Krommerijn mee. De niet-zwemmende bezoekers tellen we niet meer mee (bijv. ouders die komen kijken).						
Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Velden NOC*NSF						
P1.1.1 goedgekeurd	Meting VGE	108 (2015)	108		116	117
Toelichting: In 2016 waren er 112 NOC*NSF goedgekeurde velden. Een deel van de toename wordt verklaard door private velden die door de gemeente worden overgenomen.						
Binnensport-accommodaties NOC*NSF						
P1.1.2 goedgekeurd	Meting VGE	15 (2014)	15	15	16	18
Zwembaden met keurmerk						
P1.1.3 veilig en schoon	Meting VGE	3 (2014)	3		4	4
Toelichting: Zwembad Krommerijn heeft in 2016 het keurmerk gekregen. Deze indicator is nieuw in 2017. Daarom geen realisatie uit de programmaverantwoording 2016.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Gebruikers zijn tevreden over de sportvoorzieningen

Om voldoende, kwalitatief goede, sportvoorzieningen te hebben bij een snelgroeiende stad zal er geïnvesteerd worden in de uitbreiding van capaciteit en het verhogen van het gebruik van de bestaande voorzieningen. Bij de voorjaarsnota is de Rapportage capaciteitsbehoefte sport 2018 – 2030 gepresenteerd. We willen komen tot gedragen oplossingen, daarom betrekken we de sportverenigingen bij het zoeken naar oplossingen voor de groeiende vraag naar sport. Dat doen we onder andere via de sportnetwerken van de VSU en de zaalverdelingscommissie binnensport. Voor voetbal gaat het om het betrekken van de voetbalverenigingen bij de afweging waar we gaan investeren in kunstgras. Met het hockey netwerk worden de drie locaties voor uitbreiding van velden, zoals vermeld in de notitie Capaciteitsbehoefte sport, verder onderzocht. We stimuleren zelfbeheer en medebeheer van de sportaccommodaties, wat bijdraagt tot een grotere tevredenheid onder gebruikers. Samen met de partners in de stad stellen we een leidraad zelfbeheer van sportaccommodaties op. We dragen bij aan specifieke voorzieningen voor sporten die niet binnen de gemeentelijke sportaccommodaties mogelijk zijn zoals de Vechtsebanen en het Skatepark. Voor de ruimtelijke ontwikkeling ter bevordering van sport maken we onder andere gebruik van de analyse van het meldpunt Sportidee en de gesprekken met gebruikers (motie 2017/98). Samen met sporters zoeken we naar plekken voor sporttoestellen in de openbare ruimte (Amendement 2017/23).

Effectdoelstelling E1.1.2

De sportaccommodaties worden efficiënt gebruikt

Het werken aan een efficiënter gebruik van de sportaccommodaties wordt met de inzet van verschillende instrumenten gedaan. Zoals de gebruiksvoorwaarden, tarifiering van daluren en weekenddagen, maar ook een goede verdeling van de capaciteit. Op sportparken waar een lage bezetting is wordt ingezet op vitalisering van verenigingen, toevoeging van nieuwe sporten of gebruikers. Op sportpark Zuilenselaan wordt gestart met de inzet van een kwartiermaker sportparkmanagement. Dit is een nieuwe aanpak waar we ervaringen mee willen opdoen en mogelijk later in willen zetten op andere sportparken. Waar mogelijk wordt met Olympos samengewerkt om over en weer gebruik te maken van elkaars capaciteit in de veldsport. Dit doen we tevens in afstemming met de Studentensport. We stimuleren een hogere bezetting in de binnensportaccommodaties met ruimere daluren en een daluurtarief. Om het multifunctioneel en maatschappelijk gebruik van sportaccommodaties meer ruimte te geven blijven we inzetten op het verruimen van wet- en regelgeving. De wens tot medebeheer of zelfbeheer van sportaccommodaties door gebruikers faciliteren we waar mogelijk. We vragen sporters en sportaanbieders om mee te denken over de (her)inrichting van de openbare ruimte, voor sporten en bewegen, waaronder de inzet van sporttoestellen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Realisatie/renovatie/onderhoud aantal m2 sportaccommodaties

We realiseren extra sportruimte:

- Oplevering bouw sporthal Loevenhoutsedijk
- Aanleg 3e hockeyveld op sportpark Rijnvliet
- Gymzaal in Leidsche Rijn Centrum (bij welke school?)
- Omzetten twee natuurgrasvelden in kunstgras voetbal
- Opstarten planvoorbereiding uitbreiding hockey op Strijkviertel
- We realiseren een aantal sporttoestellen in de openbare ruimte.

Onderhoud en renovatie:

- Onderhoud renovatie aan kleedgebouwen op tien sportparken
- Renovatie van zes sportvelden
- Ombouw SBR naar TPE van vijf en een half voetbalvelden
- Renoveren en omzetten twee hockeyvelden binnen gemeentelijke structuur
- Duurzaamheidsmaatregelen voor sportgebouwen en installaties.

Bij de VJN 2017 is de capaciteitsbehoefte sport vertaald in een voorlopig investeringsprogramma. Deze dient als onderlegger om samen met de sportverenigingen, VSU en sportbonden te spreken over nadere invulling en prioritering binnen de middelen die beschikbaar komen om de wachtlijsten te bedienen en de groei van de stad qua sport te accommoderen.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Exploitatie sportaccommodaties

In 2018 zetten we verder in op een efficiënter gebruik van onder andere sportparken Vechtzoom, Zuilen en Elinkwijk. Sportpark Vechtzoom heeft inmiddels in de buurtsportvereniging een nieuwe gebruiker die zich inzet op een goede verbinding met de buurt. De gemeente onderzoekt, in samenwerking met de verenigingen, of op sportpark Vechtzoom een voetbalveld omgezet kan worden in twee hockeyvelden. Met de komst van hockey willen we meerdere doelen dienen. Enerzijds een stevig impuls qua aantal sporters, instroom vrijwilligers uit andere wijken en bestuurservaring vanuit de hockey. Anderzijds willen we iets doen aan de wachtlijsten voor hockey. Met de omvorming van een veld op een sportpark met lage bezetting, levert het tevens een bijdrage aan een efficiënter gebruik van de sportparken. Het zelfbeheer van sporthal Lunetten volgen we op grotere afstand gedurende het tweede jaar van de pilot. In september 2018 beslissen we samen met de basketbalverenigingen over het vervolg van de pilot. We monitoren de effecten van de invoering van het nieuwe tarievenbeleid conform het evaluatiemodel. Specifieke sportaccommodaties die een bijdrage leveren aan het aanbod voor de stad, aanvullend op de gemeentelijke basisaccommodaties, ondersteunen we met een exploitatiesubsidie.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
11-1-1-1 Buitenaccommodaties	1.581	1.282	1.296	1.296	1.296	1.296
11-1-1-2 Binnensportaccommodaties	3.165	2.887	2.936	2.936	2.936	2.936
11-1-1-3 Zwembaden	4.189	4.143	4.212	4.212	4.212	4.212
11-1-1-4 Accommodatiebeleid	7	0	0	0	0	0
Totaal baten	8.942	8.311	8.444	8.444	8.444	8.444
Lasten						
11-1-1-1 Buitenaccommodaties	9.185	8.070	10.720	9.732	9.732	9.732
11-1-1-2 Binnensportaccommodaties	10.323	10.074	10.373	10.385	10.385	10.385
11-1-1-3 Zwembaden	11.149	9.797	9.873	9.861	9.861	9.861
11-1-1-4 Accommodatiebeleid	799	667	685	686	686	686
Totaal lasten	31.456	28.607	31.651	30.665	30.665	30.665
Saldo baten en lasten	-22.514	-20.296	-23.207	-22.221	-22.221	-22.221
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	1.434	1.715	48	48	48	48
Onttrekking reserves	2.111	1.644	1.646	1.647	1.647	1.647
Geraamd resultaat	-21.837	-20.367	-21.610	-20.622	-20.622	-20.622

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Algemeen

Het vastgestelde tarievenbeleid ingaande het seizoen 2017-2018 is bij de onderdelen zwembaden, binnen- en buitenaccommodaties nog niet geïntegreerd. Dit zal op een late moment een verschuiving in de baten teweeg brengen.

Buitenaccommodaties

De lasten stijgen in 2018 met 2,65 miljoen euro.

- Een incidenteel toevoeging van 1,1 miljoen euro voor investeringsimpuls sport.
- In de kapitaallasten is nog een bedrag van 1,44 miljoen euro opgenomen, die nog dient te worden gestort in de reserve vaste activa ter dekking van toekomstige investeringen.
- Het restant van 0,11 miljoen euro wordt veroorzaakt door prijsindexering.

Binnenaccommodaties

De lasten stijgen in 2018 met 0,3 miljoen euro.

- In de kapitaallasten is nog een bedrag van 0,23 miljoen euro opgenomen, die nog dient te worden gestort in de reserve vaste activa ter dekking van toekomstige investeringen.
- Het restant van 0,07 miljoen euro wordt veroorzaakt door prijsindexering.

Zwembaden

De baten en de lasten stijgen in 2018 licht als gevolg van toevoeging van Leidsche Rijn middelen en prijsindexering.

Accommodatiebeleid

De lasten stijgen in 2018 licht als gevolg van toevoeging van prijsindexering. Met amendement 2017/23 wordt 0,011 toegevoegd voor sporttoestellen in de openbare ruimte.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De toevoeging van 0,048 miljoen euro in 2018 is bedoeld voor toekomstige investeringen. Daarnaast zal in 2018 een toevoeging van 1,67 miljoen euro bij buitenaccommodaties en binnenaccommodaties plaats vinden.

De onttrekking van 1,646 miljoen euro in 2018 is bedoeld voor de dekking van de kapitaallasten van gereedgekomen investeringen.

We stimuleren alle Utrechters om te sporten en te bewegen

Subdoelstelling 2.1 Utrechters sporten en bewegen voldoende

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
E2.1.1 Jeugdsportdeelname:	Jeugdmonitor	73% (2008)	83%	70%	84%	85%
Jeugdsportdeelname						
E2.1.2 Overvecht	Jeugdmonitor	55% (2008)	64%	63%	68%	71%
Jeugdsportdeelname						
E2.1.3 Noordwest	Jeugdmonitor	57% (2008)	75%	62%	76%	76%
Jeugdsportdeelname						
E2.1.4 Zuidwest	Jeugdmonitor	62% (2008)	67%	67%	69%	71%
Sportdeelname						
volwassenen (>16 jaar):						
E2.1.5 40 x per jaar	Utrecht Monitor	volgt (2016)	n.v.t.			
Toelichting: Pas in 2017 is de inwonersenquête aangepast met de vraag voor deze indicator. Bij de verantwoording 2017 doen we de nulmeting. Een doel voor 2018 en 2021 kunnen we daardoor nog niet stellen.						
Voldoen aan de						
E2.1.6 beweegnorm	Gezondheidspeiling	61% (2012)	64%		65%	66%
Toelichting: In Nederland voldoet gemiddeld 60,8% aan de beweegnorm.						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Inzet combinatiefunctionarissen						
P2.1.1 sport	Telling MO	18 fte (2015)	18		18	18
Toelichting: Met de Rijksmiddelen + gemeentelijke middelen blijft het budget voldoende voor een gelijk Fte inzet. Deze indicator is nieuw in 2017. Daarom geen realisatie uit de programmaverantwoording 2016.						
P2.1.2 Inzet buurtsportcoaches	Telling MO	14,4 fte (2015)	14,4		14,4	14,4
Toelichting: Met de Rijksmiddelen + gemeentelijke middelen blijft het budget voldoende voor een gelijk Fte inzet. Deze indicator is nieuw in 2017. Daarom geen realisatie uit de programmaverantwoording 2016.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

Meer Utrechters sporten en bewegen

Iedereen moet de kans hebben om te sporten en bewegen. In de wijken met de laagste sportdeelname en grootste gezondheidsachterstanden, zetten we extra in om de kansen voor sport- en beweegdeelname te vergroten. Dit geldt specifiek voor allochtone meisjes en vrouwen, ouderen, mensen met een beperking en chronisch zieken. Sportaanbieders bieden passend sportaanbod aan en zijn in staat om hun activiteiten op een goede en toekomstbestendige manier te organiseren. Meer sportverenigingen geven invulling aan hun maatschappelijke ambities (Sport doet Meer). We willen de kracht van sport voor arbeids- en maatschappelijke participatie meer benutten. Ook anders georganiseerde en ongeorganiseerde sporter/sportaanbieders betrekken we bij de ontwikkeling en uitvoering van het sportbeleid. Sportevenementen zijn een belangrijk middel in de doelstelling om zoveel mogelijk Utrechters kennis te laten maken met sport. Jaarlijks vinden er in Utrecht twintig tot 25 kleinschalige sportevenementen plaats. Vanuit de inzet extra middelen kinderen in armoede is het voorstel dat er extra geïnvesteerd wordt op het huidige schoolzwemmen. Het is van belang dat alle kinderen de basisschool verlaten met minimaal zwemdiploma A.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Versterken van de samenwerking en activiteiten gericht op een grotere sportdeelname

Door het samenvoegen van de opdrachten voor Sport en Bewegen in de Buurt (Harten voor Sport), verenigingsondersteuning (Vereniging Sport Utrecht) en de combinatiefunctionarissen wordt het sportbeleid vanaf medio 2018 door één stedelijke organisatie voor sport en bewegen uitgevoerd. Belangenbehartiging heeft hierin een plek gekregen. De organisatie heeft ook taken op het gebied van gezondheid. De stedelijke sportorganisatie werkt vanuit wijkanalyses die zijn opgesteld in afstemming met partners in de wijk. Verenigingen die minder vitaal zijn worden ondersteund op bijvoorbeeld financieel of organisatorisch vlak. Maatschappelijk betrokken verenigingen blijven we ondersteunen via het netwerk Sport doet Meer. We inspireren en faciliteren verenigingen hierin nog meer een rol te pakken door goede voorbeelden uit te lichten en verder te verspreiden. Het versterken van de samenwerking met welzijns- en zorgpartijen in de wijk is belangrijk voor Sport doet Meer. De opbrengsten en adviezen van het verdiepingsonderzoek sport- en beweegdeelname delen we met partners en passen we daar waar mogelijk toe in ons beleid. We vergroten het laagdrempelig aanbod bij verenigingen en anders georganiseerde sportaanbieders waardoor meer bewoners kunnen sporten bij voor hen passend aanbod. Het netwerk Sport op Maat continueert haar inzet op het vergroten van de sportparticipatie van mensen met een beperking. We ondersteunen sportaanbieders bij het versterken van de pedagogische vaardigheden van trainers/coaches waardoor meer kinderen en jongeren bij de vereniging blijven sporten. De leerlijn sportief vermogen wordt doorontwikkeld. Ook zal er aandacht zijn voor het sporten in een veilig sportklimaat waar iedereen - ongeacht seksuele voorkeur of afkomst - op

een prettige manier de sport kan beoefenen. Voor kinderen die opgroeien in armoede is het Utrechts Attributenfonds opgericht dat kinderen van sportattributen voorziet waardoor zij kunnen deelnemen aan sport. De kinderen met een U-pas krijgen de mogelijkheid om het zwemdiploma A te halen (amendement 41). Voor kinderen die met het schoolzwemmen niet het diploma A hebben gehaald bieden we extra zwemles aan in de schoolvakanties.

We zetten in op het creëren van een netwerk waarin kennis en informatie omtrent het thema sport en arbeids- en maatschappelijke participatie wordt gedeeld. Dit netwerk kan voor sportverenigingen of andere initiatiefnemers fungeren als aanspreekpunt voor vragen, als zij activiteiten willen starten op het gebied van zinvolle dagbesteding of re-integratie. Het kan ook de vraagbaak zijn voor professionals die mensen willen toeleiden naar sportverenigingen.

De website sportstad-Utrecht wordt toegankelijk voor het hele sport- en beweegaanbod. We zorgen voor voldoende sportmogelijkheden binnen de ontwikkelgebieden en verbinden sportaanbieders aan deze ontwikkelingen om mee te denken, bijvoorbeeld het rondje stadseiland en sportlandschap

Maarschalkerweerd. We stimuleren de organisatie van sportevenementen, bijvoorbeeld met subsidie maar ook met het beschikbaar stellen van kennis en het lokale netwerk van maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven. De extra activiteitengelden vanuit de maatschappelijke investeringsagenda worden ingezet voor verenigingsondersteuning en sportstimulering.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
11-2-1-1 Sportstimuleren	3	0	0	0	0	0
Totaal baten	3	0	0	0	0	0
Lasten						
11-2-1-1 Sportstimuleren	2.743	2.314	2.385	2.384	2.384	2.384
Totaal lasten	2.743	2.314	2.385	2.384	2.384	2.384
Saldo baten en lasten	-2.740	-2.314	-2.385	-2.384	-2.384	-2.384
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.740	-2.314	-2.385	-2.384	-2.384	-2.384

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Sportstimuleren

De lasten stijgen per saldo met 0,07 miljoen euro. Deze stijging betreft 0,015 miljoen euro extra activiteitenbudget in het kader van de groei van de stad, 0,029 miljoen euro prijsindexatie en 0,026 miljoen euro door een gewijzigde toerekening van de overhead.

Subdoelstelling 2.2 Bevorderen van topsport en topsporttalentontwikkeling

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal topsport-netwerkbijeenkomsten	Meting VSU	5 (2015)	5	5	5	6
E2.2.1						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal verenigingen ondersteund voor topsportontwikkeling	Telling VSU	10 (2016)	n.v.t.		11	12
P2.2.1						
Toelichting: Deze indicator is nieuw in 2017. Daarom geen realisatie uit de programmaverantwoording 2016.						
Aantal sportevenementen ondersteund vanuit beleidsregel	Telling MO	28 (2015)	28		35	35
P2.2.2						
Toelichting: Deze indicator is nieuw in 2017. Daarom geen realisatie uit de programmaverantwoording 2016.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Sportverenigingen, sportorganisaties en bedrijfsleven werken samen om het topsportklimaat te verbeteren

Het talent- en topsportklimaat verbetert door een betere samenwerking tussen o.a. sportverenigingen, sportorganisaties en bedrijfsleven. Dit draagt bij aan de doelstellingen vancity marketing waarbinnen talenten een belangrijke doelgroep zijn. Topsporttalenten en topsporters inspireren Utrechters om te gaan sporten. Jaarlijks vinden er in Utrecht 20 tot 25 breedtesportevenementen plaats. Utrecht heeft een kalender van vijf tot tien jaarlijks terugkerende topsportevenementen. In de periode 2016-2020 is Utrecht gaststad van één tot drie eenmalige (inter)nationale topsportevenementen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Ondersteunen en faciliteren van initiatieven op het gebied van topsport en topsporttalentontwikkeling

Om het klimaat voor talenten in Utrecht te versterken werken we samen met de VSU, betrokken verenigingen en onderwijsinstellingen aan het Utrecht Talent Centre (UTC). Hierbij streven we ernaar om talenten in Utrecht optimaal te faciliteren in het combineren van topsport, onderwijs en wonen. De organisatiestructuur en ambities van het UTC willen we samen met partners neerzetten. Daarnaast blijven we het NTC Waterpolo financieel ondersteunen. Recent is de samenwerking met de zwembond KNZB weer verlengd tot en met 2020 en we gaan dit ook doen voor het Nationaal Hockey Centrum. We faciliteren de Regionale Training Centra (RTC's) in de stad door mee te denken in mogelijkheden voor samenwerking en mee te werken in het lobbyproces voor accreditaties van landelijke sportbonden. Via de VSU ondersteunen we topsporters en topsporttalenten en faciliteren belangrijke randvoorwaarden voor het kunnen beoefenen van topsport, zoals bemiddelen bij huisvesting en afstemming van onderwijsprogramma's. De uitvoering van het huldingenbeleid door de gemeente en VSU wordt voortgezet, evenals de uitvoering van de jaarlijkse sportprijsuitreiking door de VSU. We organiseren het platform Sportevenementen gericht op het vergroten van kennis, ervaring en netwerk van organisatoren, nemen deel aan de landelijke netwerkorganisatie Kracht van Sportevenementen en voeren een haalbaarheidsonderzoek naar de start van de Vuelta 2020 in Utrecht

uit. Voor 2018 is een extra budget beschikbaar voor sportevenementen. Dit budget wordt in 2018 ingezet voor het EK Beachvolleybal 2018 van 16 t/m 21 juli op de Neude.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
11-2-2-1 Topsport- en talentontwikkeling	241	0	0	0	0	0
11-2-2-2 Sportevenementen	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	241	0	0	0	0	0
Lasten						
11-2-2-1 Topsport- en talentontwikkeling	1.408	495	343	344	344	344
11-2-2-2 Sportevenementen	0	456	632	432	432	432
Totaal lasten	1.408	950	975	776	776	776
Saldo baten en lasten	-1.167	-950	-975	-776	-776	-776
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-1.167	-950	-975	-776	-776	-776

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Topsport- en talentontwikkeling

De lasten dalen in 2018 met 0,152 miljoen euro. Deze daling wordt met name veroorzaakt door een gewijzigde toerekening van de overhead.

Sportevenementen

De lasten stijgen in 2018 met 0,176 miljoen euro. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door een gewijzigde toerekening van de overhead. De lasten dalen vanaf 2019 met 0,2 miljoen euro door het wegvallen van het incidenteel in 2017 en 2018 beschikbaar gestelde marketingbudget.

Vastgoed

Algemene programmadoelstelling

Utrecht heeft voldoende, kwalitatief goed en optimaal gespreid gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.

De missie van de Gemeente Utrecht is om activiteiten te accommoderen die een bijdrage leveren aan de Utrechtse gemeentelijke beleidsdoelstellingen in de verschillende sectoren. Wij zullen accommodaties beheren en (laten) realiseren met een maatschappelijke toekomstwaarde in dienst van gemeentelijke beleidsdoelen.

De Gemeente Utrecht zal een actieve, ondernemende, klantgerichte en professionele rol spelen als het gaat om vastgoed met een gemeentelijke beleidsdoelstelling. De Gemeente Utrecht zal de ontwikkeling, het beheer en de exploitatie vooral zelf ter hand nemen waar het gaat om wettelijke taken en basisvoorzieningen waarvoor het aanbod op de markt te duur, onvoldoende toegankelijk of onvoldoende gespreid is of niet de juiste kwaliteit en capaciteit heeft.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2017;
- Kaderbrief Vastgoed 2017.

Voldoende functionele gebouwen en terreinen voor gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de doelstellingen van de gemeente

Subdoelstelling 1.1 Utrecht heeft voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed, dat goed is onderhouden, nu en in de toekomst

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Het aantal leegstaande panden (% van de totale portefeuille)	MPUV	4% (2011)	2%	4,1%	5%	5%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal opgestelde en uitgevoerde huisvestingsplannen	MPUV	1 (2006)	5		9	9
Toelichting: Er zijn 9 deelportefeuilles binnen programma vastgoed, elke portefeuille stelt een huisvestingsplan op.						

5% normatieve leegstand: nodig voor het goed functioneren van de markt onder andere voor verhuisbewegingen (frictieleegstand), leegstand stedelijke ontwikkeling (strategisch vastgoed in afwachting tot herontwikkeling), leegstand voor groot onderhoud. In deze interim-periode van leegstand is het pand altijd tijdelijk ingevuld. De doelstelling van Leegstandsbeheer is om in de genoemde leegstand een betere match te maken, waardoor er meer huisvestingsmogelijkheid ontstaat voor maatschappelijke/culturele initiatieven die een bijdrage leveren aan de stad.

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Utrecht heeft ook in de toekomst voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed

Wij sturen op een effectief en efficiënt gebruik van ons vastgoed door middel van:

- a) het stimuleren van medegebruik en
- b) sturen op een zo hoog mogelijke bezettingsgraad van de accommodaties.

Wij sturen op het efficiënt exploiteren van ons vastgoed door de openstelling aan te laten sluiten op de daadwerkelijke ruimtereserveringen en behoefte aan activiteiten (vraagsturing) tegen zo laag mogelijke kosten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Verwerven, ontwikkelen, beheeren en afstoten van duurzaam en toegankelijk gemeentelijk vastgoed

Wij actualiseren en stellen huisvestingsplannen op voor de diverse deelportefeuilles. De huisvestingsplannen worden cyclisch in samenspraak met de verschillende beleidsvelden opgesteld. Werken met vastgoed is een cyclisch proces: regelmatig wordt gekeken hoe het vastgoed functioneert, hoe de gebruikers het ervaren en wat op korte en langere termijn nodig is voor de diverse beleidssectoren. De beoogde veranderingen (aankoop, verkoop, renovatie, nieuwbouw, sloop) worden vertaald in huisvestingsplannen. Wij gaan voor elke deelportefeuille binnen het programma een (of meerdere) huisvestingsplan(nen) opstellen.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten							
12-1-1-1	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	23.621	31.162	31.949	29.649	29.649	29.649
Totaal baten		23.621	31.162	31.949	29.649	29.649	29.649
Lasten							
12-1-1-1	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	25.745	28.314	24.312	24.659	24.659	24.659
Totaal lasten		25.745	28.314	24.312	24.659	24.659	24.659
Saldo baten en lasten		-2.124	2.848	7.637	4.990	4.990	4.990
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	1.400	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	3.409	2.174	1.870	1.870	1.870	1.870
Geraamd resultaat		-115	5.022	9.508	6.861	6.861	6.861

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Duurzame en toegankelijke accommodaties

Op basis van het meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2017 zijn de begrote bedragen geactualiseerd. Het gaat hierbij om de baten en lasten van het Vastgoed (huurinkomsten, kapitaallasten, onderhoud, heffingen en belastingen). Ten opzichte van 2017 stijgen de baten met 0,787 miljoen euro in verband met indexering.

De lasten dalen in 2018 met 3,797 miljoen euro ten opzichte van 2017. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van 1,014 miljoen euro op de kapitaalslasten. Dit als gevolg van het in 2012 genomen besluit de afschrijvingstermijnen van pand-gebonden installaties te verlengen. Daarnaast stijgen de lasten voor onder andere OZB, onderhoud en loon en prijscompensatie met een bedrag van 0,749 miljoen euro. Tenslotte is een daling van 5,560 miljoen euro voorzien als gevolg van een eenmalige bijdragen in 2017 voor de Domtoren (4,000 miljoen euro) en het indexprobleem (1,560 miljoen euro).

Multifunctionele accommodaties

Bij de eerste Bestuursrapportage 2016 is besloten om subdoelstelling 2.1 "Wat mag dat kosten?" op te heffen en de inhoud en budgetten onder te brengen in deze subdoelstelling 1.1. Het overhevelen van de budgetten zal plaats vinden bij de 3e begrotingswijziging 2017.

Reserves

De onttrekking van 1,870 miljoen euro aan de vaste activa reserve is bedoeld voor dekking van de kapitaallasten van de gereedgekomen investeringen. Het verschil tussen de onttrekking 2017 ten opzichte van 2018 is incidenteel geweest. Datzelfde geldt voor de toevoeging aan de reserve in 2017.

Gemeentelijk vastgoed dat aansluit bij de huidige en toekomstige wensen van de gebruikers

Subdoelstelling 2.1 Utrecht heeft kwalitatief goede (multifunctionele) accommodaties waarin verschillende gebruikers naar tevredenheid functioneren dan wel samenwerken

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal verhuurde uren		260.000 uur				
P2.1.1 verhuurloket Vastgoedloket	Verhuursysteem	(2010)		385.000	390.000	395.000
Aantal geregistreerde gematchte partijen		100 (gem. 2009-2011)				
P2.1.2 Makelpunt	Makelpunt			212	225	230

Twee jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek (KTO): gemiddelde klanttevredenheid bij het vastgoed dat de gemeente exploiteert.

Vastgoedloket: geregistreerde verhuurde uren van alle accommodaties.

Makelpunt: geregistreerde zoekopdrachten voor ruimte waarvoor een match gevonden is.

Effectdoelstelling E2.1.1

Kwalitatief goede (multifunctionele) accommodaties en tevreden gebruikers

Wij zorgen dat kwalitatief goede accommodaties worden gebruikt voor de daarvoor bestemde activiteiten en stemmen vraag en aanbod van de verschillende gebruikers op elkaar af. Waar mogelijk regelen wij de samenwerking tussen de partners en coördineren de programmering en gezamenlijke activiteiten in het gebouw.

Bij de eerste Bestuursrapportage 2016 is besloten om deze subdoelstelling 2.1 op te heffen en de inhoud en budgetten onder te brengen in subdoelstelling 1.1 'Utrecht heeft voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed, dat goed is onderhouden, nu en in de toekomst'. Het overhevelen van de budgetten zal plaats vinden bij de 3e begrotingswijziging 2017.

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Stimuleren van het ontwikkelen van kwalitatief goede (multifunctionele) accommodaties en het tot stand brengen van een goede samenwerking in die gebouwen

Samen met onze partners faciliteren we een optimale bezetting van goede, betaalbare en evenwichtig over de stad verspreide accommodaties voor maatschappelijke functies. We stimuleren de samenwerking in deze gebouwen en bouwen zoveel mogelijk waarborgen voor samenwerking in. Dat doen we onder andere door gebruik te maken van zowel het Vastgoedloket als het Makelpunt.

Het vastgoedloket verzorgt de verhuur van de gemeentelijke accommodaties. De gemeente beheert en exploiteert accommodaties met een maatschappelijke functie, zoals sport en welzijn. Een belangrijk deel van het maatschappelijke vastgoed wordt in dit verband in deeltijdgebruik gegeven aan personen, verenigingen en organisaties. Het Makelpunt bemiddelt bij vraag en aanbod van ruimtes voor sociaal, maatschappelijke en commerciële activiteiten in de stad Utrecht en voorziet daarmee in een grote maatschappelijke behoefte. Het Makelpunt verhoogt niet alleen de bezettingsgraad van de gemeentelijke accommodaties maar ook die van haar partners en faciliteert tegelijkertijd initiatiefnemers in de stad in het vinden van ruimte.

Bij de eerste Bestuursrapportage 2016 is besloten om deze subdoelstelling 2.1 op te heffen en de inhoud en budgetten onder te brengen in subdoelstelling 1.1 'Utrecht heeft voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed, dat goed is onderhouden, nu en in de toekomst'. Het overhevelen van de budgetten zal plaats vinden bij de 3e begrotingswijziging 2017.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
12-2-1-1 multifunctionele accommodaties	1.107	1.098	1.098	1.098	1.098	1.098
Totaal baten	1.107	1.098	1.098	1.098	1.098	1.098
Lasten						
12-2-1-1 multifunctionele accommodaties	755	676	676	676	676	676
Totaal lasten	755	676	676	676	676	676
Saldo baten en lasten	352	421	421	421	421	421
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	182	155	155	155	155	155
Geraamd resultaat	535	576	576	576	576	576

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Multifunctionele accommodaties

Bij de eerste Bestuursrapportage 2016 is besloten om deze subdoelstelling 2.1 op te heffen en de inhoud en budgetten onder te brengen in subdoelstelling 1.1 'Utrecht heeft voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed, dat goed is onderhouden, nu en in de toekomst'. Het overhevelen van de budgetten zal plaats vinden bij de 3e begrotingswijziging 2017.

Subdoelstelling 2.2 Facilitair beheer voor een aantal (multifunctionele) accommodaties naar tevredenheid gebruikers

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Gemeentelijk vastgoed dat aansluit bij de huidige en wensen van de gebruikers	KTO Maatschappelijk Vastgoed	7,0 (2008)		geen meting	7	7

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Doelstelling 2018	Doelstelling 2021
Aantal accommodaties met P2.2.1 facilitair beheer	UVO	5 (2008)		6	6	6

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Facilitair beheer van (multifunctionele) accommodaties naar tevredenheid gebruikers

Wij verzorgen het totale facilitair beheer voor bestaand en nieuw maatschappelijk vastgoed, zoals Multi Functionele Accommodaties, welzijnsaccommodaties en bedrijfsverzamelgebouwen. Wij onderzoeken hoe de (multifunctionele) accommodaties beter functioneel en technisch beheerd kunnen worden. In overleg met de huurders brengen wij mogelijke verbeteringen van gebouw en dienstverlening aan.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Het inrichten van het facilitair beheer voor een groeiend aantal (multifunctionele) accommodaties

Wij vervullen een loketfunctie voor alle huurders en gebruikers en draagt zorg voor verbetering van het gezamenlijke beheer. Afhankelijk van de vraag wordt de dienstverlening van de Front- en/of BackOffice op maat ingezet. Op gebied van onderhoud van de accommodaties en de buitenterreinen adviseren en ondersteunt Utrecht de eigenaar en huurders van het pand, waardoor een gelijkwaardig kwaliteit- en serviceniveau voor gehuurde ruimtes behaald wordt. Ook worden Verenigingen van Eigenaren (VVE's) geadviseerd ten aanzien van de inrichting van het beheer.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
12-2-2-1 facilitair beheer	1.036	1.028	1.047	1.047	1.047	1.047
Totaal baten	1.036	1.028	1.047	1.047	1.047	1.047
Lasten						
12-2-2-1 facilitair beheer	1.798	1.614	1.644	1.644	1.644	1.644
Totaal lasten	1.798	1.614	1.644	1.644	1.644	1.644
Saldo baten en lasten	-762	-586	-597	-597	-597	-597

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Ottrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-762	-586	-597	-597	-597	-597

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Wij zien geen significante afwijkingen in de begroting 2018 ten opzichte van 2017.

Algemene middelen en onvoorzien

Algemene programmadoelstelling

In het programma Algemene Middelen en Onvoorzien begroten we de baten die nog geen specifieke bestemming hebben. Zij worden ieder jaar betrokken bij de voorjaarsnota. Over de inzet van algemene middelen bij voorjaarsnota 2017 lees je in hoofdstuk 'Actualisatie financieel beeld' van deze begroting. Het betreft:

- gemeentelijke belastinginkomsten
- ontvangen uitkeringen uit het gemeentefonds
- ontvangen dividenden
- het treasury-resultaat op langlopende leningen
- stelposten die nog te verdelen zijn over de beleidsprogramma's

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- gemeentelijke belastingen: [Nota lokale heffingen 2015 - 2018](#)
- ontvangen uitkeringen uit het gemeentefonds: [Gemeentefonds meicirculaire 2017](#)
- treasury
- budgetstructuur Leidsche Rijn: [Referentiekader Budgetstructuur Leidsche Rijn, 1^e fase](#)
- [Referentiekader Budgetstructuur Leidsche Rijn, 2^e fase](#)

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
Onroerendezaakbelasting	91.190	96.118	97.997	97.997	92.151	92.151
Precario-, toeristen- en hondenbelasting	3.376	3.371	3.415	3.415	3.415	3.415
Uitkering gemeentefonds	651.401	630.825	645.979	650.001	653.931	656.281
Dividenden	1.873	2.096	1.296	1.296	1.296	1.296
Langlopende geldleningen	56.866	57.448	57.937	58.033	56.110	56.110
Stelpost investeringen	0	0	0	0	0	0
Overige stelposten	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Budgetstructuur Leidsche Rijn	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	804.707	789.858	806.624	810.742	806.903	809.253
Lasten						
Onroerendezaakbelasting	5.534	5.586	5.305	5.298	5.298	5.298
Precario-, toeristen- en hondenbelasting	297	295	284	284	284	284
Uitkering gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
Dividenden	0	0	0	0	0	0
Langlopende geldleningen	26.235	26.700	30.153	30.695	29.819	29.819
Stelpost investeringen	0	0	0	0	0	0
Overige stelposten	9.605	6.185	4.578	3.647	3.647	3.585
Onvoorzien	0	159	159	159	159	159
Budgetstructuur Leidsche Rijn	0	-2.838	-1.314	-555	-555	-555
Totaal lasten	41.672	36.087	39.165	39.528	38.652	38.590
Saldo baten en lasten	763.035	753.770	767.458	771.214	768.251	770.663
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	39.034	42.971	3.184	6.305	11.423	3.422
Onttrekking reserves	33.871	90.130	28.575	21.930	4.487	0
Geraamd resultaat	757.871	800.929	792.850	786.839	761.315	767.241

Onroerendezaakbelasting

De aflopende lasten bij de ozb zijn het gevolg van de begrote besparingen door de belastingsamenwerking.

In de baten is het aandeel voor het ondernemersfonds begrepen. Het ondernemersfonds wordt gevoed via de ozb-opbrengsten van eigenaren en gebruikers van niet-woningen. Het huidige ondernemersfonds heeft een looptijd tot en met 2019. Dit verklaart de lagere begrote inkomsten in 2020 en 2021.

Om grote begrotingswijzigingen te voorkomen is het moment waarop de tarieven ozb worden berekend met ingang van de begroting 2014 later in het jaar belegd, zodat rekening gehouden kan worden met de meest actuele inschatting van de waardeontwikkeling van de woningen en niet-woningen in de stad. Met ingang van het belastingjaar 2015 wordt tevens rekening gehouden met het verschil tussen de ingeschatte waardeontwikkeling en de werkelijke waardeontwikkeling van het voorgaande belastingjaar (zie ook paragraaf lokale heffingen). Het raadsvoorstel met de ozb-tarieven 2018 volgt in het najaar. De onroerende-zaakbelastingen worden nader toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

Precario- toeristen- en hondenbelasting

Conform de beleidslijn vastgelegd in de Nota lokale heffingen worden de tarieven voor de hondenbelasting en de precariobelasting met niet meer dan het inflatiecijfer verhoogd. Het tarief voor de toeristenbelasting is een vast percentage van de overnachtingsprijs dat niet aangepast wordt.

De precario-, toeristen- en hondenbelasting worden nader toegelicht in de paragraaf lokale heffingen

Uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering 2018 neemt ten opzichte van 2017 met ruim 15 miljoen euro toe. Deze toename wordt veroorzaakt door extra middelen als gevolg van:

- groei van de stad: 8,2 miljoen euro
- een toename van het accres met 6,1 miljoen euro
- de verwerking van de corresponderende posten van afgerond 0,8 miljoen euro.

Zie ook hoofdstuk 5.1. van de Voorjaarsnota 2017. De toename in de jaren 2019-2021 zijn het gevolg van verder stijgende reële accessen.

Dividenden

Gemeente Utrecht bezit aandelen in een drietal NV's, te weten de NV Bank Nederlandse Gemeenten, Vitens NV en de Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel NV. Deze aandelen geven recht op een jaarlijkse uitkering die veelal gekoppeld is aan de door de NV gerealiseerde winst.

De dividenden voor deze drie deelnemingen tezamen worden stabiel geraamd op 1,3 miljoen euro.

Over 2017 was deze raming eenmalig opgehoogd met 0,8 miljoen euro. Vandaar dat de raming voor 2018 lager is dan die voor 2017.

Langlopende geldleningen

Zie ook paragraaf Financiering.

De rentebaten hebben een interne en externe component. Het overgrote deel bestaat uit de interne component. Dit betreft de toerekening van rente aan investeringen. De externe component betreft rentebaten vanuit de portefeuille aan verstrekte geldleningen.

In bovenstaande tabel geven de interne rentebaten vooralsnog een redelijk stabiel beeld te zien. Met ingang van 2018 treden echter nieuwe BBV-regels in werking met betrekking tot interne rente. Een nieuwe voorgeschreven rekenwijze en de daarbij geldende afrondingsregels hebben tot gevolg dat de interne omslagrente met ingang van 2018 verlaagd moet worden naar 2% (was 4%). Dit leidt tot een sterke daling van de interne rentebaten en dus ook van het renteresultaat. Zie ook Tabel 5 in de Financieringsparagraaf. Dit zal met een begrotingswijziging worden aangepast. Afgezien enig effect op de (kostendekkende) tarieven is dit gemeentebreed een budgetneutrale operatie: de daling van het financieringsresultaat weerspiegelt zich in afnemende rentelasten in de programma's waar kapitaallasten zijn begroot.

De rentebaten op verstrekte leningen nemen af als gevolg van aflossingen op de leningen.

De rentelasten nemen de eerste jaren toe als gevolg van de berekende aanvullende financieringsbehoefte. De verwachting is wel dat deze behoefte tegen een relatief laag renteniveau kan worden ingedekt.

Daarna stabiliseren de rentelasten, mede omdat aflopende bestaande leningen de komende jaren naar verwachting tegen een lagere rente kunnen worden geherfinancierd.

Algemene stelposten

Op de stelposten staan bedragen die nog moeten worden verdeeld over de inhoudelijke programma's. De lasten van de algemene stelposten nemen in 2018 ten opzichte van 2017 af met 1,607 miljoen euro. Verklaring:

- Conform besluit bij Voorjaarsnota 2015 zijn middelen op stelpost gereserveerd uit behoedzaamheid om de verwachte nadelen voor Utrecht bij het verdeelmodel met betrekking tot de Wet Werk en Bijstand op te vangen. Deze reservering bedraagt in 2017 5,0 miljoen euro en in 2018 4,0 miljoen euro; dit houdt in een daling van de stelpost met 1,0 miljoen euro in 2017.
- Voor het lopende jaar 2017 is een reservering getroffen in de vorm van een stelpost van 0,6 miljoen euro om incidentele kosten van werkgeverspremies op te kunnen vangen.

De lasten van de algemene stelposten nemen in 2019 ten opzichte van 2018 af met 0,931 miljoen euro als gevolg van een verdere verlaging van de gereserveerde middelen met betrekking tot de Wet Werk en Bijstand met 1,0 miljoen euro: van 4,0 miljoen euro in 2018 naar 3,0 miljoen euro in 2019 conform besluit bij Voorjaarsnota 2015.

Stelpost budgetstructuur Leidsche Rijn

Op deze stelpost wordt jaarlijks aan de hand van de groei van Leidsche Rijn budget opgebouwd ter dekking van de kapitaallasten voor maatschappelijke voorzieningen in Leidsche Rijn. Op het moment dat een voorziening in gebruik wordt genomen komt het benodigde budget ten laste van deze stelpost. De begrote nadelen worden veroorzaakt doordat de opbouw van de stelpost (op basis van opgeleverde woningen) tijdelijk achterblijft bij de uitputting van de stelpost (op basis van in gebruik genomen maatschappelijke voorzieningen en openbare ruimte). Met deze nadelen wordt rekening gehouden in de reserve Budgetstructuur Leidsche Rijn. Het resultaat op deze stelpost wordt jaarlijks bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen met deze reserve verrekend.

In 2018 is bij de 2e begrotingswijziging 2017 incidenteel 0,759 miljoen euro ten laste van deze stelpost begroot ter dekking van frictiekosten Leidsche Rijn. Het betreft onderhoud van de openbare ruimte en tijdelijke onderwijshuisvesting. Dit verklaart het verschil met 2019. Naargelang het inwonersaantal verder toeneemt zullen de frictiekosten verder afnemen.

Toevoegingen en onttrekkingen reserves

De begrote toevoegingen 2018 van in totaal 3,184 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

- Verevening van saldi over de jaren conform besloten bij voorjaarsnota 2014 (2,296 miljoen euro) en bij voorjaarsnota 2015 (0,292 miljoen euro).
- Storting van het begrotingssaldo van 0,596 miljoen euro conform Voorjaarsnota 2015.

De begrote onttrekkingen 2018 van in totaal 28,575 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

- Verevening van saldi over de jaren conform besloten bij voorjaarsnota 2016 (10,931 miljoen euro) en bij voorjaarsnota 2017 (16,885 miljoen euro).
- Aanwending bij voorjaarsnota 2016 van het begrotingssaldo van 0,596 miljoen euro uit 2015.
- Onttrekkingen ten behoeve van subsidie suppletie bij verzelfstandiging van de Bibliotheek (0,031 miljoen euro) en de Stadsschouwburg (0,020 miljoen euro).
- Vereveningen bij doorlichting van plan- en VAT-kosten (0,112 miljoen euro).

De begrote toevoegingen 2019 van in totaal 6,305 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

- Storting wegens verevening van het begrote resultaat op een grondexploitatie voor een bedrag van 4,0 miljoen euro.
- Storting van het begrotingssaldo van 2,045 miljoen euro conform Voorjaarsnota 2015.
- Storting wegens subsidie suppleties bij verzelfstandiging het Centraal Museum (0,201 miljoen euro), Stadsschouwburg (0,020 miljoen euro) en de Bibliotheek (0,039 miljoen euro).

De begrote onttrekkingen 2019 van in totaal 21,930 miljoen euro bestaat uit:

- Verevening van saldi over de jaren conform besloten bij voorjaarsnota 2016 (9,609 miljoen euro) en bij voorjaarsnota 2017 (9,226 miljoen euro).

- Onttrekking van 1,0 miljoen euro ten behoeve van de voorbereidingskosten voor de 2^e fase Jaarbeursplein.
- Aanwending bij voorjaarsnota 2016 van het begrotingssaldo van 2,045 miljoen euro uit 2015.
- Vereveningen bij doorlichting van plan- en VAT-kosten (0,050 miljoen euro).

De begrote stortingen 2020 van in totaal 11,423 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

- Verevening van saldi over de jaren conform besloten bij voorjaarsnota 2016 (11,144 miljoen euro).
- Storting wegens subsidie suppleties bij verzelfstandiging het Centraal Museum (0,201 miljoen euro), Stadsschouwburg (0,040 miljoen euro) en de Bibliotheek (0,038 miljoen euro).

De begrote onttrekkingen 2020 van in totaal 4,487 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

- Vereveningen conform besloten in 2012 met betrekking tot doorlichting van plan- en VAT-kosten (0,034 miljoen euro).
- Verevening van saldi over de jaren conform besloten bij voorjaarsnota 2017 (4,453 miljoen euro).

De begrote toevoegingen 2021 van in totaal 3,422 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

- Terugstorting van 3,0 miljoen euro voor de 2e fase jaarbeursplein bij administratieve opening van de betreffende grondexploitatie conform raadsbesluit over het jaarbeursterrein d.d. 16 maart 2016.
- Storting wegens subsidie suppleties bij verzelfstandiging het Centraal Museum (0,201 miljoen euro), Stadsschouwburg (0,070 miljoen euro) en de Bibliotheek (0,147 miljoen euro).
- Restant saldo 2021 conform voorjaarsnota 2017 (0,004 miljoen euro)

Verbonden partijen

Verwachte bijdrage van de [Bank Nederlandse Gemeenten](#) is 0,450 miljoen euro.

Geen bijdrage verwacht van [N.V. Vitens](#).

Geen bijdrage verwacht van de [N.V. REMU-Houdster](#).

Overhead

Algemene programmadoelstelling

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
Raadsorganen	1	0	0	0	0	0
Overhead overig	2.330	1.124	1.099	1.099	1.099	1.099
F&C, JZ, Inkoop	402	324	329	329	329	329
HRM, Facilitair	2.988	1.840	1.868	1.868	1.868	1.868
Informatie – en procesmanagement	1.039	856	869	869	869	869
Advies en ondersteuning	800	599	426	426	426	426
Totaal baten	7.560	4.743	4.592	4.592	4.592	4.592
Lasten						
Raadsorganen	1	0	0	0	0	0
Overhead overig	2.129	40.110	39.109	39.040	39.040	39.040
F&C, JZ, Inkoop	12.700	12.415	13.550	13.187	12.987	12.987
HRM, Facilitair	39.792	39.209	37.783	37.663	37.670	37.670
Informatie – en procesmanagement	45.186	42.579	42.867	41.531	41.867	41.867
Advies en ondersteuning	13.263	12.835	13.412	13.104	13.712	13.642
Totaal lasten	113.072	147.148	146.720	144.526	145.277	145.207
Saldo baten en lasten	105.512	-142.405	142.128	-139.934	140.685	-140.615
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	1.466	661	0	0	0	0
Onttrekking reserves	4.547	1.665	0	0	0	0
Geraamd resultaat	102.430	-141.401	142.128	-139.934	140.685	-140.615

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per overheadkolom toe.

Decentrale overhead

Overhead overig

Naast de concernoverhead staat conform de gewijzigde BBV ook de decentrale overhead in het programma Overhead. Dit zijn materiële kosten en personele kosten voor kosten voor management, secretariaat, business control, informatie- en procesmanagement en enkele overige ondersteunende functies bij de uitvoeringsorganisaties. Dit is een verschuiving van kosten die voorheen in de overige programma's zaten.

De lasten van de decentrale overhead zijn in 2017 in totaal 40,110 miljoen euro en de bijbehorende baten zijn 1,124 miljoen euro.

Concernoverhead

De concernoverhead wordt inhoudelijk verantwoord in de paragraaf bedrijfsvoering. De financiële toelichting is ingedeeld in de volgende overheaddomeinen:

- F&C, Juridische Zaken, Inkoop
- HRM, Facilitaire Zaken
- Informatie – en procesmanagement
- Advies en ondersteuning.

Financiën en Control, Juridische Zaken en Inkoop

De begrote lasten laten in 2018 een toename zien van 1,1 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2017. Deze stijging is vooral toe te schrijven aan een verlaging van het budget van de Business Case Inkoop in 2017 met 0,7 miljoen euro om de kosten uit 2016 te kunnen dekken. De Business Case Inkoop heeft een meerjarig karakter. Het toegekende budget loopt echter niet synchroon met het uitgavenpatroon.

In de Voorjaarsnota 2017 is een incidenteel bedrag van 0,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de jaren 2018 en 2019 ten behoeve van de innovatie van audit en interne controle. Het restant van de stijging van de begrote lasten met 0,2 miljoen euro in 2018 wordt veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie.

De daling van de begrote lasten in 2019 ten opzichte van de begroting 2018 is toe te schrijven aan de beëindiging van de Business Case Inkoop.

HRM en Facilitaire Zaken

De begrote lasten dalen in 2018 met 1,4 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2017.

De lasten bij IB HRM dalen met 2,1 miljoen euro. Dat is een saldo van een daling met 2,2 miljoen euro door het in 2017 incidenteel verwerken van het budget uitvoering regelingen CBW:WIA/WAO en een stijging van 0,1 miljoen euro vanwege loon- en prijscompensatie.

Bij IB F&H is een toename van de lasten te zien van 0,7 miljoen euro. Dit is toe te schrijven aan een stijging van het budget voor renovatie en modernisering stadhuis met 0,5 miljoen euro en een stijging van 0,2 miljoen euro vanwege loon- en prijscompensatie.

Informatie- en procesmanagement

De begrote lasten laten in 2018 een toename zien van 0,3 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2017. Dat is een saldo van een verlaging van het budget bij de Bestuurs- en Concernstaf met 0,1 miljoen euro in verband met het overhevelen van de benodigde middelen voor beheer aan de uitvoerende ICT-afdelingen en een verhoging van het budget bij Interne Bedrijven met 0,4 miljoen euro vanwege loon- en prijscompensatie.

In 2019 verminderen de begrote lasten met 1,3 miljoen euro ten opzichte van 2018. Deze verlaging is als volgt opgebouwd:

- Structurele daling van 2 miljoen euro in verband met de beëindiging van het programma Datagedreven Sturing in 2019.
- De structurele toekenning in de Voorjaarsnota 2017 van 0,5 miljoen euro vanaf 2019 in verband met de kosten voor de wettelijke taak kern- en basisregistraties.
- Een stijging van het ICT-budget bij de Bestuurs- en Concernstaf met 0,2 miljoen euro omdat in 2017 en 2018 ter hoogte van dit bedrag incidentele bijdragen zijn gedaan aan uitvoerende ICT-afdelingen.

Advies en ondersteuning

De begrote baten zijn in 2017 eenmalig 0,176 miljoen euro hoger dan in andere jaren vanwege het besluit in de Voorjaarsnota 2017 om voorzieningen voor zaken die we binnen de begroting kunnen opvangen, te laten vrijvallen.

In verband met de toegekende loon- en prijscompensatie stijgen de begrote lasten in 2018 met 0,567 miljoen euro ten opzichte van 2017.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De begrote bedragen voor toevoegingen en onttrekkingen aan reserves in 2017 worden vooral veroorzaakt door de administratieve verwerking van goedgekeurde dekking- en bestedingsvoorstellen bij de Verantwoording 2016.

Verbonden partijen

Bijdrage 2017 aan [Birgit](#) 0,2 miljoen euro.

Paragrafen

Weerbaarheid en Wendbaarheid

Inleiding

In deze paragraaf geven wij aan welke instrumenten wij gebruiken om de financiële positie van de gemeente in het oog te houden. Twee keer per jaar – bij de programmabegroting en bij de jaarstukken – behandelen we met behulp van kengetallen acht deelgebieden die van belang zijn om risico's tegemoet te treden. Het bewust omgaan met deze onderwerpen en het benutten van sturingsmogelijkheden om de financiële positie gunstig te beïnvloeden is in Utrecht al enige jaren een vanzelfsprekend proces.

Met ingang van de Programmabegroting 2016 is een vijftal verplichte financiële kengetallen geïntroduceerd op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (regeling 20-15-0000387198 van het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijkrelaties de dato 9 juli 2015). Het zijn cijfers die helpen bij de beoordeling van de financiële positie. Deze kengetallen kennen geen normering maar zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. In de Begroting 2016 hebben wij deze verplichte kengetallen voor het eerst opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'. Met ingang van de Programmabegroting 2017 hebben wij alle kengetallen logischerwijs samengebracht in de Utrechtse paragraaf 'Weerbaarheid en wendbaarheid', waar ze van samenhang en duiding worden voorzien.

Hierna bespreken wij eerst de maatstaven voor weerbaarheid en vervolgens die voor wendbaarheid. Voor de herkenbaarheid geven we eerst de tabel weer met de landelijk verplichte kengetallen en hun meetwaarden voor Utrecht.

Kengetallen Besluit begroting en Verantwoorden (BBV)

Begroting jaar 2018	Verslag 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	MJR 2019	MJR 2020	MJR 2021
Netto schuldquote	57 %	66 %	77%	83%	83%	83%
Solvabiliteitsratio	33,3%	31,6%	27,3%	25,5%	25,1%	25,5%
Kengetal grondexploitaties	4,6%	6,0%	9,9%	9,8%	6,2%	5,3%
Structurele exploitatieruimte	-0,52%	-0,55%	-0,55%	-0,56%	-0,56%	-0,58%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	101,3%	98,2%	95,8%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

De kengetallen uit bovenstaande tabel zijn verplicht conform het Besluit begroting en Verantwoording van het ministerie van BZK. Deze kengetallen zijn verder in deze paragraaf in samenhang met de overige kengetallen beschreven en van duiding en sturingsmogelijkheden voorzien.

Weerbaarheid

Weerbaarheid heeft te maken met veerkracht of het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's. Over het algemeen zien we de eerste jaren een lichte afname van de financiële weerbaarheid, gevolgd door stabilisering. Belangrijke factor daarbij is de toename van de onderhanden werk-positie van de grondexploitaties met bijbehorende risico's. We slagen erin de overige risico's terug te dringen. Nadat de omvangrijke bezuinigingsopdrachten van de afgelopen jaren nagenoeg allemaal gerealiseerd waren, hebben we nu te maken met een omvangrijke taakstellende bezuinigingsopdracht in het sociale domein. De ontwikkelingen worden in enige mate versterkt door een afname van bestemmingsreserves, wat ook tot uiting komt in een lagere solvabiliteitsratio. Hierna bespreken we vier onderwerpen voor wat betreft hun bijdrage aan de weerbaarheid.

Reservepositie, eigen vermogen

1.1 Ratio weerstandsvermogen

Zie ook paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' hierna. De ratio weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin wij in staat zijn om tijdelijk risico's op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd. De algemene reserve vormt de directe weerstandscapaciteit om risico's af te dekken. Daarnaast is sprake van indirect weerstandsvermogen in de vorm van onbenutte belastingcapaciteit en de post 'onvoorzien'.

Formule: (Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit / 'benodigde weerstandscapaciteit)

Maatstaf

De maatstaf vloeit voort uit de [Nota 'Risicomanagement en weerstandsvermogen 2015 – 2018'](#). De ratio weerstandsvermogen wordt stabiel op 1,0 gehouden.

Tabel 1.1: Ratio weerstandsvermogen

Begroting jaar 2018	Verslag 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	MJR 2019	MJR 2020	MJR 2021
Ratio weerstandsvermogen	1,06	1,04	1,0	1,0	1,0	1,0

Stand van zaken

De ratio weerstandsvermogen van Utrecht was bij de VJN 2017 gelijk aan 1,04. Bij de begroting 2018 is de benodigde weerstandscapaciteit opnieuw beoordeeld. Voornamelijk door de vrijval van het fonds decentralisaties, maar ook in combinatie met enkele overige ontwikkelingen nam de benodigde weerstandscapaciteit toe (met 6,9 miljoen euro) tot 67,8 miljoen euro. In 2018 neemt het weerstandsvermogen ten opzichte van de VJN af doordat de risico's in hun totaliteit toenemen, maar de beschikbare weerstandscapaciteit relatief nog meer toeneemt (met 10,2 miljoen euro).

Sturingsmogelijkheden

Door middel van actieve risicobeheersing bij het aangaan van financiële en juridische verbintenissen en in de werkprocessen en door zekerheden te stellen bij kredietverstrekking worden bestaande risico's verminderd en nieuwe zoveel mogelijk beperkt. Hiermee werken wij doorlopend aan een toereikend weerstandsvermogen zodat wij minder beroep hoeven doen op de algemene risicoreserve, hetgeen de weerbaarheid ten goede komt.

1.2 Relatieve omvang van de programmareserves

In deze Programmabegroting vindt u in de bijlagen de stand van de reserves gespecificeerd. Naast de algemene reserve zijn ook de programmareserves onderdeel van het eigen vermogen van de gemeente en ligt hierin weerbaarheid besloten. De bestemming van programmareserves kan nog door de raad worden aangepast mocht dit nodig zijn; bijvoorbeeld om in te spelen op een financiële crisissituatie. Dat laatste geldt voor zover er nog geen contractuele verplichtingen zijn aangegaan. Reserves ter dekking van kapitaallasten zijn hiervan uitgezonderd. De totale omvang van de programmareserves fluctueert maar is in de regel voldoende groot zodat een vast bestanddeel ruimte biedt voor herbestemming.

Maatstaf

We volgen het verloop van de bestemmingsreserves in relatie tot het totaal van de jaarlasten. Bij een toename gaan we ervan uit dat ook de weerbaarheid die besloten ligt in de betreffende reserves toeneemt.

Formule: [totaal van de programmareserves begin jaar gedeeld door totaal van de exploitatielasten, uitgedrukt in %]

Tabel 1.2: Relatieve omvang programmareserves

Begroting jaar 2018	Verslag 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	MJR 2019	MJR 2020	MJR 2021
Programmareserves	267,8	240,2	201,8	179,0	171,5	164,9
Totaal lasten vóór reserves	1.435	1.478	1.448	1.399	1.361	1.314
Relatieve omvang programmareserves	18,7 %	16,3%	13,9%	12,8%	12,6%	12,6%

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

De weerbaarheid in de vorm van programmareserves neemt sinds 2016 af en blijft vanaf 2019 op een stabiel niveau. De belangrijkste oorzaak van de afname is het in uitvoering nemen van projecten uit de investeringsprogramma's Bereikbaarheid, Stedelijke ontwikkeling en Masterplan onderwijs. Daarnaast is het risico-deel van de reserve 'Decentralisatie sociaal domein' voor een bedrag van 13,0 miljoen euro vrij gevallen uit de bestemmingsreserve en opgenomen in de risicoparagraaf. Ook hebben wij begin 2017 de reserves doorgelicht met als uitkomst dat 3,559 miljoen euro vrij kon vallen ten gunste van het financiële beeld bij de voorjaarsnota. De daling van de begrotingstotalen voor de lasten in de jaren 2017 t/m 2021 zorgt daarentegen voor een stijging van de relatieve omvang (een zogenaamd noemer-effect), hetgeen de weerbaarheid ten goede komt.

Sturingsmogelijkheden

Omvangrijke programmareserves zijn gunstig voor de weerbaarheid maar anderzijds verkleinen ze de beleidsruimte. Met het oog op optimalisering van de sturingsruimte werken wij volgens de [Nota 'Reserves en voorzieningen 2014 – 2018'](#). Daarin is ervoor gekozen om zo weinig mogelijk begrotingsmiddelen vast te leggen in reserves. De spelregels zorgen voor een afweging bij het instellen van reserves en de omvang ervan.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Formule:

[totale eigen vermogen einde jaar gedeeld door het totaal van de passiva einde jaar, uitgedrukt in %]

Maatstaf

Dit kengetal is bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Hoe hoger de ratio, des te gunstiger voor de financiële weerbaarheid.

Tabel 2 : Solvabiliteitsratio

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Begroting jaar 2018	Verslag 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	MJR 2019	MJR 2020	MJR 2021
Eigen vermogen	657,1	583,9	530,0	507,2	503,2	506,1
Totaal passiva	1.974,8	1.846,8	1.939,0	1.992,3	2.004,4	1.982,0
Solvabiliteitsratio	33,3%	31,6%	27,3%	25,5%	25,1%	25,5%

Stand van zaken

De solvabiliteitsratio van Utrecht bedroeg per eind 2016 ruim 33%. Hoewel per die datum nog geen vergelijkingscijfers beschikbaar zijn ligt dit naar verwachting rond het landelijke gemiddelde.

De solvabiliteitsratio laat een daling zien naar een niveau van rond de 25% per eind 2019, waarna deze stabiliseert. Deze daling wordt veroorzaakt door de tot en met 2019 verwachte negatieve exploitatiesaldi. Zie ook het overzicht EMU-saldo en de geprognosticeerde balansen in de bijlagen bij deze begroting.

Kengetal grondexploitaties

Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd ervan lang is. Hoe verder inkomsten in de toekomst liggen, des te meer rentekosten en risico's dit met zich meebrengt. Ieder jaar [rapporteren](#) wij bij de voorjaarsnota en bij de tweede bestuursrapportage over de actuele stand en prognoses in het MeerjarenPerspectief van de grondexploitaties Binnenstedelijk, Leidsche Rijn respectievelijk Stationsgebied. Daarin volgen wij de variabelen die van belang zijn voor de financiële resultaten: programma/projecten, planning, prijs, parameters, projectkosten en programmarisico's (de zes P's). Ook bevatten de peilstokken gevoeligheidsanalyse op basis van verschillende 'slecht weer'- scenario's.

Formule: [(niet in exploitatie genomen bouwgronden + bouwgronden in exploitatie) / totaal van de baten vóór reserves, uitgedrukt in %]

Maatstaf

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Als maatstaf hanteren we de omvang van de onderhanden werken, vermeerderd met de niet in exploitatie genomen gronden, als absoluut bedrag ten opzichte van het totaal van de baten (vóór reserves). Hoe lager de uitkomst, hoe gunstiger voor de financiële weerbaarheid. Een uitkomst van 10% of hoger beschouwen we als kwetsbaar.

Tabel 3: Kengetal grondexploitaties

Begroting jaar 2018	Verslag 2016*)	Begr. 2017*)	Begr. 2018	MJR 2019	MJR 2020	MJR 2021
Niet in exploitatie genomen bouwgrond:	0	0	0	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie:						
• Leidsche Rijn	34,5	8,5	27,3	23,3	2,9	-19,3
• Stationsgebied	13,1	58,6	93,1	86,9	64,2	75,5
• Binnenstedelijk	19,0	17,6	17,4	24,4	17,4	13,1
Activa gronden in exploitatie	66,6	84,7	137,8	134,6	84,5	69,3
Totaal baten vóór reserves	1.466	1.406	1.394	1.377	1.357	1.317
Relatieve omvang onderhanden werk	4,6%	6,0%	9,9%	9,8%	6,2%	5,3%

Bedragen zijn in miljoenen euro's

*de jaren 2016 en 2017 zijn in overeenstemming gebracht met de definitieve jaarcijfers 2016 respectievelijk het MPSO 2017.

Stand van zaken

De eerste jaren blijft de relatieve waarde van de gezamenlijke grondexploitaties nog net onder de kwetsbare stand van 10%. Naarmate de uitvoeringsfase van plannen vordert en projecten kunnen worden opgeleverd en administratief afgesloten, neemt het relatieve aandeel onderhanden werken af en daarmee ook de financiële risico's. De kosten gaan uit voor de baten. Een uitgebreide toelichting van de grondexploitaties, inclusief 'slecht-weer-scenario's' staat in Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling: [Utrecht 2017 MPSO](#).

Sturingsmogelijkheden

Contractuele zekerheden beperken het risico op nog te ontvangen baten, maar 100% zekerheid is niet te geven. Aangezien kosten vóór de baten uitgaan streven we er doorlopend naar om kosten zo laag mogelijk te maken en baten zo spoedig mogelijk te realiseren, maar de sturingsruimte is beperkt. Bij onzekerheid over de mogelijkheid gemaakte kosten terug te verdienen verlagen we het begrote saldo van de betreffende grondexploitatie. Bij een negatieve grondexploitatie leidt dit automatisch tot een voorziening. Daarnaast zijn wij in staat risico's op te vangen door middel van ingebouwde financiële buffers.

Robuuste begroting

4.1 Structurele exploitatieruimte (BBV)

Dit kengetal is van belang voor de beoordeling van de structurele ruimte om de lasten te blijven dragen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

Formule: $[(\text{structurele baten} - \text{structurele lasten}) + (\text{struct. onttrekkingen} - \text{structurele stortingen reserves})] / \text{totale baten vóór reserves}$

Maatstaf

Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat het structurele deel van de begroting voldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Tabel 4.1: Structurele exploitatieruimte

Begroting jaar 2018	Verslag 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	MJR 2019	MJR 2020	MJR 2021
Structurele exploitatieruimte	-0,52%	-0,55%	-0,55%	-0,56%	-0,56%	-0,58%

Stand van zaken

De prognose van de uitkomst is licht negatief. Dit komt doordat wij behoedzaam zijn met het begroten van structurele baten en structurele onttrekkingen aan reserves. Daarentegen worden structurele lasten en stortingen begroot zodra ze te voorzien zijn. Deze begrotingsdiscipline heeft een verlagend effect op de uitkomst.

Sturingsmogelijkheden

Met behulp van meerjarenplannen zetten wij de benodigde middelen voor omvangrijke projecten af tegen de gespaarde middelen in bestemmingsreserves. Daarnaast werken we in de regel met kapitaallastenreserves voor de dekking van kapitaallasten gedurende de hele levensduur. Zodoende zorgen we ervoor dat investeringen van nu zo weinig mogelijk beslag leggen op toekomstige begrotingsmiddelen.

4.2 Stabiele begroting

Als gevolg van gewijzigde economische omstandigheden, kortingen in het gemeentefonds en herdefiniëring van gemeentelijke taken, waren wij de afgelopen jaren genoodzaakt tot structurele bezuinigingen. Het is altijd van groot belang dat deze taakstellingen zo snel mogelijk van concrete maatregelen worden voorzien.

Maatstaf

Als maatstaf gebruiken we het criterium dat voorkomende bezuinigingen bij de voorjaarsnota van realiseerbare maatregelen moeten zijn voorzien.

Stand van zaken

In de voorjaarsnota 2017 zijn knelpunten in kaart gebracht en voorzien van oplossingen. Bij één onderwerp is een taakstellende bezuiniging opgenomen, namelijk het verwachte tekort op bijstandsuitkering (BUIG). Door een nieuwe verdeelsystematiek is de rijksuitkering voor de bijstandsverstrekking onvoldoende om onze kosten te dekken. Het verwachte tekort loopt op tot

12 miljoen euro structureel. Door het nemen van maatregelen gericht op uitstroom uit de bijstand, lobby richting het rijk en het inzetten op verbetering van het verdeelmodel en de werking van het vangnet verwachten we van dit tekort een kwart (3 miljoen euro) vanaf 2020 op te kunnen lossen. Het resterende tekort hebben we gedekt ten laste van de algemene middelen. Over de voortgang en het succes van de maatregelen rapporteren wij in de komende voorjaarsnota's en bestuurlijke rapportages. Verder zijn er geen openstaande taakstellingen meer in de begroting verwerkt.

Sturingsmogelijkheden

Afgesproken bezuinigingen moeten tijdig worden gerealiseerd zodat de financiële resultaten niet onder druk komen.

4.3 Financieel evenwicht

Financieel evenwicht is één van de voornaamste criteria waarop de Provincie onze begroting beoordeelt. Tot 2014 was het criterium voor financieel evenwicht een 'sluitende begroting'. Dit houdt in dat de structurele lasten financieel gedekt zijn met structurele baten en dat de begroting over een periode van vier jaar geen tekorten bevat. Sinds 2014 is het nieuwe landelijke gemeenschappelijk toezichtkader 'Kwestie van evenwicht' van kracht. Het nieuwe criterium is 'structureel en reëel evenwicht'. Dit houdt in dat de Provincie toetst op kwaliteit en plausibiliteit van de begroting en meerjarenraming, waarbij het realiteitsgehalte en de volledigheid van de geraamde baten en lasten worden getoetst.

Maatstaf

Onze maatstaf sluit aan bij de hiervoor genoemde toezichtcriteria van de Provincie Utrecht. Een begroting die voldoet aan de toetsingscriteria van de provincie leidt tot repressief toezicht. Dit houdt in dat wij de begroting direct kunnen uitvoeren zonder goedkeuring vooraf door de provincie.

Stand van zaken

De begroting 2018-2021 is meerjarig in evenwicht. Op basis van de meerjarenbegroting 2017-2020 heeft de provincie besloten om de gemeente Utrecht te plaatsen onder terughouden (repressief) toezicht. Dit betekent dat aan de provinciale toetsingscriteria voor financieel evenwicht is voldaan. Bij voorjaarsnota 2017 hebben wij voor de jaren 2018-2021 een sluitend meerjarig beeld vastgesteld. Wij verwachten dan ook dit jaar aan de toetsingscriteria van de Provincie te voldoen.

Wendbaarheid

Wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel we zijn in onze begroting en bedrijfsvoering om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. Ondanks een begrotingstotaal van bijna anderhalf miljard euro zijn de bestedingen slechts voor een relatief beperkt deel beïnvloedbaar. Belangrijke reden is de omvang van de wettelijke taken en een relatief klein eigen belastinggebied. Na de gunstige ontwikkeling in de afgelopen jaren, zien we nu een lichte daling van de financiële wendbaarheid. Belangrijkste oorzaak is een intensivering van de uitgaven voor de groei van de stad met als gevolg een toename van de schuldpositie en daarmee ook de rentelasten. Maar deze blijven nog voldoende en meerjarig onder de gestelde maximum-normen. Door het aantrekken van de economie zullen nieuwe aanbestedingen naar verwachting duurder uitpakken dan tijdens de afgelopen periode van laagconjunctuur. De geleidelijke overgang van vaste naar tijdelijke personele contracten bij nieuwe aanstellingen heeft een gunstig effect op de wendbaarheid in de bedrijfsvoering. Met de lokale lasten bevindt Utrecht zich op een gunstige positie onder het landelijk gemiddelde.

Hierna bespreken we vier onderwerpen die van belang zijn voor de financiële wendbaarheid.

Schuldpositie, vreemd vermogen

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering in deze programmabegroting.

Leningen brengen meerjarige rentelasten met zich mee die drukken op een deel van de exploitatiebegroting. Hoe lager die druk, hoe groter de vrije ruimte en dus hoe wendbaarder de begroting. In 2013 hebben wij onze liquiditeitsprognoses verder verbeterd en heeft uw raad een viertal maatstaven voor schuldnormering vastgesteld, namelijk: schuldquote, rentedruk, renterisico en EMU-

referentiewaarde. Het kengetal 'Netto schuldquote' is vanuit het BBV sinds de begroting 2016 verplicht gesteld.

5.1a Netto schuldquote (BBV)

5.1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (BBV)

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van het volume van de eigen inkomsten. Als de inkomsten stijgen neemt de mogelijkheid om schulden af te lossen toe. Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt de berekening van de netto schuldquote opgenomen zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden.

Netto schuld wordt gedefinieerd als het saldo van:

- lang- en kortlopende schulden en
- lang- en kortlopende financiële activa en vorderingen.

Deze waarden zijn van de gemeentelijke balans af te lezen.

Formule netto schuldquote: [totaal van de financiële vaste activa gedeeld door totaal van de baten vóór reserves, uitgedrukt in %]

Formule netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: [totaal van de financiële vaste activa met uitzondering van kapitaalverstrekkingen gedeeld door totaal van de baten vóór reserves, uitgedrukt in %]

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. Als maatstaf adviseert de VNG 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Wij hanteren in Utrecht de lagere maatstaf van 100% voor de netto schuldquote.

Tabel 5.1: Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Begroting jaar 2018	Verslag 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	MJR 2019	MJR 2020	MJR 2021
Netto schuldquote	62 %	71 %	82 %	87 %	87 %	87 %
Af: uitleenquote	-5 %	-5 %	-5 %	-4 %	-4 %	-4 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	57 %	66 %	77 %	83 %	83 %	83 %

Stand van zaken

In de periode 2018 t/m 2021 wordt een oplopende schuldquote verwacht, maar hij blijft alle jaren voldoen aan bovengenoemde norm van VNG (130%) en die van Utrecht (100%). Als gevolg van de groei van de stad neemt de schuld toe, omdat wij voor investeringen aanvullende financiering nodig hebben (zie ook ontwikkeling EMU-saldo elders in deze begroting). Het effect hiervan op de schuldquote wordt echter versterkt doordat het begrotingstotaal aan baten voor bestemming in meerjarenperspectief afneemt van circa 1,4 miljard euro in 2017 naar circa 1,3 miljard euro in 2021 (een zogenoemd 'noemer-effect').

Sturingsmogelijkheden

Door verkoop van overtollig geworden gemeentelijk eigendom wat gefinancierd is met vreemd vermogen, kunnen leningen afgelost worden en verbetert de schuldpositie. Bij toekomstige investeringsbeslissingen maakt het begrote effect op de netto schuldquote deel uit van de afwegingen.

5.2 Renterisico-norm

Op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken voor (her)financiering of in het geval renteherziening van toepassing is, lopen we renterisico. Door een goede spreiding van de langlopende leningenportefeuille houden wij de afhankelijkheid van de rentestand zo klein mogelijk.

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is bepaald dat gemeenten bij herfinanciering per jaar renterisico mogen lopen ter grootte van maximaal 20% van het begrotingstotaal aan lasten. Volgens die wettelijke norm zou in 2018 voor gemeente Utrecht een renterisico van circa 295 miljoen euro aanvaardbaar zijn (zie ook de Financieringsparagraaf). Zelf hanteren wij echter een stringenter norm die niet verbonden is aan het begrotingstotaal maar aan de omvang van de leningenportefeuille. Het daarbij geldende percentage is maximaal 10%.

Tabel 5.2: Renterisico-norm

Begroting jaar 2018	Verslag 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	MJR 2019	MJR 2020	MJR 2021
Langlopende leningen op 1 jan.	930	913	938	1.028	1.088	1.073
Aflossingen	55	40	80	90	90	75
Maatstaf Utrecht	< 93	< 91	<94	<103	<109	<107

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

In Utrecht voldoen we ruimschoots aan de wettelijke norm van 20%. Ook voldoen we meerjarig aan de strengere Utrechtse maatstaf van 10%.

Sturingsmogelijkheden

Door een goede spreiding van de leningenportefeuille willen wij de afhankelijkheid van de rentestand op één bepaald moment zo klein mogelijk houden.

5.3 Rentedruk

Leningen aangaan brengt rentelasten met zich mee die drukken op een deel van de exploitatiebegroting. Hoe groter de schulden, des te groter het deel van de begroting dat bestemd is voor rentelasten en hoe minder flexibel de begroting wordt.

Formule: [rentedruk = netto rentelasten gedeeld door totaal van de lasten (vóór reserves), uitgedrukt in %].

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. Een gangbare maatstaf bij grote gemeenten is 4% voor het aandeel van de rentelasten in de totale begroting.

Tabel 5.3: Rentedruk

Begroting jaar 2018	Verslag 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	MJR 2019	MJR 2020	MJR 2021
Netto rentelasten	23,087	25,687	26,535	27,994	28,263	28,439
Totaal lasten (vóór reserves)	1.435	1.479	1.448	1.399	1.361	1.314
Aandeel rentelasten	1,6 %	1,7 %	1,8%	2,0%	2,1%	2,2%

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

Naast de huidige rentelasten op bestaande leningen, houden wij veiligheidshalve ook rekening met toekomstige stijging van de rente, herfinanciering en uitbreiding van de leningenportefeuille voor toekomstige investeringen. Met inbegrip van genoemde veiligheidsmarge voldoen wij ruimschoots aan de gangbare maatstaf voor gemeenten.

Sturingsmogelijkheden

Door enerzijds te sturen op het totaal van de externe financiering en anderzijds op beheersing van het renterisico door middel van spreiding van de leningenportefeuille, houden wij de rentedruk zo laag mogelijk.

5.4 EMU-referentiewaarde

In Europees verband stuurt het Rijk op beheersing van het begrotingstekort op maximaal -3,0% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Hierbij is enige jaren geleden becijferd dat -0,5% van dit EMU-saldo voor rekening komt van decentrale overheden. Op basis van dit laatste percentage werd op macroniveau een tekortnorm vastgesteld. Tot en met 2015 werd vanuit deze macronorm in de jaarlijkse rijkscirculaires van het Gemeentefonds ook een doorrekening gemaakt naar een maximaal toegestaan gemeentelijk tekort, de zogenoemde individuele referentiewaarde. Met ingang van 2016 wordt alleen nog de macronorm voor alle decentrale overheden gezamenlijk vastgesteld. Voor 2017 bedraagt de macronorm maximaal -0,3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP).

Bij benadering kan worden becijferd welke omvang het gemeentelijke EMU-tekort zou mogen hebben. In 2015 bedroeg de macronorm nog de bovengenoemde -0,5% van het BBP waarbij de referentiewaarde voor Utrecht uitkwam op 56 miljoen euro. Een macronorm van -0,3% BBP leidt dan tot een gemeentelijke waarde van circa 35 miljoen euro voor 2017.

Over de macronorm voor 2018 en voor 2019 is op Rijksniveau nog geen besluit genomen. De kans bestaat dat deze verder neerwaarts zal worden bijgesteld. In afwachting van nadere besluitvorming is in onderstaande tabel vooralsnog doorgerekend met de waarde voor 2017.

De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) voorziet in een sanctiemechanisme indien de EMU-macronorm structureel wordt overschreden. Op dit moment zijn op Rijksniveau nog geen sancties bepaald.

Berekeningswijze

De EMU-referentiewaarde is het relatieve aandeel van de gemeente Utrecht in het voor alle gemeenten gezamenlijk maximaal toegestane EMU-saldo. Dit bedrag hanteren we als indicatieve norm.

Tabel 5.4: EMU-referentiewaarde

Begroting jaar 2018	Verslag 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	MJR 2019	MJR 2020	MJR 2021
EMU-saldo: berekend tekort	32,6	93,5	150,8	60,1	-	-
EMU-saldo: berekend overschot	-	-	-	-	17,2	32,6
Schatting referentiewaarde c.q. maximaal toegestaan tekort Utrecht op basis van aangepaste macronorm	45,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

Op basis van de geactualiseerde EMU- c.q. liquiditeitsprognose zal gemeente Utrecht tot en met 2019 de geschatte referentiewaarde overschrijden. Aanvullende uitgaven voor investeringen en grondexploitaties spelen een belangrijke rol bij deze uitkomsten. Vanaf 2020 wordt naar verwachting binnen de referentiewaarde geopereerd.

De uitkomsten voor Utrecht zeggen niets over de landelijke uitkomst op macroniveau.

Sturingsmogelijkheden

Bij het nemen van besluiten rondom nieuwe investeringen maken wij ook het effect op het EMU-saldo inzichtelijk om de uitkomst hiervan mee te laten wegen in de definitieve beslissing.

Bedrijfsvoering, flexibiliteit in personele contracten

Dit kengetal geeft een indicatie van het tempo waarin we bij financiële tegenwind terug kunnen naar lagere personele lasten. De manier waarop wij werken aan de organisatie is beschreven in paragraaf 'Bedrijfsvoering' van deze begroting. Wendbaarheid is een belangrijke doelstelling, zowel voor de werkprocessen, als voor de informatievoorziening en de inzetbaarheid van de medewerkers.

Maatstaf

Het kengetal wordt bepaald aan de hand van het aandeel tijdelijke contracten inclusief inhuur in verhouding tot de totale personele capaciteit. Voor de definities sluiten we aan bij het landelijk platform 'Vensters voor bedrijfsvoering'. We onderscheiden daarbij drie hoofdgroepen van personeel, naargelang de mate waarin financiële verplichtingen de begroting meer of minder wendbaar maken: dienstverbanden en arbeidscontracten voor onbepaalde tijd respectievelijk dienstverbanden en contracten voor bepaalde tijd en tenslotte inhuur van derden. Deze laatste twee rekenen we tot de tijdelijke contracten.

Formule: $\frac{\text{som (fte met contracten voor bepaalde tijd + fte inhuur)}}{\text{som (fte met contracten voor onbepaalde tijd + fte met contracten voor bepaalde tijd + inhuur)}}$, uitgedrukt in %]

Stand van zaken

Gemeten wordt inhuur en tijdelijke contracten als geheel. Het aandeel inhuur daalt de afgelopen jaren; het aandeel tijdelijke contracten vertoont een stijging. Er is een toename bij de instroom van personeel. Nieuwe werknemers worden eerst aangesteld voor bepaalde tijd.

Tabel 6: Relatieve aandeel tijdelijke contracten plus inhuur

Begroting jaar 2018	Begr. 2017	Verslag 2016	Begr. 2018
Stand peildatum:	30-06-2016	31-12-2016	30-06-2017
Aandeel tijdelijke contracten inclusief inhuur ten opzichte van capaciteit:	17,3 %	18,7 %	19,7%

Sturingsmogelijkheden

Om de personele bezetting mee te laten bewegen met de benodigde capaciteit is flexibiliteit in de bedrijfsvoering nodig. Tegelijkertijd werken we actief aan de vermindering van externe inhuur.

Meerjarig onderhoud kapitaalgoederen

Toereikende onderhoudsbudgetten zorgen ervoor dat wij als gemeente financieel in staat zijn om onze kapitaalgoederen op een aanvaardbaar niveau te onderhouden. Waar sprake is van oplopend achterstallig onderhoud geeft dit op termijn extra herstelkosten die de financiële wendbaarheid kunnen beperken. Het onderhoud van de kapitaalgoederen op basis van de actuele meerjaren onderhoudsprogramma's lichten wij toe in de paragraaf 'Investerings en onderhoud kapitaalgoederen' van deze programmabegroting. De meerjaren kadernota's betreffen de Kaderbrief en het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2017 respectievelijk de nota Onderhoud Kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019 'Buiten gewoon op orde'.

Maatstaf

Als maatstaf hanteren we het criterium dat de bestaande budgetten voor de komende vier jaren toereikend zijn om de kapitaalgoederen op het door de gemeenteraad vastgestelde onderhoudsniveau te brengen of te houden conform de hiervoor genoemde kadernota's. Voor Utrechts vastgoed hanteren wij de NEN 2767 normering, score 3: redelijk. Voor de openbare ruimte streven we naar economisch rationeel beheer, waarbij we voorrang geven aan het wegwerken van de meest prioritaire achterstand. Uitgangspunt is dat het totaal van de achterstand niet toeneemt.

Stand van zaken

Vastgoed

Om het vastgoed op een in de Kaderbrief vastgoed bepaald kwaliteitsniveau te behouden wordt gewerkt volgens de afspraken, die zijn vastgelegd in de Utrechtse Onderhoudsmethode 2013 (UOM). Dit biedt de gemeente als gebouweigenaar genormeerde handvaten om op strategisch niveau te sturen op de instandhouding van de kwaliteit van het vastgoed. Het gaat hier om eigenaarsonderhoud. Het geplande onderhoud voor de komende jaren wordt geprognoseerd in een (Duurzame) Meerjarige Onderhouds

Prognose ((D)MJOP). We verwachten dat we voor het einde van 2017 voor alle panden in permanent beheer een (D)MJOP hebben. Zoals is gemeld bij de Voorjaarsnota 2017 is in het kader van het onderzoek naar de oorzaken van het tekort op het programma Vastgoed de vastgoedbegroting volledig opnieuw opgebouwd. De gedane voorstellen bij de Voorjaarsnota voor oplossingsmogelijkheden voor het tekort zijn gebaseerd op de nieuw opgebouwde begroting van kosten en opbrengsten, waarbij voor een deel van de panden het onderhoud op basis van normbedragen is verwerkt en thans nog niet (volledig) op basis van voornoemde (D)MJOP's.

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte

In 2009/2010 heeft een investeringsimpuls plaatsgevonden van 28 miljoen euro. Conform afspraak is deze impuls in zeven jaar terugbetaald. In 2017 heeft de laatste terugbetaling van de onderhoudsimpuls 2009/2010 van 4 miljoen euro plaatsgevonden. In 2018 is er een budget van 18,9 miljoen euro beschikbaar voor de vervangingsinvesteringen. Met het prioriteringssysteem zijn er voor 2018 groot onderhoud projecten in de openbare ruimte geselecteerd. Bij de Voorjaarsnota 2017 is besloten dat ten opzichte van de oorspronkelijke raming van het project wal- en kluismuren een bijstelling nodig is van 12 miljoen euro, als gevolg van prijsontwikkelingen, complexiteit van de werkzaamheden en specifieke maatregelen. Met deze bijstelling kunnen we naar verwachting de werkzaamheden afronden aan de gehele Oudegracht en Nieuwegracht en het eerste deel (rak 21) van de Kromme Nieuwegracht. In de aanloop naar de – in 2019 vast te stellen - nieuwe Nota Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte (2020-2023) zullen wij uiteraard de kapitaalgoederen weer periodiek onder de loep nemen.

Sturingsmogelijkheden

Vastgoed

De ambitie is om het gemeentelijk vastgoed, conform Programma Utrechtse Energie en Uitvoeringsprogramma energiezuinige gemeentelijke gebouwen klimaatneutraal te maken. Er wordt maximaal ingezet op de afname van het energiegebruik en op de opwekking van duurzame energie op en om de gebouwen.

Het op pandniveau volledig klimaatneutraal maken van de totale vastgoedportefeuille heeft een onrendabele top die niet binnen de huidige financiële kaders kunnen worden terugverdiend. Daarom geven we prioriteit aan het verduurzamen van de niet-monumentale panden gebouwd voor 1992. Na 1992 zijn namelijk de duurzaamheidseisen in het Bouwbesluit aangescherpt, waardoor het hoogste rendement te behalen valt bij investeringen in panden van voor 1992. De investeringen in bestaande bouw worden terugverdiend door hogere huurinkomsten, eventueel subsidies en/of de lagere energielasten.

Door onderhoudsplanningen goed op elkaar af te stemmen, slim aan te besteden en te kiezen voor duurzaamheid beogen wij de efficiënte inzet en optimale benutting van de beschikbare onderhoudsbudgetten nog verder te verbeteren.

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte

Bij onze aanpak in de openbare ruimte staan veiligheid, bereikbaarheid van de stad en het economisch belang altijd voorop. Door technische beheersystemen en inspecties waarbij wordt gezien of nog wordt voldaan aan de normen van wet- en regelgeving weten we wanneer onderhoud noodzakelijk is. Wij continueren de aanpak in 2018 waarbij we achterstallig onderhoud weg werken. Het actuele meerjaren onderhoudsprogramma staat beschreven in de nota Onderhoud Kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019: 'Buiten gewoon op orde'.

Lokale lasten

Hoe hoger de lokale lasten, hoe minder mogelijkheden een gemeente heeft voor verdere verhoging, hetgeen van invloed is op de wendbaarheid van de begroting. We hanteren twee kengetallen die elk de positie weergeven van Utrecht ten opzichte van een gemiddelde.

8.1 Belastingcapaciteit (BBV, bron: circulaire gemeentefonds)

Het kengetal belastingcapaciteit is een wegens BBV verplicht kengetal. Het drukt de Utrechtse lasten uit in een percentage van het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten. Een laag percentage als uitkomst is gunstig voor de nog beschikbare belastingcapaciteit.

Daarbij tellen kleine gemeenten even zwaar mee als grote doordat het uitgaat van het *ongewogen* landelijk gemiddelde.

8.2 Kengetal lokale lasten (bron: COELO)

Het kengetal lokale lasten vergelijkt de Utrechtse lokale lasten met die van de 36 grootste (100.000+) gemeenten. Met de uitkomst wordt een rangorde aangegeven van duur naar goedkoop. Bij dit kengetal tellen gemeenten met een groot aantal inwoners zwaarder mee doordat wij uitgaan van het *gewogen* gemiddelde.

Tabel 8: Belastingcapaciteit en kengetal lokale lasten meerpersoonshuishoudens

8.1 Belastingcapaciteit Utrecht (BBV)	Verslag 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Onroerendezaakbelasting	236	235	238
Rioolheffing	234	220	214
Afvalstoffenheffing	243	248	253
Af: heffingskorting			
Utrecht woonlasten meerpersoons huishoudens	713	703	705
Landelijk gemiddelde <i>voorafgaand begrotings- jaar</i>	704	716	723
Belastingcapaciteit Utrecht (100% = op gemiddelde)	101,3%	98,2%	97,5%

8.2 Kengetal lokale lasten (Bron: COELO)	Verslag 2016	Verslag 2017	Begr. 2018
Plaats 36 grootste gemeenten (1 ^{ste} = duurste)	23ste	24ste	nog niet gepubliceerd

Bedragen zijn in duizenden euro's

Stand van zaken

De lokale lasten voor meerpersoonshuishoudens liggen in Utrecht in 2018 rond het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten. Utrecht is de afgelopen jaren met de hoogte van de lokale lasten in rangorde gedaald (= relatief minder duur) ten opzichte van de 36 grootste gemeenten. Hoewel de woningwaarden stijgen is de gemiddelde woz-waarde lichtelijk gedaald, wat de daling in de aanslag onroerende-zaakbelasting verklaart.

Sturingsmogelijkheden

Het effect van een eventuele belastingverhoging op de wendbaarheid van de gemeentefinanciën is relatief beperkt. Gemeenten nemen na de decentralisatie van 2015 circa 30 procent van de totale overheidsuitgaven voor hun rekening, terwijl het aandeel lokale belastingen in de totale belastingopbrengst onder de drie procent ligt. Het aandeel van de lokale belastingen in de totale inkomsten van gemeenten bedroeg in 2016 5%.⁴ De mogelijkheid om de lasten te verhogen wordt deels bepaald door de landelijke macronorm voor onroerendezaakbelasting en deels door politiek inhoudelijke afwegingen. Ook de mate waarin leges en retributies kostendekkend zijn kan een sturingsmogelijkheid zijn.

⁴ Bron: Raad voor de financiële verhoudingen; rapport Eerst de politiek, dan de techniek; januari 2017.

De afgelopen tijd zijn de mogelijkheden voor een herziening van de gemeentelijke belastingen nader onderzocht. Kern is het vergroten van het lokale heffingsgebied via een verbreding van de OZB en de mogelijkheid van het invoeren van een ingezetenenheffing. Kleinere belastingen, zoals de hondenbelasting en de reclamebelasting, worden mogelijk afgeschaft. Het nieuwe Kabinet, dat naar verwachting in de tweede helft van 2017 zal aantreden, beslist samen met het Parlement over het invoeren van deze belastingplannen.

1. Bron: Raad voor de financiële verhoudingen; rapport Eerst de politiek, dan de techniek; januari 2017

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Risicomanagement is het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en het beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met (gewenste of ongewenste) gevolgen voor de gemeente. Deze gevolgen kunnen beleidsmatig en/of financieel zijn. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het is een maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit (hoeveel niet bestemde middelen zijn er beschikbaar) en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen). Aan de hand van deze grootheden bepalen wij het weerstandsvermogen.

Voordat we uitvoeriger ingaan op de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit presenteren we hieronder het weerstandsvermogen zoals berekend voor de begroting 2018:

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{67,710}{67,800} = 1,00$$

Hieruit blijkt dat het weerstandsvermogen uitkomt op 1,00. Het verschil tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit is afgerond 0,09 miljoen euro. Ten opzichte van de stand bij de voorjaarsnota 2017 zijn de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit gestegen, respectievelijk met 6,9 miljoen euro en 10,2 miljoen euro. Verderop in deze paragraaf worden deze mutaties nader toegelicht.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De volgende onderdelen maken deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit:

Beschikbare weerstandscapaciteit	Verantwoording		
	Begroting 2017	2016/ voorjaarsnota 2017	Begroting 2018
Totaal algemene reserves#	50.905	51.047	57.047
Stille reserves	0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit (twee jaar)	8.028	9.134	10.027
Niet ingevulde begrotingsruimte (vier jaar)	0	0	0
Post onvoorzien (vier jaar)	636	636	636
Totaal	59.569	60.817	67.710

Bedragen zijn in duizenden euro's.

De beschikbare weerstandscapaciteit is ten opzichte van de voorjaarsnota 2017 gestegen. Deze stijging vindt voornamelijk zijn basis in de algemene reserves en in de onbenutte belastingcapaciteit op de OZB. Om de dekkinggraad van het weerstandsvermogen op 1,0 te brengen, noodzakelijk na besluitvorming bij de VJN 2017 onder andere door het opheffen van het fonds decentralisaties, moest het weerstandsvermogen worden aangevuld. Daarom is de algemene reserve aangevuld met 6 miljoen euro.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die onze gemeente loopt. Om die te kunnen bepalen vindt regelmatig een risico-inventarisatie plaats. Hieruit zijn 48 risico's naar voren gekomen. Voor een volledig overzicht verwijzen wij u naar de geheime bijlage die u bij deze begroting heeft ontvangen. In deze paragraaf treft u op hoofdlijnen de belangrijkste uitkomsten. Voor ieder risico wordt een minimale, verwachte en maximale financiële omvang bepaald. Deze inschatting is zoveel als mogelijk bepaald op objectieve gegevens. Indien objectieve gegevens niet voorhanden zijn wordt uitgegaan van ervaringscijfers. Naast de financiële omvang wordt ook de waarschijnlijkheid waarmee risico's optreden bepaald. Dit percentage geeft de mate aan waarin de verwachte omvang van het risico meetelt voor de benodigde hoogte van het weerstandsvermogen. De uitkomst van deze berekening betreft de bruto benodigde weerstandscapaciteit. Nadat het effect van alle beheersmaatregelen hiervan is afgetrokken ontstaat de netto benodigde weerstandscapaciteit. De netto benodigde weerstandscapaciteit wordt conform de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2015-2018 aangepast naar de gewenste mate van zekerheid. Deze is bepaald op 90%. De gewenste mate van zekerheid komt tot uiting in de risicosimulatie die wordt uitgevoerd. Deze risicosimulatie is gebaseerd op de Monte Carlo simulatietechniek die algemeen geaccepteerd is in zowel de profit als de non-profit sector. Hierbij wordt op een computer op basis van gegevens over de individuele risico's (minimale, verwachte en maximale omvang en waarschijnlijkheid) duizenden keren de werkelijkheid nagebootst. Dit leidt tot een grafiek waaruit is af te leiden wat de verwachte impact van de risico's is in een willekeurig jaar. Voor deze begroting leidt deze exercitie tot een bedrag van 67,8 miljoen euro.

Risicokaart

We delen de geïnventariseerde risico's in naar urgentie en omvang. Hierdoor ontstaat de onderstaande risicokaart waarin per risicoklasse het aantal risico's opgenomen staat. Dat doen we zowel voor de situatie vóór en na toepassing van beheersmaatregelen, respectievelijk bruto en netto. Daarom treft u hieronder twee risicokaarten.

		Bruto verwachte omvang					
		Geen financiële gevolgen	< € 250.000	€ 250.000 - € 1.000.000	€ 1.000.000 - € 2.500.000	€ 2.500.000 - € 5.000.000	> € 5.000.000
	score	0	1	2	3	4	5
Waarschijnlijkheid	zeer klein 1	1	3	2	4	0	0
	klein 2	1	3	6	1	2	4
	50/50 3	0	3	2	5	1	2
	groot 4	0	1	1	0	0	2
	zeer groot 5	0	1	0	0	0	3

De bruto risicokaart geeft alle 48 risico's weer. De risico's rechtsonder zijn het meest urgent en omvangrijk. Deze risico's zijn terug te vinden in de geheime bijlage met een overzicht alle risico's.

		Netto verwachte omvang						
Waarschijnlijkheid		score	0	1	2	3	4	5
			Geen financiële gevolgen	<€ 250.000	€ 250.000 - € 1.000.000	€ 1.000.000 - € 2.500.000	€ 2.500.000 - € 5.000.000	> € 5.000.000
	zeer klein	1	1	4	2	4	0	0
	klein	2	2	2	6	1	2	3
	50/50	3	1	3	5	2	1	1
	groot	4	0	1	1	0	0	2
zeer groot	5	0	2	0	0	0	2	

De netto risicokaart geeft dezelfde 48 risico's weer. In deze risicokaart zijn de risico's echter anders ingedeeld omdat het effect van de beheersmaatregelen hierin is meegenomen. Dit betekent dat er rechtsonder minder risico's staan dan in de bruto risicokaart. Financieel gezien telt de bruto risicokaart op tot een benodigde weerstandscapaciteit van 122,8 miljoen euro. Het effect van alle beheersmaatregelen, oftewel het verschil tussen de bruto en netto risicokaart is daarmee 55 miljoen euro (122,8-67,8). Dit bedrag kan gezien worden als profijt van het gevoerde risicomanagement en is omlaag gegaan ten opzichte van de Voorjaarsnota 2017.

Mutaties in risico's

Ten opzichte van de voorjaarsnota 2017 zijn de onderstaande risico's gemuteerd. De mutaties bestaan uit risico's die zijn gestegen, gedaald of vervallen. Daarnaast zorgen nieuwe risico's voor mutaties. Hiermee wordt tevens de stijging van de benodigde weerstandscapaciteit verklaard. Het gaat hier om mutaties bij benadering, omdat de bedragen afkomstig zijn uit een simulatie.

Risico	Mutatie benodigde weerstandscapaciteit
Stijgers	
1.Transities Jeugdwet en WMO	+7.000.000
2.Juridisch geschil taalaanbieder inburgering	+75.000
3.Geheim	+110.000
Dalers	
4. Bekostigd aantal plekken WsW lager dan werkelijk	-21.000
5. Geheim	-3500
Nieuw	
6.Verhoging afdracht BgHu	+116.000
7.Doorbelasting kosten GDI	+444.000
8.Niet uitvoeren wettelijke taken archiefwet	+69.000
9.Akkoord hogere loonschaal huishoudelijke hulp WMO	+456.000
10.Geheim	+205.000
11.Private bijdrageregeling grondwaterbeheer	+74.000
12.Regionale uitvoeringsdienst Utrecht	+144.000
13.Professional portal innovatie	+305.000
Vervallen	
14. Geheim	-200.000

Risico	Mutatie benodigde weerstandscapaciteit
15. Fluctuaties legesopbrengsten	-560.000
16. Geheim	-83.000
17. Combi vervoerskaarten	-150.000
18. Financiële verplichtingen bij garantstelling Willibrordus	-855.000
Stichting	
19. Garantstelling aan ABP inzake pensioenpremies personeel bibliotheek	-180.000
Totale mutatie in benodigde weerstandscapaciteit	
	+6.945.500

Toelichting

- Conform besluitvorming VJN 2017 is het fonds decentralisaties vrijgevallen. Daardoor is het benodigd weerstandsvermogen toegenomen, waarvoor ook bij de VJN 2017 dekking geregeld is.
- Het risico is hoger geworden omdat een tweede taalaanbieder, bij wie betaling door een bankgarantie hebben afgedwongen (in 2012), zich ook heeft gemeld.
- Betreft een geheim risico.
- Risico is enigszins gedaald bij de actualisatie van de berekening.
- Betreft een geheim risico.
- Op grond van artikel 40, lid 2 Gemeenschappelijke regeling worden de kosten van de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) verdeeld volgens een vast te stellen kostenverdeelsleutel. Deze sleutel is afhankelijk van de werklast per werkproces per eenheid (onder meer aanslagregels, klantcontact en bezwaar- en beroep). Omdat er nog onvoldoende ervaringscijfers waren, is de aanvankelijke verdeling tussen de deelnemers (behoudens de aanpassingen als gevolg van de uitbreiding) gelijk gehouden over de jaren 2014 tot en met 2017. Dat zal ook voor 2018 nog het geval zijn. In dat jaar wordt de nieuwe verdeling gemaakt die met ingang van begrotingsjaar 2019 kan leiden tot een aanpassing van de verdeelsleutels. Omdat Utrecht relatief harder groeit dan de overige deelnemers (wat bijvoorbeeld meer aanslagregels oplevert), kan het zijn dat de verdeling per 2019 anders en minder gunstig zal zijn voor Utrecht.
- Op 17 juli adviseert de VNG gemeenten om in de begroting 2018 veiligheidshalve rekening te houden met kosten voor het gebruik van DigiD, MijnOverheid en de Berichtenbox. Dit zijn onderdelen van de generieke digitale infrastructuur (GDI). Op 24 februari 2017 heeft de Ministerraad besloten de kosten van beheer en exploitatie van de GDI voorzieningen (niet de basisregistraties) op basis van het profijtbeginsel aan de gebruikers van deze voorzieningen vanaf 2018 door te belasten. Op deze voorzieningen is voor 2018 een structureel tekort geraamd van 93,6 miljoen euro. De voorlopige schatting van die kosten voor gemeenten bedraagt zo'n 20 miljoen euro. Kosten naar rato inwoners (dus niet profijtbeginsel) zouden voor Utrecht op circa 0,400 uitkomen. De omvang van de kosten zijn nog niet helemaal bekend en gevalideerd de wijze van kostenverdeling is nog niet besloten en we zijn het er ten principale niet mee eens (zie ook VNG standpunt) dat achteraf de rekening wordt gepresenteerd door het rijk. Daarom is dit als een nieuw risico opgenomen.
- Er kunnen zich omstandigheden voordoen waardoor Het Utrechts Archief zijn wettelijke taken, zoals beschreven in de Archiefwet 1995 en de Gemeenschappelijke regeling 2017, niet kan uitvoeren. Voorbeelden:
 - Afwijkingen van de bewaarvoorschriften
 - Afwijkingen van vernietigingsvoorschriften
 - Omissies bij de overgang van fysiek depot naar e-Depot
- Begin juli 2017 heeft de staatssecretaris van VWS overeenstemming bereikt met de vakbonden en de brancheverenigingen over de Cao VVT 2016-2018. Deze cao heeft gevolgen voor de gemeente, omdat erin een afspraak is gemaakt over een hogere loonschaal voor huishoudelijke hulpen, die HBH 1 (eenvoudige schoonmaak) leveren. Deze cao moet nog algemeen bindend worden verklaard en treedt vermoedelijk in april 2018 in werking. Er wordt onderzocht of de gemeenten financieel gecompenseerd worden.
- Betreft een geheim risico.
- Binnen het gebiedsplan van de Gemeenten kunnen derden deelnemen door middel van een Private bijdrageregeling Gebiedsgericht grondwaterbeheer. Saneringsverplichtingen van derden worden met de bijdrage overgedragen aan de gemeente. Ook de risico's worden overgedragen aan de gemeente;

door deze bijdragen te reserveren kunnen de extra saneringskosten die hier mogelijk uit voortvloeien worden gedekt.

12. Indien bij vaststelling van de jaarrekening van de RUD Utrecht sprake is van een negatief exploitatiesaldo, dat niet kan worden opgevangen door de algemene reserve van de RUD Utrecht, dan dragen de deelnemers bij naar rato van het in de DVO's opgenomen totaal aantal uren zoals ook opgenomen in de begroting van het betreffende jaar. De Regionale uitvoeringsdienst kan worden opgeheven indien ten minste drie vierde van de deelnemers daartoe besluiten.
13. In G4-verband bereiden de organisaties Werk en Inkomen zich met Wigo4it onder het Innovatieprogramma Professional Portal (PPI) voor op een nieuwe noodzakelijke applicatie om de dienstverlening aan inwoners te verbeteren. Door de ICT-vernieuwing zijn er mogelijkheden voor selfservice voor burgers, ontbureaucratisering door geautomatiseerde gegevensuitwisseling in de keten en voor snellere en betere dienstverlening door het standaardiseren en automatiseren van processen.
De risico's bestaan dat het Innovatieprogramma Professional Portal eind 2018 niet is afgerond, dat niet alle afgesproken functionaliteit wordt opgeleverd of dat de kosten hoger uitvallen.
14. Betreft een geheim risico.
15. Conform besluitvorming VJN 2017 is de egaliseriereserve aangevuld en kan het risico vervallen.
16. Betreft een geheim risico.
17. Dit risico is gedekt in de actualisatie v/d Parkeerbegroting 2017 (aandeel stadsbedrijven) en kan daarmee vervallen
18. Verkoop is rond, daarmee vervalt garantstelling en kan het risico ook vervallen.
19. Afgekocht bij ABP. Nadat we geprobeerd hebben middels een rechtszaak om afkoop te verminderen/voorkomen. Maart 2017 uitspraak wel betalen. Juni 2017 besloten niet in hoger beroep te gaan.

Investerings en Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat over het onderhoud, de vervanging en uitbreiding van gemeentelijk eigendom wat vele jaren meegaat. Wij gaan daarbij in op onze voornemens voor de komende jaren. Uitgangspunt voor deze paragraaf zijn de actuele meerjarennota's en -plannen op het gebied van bereikbaarheid, maatschappelijk vastgoed, gemeentelijke gebouwen, openbare ruimte en de gemeentelijke watertaken. Deze nota's vormen de basis voor het onderhouds- en het investeringsprogramma. Voor een nadere specificatie per investeringsobject wordt verwezen naar de investeringsstaten in de bijlage.

Onderhoudsprogramma

Onderhoudslasten zijn uitgaven bedoeld om de kwaliteit van gemeentelijk eigendom wat vele jaren meegaat op peil te houden. Het gaat om dagelijks- en kort cyclisch, niet levensduur-verlengend onderhoud. De lasten hiervan maken deel uit van de exploitatie en daarmee van het jaarresultaat. U leest per programma een toelichting bij de onderhoudsbegroting.

Onderhoudskosten alle programma's	2018	2019	2020	2021
Bereikbaarheid: onderdeel Parkeren	496	647	755	578
Openbare Ruimte en Groen	22.970	22.763	22.753	22.596
Openbare Ruimte en Groen - Rioleringen	10.687	10.751	10.816	10.880
Onderwijs	511	511	511	511
Maatschappelijke Ondersteuning	33	0	0	0
Sport	3.490	3.518	3.546	3.546
Vastgoed	9.067	9.067	9.067	9.067
Totaal onderhoudsprogramma	47.254	47.257	47.448	47.178

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Bereikbaarheid

Onderhoudsprogramma	2018	2019	2020	2021
Bereikbaarheid	496	647	755	578

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Dit betreft het onderhoud van de stallingsvoorzieningen voor fietsen (openbare stallingen, buurtstallingen en fietstrommels) en auto's (belanghebbende garages, openbare garages en P+R transferia). Het onderhoud is gebaseerd op het in stand houden van de kapitaalgoederen in een redelijke staat. Aan de meerjarenramingen van het onderhoud ligt het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) parkeren ten grondslag.

De cijfers in bovenstaande tabel zijn in overeenstemming met het Meerjarenonderhoudsplan.

Openbare ruimte en Groen

Het onderhoudsprogramma 'Openbare ruimte en groen' is onderverdeeld in twee deelprogramma's:

- Openbare ruimte en groen (exclusief rioleringen)
- Openbare ruimte en groen - onderdeel rioleringen

Openbare ruimte en Groen (exclusief rioleringen)

Onderhoudsprogramma	2018	2019	2020	2021
Openbare ruimte en Groen (excl. rioleringen)	22.970	22.763	22.753	22.596

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Beleidskader: Nota Onderhoud kapitaalgoederen openbare

Bovenstaande bedragen zijn de beschikbare bedragen voor het onderhouden van onze kapitaalgoederen, bijvoorbeeld de wegen, bomen en verlichting. Het onderhouden van onze kapitaalgoederen is van belang om de veiligheid van de openbare ruimte te waarborgen. Aan de hand van het prioriteringssysteem wordt bepaald in welke kapitaalgoederen we gaan investeren in 2018. De uit te voeren werkzaamheden zijn afgestemd met de wijken en andere programma's om synergie en kostenbesparingen in de uitvoering te bereiken en om overlast voor bewoners zo veel mogelijk te beperken.

Openbare ruimte en Groen - onderdeel rioleringen

Onderhoudsprogramma	2018	2019	2020	2021
Rioleringen	10.687	10.751	10.816	10.880

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

We inspecteren de riolering en nemen maatregelen om de kans op instorting van de riolering te voorkomen. Hiervoor is een vervangingsplan opgesteld en vervangen en re-linen we dit jaar vijf kilometer riool. Om de waterkwaliteit te verbeteren in de tertiaire watergangen maaien we waterplanten en verwijderen zwerfvuil.

Beleidskader: Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht

Onderwijs

Onderhoudsprogramma	2018	2019	2020	2021
Onderwijs	511	511	511	511

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Vanaf 1 januari 2015 is het onderhoudsbudget voor schoolgebouwen overgeheveld van de gemeente naar de schoolbesturen. Het is geen gemeentelijke taak meer voor schoolgebouwen die in eigendom zijn van schoolbesturen. Voor het onderhoud aan schoolgebouwen waar de gemeente zelf eigenaar van is wordt voor de lange termijn jaarlijks een budget van 0,3 miljoen euro geraamd. Overigens betreft dit niet de Multifunctionele Accommodaties, het reguliere onderhoud hiervan wordt in programma Vastgoed verantwoord. Daarnaast is er een onderhoudsbudget van 0,2 miljoen euro voor verhuurde voormalige schoolgebouwen.

Maatschappelijke Ondersteuning

Onderhoudsprogramma	2018	2019	2020	2021
Onderhoudslasten	33	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

De begrote onderhoudsmiddelen worden ingezet om de functionaliteit en randvoorwaardelijke faciliteiten van de welzijnsaccommodaties te verbeteren en op niveau te brengen.

Volksgezondheid

Niet van toepassing.

Sport

Onderhoudsprogramma	2018	2019	2020	2021
Sport	3.490	3.518	3.546	3.546

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Dit betreft de eigenaars- en gebruikersonderhoudslasten die in de reguliere exploitatie van het programma Sport zijn opgenomen voor binnen- en buitenaccommodaties, zwembaden, volkstuinen en speeltuinen. Het planmatig onderhoud aan gebouwen en installaties fluctueert van jaar tot jaar, terwijl de begrote bedragen jaarlijks gelijk zijn. Om schommelingen van de onderhoudsuitgaven over de jaren heen op te vangen wordt gebruik gemaakt van een onderhoudsreserve.

Vastgoed

Onderhoudsprogramma	2018	2019	2020	2021
Vastgoed	9.067	9.067	9.067	9.067

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Op basis van de Utrechtse Onderhoud Methodiek worden de MeerJaren Onderhoud Prognoses (MJOP) opgesteld voor het gemeentelijk Vastgoed. De MJOP wordt periodiek bijgesteld door middel van de inspecties. Daarnaast vinden er jaarlijks mutaties plaats in de vastgoedportefeuille. Deze krimp en uitbreiding van panden veroorzaakt schommelingen in de onderhoudslasten. Deze worden door middel van een onderhoudsreserve opgevangen. Hierdoor is de onderhoudsbegroting jaarlijks stabiel. In het overzicht is het begrote onderhoud opgenomen zoals dat ook in het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed is verwerkt.

Investerings

Een object met een meerjarig nut dat een substantieel beslag legt op het vermogen, noemen we een investering. In deze begroting gaan we in op de investeringen in ontwikkeling waarvoor reeds kredieten zijn vastgesteld. Daarnaast noemen we de geplande investeringen die nog nadere uitwerking en besluitvorming vragen.

De investeringen zijn onderverdeeld in twee categorieën:

- Vervangingsinvesteringen
- Uitbreidingsinvesteringen

De uitbreidingsinvesteringen worden verder onderverdeeld in A- en B- projecten

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen houden de bestaande kwaliteit en functionaliteit van de kapitaalgoederenvoorraad op peil. Hierbij valt te denken aan renovatie, groot onderhoud, herbouw en lang cyclisch onderhoud. Met de vaststelling van deze programmabegroting autoriseert u per programma het totaal van de middelen voor de vervangingsinvesteringen.

Vervangingsinvesteringen alle programma's	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Bereikbaarheid	n.v.t.				
Openbare Ruimte en Groen	16.017	29.173	25.691	26.842	21.349
Openbare Ruimte en Groen - Riolerings	0	12.900	11.400	11.400	11.400
Onderwijs	43.102	22.458	25.967	25.491	19.559
Maatschappelijke Ondersteuning	2.264	0	0	0	0
Sport	9.657	5.288	4.576	5.170	4.773
Vastgoed	29.793	1.628	1.550	1.550	1.550
Totaal vervangingsinvesteringen	100.833	71.447	69.184	70.453	58.631

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Uitbreidingsinvesteringen

Er is sprake van een uitbreidingsinvestering indien als gevolg van de investering het volume of de kwaliteit van het gemeentelijk eigendom toeneemt. Wij maken onderscheid tussen twee categorieën uitbreidingsinvesteringen:

Uitbreidingsinvesteringen categorie A

Categorie A betreft investeringen waarover al eerder besluitvorming heeft plaatsgevonden of waarvan wij vinden dat geen verdere besluitvorming vereist is aangezien het project past binnen al eerder vastgesteld beleid. Met de vaststelling van deze programmabegroting autoriseert u per project de middelen voor de in 2018 te starten uitbreidingsprojecten van categorie A, waarna wij deze middelen voor het betreffende project gaan inzetten.

Uitbreidingsinvesteringen categorie A alle programma's	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Stedelijke ontwikkeling: Stationsgebied	49.150	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling: voorzieningen Leidsche Rijn	0	0	4.157	0	0
Bereikbaarheid	535.319	0	0	0	0
Openbare ruimte en Groen	0	6.860	3.804	0	0
Onderwijs	60.976	16.819	31.283	32.642	16.150
Maatschappelijke Ondersteuning	(realisatie 2017: zie toelichting in deze paragraaf bij MO)				
Sport	13.201	0	0	0	0
Vastgoed	11.097	0	0	0	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen categorie A	669.743	23.679	39.244	32.642	16.150

Uitbreidingsinvesteringen categorie B

Categorie B betreft investeringen waarover wij uw gemeenteraad nog verder willen informeren via een raadsvoordracht alvorens wij met het project van start gaan. De benodigde middelen worden nog niet geautoriseerd bij de programmabegroting. Wij wachten met de inzet van deze middelen tot uw gemeenteraad heeft ingestemd met de betreffende raadsvoordracht.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B alle programma's	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Bereikbaarheid	9.200	0	0	0	0
Maatschappelijke ondersteuning	zie toelichting in deze paragraaf hierna bij MO				
Totaal uitbreidingsinvesteringen categorie B	9.200	0	0	0	0

Stedelijke ontwikkeling

Onder het programma Stedelijke ontwikkeling vallen de uitbreidingsinvesteringen binnen de grondexploitatiegebieden:

- Stationsgebied
- Leidsche Rijn

Zij worden ieder afzonderlijk toegelicht.

Stationsgebied

Algemene informatie

Doelstelling: Samen met partners het plangebied ontwikkelen tot een vernieuwd centrumgebied

Beleidskader: Masterplan Stationsgebied

Inhoud: zie het programma Stedelijke Ontwikkeling Stationsgebied

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen: niet van toepassing

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Bouw parkeergarage Jaarbeursplein	49.150	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bouw parkeergarage Jaarbeursplein

De bouw van de parkeergarage Jaarbeursplein vordert gestaag. In 2017 is gestart met het aanbrengen van de vloeren en de afwerking van de binnenzijde. Tevens is binnen de financiële kaders van het project een aantal aanpassingen in het ontwerp doorgevoerd ten behoeve van de brandveiligheid en de constructie. Op basis van de huidige inzichten wordt de oplevering van de parkeergarage medio 2018 verwacht. De realisatie van het bovenliggende plein en de toelidende route via de Croeselaan maken onderdeel uit van de grondexploitatie Stationsgebied.

Leidsche Rijn

Doelstelling: De voorzieningen afstemmen op de huidige en toekomstige bewoners van Leidsche Rijn

Beleidskader: Referentiekader Voorzieningen Leidsche Rijn Inhoud: In het Referentiekader Budgetstructuur

Leidsche Rijn zijn het ruimtebeslag, de investeringskosten en de hierbij behorende taakstellende budgetten voor de permanente voorzieningen in Leidsche Rijn vastgelegd.

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen: Niet van toepassing

Uitbreidingsinvesteringen categorie A

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Basisschool 12 klassen in LR Centrum	0	0	*	0	0
Jongerenvoorziening LR Terweide	0	0	*	0	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen	0	0	4.157	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Voorzieningen Leidsche Rijn

Door de realisatie van Leidsche Rijn groeit de stad en daarmee de behoefte aan uitbreiding van de maatschappelijke voorzieningen. In bovenstaande tabel zijn de – conform het referentiekader Leidsche Rijn – begrote investeringskosten opgenomen van de projecten waarvan de uitvoering nog niet is gestart. Maar de stad groeit niet meer alleen in Leidsche Rijn; in 2016 vond 70% van de start van de bouw van nieuwe woningen in andere delen van de stad plaats. Daarom zullen we in 2018 een groeikader voor de hele stad voorstellen waarin we de goede ervaringen met de groeisystematiek van Leidsche Rijn mee laten tellen.

Projecten die in uitvoering of al in gebruik genomen zijn, zijn overgeheveld naar het betreffende beleidsprogramma; hetzij Onderwijs, Sport of Maatschappelijke ondersteuning.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B

Parkeergarage en Park + Ride (P+R) bij het Berlijnplein.

Direct naast het trein- en busstation Utrecht Leidsche Rijn komt een parkeergarage. De garage krijgt in totaal 620 parkeerplaatsen, waarvan 50 bestemd zijn voor P+R. In de toekomst kan de parkeergarage indien nodig uitgebreid worden met een tweede laag. Bij de bouw van de garage wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met duurzaamheid. Als de bouw volgens de huidige planning in de eerste helft van 2018 kan beginnen, wordt de oplevering in 2019 verwacht.

Bereikbaarheid

Algemene informatie

Doelstelling: Betreft alle doelstellingen binnen het programma Bereikbaarheid.

Beleidskader: Meerjarenperspectief Breikbaarheid 2017

Inhoud: zie het programma Bereikbaarheid.

Soort investeringen: Investerings met een maatschappelijk en/ of economische nut.

Vervangingsinvesteringen: Niet van toepassing

Uitbreidingsinvesteringen categorie A

Projecten categorie A	Totaal geautoriseerde uitgaven	2018	2019	2020	2021
Projecten en maatregelen Fiets	116.024				
Projecten en Maatregelen OV	287.536				
Projecten en Maatregelen Auto/ P+R	61.072				
Reguleren en exploiteren parkeervoorzieningen	1.707				
Projecten luchtkwaliteit en goederenvervoer	38.954				
Wijken en verkeersveiligheid	30.026				
Totaal programma Bereikbaarheid categorie A	535.319	0	0	0	0

Toelichting

Met de Voorjaarsnota 2017 is ook het Meerjarenperspectief Bereikbaarheid 2017 vastgesteld. Hierin wordt de financiële stand van lasten en baten, de autorisatie van uw gemeenteraad en een doorkijk van het totale programma opgegeven.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B

Projecten categorie B	t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Westelijk Stadsboulevard	9.200				
Totaal projecten en Maatregelen Auto/ P+R	9.200				
Totaal programma Bereikbaarheid categorie B	9.200	0	0	0	0

Toelichting

De Westelijke Stadsboulevard is bij de begroting 2017 opgenomen als investeringsproject van categorie B. Dat houdt in dat eerst nog nadere besluitvorming vereist is alvorens krediet kan worden verleend. We sturen op vaststelling van het Integraal Programma van Eisen en Functioneel Ontwerp van de Westelijke Stadsboulevard door uw Raad in het najaar van 2017, waarna het krediet zal worden aangevraagd

Openbare ruimte en Groen

Het investeringsprogramma 'Openbare ruimte en groen' is onderverdeeld in twee deelprogramma's:

- Openbare ruimte en groen (exclusief rioleringen)
- Openbare ruimte en groen - onderdeel rioleringen
-

Openbare ruimte en Groen (exclusief rioleringen)

Algemene informatie

Doelstelling: de openbare ruimte is heel, veilig en functioneel.

Beleidskader: Meerjarennota Onderhoud kapitaalgoederen Openbare Ruimte 2016-2019 'Buiten gewoon op orde'

Inhoud: de Gemeente Utrecht streeft naar economisch rationeel beheer waarbij we de risico's hebben geïnventariseerd. Het in 2013 geïntroduceerde keuze instrument PRIOR (Projecten rangschikking vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte) helpt bij het maken van keuzes op het vlak van vervangingsinvesteringen, ongeacht de soort kapitaalgoed. In deze nota is beschreven op welke wijze het regulier onderhoud en de vervangingsinvesteringen wordt bepaald en geprioriteerd.

Soort investeringen: het betreft vervangingsinvesteringen met maatschappelijk nut, exclusief begraafplaatsen.

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Projecten uit Nota	0	18.903	18.696	18.696	18.539
Kapitaalgoederen					
Wal- en Kluis muren	16.017	6.000	5.000	4.000	1.017
Afvalinzameling ondergrondse containers	0	4.270	1.995	4.146	1.793
Totaal vervangingsinvesteringen	16.017	29.173	25.691	26.842	21.349

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

In 2017 was de laatste terugbetaling van de investeringsimpuls uit 2009. In 2018 hebben we 18,9 miljoen euro beschikbaar voor de vervangingsinvesteringen. Door het prioriteringssysteem voor de vervangingen zijn er ook in 2018 enkele tientallen projecten in de openbare ruimte geselecteerd. Deze projecten zijn afgestemd met de wijken en andere programma's om synergie en kostenbesparing in de uitvoering te bereiken en om overlast voor bewoners zo veel mogelijk te beperken. Grote onderhoudsprojecten in 2018 zijn de Marnixbrug, Brennerbaan, Stelviobaan en de Eykmanlaan. Conform besluit bij Voorjaarsnota 2017 is het budget voor de wal- en kluismuren verhoogd met 12 miljoen euro. Met deze bijstelling kunnen we naar verwachting de werkzaamheden op de gehele Oudegracht, Nieuwegracht en het eerste deel (rak 21) van de Kromme Nieuwegracht afronden. Vanaf 1995 investeert de gemeente Utrecht in ondergrondse containers. De kapitaallasten voor deze investeringen maken onderdeel uit van de kosten in het kader van de afvalstofheffing.

Uitbreidingsinvesteringen

Uitbreidingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Afvalinzameling ondergrondse containers	0	6.860	3.804	0	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen	0	6.860	3.804	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Conform het beleid, vastgesteld in de Beleidsnota Afval is grondstof 2015-2018, wordt het inzamelen middels zakken steeds meer vervangen door inzameling via ondergrondse containers.

Openbare ruimte en Groen - onderdeel rioleringen

Algemene informatie

Doelstelling: het afval- en hemelwater wordt veilig en milieuvriendelijk afgevoerd en de waterkwaliteit is goed.

Beleidskader: Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht 2016-2019

Inhoud: het Plan Gemeentelijk Watertaken Utrecht 2016-2019 beschrijft de invulling van de wettelijke gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Ook de wijze van beheer van het gemeentelijke oppervlaktewater in Utrecht wordt beschreven, omdat het oppervlaktewater een belangrijke bijdrage levert aan de afvoer en verwerking van hemelwater en het reguleren van de grondwaterstand.

Op basis van deze zorgplichten heeft de gemeente op het gebied van water de volgende taken:

1. een veilige inzameling en transport van afvalwater, zonder risico's voor de volksgezondheid en het milieu;
2. het inzamelen en verwerken van hemelwater zonder dat er wateroverlast optreedt;
3. het voorkomen en verminderen van structurele grondwateroverlast;
4. het samen met de waterschappen realiseren van veilig, gezond en aantrekkelijk oppervlaktewater waarlangs het goed wonen, werken en recreëren is.

Deze taken vullen we in als volgt:

Vervangen en verbetering riolering

Bij het vervangen en verbeteren van riolering proberen we deze zo aan te passen dat we daarmee het risico op wateroverlast verminderen. In 2018 ligt de prioriteit op de aanleg van het hemelwaterriool in Lombok en in de Zeeheldenbuurt. De doelstelling is om de werkzaamheden in Lombok in 2018 af te ronden en in 2020 de aanleg van het hemelwaterriool in Zeeheldenbuurt af te hebben. Gelijktijdig werken we samen met perceeigenaren van de souterrainwoningen om de wateroverlast op te lossen. Ook leggen we in 2018 een nieuw hemelwaterriool aan in de Schoolstraat in Vleuten om daarmee de kans op wateroverlast bij de aangrenzende percelen sterk te verminderen.

We vervangen en/of relinen delen van riolering in de wijk Veldhuizen in De Meern. Er wordt gelijktijdig drainage aangelegd om de bestaande grondwateroverlast te verminderen.

Daarnaast vervangen/relinen we de riolering in (delen van) de Petemoederslaan, Vinkertlaan, E. Zoudenbalchstraat, P. van Vianenstraat, W. Hedastraat, Spinozaplantsoen, Boelesteinlaan, Goudesteinlaan, Vechtplantsoen, Nolenslaan, Eijkmanlaan, Oudwijkdwardsstraat, Molenstraat en Ridderschapsstraat. Waar nodig nemen we dan gelijktijdig maatregelen om de ontwatering te verbeteren.

We renoveren het rioolgemaal Kanaalweg en Korte Baanstraat en diverse kleine rioolgemalen. Tevens gaan we door met het herstellen van de funderingen van de riolering in de grachten.

Verminderen lozingen vanuit de riolering op oppervlaktewater

Zoals in het Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht 2016-2019 is aangegeven, nemen we maatregelen bij lozingen uit riolering als die leiden tot zichtbare verbeteringen van het watersysteem of een aantoonbare vermindering van risico's voor de volksgezondheid of voor planten en dieren.

Verminderen risico op wateroverlast bij extreme neerslag

In het Plan Gemeentelijke Watertaken is aangegeven dat wateroverlast verminderen van groot belang is. Soms kan dat door de bestaande riolering te vergroten of een extra hemelwaterriool aan te leggen. Maar het is vaak effectiever en goedkoper om de openbare ruimte robuuster in te richten. Dit kan door het vervangen van verharding door groen of oppervlaktewater of door de verharding en wegfunderingen zo te maken dat regenwater beter kan infiltreren in de bodem. We streven ernaar om op deze wijze jaarlijks minimaal vier hectare verharding af te koppelen of te vervangen door groen. In 2018 ligt de focus op Kanaleneiland en Overvecht, omdat hier enerzijds de mogelijkheid ligt om werk met werk te maken en anderzijds omdat de bodemopbouw in deze wijken zodanig is dat regenwater eenvoudig geïnfiltreerd kan worden. Door samen op te trekken met de renovatie door woningbouwcorporaties en de financiële middelen uit de programma's voor stedelijke vernieuwing, groot onderhoud en afkoppelen/ontharden te combineren, wordt het mogelijk buurten in Kanaleneiland en Overvecht weer van gevel tot gevel op te knappen. In 2018 concentreren we ons op Kanaleneiland Noord-Noord (Atleeplantsoen), Kanaleneiland-Midden (Bernadottelaan), parkeerterrein winkelcentrum Overvecht en de Taagdreef en omgeving. Tot slot voeren we samen met onder meer Operatie Steenbreek bewustwordingscampagnes uit voor het ontharden van tuinen.

Verbeteren waterhuishouding en waterkwaliteit

Naast het voorkomen van wateroverlast werkt de gemeente samen met de waterschappen aan de realisatie van veilig, gezond en aantrekkelijk oppervlaktewater waarbij het goed wonen, werken en recreëren is. Een belangrijke maatregel is het vervangen en vergroten van duikers (ondergrondse buisverbindingen) zodat de doorstroming verbetert. Waar mogelijk proberen we samen met het waterschap gelijktijdig de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren door duikers te vervangen door bruggetjes. Dit gebeurt in 2018 onder andere in het Niftarlakeplantsoen in Zuilen (hiervoor worden tevens middelen uit het meerjarengroenprogramma gebruikt en werken we samen met bewonersinitiatieven), op de Uithof bij de Universiteitsweg (in samenwerking met de Uithoflijn, UMC en Universiteit) en in het Kloosterpark in De Meern.

Soort investeringen: Investerings met een economisch nut

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Vervanging rioleringen	0	12.900	11.400	11.400	11.400
Totaal	0	12.900	11.400	11.400	11.400
vervangingsinvesteringen					

Bedragen zijn in duizenden euro's

Het voorkomen en bestrijden van de ongewenste gevolgen van klimaatverandering, gebaseerd op zorgplicht voor het in openbaar gebied treffen van maatregelen om (grond)wateroverlast te voorkomen en/of te beperken, is de komende jaren het belangrijkste doel. Voor het realiseren van gemeentelijke zorgplichten op het gebied van water is het van belang de hiervoor benodigde systemen en objecten in goede toestand te houden. Belangrijk onderdeel van deze aanpak is het jaarlijks relinen (aanbrengen nieuwe inwendige constructie) waardoor oude rioolbuizen een langere levensduur krijgen en (nog) niet vervangen hoeven te worden. Als het noodzakelijk is vervangen we uiteraard de volledige rioolbuis. In totaal, relinen en vervangen, gaat het om ongeveer vijf kilometer verouderde of slecht functionerende riolering.

Uitbreidingsinvesteringen: Niet van toepassing.

Nieuwe riolering en watergangen worden in de gemeente Utrecht in het algemeen bekostigd uit de grondexploitatie.

Onderwijs

Algemene informatie

Doelstelling: Versterken educatieve infrastructuur

Beleidskader: Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting en Masterplan Primair Onderwijs

Inhoud: Voorzien in adequate huisvesting voor het primair-, voortgezet- en speciaal onderwijs door middel van onderhoud, renovatie, vervangende nieuwbouw of uitbreiding.

Soort investeringen: Investerings met een economisch nut

Vervangingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Primair Onderwijs: lopende projecten met autorisaties vóór 2018					
• diverse projecten	28.079	0	0	0	0
Voortgezet Onderwijs: lopende projecten met autorisaties vóór 2018					
• diverse projecten	0	0	0	0	0
Primair Onderwijs: autorisaties 2018 en later van lopende projecten					
• diverse projecten	12.007	15.796	15.891	7.542	5.000
Voortgezet Onderwijs: autorisaties 2018 en later van lopende projecten					
• diverse projecten	3.016	4.578	6.578	1.500	0
Primair Onderwijs: autorisatie van in 2018 en later te starten projecten					
• diverse projecten	0	1.345	1.759	8.798	7.908
Voortgezet Onderwijs: autorisatie van in 2018 en later te starten projecten					
• diverse projecten	0	739	1.739	7.651	6.651
Totaal vervangingsinvesteringen	43.102	22.458	25.967	25.491	19.559

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Van de lopende investeringsprojecten in het Primair onderwijs die u vóór 2018 reeds geautoriseerd heeft voor een totaalbedrag van 28,1 miljoen euro, wordt het merendeel; dat is voor in totaal circa 24,8 miljoen euro, in 2017 opgeleverd en in gebruik genomen.

De lopende en nog op te starten investeringsprojecten waarvoor u met de vaststelling van deze programmabegroting autorisatie verleent voor 2018 en verder, zijn opgenomen in het

[Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025](#)

In dit meerjarenplan zijn alle investeringsprojecten opgenomen die wij binnen het programma Onderwijs in de komende tien jaar willen gaan realiseren, zowel Primair als Voortgezet als Speciaal onderwijs. Wij hebben hierover gerapporteerd in de tweede voortgangsrapportage Meerjaren Perspectief

Onderwijshuisvesting. De onderwijsvoorzieningen uit het referentiekader Leidsche Rijn worden daar nog aan toegevoegd. Hierna volgt een nadere toelichting per sub-categorie:

- Lopende projecten Primair Onderwijs waarvan een wijziging in de autorisatie in 2018 plaatsvindt zijn:
- Bisschopsplein 8(De Piramide), Blauwe Vogelweg 11(Mytylschool VSO), Lanslaan 12 + Attleplantsoen 39(so-zmlk), Nolenslaan 33a(De Fakkel), Opzoomerstr 1/Joan Roëllstr 12(Jules Verne), Winklerlaan 79(SO Fier), Blauwe Vogelweg 11(Mytylschool SO), Lawick van Pabstlaan 1 (Pantarijn en Shri Krishna)
- en vier MFA's Leidsche Rijn(PO).
- Lopende projecten Voortgezet Onderwijs waarvan een wijziging in de autorisatie in 2018 plaatsvindt zijn: één MFA(VO) en Zwarte Woud 211(De Passie).
- Nog te starten projecten Primair Onderwijs in 2018 en later waarvan een wijziging in de autorisatie in 2018 plaatsvindt zijn: vier gymzalen overig, Rosweijdelaan 1(Beatrix school), Amaliadwarsstraat 2(Gertrudis/ St. Jan de Doper), Laan van Nieuw-Guinea 20 (De Brug), Louis Couperusstraat 85 (Van Asch van Wijck), Dantelaan 2A(2e Marnix), Amandelstraat 12 en Boerhaveplein 110 (De Boemerang), Prinses Margrietstraat 124 (De Cirkel), Wevelaan 2 (De Regenboog), Gymzaal Tuindorp NO Wevelaan, Eifel 8(De Spits) en Kranenburgerweg 20(Krommerijncollege).
- Nog te starten projecten Voortgezet Onderwijs in 2018 en later waarvan een wijziging in de autorisatie in 2018 plaatsvindt is: Burg F. Andreaelaan 7 (Bonifatius College).

Voor de afzonderlijke investeringsbedragen verwijzen wij naar de geheime bijlage behorende bij de programmabegroting 2018.

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Primair Onderwijs: lopende projecten met autorisaties vóór 2018					
• diverse projecten	11.719	0	0	0	0
Voortgezet Onderwijs/overig: lopende projecten met autorisaties vóór 2018					
• diverse projecten	0	0	0	0	0
Primair Onderwijs: autorisaties 2018 en later van lopende projecten					
• diverse projecten	24.869	1.808	1.350	712	0
Voortgezet Onderwijs/overig: autorisaties 2018 en later van lopende projecten	24.388	10.568	19.954	24.909	6.923
• diverse projecten					
Primair Onderwijs: autorisatie van in 2018 en later te starten projecten					
• diverse projecten	0	2.328	8.136	3.670	4.388
Voortgezet Onderwijs/overig: autorisatie van in 2018 en later te starten projecten					
• diverse projecten	0	2.115	1.843	3.351	4.839
Totaal uitbreidingsinvesteringen categorie A	60.976	16.819	31.283	32.642	16.150

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Van de lopende projecten Primair onderwijs met autorisaties vóór 2018 van 11,7 miljoen euro zal in 2017 voor een bedrag van circa 10,4 miljoen euro worden opgeleverd en in gebruik genomen.

De autorisaties 2018 en later van de lopende en nog te starten projecten vloeien rechtstreeks voort uit het concept tweede voortgangsrapportage Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting. In dit plan staan alle geplande investeringsprojecten opgenomen die Onderwijs in de komende tien jaar wil gaan

realiseren, zowel Primair als Voortgezet als Speciaal onderwijs, uitgezonderd de projecten in het Referentiekader Leidsche Rijn.

Aan de lopende projecten Primair Onderwijs met autorisaties vóór 2018 is in de begroting 2018 voor een bedrag van 20,1 miljoen euro toegevoegd betreffende de Leidsche Rijn projecten Basisschool Haarrijn, Basisschool Haarzicht, Basisschool Rijnvliet en Basisschool Leeuwestein Noord. Omdat besluitvorming over de kredietverlening inmiddels heeft plaatsgevonden worden de betreffende Leidsche Rijn projecten van de Algemene Middelen (gelabeld aan het Referentiekader Voorzieningen Leidsche Rijn) overgeheveld naar het beleidsprogramma Onderwijs.

Lopende projecten Primair Onderwijs waarvan een wijziging in de autorisatie in 2018 plaatsvindt zijn:

- binnenklimaat bestaande gebouwen, Handelstraat 51/E. Meijsterlaan 1D (St. Dominicus), Basisschool Haarrijn, Basisschool Haarzicht, Basisschool Rijnvliet en Basisschool Leeuwestein Noord.
- Lopende projecten Voortgezet onderwijs/overig waarvan een wijziging in de autorisatie in 2017 plaatsvindt is: OPDC (Utrechtse school), Internationale School nieuwbouw, VMBO Vleuterweide/Via Nova,
- X11 (nieuwbouw voor 400 leerlingen incl. gymzaal), Kranenburgschool voor Praktijkonderwijs, Stichting voor Persoonlijk onderwijs (voormalig Belle van Zuijlen) en VO Berlijnplein.
- Nog te starten projecten Primair Onderwijs in 2018 en later waarvan een wijziging in de autorisatie in 2018 plaatsvindt zijn: Wezerdreef 3 (De Watertoren), Van Riebeeckstraat 40 (Parkschool), Aziëlaan 157 (Al Hambra), Schoolstraat 7 (Torenpleinschool) en Jazzsingel (gymzaal Terwijde).
- Nog te starten projecten Voortgezet Onderwijs in 2018 en later waarvan een wijziging in de autorisatie in 2018 plaatsvindt zijn: X11 (tijdelijke huisvesting Noordse Parklaan), Van Bijkershoeklaan 4 (Unic), Gregorius College en La Bohème dreef 7 (Pouwer College).

Voor de afzonderlijke investeringsbedragen verwijzen wij naar de geheime bijlage behorende bij de programmabegroting 2018.

Maatschappelijke Ondersteuning

Algemene informatie

Doelstelling: Visie is om te zorgen voor goede, toegankelijke en aantrekkelijke accommodaties als randvoorwaarde voor het Vernieuwend Welzijn.

Beleidskader: [Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed \(MPUV\) 2017](#) en de daarin opgenomen Meerjarennota kapitaalgoederen 2016 -2019 Maatschappelijk vastgoed.

Inhoud: Het vastgestelde beleid is gericht op de onderhoudsconditie sober en doelmatig voor de welzijnsaccommodaties, deze moeten voorts voldoen aan de uitgangspunten voor toegankelijkheid (Agenda 22).

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Vervangingsinvesteringen	2.264				
Totaal vervangingsinvesteringen	2.264				

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

De geprogrammeerde vervangingsinvesteringen zijn allen geautoriseerd in voorgaande jaren. Het betreft vervanging van jongerenhuiskamers, buurthuizen en een frictiebudget voor bouwkundige aanpassingen van welzijns panden. Het frictiebudget is bestemd om de verandering in het gebruik van buurthuizen mogelijk te maken. Vernieuwend Welzijn maakt dat nieuwe partijen gezamenlijk ruimtes gaan gebruiken en welzijnsaccommodaties intensiever gebruikt worden.

Uitbreidingsinvesteringen categorie A

Toelichting

Bij de voorjaarsnota 2017 is het referentiekader Leidsche Rijn opnieuw herzien. Hierbij zijn middelen gereserveerd voor de realisatie van een speeltuin (grondkosten, inrichting terrein en speeltuingebouw) in Leidsche Rijn, Centrale Zone, cluster Hoge Weide. Het krediet is inmiddels verleend, met een (reeds eerder geautoriseerde) aanvullende dekking voor het speeltuingebouw in de hooiberg van de (monumentale)boerderij De Hoef. Hiermee is de jongerenvoorziening in Veldhuizen (de Meern) vervallen. Realisatie van deze investering vindt plaats in 2017.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B

Toelichting

De uitbreidingsinvesteringen categorie B betreffen een welzijns- en jongerenvoorziening Hoge Weide, een maatschappelijke voorziening Leidsche Rijn Centrum en een jongerenhuiskamer in de Meern. die in de jaren 2018 en verder zullen worden gerealiseerd. De voorzieningen zullen conform de besluitvorming in de Voorjaarsnota 2017 zo gebouwd worden dat ze optimaal gebruikt kunnen worden. De bekostiging zal conform het voorzieningenkader Leidsche Rijn plaatsvinden.

Cultuur

Voor de begrotingsperiode 2018 t/m 2021 zijn geen nieuwe culturele investeringsprojecten gepland.

Sport

Algemene informatie

Doelstelling: Sportaccommodaties zijn goed bereikbaar voor de inwoners en het accommodatiebeleid is gericht op het terugdringen van wachtlijsten bij sportverenigingen. In Utrecht staat jouw talent centraal. Beleidskader: Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2017 met de daarin opgenomen Meerjarennota kapitaalgoederen Sport 2016-2019.

Inhoud: Vaststellen van de noodzaak van investeren in onderhoud, vervangen en uitbreiden van sportaccommodaties.

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Vervangingsinvesteringen	9.657	5.288	4.576	5.170	4.773
Totaal vervangingsinvesteringen	9.657	5.288	4.576	5.170	4.773

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Voor de sportparken staat vervanging van de kleedkamers en overige opstallen en de herinrichting van de buitenterreinen in de planning en zal de komende jaren planmatig vervanging van de toplagen en onderlagen van de kunstgrasvelden plaatsvinden. Daarmee zijn de vervangingen van het huidige areaal aan kunstgrasvelden tot 2020 veilig gesteld. Daarnaast worden er middelen ingezet voor het werken aan de dak van het zwembad Krommerijn en de verduurzaming van het zwembad Den Hommel.

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Sportpark Fletiomare-Oost	5.007				
Kleedkamers sportpark					
Maarschalkerweerd	450				
Rijnvliet 2de fase	2.698				
Sportpark Loevenhoutsedijk	4.046				
Aankoopgrond LR (investeringsimpuls)	1.000				
Totaal vervangingsinvesteringen	13.201				

Bedragen zijn in duizenden euro's

Uitbreidingsinvesteringen categorie A

Er worden nog uitbreidingen uitgevoerd waarvan besluitvorming in de vorige periode heeft plaatsgevonden. Het gaat hierbij om de realisatie van de kleedkamers bij de hockeyvelden op sportpark Maarschalkerweerd en het sportpaviljoen op sportpark Fletiomare Oost. Medio 2015 is hier de ontwikkeling op sportpark Rijnvliet in Leidsche Rijn (2e fase) met de realisatie van de hockeyvelden en kleedkamers bijgekomen. Op sportpark Loevenhoutsedijk wordt de planvorming voor een sporthal verder uitgewerkt. Deze hal wordt gebouwd ten behoeve van het bewegingsonderwijs en zal buiten schooltijd ook voor sportgebruik ingezet worden. De investering en de exploitatie wordt grotendeels uit het onderwijshuisvestingsbudget bekostigd. Daarnaast is er aanvullende dekking binnen de sportbegroting.

Vastgoed

Algemene informatie

Doelstelling: Utrecht heeft voldoende, kwalitatief goed en optimaal gespreid gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.

Beleidskader: Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2017 en de daarin opgenomen Meerjarennota kapitaalgoederen Maatschappelijk vastgoed 2016-2019.

Inhoud: Het vastgestelde beleid is gericht op de onderhoudsconditie redelijk (conform NEN 2767) voor het gemeentelijk vastgoed.

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Vervangingsinvesteringen	29.793	1.628	1.550	1.550	1.550
Totaal vervangingsinvesteringen	29.793	1.628	1.550	1.550	1.550

Bedragen zijn in duizenden euro's

In het Meerjarenperspectief Utrecht Vastgoed (MPUV) is jaarlijks structureel een investeringsbedrag van 1,55 miljoen euro opgenomen voor de vervanging van grote installaties, grootschalige levensduurverlengende onderhoudsimpulsen en renovaties. Dit jaarlijkse bedrag is conform MPUV 2017 ingezet om noodzakelijke grootschalige renovaties in komende jaren te kunnen starten. In 2018 wordt de laatste termijn van 1 miljoen euro geprogrammeerd voor duurzaamheidsmaatregelen. In de noodzakelijke renovaties worden duurzaamheidsmaatregelen geïntegreerd.

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Autorisaties t/m 2017	2018	2019	2020	2021
Nazorgfase Tivoli Vredenburg	3.100				
Bibliotheek met wijkbureau Leidsche Rijn Centrum	6.397				
Commerciële ruimtes Vaartsche Rijn	1.600				
Totaal uitbreidingsinvesteringen categorie A	11.097				

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Het project De Verrijking (bibliotheek Leidsche Rijn Centrum) wordt najaar 2017 aanbesteed en de start van de bouw is begin 2018 gepland. Naast de realisatie van het gebouw zelf bekostigt de gemeente de uitgaven voor inrichting en het afbouwpakket. Bovendien zullen wij extra investeren om het gebouw energieneutraal te maken.

Onder station Vaartsche Rijn worden een aantal ruimtes ontwikkeld voor verhuur aan commerciële partijen.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B: niet van toepassing

Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit zijn onder andere het risicobeheer (vooral rente- en kredietrisico), de financierings- en schuldpositie en het kasbeheer.

Algemeen

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij bijvoorbeeld tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening.

De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Binnen het risicobeheer van gemeente Utrecht zijn de twee eerstgenoemde risico's het meest relevant.

Definitie van het begrip treasury:

Het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie van de gemeente Utrecht is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet fido.

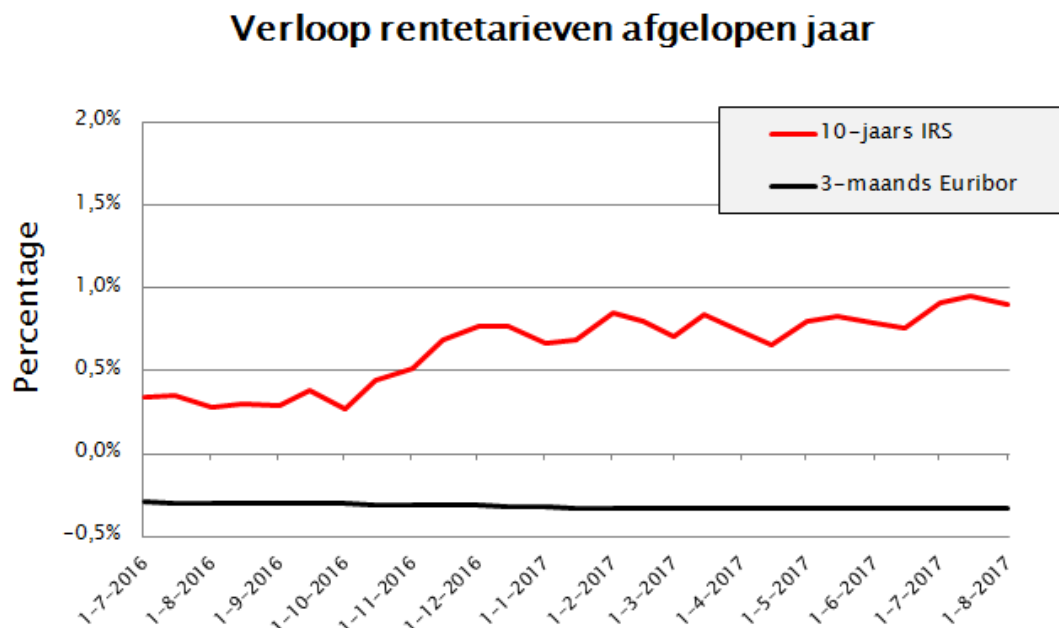
Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de *beschikbaarheid* van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de *aanwending* ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op de baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Ontwikkelingen

In het navolgende gaan wij in op renteontwikkelingen en op ontwikkelingen in relevante wettelijke kaders.

Renteontwikkelingen

De ontwikkeling van de rente gedurende het afgelopen jaar kan als volgt grafisch worden weergegeven:

Grafiek 1 Verloop rentetarieven juli 2016 tot augustus 2017.

Zoals uit bovenstaande grafiek blijkt bevond het kortlopende renteniveau (referentierente: 3-maands Euribor) zich het volledige afgelopen jaar onder de 0%. Ofwel: een negatieve rente. Dit korte renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). In het voorjaar van 2016 heeft de ECB het renteniveau voor de zogenoemde Deposit facility vastgesteld op -0,4%. Deze maatregel draagt er aan bij dat de geldmarkttarieven eveneens negatief zijn. De gemeente Utrecht profiteert van deze situatie bij het opnemen van dag- en kasgeldleningen. Door de negatieve rente krijgt de gemeente namelijk geld toe als zij kortlopend leent. Zie verder in deze paragraaf onder het kopje Saldobeheer.

Ten tijde van het opstellen van deze paragraaf konden gemeenten tegen negatieve rente lenen voor looptijden tot circa drie jaar.

De lange rente (referentierente: 10-jaars IRS) heeft het afgelopen jaar een licht oplopende trend laten zien tot een niveau van iets onder de 1% per eind juli 2017. Deze stijging werd vooral veroorzaakt door de uitkomst van de Amerikaanse verkiezingen begin november 2016 en de daarmee gepaard gaande inflatieverwachtingen. In 2017 droegen signalen rond beperking van het huidige opkoopprogramma door de ECB bij aan het oplopen van de rente.

Indien een langlopende lening daadwerkelijk wordt opgenomen gelden er liquiditeitsopslagen bovenop het IRS-tarief. Deze opslagen zijn doorgaans hoger als de looptijd van de lening langer is. Per eind medio 2017 bedroeg deze opslag voor een 10-jaars lening circa 0,20 procentpunt.

Wettelijke ontwikkelingen

Vanuit het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is medio 2016 de Notitie rente 2017 gepubliceerd. Omdat deze per 1 januari 2018 in werking treedt zijn de effecten hiervan in de voorliggende begroting verwerkt. In deze BBV-notitie is expliciet voorgeschreven op welke wijze een interne rente moet worden bepaald. Zie voor deze nieuwe berekeningswijze verderop in deze paragraaf onder het kopje Interne rente. Op grond van de nieuwe BBV-richtlijnen is de interne rente met ingang van 2018 bepaald op 2% (was 4%).

De aanpassing van de omslagrente is een omvangrijke, maar puur technische, wijziging die zoveel als mogelijk budgettair neutraal wordt doorgevoerd. Enerzijds leidt dit tot een lagere interne rente opbrengsten, en dus lager financieringsresultaat, in het programma algemene middelen. Daar staat echter tegenover dat de rentelasten afnemen in de programma's waar kapitaallasten zijn begroot. Wel heeft deze interne renteverlaging enig effect op de (kostendeekkende) tarieven.

Financiering en schuldpositie

Financieringsbehoefte / EMU-saldo

Gemeenten zijn verplicht om bij hun begroting een EMU-saldo te bepalen. Het EMU-saldo heeft het karakter van een resultaatbepaling op kasbasis. Om die reden geeft de uitkomst van het EMU-saldo een goede richting in de gemeentelijke financieringsbehoefte.

De opstelling voor het EMU-saldo tot en met 2019 treft u aan onder de bijlagen bij deze begroting. In dat overzicht komt een financieringsbehoefte tot uitdrukking in een negatief EMU-saldo; een overschot leidt tot een positief EMU-saldo.

Uit die bijlage blijkt dat voor 2018 naar de huidige inzichten een EMU-tekort (en dus financieringsbehoefte) wordt becijferd van circa 151 miljoen euro. Op grond van diezelfde bijlage wordt voor 2019 een aanvullende financieringsbehoefte voorzien van circa 60 miljoen euro. Aanvullende uitgaven voor investeringen en grondexploitaties spelen een belangrijke rol bij deze uitkomsten. Wel moet in dit verband opgemerkt worden dat een investeringsplanning altijd enige onzekerheidsmarge kent. Dit heeft te maken met de grote aantallen projecten waarvan zowel de omvang van de uitgaven als het kasritme daarvan over de jaren heen soms moeilijk zijn in te schatten. In overleg met de organisatieonderdelen wordt getracht om in financiële termen tot een zo nauwkeurig mogelijke investeringsplanning te komen.

Tot enkele jaren geleden konden de berekende EMU-saldi afgezet worden tegen een zogenoemde individuele referentiewaarde, het maximaal toegestaan gemeentelijk tekort. Deze waarde werd altijd vooraf berekend in de jaarlijkse rijkscirculaires van het Gemeentefonds. Inmiddels heeft het Rijk deze doorrekening naar individuele referentiewaarden echter losgelaten. Met ingang van 2016 wordt alleen nog een zogenoemde macronorm voor alle decentrale overheden gezamenlijk vastgesteld. Voor 2017 bedraagt de macronorm maximaal -0,3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Bij benadering kan worden becijferd welke omvang het gemeentelijke EMU-tekort zou mogen hebben. In 2015 bedroeg de macronorm nog -0,5% van het BBP waarbij de referentiewaarde voor Utrecht uitkwam op 56 miljoen euro. Een macronorm van -0,3% BBP leidt dan tot een gemeentelijke waarde van circa 35 miljoen euro voor 2017. Over de macronorm voor 2018 en voor 2019 is op Rijksniveau nog geen besluit genomen. De kans bestaat dat deze verder neerwaarts zal worden bijgesteld. In afwachting van nadere besluitvorming is in onderstaande tabel vooralsnog doorgerekend met de waarde voor 2017.

Tabel 1 EMU-saldo 2016 – 2019

	Gerealiseerd 2016	Geactualiseerde Raming 2017	Raming 2018	Raming 2019
EMU-saldo (minteken = tekort)	-33	-93	-151	-60
Schatting gemeentelijke referentiewaarde op basis van aangepaste macronorm	-45	-35	-35	-35
Afwijking (minteken = overschrijding)	12	-58	-116	-25

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Een overschrijding op gemeentelijk niveau zegt nog niets over de uitkomst van het EMU-saldo op macroniveau. De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) voorziet in een sanctiemechanisme indien

de EMU-macronorm structureel wordt overschreden. Op dit moment zijn op Rijksniveau nog geen sancties bepaald.

Schuldpositie en -ontwikkeling

Voor gemeenten gelden wettelijke voorschriften rond een sluitende gemeentebegroting en is een negatief eigen vermogen niet toegestaan. Dit maakt dat gemeenten in de praktijk hoofdzakelijk lenen voor investeringen. Net als veel andere groeigemeenten in Nederland heeft Utrecht de afgelopen jaren flink in haar stad geïnvesteerd en heeft daar dus geld voor moeten lenen. Het lenen van geld leidt tot een schuldpositie. De afgelopen jaren is de bewustwording rond schuldposities, juist ook van en bij overheden, sterk toegenomen. In feite verplaatst de gemeente door te lenen de aanschafkosten van de investering naar de toekomstige gebruikers. De toekomstige aflossingen op en rentebetalingen over de lening moeten immers uit toekomstige inkomsten worden opgebracht. Hierdoor drukken de kosten op de toekomstige bewoners. Het zijn echter ook deze toekomstige bewoners die profijt hebben van de investering. Een goed zicht op de schuldpositie draagt bij aan het besef dat de uit geleende gelden voortvloeiende rente- en aflossingsbetalingen beslag leggen op toekomstige inkomsten van de gemeente. En hoe hoger de schulden, hoe meer rente- en aflossing op termijn betaald moeten worden. En hoe hoger dergelijke betalingen, hoe minder de gemeente uiteindelijk aan andere publieke voorzieningen kan besteden. Om de houdbaarheid van de gemeentefinanciën ook op de lange termijn te borgen beheersen we de schuld aan de hand van interne schuldnormeringen, waarover verderop in deze paragraaf meer.

Schulddefinities

Binnen gemeenteland worden verschillende schulddefinities gehanteerd. In dit verband kunnen worden genoemd:

- De bruto gevestigde schuld
Dit betreft het totaal van de aangetrokken korte en lange financiering.
- EMU-schuld
De EMU-schuld wordt gedefinieerd als het totaal van de uitstaande leningen ten laste van de collectieve sector. Dit is de bruto gevestigde schuld onder aftrek van de leningen die van mede-overheden zijn opgenomen.
- Netto schuld
Dit betreft het (balans)saldo van enerzijds lang- en kortlopende schulden en anderzijds lang- en kortlopende financiële activa en vorderingen. Zie voor de opbouw van de netto schuld tabel 3. Dit schuldbegrip maakt veelal onderdeel uit van de berekening van de zogenoemde netto schuldquote. Hierbij wordt de netto schuld uitgedrukt als aandeel van de inkomsten. Inkomsten bepalen immers in belangrijke mate hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Dit kengetal maakt onderdeel uit van onze interne schuldnormering (zie hierna tabel 4, kengetal 1).

Opgenomen en op te nemen financiering

Uit de EMU-berekening in tabel 1 blijkt dat voor 2018 een aanvullende financieringsbehoefte wordt verwacht van ruim 150 miljoen euro. Omdat een deel hiervan met kortlopende financiering opgevangen kan worden zal er naar verwachting voor 90 miljoen euro langlopend gefinancierd moeten worden. De reden dat er ruimte is om kortlopend te financieren is voor een belangrijk deel gelegen in het feit dat de gemeente medio 2017 112 miljoen euro ontving uit een juridische levering van grond met betrekking tot Leidsche Rijn Centrum. Dit effect is ook zichtbaar in de geprognosticeerde balansen voor 2017 en 2018, elders in deze Programmabegroting.

Op renteswaps wordt zowel in 2018 als in 2019 een bedrag van 5 miljoen euro afgelost. Daarnaast lopen in 2018 twee langlopende leningen af voor een totaalbedrag van 75 miljoen euro. In 2018 loopt voor 85 miljoen euro aan leningen af, te weten een reguliere langlopende lening van 35 miljoen euro en een renteswap van 50 miljoen euro. Gezien de verwachte negatieve EMU-saldi voor die jaren zullen die geherfinancierd moeten worden. Een dergelijke herfinanciering heeft een neutraal effect op de gemeenteschuld.

In onderstaande tabel is het verwachte verloop weergegeven van de bruto gevestigde schuld en, daarvan afgeleid, de EMU-schuld. Het in deze tabel voor 2018 en 2019 opgenomen bedrag aan kortlopende leningen ligt in lijn met de gemeentelijke kasgeldlimiet.

Tabel 2 Verwacht verloop leningenportefeuille en EMU-schuld tot en met eind 2019

Soort	Ultimo 2016 conform jaarrekening	Raming ultimo 2017	Raming ultimo 2018	Raming ultimo 2019
Langlopende leningen	460	490	585	700
Langlopende renteswaps	453	448	443	388
Subtotaal lange leningen	913	938	1.028	1.088
Kortlopende leningen	147	60	120	120
Bruto gevestigde schuld	1.060	998	1.148	1.208
Waarvan opgenomen van mede-overheden	20	20	20	20
EMU-schuld	1.040	978	1.128	1.188

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Netto schuld

De opbouw en het verwachte verloop van de netto schuld kan als volgt worden weergegeven:

Tabel 3 Verwacht verloop netto schuld tot en met eind 2019

Soort	Ultimo 2016 conform jaarrekening	Raming ultimo 2017	Raming ultimo 2018	Raming ultimo 2019
Bruto gevestigde schuld	1.060	998	1.148	1.208
Plus:				
Overige vaste en vlottende schulden cf. art. 46, 48 en 49 BBV	169	206	206	206
Minus:				
Financiële activa en overige vorderingen cf. art. 36 lid d,e,f, 39, 40 en 40a BBV	-318	-205	-207	-210
Netto schuld	910	999	1.147	1.204

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Uit deze tabel komt naar voren dat de netto schuld over de periode van eind 2016 tot en met eind 2018 naar verwachting met circa 237 miljoen euro toeneemt. Dit houdt sterk verband met de uitkomsten van het EMU-saldo over 2017 en 2018 (zie tabel 1 en ook de bijlage EMU-saldo bij deze Programmabegroting). In de prognose van het EMU-saldo worden over die periode namelijk de volgende uitgaven voorzien:

- circa 169 miljoen euro aan aanvullende investeringsuitgaven en
- circa 71 miljoen euro aan uitgaven die bijdragen tot een toename van de onderhanden werk positie van grondexploitaties op de balans.

Interne schuldnormering

In 2014 hebben wij in een raadsbrief uiteengezet hoe wij de gemeentelijke schuld willen beheersen en welke normeringen c.q. kengetallen daarbij in hun onderlinge samenhang worden gebruikt bij het beoordelen van de schuldpositie en schuldontwikkeling. Toegepast op de programmabegroting 2018 geeft dit het volgende beeld:

Tabel 4 Interne schuldnormering voor 2018

Kengetal	Eenheid	Norm 2018	Raming 2018
1. Netto schuldquote = Netto schuld (1)/ Baten voor bestemming			
(2)	percentage	100%	82,3%
2. Interne risiconorm = Netto aflossingen en renteherzieningen niet hoger dan 10% van de leningenportefeuille	miljoen euro	94	80
3. Netto rentelasten in % van de exploitatie	percentage	4,0%	1,8%
4. EMU-referentiewaarde	miljoen euro	-35 (3)	-151

(1) Conform tabel 3 per eind 2018 geraamd op circa 1.147 miljoen euro.

(2) De baten voor bestemming zijn voor 2018 geraamd op 1.394 miljoen euro.

(3) Minteken = (geraamd) tekort; met betrekking tot het normbedrag zie ook tabel 1 en de toelichting daarbij.

Uit voorgaande tabel blijkt dat wij naar verwachting in 2018 binnen de meeste intern bepaalde normen zullen opereren, dit met uitzondering van de geraamde uitkomst van het gemeentelijke EMU-saldo.

Kengetallen BBV

Op grond van een recente BBV-wijziging dienen enkele (schuld)kengetallen te worden opgenomen voor het begrotingsjaar en voor de drie daarop volgende jaren. Dit ter bevordering van onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten. Vanuit de financieringsfunctie zijn dit:

- Netto schuld
- Netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en
- Solvabiliteit

Conform BBV voorschrift dienen deze kengetallen opgenomen te worden in de Paragraaf Weerbaarheid en Wendbaarheid. Daarnaast wordt dan ook verwezen.

Interne rente

De gemeente Utrecht past een renteomslagmethodiek toe. Door middel van deze methodiek worden aan investeringen de gemiddelde rentekosten toegerekend die voortvloeien uit de opgenomen geldleningen en/of eigen middelen waarmee zij zijn gefinancierd.

Zoals onder het kopje Ontwikkelingen reeds aangegeven treden per 2018 de nieuwe BBV-regels met betrekking tot interne rente in werking. De nieuw voorgeschreven rekenwijze en de daarbij geldende afrondingsregels hebben tot gevolg dat de interne omslagrente met ingang van 2018 verlaagd moet worden naar 2% (was 4%). Zoals ook uit onderstaande tabel blijkt leidt dit tot een sterke daling van het financieringsresultaat. Afgezien enig effect op de (kostendekkende) tarieven is dit gemeentebreed een budgetneutrale operatie: de daling van het financieringsresultaat weerspiegelt zich in afnemende rentelasten in de programma's waar kapitaallasten zijn begroot.

Aan de nieuwe BBV-regels inzake rente is ook de aanbeveling verbonden om de berekening van de interne rente in een specifiek renteschema weer te geven. Zie daartoe onderstaande tabel. Voor de jaarschijf 2017 is daarbij zoveel mogelijk aansluiting gehouden bij de tot dusver gehanteerde methodiek en bedragen.

In tegenstelling tot eerder mogen bedrijfsvoeringskosten voor betalingsverkeer geen deel meer uitmaken van de omslagberekening. Om aansluiting te houden met eerder vastgestelde bedragen is onderstaande BBV-tabel daarom met de regel "z" aangevuld. In komende begrotingen zal deze regel vervallen.

Tabel 5 Financieringsresultaat

Omschrijving		Raming 2017	Raming 2018
a	Externe rentelasten lange en korte financiering	26.300	27.316
b	Externe rentebaten	612	781
	Saldo externe rentebaten en -lasten	25.688	26.535
c1	Rente die aan de grondexploitatie moet worden toegerekend	0	-850
c2	Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0
c3	Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0
		0	-850
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	25.688	25.686
d1	Rente over eigen vermogen	0	5.709
d2	Rente over voorzieningen	0	1.239
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	25.688	32.634
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	56.835	34.221
	Subtotaal renteresultaat op het taakveld Treasury cf. BBV	31.148	1.587
z	Af: Bedrijfsvoeringslasten	400	-
	Renteresultaat op het taakveld Treasury (financieringsresultaat)	30.748	1.587

Bedragen zijn in duizenden euro's.

In de meerjarenbegroting was het financieringsresultaat voor 2018 nog volgens de tot dusver gehanteerde methodiek geraamd op 27,784 miljoen euro. Bij de Voorjaarsnota 2017 is daar nog 1 miljoen euro bijgeraamd ter compensatie van het nadeel op de (kostendekkende) tarieven. Het financieringsresultaat voor 2018 werd daarmee voorzien op 28,784 miljoen euro. In die berekening zaten ook nog 0,4 miljoen euro aan bedrijfsvoeringslasten. Exclusief die bedrijfsvoeringslasten zou het financieringsresultaat voor 2018 volgens de oude methodiek dus 29,184 miljoen euro bedragen. Uit bovenstaande tabel blijkt echter dat het financieringsresultaat voor 2018 volgens de BBV-methodiek uitkomt op 1,587 miljoen euro. Via een technische wijziging zal het nadeel op concernniveau van circa 27,6 miljoen euro budgetneutraal worden opgelost middels verlaging van de rentelasten in de programma's waar kapitaallasten zijn begroot.

Bij de meerjarenraming is voor (her)financiering uitgegaan van de volgende renteniveaus:

	2017	2018	2019	2020	2021
Lange rente	1,75%	2,00%	2,50%	2,75%	3,00%
Korte rente	-0,25%	0,00%	0,50%	0,75%	1,00%

Risicobeheersing

Treasuryrisico's worden in het algemeen onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's, valutarisico's en beschikbaarheidsrisico's. Binnen de Utrechtse financieringssituatie zijn met name rente- en kredietrisico's relevant.

Renterisico

Renterisico's worden binnen de Wet fido onderscheiden in het renterisico van de vlottende schuld en het renterisico van de vaste schuld. Voor beide soorten geldt binnen de Wet fido een eigen norm:

Het renterisico van de vlottende schuld: kasgeldlimiet.

Behoudens bijzondere marktomstandigheden is kortlopende financiering goedkoper dan langlopende financiering, maar heeft als risico dat de rentelasten meer aan fluctuaties onderhevig zijn. Om die reden is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren: de kasgeldlimiet. Hiermee wordt voorkomen dat de fluctuatie van de korte rente een te grote invloed heeft op het niveau van de rentelasten in het begrotingsjaar. De limiet wordt uitgedrukt in een percentage van het begrotingstotaal (8,5%). Uit onderstaande tabel blijkt dat de kasgeldlimiet van gemeente Utrecht voor het jaar 2018 ruim 125 miljoen euro zal bedragen.

Tabel 6 Kasgeldlimiet

Bepaling kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal aan lasten (incl. toevoeging reserves)	1.473,5
Percentage conform Wet Fido	8,5%
Kasgeldlimiet 2018	125,2

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Het financieerbeleid is er op gericht om, vanwege de lagere rentelasten, de ruimte van de kasgeldlimiet zoveel mogelijk te benutten.

Het renterisico van de vaste schuld: de renterisiconorm.

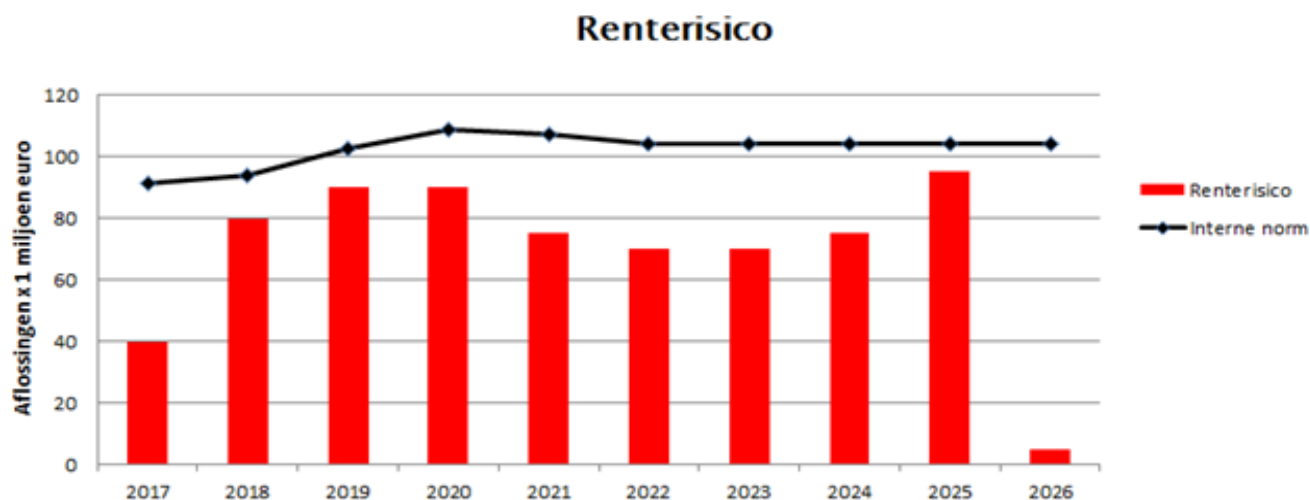
De Wet fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter of gelijk aan 1 jaar. Met de renterisiconorm biedt de Wet fido een richtsnoer om renteaanpassingen van financieringen en beleggingen goed in de tijd te spreiden. Het doel daarvan is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm per jaar niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal.

Tabel 7 Renterisiconorm

Bepaling wettelijke renterisiconorm	
Begrotingstotaal	1.473,5
Percentage conform Wet Fido	20,0%
Renterisiconorm 2018	294,7

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

In meerjarenperspectief kan het renterisico van de Utrechtse langlopende leningenportefeuille als volgt grafisch worden weergegeven.

Grafiek 2 Weergave renterisico periode 2017-2026.

In deze grafiek is ook de interne renterisiconorm (zie tabel 4) tot uitdrukking gebracht die aanmerkelijk strenger gesteld is dan wettelijk is toegestaan. Deze interne norm is namelijk gebaseerd op 10% van de stand van de leningenportefeuille. Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het renterisico voor 2018 80 miljoen euro bedraagt. Dat is binnen de eigen en daarmee dus ook ruim binnen wettelijke norm. Volgens de grafiek doen de maximale renterisico's zich voor in de jaren 2019, 2020 en 2025. Die bedragen liggen ver onder het niveau dat wettelijk is toegestaan (zie uitkomst tabel 7).

Kredietrisico

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het directe risico dat wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente verstrekte geldleningen. Daarnaast is een kredietrisico verbonden aan gemeentelijke borgstellingen.

Verstrekte geldleningen

De gemeente Utrecht heeft uit hoofde van de publieke taak een aantal leningen verstrekt aan lokaal opererende organisaties. Op deze leningen loopt de gemeente kredietrisico.

De restant hoofdsom van de verstrekte geldleningen zal per eind 2018 naar verwachting circa 67 miljoen euro bedragen. Deze leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 8 Verstrekte geldleningen

Omschrijving	Verwachte restant hoofdsom per eind 2018		Risicoprofiel
A Leningen waarvoor beleidsregels zijn vastgesteld			
• Startersleningen uitbesteed via SVn	25.000		Laag
• Restauratie- en energieleningen uitbesteed via URF/NRF	5.642		Laag
• Leningen particuliere woningverbetering via SVn	762		Laag
• Kredietbankleningen	500		Laag
B Leningen die in een ver verleden zijn verstrekt en die langzaam uitlopen			
• Leningen Hoog Catharijne gekoppeld aan erfpachtsovereenkomsten	15.980		Laag
• Diversen	10		Laag

Omschrijving	Verwachte restant hoofdsom per eind 2018	Risicoprofiel
C Overige leningen		
• Regentesseschool	231	Laag
• Stichting Stadsschouwburg	1.145	Middel
• Stichting Bibliotheek	1.869	Laag
• Stichting Energie Transitie	5.550	Laag
• Stichting Verduurzaming gebouwde omgeving	32	Hoog
• Stichting Utrecht Natuurlijk	21	Laag
• Stichting Muziekpaleis (kredietfaciliteit, max. 16 miljoen euro)	3.700	Middel
• Stichting Centraal Museum (kredietfaciliteit, max. 4,7 miljoen euro)	1.000	Middel
• Huurders Stads Kantoor (1):		
• Victas (of rechtsopvolger)	122	Hoog
• Rijksgebouwendienst	3.409	Laag
• SV Rivierwijkers	135	Laag
Subtotaal Financiële activa	65.108	
D Leningen met een bijzondere vorderingsstatus		
• Ovast Rijnvliet BV	1.800	Hoog
Totaal	66.908	

Bedragen zijn in duizenden euro's.

(4) Dit betreft een vordering op huurders vanwege niet-terugvorderbare BTW. Deze compensatie is geregeld via de huurcontracten en heeft een looptijd van tien jaar

Voor de leningen met een hoog risicoprofiel zijn deels afzonderlijke risicovoorzieningen opgenomen of wordt deels rekening gehouden in het gemeentebrede risicomodel voor de bepaling van de noodzakelijke omvang van de algemene reserve.

Gewaarborgde geldleningen

Borgstellingen kunnen op twee manieren voorkomen:

1. Directe borgstelling
2. Achtervang

Bij directe borgstellingen staat de gemeente jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door lokale organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken die veelal activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Bij borgstellingen in de sfeer van sport kan er sprake van zijn dat de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) als mede-borg optreedt. In dat geval wordt het risico gezamenlijk gedragen.

Achtervang houdt in dat de gemeente, al dan niet samen met het Rijk, een rol speelt in de zekerheidsstructuur van een waarborgfonds, bijvoorbeeld de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Door deze structuur kunnen instellingen die bij het waarborgfonds aangesloten zijn tegen de laagst mogelijke rente lenen. Mede vanwege de strenge toelatingscriteria en periodieke toetsing door het fonds loopt de gemeente hierbij een lager risico dan bij directe borgstellingen. Betrokkenheid van waarborgfondsen betekent dat de borgstelling wordt gedeeld. In dat geval is de netto geborgde schuld lager dan de restant hoofdsom van de lening.

Blijkens onderstaande tabel wordt per eind 2018 met betrekking tot gewaarborgde geldleningen een totaal netto geborgd bedrag verwacht van circa 521 miljoen euro.

Tabel 9 Gewaarborgde geldleningen

Omschrijving/categorie	Verwachte restant hoofdsom per eind 2018	Verwacht netto geborgd bedrag per eind 2018	Netto geborgd in % van totaal
Directe borgstellingen			
Organisaties volkshuisvesting en monumenten	12.165	11.948	
Maatschappelijke- en zorginstellingen	13.423	13.423	
Sportorganisaties	4.046	3.063	
Subtotaal directe borgstellingen	29.634	28.433	5,5%
Achtervang in waarborgfondsen			
Waarborgfonds Sociale Woningbouw (1)	1.968.750	492.188	94,5%
Waarborgfonds Eigen Woningen (uitvoerder Nationale Hypotheekgarantie) (2)	n.n.b.		
Totaal	1.998.384	520.622	100,0%

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

- (1) Het hierboven weergegeven netto geborgde bedrag is gewaardeerd op 25% van de door het WSW geborgde restantsom. Deze 25% betreft het zogenoemde schadegemeentedeel. Op dit moment wordt in G4-verband samen met VNG, WSW en het Ministerie van BZK gezocht naar een wijze waarop gemeenten eenduidig het WSW-achtervangrisico in begroting en jaarrekening tot uitdrukking kunnen brengen. Op dit moment wijkt dat tussen gemeenten onderling namelijk sterk af. De verwachting is dat dit advies in het najaar van 2017 beschikbaar komt. In dat geval kan hiermee rekening worden gehouden bij de opstelling van komende jaarrekeningen en begrotingen.
- (2) Gemeenten zijn per 1-1-2011 uit de WEW-achtervang getreden. Voor NHG-garanties die tot dat moment zijn afgegeven blijft de gemeente nog wel aanspreekbaar. De tot 2011 afgegeven Utrechtse NHG's kenden per eind 2015 een oorspronkelijke hoofdsom van circa 1,8 miljard euro. Het WEW heeft geen informatie beschikbaar waaruit blijkt hoeveel daarvan nog openstaat.

Zowel WSW als WEW geven elk jaar een meerjarenprognose af met betrekking tot het mogelijke beroep op de achtervang. Gezien de eigen garantievermogens van beide fondsen wordt dat risico vooralsnog als nagenoeg nihil ingeschat.

Over het algemeen is het risicoprofiel van de direct gewaarborgde geldleningen laag. Een verhoogd risico doet zich voor bij de volgende waarborgen:

	Verwacht netto geborgd per eind 2018	Risico
• Nationaal Restauratiefonds Revolving fund	1,78 miljoen euro	Middel
• NRF Monumentenzorg	6,94 miljoen euro	Middel
• Stichting Rijnvliet	0,69 miljoen euro	Hoog

Op grond van het Kader geldverstrekkingen dient per nieuw gewaarborgde geldlening een aparte risicovoorziening te worden ingericht, tenzij de betreffende post wordt meegenomen in het gemeentelijke risicomodel. Wij informeren u afzonderlijk indien het risicoprofiel van verstrekte leningen en van verstrekte waarborgen op leningen zich ongunstig ontwikkelt.

Voor verdere specificatie verwijzen wij naar de Staat van Gewaarborgde geldleningen (bijlage).

Beschikbaarheidsrisico

In het betalingsverkeercontract met haar huisbankier heeft de gemeente Utrecht een kredietfaciliteit van 80 miljoen euro afgesproken op de lopende rekening courant. Bovendien heeft de gemeente, vanwege haar overheidskredietwaardigheid, nagenoeg onbeperkte toegang tot zowel de geld- als de kapitaalmarkt. Het beschikbaarheidsrisico kwalificeren wij daarmee als nagenoeg nihil.

Kasmanagement

Het betalingsverkeer van Utrecht vindt volledig plaats vanuit Interne Bedrijven. Dit betreft het beheer van het gemeentelijke rekeningstelsel, het coördineren van bevoegdheden en het verrichten van feitelijke betalingen. ABN Amro Bank N.V. is huisbankier van de gemeente Utrecht. Naast ABN Amro heeft de gemeente betalingsverkeerrelaties met de Bank Nederlandse Gemeenten en Rabobank.

Saldobeheer

Vanuit het centrale beheer verzorgt Interne Bedrijven de gemeentelijke saldoregulatie. Saldoregulatie houdt in dat tekorten of overschotten in rekening courant op dagelijkse basis worden aangevuld respectievelijk uitgezet en wel zodanig dat het gemeentelijke banksaldo zoveel mogelijk naar nul wordt gestuurd, dit rekening houdend met de wettelijke bepalingen inzake kasgeldlimiet en de Regeling Schatkistbankieren. Zoals hiervoor opgemerkt beschikt de gemeente Utrecht over een kredietfaciliteit van 80 miljoen euro bij ABN Amro. Dat bedrag mag zij 'rood' staan. Desondanks worden de transacties die nodig zijn om het saldo aan te vullen veelal op de geldmarkt gedaan omdat de rentecondities daar doorgaans gunstiger zijn dan op de reguliere rekening courant. Zoals reeds aangegeven onder het kopje Renteontwikkelingen geldt momenteel een negatieve rente voor geldmarkttransacties. De gemeente krijgt dus geld toe als zij leent. Er wordt niet verwacht dat deze situatie op korte termijn sterk zal veranderen.

Schatkistbankieren

Op grond van de Regeling Schatkistbankieren dienen decentrale overheden eventuele overtollige geldmiddelen in 's Rijks Schatkist aan te houden, dit met uitzondering van een zeker drempelbedrag. Uit onderstaande tabel blijkt dat het drempelbedrag voor 2018 5,7 miljoen euro bedraagt.

Tabel 10 Schatkistbankieren

Bepaling drempelbedrag			
Begrotingstotaal aan lasten	1.473,5		
Waarvan:		Relevant percentage	Opbouw drempelbedrag
1 ^e schijf	500,0	0,75%	3,75
2 ^e schijf	973,5	0,20%	1,95
Drempelbedrag Schatkistbankieren voor 2018			5,70

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Uit het voorgaande is echter duidelijk geworden dat de gemeente voornamelijk aan de opnemende kant zit. Een situatie van (tijdelijk) overtollige middelen wordt dus niet verwacht. Dit betekent dat het berekende drempelbedrag in de praktijk weinig relevantie zal hebben.

Bedrijfsvoering

De gemeente Utrecht organiseert zich gemakkelijker en vanzelfsprekender rondom de opgaven die zich aandienen. Dat doen we samen met inwoners en partners in de stad. De bedrijfsvoeringfuncties zorgen er, met hun ondersteunende werkzaamheden voor, dat het primaire proces slimme oplossingen kan bedenken en resultaten kan boeken.

Algemeen

Utrecht blijft in stevig tempo groeien. Tussen 2010 en 2016 steeg het aantal inwoners van ruim 307.000 naar ongeveer 339.000. En het inwoneraantal van Utrecht stijgt naar verwachting verder tot 425.000 inwoners in 2040. Onze ambitie is met de groei, gezond stedelijk leven te realiseren voor iedereen. Dat vraagt om samenwerking tussen inwoners, partners en de gemeente Utrecht als overheidsorganisatie. Om de groei van de stad te kunnen realiseren zijn slimme oplossingen en innovaties nodig. We moeten nieuwe oplossingen vinden voor en experimenteren met bijvoorbeeld bereikbaarheidsvraagstukken. Daarnaast ook voor het omgaan met schaarse ruimte en voor opleidings-, en arbeidsmarktvraagstukken. Onze inzet moet gericht zijn op publieke (meer)waarde om ervoor te zorgen dat Utrecht een stad blijft voor alle Utrechters.

Voor deze nieuwe oplossingen is een brede blik nodig, gericht op samenwerking binnen en buiten de eigen organisatie en de professionaliteit om tot efficiënte en effectieve oplossingen te komen.

Wij organiseren ons gemakkelijker rond de opgaven in de stad

De organisatievernieuwing 'Via B' is afgerond met als resultaat dat wij op een andere manier sturen en organiseren; we werken anders samen met elkaar en met de stad. We creëren meer ruimte voor eigen verantwoordelijkheid en het lerende vermogen van de organisatie. Via B heeft ons dichterbij en meer in de stad gebracht. Het heeft ons ontvankelijker gemaakt voor initiatieven uit de maatschappij. Dit constateert ook de visitatiecommissie. Het is tijd voor de volgende stap. Onze organisatiestrategie blijft open, wendbaar, scherp en betrouwbaar. De schaa sprong die de stad maakt en nog gaat maken vraagt om een gedeelde strategie, een scherpe analyse en een gezamenlijke aanpak. Met de volgende stap onder de titel 'Utrecht Centraal' leggen we een groter accent op de opgaven in de stad, en het gemakkelijker organiseren rondom deze opgaven. Niet één keer, maar dag in dag uit. Datgene wat in de stad gerealiseerd moet worden staat centraal en bepaalt met wie (binnen en buiten) en op welke manier we aan de slag gaan. Het maakt dus niet uit in welk organisatieonderdeel je werkt of waar het budget zit. Daar waar het systeem (structuur, processen of procedures) voor medewerkers belemmerend werken in het gemakkelijk organiseren rondom opgaven, worden deze belemmeringen weggenomen. Als gemeente Utrecht kiezen we hierbij bewust onze eigen rol, als hoeder van de publieke waarde Terug naar de bedoeling met meer focus op resultaat en effect. Dat is het perspectief waar we aan werken. Werken vanuit de opgave vraagt om een gedeeld beeld daarvan. In 2018 willen we de Agenda Utrecht vanuit de strategie 'Gezond stedelijk leven' verder uitwerken en daar met onze bestuurlijke en maatschappelijke partners op verschillende schaalniveaus gericht aan werken. De opgave centraal stellen betekent ook dat we de samenleving begrijpen en goed weten wat er nodig is. Dat vraagt nog meer dan nu verbinding en samenwerken met inwoners. We willen meer leren van onze vele experimenten met participatie. We doen dat o.a. door nog dit jaar nog een evaluatie te maken van de afgelopen periode, door dit te agenderen voor de coalitie onderhandelingen, door het leren van organisatie, college en raad te organiseren.

Ambtenaar 3.0

Medewerkers hebben hiervoor alle kwaliteiten nodig die voorheen ook nodig waren, zoals betrouwbaarheid en legitimiteit. Maar ook kwaliteiten die voortvloeien uit de nieuwe opgaven zoals kunnen samenwerken met inwoners en maatwerk bieden daar waar nodig. Kwaliteiten om de complexere opgaven te realiseren, om met initiatieven om te kunnen gaan, om een goede gesprekspartner te zijn voor (professionele) belanghebbenden, om het college volledig te kunnen adviseren en om publieke waarde scherp in beeld te houden. Iedereen is daarbij nodig. We willen daarom gericht investeren in de ontwikkeling van al onze medewerkers. Dat gaat daarbij bijvoorbeeld over het functioneren in netwerkstructuren en het goed adviseren van het bestuur ten behoeve van belangenafweging en

besluitvorming. Maar ook bijvoorbeeld het vergroten van digivaardigheid. De huidige opleidingen, zoals de Urban Professional, het MD programma en de opleidingen voor trainees, worden daarop meer gericht. Waar nodig voegen we aanbod toe. Dit alles overigens in het besef dat de belangrijkste leerschool de dagelijkse praktijk is.

De organisatie is steeds beter in staat de langere termijn ontwikkelingen te vertalen naar consequenties voor competenties en kennis van medewerkers. Strategische personeelsplanning is hierbij het belangrijkste instrument en staat stevig op de agenda. Daardoor anticiperen we tijdig op veranderingen, om zo formele reorganisaties en overplaatsbaarheid van medewerkers te voorkomen. We zijn doorlopend in gesprek met elkaar en met de medezeggenschap om aan deze nieuwe manier van (organisch) ontwikkelen handen en voeten te geven.

Dereguleren

Deregulering is één van de pijlers van de doorontwikkeling van de bedrijfsvoering. Hiermee versimpelen wij regels, procedures, formulieren en systemen. Ook in 2018 willen wij zaken eenvoudiger en meer ondersteunend maken om zo meer ruimte te creëren voor de kerntaken van onze professionals, ons gemakkelijker te kunnen organiseren rond de opgave en daardoor de dienstverlening aan de stad te verbeteren. De blik naar buiten.

Met tal van initiatieven en experimenten, variërend van een experiment rond verlof(registratie), organisch ontwikkelen in plaats van reorganiseren en versimpeling van de inkoopprocedure geven we hier concreet invulling aan. Alle initiatieven dragen, daar waar het zinvol is, bij aan minder regels, minder administratieve lasten, meer verantwoordelijkheid bij medewerkers, klantvriendelijke benadering en/of simpelere procedures.

Inclusieve organisatie

Ons streven is om de samenstelling van ons personeelsbestand een betere spiegel van de stad te laten zijn. Dat maakt het gemakkelijker voor anderen om met ons samen te werken en andersom. In onze organisatie is iedereen welkom en moet iedereen zich thuis kunnen voelen. Om dit te realiseren gebruiken wij de strategische personeelsplanning (SPP), het traineeprogramma, de Jongerenpool en creëren wij plekken voor mensen met een arbeidsbeperking; we evalueren de verlengde proef anoniem solliciteren en dragen zorg voor diversiteit in selectiecommissies. De ontwikkelingen in automatisering en robotisering hebben consequenties voor ons personeel. Dat geldt vooral voor de groep met een MBO achtergrond, met name op administratief gebied. Door tijdige bij- en omscholing, aanpassen van functies, stimuleren van flexibele inzetbaarheid combineren we goed werkgeverschap met het realiseren van de doelstellingen in de stad.

Vanuit de Participatiewet heeft de gemeente in haar rol als werkgever de opgave om in 2026 in totaal rond de 150 plekken te hebben gecreëerd voor mensen met een arbeidsbeperking. Tot en met juli 2017 zijn hiervan 55 plaatsingen gerealiseerd. Wij werken verder aan de realisatie van het aantal werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking.

Wij innoveren

Innovatie helpt ons verder met slimme oplossingen voor het realiseren van de opgaven uit de stad die zich aandienen. Ruimte om te kunnen experimenteren in onze organisatie en ook daarbuiten heeft daarom een belangrijke impuls gekregen. We willen van al die experimenten gericht leren, meer resultaten boeken en deze borgen. De verworven kennis willen we meer bundelen en gericht inzetten. Hierbij houden we gezamenlijk, intern en extern de bedoeling van de opgaven in de stad voor ogen. Innovatie met informatie biedt hierbij uitstekende kansen om de schaa sprong van de stad aan te kunnen. We werken hiervoor nauw samen met het bedrijfsleven en onderwijsveld en we koppelen kennis van studenten en docenten aan opgaven en uitdagingen in onze organisatie. Het betreft onderwijs op alle niveaus: ROC, HU, HKU, UU. Vanuit de onderwijsinstellingen is er een sterke inzet op kennisvalorisatie; het benutten van kennis in de praktijk.

Innoveren met informatie

In 2018 werken we verder aan digitale innovatie met als focuspunten: open data, ontsluiting van alle gemeentelijke data via één kaartmodel, de ontwikkeling van een Utrechtse data-economie voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Innovatie koppelen we aan de complexe maatschappelijke opgaven waarmee Utrecht de komende jaren te maken krijgt.

Om de Utrechtse data-economie verder te laten groeien, ontwikkelen we samenwerkingsverbanden met publieke en maatschappelijke partners (onder meer Universiteit Utrecht, Hogeschool van Utrecht, RIVM, TNO). We bundelen data, menskracht en producten die partijen in verschillende combinaties met elkaar ontwikkelen. Dit doen we op het gebied van (onder meer) duurzame energieproductie, gezonde mobiliteit, verbetering van de luchtkwaliteit, armoedepreventie, slimme distributie en logistiek en monitoring. In 2018 ontwikkelen we door met het Utrechtse open stedelijke dataplatform (City Innovation Platform), om met partijen samen te werken aan ontsluiting en het gebruik van data. We werken verder aan ons digitale loket. We streven naar dienstverlening waarbij inwoners slechts één keer hun informatie hoeven te verstrekken. We zetten hiervoor de landelijk voorgeschreven basisregistraties Adressen, Personen en Bedrijven in.

Wij innoveren de audit- en interne controle functie, door onder meer gebruik te maken van data en automatiseringshulpmiddelen. De data-gedreven aanpak van audit en interne controle heeft al de eerste successen opgeleverd. Zo heeft de eerste pilot met het subsidiesysteem tot resultaten geleid die ook bruikbaar bleken bij de accountantscontrole. Tevens zijn we er in geslaagd een systeem op te zetten waarin radargegevens gekoppeld zijn aan de gegevens van de gemeente. Daardoor is de controle op de volledigheid van de inning van het havengeld sterk verbeterd en vereenvoudigd.

In 2018 gaan we verder na of er meer koppelingen met externe databronnen tot stand gebracht kunnen worden, waardoor de controle op de volledigheid van de inning van opbrengsten in ander processen ook verder kunnen verbeteren.

We sluiten aan bij de ontwikkeling van de Digitale Agenda 2020 die in VNG verband is ingezet. 'Samen doen wat samen kan' is het motto waaronder gemeenten hun krachten als meest nabije overheid voor inwoners en ondernemers bundelen. We leveren hier een actieve bijdrage zowel in de organisatie als in de concrete pilots en projecten. Dit raakt aan onze dienstverlening en de bijbehorende informatievoorziening.

Digitaal werken

Er zijn grote stappen gezet op het gebied van digitaal werken. Vanaf 1 januari 2017 zijn we volledig overgestapt op digitaal werken en hebben we formeel afscheid kunnen nemen van papieren documenten. In 2018 werken wij verder aan het verbeteren van digitaal werken waarbij we zorgen dat informatie beter toegankelijk wordt en de digivaardigheden van medewerkers toenemen.

Om de dienstverlening aan inwoners en bedrijven te verbeteren werken we gericht verder aan het optimaliseren van onze bedrijfsprocessen via een zaakgerichte aanpak en leiden we onze gebruikers verder op in het gebruik van de digitale middelen. Ook breiden we bestaande basisvoorzieningen zoals de digitale handtekening en het digitaal scannen uit zodat processen sneller en met minder fouten worden uitgevoerd. Hiermee hoeven uitgaande stukken niet langer te worden geprint, ondertekend en weer ingescand, en kunnen digitale scans in onder andere financiële processen zoals E-facturatie automatisch verwerkt kunnen worden.

Privacy en informatieveiligheid

Met de in 2017 beschikbaar gestelde middelen zijn voor inwoners en bedrijven vaste aanspreekpunten wat betreft Privacybescherming en Informatiebeveiliging binnen de organisatieonderdelen gerealiseerd. Deze medewerkers geven uitvoering aan de operationele plannen die zijn vastgesteld voor hun specifieke organisatieonderdeel.

Zowel centraal als decentraal wordt veel aandacht besteed aan bewustwording over privacy en informatiebeveiliging. Utrecht zet haar eigen kanalen en netwerk in om dit onderwerp regelmatig op de agenda te zetten.

We onderzoeken op welke manier de burger direct aan de bron van diens gegevens kan staan en zo inzicht heeft waarvoor de gegevens worden gebruikt (datazelfbeheer) en binnen de wettelijke kaders hij/zij daarover zeggenschap kan uitoefenen.

Uiterlijk 25 mei 2018 voldoen we aan de gewijzigde Europese privacywetgeving, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) ook bekend als General Data Protection Regulation (GDPR). Een projectgroep zorgt voor het implementeren van de wijzigingen die hiervoor noodzakelijk zijn.

De Functionaris voor de Gegevensbescherming ziet toe op de naleving van de wet- en regelgeving over gegevensbescherming. We werken aan de implementatie van de nieuwe verantwoordingseisen die zijn vastgelegd in de "Eenduidige Normantiek Single Information Audit (ENSIA)". Binnen ENSIA wordt de verantwoordingssystematiek over de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie

Grootschalige Topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet) gebundeld. De eerste resultaten hiervan staan in de verantwoording over 2017. Bevindingen bijvoorbeeld uit de accountantsverklaring verwerken we zo snel mogelijk en ten minste binnen bestaande geldende termijnen.

Open Data

Wat betreft open data gebruiken we 2018 om nog meer opgavegericht open data te gebruiken. We nemen hiervoor stedelijke opgaven als vertrekpunt en zetten daarbij open data als middel in. Daarnaast is het van belang om te sturen op meer volume van datasets maar de opgavegerichte aanpak effectiever is om de meerwaarde van open data aan te tonen. In 2017 is een begin gemaakt bij enkele organisatieonderdelen met het automatisch publiceren van datasets en dit zal worden uitgebreid naar andere organisatieonderdelen. Standaardisatie van open datasets is een continue doelstelling waar we aan blijven werken.

De informatiecommissaris werkt verder aan actieve openbaarheid van informatie, bijvoorbeeld door in te zetten op tekstanalyse en het automatisch herkennen en onleesbaar maken van privacygevoelige informatie. In 2017 zijn daar een aantal pilots mee gestart binnen de gemeente. Hiermee wordt het voor de gemeente veel makkelijker en laagdrempeliger om informatie beschikbaar te stellen. Daarnaast is de informatiecommissaris ook bezig met het verrijken van raadsinformatie (locatie en thema) en het verbeteren van WOB informatie (doorzoekbaarheid en dashboards). Bij deze trajecten zijn actief de wensen en behoeften vanuit de stad opgehaald, dit zal gecontinueerd worden in 2018.

Kwaliteit van de informatie

Als gevolg van de vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is in deze paragraaf een aantal nieuwe indicatoren opgenomen. Met ingang van 2018 vraagt het BBV een aanpassing van de berekening van de omslagrente (van 4% naar 2%) die met een begrotingswijziging (budgettair neutraal) in de begroting 2018 zal worden verwerkt.

Er is een nieuwe technische infrastructuur geïmplementeerd van onze financiële administratie. Dit leidt tot meer gebruiksgemak en een verbeterde informatievoorziening. Wij gaan die informatievoorziening integraal opzetten door de informatie van de verschillende bedrijfsvoerings-onderdelen in samenhang te presenteren. Dankzij de nieuwe infrastructuur kan tevens snel worden voldaan aan gewijzigde informatiebehoefte, bijvoorbeeld ten behoeve van nieuwe wetgeving zoals op het gebied van de Vennootschapsbelasting.

Wij presenteren op onze website maandelijks onze betalingsdiscipline:

<https://www.utrecht.nl/ondernemen/aanbestedingen/veelgestelde-vragen-en-tips/>. In principe wordt een factuur zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen 30 dagen betaald.

De aanbevelingen om de informatievoorziening bij de jaarrekening en de begroting te verbeteren, die uit de raadsaudits van de programma's Duurzaamheid en Jeugd voortkomen, zullen wij uitvoeren.

Wij kopen rechtmatig duurzaam en innovatief in

Duurzaamheid heeft vele gezichten. In elke inkoop nemen we in ieder geval minstens 5% social return op, waarbij de invulling in dialoog met de opdrachtnemer wordt bepaald. De invulmogelijkheden zijn breed, van leerlingen tot doelgroep Banenafpraak, van uitkeringsgerechtigden tot inzet van sociale ondernemers.

In elke inkoop kijken we naar de maximaal haalbare en best passende duurzaamheid. Dit kan zijn op het gebied van internationale arbeidsvoorwaarden, maar ook hergebruikte producten inkopen of hoge milieueisen. Daar waar proportioneel, stellen we eisen aan de bedrijfsvoering van de leverancier, zoals het bepalen van een CO2 footprint. In het laatste kwartaal van 2017 presenteren wij een actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. Hierin zullen wij ook nieuwe aanvullende indicatoren opnemen om op dit thema te sturen, waarbij naast inspanning ook resultaat wordt gemonitord.

We gaan het gebruik van Marktplaats030 verder uitbreiden, om voor relatief kleine, eenvoudige repeterende aankopen, het MKB ook kansen te bieden op het uitvoeren van een opdracht van de gemeente. We gaan hierin ook specifiek in op kansen voor startende ondernemingen.

Mede naar aanleiding van het Accountantsrapport 2016 borgen wij door middel van een aantal maatregelen dat de gemeentelijke aanbestedingen overeenkomstig de Europese regelgeving plaats zullen vinden.

Wij sturen scherp op de omvang van de organisatie en externe inhuur

Halverwege 2017 heeft de gemeente Utrecht een toegestane formatie van 3779 fte en een bezetting van 3681 fte. Sinds eind 2016 (3678 fte) is de formatie met 104 fte toegenomen. We werken aan het omzetten van externe inhuur in flexibel inzetbare mensen in vaste dienst.

De besluiten tot aanpassing van het beleid in de voorjaarsnota, zoals de uitvoering van de ruimtelijke strategie en maatschappelijke investeringen in de stad, zullen niet allemaal door slimmer werken kunnen worden opgevangen. De besluiten zullen in 2018 en later op enkele plekken in de organisatie tot selectieve formatieve groei leiden. De exacte invloed op de formatie is op dit moment nog niet aan te geven.

Van de onderstaande besluiten in de Voorjaarsnota 2017 zijn de volgende formatieve gevolgen aangekondigd voor 2018:

Programma	Onderwerp	Fte
Algemene Ondersteuning	Organisatieontwikkeling	1
	Arbeidsgehandicapten (tijdelijke formatie)	1
	Audit en Interne Controle	1
	Doorwerking Bijstand	1
Werk en Inkomen	Doorwerking Bijstand	1
Maatschappelijke Agenda	Veiligheid (inzet T&H)	1-2
	Volksgesondheid (toename aantal kinderen)	4-6
	Werk en Inkomen (toenemend beroep op regelingen)	7-9
	Maatschappelijke Ondersteuning (snel groeiende buurten)	3-5
		19-26

Een krimp of een groeiend takenpakket wordt met heldere afspraken over formatiebeheer en plafond externe inhuur in control gehouden. Voor de volgende collegeperiode werken wij uit wat de groei van de stad betekent voor de omvang van de organisatie (zowel formatief als externe inhuur), als onderdeel van het in de Voorjaarsnota 2017 aangekondigde nieuwe groeikader.

Doelstellingen bedrijfsvoering

Indicator	Toelichting	Doelstelling 2018
Personeel		
Mobiliteit	We werken aan een grotere wendbaarheid van de medewerkers om hun kwaliteit te behouden, te bevorderen en daar in te zetten waar die het meest nodig is. Met mobiliteit meten we de in-, door en uitstroom.	Interne mobiliteit: 10%.
Stages	De gemeente Utrecht wil als werkgever kansen creëren voor jongeren. Dit doen we ook in de vorm van het aanbieden van stage- en werkervaringsplekken. Stagiairs brengen een binding met het onderwijs en zo blijft de organisatie ook op deze wijze op de hoogte van vernieuwingen in actuele kennis en ontwikkelingen. Door stageplaatsen aan te bieden beïnvloeden we bovendien ons imago als werkgever onder jongeren in positieve zin.	Minimaal 250 reguliere stageplaatsen.
Verzuim	Het verzuim in Utrecht daalt. We willen het verzuim met specifieke acties verder terugdringen, met name bij de organisatie-eenheden waar het	5,7% inclusief langdurig verzuim

Indicator	Toelichting	Doelstelling 2018
	verzuim hoger is dan de gestelde norm. Dit met acties die gericht zijn op voorkomen van uitval.	
Organisatie		
Inhuur externen	Externe inhuur is: de uitvoering tegen betaling van werkzaamheden onder dagelijkse leiding en verantwoordelijkheid van een bij de gemeente Utrecht in dienst zijnde opdrachtgever door een private organisatie met winstoogmerk door middel van het inzetten van personele capaciteit en deskundigheid zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen Utrecht en de daarbij ingezette personen aan te grondslag ligt. Deze definitie wordt ook bij andere gemeenten gebruikt.	48 miljoen euro
Financiën		
Adequaate budgetbeheer	Onze budgetrapportages en prognoses moeten zoveel mogelijk overeenkomen met de verantwoording, dat betekent namelijk dat wij in control zijn. Afwijkingen zijn beperkt en worden in de bestuursrapportage (Berap) gemeld.	Maximaal 3% afwijking van de kosten per programma tussen het geprognostiseerd resultaat (geraamd resultaat) bij de laatste Berap en de verantwoording.
IPM		
Continuïteit en beschikbaarheid van ICT-systemen	We optimaliseren onze processen en de informatiehuishouding op basis van de ambities rondom dienstverlening, participatie, bedrijfsvoering en het nieuwe werken. Tijdens deze innovatie zorgen we er voor dat de bedrijfskritische systemen beschikbaar zijn en de continuïteit blijft gewaarborgd.	<i>Beschikbaarheid:</i> de basisinfrastructuur is voor 99% beschikbaar met uitzondering van vooraf geplande werkzaamheden. <i>Continuïteit:</i> de bedrijfskritische systemen zijn 24/7 beschikbaar voor gebruik met uitzondering van vooraf geplande werkzaamheden.
Open data	We gaan meer datasets publiceren. Hierbij zoeken we de samenwerking op met andere organisaties zodat meer informatie gemakkelijker beschikbaar komt en zoveel mogelijk mensen en organisaties hiervan kunnen profiteren.	600 datasets beschikbaar op het open data platform, dataplatform.nl .
Informatiebeveiliging	Als norm voor informatiebeveiliging hanteert de gemeente Utrecht de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). De resultaten van de ENSIA-audits worden hiervoor als onderbouwing te gebruiken.	Voldoen aan de BIG
Juridische zaken		
Zorgvuldige Juridische procedure	Zorgvuldige procedures worden niet alleen van ons verwacht, maar zorgen er ook voor dat aanvullende kosten worden voorkomen.	In elke juridische procedure (bezwaar, beroep, hoger beroep) geldt dat maximaal 20% gegrond wordt verklaard.
Verminderen beroepzaken	Wij willen het aantal beroepzaken terugdringen door de kwaliteit van de bezwarenzaken te	Tegen alle afgeronde bezwarenzaken wordt in maximaal

Indicator	Toelichting	Doelstelling 2018
	verbeteren, zowel op inhoud als communicatie.	15% van de gevallen beroep aangetekend.
Afhandelen klachten	Wij blijven onze klachtafhandeling verder verbeteren. We adviseren pro-actief (in plaats van toetsing achteraf) om resultaten sneller te bereiken en juridische risico's te voorkomen. We ontwikkelen en implementeren een kort en bondig concernkader voor contractbeheer. We zorgen ervoor dat alle contracten in een contractregister worden vastgelegd.	Van alle ontvangen klachten, gaan jaarlijks maximaal 10% van de klagers naar de Nationale Ombudsman.
Inkoop		
Naleving inkoopregels	De naleving van de aanbestedingsregels vinden wij belangrijk; burgers en opdrachtnemers moeten kunnen vertrouwen op rechtmatigheid. Daarom laten we het gehele inkoopproces vanaf het begin tot eind (contract) jaarlijks controleren op basis van 20 willekeurige facturen.	Achttien van de twintig onderzochte inkooptrajecten kennen geen onrechtmatigheid.
Plaatsingen Social return on Investment	Bij het inschrijven op aanbestedingen vragen we de opdrachtnemer om ter waarde van een percentage van de opdrachtsom een inspanning te plegen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (kansen op) werk te bieden. Dit heet SROI: Social return on Investment. Het Werkgevers Service Punt (WSP) verzorgt de plaatsingen bij de opdrachtnemers.	800 plaatsingen en 100.000 euro omzet bij sociale ondernemers
Circulair inkopen	Circulair inkopen betekent het inkopen van materialen van hergebruikt materiaal of van producten die gemakkelijk hergebruikt kunnen worden. Idealiter leidt dit tot meer werkgelegenheid. In maart 2014 ondertekenden we de overeenkomst met de EBU waarin we ons committeerden aan 10% circulair inkoopvolume in 2020.	5% van het aanbestedingsvolume is circulair.
Duurzaam inkopen	We classificeren alle aanbestedingen naar duurzaamheids-ambitieniveau: • ambitieniveau 1: basis: wettelijke/landelijke minimumeisen opgenomen; • ambitieniveau 2: redelijk: de milieucriteria hebben een onderscheidend vermogen; • ambitieniveau 3: vooruitstrevend: oplossing voegt ook waarde toe aan omgeving; het hoogst haalbare (bijv. circulair; vergaande afspraken over internationale arbeidsvoorwaarden). In de commissiebrief op Motie M2015/125 is de methode toegelicht.	In 70 % van de GWW (grond, weg- waterbouw) opdrachten > 0,200 miljoen euro gaan we werken met het ambitieweb.

Verplichte Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken zijn er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Voor het programma stedelijke ontwikkeling is dit:

Indicator	Eenheid	Waarde 2018
Formatie	Fte per 1000 inwoners	11,08 fte
Bezetting	Fte per 1000 inwoners	10,80 fte
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	1015 euro
Externe inhuur	Kosten in % van de totale loonsom + totale kosten externe inhuur	15,3 %
Overhead	% van de totale lasten	10,9%

Verbonden Partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Dit zijn onder andere gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen die een publiek belang behartigen en waarvan de aandelen geheel of gedeeltelijk in het bezit van de gemeente zijn. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. De verbonden partijen van de gemeente in 2018 komen hierna aan de orde. Het gemeentelijke beleid met betrekking tot verbonden partijen is vastgelegd in de nota verbonden partijen, die in het najaar 2015 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het beleggen van een publieke taak bij een andere organisatie heeft als gevolg dat geen directe democratische controle kan plaatsvinden door de gemeenteraad. Politiek-bestuurlijk ingrijpen geschiedt getrapt. Bovendien heeft de gemeente niet altijd een meerderheidsstem in de andere organisatie. Om het primaat van de gemeenteraad zoveel mogelijk te waarborgen wordt gekozen voor terughoudendheid, met name bij gemeenschappelijke regelingen. Hoofregel is dan ook 'nee, tenzij...' daar waar het om beleidsrijke onderwerpen gaat, die directe democratische legitimering vragen. Onderdeel van de nota is ook een nieuw afwegingskader. Bij het aangaan van een verbinding dient dit afwegingskader altijd vooraf aan het college van B en W en/of de gemeenteraad te worden voorgelegd.

Gemeenschappelijke regelingen

Afvalverwerking Utrecht (AVU)

Doel en organisatie

Doel: Het inzamelen en verwerken van afval.

Publieke taak: Ja

Deelnemers: Overige gemeenten provincie Utrecht: Amersfoort, Baarn, De Bilt, De Ronde Venen, Bunnik, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vianen, Woerden, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling

Standplaats: Soest

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Ja

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: Ja

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018 (jaarrekening 2016)	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	nihil	nihil
Vreemd vermogen	14.100	14.100

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	6.600	6.600	6.6000	6.600
Opgenomen in VP/GR begroting	6.600	6.600	6.600	6.600
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: Nihil

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Ja

Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap (BghU)

Doel en organisatie:

Doel: het uitvoeren van de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken in een gemeenschappelijke regeling uit oogpunt van kwaliteit, continuïteit en efficiency.

Publieke taak: Ja

Deelnemers: Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Nieuwegein, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug en Zeist, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regelingen.

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Ja

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: Ja

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	377	377
Vreemd vermogen	5.250	5.250

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	6.874	6.865	6.865	6.865
Opgenomen in VP/GR begroting	6.874	6.865	6.865	6.865
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: bij de Voorjaarsnota 2017 is de bijdrage van Utrecht in de begroting in overeenstemming gebracht met de meerjarenbegroting van de BghU.

(Prognose) resultaat: Nihil

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Ja

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn er ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: niet van toepassing

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: niet van toepassing

GGD regio Utrecht (GGDrU)

Doel en organisatie

Doel: De GGD regio Utrecht verricht in de Wet Publieke Gezondheid beschreven taken voor ruim 1,3 miljoen inwoners van 26 Utrechtse gemeenten in de Provincie Utrecht, waaronder de Gemeente Utrecht. De precieze afspraken met de gemeente Utrecht staan verwoord in het arrangement Publieke Gezondheid dat de gemeenteraad in 2013 heeft vastgesteld.

Publieke taak: Ja

Deelnemers: De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, IJsselstein, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vianen, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg en Zeist.

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling

Standplaats: Zeist

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: nee

Financiën

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Ja

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: Ja

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	2.214	2.183
Vreemd vermogen	11.319	11.419

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	1.600	1.600	1.600	1.600
Opgenomen in VP/GR begroting	1.600	1.600	1.600	1.600
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil.

(Prognose) resultaat: nihil

Risico's:

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee (wel in Begroting GGDrU)

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: niet van toepassing

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Niet van toepassing

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: niet van toepassing

Het Utrechts Archief (HUA)

Organisatie en doel

Doel: Het verwerven, bewaren en beschikbaar stellen van de ruim 30 kilometer archieven van de gemeenten Utrecht en Nieuwegein, de provincie Utrecht en de archieven van het Rijk in de provincie Utrecht en een omvangrijke collectie beeldmateriaal en bibliotheek over Utrecht. Via digitale dienstverlening, de studiezaal en het publiekscentrum stelt HUA de collectie ter beschikking aan de burger voor onderzoek, educatie en cultuurbeleving. Daarnaast is Het Utrechts Archief toezichthouder en kennispartner bij het informatiebeheer van de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en verschillende decentrale overheden.

Publieke taak: Ja

Deelnemers: De minister van OCW en de Gemeente Utrecht in de gemeenschappelijke regeling.

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is in 2017 een geactualiseerde gemeenschappelijke regeling van kracht geworden. In 2013 sloot HUA een dienstverleningsovereenkomst voor vijf jaar met de Provincie Utrecht. In de tweede helft van 2017 zal beslist worden over de voortzetting van de dienstverlening. De Provincie Utrecht levert een financiële bijdrage aan HUA voor het beheer en te beschikking stellen van de archieven van het provinciaal bestuur. Met de gemeente Nieuwegein bestaat een dienstverleningsovereenkomst voor de periode 2011-2020.

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	3.974	4.414
Vreemd vermogen	1.000	1.000
Bedragen zijn in duizenden euro's		

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	2.860	2.860	2.860	2.860
Opgenomen in VP/GR begroting	2.860	2.860	2.860	2.860
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting: Bijdrage zal stijgen op basis van de vastgestelde index

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Ja

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: Ja

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Ja

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Nee

Het Utrechts Archief (HUA) beheert de grootste collectie publiek toegankelijke archieven, gedrukte werken, films, foto's, tekeningen en prenten over Utrecht, waaronder de archieven van de Gemeente Utrecht. In 2018 werkt HUA naast de reguliere dienstverlening aan de verdere digitale ontsluiting van de collectie. HUA voegt zo'n 500.000 scans toe aan de online collectie. Met de hulp van honderden vrijwilligers zal HUA de Utrechtse doop- trouw- en begraafboeken en de 19e eeuwse Utrechtse bevolkingsregisters nader toegankelijk maken. De website www.hetutrechtsarchief.nl ontwikkelt verder naar een digitale studiezaal met nieuwe online diensten. Ter voorbereiding hierop neemt HUA de volledige collectie in 2018 op in een nieuw collectiebeheersysteem. Het publieks- en educatieprogramma voorziet in twee tijdelijke tentoonstellingen en een uitgebreid activiteitenprogramma. De vaste expositie wordt in de periode 2017-2019 vernieuwd op basis van een nieuw concept. De aankomende jaren wordt overbrenging van digitaal overheidsarchief naar het e-Depot een regulier werkproces. In samenwerking met HUA worden de betreffende documentmanagementsystemen van de gemeente Utrecht de komende jaren aangesloten op de e-Depot. Omdat de volledige capaciteit van het gemeentelijke archiefdepot is benut, zal vanaf 2018 depotruimte gehuurd worden bij het Gelders Archief. Via het opleidingsplan zal HUA investeren in de competenties van de medewerkers in een lerende organisatie.

Deze ontwikkelingen en eventuele beleidsintensiveringen zullen in beginsel budgettair neutraal worden uitgevoerd door herprioritering van middelen, het effectiever en efficiënter organiseren van bestaande taken en het realiseren van synergie (zie ook meerjarenbegroting HUA 2018 -2021)

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: niet van toepassing, want wettelijke verplichting.

Plassenschap Loosdrecht

Organisatie en doel

Doel: Ontwikkeling en beheer van de Loosdrechtse plassen en de daarbij behorende terreinen en vaarwegen.

Publieke taak: Ja

Deelnemers: De Provincies Utrecht en Noord Holland en de gemeenten Utrecht, Stichtse Vecht en Wijdemeeren.

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	1.581	1.451
Vreemd vermogen	4.255	6.181

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	167	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Opgenomen in VP/GR begroting	167	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Verschil	0	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: -/-0,017 miljoen euro

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Ja

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: Ja

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

In 2018 wordt verder vorm gegeven aan de uitvoering van de business case Loosdrechtse Plassen, ten behoeve van een doorontwikkeling van het recreatiegebied, gebaseerd op behoud en versterking van de natuur en landschappelijke- en recreatieve waarden. De verwachting is dat de activiteiten ten behoeve van routes in het gebied in 2018 onder gebracht worden bij een provincie breed werkend routebureau. De activiteiten van het routebureau worden bekostigd via het Plassenschap en passen binnen het reguliere budget van het schap.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Nee

Recreatieschap Stichtse Rijnlanden

Organisatie en doel

Doel: Ontwikkeling, beheer en toezicht van regionale recreatieterreinen en routestructuren voor wandelen, fietsen, varen en paardrijden in de gemeenten die deelnemen aan het recreatieschap.

Publieke taak: Ja

Deelnemers: Provincie Utrecht en de gemeenten Utrecht, de Bilt, Houten, Nieuwegein, IJsselstein, Woerden, Stichtse Vecht en Lopik.

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	5.244	4.373
Vreemd vermogen	4.850	5.706

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	856	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Opgenomen in VP/GR begroting	856	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Verschil	0	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: -/- 0,260 miljoen euro

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Ja

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: Ja

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

Een belangrijke ontwikkeling is de mogelijke toetreding van de gemeente Ronde Venen tot het Recreatieschap Stichtse Groenlanden. De besluitvorming over de toetreding is in het najaar van 2017 voorzien. De toetreding van de gemeente Ronde Venen met als inbreng de Vinkeveense Plassen vindt plaats als een separaat programma waarvoor de gemeente Ronde Venen financieel aansprakelijk blijft. Het Ontwikkelingsplan van het programma van Stichtse Groenlanden wordt in het najaar van 2017 herijkt; het Ontwikkelplan vormt de basis voor de investeringen op recreatieterreinen, waarbij de leidraad is dat investering bijdragen aan inkomsten voor het recreatieschap.

De verwachting is dat de activiteiten ten behoeve van routes in het gebied in 2018 onder gebracht worden bij een provincie breed werkend routebureau. De activiteiten van het routebureau worden bekostigd via het programma van Recreatieschap Stichtse Groenlanden en passen binnen het reguliere budget van het schap.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Nee

Regionale uitvoeringsdienst (RUD)

Organisatie en doel

Doel: Het verlenen van milieuvergunningen en toezicht en handhaven van milieuregels.

Publieke taak: Ja

Deelnemers: Provincie Utrecht en de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht en Woudenberg

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	ja
Wettelijke verplichting	ja	ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: niet van toepassing

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	1.265	1.222
Vreemd vermogen	1.530	1.585

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	1.285	1.285	1.285	1.285
Opgenomen in VP/GR begroting	1.278	1.278	1.278	1.278
Verschil	7	7	7	7

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Loon- en prijscompensatie berekening over 2018.

(Prognose) resultaat: 49 duizend euro

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Ja

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: Ja

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Ja

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

In 2018 is er een transitie van lump sum naar outputfinanciering.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Nee

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Organisatie en doel

Doel: Uitvoeren van taken op het terrein van de risicobeheersing en de voorbereiding op rampen en crises, uitvoeren van brandweezorg (bestrijding en preventie) en uitvoeren van geneeskundige hulpverleningsorganisatie (GHOR).

Publieke taak: Ja

Deelnemers: Alle 26 gemeenten in de Provincie Utrecht. De politie Midden-Nederland is met een convenant verbonden aan de Veiligheidsregio.

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: niet van toepassing

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	5.616	5.443
Vreemd vermogen	31.888	40.729

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	23.231	23.096	23.072	23.072
Opgenomen in VP/GR begroting	23.083	23.190	23.063	22.896
Verschil	148	-94	9	176

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Er is een verschil in verwerken loon- en prijscompensatie tussen de VRU en Gemeente. Daarnaast fluctueren de budgetten jaarlijks afhankelijk van de ijkpuntscores in het verdeelmodel. Via technische wijzigingen passen we jaarlijks het gemeentebudget hierop aan.

(Prognose) resultaat: 0

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Ja

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: Ja

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Ja

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: niet van toepassing

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

Zo Ja, welke.

Er zijn ontwikkelingen als het gaat om het gebruik van de brandweerpanden. De gemeente stelt de repressieve huisvesting aan de VRU beschikbaar om niet. Daarbij is tevens besloten dat beheer, onderhoud en exploitatie in principe bij de gemeenten liggen. Over het beheer en onderhoud 2018 worden nog nadere afspraken tussen VRU en gemeente gemaakt.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: niet van toepassing

Vennootschappen en coöperaties

BIRGIT

Doel en Organisatie

Doel: De coöperatie BIRGIT heeft tot doel om voor Nederlandse gemeenten te voorzien in ICT-toepassingen ten behoeve van digitale dienstverlening en bedrijfsvoering. De coöperatie richt zich hierbij op het verwerven, (door)ontwikkelen, beheren en leveren van de voorzieningen.

Publieke taak: Ja

Deelnemers: Gemeente Rotterdam, Gemeente Den Haag en de Gemeente Utrecht

Juridische vorm: Coöperatie U.A.

Standplaats: Rotterdam

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	66	66
Vreemd vermogen	147	147
Bedragen zijn in duizenden euro's		

Bijdrage van de gemeente Utrecht:

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	200	200	200	200
Opgenomen in VP/GR begroting	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Verschil	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Bedragen zijn in duizenden euro's				

Toelichting op verschil: De jaarlijkse bijdrage wordt jaarlijks vastgesteld door de ledenvergadering. Voor 2018 en verder is dit besluit nog niet vastgesteld

(Prognose) resultaat: Nihil

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Ja

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Ja

Coöperatieve Vereniging Wego4it U.A.

Organisatie en doel

Doel: Het ontwikkelen en verrichten van administratieve en informatietechnologische ondersteuning aan de deelnemende gemeenten op het terrein van werk, inkomen en zorg. Daardoor verbetert de dienstverlening aan de inwoners en wordt de effectiviteit en doelmatigheid van de uitvoerende organisaties van de deelnemende gemeenten vergroot.

Publieke taak: Nee

Deelnemers: Gemeenten Utrecht, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag

Juridische vorm: vereniging in coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid

Standplaats: Den Haag

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen	Nog niet bekend	Nog niet bekend

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	2.046	2.106	2.106	2.106
Opgenomen in VP/GR begroting	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil

Het bestuur van Wigo4it stelt de begroting 2018 van Wigo4it eind 2017 vast. Het exacte aandeel van de gemeente Utrecht in deze begroting is op dit moment nog niet bekend.

We prognosticeren voor 2018 een hogere bijdrage aan Wigo4it dan de huidige bijdrage voor 2017. Bij de eerste bestuursrapportage 2017 is besloten het doel van de reserve Werk en Inkomen te verbreden naar de (aanvullende) kosten Wigo4it en uitvoeringskosten Professional Portal Innovatie (PPI). Bij de begrotingswijziging in 2018 wordt het bedrag voor de contributie Wigo4it opgehoogd conform de beoogde contributie volgens de vastgestelde begroting van Wigo4it.

(Prognose) resultaat

Voor 2018 wordt voor Wigo4it een resultaat van nihil verwacht.

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Ja

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

Wigo4it voert voor de betrokken gemeenten ook het Innovatieprogramma Professional Portal (PPI) uit. Het innovatieprogramma zorgt voor stijgende kosten van de beheerorganisatie van Wigo4it. Door de ICT-vernieuwing zijn er mogelijkheden voor selfservice voor burgers, ontbureaucratisering door geautomatiseerde gegevensuitwisseling in de keten en voor snellere en betere dienstverlening door het standaardiseren en automatiseren van processen.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: niet van toepassing

GEM Kanaleneiland CV

Organisatie en doel: OO ruimte

Doel: Zorgdragen voor het in exploitatie brengen en (doen) ontwikkelen en realiseren casu quo renoveren van onroerende zaken in Centrumgebied Kanaleneiland.

Publieke taak: Nee

Deelnemers: Gemeente Utrecht, Mitros Aska Beheer BV, Portaal Onroerend Goed Beheer BV en Heijmans Vastgoed BV.

Juridische vorm: Commanditaire vennootschap
Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Nee
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Nee
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	2.500	2.500
Vreemd vermogen	nihil	nihil

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht:

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	0	0	0	0
Opgenomen in VP/GR begroting	0	0	0	0
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Bestuurlijk belang

De GEM Kanaleneiland CV is een commanditaire vennootschap, waar de zeggenschap gelijk is verdeeld over de vier samenwerkingspartners.

Financieel belang

Het financiële belang bestaat uit de inbreng in het maatschappelijk kapitaal van 1 miljoen euro. Aan de aandeelhouder Utrecht Vernieuwt BV wordt in de tweede helft van 2017 een uitkering gedaan van 0,371 miljoen euro gedaan, zodat per 1-1-2018 de inbreng van het maatschappelijk kapitaal voor de gemeente nog 0,629 miljoen euro bedraagt. Het door de CV uit te keren bedrag zal via Utrecht Vernieuwt B.V. aan de gemeente worden doorgestort.

Ontwikkelingen

Als gevolg van de economische ontwikkelingen is besloten een deel van de opgave niet te realiseren door sloop-nieuwbouw, maar door renovatie van bestaand onroerend goed. De planning is alle voorgenomen overdrachten in 2018 af te ronden. Het krediet bij de BNG (externe financiering) is inmiddels geheel afgelost. Een risico in de planning is het mogelijk kraken van de nog over te dragen woonruimten. Dat zou kunnen leiden tot (een) juridische procedure(s) ter ontruiming van de woonruimte(n), welke procedure(s) kosten met zich kan/kunnen brengen.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

Als gevolg van de economische ontwikkelingen is besloten een deel van de opgave niet te realiseren door sloop-nieuwbouw, maar door renovatie van bestaand onroerend goed. De planning is alle voorgenomen overdrachten in 2018 af te ronden. Het krediet bij de BNG (externe financiering) is inmiddels geheel afgelost. Een risico in de planning is het mogelijk kraken van de nog over te dragen woonruimten. Dat zou kunnen leiden tot (een) juridische procedure(s) ter ontruiming van de woonruimte(n), welke procedure(s) kosten met zich kan/kunnen brengen.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Nee

GEM Beheer BV Kanaleneiland

Organisatie en doel

Doel van GEM Beheer BV Kanaleneiland is het deelnemen in of directie voeren over andere vennootschappen of deelnemingen. Kanaleneiland BV is beherend vennoot van GEM Kanaleneiland CV. Daardoor is zij hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van GEM Kanaleneiland CV.

Publieke taak: Nee

Deelnemers: Gemeente Utrecht, Mitros Aska Beheer BV, Portaal Onroerend Goed Beheer BV en Heijmans Vastgoed BV.

Juridische vorm: rechtspersoon (besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid).

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Nee
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Nee
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	40	40
Vreemd vermogen	40	40

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	0	0	0	0
Opgenomen in VP/GR begroting	0	0	0	0
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing:/Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: nee

Bestuurlijk belang

De GEM Kanaleneiland CV is een commanditaire vennootschap, waar de zeggenschap gelijk is verdeeld over de vier samenwerkingspartners.

Financieel belang

Het financiële belang bestaat uit de inbreng in het maatschappelijk kapitaal van 0,010 miljoen euro

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

Zijn er ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Nee

Op basis van de in 2016 geactualiseerde grondexploitatie blijkt dat de gehele gebiedsafwikkeling door zal lopen tot medio 2020. De vennootschap is inmiddels niet meer afhankelijk van externe financiering.

De BV zal naar verwachting in 2020 worden ontmanteld.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: niet van toepassing

GEM Vleuterweide BV

Organisatie en doel

Doel: Uitvoeren van grondexploitatie Vleuterweide.

Publieke taak: Nee

Deelnemers: GEM Vleuterweide Beheer CV.

Juridische vorm: Besloten vennootschap

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	400	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdragen van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	0	0	0	0
Opgenomen in VP/GR begroting	0	0	0	0
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: niet van toepassing

Bestuurlijk belang

De GEM Vleuterweide Beheer CV is voor 100% aandeelhouder in GEM Vleuterweide Beheer BV. De helft van de aandelen GEM Vleuterweide CV is van Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht. Alle aandelen in Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht zijn in het bezit van de gemeente Utrecht.

Financieel belang

Het financiële belang bestaat uit de inbreng in het maatschappelijk kapitaal van 20.000 gulden..

Ontwikkelingen:

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

De BV zal naar verwachting in 2018 ontmanteld worden.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: niet van toepassing

GEM Vleuterweide CV

Organisatie en doel

Doel: Uitvoeren van grondexploitatie Vleuterweide.

Publieke taak: Nee

Deelnemers: Vestam Vleuterweide BV Amsterdam, Ballast Nedam Vleuterweide BV Nieuwegein, ASR Vastgoedontwikkeling BV Utrecht, AM Deelnemingen Grondbedrijf BV Utrecht en Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht. De wethouder grondzaken vertegenwoordigt de gemeente Utrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht.

Juridische vorm: Commanditaire Venootschap

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	3.300	0
Vreemd vermogen	6.000	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	0	0	0	0
Opgenomen in VP/GR begroting	0	0	0	0
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: niet van toepassing

Bestuurlijk belang

De gemeente Utrecht is voor 100% aandeelhouder in Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht. Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht heeft de helft van de aandelen GEM Vleuterweide CV. De andere helft van de aandelen is verdeeld over de vier andere partijen, Geen van de partijen heeft meer dan 20% van de aandelen in bezit. Voor het nemen van besluiten moet 80% van de aandeelhouders voor zijn.

Financieel belang

Het financiële belang bestaat uit de inbreng in het maatschappelijk kapitaal van 4.000.000 gulden. Aan de aandeelhouder Vleuten-De Meern Zelfstandig BV wordt naar verwachting een uitkering gedaan van 23 miljoen euro. Dit bedrag wordt vervolgens aan de gemeente uitgekeerd. Dit bedrag is opgenomen in de grondexploitatie Leidsche Rijn en is gemeld in het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling. Het bedrag is inmiddels volledig als voorlopige uitkering verwerkt.

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

De CV zal naar verwachting in 2018 ontmanteld worden.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: niet van toepassing

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Organisatie en doel

Doel: De NV Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Dat leidt voor de inwoners tot zo laag mogelijke kosten voor maatschappelijke voorzieningen.

Publieke taak: Nee.

Deelnemers: Staat der Nederlanden, Provincies, gemeenten en een hoogheemraadschap.

Juridische vorm: Naamloze (structuur)vennootschap.

Standplaats: Den Haag.

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee.

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	4.500.000	4.500.000
Vreemd vermogen	149.500.000	149.500.000

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage aan de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	450	450	450	450
Opgenomen in VP/GR begroting	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Verschil	450	450	450	450

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Gemeente Utrecht bezit 1,37% van de aandelen. Aandeelhouders ontvangen jaarlijks een winstuitkering (dividend). De omvang daarvan is afhankelijk van het financieel resultaat. Het is niet gebruikelijk dat NV's een winstuitkering in hun begroting ramen.

(Prognose) resultaat: Hierover kan voor 2018 (en latere jaren) nog geen uitspraak worden gedaan.

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Ja, de gemeente heeft zowel een bestuurlijk als een financieel belang.

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: Ja.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee.

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: niet van toepassing

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja.

Zo Ja, welke. Onzekere ontwikkeling financieel resultaat en daarmee onzekere winstuitkering voor gemeente. Het resultaat staat onder invloed van een verwachte achterblijvende kredietvraag, een aanhoudend lage rente en stijgende bedrijfslasten om te voldoen aan toenemende (Europese) wet- en regelgeving.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee.

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Nee

NV REMU-houdster

Organisatie en doel

Doel: houden van aandelen in REMU NV

Publieke taak: Nee

Deelnemers: Provincie Utrecht, gemeente Utrecht en gemeente Amersfoort

Juridische vorm: Naamloze Vennootschap

Standplaats: Bilthoven

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	1.400	1.400
Vreemd vermogen	100	100
Bedragen zijn in duizenden euro's		

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	0	0	0	0
Opgenomen in VP/GR begroting	0	0	0	0
Verschil	0	0	0	0
Bedragen zijn in duizenden euro's				

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: niet van toepassing

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

In 2018 zal duidelijk zijn of de NV alsnog een beroep zal doen of kunnen gaan doen op een nabetalingsregeling indien NV ENECO zal worden verkocht. De houdstermaatschappij is van oordeel dat NV ENECO verkoop van het bedrijf voor 31 december 2010 zelf onmogelijk heeft gemaakt door op te komen tegen het splitsgebod (elektriciteitsnet en levering). Hierdoor is een beroep op een eventuele nabetaling zoals contractueel overeengekomen geblokkeerd. ENECO is inmiddels volledig in het ongelijk gesteld als het gaat om het bestrijden van het splitsingsgebod.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: niet van toepassing

NV Vitens

Organisatie en doel

Doel: maken en leveren van drinkwater voor bedrijven en inwoners in het verzorgingsgebied

Publieke taak: Ja, Gemeente Utrecht is evenwel zelf niet verplicht om aandeelhouder te zijn

Deelnemers: vijf provincies

Juridische vorm: Naamloze Vennootschap

Standplaats: Zwolle

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	526.300	525.700
Vreemd vermogen	1.223.800	1.233.900

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	0	0	0	0
Opgenomen in VP/GR begroting	0	0	0	0
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: 13 miljoen euro.

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's:

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

Zo Ja, welke. In 2018 zal een dividendvoorstel volgen 0,90 cent per aandeel, in plaats van € 3,22 per aandeel in 2017. Het resultaat is in elk geval beduidend lager dan in 2017 (48,5 miljoen euro). Dit komt door de werking van de WACC. Het uit te keren dividend aan aandeelhouders is door de wetgever gekoppeld aan de renteontwikkeling. Het resultaat van de onderneming is verlaagd als gevolg van de verlaging van de drinkwatertarieven.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: niet van toepassing

NV Maatschappij tot Stadsherstel Utrecht

Organisatie en doel

Doel: Verwerven, restaureren en exploiteren van monumenten. De Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel N.V. richt zich vanaf de oprichting met name op restauratie en behoud van voor de markt incurante objecten. Voorbeelden daarvan zijn het Doelenhuis, de voormalige Brandweerkazerne Korte Minrebroederstraat, woningcomplex De Zeven Steegjes en Molen De Ster. De NV houdt belangrijke monumenten in stand, om die reden is de gemeente Utrecht sinds de oprichting van de NV in 1985 aandeelhouder. Het bezit van de NV omvat op dit moment 217 wooneenheden en 42 bedrijfs-/kantoorruimten.

Publieke taak: Nee

Deelnemers: De gemeente Utrecht is sinds de oprichting 1985 aandeelhouder.

Juridische vorm: Naamloze Vennootschap

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	12.800	12.800
Vreemd vermogen	8.700	8.700

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	0	0	0	0
Opgenomen in VP/GR begroting	0	0	0	0
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: De prognose is dat het bedrijfsresultaat de komende jaren een constant niveau laat zien en er een gelijkwaardig dividend wordt uitgekeerd.

Is het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroten en verantwoordt (BBV) nagevolgd: Nee

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee.

Toelichting: In het jaarverslag 2016 is er een geplaatst aandelenkapitaal van 9,0 miljoen euro. De overige reserves bedragen 4,6 miljoen euro. De waarde van het vastgoedbezit van de NV is 21,7 miljoen euro. De langlopende schulden (financiering aankoop en restauratie van panden) bedragen 7,7 miljoen euro. Qua exploitatie sloot het boekjaar 2016 met een positief resultaat van 1 miljoen euro, inclusief een eenmalige boekwinst van 0,2 miljoen euro, op verkoop van vastgoed. Het resultaat 2016 na belastingen is 0,7 miljoen euro. Op basis van deze cijfers is er geen risico.

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financieel belang

De Gemeente Utrecht bezit voor 0,9 miljoen euro aandelen en ontvangt daarvoor 5% dividend.

Er is zowel sprake van bijdragen van en -aan de gemeente Utrecht. De gemeente Utrecht draagt met 0,9 miljoen euro aan aandelen bij aan het eigen vermogen ten behoeve van de jaarlijkse exploitatie van de NV; daar tegenover staat dat de NV jaarlijks dividend uitkeert. Tot op heden bedraagt het dividend ieder jaar de beoogde c.q. maximaal 5%. Dit maximum aan dividend is gerelateerd aan de ideële doelstelling van de NV.

Ontwikkelingen:

Zijn er ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Niet concreet, wel kan de NV in de komende jaren nieuwe projecten ontwikkelen.

Zo Ja, welke: Nog geen concrete projecten bekend.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee. De NV is een solide organisatie met een zorgvuldig investeringsbeleid.

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Instandhouden van beschermde monumenten is een publiek belang. De NV kan net als iedere andere eigenaar van een monument voor restauratie van gemeentelijk monumenten een restauratiefinanciering aangaan uit Utrechts Restauratiefonds. Voor Rijksmonumenten kan een lening bij het Nationaal Restauratiefonds worden afgesloten of kan voor onrendabele monumenten een Rijkssubsidie worden verkregen. Voor wat betreft regelgeving is de gemeente bij de uitvoering van projecten door de NV betrokken vanuit de publieke taak op het gebied van vergunningverlening en bouwtoezicht.

Utrecht Vernieuwt BV

Organisatie en doel

Doel: het als commanditaire vennoot deelnemen in commanditaire vennootschappen dan wel participeren in publiek-/private samenwerkingsverbanden met de herstructurering van de Gemeente Utrecht als doel.

Publieke taak: Nee

Deelnemers: De gemeente is voor 100% aandeelhouder in Utrecht Vernieuwt BV.

Juridische vorm: rechtspersoon (besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid).

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Nee
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Nee
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	18	18
Vreemd vermogen	619	619

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	0	0	0	0
Opgenomen in VP/GR begroting	0	0	0	0
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee
Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Bestuurlijk belang

Utrecht Vernieuwt BV participeert als commandiet (stille vennoot) in de commanditaire vennootschap GEM Kanaleneiland (CV).

Financieel belang

Het financiële belang bestaat uit de inbreng in het maatschappelijk kapitaal van 0,018 miljoen euro

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja
Utrecht Vernieuwt B.V. participeert nu nog als commandiet (stille vennoot) in GEM Kanaleneiland C.V., welke laatstgenoemde vennootschap is opgericht ten behoeve van de gebiedsontwikkeling in het centrumgebied van Kanaleneiland. De gebiedsontwikkeling zal naar verwachting doorlopen tot medio 2020. Alsdan kan overwogen worden om Utrecht Vernieuwt BV te ontmantelen.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Nee

UW Holding BV

Organisatie en doel

Doel: Uitvoering van de taken Wet sociale werkvoorziening. UW Holding BV is een belangrijke partner bij de uitvoering van de Participatiewet.

Publieke taak: Nee
Betrokken: Gemeente Utrecht (100% aandeelhouder)
Juridische vorm: Besloten Vennootschap
Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	2.100	2.100
Vreemd vermogen	Nog niet bekend	Nog niet bekend

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	1.850	1.880	1.800	1.800
Opgenomen in VP/GR begroting	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Verschil				

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: De AvA stelt de begroting 2018 van UW Holding BV eind 2017 vast. Daarmee is de bijdrage van de gemeente Utrecht nog niet bekend. Naast de rijksbijdragen voor de uitvoering van de WSW verstrekt de gemeente een aanvullende bijdrage. In een bijeenkomst met de commissie Mens en Samenleving van 18 mei 2017 is gesproken over het Toekomstplan UW 2018-2022. Dit wordt momenteel uitgewerkt. Financieel uitgangspunt voor deze uitwerking is de structureel beschikbare 1,8 miljoen euro per jaar.

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Ja

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

Zoals hiervoor toegelicht wordt momenteel het Toekomstplan UW 2018-2022 uitgewerkt. Sinds het vaststellen van het Transitieplan 2014-2018 zijn de omstandigheden gewijzigd en is het speelveld voor UW veranderd. Dit maakt onder meer dat UW meer zal moeten krimpen dan in het Transitieplan uit 2014 was voorzien.

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: niet van toepassing

Wijkontwikkelingsmaatschappij Lombok BV

Organisatie en doel

Doel: Economische ontwikkeling in de wijk Lombok stimuleren door panden te kopen, te herstellen en te verhuren of verkopen om een grotere diversiteit aan ondernemingen te bewerkstelligen.

Publieke taak: Ja

Deelnemers: Gemeente Utrecht (95% aandelen), Van Rossum Makelaars, Plegt- Vos, Rabobank en B0-ex.

Juridische vorm: Besloten Vennootschap

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	2.416	2.416
Vreemd vermogen	5.650	5.650

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	0	0	0	0
Opgenomen in VP/GR begroting	0	0	0	0
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Nee

CV Wijkontwikkelingsmaatschappij (WOM) Noord West

Organisatie en doel

Doel: Het bevorderen van de stedelijke herstructurering in de wijk Noordwest in de gemeente Utrecht met het oog op verbetering van de leefbaarheid en de sociaaleconomische ontwikkeling in die wijk, alsmede het verkrijgen, vervreemden, bezwaren, ontwikkelen, beheren, verbeteren, exploiteren en verhuren van onroerende zaken en rechten waaraan deze zijn onderworpen, en ten slotte al hetgeen met het vorenstaande in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Het speerpunt van de WOM is gericht op verbeteren van de sociaaleconomische ontwikkeling van de Amsterdamsestraatweg.

Publieke taak: Nee

Deelnemers: Mitros en Gemeente Utrecht

Juridische vorm: Commanditaire Vennootschap

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	3.400	3.400
Vreemd vermogen	300	300

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	0	0	0	0
Opgenomen in VP/GR begroting	0	0	0	0
Verschil	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Bestuurlijk belang

De wethouder Economische Zaken. In de raad van commissarissen hebben Mitros en de gemeente Utrecht elk één stem.

Financieel belang

Mitros en de gemeente Utrecht hebben elk 1,566 miljoen euro bijgedragen aan het eigen vermogen van de CV. Mitros en de gemeente Utrecht hebben elk 0,009 miljoen euro bijgedragen aan het eigen vermogen van de BV.

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

De WOM verzorgt het onderhoud en int de huren. In 2017 zijn er drie winkels aangekocht die tezamen met twee al in bezit zijnde winkels worden verbouwd tot een vijftal woningen. De onrendabele top van deze verbouwing wordt afgedekt door een bijdrage uit de ontwikkelstrategie Amsterdamsestraatweg. Deze woningen worden vervolgens weer verkocht. In 2017 zijn er twee bovenwoningen verkocht

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Nee

Stichtingen en verenigingen

Vereniging parkmanagement Papendorp

Organisatie en doel

Doel: Onderhoud openbare ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden

Publieke taak: Ja

Deelnemers: erfpachters die lid zijn van de vereniging

Juridische vorm: vereniging

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee		

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018 op basis van 2016	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	975	975
Vreemd vermogen	81	81
Bedragen zijn in duizenden euro's		

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	356	356	356	356
Opgenomen in VP/GR begroting	356	356	356	356
Verschil	0	0	0	0
Bedragen zijn in duizenden euro's				

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Nee

Vereniging parkmanagement De Wetering - Haarrijn

Organisatie en doel

Doel: Onderhoud openbare ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden

Publieke taak: Ja

Deelnemers: erfpachters die lid zijn van de vereniging

Juridische vorm: vereniging

Standplaats: Utrecht

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee		

Financiën

Vermogen

	Prognose saldo 1/1/2018 op basis van 2016	prognose saldo 31/12/2018
Eigen vermogen	495	495
Vreemd vermogen	145	145

Bijdrage van de gemeente Utrecht

	2018	2019	2020	2021
Opgenomen in GU begroting	226	226	226	226
Opgenomen in VP/GR begroting	226	226	226	226
Verschil	0	0	0	0

Toelichting op verschil: Geen verschil

(Prognose) resultaat: Nihil

Is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing: Nee

Is het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) nagevolgd: niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het publieke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop), subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Nee

Vereniging van Eigenaren

Er bestaat de mogelijkheid dat Verenigingen van eigenaren waarin de gemeente Utrecht deelneemt in de rapportage van de verbonden partijen moeten worden opgenomen. De wetgeving is hier echter niet eenduidig in en ook op G4 niveau wordt hier verschillend mee om gegaan. Wij zijn dit daarom (juridisch) aan het onderzoeken en komen hier in de rapportage bij de jaarrekening op terug.

Grondbeleid

Doel van het grondbeleid

Het krachtenveld dat invloed uitoefent op de ontwikkeling van de stad wordt steeds complexer.

Bestaande en toekomstige bewoners willen meer inspraak en ondernemers willen actiever betrokken worden. En natuurlijk hebben ontwikkelaars, beleggers en corporaties hun inbreng. Deze ingewikkelde mix van visies, belangen en competenties vraagt om een goede regisseur van het ontwikkelproces.

De gemeente wil haar sturing versterken, door vanuit een regierol partijen samen te brengen en meer aandacht te geven aan bijzondere ambities die externe partijen niet zelf oppakken.

Deze gewenste rol heeft in combinatie met een aanzienlijke ambitie m.b.t. de voorgenomen bouwopgave in een (markttechnisch) veranderende omgeving geleid tot een herijking van het Grondbeleid. De complexiteit en omvang van de opgave vragen om een lokale overheid die zowel regisserend als uitvoerend kan handelen. Op locatieniveau wordt een afweging gemaakt t.a.v. het in te zetten grondbeleid. Situationele omstandigheden bepalen mede deze keuze.

In de Nota Grondbeleid "Regie op goede gronden" is de vastgestelde algemene beleidslijn: Regie voeren door te faciliteren waar het kan en te acteren waar het moet. De gemeente Utrecht kiest waar mogelijk voor een faciliterende rol en het sluiten van anterieure overeenkomsten om de gewenste regie te kunnen voeren. Dit sluit niet uit dat de gemeente in bepaalde situaties en op specifieke locaties kan overgaan tot het voeren van actief grondbeleid. In de Nota Grondbeleid worden de doelstellingen en uitgangspunten beschreven die de gemeente Utrecht hanteert wanneer gekozen wordt voor een actief grondbeleid. In 2017 is de nota Grondbeleid geactualiseerd.

De inzet van de vormen van grondbeleid en grondbeleidsinstrumenten is gericht op het binnen de gestelde doelen van ruimtelijke ordening en beleidssectoren realiseren van de gewenste verandering van het grondgebruik voor verschillende functies:

- met de gewenste (ruimtelijke) kwaliteit en kwantiteit van het grondgebruik (stedenbouwkundig programma)
- tegen een verantwoorde kosten-kwaliteitverhouding van het grondgebruik
- op de gewenste tijd en plaats
- op een efficiënte wijze
- met een financieel-economisch rendement

Instrumenten grondbeleid.

Het instrumentarium waarvan gebruik gemaakt kan worden bij het uitvoeren van het grondbeleid zijn, naast vrijwillige verwerving, onder meer voorkeursrecht, onteigening, kostenverhaal en erfpacht. Het beschikbare instrumentarium alsmede de bestuurlijke en ambtelijke bevoegdheden t.a.v. de inzet van het instrumentarium staan beschreven in de Nota Grondbeleid en het bijbehorende Verwervings- en taxatieprotocol. Met ingang van februari 2015 is besloten tot het in het vervolg verkopen van grond voor projecten waarin wonen de hoofdfunctie vormt. Met dit besluit is de algemene beleidslijn uit de huidige Nota Grondbeleid aangepast.

Actuele Ontwikkelingen

Rapportage voortgang grondexploitatieprojecten

Het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) met daarin de voortgang van de lopende grondexploitaties maakt onderdeel uit van de Voorjaarsnota. Onderdeel van deze rapportages is een vertrouwelijke met gedetailleerde informatie per grondexploitatieproject.

Bij de behandeling van de begroting wordt door middel van de peilstok actuele informatie vertrekt ten aanzien van de lopende grondexploitatieprojecten. Dit gebeurt aan de hand van de belangrijkste indicatoren, zoals de grondprijs, het aantal m2 kantoorruimte, de fasering van de woningmarkt (en eventuele noodzakelijk geachte herprogrammering), de rente en de mogelijke impact van andere ontwikkelingen/politieke keuzes. Naast de actuele informatie over de grondexploitatieprojecten bevat de peilstok ook informatie over de investeringsimpuls RSU en de voortgang van de woningbouwproductie. *De inhoudelijke ontwikkelingen binnen Leidsche Rijn, Stationsgebied en bestaand stedelijk gebied worden in het Programma Stedelijke Ontwikkeling toegelicht*

Lokale heffingen

In deze paragraaf gaan wij in op de lokale heffingen en onze voornemens voor 2018 op dit gebied. Lokale heffingen bestaan uit belastingen (paragraaf 2.8.2.) en retributies (paragraaf 2.8.3). Het kwijtscheldingbeleid is beschreven in de paragraaf over de belastingen. In paragraaf 2.8.4 wordt tot slot ingegaan op de toekomstige ontwikkelingen. In paragraaf 2.8.1 worden Meer detailinformatie is opgenomen in de diverse belastingverordeningen die gelijktijdig met deze begroting worden aangeboden. De verordeningen onroerende-zaakbelastingen wordt later in dit jaar aangeboden.

Beleidsindicatoren

Zoals in de Voorjaarsnota 2017 is aangegeven, is een viertal beleidsindicatoren met ingang van de Programmabegroting 2018 opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen. In de tabellen wordt het meest recente jaar waarover de gegevens beschikbaar zijn weergegeven, inclusief de twee daaraan voorafgaande jaren.

Indicator	Eenheid	Bron	2014	2015	2016
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	CBS	221	212	212

Indicator	Eenheid	Bron	2015	2016	2017
Demografische druk	%	CBS	48,8	48,5	48,3
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons-huishouden	In Euro's	COELO	668	671	672
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden ⁵	In Euro's	COELO	706	708	703

Belastingen

Belastingen zijn gedwongen bijdragen van de burger aan de gemeente. De opbrengsten komen in de algemene middelen van de gemeente, waardoor ze voor een uiteenlopend aantal doelen kunnen worden ingezet. Een uitzondering hierop vormen de rioolheffingen en de afvalstoffenheffing. Dit zijn algemene belastingen, maar de opbrengsten mogen alleen ingezet worden om de kosten te dekken die de gemeente voor het rioolstelsel en het inzamelen van afvalstoffen maakt.

Een gemeente mag alleen de belastingen heffen die in de wet zijn opgenomen. In veel gevallen heeft de wetgever de bevoegdheid nader ingekaderd door de belastingplicht en de grondslagen en heffingsmaatstaven in de wettekst op te nemen. Voor zover de wetgever dat niet heeft gedaan resteert er voor de gemeenten nog een (beperkte) vrijheid om dat zelf in te vullen.

Beleid tarieven

Uitgangspunt voor de tariefsvoorstellen is de beleidslijn vastgelegd in de nota lokale heffingen en in ons collegeprogramma, waarin we hebben afgesproken om belastingen met niet meer dan de inflatie te verhogen.

⁵ Voor 2017 is de Coelo rapportage Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2017 uit januari 2017 aangehouden. Deze wijkt af van de rapportage uit de Atlas Gemeenten van deze zelfde organisatie. Wij nemen met Coelo contact op om deze gegevens met elkaar in overeenstemming te laten zijn.

Overzicht tarieven en opbrengsten 2018

	Tarieven		Opbrengst	
	2017	2018	2017	2018
Onroerende-zaakbelastingen (*)			96.118	97.997
Eigenaren woningen	0,1054%	volgt		
Eigenaren niet-woningen	0,3232%	volgt		
Gebruikers niet-woningen	0,2611%	volgt		
Rioolheffing (**)			37.950	37.409
Aansluitrecht	220,22	214,49		
Afvoerrecht				
0 – 50.000 m3	1,72	1,63		
50.001 – 100.000 m3	1,66	1,57		
100.001 – 150.000 m3	1,54	1,46		
> 150.000 m3	1,39	1,31		
Afvalstoffenheffing (**)			30.133	31.589
Eenpersoonshuishouden	205,05	208,00		
Meerpersoonshuishouden	248,50	253,00		
Hondenbelasting			550	595
Per hond	73,56	74,52		
Per kennel	219,00	221,76		
Precariobelasting				
Terrassen, uitstallingen etc.	Diverse	Diverse	580	639
Vergunningen inname openbare grond (***)	Diverse	Diverse	350	350
Toeristenbelasting	5%	5%	1.641	2.181
Parkeerbelastingen (****)	Diverse	Diverse	25.862	26.322
Totaal			193.184	197.082

(*) opbrengst onroerende-zaakbelastingen inclusief aandeel ondernemersfonds

(**) opbrengst ná kwijtschelding. De cijfers rioolheffing en afvalstoffenheffing zijn inclusief de tariefsvoorstellen 2018, die verwerkt worden in de eerstvolgende begrotingswijziging 2018

(***) Deze categorie is met ingang van de begroting 2018 voor het eerst in deze tabel opgenomen. In de jaarrekening 2016 is deze categorie voor het eerst apart vermeld.

(****) het betreft de inkomsten exclusief off-street parkeren (garages).

Toelichting op de tarieven en opbrengsten

Onroerende-zaakbelastingen

Alle eigenaren van woningen en alle eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen onroerende-zaakbelasting. De grondslag van de belasting is de waarde van een woning of niet-woning. Deze waarde wordt elk jaar opnieuw vastgesteld.

Tarieven

De tarieven voor de onroerende-zaakbelastingen worden op een later moment in het jaar berekend, zodat uitgegaan kan worden van de meest actuele cijfers over de verwachte waardeontwikkeling.

Rioolheffing

Alle eigenaren van een perceel dat is aangesloten op het gemeentelijk rioleringsstelsel betalen een vast bedrag aan rioolheffing. Daarnaast betalen gebruikers die meer dan 250 m3 water afvoeren een

gebruikersbelasting afhankelijk van de afgevoerde hoeveelheid water. De opbrengst van de rioolheffing wordt gebruikt om invulling te geven aan de volgende gemeentelijke zorgplichten en taken:

- een veilige inzameling en transport van afvalwater naar de zuivering, zonder risico's voor bewoners of het milieu (zorgplicht afvalwater);
- het zodanig opvangen en verwerken van hemelwater (regenwater), dat wateroverlast wordt voorkomen (zorgplicht hemelwater);
- het voorkomen en verminderen van structurele grondwateroverlast door te hoge grondwaterstanden in de openbare ruimte (zorgplicht grondwater);
- het samen met de waterschappen realiseren van veilig, gezond en aantrekkelijk oppervlaktewater waarlangs het goed wonen, werken en recreëren is.

De ontwikkeling van de rioolheffingen volgt de kostenontwikkeling van de gemeentelijke rioleringsactiviteiten. De programmering van deze activiteiten is vastgelegd in de Nota Watertaken 2016-2019. Deze nota is vastgesteld op 25 juni 2015 door uw gemeenteraad.

Sinds 2013 is het tarief voor grootverbruik en voor eigenaren volledig kostendekkend. Sinds 2012 wordt 28,6% van de veegkosten gedekt uit de rioolheffing. In 2018 verwachten we een sterkere stijging van het aantal betalers, dan eerder geprognoseerd, door de groei van de stad. Zoals in de Voorjaarsnota 2017 is aangegeven leidt dit in 2018 tevens tot een daling van het tarief.

Het opleggen van aanslagen rioolheffingen verloopt zonder problemen. De splitsing in rioolaansluitrecht van eigenaren (naar een vast bedrag) en een rioolafvoerrecht van gebruikers (naar bedragen per kubieke meter afvalwater) is breed geaccepteerd.

Toelichting kostendekkendheid

Kosten

Kosten taakveld	€ 27.980	
Toegerekende kosten	€ 3.125	
Overhead	€ 2.810	
BTW	€ 3.494	
Kwijtschelding	€ 0	
Totale kosten		€ 37.409
Opbrengst heffingen		€ 37.409
Kostendekkendheid		100%

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft de wettelijke plicht om zorg te dragen voor het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen. De gemeente brengt afvalstoffenheffing in rekening aan de gebruiker van een perceel voor de verwijdering en verwerking van huishoudelijk afval. De afvalstoffenheffing is volledig kostendekkend.

In 2018 verwachten we voor 147.049 objecten afvalstoffenheffing te kunnen heffen, terwijl de verwachting is dat voor 13.000 huishoudens kwijtschelding verleend zal worden. In 2017 waren deze aantallen respectievelijk 143.669 en 13.676.

Voor 2018 is er besloten om het tarief voor een éénpersoonshuishouden met de index te laten stijgen minus een korting van €1 en het tarief voor een meerpersoonshuishouden met de index te laten stijgen. Met handhaving van de kostendekkendheid is dan een onttrekking aan de reserve van 98.000 euro noodzakelijk.

Conform amendement 2016/56 d.d. 10 november 2016 is in 2017 incidenteel geld beschikbaar gesteld om de bestrijding van het bijplaatsen van afval bij ondergrondse inzamelpunten (containers, IOP's) te intensiveren. In 2018 willen we deze intensivering structureel maken binnen de kaders van de afvalstoffenheffing. Door een sterkere groei van de stad, dan eerder geprognoseerd, en de daardoor te

verwachten hogere baten uit de afvalstoffenheffing is dit ook mogelijk. Bij de eerstvolgende begrotingswijziging zullen we dit ook in de begroting verwerken.

Toelichting kostendekkendheid

Kosten		
Kosten taakveld	€ 22.348	
Toegerekende kosten	€ 5.138	
Kwijtschelding	€ 2.967	
Overhead	€ 3.837	
BTW	€ 3.365	
Totale kosten		€ 37.655
Opbrengsten		
Baten heffingen	€ 34.557	
Onttrekking reserve	€ 98	
Opbrengst afval	€ 3.000	
Totale opbrengsten		€ 37.655
Kostendekkendheid		100%

Hondenbelasting

De houder van een hond betaalt hondenbelasting. Het houden van blindengeleidehonden en andere honden met een specifieke functie is vrijgesteld van de belasting. De belasting geldt per hond. Kennels kunnen in aanmerking komen voor een apart kenneltarief, onafhankelijk van het aantal honden.

Tarieven

De tarieven zijn verhoogd met het inflatiecijfer. De tarieven zijn zo bepaald dat na deling door twaalf een bedrag resteert dat op twee decimalen nauwkeurig wordt afgerond. Dit in verband met de mogelijkheid om bij begin of einde van de belastingplicht in een kalenderjaar de belasting te heffen over het aantal hele maanden dat de belastingplicht dat jaar duurt.

Het aantal honden is al jaren stabiel rond de 9.000 honden. Het aantal honden in Utrecht is gelet op de omvang van de stad laag. Dat is te verklaren door het feit dat Utrecht relatief veel huishoudens kent, waaronder studenten, die in het algemeen weinig tot geen honden houden. Het bestand wordt actueel gehouden door elk jaar ongeveer 20.000 adressen te controleren. De controle vindt elk jaar in een ander deel van de stad plaats, zodat na verloop van een aantal jaren elk huishouden is gecontroleerd.

Toeristenbelasting

Personen van buiten de stad die in Utrecht overnachten in een hotel, B&B of een andere betaalde gelegenheid betalen toeristenbelasting. De belasting is een vast percentage van de overnachtingsprijs en wordt door de logies biedende ondernemer ingehouden en aan de gemeente afgedragen. We zien een toegenomen belangstelling voor onze stad, waardoor de opbrengst van de toeristenbelasting stijgt.

Tarief

Het tarief bedraagt 5% van de overnachtingsprijs. Dit percentage is al jaren ongewijzigd en ook voor 2018 gelijk gehouden.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het gaat bijvoorbeeld om uithangborden en terrassen.

Tarieven

De tarieven zijn verhoogd met het inflatiecijfer.

Parkeerbelastingen

Parkeerbelastingen vormen een regulerende belasting. De belasting verbindt een prijs aan het parkeren in de stad op plaatsen waar de parkeerdruk hoog is. Op die manier wordt het parkeergedrag beïnvloed. Bewoners en bedrijven binnen het betaald parkeergebied kunnen in aanmerking komen voor een

vergunning. Bezoekers van bewoners in het betaald parkeergebied kunnen tegen een gereduceerd tarief parkeren, als er bewonerskorting voor bezoek is gekocht. Voor deze korting geldt een maximum van 70 uur per kwartaal. Er zijn aparte vergunningen voor personen die om maatschappelijke redenen vaak parkeren in de stad, zoals mantelzorgers en kraamhulpen.

Tarieven

De tarieven zijn met het inflatiecijfer verhoogd.

Bedrijveninvesteringszone

Utrecht kent één Bedrijveninvesteringszone (BIZ). Deze BIZ is gevestigd op de Woonboulevard. De aldaar gevestigde ondernemers betalen een belasting, waarvan de opbrengst door de gemeente weer wordt doorgestort aan een door deze ondernemers opgerichte vereniging die daarmee investeringen pleegt in het openbare gebied.

Kwijtschelding

Inwoners kunnen kwijtschelding krijgen voor hun belastingaanslagen. Kleine ondernemers kunnen ook kwijtschelding krijgen, maar alleen voor de belastingaanslagen die zij als privépersoon ontvangen. Bedrijven komen niet voor kwijtschelding in aanmerking. Kwijtschelding is mogelijk voor de onroerende-zaakbelasting, de rioolheffing voor het eigenarengedeelte, de afvalstoffenheffing en de hondenbelasting voor ten hoogste twee honden.

De normen voor kwijtschelding worden landelijk vastgesteld. Gemeenten mogen zelf kiezen of ze de bijstandsnorm op 90% of 100% stellen. De gemeente Utrecht kiest voor 100% , waarmee de meest ruime kwijtscheldingsnorm wordt gehanteerd.

Het kwijtscheldingsbeleid is door uw raad op 13 december 2012 vastgesteld.

Als van tevoren duidelijk is dat kwijtschelding wordt verleend, wordt er overgegaan tot automatische kwijtschelding.

	2017		2018	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
OZB	54	11	0	0
Rioolheffing	54	13	0	0
Afvalstoffenheffing eenpersoon	7.522	1.543	7.150	1.487
Afvalstoffenheffing meer personen	6.154	1.529	5.850	1.480
Hondenbelasting	1.100	80	980	73
Totaal		3.176		3.040

Bedragen zijn in duizenden euro's

Oninbaar

Van oninbaarheid is sprake als een belastingschuldige wel moet betalen, maar invordering op de gebruikelijke wijze in de praktijk niet (meer) mogelijk is. Dat doet zich bijvoorbeeld voor als de belastingschuldige failliet is gegaan of de belastingschuldige vertrokken is zonder dat de nieuwe verblijfplaats bij de invorderingsambtenaar bekend is.

	2017	2018
OZB	540	540
Rioolheffing	15	15
Afvalstoffenheffing	130	130
Hondenbelasting	4	5
Toeristenbelasting	0	0
Precariobelasting	22	22
Parkeerbelasting	382	315
Totaal	1.093	1.027

Bedragen in duizenden euro's.

Retributies

Het aanvragen van een paspoort of een rijbewijs of een vergunning om een dakkapel te bouwen en het sluiten van een huwelijk zijn voorbeelden van dienstverlening die aan individuele burgers wordt verleend. Met retributies kan de gemeente (een deel van) de kosten die gemaakt worden met de dienstverlening verhalen op de burger die om de dienstverlening vraagt.

Retributies zijn leges, gelden of rechten. De legesverordening is de meest algemene verordening. Hieronder vallen onder meer de aanvragen voor paspoorten en rijbewijzen en het sluiten van een huwelijk. De leges voor de aanvraag van een omgevingsvergunning is ondergebracht in een aparte verordening. Met de brug- schut- en havengelden en de marktgelden vraagt de gemeente een vergoeding voor de kosten van het bedienen van de bruggen en schutten, het gebruik van de havens en het mogelijk maken van de markten in de stad. De rechten begraafplaatsen zien op de kosten die de gemeentelijke begraafplaatsen oproepen.

De Gemeentewet vereist dat de begrote opbrengsten van de retributies de begrote kosten niet overstijgen. Deze opbrengstlimiet geldt voor de verordening als geheel. Dat houdt in dat binnen een verordening sommige tarieven meer dan honderd procent mogen zijn, terwijl andere minder dan honderd procent kostendekkend zijn.

Beleid tarieven

Uitgangspunt is maximale kostendekkendheid per verordening. Wettelijke maxima, onder meer bij de reisdocumenten, en marktverhoudingen kunnen aanleiding geven tot een kostendekkendheid van minder dan 100%. Voor zover tarieven minder dan 100% kostendekkend zijn, wordt dat toegelicht.

	2017			2018		
	Lasten	Baten	%	Lasten	Baten	%
Algemeen (geen programma)	1	1	100	1	1	100
Bewoners en bestuur						
• Huwelijk en partnerschap	1.381	517	37,4	1.028	481	46,8
• Uittreksels/afschriften	1.223	860	70,3	921	873	94,8
• Reisdocumenten	4.814	4.830	100,4	4.317	4.344	100,6
• Rijbewijzen	1.370	1.295	94,5	1.199	1.101	91,9
Bereikbaarheid						
• Leges	371	202	54,5	459	260	56,7
Beheer openbare ruimte						
• Vergunningen openbare ruimte	1.031	1.064	103,2	1.003	1.043	104,0
• Evenementen	822	369	44,9	884	390	44,1
Openbare orde en veiligheid						
• Vergunning voetbalwedstrijden	19	15	75,5	20	15	75,7
• Horeca	563	280	49,7	714	430	60,2
• Gokken	25	25	99,9	22	22	99,4
• Prostitutie	226	48	21,0	12	9	70,5
Wonen en monumenten						
• Woonruimte zaken	328	246	75,1	463	370	80,0
• Bestemmingsplannen	595	578	97,1	614	588	96
• Archeologie	61	61	99,7	191	187	98,2
Totaal legesverordening	12.830	10.391	80,9	11.848	10.114	85,4

	2017			2018		
	Lasten	Baten	%	Lasten	Baten	%
Wonen en monumenten						
• Leges omgevingsvergunning	12.927	12.912	99,9	13.295	13.272	99,8
Beheer openbare ruimte						
• Begraafplaatsrechten	1.055	881	83,5	1.013	869	85,8
• Brug- schut- en havengelden	1.242	669	53,9	1.256	688	54,8
• Marktgelden	722	710	98,4	739	670	90,7
Totaal	28.776	25.563	88,8	28.151	25.613	91,0

Toelichting op tarieven

Leges Bewoners en bestuur

Publiekszaken kent relatief veel dienstverlening waarvan het in rekening te brengen tarief aan een wettelijk maximum is gebonden, zoals de paspoorten en de rijbewijzen. Publiekszaken werkt hard aan het aanbieden van de dienstverlening tegen lagere kosten. Veel producten vereisen echter een minimaal aantal handelingen die bovendien worden voorgeschreven door wet- en regelgeving. Dat beperkt de mogelijkheid om op korte termijn grote kostenreducties te bewerkstelligen.

Leges Huwelijk en Partnerschap

Kosten			
Kosten taakveld	€ 641.175		
Overhead	€ 387.043		
BTW	€0		
Totale kosten		€ 1.028.219	
Opbrengst heffingen		€ 480.737	
Kostendeckendheid			46,75 %

Toelichting

De hoogte van deze leges is niet gebonden aan een wettelijk maximum. Dat houdt in dat de tarieven in beginsel vrij kunnen worden vastgesteld. Uitgangspunt is dat de totale kosten worden gedekt uit de totale legesopbrengsten. Niettemin geldt voor de huwelijken dat de gemeente zich bevindt in een markt van concurrentie. Te hoge tarieven kunnen aanstaande huwelijksparen doen besluiten om een locatie buiten de gemeente te kiezen.

Uittreksels /afschriften

Kosten			
Kosten taakveld	€ 650.510		
Overhead	€ 270.930		
BTW	€ 0		
Totale kosten		€ 921.440	
Opbrengst heffingen		€ 873.097	
Kostendeckendheid			94,75%

Toelichting

De leges zijn opgebouwd uit de kosten die de gemeente moet maken voor deze dienstverlening. Uitgangspunt is dat de totale kosten worden gedekt uit de totale legesopbrengsten.

Leges Reisdocumenten

Kosten		
Kosten taakveld	€ 3.311.163	
Overhead	€ 1.006.313	
BTW	€ 0	
Totale kosten		€ 4.317.476
Opbrengst heffingen		€4.344.152
Kostendeckendheid		100,62%

Toelichting

Voor deze tarieven geldt een door het Rijk vastgesteld maximumtarief.

Utrecht hanteert de maximaal toegestane tarieven. We verwachten vanaf 2018 een "structurele" afname in aantallen aanvragen van met name reisdocumenten door het effect van de wijziging geldigheidsduur van vijf naar tien jaar (wijziging van 9 maart 2014). Het dieptepunt verwachten we in de jaren 2019-2023. We zijn net als andere gemeenten momenteel bezig met een goede prognose van het effect hiervan op onze begroting.

Leges Rijbewijzen

Kosten		
Kosten taakveld	€ 812.002	
Overhead	€ 387.043	
BTW	€ 0	
Totale kosten		€ 1.199.045
Opbrengst heffingen		€ 1.101.324
Kostendeckendheid		91,85%

Toelichting

Voor deze tarieven geldt een door het Rijk vastgesteld maximumtarief.

Zolang er nog geen maximale kostendeckendheid is, hanteert Utrecht de maximaal toegestane tarieven.

Leges Bereikbaarheid

Kosten		
Kosten taakveld	€ 299.952	
Overhead	€ 129.228	
BTW	€ 29.466	
Totale kosten		€ 458.648
Opbrengst heffingen		€ 259.974
Kostendeckendheid		56,7 %

Toelichting

Het betreft de leges voor verkeersontheffingen, gehandicaptenparkeerkaarten, taxivergunningen en milieuzone.

- De kosten en opbrengsten voor de taxivergunningen zijn berekend op basis van het bestaande beleid.
- De tarieven voor verkeersontheffingen zijn op een meer kostendeckend niveau gebracht. Met de aanpassing van de legestarieven wordt in lijn met de Nota Lokale Heffingen uitvoering gegeven aan het streven naar meer kostendeckendheid.
- De tarieven voor de gehandicaptenparkeerkaarten zijn niet kostendeckend (36%) om de kosten voor de doelgroep laag te houden.
- De tarieven voor de milieuzone liggen richting kostendeckendheid (94%).

Leges Beheer openbare ruimte

Leges Vergunningen openbare ruimte

Kosten			
Kosten taakveld	€	782.596	
Overhead	€	203.023	
BTW	€	17.790	
Totale kosten			€ 1.003.410
Opbrengst heffingen			€ 1.043.174
Kostendeckendheid			104,0%

Toelichting

Het gaat hier om vergunningen voor onder meer het leggen van kabels en leidingen, aanleg riolering, standplaatsen en inname openbare grond. Voor deze producten is de totale kostendeckendheid jaarlijks circa 100%. Afhankelijk van het aantal vergunningaanvragen fluctueert de kostendeckendheid jaarlijks licht.

Leges Evenementen

Kosten			
Kosten taakveld	€	532.035	
Overhead	€	338.066	
BTW	€	14.253	
Totale kosten			€ 884.355
Opbrengst heffingen			€ 389.961
Kostendeckendheid			44,1%

Toelichting

Het gaat hier om vergunningen voor buiten- en binnenevenementen. Voor buitenevenementen geldt dat ter stimulering van evenementen in de stad de tarieven op een minder dan kostendeckend niveau zijn vastgesteld. Voor kleine straat- en buurtfeesten is de legesheffing in zijn geheel komen te vervallen toen de vergunningplicht voor deze kleinschalige evenementen is afgeschaft.

Leges Openbare orde en (wijk)veiligheid

Leges vergunning voetbalwedstrijd

Kosten			
Kosten taakveld	€	15.162	
Overhead	€	4.387	
BTW	€	0	
Totale kosten			€ 19.549
Opbrengst heffingen			€ 14.800
Kostendeckendheid			75,7
			%

Toelichting

De tarieven voor vergunning voetbalwedstrijd worden jaarlijks trendmatig verhoogd.

Leges Horeca

Kosten		
Kosten taakveld	€ 434.077	
Overhead	€ 267.487	
BTW	€ 12.140	
Totale kosten		€ 713.705
Opbrengst heffingen		€ 429.973
Kostendeckendheid		60,2%

Toelichting

De kostendeckendheid voor de vergunningverlening voor de horeca daalt al enkele jaren. Dit hangt onder andere samen met de groei van de horeca en de intensivering van de controle en beoordeling van de aanvragen. Hierdoor moet er een steeds groter beroep worden gedaan op de algemene middelen van de gemeente Utrecht. Om dit te beperken zal er voor 2018 een voorstel komen voor aanpassing van de tarieven. Uitgangspunt daarbij is dat de toenemende aantal vergunningaanvragen en de extra inzet op dit product geen extra beslag op de algemene middelen legt.

Leges Kansspelen

Kosten		
Kosten taakveld	€ 13.758	
Overhead	€ 8.058	
BTW	€ 392	
Totale kosten		€ 22.209
Opbrengst heffingen		€ 22.065
Kostendeckendheid		99,4%

Toelichting

Naar aanleiding van motie 2017-228 (Kostendeckendheid leges maximaal 100 procent) zijn in 2017 een tweetal tarieven van de kansspelen verlaagd. Daarmee werd een kostendeckering van maximaal 100% gerealiseerd. Voor 2018 bedraagt de kostendeckendheid 99,4%.

Leges prostitutie

Kosten		
Kosten taakveld	€ 7.785	
Overhead	€ 4.480	
BTW	€ 162	
Totale kosten		€ 12.428
Opbrengst heffingen		€ 8.757
Kostendeckendheid		70,5%

Toelichting

In 2017 is besloten om de leges voor een aanvraag exploitatievergunning seksinrichting of escortbedrijf en van de leges voor een aanvraag wijziging beheerder stapsgewijs te verhogen naar maximale kostendeckendheid in 2020. Voor 2018 is rekening gehouden met deze geleidelijke ophoging. De kosten en baten voor een eventueel nieuw vergunningstelsel voor registratie van prostitutie is niet opgenomen in de begroting.

Leges Wonen en monumenten

Leges Woonruimte zaken

Kosten		
Kosten taakveld	€ 291.046	
Overhead	€ 164.954	
BTW	€ 6.831	
Totale kosten		€ 462.831
Opbrengst heffingen		€ 370.420
Kostendeckendheid		80,0%

Toelichting

Het gaat hier om leges voor onttrekkingen, splitsingen en verklaring bestemming en gebruik. In 2015 heeft de gemeenteraad beleid vastgesteld voor omzetting, woningvorming en woningsplitsing.

De tarieven voor de verklaring bestemming en gebruik zijn niet kostendeckend (27%) om geen drempel op te werpen bij de verstrekking van informatie. De kostendeckendheid van de overige producten binnen deze legesgroep bedraagt 91%. Afhankelijk van het aantal vergunningaanvragen fluctueert de kostendeckendheid jaarlijks licht.

Leges Bestemmingsplannen

Kosten		
Kosten taakveld	€ 493.569	
Overhead	€ 99.685	
BTW	€ 20.934	
Totale kosten		€ 614.188
Opbrengst heffingen		€ 588.083
Kostendeckendheid		96 %

Leges Archeologie

Kosten		
Kosten taakveld	€ 146.700	
Overhead	€ 34.000	
BTW	€ 9.900	
Totale kosten		€ 190.600
Opbrengst heffingen		€ 187.100
Kostendeckendheid		% 98,2

Een deel van de werkzaamheden wordt extern uitgevoerd, voor deze kosten wordt ook BTW berekend, maar er worden geen overheadskosten toegerekend. Conform motie 2016/124 wordt er met ingang van 2017 in vier jaar stapsgewijs toegewerkt naar een tarief dat ten minste de kosten van het in behandeling nemen van de aanvragen voor deze vergunningen dekt.

Leges Omgevingsvergunning

Leges Omgevingsvergunning

Kosten		
Kosten taakveld	€ 9.102.789	
Overhead	€ 3.778.525	
BTW	€ 413.307	
Totale kosten		€ 13.294.621
Opbrengst heffingen		€ 13.272.084
Kostendeckendheid		99,8%

Voor de omgevingsvergunning is wettelijk bepaald dat het kostendeckingspercentage niet boven de 100% uit mag komen. Voor 2018 bedraagt kostendeckendheid 99,8%.

Vanaf 2017 is er structureel rekening gehouden met het geven van korting op of vrijstelling van leges voor initiatieven en activiteiten die een bijdrage leveren aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen. In de verordening leges omgevingsvergunningen 2018 is hier rekening mee gehouden.

De minister van Wonen en Rijksdienst heeft aangegeven dat de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (WKB) nog niet in werking gaat treden. Deze stelselwijziging is derhalve (nog) niet verwerkt in de Omgevingsverordening.

Begraafplaatsrechten

Kosten		
Kosten taakveld	€ 877.000	
Overhead	€ 136.000	
Totale kosten		€ 1.013.000
Opbrengst heffingen		€ 869.000
Kostendeckendheid		85,8%

Toelichting

Niet alle kosten die voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen worden gemaakt mogen op grond van wet- en regelgeving door begraafplaatsrechten worden verhaald. Het totaal van de inkomsten van de begraafrechten dekt 85,8% van de toerekenbare kosten.

Het (landelijke) beeld laat een dalende trend zien in het aantal begravingen. De hoogte van de tarieven voor begravingen is mede van invloed op de keuze die burgers maken. Daarbij komt dat ook de tarieven in omliggende gemeenten meespelen in de keuze voor een begrafenis op een van de Utrechtse begraafplaatsen. Dit beperkt de mogelijkheid om de tarieven te verhogen. Om die reden is gekozen om de tarieven te verhogen met het inflatiecijfer, het aantal eenheden te actualiseren op basis van de gerealiseerde eenheden bij de verantwoording 2016 en af te zien van een verhoging naar kostendeckend niveau. Vanaf 2017 zijn 3 nieuwe tarieven toegevoegd. Er kan vanaf 2017 gekozen worden voor het afkopen voor onbepaalde tijd van de kosten van grafonderhoud voor een graf of een kindergraf.

Daarnaast wordt de mogelijkheid geboden bij leven een locatie voor een graf te reserveren. Op basis van de hiervoor gerealiseerde contracten in 2017 en 2018 zullen bij de tariefopstelling 2019 inkomsten voor deze tarieven begroot worden.

Brug- schut en havengelden

Toelichting kostendekkendheid

Kosten		
Kosten taakveld	€ 875.000	
Overhead	€ 381.000	
Totale kosten		€ 1.256.000
Opbrengst heffingen		€ 688.000
Kostendekkendheid		54,8%

Toelichting

De havens in Utrecht maken deel uit van een competitieve markt. Dit vermindert de mogelijkheden om de tarieven van de havengelden te verhogen.

Utrecht heft liggelden van woonschepen die in gemeentewater liggen. Vanaf het belastingjaar 2015 worden de tarieven voor de liggelden van woonschepen in Utrechts water stapsgewijs verhoogd om toe te groeien naar het marktconforme tarief dat Rijkswaterstaat hanteert voor woonboten in haar water in de gemeente. In 2021 is op deze manier de tariefsverhoging afgerond.

Marktgelden

Toelichting kostendekkendheid

Kosten		
Kosten taakveld	€ 534.000	
Overhead	€ 180.000	
Toegerekende kosten	€ 25.000	
Totale kosten		€ 739.000
Opbrengst heffingen		€ 670.000
Totale opbrengsten		€ 670.000
Kostendekkendheid		90,7%

Toelichting

Indien een deel van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen wordt gebruikt voor het houden van markten, kunnen voor het innemen van een standplaats marktgelden worden geheven. De marktgelden worden geheven van degene die de standplaats inneemt en kennen, afhankelijk van de locatie in de stad waar de markt plaats vindt, voor de grootte van de ingenomen standplaats en het al dan niet tijdelijk zijn van de standplaats een apart tarief. De tarieven stijgen met 5% (incl. index) ten opzichte van 2017. Dit is noodzakelijk door de krimp van standplaatsen van 83 naar 65 standplaatsen. Door deze afname ontstaat er een tekort op de begroting Markten. Door het markttarief te verhogen met 5% in 2018 en de volgende jaren het tarief te verhogen met 2,5% (incl. index) is de begroting Markten in 2022 nagenoeg 100% kostendekkend.

Toekomstige ontwikkelingen

De afgelopen jaren is onderzocht hoe het lokale belastinggebied kan worden aangepast. Kern is het vergroten van het lokale heffingengebied via een verbreding van de OZB en de mogelijkheid van het invoeren van een ingezetenenheffing. Kleinere belastingen, zoals de hondenbelasting en de reclamebelasting, worden mogelijk afgeschaft. Het is afhankelijk van de besluitvorming van het nieuwe Kabinet en het Parlement of de voorgestelde aanpassingen door zullen gaan.

Deel 3 Financiële begroting

Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten

Cijfers Jaarstukken 2016

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	9.585	38.447	-28.861	30.771	1.910	616	400	1.694
Stedelijke ontwikkeling	271.108	214.511	56.597	-28.505	28.093	632	18.619	46.080
Duurzaamheid	442	12.679	-12.238	12.634	396	41	788	1.143
Bereikbaarheid	59.189	73.049	-13.861	3.893	-9.968	16.184	26.806	653
Openbare ruimte en groen	89.971	150.389	-60.418	59.574	-844	7.121	8.595	630
Economie	2.749	13.990	-11.241	13.996	2.755	0	408	3.163
Werk en Inkomen	146.587	231.778	-85.191	73.881	-11.309	0	1.205	-10.104
Onderwijs	22.015	96.214	-74.199	71.808	-2.391	2.206	7.252	2.656
Maatschappelijke Ondersteuning	12.633	198.006	-185.373	192.050	6.676	0	1.265	7.941
Jeugd	449	70.600	-70.152	74.763	4.611	0	0	4.611
Volksgezondheid	2.954	26.789	-23.835	23.013	-822	0	1.030	208
Veiligheid	531	45.672	-45.140	45.697	556	0	101	657
Cultuur	783	44.153	-43.370	40.800	-2.570	1.100	1.214	-2.456
Sport	9.186	35.607	-26.421	25.790	-631	1.434	2.111	46
Gemeentelijk Vastgoed	25.765	28.298	-2.533	-10.980	-13.513	1.400	3.591	-11.322
Algemene middelen	804.707	41.672	763.035	-731.979	31.056	39.034	33.871	25.892
Algemene Ondersteuning	7.560	113.072	-105.512	102.793	-2.718	1.466	4.547	363
Totaal	1.466.214	1.434.927	31.287	0	31.287	71.234	111.802	71.855

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

In de kolom resultaat komt een positief bedrag ten gunste van de algemene reserve, en een negatief bedrag ten laste van de algemene reserve.

Cijfers Programmabegroting 2017

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	10.204	36.810	-26.606	25.981	-625	0	625	0
Stedelijke ontwikkeling	195.725	216.966	-21.241	5.021	-16.220	10.675	26.895	0
Duurzaamheid	167	13.684	-13.516	10.908	-2.609	41	2.650	0
Bereikbaarheid	79.796	88.468	-8.671	-282	-8.954	13.209	22.163	0
Openbare ruimte en groen	90.209	137.946	-47.737	56.995	9.258	10.411	1.153	0
Economie	0	15.321	-15.321	15.145	-176	0	176	0
Werk en Inkomen	155.104	233.796	-78.692	76.335	-2.357	0	2.357	0
Onderwijs	24.267	94.981	-70.714	74.036	3.322	12.229	8.906	0
Maatschappelijke Ondersteuning	10.607	204.329	-193.722	190.733	-2.989	0	2.989	0
Jeugd	0	73.549	-73.549	73.549	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.980	24.125	-21.145	20.555	-590	0	590	0
Veiligheid	343	45.095	-44.752	44.752	0	0	0	0
Cultuur	2	48.013	-48.011	47.182	-830	2	832	0
Sport	8.311	31.871	-23.560	23.631	71	1.715	1.644	0
Gemeentelijk Vastgoed	33.288	30.605	2.683	-5.013	-2.329	0	2.329	0
Algemene middelen	789.858	36.087	753.770	-800.929	-47.159	42.971	90.130	0
Algemene Ondersteuning	4.743	147.148	-142.405	141.401	-1.004	661	1.665	0
Totaal	1.405.605	1.478.795	-73.189	0	-73.189	91.915	165.104	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Cijfers Programmabegroting 2018

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.970	36.413	-27.442	27.442	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	179.577	181.937	-2.360	-8.957	-11.317	5.225	16.542	0
Duurzaamheid	64	10.835	-10.770	10.812	41	41	0	0
Bereikbaarheid	69.613	79.974	-10.362	3.409	-6.953	17.876	24.828	0
Openbare ruimte en groen	91.964	147.067	-55.103	54.002	-1.101	0	1.101	0
Economie	0	15.382	-15.382	15.382	0	0	0	0
Werk en Inkomen	154.933	235.240	-80.307	79.976	-331	0	331	0
Onderwijs	21.958	101.190	-79.232	75.882	-3.350	-1.000	2.350	0
Maatschappelijke Ondersteuning	10.620	204.920	-194.299	192.884	-1.416	0	1.416	0
Jeugd	0	69.675	-69.675	69.675	0	0	0	0
Volksgesondheid	2.361	23.546	-21.186	20.795	-390	0	390	0
Veiligheid	349	45.780	-45.431	45.431	0	0	0	0
Cultuur	2	48.636	-48.634	48.505	-130	2	132	0
Sport	8.444	35.011	-26.567	24.970	-1.597	48	1.646	0
Gemeentelijk Vastgoed	34.094	26.632	7.461	-9.487	-2.025	0	2.025	0
Algemene middelen	806.624	39.165	767.458	-792.850	-25.391	3.184	28.575	0
Algemene Ondersteuning	4.592	146.720	-142.128	142.128	0	0	0	0
Totaal	1.394.164	1.448.124	-53.960	0	-53.960	25.376	79.336	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Cijfers Programmabegroting 2019

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.970	35.700	-26.730	26.730	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	156.283	152.314	3.969	-13.105	-9.136	3.725	12.861	0
Duurzaamheid	3	10.241	-10.238	10.280	41	41	0	0
Bereikbaarheid	73.389	74.003	-614	9.615	9.000	27.881	18.880	0
Openbare ruimte en groen	92.062	142.339	-50.277	50.274	-3	0	3	0
Economie	0	12.082	-12.082	12.082	0	0	0	0
Werk en Inkomen	154.933	234.215	-79.282	79.282	0	0	0	0
Onderwijs	21.958	100.150	-78.192	75.841	-2.350	0	2.350	0
Maatschappelijke Ondersteuning	10.620	205.803	-195.183	194.666	-516	0	516	0
Jeugd	0	69.691	-69.691	69.691	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.361	23.548	-21.187	20.797	-390	0	390	0
Veiligheid	349	45.893	-45.545	45.545	0	0	0	0
Cultuur	2	48.395	-48.393	48.264	-130	2	132	0
Sport	8.444	33.825	-25.381	23.782	-1.599	48	1.647	0
Gemeentelijk Vastgoed	31.794	26.979	4.814	-6.840	-2.025	0	2.025	0
Algemene middelen	810.742	39.528	771.214	-786.839	-15.625	6.305	21.930	0
Algemene Ondersteuning	4.592	144.526	-139.934	139.934	0	0	0	0
Totaal	1.376.500	1.399.233	-22.733	0	-22.733	38.002	60.735	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Cijfers Programmabegroting 2020

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.970	35.797	-26.827	26.827	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	153.209	145.150	8.058	-13.335	-5.276	2.725	8.001	0
Duurzaamheid	3	10.241	-10.238	10.280	41	41	0	0
Bereikbaarheid	60.689	52.051	8.638	-7.885	752	19.535	18.782	0
Openbare ruimte en groen	92.127	139.329	-47.202	47.199	-3	0	3	0
Economie	0	6.236	-6.236	6.236	0	0	0	0
Werk en Inkomen	154.933	234.090	-79.157	79.157	0	0	0	0
Onderwijs	21.958	100.960	-79.002	76.651	-2.350	0	2.350	0
Maatschappelijke Ondersteuning	10.620	206.275	-195.655	195.639	-16	0	16	0
Jeugd	0	69.284	-69.284	69.284	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.361	23.398	-21.037	20.647	-390	0	390	0
Veiligheid	349	45.093	-44.745	44.745	0	0	0	0
Cultuur	2	48.375	-48.373	48.244	-130	2	132	0
Sport	8.444	33.825	-25.381	23.782	-1.599	48	1.647	0
Gemeentelijk Vastgoed	31.794	26.979	4.814	-6.840	-2.025	0	2.025	0
Algemene middelen	806.903	38.652	768.251	-761.315	6.936	11.423	4.487	0
Algemene Ondersteuning	4.592	145.277	-140.685	140.685	0	0	0	0
Totaal	1.356.953	1.361.012	-4.060	0	-4.060	33.774	37.834	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Cijfers Programmabegroting 2021

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.970	35.797	-26.827	26.827	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	114.432	101.937	12.495	-16.335	-3.840	2.725	6.565	0
Duurzaamheid	3	10.241	-10.238	10.280	41	41	0	0
Bereikbaarheid	57.274	51.607	5.667	4.115	9.781	12.783	3.002	0
Openbare ruimte en groen	92.102	139.304	-47.202	47.199	-3	0	3	0
Economie	0	6.236	-6.236	6.236	0	0	0	0
Werk en Inkomen	154.933	234.090	-79.157	79.157	0	0	0	0
Onderwijs	21.958	100.451	-78.493	76.142	-2.350	0	2.350	0
Maatschappelijke Ondersteuning	10.620	204.975	-194.355	194.339	-16	0	16	0
Jeugd	0	69.284	-69.284	69.284	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.361	23.398	-21.037	20.647	-390	0	390	0
Veiligheid	349	44.328	-43.980	43.980	0	0	0	0
Cultuur	2	47.945	-47.943	47.814	-130	2	132	0
Sport	8.444	33.825	-25.381	23.782	-1.599	48	1.647	0
Gemeentelijk Vastgoed	31.794	26.979	4.814	-6.840	-2.025	0	2.025	0
Algemene middelen	809.253	38.590	770.663	-767.241	3.422	3.422	0	0
Algemene Ondersteuning	4.592	145.207	-140.615	140.615	0	0	0	0
Totaal	1.317.086	1.314.194	2.892	0	2.891	19.022	16.131	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten	2018	2019	2020	2021
Bewoners en bestuur	0	0	0	0
Duurzaamheid				
Stedelijke Ontwikkeling				
Openbare Ruimte				
Economie				
Werk en Inkomen				
Onderwijs				
Maatschappelijke ondersteuning				
Jeugd				
Volksgezondheid				
Veiligheid				
Cultuur				
Sport				
Vastgoed				
Algemene Middelen	-6.600	-5.800	0	0
Overhead	0	0	0	0
Totaal				

Bedragen in duizenden euro's (negatief bedrag = incidenteel hogere bate of incidenteel lagere last)

Toelichting

Bewoners en Bestuur

Niet van toepassing.

Algemene Middelen

In de baten van ozb is het aandeel voor het ondernemersfonds begrepen (5,8 miljoen euro). Het ondernemersfonds wordt gevoed via de ozb-opbrengsten van eigenaren en gebruikers van niet-woningen. Het huidige ondernemersfonds heeft een looptijd tot en met 2019.

In 2018 is incidenteel 0,759 miljoen euro ten laste van de stelpost referentiekader Leidsche Rijn begroot ter dekking van frictiekosten. Het betreft onderhoud van de openbare ruimte en tijdelijke onderwijshuisvesting.

Overhead

Geen substantiële incidentele baten en lasten.

Financiële positie

Actualisatie financieel beeld

In de Programmabegroting nemen wij het financieel beeld uit de Voorjaarsnota 2017 als uitgangspunt. Onderstaand worden de ontwikkelingen toegelicht die zich na het vaststellen van de Voorjaarsnota hebben voorgedaan.

Het financieel beeld	2017	2018	2019	2020	2021
Stand Voorjaarsnota 2017	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Meicirculaire 2017	7,4	8,1	7,7	6,0	7,0
Meicirculaire 2016	7,4	8,1	7,7	6,0	7,0

Bedragen in miljoenen euro's, + is positief voor het financieel beeld

Het financieel beeld is structureel sluitend met 7,0 miljoen euro positief. De afzonderlijke jaren schijven sluiten allemaal positief, cumulatief is er een overschot in de meerjarenraming van 36,2 miljoen euro positief.

Meicirculaire 2017

De gevolgen van de maatregelen, die zijn beschreven in de meicirculaire, leiden tot nieuwe inzichten. Hierover hebben wij u geïnformeerd in commissiebrief 4551984.

Gevolgen meicirculaire 2017	2017	2018	2019	2020	2021
Accres	4,5	8,1	7,7	6,0	7,0
Corresponderende posten	2,9	0	0	0	0
Totaal	7,4	8,1	7,7	6,0	7,0

Bedragen in miljoenen euro's, - is negatief voor het financieel beeld

Accres

Op basis van de informatie uit de meicirculaire zijn de accresen opnieuw berekend. De accresen zijn gekoppeld aan de groei en krimp van een selectie van de Rijksuitgaven, deze staan bekend als de Netto Gecorrigeerde Rijksuitgaven (NGRU). Diverse ontwikkelingen op de Rijksbegroting zoals het effect van hogere loon- en prijsontwikkeling op de Rijksuitgaven alsmede een compensatie voor gestegen pensioenpremies ABP van Rijksambtenaren, geven voor alle jaren, een positievere uitkomst dan waar in de Voorjaarsnota 2017 mee is gerekend.

Voorgaande cijfers zijn gezien de lopende coalitieonderhandelingen wel met enige onzekerheid omgeven. Ten eerste is het goed mogelijk dat het Rijk als gevolg van nieuw beleid, grote verschuivingen doet in de Rijksuitgaven, deze verschuivingen kunnen dan leiden tot een ander accres dan nu wordt verwacht. Daarnaast is de trap-op-trap-af methode een bestuurlijke afspraak. De huidige circulaire is conform die afspraak opgesteld. Ieder nieuw kabinet dient deze werkwijze te herbevestigen. Het is een mogelijkheid dat deze afspraak met de nieuw te vormen coalitie verandert.

Ontwikkelingen CAO-gemeenten

Er is een principeakkoord gesloten tussen de bonden en de VNG met een looptijd van 20 maanden, de ingangsdatum is 1 mei 2017. Voor 2017 en 2018 samen zullen de lonen ultimo 2018 structureel met 3,25% stijgen. Dit akkoord is ten tijde van het opstellen van deze begroting nog niet bekrachtigd door de vakbonden of het bestuur van de VNG. Echter wanneer dit akkoord conform het voorstel wordt overgenomen ontstaat er uiteindelijk een tekort op de beschikbare middelen voor de loonkosten van circa 1,55%. Er is in de Voorjaarsnota 2017 namelijk gerekend met een loonkostenstijging voor 2018

van 1,7%. Vooralsnog is het verschil op te vangen door de bovenstaande positieve accressen. Zoals gebruikelijk zullen we bij het opstellen van de volgende voorjaarsnota een actualisatie maken van de verwachtingen aangaande loon- en prijsontwikkelingen hierbij wordt ook de ontwikkeling van werkgeverspremies betrokken.

Corresponderende posten

Naast accressen bevat de meicirculaire ook corresponderende posten.

Corresponderende posten meicirculaire	2017	2018	2019	2020	2021
Mutatie algemene uitkering corresponderende posten	15,196	17,252	17,195	17,566	17,407
Doorvertalen aan de inhoudelijke programma's	-12,309	-17,252	-17,195	-17,566	-17,407
Mutatie financieel beeld	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0

Bedragen in miljoenen euro's, - is negatief voor het financieel beeld

De noodzakelijkheid van het doorvertalen van de corresponderende posten naar de inhoudelijk programma's is getoetst aan de hand van de beantwoording op de onderstaande vragen:

- Wat zijn de huidige uitgaven aan de taak die is gerelateerd aan de corresponderende post?
- Hoeveel is er daadwerkelijk (extra) nodig om deze (extra/geïntensiveerde) taak uit te voeren?
- Zijn we verplicht deze taak uit te voeren?
- Wat zijn de maatschappelijke effecten als we de niet verplichte taak wel gaan uitvoeren?
- Negatieve corresponderende posten worden wel doorvertaald, tenzij dat op grond van vastgesteld gemeentelijk beleid in redelijkheid niet kan.

Indien het niet nodig is om een budget toe te voegen aan een inhoudelijk programma val dit in beginsel vrij aan de algemene middelen. In de bijlage vindt u de corresponderende posten, hier is per onderwerp aangegeven of en voor welk bedrag wij voorstellen de posten door te vertalen naar de inhoudelijke programma's.

Geprognoseerde balans

Activa

	Gerealiseerde stand per 31-12-2016	Prognose stand per 31-12-2017	Prognose stand per 31-12-2018	Prognose stand per 31-12-2019	Prognose stand per 31-12-2020	Prognose stand per 31-12-2021
Immateriële vaste activa	8.738	8.738	8.738	8.738	8.738	8.738
Materiële vaste activa	1.551.182	1.568.882	1.629.524	1.686.219	1.730.988	1.732.535
Financiële vaste activa	79.223	74.340	71.532	68.549	65.140	61.770
• Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	6.217	6.217	6.217	6.217	6.217	6.217
• Leningen aan woningcorporaties	1	0	0	0	0	0
• Leningen aan overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0
• Overige langlopende leningen	72.798	67.916	65.108	62.125	58.716	55.346
• Uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	207	207	207	207	207	207
• Bijdrage aan activa van derden	0	0	0	0	0	0
Voorraden	17.801	-9.594	22.761	19.378	-15.346	-41.984
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	131.571	144.658	144.658	144.658	144.658	144.658
• Vorderingen op openbare lichamen	78.340	84.884	84.884	84.884	84.884	84.884
• RC's met niet-fin instellingen	1.965	1.965	1.965	1.965	1.965	1.965
• Overige vorderingen	51.266	57.810	57.810	57.810	57.810	57.810
• Overige uitzettingen	0	0	0	0	0	0
Liquide middelen	5.592	4.031	6.030	8.952	14.508	20.513
Overlopende activa	180.718	55.761	55.761	55.761	55.761	55.761
Totaal activa	1.974.825	1.846.816	1.939.004	1.992.255	2.004.447	1.981.991

Passiva

	Gerealiseerde stand per 31-12-2016	Prognose stand per 31-12-2017	Prognose stand per 31-12-2018	Prognose stand per 31-12-2019	Prognose stand per 31-12-2020	Prognose stand per 31-12-2021
Eigen vermogen	657.130	583.941	529.981	507.248	503.188	506.080
Voorzieningen	89.205	59.243	55.399	71.389	102.647	107.306
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	922.961	947.969	1.037.961	1.097.955	1.082.949	1.052.942
• Onderhandse leningen van openbare lichamen	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
• Onderhandse leningen van binnenlandse banken	893.113	918.090	1.008.067	1.068.045	1.053.023	1.023.000
• Onderhandse leningen van binnenlandse bedrijven	14	12	10	8	6	4
• Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	0	0	0	0	0	0
• Voor derden belegde gelden	823	856	873	891	909	927
• Waarborgsommen	9.011	9.011	9.011	9.011	9.011	9.011
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	193.319	128.060	188.060	188.060	188.060	188.060
• Bank en giro	0	0	0	0	0	0
• Kasgeldleningen	146.500	60.000	120.000	120.000	120.000	120.000
• Overige kortlopende schulden	46.819	68.060	68.060	68.060	68.060	68.060
Overlopende activa	112.210	127.603	127.603	127.603	127.603	127.603
Totaal Passiva	1.974.825	1.846.816	1.939.004	1.992.255	2.004.447	1.981.991

Taakvelden

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten (lasten – Baten)	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal (saldo – mutatie reserves)
0. Bestuur en ondersteuning						
01 Bestuur	1.304	9.637	8.333			8.333
02 Burgerzaken	7.444	8.837	1.393			1.393
04 Overhead	4.592	162.257	157.665			157.665
05 Treasury	59.233	30.153	-29.080			-29.080
061 OZB woningen	36.228	4.301	-31.927			-31.927
062 OZB-niet woningen	61.769	1.004	-60.765			-60.765
063 Parkeerbelasting	28.648	7.529	-21.119		-53	-21.172
064 Belastingen overig	3.571	434	-3.137			-3.137
07 Algemene uitkering en overige	645.979	0	-645.979			-645.979
08 Overige baten en lasten	182	-18.676	-18.858	3.184	-28.575	-44.249
1. Veiligheid						
11 Crisisbeheersing en Brandweer		27.051	27.051			27.051
12 Openbare orde en veiligheid	389	20.589	20.200			20.200
2. Verkeer, vervoer en waterstaat						
21 Verkeer en vervoer	11.400	81.544	70.144	17.876	-18.279	69.741
22 Parkeren	4.983	12.252	7.268		-853	6.415
23 Recreatieve havens	710	1.098	388		0	388
24 Economische Havens en wat	170	108	-63		-3	-65
25 Openbaar vervoer	32.598	35.551	2.953		-2.953	0
3. Economie						
31 Economische ontwikkeling		13.283	13.283			13.283
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.412	946	-5.466			-5.466

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten (lasten – Baten)	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal (saldo – mutatie reserves)
33 Bedrijvenloket en bedrijf	670	501	-170			-170
34 Economische promotie		2.713	2.713			2.713
4. Onderwijs						
42 Onderwijshuisvesting	3.731	45.566	41.834		-2.504	39.331
43 Onderwijsbeleid en leerlingen	23.037	46.545	23.508	-1.000	-2	22.506
5. Sport, cultuur en recreatie						
51 Sportbeleid en activering		4.045	4.045		-41	4.004
52 Sport accommodaties	8.444	30.966	22.522	48	-1.605	20.966
53 Cultuurprestatie, cultuur	2	42.302	42.300	2	-132	42.171
54 Musea	66	11.423	11.356			11.356
55 Cultureel erfgoed	293	8.791	8.498		-35	8.463
56 Media		13.033	13.033	0		13.033
57 Openbaar groen en (openlucht)	27	21.031	21.005			21.005
6. Sociaal domein						
61 Samenkracht en burgerpart	771	48.753	47.983		-916	47.067
62 Wijkteams	284	40.762	40.478			40.478
63 Inkomens-regeling	150.780	193.375	42.595		-331	42.264
64 Begeleide participatie	3.972	21.476	17.503			17.503
65 Arbeidsparticipatie		19.070	19.070			19.070
66 Matwerkvoorzieningen (WMO		5.729	5.729			5.729
671 Maatwerkdienstverlening 18+	3.080	37.233	34.153			34.153
672 Maatwerkdienstverlening 18-		48.072	48.072		-500	47.572
681 Geëscaleerde zorg 18+	4.000	89.942	85.942			85.942
682 Geëscaleerde zorg 18-		10.744	10.744			10.744
7. Volksgezondheid en milieu						
71 Volksgezondheid	2.361	23.600	21.239		-390	20.849
72 Riolerings	38.759	29.432	-9.327		-1.000	-10.327

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten (lasten – Baten)	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal (saldo – mutatie reserves)
73 Afval	42.406	29.994	-12.412		-98	-12.510
74 Milieubeheer	176	13.637	13.460	41	-2.690	10.812
75 Begraafplaatsen	869	1.639	769			769

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

81 Ruimtelijke Ordening	499	3.304	2.806			2.806
82 Grondexploitatie (niet be	157.423	150.756	-6.667	2.100	-4.364	-8.932
83 Wonen en bouwen	46.900	55.793	8.893	3.125	-14.013	-1.995
Totaal	1.394.164	1.448.124	53.960	25.376	79.336	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Bijlagen

Wijken

Binnenstad

Oude Binnenstad, Hooch Boulandt, Vaartse Buurt, Stationsgebied

Inleiding

Dit is het wijkactieprogramma 2018 voor de wijk Binnenstad. In het wijkactieprogramma staat wat we samen met bewoners, ondernemers, ontwikkelaars en andere partijen gaan doen aan de belangrijkste vraagstukken in de wijk in 2018. Het wijkactieprogramma is de uitwerking voor 2018 van de [wijkambities 2014-2018](#).

Het wijkactieprogramma is opgezet volgens het stramien waarmee we in de afgelopen jaren hebben gewerkt. Parallel werken we in alle Utrechtse wijken aan 'vernieuwing van de wijkparticipatie', zoals vastgesteld in de notitie 'Al Doende Vernieuwen'. Daarmee is dit het laatste jaar dat we de wijkactieprogramma's op deze manier maken. Hoe we de wijkopgaven 2019 gaan maken, in welke vorm en voor welke periode is afhankelijk van de opbrengst van de 'vernieuwing van de wijkparticipatie'.

We hebben het afgelopen jaar samen met veel partijen verkend hoe we de wijkparticipatie kunnen vernieuwen. Daarbij richten we ons op:

- Meer flexibele vormen van participatie in de wijk.
- Meer aandacht voor betrokkenheid tijdens de planvorming in plaats van aan het eind.
- Betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners.
- Heldere afspraken over invloed en besluitvorming.

In de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest zijn we als onderdeel van 'Al doende vernieuwen' gestart met vernieuwende participatie trajecten om te komen tot nieuwe wijkopgaven. Samen met bewoners, organisaties en ondernemers halen we op wat belangrijk is voor de wijk en haar buurten en waar we samen aan kunnen werken.

Dat betekent dat Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest wijkactieprogramma's hebben voor 2018 en tegelijkertijd werken we in die wijken ook aan de nieuwe wijkopgaven. Met de uitkomsten daarvan komen we in het eerste half jaar van 2018 bij de raad terug.

In Overvecht zijn we in 2016 gestart met de Versnelling, een plan van wijkbewoners, professionals en gemeente voor een sterker Overvecht. In een gezamenlijk proces is de problematiek verkend en met verschillende laagdrempelige bijeenkomsten hebben we zoveel mogelijk verschillende (groepen) bewoners bereikt.

Voor 2019 willen we voor alle wijken nieuwe wijkopgaven hebben en daar gaan we in 2018 mee aan de slag. We benutten daarbij de ervaringen die we hebben opgedaan in Overvecht rond de Versnelling, de ervaringen die we nu opdoen in Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest met het opstellen van nieuwe wijkopgaven en de lessen uit de tien projecten in de tien wijken waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie. Daarnaast is voor Vleuten de Meern de vastgestelde omgevingsvisie een belangrijke bron en voor Zuid de visie op Lunetten die wordt gemaakt als onderdeel van project buurtbudgetten, één van de tien projecten waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie.

Proces

Voor de totstandkoming van dit wijkactieprogramma is door de leden van het (ambtelijk) wijkoverleg Binnenstad een selectie gemaakt uit die projecten in de gemeentelijke programma's die qua financiering gedekt zijn in de gemeentelijke begroting of die met externe middelen worden gefinancierd. Het conceptwijkactieprogramma is voorgelegd aan de wijkraad Binnenstad en aan Centrummanagement Utrecht. Reacties van beide groepen zijn verwerkt in het wijkactieprogramma.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten

in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Meer informatie over de wijkambities 2014-2018 van de wijk Binnenstad en de wijkambities en wijkactieprogramma's van andere wijken vindt u op [wijkambities en wijkactieprogramma's](#).

De wijk Binnenstad

Ontwikkelingen en cijfers

Ontwikkelingen in de wijk

De Binnenstad van Utrecht wordt gewaardeerd om zijn mix van verschillende functies: wonen, werken, recreëren, winkelen en studeren. Een centrum dat met de herontwikkeling van het Stationsgebied volop in ontwikkeling is en zich in snel tempo vernieuwt. Met het herstel van de Catharijnesingel, de oplevering van steeds meer delen in het Stationsgebied maar ook met de herinrichting van het Domplein wordt dat steeds meer zichtbaar. Daarnaast leiden verschillende maatschappelijke ontwikkelingen, de groei van het inwonertal van de binnenstad én de groei van de stad als geheel tot een ander en intensiever gebruik van de Binnenstad. De uitdaging voor de Binnenstad is al jarenlang het vinden van een goede balans tussen levendigheid als stadscentrum en leefbaarheid als woonwijk. Enkele actuele voorbeelden waar dit expliciet bij speelt zijn de ontwikkeling van het toerisme in de stad, het evenementenbeleid, de ontwikkeling van het horecakader, maar ook onderwerpen als bed & breakfast en splitsen en omzetten van woningen. In de komende jaren komt daar nadrukkelijk een tweede uitdaging bij: het verbinden van het oude en het nieuwe deel van het centrum, zodat één groter en vernieuwd centrum ontstaat. De derde opgave is het verbeteren van de verbindingen tussen de verschillende delen van de historische binnenstad.

De wijk in cijfers: (bron Wistudata 2017):

Bevolking: met 17.932 inwoners en 8.941 woningen is de Binnenstad de kleinste wijk van Utrecht. Maar het aantal inwoners zal naar verwachting groeien tot 20.044 inwoners in 2025. Dat is een stijging met 11,8 procent in minder dan vijftien jaar.

In bezoekersaantallen scoort de Binnenstad heel hoog: 25 miljoen bezoekers op jaarbasis in 2015, met een verwachte groei naar 40 miljoen bezoekers in 2025 (bron: convenant CMU-gemeente Utrecht).

Sociaaleconomisch: de Binnenstad telt 305 banen per 100 inwoners, vier keer het Utrechts gemiddelde. Bijstandhuishoudens en werkzoekenden zijn ondervertegenwoordigd ten opzichte van het gemiddelde.

Gezondheid: De inwoners van de Binnenstad voelen zich relatief gezond. 96% heeft het gevoel voldoende regie te hebben over het eigen leven. Dit cijfer ligt hoger dan het gemiddelde in Utrecht. Overgewicht en obesitas komen relatief weinig voor. Maar de alcoholconsumptie is hoger dan gemiddeld.

Veiligheid: de wijk Binnenstad heeft het hoogste geweldsniveau van de stad. Dat hangt samen met de centrumfunctie van de wijk. Woninginbraak komt in de Binnenstad juist het minste voor. Jongerenoverlast scoort hoger dan het gemiddelde van Utrecht.

Waardering: de algemene waardering voor de Binnenstad is hoog onder de bewoners en zelfs licht gestegen met 0,2 punten: bewoners geven hun buurt gemiddeld een 8,1 als algemeen rapportcijfer, ruim boven het gemiddelde van 7,1. Bezoekers waarderen de Binnenstad met een 7,7 (bron CMU).

Binnenstadsbewoners en bezoekers waarderen de staat van de openbare ruimte in hun wijk met een rapportcijfer 7,0 (licht gestegen ten opzichte van 2016). Voor Utrecht als geheel is dat een 6,6. Maar de tevredenheid over de parkeermogelijkheden voor auto en fietsen de bereikbaarheid van de wijk is ruimschoots het laagst van alle wijken. Dat geldt ook voor bezoekers van de Binnenstad. Die waarderen de bereikbaarheid en parkeertarieven met een rapportcijfer 5,5. Daarmee behoort Utrecht samen met Amsterdam tot de laagstgewaardeerde van de grote steden op dit punt.

De top vijf van buurtproblemen volgens de bewoners van de Binnenstad is:

- Verkeersproblematiek in ruime zin (38%)
- Overige overlast exclusief verkeer (25%)
- Criminaliteit en drugsoverlast (23%)
- Vervuiling/beheer openbare ruimte (17%)
- Jeugdoverlast (10%)

Deze top vijf anno 2016 komt nog steeds overeen met de speerpunten uit de Wijkambities 2014-2018.

Kaart van de wijk

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

De wijkambities 2014-2018 zijn vertaald naar de onderstaande drie speerpunten: openbare ruimte, veiligheid en verkeer & handhaving.

Wijkambitie 1: Investeer in een kwalitatief hoogwaardige, gastvrije openbare ruimte

Deze ambitie draagt bij aan een goede beleving van de stad, een aantrekkelijk verblijfsklimaat voor bezoekers en bewoners, een goede toegankelijkheid en een groter gevoel van veiligheid. Speerpunt is meer ruimte voor voetgangers en betere looproutes creëren tussen station en Binnenstad en binnen de Binnenstad. Daarbij is het vitaal houden van centrumfuncties als winkelbestand, horeca, culturele instellingen en onderwijs ook van groot belang.

Wijkambitie 2: Zet de veiligheidsaanpak voort in de Binnenstad

Deze ambitie draagt bij aan de beleving van veiligheid in de Binnenstad, voor zowel binnenstadbewoners, centrumondernemers als bezoekers uit andere wijken en toeristen.

Wijkambitie 3: Reguleer het verkeer en handhaaf op overlast in de openbare ruimte

Deze ambitie heeft als doelen: minder zwaar verkeer, minder belastende bevoorrading, effectievere verwijzing en geleiding van autoverkeer en voetgangers, en meer fietsparkeervoorzieningen. Daarnaast gaat het om effectieve handhaving op hinderlijke of gevaarlijke aspecten van uitstallingen, terrassen, aslasten, evenementen, fietsparkeren en fietsen in het wandelgebied. Dit alles draagt bij aan een beter gebruik van de openbare ruimte, het ontstaan van meer ruimte voor voetgangers en een efficiëntere inzet van gemeentelijke middelen.

Wijkambitie 1: Investeer in een kwalitatief hoogwaardige, gastvrije openbare ruimte van de binnenstad

De kwaliteit van de openbare ruimte draagt bij aan een goede beleving van de stad, aan een aantrekkelijk en gastvrij verblijfsklimaat voor bewoners en bezoekers (jong en oud), aan goede toegankelijkheid en aan (een gevoel van) veiligheid. Daarbij is het vitaal houden van centrumfuncties (winkelbestand, horeca, culturele instellingen, onderwijs) ook van groot belang voor een aantrekkelijke Binnenstad.

De pilot Openbare Ruimte Centrum is een belangrijke factor in het bereiken van een betere openbare ruimte. Deze pilot richt zich op herinrichting van winkelstraten in samenwerking met externe partners, op het vergroten van de financiële synergie tussen bestaande en geplande projecten en op inhoudelijke samenhang tussen beleidsproducten. De pilot gaat gelijk op met een actualisering van het Openbare Ruimte Plan en de herinrichting van straten in het centrum vanuit het Economisch Investeringsfonds (EIF). De wijkraad Binnenstad heeft aangegeven het van belang te vinden dat bij alle inzet op deze wijkambitie rekening wordt gehouden met het historisch karakter van de Binnenstad.

3.1 Herinrichting Lange Nieuwstraat

Initiatief van bewonersgroep, ondernemersvereniging, musea, Centrum Management Utrecht om delen van de Lange en Korte Nieuwstraat een impuls te geven door middel van herinrichting; te beginnen bij het plein voor het Catharijneconvent (pilot Openbare Ruimte Centrum). In 2017 is de Korte Nieuwstraat al heringericht.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Wijken.

Inzet partners: Bewonersoverleg Nieuwstraat, musea, Centrum Management Utrecht en ondernemersvereniging.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.2 Aanpak gebied Wester- en Oosterkade

Initiatief van ondernemers van de Wester- en Oosterkade én inzet van de gemeente om de inrichting van de openbare ruimte te verbeteren. Het gebied moet beter ingericht worden op zijn nieuwe functie als verbinding tussen het nieuwe station Vaartsche Rijn en de Binnenstad. Aansluitend hierop moet dan ook het Ledig Erf worden heringericht.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: Ondernemers, bewoners.

Verantwoordelijk: Ontwikkelorganisatie Ruimte en ondernemers.

3.3 Verbetering Domplein

Initiatief van diverse partijen rond het Domplein en gemeente voor het vergroten van de aantrekkelijkheid van het plein door middel van verbeteringen in de openbare ruimte: inrichting, onderhoud en fysieke afsluiting voor doorgaand autoverkeer (pilot Openbare Ruimte Centrum). In 2017 is de herbestrating afgerond; in 2018 aandacht voor gebruik van het plein (vuilinzameling, terrassen, verkeerregulering), handhaving, ook in relatie tot de restauratie van de Domtoren.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven.

Inzet partners: Centrum Management Utrecht, bewoners, partijen rond het plein.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.4 Nieuwe functie voormalig Tivoli-complex (Oudegracht 245)

Voortzetten van (de voorbereiding van) de tender met als doel: uitgifte en een nieuwe functie van het pand. Het complex is tijdelijk in gebruik door Kytopia en een aantal kinderopvangorganisaties.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Utrechtse Vastgoed Organisatie.

Inzet partners: omwonenden, gebruikers van het complex, betrokkenen.

3.5 Herontwikkeling oude postkantoor Neude plus directe omgeving

Herontwikkeling van het pand tot bibliotheek, horeca, winkels en fietsenstalling en aanpassing van de directe omgeving eromheen.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Inzet partner en verantwoordelijk: A.S.R. Vastgoedontwikkeling.

3.6 Herontwikkeling delen van Willem Arntzcomplex (voormalig onderdeel van het Altrecht-complex)

Initiatief van VORM Ontwikkeling om de volgende delen van dit complex te herontwikkelen tot woningen: transformatie Woudagebouw (Lange Nieuwstraat 89), sloop/nieuwbouw gebouw Bleijenburg (Vrouwjutenstraat) en nieuwbouw woningen Vrouwjutenstraat

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: VORM ontwikkeling en omwonenden

Verantwoordelijk: VORM Ontwikkeling.

3.7 Restauratie wal- en kluismuren

Voortzetten van de uitvoering van het herstel van de wal- en kluismuren langs de grachten én de communicatie met betrokkenen daarover.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Stadsbedrijven.

Inzet partners: Bewoners, ondernemers.

3.8 Toiletvoorzieningen in Binnenstad

Realiseren van publieke toiletvoorzieningen door het beter toegankelijk maken van de bestaande sanitaire voorzieningen in fietsenstallingen en het realiseren van uriliften in het uitgaansgebied en een openbare toiletvoorziening in Lepenburg en andere stadsparken.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven, Wijken.

Inzet partners: Omwonenden en (park)bezoekers.

Verantwoordelijke afdeling: Utrechtse Vastgoed Organisatie, Ontwikkelorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven.

3.9 Uitwerking van convenant 'De rode loper uit'

In 2016 is dit convenant opgesteld en ondertekend door de gemeente Utrecht en Centrum Management Utrecht. De maatregelen die hierin opgenomen staan worden in de aankomende jaren uitgewerkt. Het gaat hierbij vooral over vindbaarheidsonderwerpen, onderhoud en beheer van de openbare ruimte en om herinrichting van de openbare ruimte en versterking van de verbindingen tussen de Binnenstadskwartieren. In 2018 zal de vindbaarheid van het centrum verder vergroot worden door het verbeteren van de customer journey en de digitale informatievoorziening samen met Centrum management Utrecht.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: Centrum Management Utrecht.

3.10 Herontwikkeling gevangenis Wolvenplein

Tijdelijke exploitatie van het complex door "Bewaakt en bewoond". In 2017 is een visie opgesteld voor het terrein; aansluitend vindt een tenderprocedure plaats voor de uitgifte en herontwikkeling van het terrein in samenwerking met Rijksvastgoedbedrijf.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Inzet partners: Bewaakt en bewoond. Stadsdorp Wolvenburg, omwonenden, wijkraad, Rijksvastgoedbedrijf.

3.11 Herontwikkeling EKP-terrein (Kruisvaartterrein)

Initiatief van NS en A.S.R. om hier 220 woningen te realiseren, vooral stadswoningen.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: NS en A.S.R. Vastgoedontwikkeling, omwonenden.

3.12 Renovatie Hoog Catharijne inclusief Entreegebouw, Catharijneknoop, plinten Hoog Catharijne, Voorzetgebouw en Rijnkade

Continuering van de uitvoering van de renovatie tot en met de oplevering in 2019.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners Klépierre en ondernemers, omwonenden en wijkraad.

Verantwoordelijk: Klépierre.

3.13 Stationsplein Oost plus onderliggende fietsenstalling en aangrenzende vastgoedontwikkelingen (Noordgebouw en Zuidgebouw)

In 2017 is het eerste deel van de fietsenstalling in gebruik genomen, dit deel biedt plaats aan ca. 6.000 fietsen. Aansluitend is gestart met de bouw van het tweede deel. Totale stallingscapaciteit 12.500 fietsen.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: NS/ProRail, Klépierre, ontwikkelaars Noord- en Zuidgebouw, omwonenden.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.14 Herinrichting Croeselaan

Uitvoering herinrichting noordelijk deel van de Croeselaan, oplevering in 2018.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: omwonenden en andere partners rond het projectgebied

3.15 Jaarbeursplein inclusief Centruboulevard, parkeergarage en Jaarbeurspleingebouw en WTC

Continuering van de uitvoering ten behoeve van oplevering in 2018.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: Jaarbeurs, CBRE, ontwikkelaar Jaarbeurspleingebouw.

3.16 Herinrichting Catharijnesingel Zuid

Herinrichten van de Catharijnesingel Zuid en herstel vaarroute ten behoeve oplevering in 2019.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: omwonenden en andere partijen rond het projectgebied en wijkraad

3.17 HOV-banen Smakkelaarsveld

Uitvoering HOV-banen Smakkelaarsveld ten behoeve van oplevering in 2018.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: ProRail, Provincie.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.18 Herinrichting Vredenburgplein

Herinrichten van het plein en inpassing van kunst in samenwerking met omwonenden, Klépierre, ondernemers en marktkooplui.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven/Marktzaken, Culturele Zaken

Inzet partners: Klépierre, omwonenden, marktkooplui

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.19 Moreelsepark

Uitvoering van een verkenning naar de toekomstmogelijkheden voor het Moreelsepark in relatie tot omringende gebieden en projecten én naar de mogelijkheden voor korte termijnverbeteringen van het park.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven.

Inzet partners: omwonenden en andere organisaties rond het park.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.20 Tweede fase Stationsgebied

Verder ontwikkelen van de omgevingsvisie Beurskwartier/Lombokplein waarmee beoogd wordt de uitbreiding van het centrum aan de westzijde van het Centraal Station mogelijk te maken. Het gaat om de bouw van ongeveer 3600 woningen, afgewisseld met werkplekken, horeca, cultuur en buurtwinkels, twee parken voor het Beurskwartier en een plein aan het water voor het Lombokplein. Ook wordt de Leidsche Rijn bevaarbaar gemaakt.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: Jaarbeurs, NS/ProRail, omwonenden en wijkraad.

3.21 Uitgifte gemeentelijke panden in de Hardebollenstraat

Bij het uitgifteproces van de gemeentelijke panden in de Hardebollenstraat wordt de buurt betrokken door middel van een klankbordgroep en door middel van deelname van twee vertegenwoordigers van de buurt (een bewoner en een ondernemer) aan de selectiecommissie.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Utrechtse Vastgoed Organisatie.

Inzet partners: bewoners, ondernemers, Centrum Management Utrecht.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.22 Omvormen van het beheer van speeltuin "De Kleine Dom".

Veilig spelen en bewegen, samen opgroeien en ontmoeten voor en door alle kinderen. Samen opvoeden, verbinden en beheren voor en door ouders/verzorgers. Dat zijn de kernwaarden voor de speeltuin. Er loopt een ontwikkeling om van speeltuinen zelfstandige speeltuinorganisaties te maken. In 2018 onderzoeken we de verdere mogelijkheden om dit ook toe te passen op de Kleine Dom en duurzaam te verankeren.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Stadsbedrijven

Inzet partners: DOENJA, bezoekers, bewoners

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling

3.23 Anatole France terrein

Initiatief van particuliere ontwikkelaar die het Anatole Franceterrein wil openstellen en ideeën heeft voor invulling van de randen van het terrein en het binnenterrein.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Inzet partners: Caron Real Estate & Development, omwonenden

Verantwoordelijk: Caron Real Estate & Development

Wijkambitie 2: Zet de veiligheidsaanpak voort in de Binnenstad

De veiligheidsaanpak draagt bij aan de beleving van de veiligheid in de Binnenstad voor zowel binnenstadbewoners, ondernemers, winkelend publiek, als bezoekers uit andere wijken en toeristen.

4.1 Aanpak overlast Breedstraatbuurt

Voortzetting van de lopende aanpak. De focus ligt op een slimmere en efficiëntere inzet van toezicht en handhaving, efficiëntere communicatie met bewoners en participatie van bewoners.

Inzet gemeente: Veiligheid, Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Stadsbedrijven, Wijken, Volksgezondheid.

Inzet partners: Politie, Openbaar Ministerie, bewoners, ondernemers, zorginstellingen.
Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

4.2 Terugdringen overlast drugsverslaafden

Continueren van de top-10-aanpak die in 2014 is opgezet, door geconcentreerd in te zetten op de grootste overlastgevers in de Breedstraatbuurt en de zuidelijke Binnenstad en daarmee de overlast terug te dringen en de gezondheidssituatie van deze mensen te verbeteren.

Inzet gemeente: Veiligheid, Volksgezondheid.
Inzet partners: Politie, zorginstellingen.
Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

4.3 Aanpak autokraak parkeergarages

Doorgaan met de aanpak met als doel het terugdringen van het aantal autokraken.

Inzet gemeente: Veiligheid, Vergunningen, Toezicht en Handhaving.
Inzet partners: Politie, exploitanten parkeergarages.
Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

4.4 Uitvoering toezichtarrangement Stationsgebied

Continueren van de regievoering op de uitvoering van het Toezichtarrangement Stationsgebied, met als doel een stabilisatie van het positieve oordeel van betrokkenen over de veiligheid en leefbaarheid.

Inzet gemeente: Veiligheid, Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Volksgezondheid.
Inzet partners: politie, Openbaar Ministerie, NS, Prorail, Klépierre, Jaarbeurs, Provincie Utrecht, jongerenwerk, Victas, bewoners.
Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

4.5 Veilig Uitgaan

Voortzetting aanpak Veilig Uitgaan op basis van de afspraken gemaakt in het convenant Veilig Uitgaan 2016-2022.

Inzet gemeente: Veiligheid, Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Volksgezondheid.
Inzet partners: Politie, horecapartners en studentenverenigingen.
Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

4.6 Terugdringen overlast rond zorgvoorzieningen zuidelijke Binnenstad

Continueren van de maatregelen om de overlast rond Catharijnehuis, Jellinek, Leger des Heils en Altrecht terug te dringen én evaluatie van de maatregelen.

Inzet gemeente: Veiligheid, Maatschappelijke Ontwikkeling, Volksgezondheid.
Inzet partners: Zorginstellingen en omwonenden.
Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

4.7 Versterken Veilig Ondernemen

De Binnenstad is een gebied waar het Keurmerk Veilig Ondernemen geldt. Daarbij wordt aangehaakt bij de indeling van de kwartieren in de Binnenstad. Voor concrete acties, zoals "laat je niet overvallen" worden winkeliers benaderd. Daarnaast faciliteren we winkeliers die een training willen volgen bij Anders veilig.

Inzet gemeente: Veiligheid, Ontwikkelorganisatie Ruimte.
Inzet partners: Politie, ondernemers, Centrum Management Utrecht.
Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

4.8 Catharijnehuis (dagopvang dak- en thuislozen)

In 2017 is ingezet op het verminderen van de overlast rond en in het Catharijnehuis, het toeleiden van bezoekers naar andere, beter passende opvanglocaties en de vorming van een Stadsteam herstel, waarmee de zorg aan mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats beter kan plaatsvinden. Vanaf de

zomer van 2017 start een nieuwe zoektocht naar een beter geschikte inloopfunctie voor daklozen. We streven ernaar eind 2018 een nieuwe locatie gevonden te hebben.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Veiligheid.
Inzet partners: Politie, THOR, Veldwerkers Jellinek, omwonenden.
Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

4.9 Intensiveren aanpak woninginbraak en fietsendiefstal

Meer aandacht besteden aan maatregelen om het aantal woninginbraken en fietsendiefstallen in de Binnenstad aan te pakken.

Inzet gemeente: Veiligheid.
Inzet partners: Politie en bewoners.
Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

Wijkambitie 3: Reguleer het verkeer en handhaaf op overlast in de openbare ruimte

De Gemeente Utrecht groeit en het verkeer in de stad neemt toe. De ruimte hiervoor is soms beperkt. Daarom heeft de gemeente in 2012 een visie op mobiliteit ontwikkeld: '[Utrecht een Aantrekkelijke en Bereikbare stad](#)'. Om uitvoering te geven aan deze visie hebben we gebiedsagenda's en actieplannen gemaakt. De gebiedsagenda Centrum geeft de belangrijkste ruimtelijke en mobiliteitsopgaven weer. Het programmeren en uitvoeren van de projecten gebeurt onder andere via de Actieplannen Fiets, Voetganger en Stadslogistiek. Ze worden hieronder genoemd, met enkele projecten die bijdragen aan de wijkambities. Om de stad gezond, aantrekkelijk en bereikbaar te houden, moeten we keuzes maken. Het Mobiliteitsplan [Nota Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen](#) is tot 2025 uitgangspunt voor deze keuzes. Daarmee sturen we erop dat iedereen volop ruimte krijgt in de stad. Fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer krijgen voorrang. Maar ook de auto krijgt genoeg ruimte: doorgaand autoverkeer rijdt zoveel mogelijk buiten de stad om. Concreet betekent dit: minder zwaar verkeer, minder belastende bevoorrading, effectievere verwijzing en geleiding van autoverkeer, meer ruimte voor de voetganger en de fietser en meer fietsparkeervoorzieningen.

Ook handhaving draagt bij aan een beter gebruik van de openbare ruimte en het tegengaan van overlast. In de Binnenstad is er naast de reguliere inzet van handhaving extra aandacht voor: effectieve handhaving op terrassen, uitstallingen, aslasten, evenementen, fietsparkeren en fietsen in het wandelgebied. Bij de prioritering van de inzet van Handhaving wordt ook de input van wijkraad en Centrum Management betrokken

Actieplan Utrecht Fietst!

Vorbereiding en uitvoering van de projecten uit het Actieplan Utrecht Fietst!. Dit actieplan heeft een looptijd van 2015-2020, een stedelijke focus en bevat veel projecten die betrekking hebben op de Binnenstad. Het stadsgesprek Fiets in januari 2015 heeft veel input gegeven voor dit actieplan. Het gaat om de volgende projecten:

5.1 Herenroute

Afronden van de werkzaamheden aan een comfortabelere en beter herkenbare Herenroute, als alternatieve fietsroute door de Binnenstad.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven.
Inzet partners: Fietsersbond, fietsers en partijen langs de route.
Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

5.2 Zoektocht naar extra stallingen op de hotspots.

Uitbreiden aantal (in pandige) fietsstallingen; de opening van de stalling onder het Postkantoor staat in 2018 gepland.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Utrechtse Vastgoed Organisatie.
Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

5.3 Fietsparkeren Oudegracht.

Uitbreiden fietsparkeermogelijkheden langs de Oudegracht

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven.

Inzet partners: fietsers, bewoners en ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

5.4 Aanpak Voorstraat-Wittevrouwenstraat.

Uitvoering van een nieuwe inrichting van de Voorstraat-Wittevrouwenstraat die ook bijdraagt aan een integrale verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het Universiteitskwartier. De uitvoering start op zijn vroegst in de tweede helft van 2018.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: bewoners, ondernemers, Centrum Management Utrecht.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Actieplan Voetganger

Een goed voetgangersklimaat in Utrecht is voor bijna iedereen belangrijk. Zeker voor mensen met een beperking is een goed voetgangersklimaat van belang omdat dit bijdraagt aan de toegankelijkheid van tal van bestemmingen. Utrecht is de eerste stad in Nederland met een actieplan Voetganger. Met het actieplan willen we de volgende twee doelen bereiken: het verbeteren van het voetgangersklimaat, zodat lopen voor meer mensen aantrekkelijker wordt, en een verkeersveilige stad voor de voetganger. Het Stadsgesprek Voetganger in mei 2016 heeft veel input gegeven voor deze aanpak. Voor de Binnenstad focust de inzet op het uitbreiden van het voetgangersgebied, het autoluw maken van het plein bij het stadhuis en het verbeteren van de positie van de voetganger in herinrichtingsprojecten in de Binnenstad. Dit zijn zaken die volgens planning grotendeels al in 2017 bereikt zijn. In 2018 gaan we verder met het versterken van de positie van de voetganger op verschillende plekken in de Binnenstad.

5.5 Versterking van de positie van de voetganger

Uitvoering van maatregelen om de positie van voetgangers in diverse straten te versterken waaronder Nobelstraat, Voorstraat- Wittevrouwenstraat, de route Station Vaartsche Rijn - Ledig Erf – Binnenstad en toegankelijke routes in samenwerking met Solgu. Mede naar aanleiding van het Stadsgesprek Voetganger en de ideeën die zijn binnen gekomen via het “voetgangersideeënpunt”.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partners: bewoners, ondernemers, Centrum Management Utrecht, SOLGU

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Actieplan Zero Emission Stadslogistiek (ZES)

Met het Actieplan ZES Utrecht 2015-2018 werkt de gemeente Utrecht samen met het bedrijfsleven (EVO, TLN en CMU), aan slim en schoon goederenvervoer in Utrecht. Op basis van dit actieplan ZES (overeengekomen in 2017) en nulmetingen in diverse kwartieren van de binnenstad, zal minimaal per kwartier een pilot worden gestart rondom schonere, slimmere en efficiëntere stadsdistributie. Aan deze pilots zullen onder andere ondernemers, leveranciers, verladers en gemeente deelnemen. Ook de wijkraad Binnenstad ondersteunt deze doelstelling en werkwijze en is in contact met ons om vanuit bewonersstandpunt mee te denken. Voorbeelden van pilots zijn:

5.6 De pilot “Stop en drop”

Voortzetten van de proef om emissieloos bevoorraden voor horecaleveringen te stimuleren.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partner: Stichting 'ZES', ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

5.7 De pilot “Hubs voor bundeling van goederen naar de Binnenstad”

Stimuleren van een schonere, efficiëntere en minder belastende bevoorrading.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partner: Stichting 'ZES', ondernemers, Centrummanagement, wijkraad.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

5.8 De pilot “Samenwerking rondom afvalinzameling”

Stimuleren van een schonere, efficiëntere en minder belastende afvalinzameling.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet partner: Stichting 'ZES', ondernemers, Centrummanagement, wijkraad.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

5.9 Verbeteren afsluiting winkelwandelgebied

Vernieuwen en verbeteren van de afsluiting van het winkelwandelgebied met als doel: minder overlast en schade door illegaal autoverkeer en een prettiger verblijfsklimaat.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Toezicht en Handhaving, Stadsbedrijven.

Inzet partners: Winkeliers en bevoorraders.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

5.10 Handhavingsprogramma 2018

Het handhavingsprogramma 2018 wordt in de tweede helft van 2017 opgesteld. Daarbij nemen we input uit de wijk mee in de keuzes en prioriteiten, Insteek is om in 2018, net als in voorgaande jaren, bij de uitvoering in ieder geval extra aandacht te geven aan een aantal specifieke knelpunten voor de Binnenstad:

- Toezicht op drank-, horeca- en exploitatievergunningen. Bij een aantal horecabedrijven in de Binnenstad is sprake van verscherpt toezicht op basis van specifieke prioriteiten.
- Deze bedrijven worden meerdere keren per jaar gecontroleerd.
- Handhaving op overlastmeldingen van Binnenstadbewoners zoals (muziek)geluid uit horecaondernemingen en straatmuzikanten.
- Actie na woninginbraak en extra inzet tijdens de week van de woninginbraak.
- Handhaving fietsen in voetgangersgebied en fietsparkeren (hinderlijk en gevaarlijk gestalde fietsen) en weesfietsenacties.
- Aslasthandhaving.
- Taxistandplaatsen, taxikeurmerk en handhaven op bezet houden van taxistandplaatsen door ander verkeer.
- Extra inzet in de Breedstraatbuurt.
- Zakkenrollerij.

Inzet gemeente: Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Veiligheid.

Inzet partners: Politie, bewoners, wijkraad, Centrum Management Utrecht. Verantwoordelijke afdeling: Vergunningen, Toezicht en Handhaving.

Complexe projecten en trajecten, gebieds- en buurtaanpakken

Projecten in de Binnenstad zijn al gauw complex, omdat in het centrum van de stad allerlei functies, vaak met uiteenlopende belangen, letterlijk dicht op elkaar zitten. Dat maakt afstemming met veel gemeentelijke disciplines én met private partijen noodzakelijk. Bovendien is de Binnenstad 'van ons allemaal'; waardoor bij veel projecten ook rekening gehouden moet worden met een belangenafweging tussen bewoners/ondernemers uit de Binnenstad en bezoekers aan de Binnenstad. Daarom is er voor gekozen de complexe projecten gewoon onder te brengen in de drie voorgaande hoofdstukken, gerangschikt per wijkambitie. Toch is het goed daarnaast nog stil te staan bij onderstaande complexe integrale trajecten die zich meer richten op enkele delen van de wijk of op een thema.

6.1 Pilot Openbare Ruimte

De pilot Openbare Ruimte Centrum is een duidelijk voorbeeld van een complex en integraal 'traject'. De pilot werkt aan meer samenwerking, financiële optimalisatie en inhoudelijke samenhang. De mogelijkheden en onmogelijkheden hiervan zijn in het afgelopen jaren verkend en hebben al tot een aantal concrete projecten geleid. Deze zijn voor een deel al uitgevoerd in voorgaande jaren en voor zover ze nog doorlopen in 2018 zijn ze afzonderlijk vermeld in hoofdstuk 3.

In de pilotprojecten formuleren gemeente, bewoners en ondernemers - op basis van een gedeelde analyse over het gewenste gebruik van de straat - oplossingen op maat voor inrichting en gebruik van de openbare ruimte. Daarbij worden allerlei aspecten meegewogen, zoals uitstallingen, evenementen, ondergrondse infrastructuur, fietsroutes, bevoorrading, beheer, toezicht en handhaving, openbaar vervoer, fietsparkeren, autoparkeren en terrassen. Deze oplossingen leiden tot een gedeelde ambitie voor de herinrichting van de straten, vertaald in eindbeelden.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Stadswerken, Wijken.

Inzet partners: Centrum Management Utrecht, ondernemers, bewoners en instellingen rond de projectlocaties.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

6.2 Herontwikkeling Stationsgebied

Utrecht bouwt een nieuw Stationsgebied. Dat is nodig. Er was sprake van achterstallig onderhoud en verloederende in het Stationsgebied. Het aantal reizigers groeit en het aantal inwoners van de stad neemt toe. En er was de behoefte om het water weer terug te krijgen in de singel. Met de bouw van het nieuwe Stationsgebied pakken we al deze dingen tegelijk aan. Het motto daarbij is "herstellen, verbinden en betekenis geven".

De bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid worden verbeterd. Het water komt terug in de singel. Autowegen maken plaats voor water, groen en openbare ruimte. De doelstelling is de historische binnenstad en het Stationsgebied meer met elkaar te verbinden tot één samenhangend geheel. De bouw van het nieuwe stationsgebied is een hechte samenwerking tussen de gemeente Utrecht, Klépierre, NS, ProRail en Jaarbeurs.

De concrete projecten ziet u op straat, op de website www.cu2030.nl en in het Infocentrum Stationsgebied. De afzonderlijke projecten die onder deze gebiedsontwikkeling vallen én die bijdragen aan de wijkambities voor de Binnenstad staan vermeld in hoofdstuk 3.

In 2017 zijn forse stappen gezet om te komen tot een omgevingsvisie voor de tweede fase van het Stationsgebied. Het gaat om de bouw van ongeveer 3.600 woningen, afgewisseld met werkplekken, horeca, cultuur en buurtwinkels, twee parken voor het Beurskwartier en een plein aan het water voor het Lombokplein. Ook wordt de Leidsche Rijn bevaarbaar gemaakt. Hiermee wordt een tweede fase ingeluid van de vernieuwing van het centrum van de stad.

6.3 Aanpak Breedstraatbuurt

De aanpak Breedstraatbuurt kan beschouwd worden als een buurtaanpak omdat veel disciplines (van binnen en buiten de gemeente) zich inspannen om de negatieve aspecten van de Breedstraatbuurt aan te pakken en de positieve te stimuleren.

Omdat de buurtaanpak voor het grootste deel bestaat uit een veiligheidsaanpak, staat hij vermeld in hoofdstuk 4. De inzet op economische stimulering, op schoon en heel en op handhaving vormen ook nadrukkelijk onderdelen van deze buurtaanpak.

6.4 Drie prioritaire gebieden

Steeds meer tekent zich een ontwikkeling af dat er - naast de drie speerpunten uit de wijkambities - drie gebieden in de wijk zijn die extra aandacht en focus vragen. Dat zijn:

- Het gebied tussen Museumkwartier, Tolsteegbarrière, Station Vaartsche Rijn en Rotsoord, dat een grote impuls gaat krijgen als de sneltram vanaf 2018 ook stopt op het nieuwe station.
- Wijk C, dat een nieuwe positie in de binnenstad krijgt door terugkeer van de singel én de ontwikkeling van het gebied ten noorden van Wijk C (Zijdebalen).
- De verbindingssas Moreelsebrug – Mariaplaats als 'poort naar de Binnenstad', waarbij het
- Moreelsepark en het toekomstige water in de herstelde singel en de aansluiting op het
- Zocherpark ook een rol kunnen gaan spelen. Er komen vanuit de wijk regelmatig signalen om de potenties van dit gebied beter te benutten. Hier liggen kansen om de recreatieve functie van het

Moreelsepark te verbeteren en dat park op termijn te verbinden met park Nieuweroord, het te herstellen Zocherpark en de groene gebieden bij de Mariaplaats.

Voor die gebieden zijn al veel investeringen gedaan of gepland in de openbare ruimte en in bebouwing. Dit geldt voor zowel de gemeente als voor private partijen. De uitdaging voor 2018 wordt dusdanig te focussen op de inzet van ook andere investeringen en regulier werk, zodat deze bijdragen aan een evenwichtige ontwikkeling van deze gebieden.

Projectenoverzicht

Wijkambitie 1:

Investeer in een kwalitatief hoogwaardige, gastvrije openbare ruimte van de binnenstad

- 3.1 Herinrichting Lange Nieuwstraat
- 3.2 Aanpak gebied Wester- en Oosterkade
- 3.3 Verbetering Domplein
- 3.4 Nieuwe functie voormalig Tivoli-complex (Oudegracht 245)
- 3.5 Herontwikkeling oude postkantoor Neude plus directe omgeving
- 3.6 Herontwikkeling delen van Willem Arntzcomplex (voormalig onderdeel Altrecht-complex)
- 3.7 Restauratie wal- en kluisuren
- 3.8 Toiletvoorzieningen Binnenstad
- 3.9 Uitwerking van convenant 'De rode loper uit'
- 3.10 Herontwikkeling gevangenis Wolvenplein
- 3.11 Herontwikkeling EKP-terrein (Kruisvaartterrein)
- 3.12 Renovatie Hoog Catharijne inclusief Entreegebouw, Catharijneknoop, plinten Hoog Catharijne, Voorzetgebouw en Rijnkade
- 3.13 Stationsplein Oost (noordelijk deel) plus onderliggende fietsenstalling en aangrenzende vastgoedontwikkelingen (Noordgebouw en Zuidgebouw)
- 3.14 Herinrichting Croeselaan
- 3.15 Jaarbeursplein inclusief Centruboulevard, parkeergarage en Jaarbeurspleingebouw en WTC
- 3.16 Herinrichting Catharijnesingel Zuid
- 3.17 HOV-banen Smakkelaarsveld
- 3.18 Herinrichting Vredenburgplein
- 3.19 Moreelsepark
- 3.20 Tweede fase Stationsgebied
- 3.21 Uitgifte gemeentelijke panden Hardebollenstraat
- 3.22 Omvormen beheer speeltuin "De Kleine Dom".
- 3.23 Anatole France terrein

Wijkambitie 2:

Zet de veiligheidsaanpak voort in de Binnenstad

- 4.1 Aanpak overlast Breedstraatbuurt
- 4.2 Terugdringen overlast drugsverslaafden
- 4.3 Aanpak autokraak parkeergarages
- 4.4 Uitvoering Toezichtarrangement Stationsgebied
- 4.5 Veilig Uitgaan
- 4.6 Terugdringen overlast rond zorgvoorzieningen zuidelijke Binnenstad
- 4.7 Versterken Veilig Ondernemen
- 4.8 Catharijnehuis (dagopvang dak- en thuislozen)
- 4.9 Intensiveren aanpak woninginbraak en fietsendiefstal

Wijkambitie 3:

Reguleer het verkeer en handhaaf op overlast in de openbare ruimte

- 5.1 Herenroute
- 5.2 Zoektocht naar extra fietsenstallingen op hotspots
- 5.3 Fietsparkeren Oudegracht
- 5.4 Aanpak Voorstraat-Wittevrouwenstraat
- 5.5 Versterking van de positie van de voetganger
- 5.6 Pilot "Stop en drop"
- 5.7 Pilot "Hubs voor bundeling van goederen naar de Binnenstad"
- 5.8 Pilot "Samenwerking rondom afvalinzameling
- 5.9 Verbeteren afsluiting winkelwandelgebied
- 5.10 Handhavingsprogramma 2018

Complexe projecten en trajecten en gebieds- en buurtaanpakken

- 6.1 Pilot Openbare Ruimte Centrum
 - 6.2 Herontwikkeling Stationsgebied
 - 6.3 Aanpak Breedstraatbuurt
 - 6.4 Drie prioritaire gebieden
-

Leidsche Rijn

Leidsche Rijn Centrum, Leeuwesteyn, Hoge Weide, Grauwaart, Het Zand, Parkwijk, Langerak, Terwijde, Rijnvliet, Groenewoud, De Wetering en Papendorp

Inleiding

Dit is het Wijkactieprogramma 2018 voor de wijk Leidsche Rijn. In het wijkactieprogramma staat wat we samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partijen gaan doen aan de belangrijkste vraagstukken in de wijk in 2018. Het wijkactieprogramma is de uitwerking voor 2018 van de [wijkambities 2014-2018](#). Veel activiteiten in de wijk dragen ook bij aan een gezonder stedelijk leven. De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. Gezonde wijk brengen we onder bij Wijkambitie 2: Verbetering van sociale samenhang en leefbaarheid

Het wijkactieprogramma is opgezet volgens het stramien waarmee we in de afgelopen jaren hebben gewerkt. Parallel werken we in alle Utrechtse wijken aan 'vernieuwing van de wijkparticipatie', zoals vastgesteld in de notitie 'Al Doende Vernieuwen'. Daarmee is dit het laatste jaar dat we de wijkactieprogramma's op deze manier maken. Hoe we de wijkopgaven 2019 gaan maken, in welke vorm en voor welke periode is afhankelijk van de opbrengst van de 'vernieuwing van de wijkparticipatie'.

We hebben het afgelopen jaar samen met veel partijen verkend hoe we de wijkparticipatie kunnen vernieuwen. Daarbij richten we ons op:

- Meer flexibele vormen van participatie in de wijk.
- Meer aandacht voor betrokkenheid tijdens de planvorming in plaats van aan het eind.
- Betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners.
- Heldere afspraken over invloed en besluitvorming.

In de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest zijn we als onderdeel van 'Al doende vernieuwen' gestart met vernieuwende participatie trajecten om te komen tot nieuwe wijkopgaven. Samen met bewoners, organisaties en ondernemers halen we op wat belangrijk is voor de wijk en haar buurten en waar we samen aan kunnen werken.

Dat betekent dat Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest wijkactieprogramma's hebben voor 2018 en tegelijkertijd werken we in die wijken ook aan de nieuwe wijkopgaven. Met de uitkomsten daarvan komen we in het eerste half jaar van 2018 bij de raad terug.

In Overvecht zijn we in 2016 gestart met de Versnelling, een plan van wijkbewoners, professionals en gemeente voor een sterker Overvecht. In een gezamenlijk proces is de problematiek verkend en met verschillende laagdrempelige bijeenkomsten hebben we zoveel mogelijk verschillende (groepen) bewoners bereikt.

Voor 2019 willen we voor alle wijken nieuwe wijkopgaven hebben en daar gaan we in 2018 mee aan de slag. We benutten daarbij de ervaringen die we hebben opgedaan in Overvecht rond de Versnelling, de ervaringen die we nu opdoen in Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest met het opstellen van nieuwe wijkopgaven en de lessen uit de tien projecten in de tien wijken waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie. Daarnaast is voor Vleuten de Meern de vastgestelde omgevingsvisie een belangrijke bron en voor Zuid de visie op Lunetten die wordt gemaakt als onderdeel van project buurtbudgetten, één van de tien projecten waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie

Proces

Voor de totstandkoming van dit wijkactieprogramma hebben diverse organisaties uit de wijk projecten aangedragen en hebben de leden van het (ambtelijk) Wijkoverleg Leidsche Rijn een selectie gemaakt uit die projecten in de gemeentelijke programma's die qua financiering gedekt zijn in de gemeentelijke begroting of die met externe middelen worden gefinancierd.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten

en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Meer informatie over de Wijkambities 2014-2018 van Leidsche Rijn en de wijkambities en wijkactieprogramma's van andere wijken vindt u op [wijkambities en wijkactieprogramma's](#).

De wijk Leidsche Rijn

Begin 2017 woonden er 34.267 mensen. In 2018 verwelkomen we circa 1.800 nieuwe bewoners. Er zijn plannen voor de bouw van ruim 10.000 woningen. Waardoor er hier in 2030 waarschijnlijk ruim 51.000 mensen wonen.

Leidsche Rijn en Vleuten de Meern versterken elkaar

De wijk Leidsche Rijn (wijk 9) bestaat uit de buurten: Leidsche Rijn Centrum, Leeuwesteyn, Hoge Weide, Grauwaart, Het Zand, Parkwijk, Langerak, Terwijde, Rijnvliet, Groenewoud, De Wetering en Papendorp (zie kaart volgende pagina).

Vele bewoners noemen de gehele "ontwikkellocatie Leidsche Rijn" de wijk Leidsche Rijn. Echter een deel van deze ontwikkellocatie ligt in de wijk Vleuten-De Meern. Deze wijk biedt ook voorzieningen die een belangrijke bijdrage leveren aan de wijkambities van de bewoners in de wijk Leidsche Rijn. Zoals het Máximapark, Castellum Hoge Woerd en horeca. Het Leidsche Rijn Centrum, dat in 2018 open gaat, is ook voor bewoners van Vleuten-De Meern een plek om te winkelen, te recreëren en te ontmoeten.

Gezond stedelijk leven

De komende jaren groeit de wijk fors. Een speerpunt van de gemeente is dat dit op een gezonde manier gebeurt: gezond stedelijk leven. Veel mensen zijn in deze nieuwbouwwijk nieuw komen wonen, waardoor de sociale samenhang en het bouwen aan sociale netwerken continue aandacht vragen. Hetzelfde geldt voor de ondernemers in de detailhandel die in de sterk veranderende branche hun weg moeten zoeken.

Inwoners ervaren goed gezondheid maar ook toename eenzaamheid

- We zien dat het percentage inwoners dat een goede gezondheid ervaart in Leidsche Rijn hoger is (82%) ten opzichte van het percentage in de stad Utrecht (77%).
- 41% van de inwoners heeft overgewicht (inclusief obesitas) (gelijk sinds 2014). Dit percentage is hoger dan het percentage voor de stad Utrecht (37%).
- Het percentage kinderen met overgewicht (inclusief obesitas) is 10% (Utrecht 11%).
- 44% van de kinderen eet elke dag fruit (Utrecht: 54%) en 42% neemt ongezonde tussendoortjes mee naar school (Utrecht: 34%). **e van de** kinderen eet elke dag fruit (Utrecht: 54%) en 42% neemt ongezonde tussendoortjes mee.
- Daarnaast zien we dat 86% van de 10-12 jarigen lid zijn van een sportvereniging (Utrecht 83%).
- 16% van de bewoners in de wijk Leidsche Rijn rookt (Utrecht; 22%).
- Het percentage inwoners dat zich sociaal uitgesloten voelt is gestegen van 2% naar 6%.
- Het percentage van inwoners die moeite hebben met rondkomen (16%) is afgenomen (2014, 23%).

Leidsche Rijn is een jonge wijk met relatief veel gezinnen met kinderen

- Eén op de drie inwoners is jonger dan 18 jaar, tegenover één op de vijf gemiddeld in Utrecht.
- 91% (Utrecht; 92%) van de kinderen en 86% (Utrecht; 87%) van de jongeren uit Leidsche Rijn geeft aan dat ze een goede relatie heeft met zijn of haar ouders.
- Als het gaat om ouderbetrokkenheid geeft 72% van de 10-12 jarigen aan dat ze hier positief over zijn (Utrecht; 82%).
- Leidsche Rijn heeft ook een gemêleerde bevolking.
- Veertig procent van de inwoners heeft een migratieachtergrond tegen 33 procent stedelijk.
- De vele actieve bewoners geven kleur en levendigheid aan de wijk.
- Het aandeel actieve mensen in de buurt in Leidsche Rijn blijft groot (34%) en is daarmee de wijk met het hoogste percentage actieve bewoners in Utrecht.

Veiligheidsgevoel in Leidsche Rijn gunstiger dan in rest van Utrecht

Woninginbraak, geweld en jongerenoverlast komen in Leidsche Rijn relatief weinig voor.

- Een kwart van de Leidsche Rijners (25%) geeft aan zich in de eigen buurt wel eens onveilig te voelen. Dit is iets minder dan vorig jaar. Het stedelijk gemiddelde is 33%.

Waardering voor de buurt vergelijkbaar met Utrecht

- De waardering van bewoners van Leidsche Rijn voor de eigen buurt (7,3) en de waardering van de sociale cohesie (6,0) zijn vergelijkbaar met voorgaande jaren en komen ongeveer overeen met het stedelijke gemiddelde.
- Het aandeel bewoners dat negatief denkt over de toekomst van hun buurt is toegenomen (van 9 naar 13%) en is gelijk aan het Utrechtse gemiddelde.

Verkeer

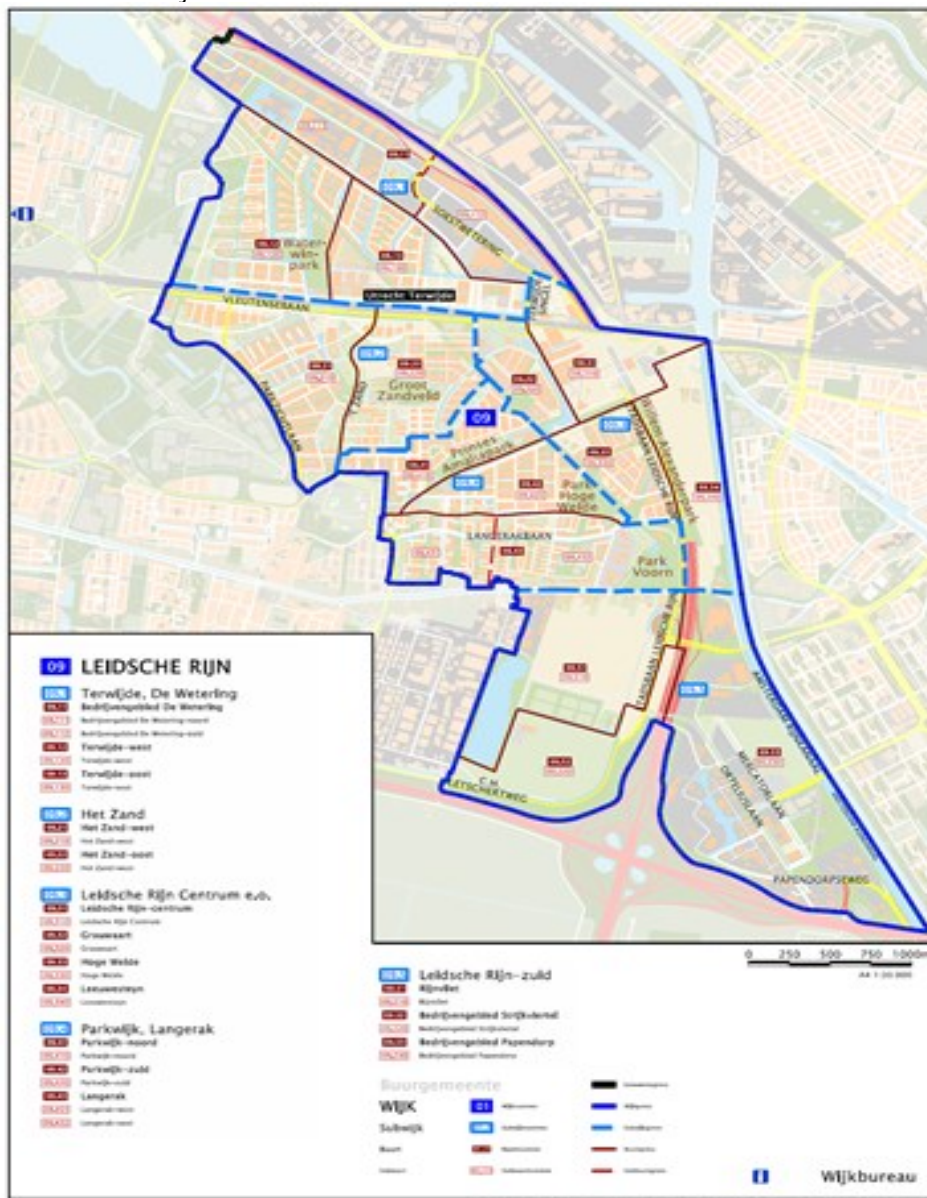
- Iets minder dan de helft van de bewoners is tevredenheid met de verkeersveiligheid (43%). (Utrecht 41%) En de tevredenheid over de parkeermogelijkheden voor auto's (55%) is iets gezakt en voor de fiets (63%) gelijk gebleven ten opzichte van 2015, en ligt boven de stedelijke gemiddelden.

Top 3 buurtproblemen

Volgens de Leidsche Rijners moeten de volgende top-drie buurtproblemen aangepakt worden: verkeersproblematiek in ruimste zin (inclusief verkeersoverlast), problematiek in de openbare ruimte en jeugdproblematiek. De meeste wijken in Utrecht hebben de eerste twee thema's in hun top drie. Gunstig is dat het thema: criminaliteit en drugsoverlast niet voorkomt in de top drie.

Bron: Wistudata mei 2017, Wijkwijzer 2017

Kaart van de wijk

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

De bewoners en partners in de wijk hebben voor de komende jaren wijkambities voor de ontwikkeling van de wijk bepaald. De wijkambities 2014-2018 zijn vertaald naar onderstaande drie speerpunten.

Wijkambitie 1: Verbetering van voorzieningen en activiteiten in de wijk

Het nieuwe stadshart Leidsche Rijn Centrum krijgt steeds meer vorm. Een aantal winkels is in 2017 geopend. In 2018 gaat de bouw van het stadshart door. Nieuwe winkels, horeca, parkeren, woningen en voorzieningen als gezondheidscentrum, bibliotheek en scholen. Een nieuw stadshart voor stad en regio. In Parkwijk, Terwijde en Het Zand knapt de gemeente de multifunctionele accommodaties op. In Hoge Weide komt een jongerencentrum en is Natuurspeeltuin De Hoef geopend..

De sterke toename van kinderen en jongeren vraagt om aandacht voor en het verbeteren van speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken.

Wijkambitie 2: Verbetering van de sociale samenhang en leefbaarheid

Ongeveer 1.800 nieuwe bewoners zijn er in 2017 komen wonen in Leidsche Rijn. Deze mensen moeten letterlijk en figuurlijk hun weg vinden in hun nieuwe buurt. Nieuwe sociale netwerken worden opgebouwd. Speelplekken worden ingericht met betrokkenheid van omwonenden. Ook professionals moeten hun netwerk in de wijk opbouwen. Vanuit de pilot Vernieuwen wijkambities wordt gewerkt aan de versterking van actief blijvende netwerken. Samen bepalen wat belangrijk is, samen uitvoeren wat nodig is. De veranderingen in de zorg vragen ook om extra aandacht. Hoe blijf je gezond en hoe pak je de regie op de eigen gezondheid? Projecten als Gezonde Wijk Leidsche Rijn en het inzetten van buurtnetwerken met professionals, bewoners en vrijwilligers dragen bij aan een gezonde wijk. Zoals ook de vele bewonersinitiatieven op het gebied van sport, cultuur en gezondheid. Een leefbare buurt is een schone, hele en veilige buurt. Een buurt waar het prettig en vreedzaam samen leven is.

Wijkambitie 3: Verbetering van bereikbaarheid, verkeer en parkeren

In 2017 zijn in het kader van het [Actieplan Verkeersveiligheid](#) diverse verkeersknelpunten in Leidsche Rijn verbeterd. Dat gaat in 2018 door. Een voorbeeld daarvan is de aanleg van een bussluis in de Jazzsingel. Fysieke knelpunten moeten waar kan aangepakt worden. Toch ontstaat een onveiligheidsgevoel regelmatig vanwege het rijgedrag van bewoners en bezoekers. Daarom zet de gemeente ook in op gedragsmaatregelen, zoals snelheidsdisplays met smiley's die het rijgedrag aangeven. De hoofdinfrastructuur van Leidsche Rijn is bijna af. Belangrijke werkzaamheden zijn in 2018; oplevering van het busstation Leidsche Rijn, de langzaam verkeersverbinding tussen Station Utrecht Leidsche Rijn en Lage Weide en de nieuwe extra spoorbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal.

Wijkambitie 1: Verbetering van voorzieningen en activiteiten in de wijk

3.1 Aanleg 3e hockeyveld sportpark Rijnvliet

De grote belangstelling voor de in 2016 gestarte nieuwe hockeyclub HC Rijnvliet maakt de aanleg van het 3e hockeyveld wenselijk. De uitvoering is opgenomen in het Meerjarenhuisvestingsplan Sport. Het hockeyveld wordt in 2018 aangelegd.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling en Utrechtse Vastgoed Organisatie

Inzet partners: HC Rijnvliet

3.2 Maatschappelijke ruimte in Boerderij De Hoef

Midden in Hoge Weide staat de monumentale Boerderij De Hoef. De in 2017 gerenoveerde boerderij is een belangrijke maatschappelijke voorziening voor de buurt. In 2018 biedt Stichting Boerderij de Hoef ruimte voor maatschappelijke initiatieven en organiseert activiteiten zoals speelinloop, buurtmaaltijd en themagesprekken. Samen met bewoners beheert de stichting de Natuurspeeltuin De Hoef, die eind 2017 geopend is.

Inzet gemeente: Maatschappelijk Ontwikkeling, wijkbureau Leidsche Rijn

Inzet partners: Stichting Boerderij De Hoef, bewoners, maatschappelijke partners

3.3 Speelplekken in nieuwe buurtjes

Als alle mensen wonen in een nieuw bouwblok en het bouwverkeer is weg dan gaat de gemeente in gesprek met bewoners om een inrichtingsplan voor de nieuwe speelplekken te maken. Nieuwe speelplekken komen er in Hoge Weide, Het Zand en Terwijde. Deze speelplekken worden naar verwachting najaar/eind 2017 gerealiseerd.

Initiatieven van bewoners voor een extra speelplek of een aanpassing van een bestaande speelplek worden ondergebracht bij het Initiatievenfonds en/of het Speel- en verblijfsplan Leidsche Rijn.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Maatschappelijke Ontwikkeling, wijkbureau Leidsche Rijn, Stadsbedrijven

Inzet partners: DOENJA Dienstverlening, bewoners

3.4 Bouwen kernwinkelgebied Leidsche Rijn Centrum

In 2018 is de officiële opening van het kernwinkelgebied Leidsche Rijn Centrum. In 2018 leveren we de woningen, winkels, horeca en voorzieningen zoals bibliotheek, wijkbureau Leidsche Rijn en een maatschappelijke ruimte, officieel op.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Utrechtse Vastgoed Organisatie, Maatschappelijke Ontwikkeling, wijkbureau Leidsche Rijn

Inzet partners: ASR/Vesteda, Bibliotheek, Indekerngezond

3.5 Kinderdagverblijf Leidsche Rijn Centrum Zuid

Naast de school aan de Madridstraat in Leidsche Rijn Centrum Zuid is een bouwkaal voor de ontwikkeling van een kinderdagverblijf. De selectieprocedure is in 2018 afgerond en de gemeente is in gesprek met een partij om tot ontwikkeling van het kinderdagverblijf te komen. De beoogde start bouw is juni 2018.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Volksgezondheid

Inzet partners: Kinderdagverblijf & partners

3.6 Tijdelijke initiatieven braakliggende kavel Leidsche Rijn Centrum

Het proces voor de tijdelijke invulling van de kavels die bij oplevering van het centrum nog niet zijn ingericht krijgt een vervolg. Het gaat in 2018 om één beschikbare kavel tussen het Berlijnplein en het winkelgebied.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, wijkbureau Leidsche Rijn

Inzet partners: ASR/Vesteda, bewoners

3.7 Bouwkundig optimaliseren drie multifunctionele accommodaties

De multifunctionele accommodaties (MFA's) Voorn, Waterwin en 't Zand, met daarin onder andere basisscholen en welzijnsruimten, worden bouwtechnisch en functioneel geoptimaliseerd en uitgebreid.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed Organisatie

Inzet partners: gebruikers van de MFA's

3.8 Nieuwe school voor voortgezet onderwijs op het Berlijnplein

Op het Berlijnplein, naast de CineMec, wordt een nieuwe mavo, havo, vwo school gerealiseerd voor 1.600 leerlingen, inclusief een sporthal. MavoTien zal onderdeel worden van deze school. Gereed augustus 2021.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed Organisatie, Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: NUOVO

3.9 Betere informatie over de culturele en sportactiviteiten in de wijk

Jong030 is dé jongerenwebsite van Utrecht om de stem te laten horen van de Utrechtse jongeren én jongeren te bereiken. Er is samenwerking met bijna alle scholen voor Voortgezet Onderwijs, met ca. 50 aanbieders van vrije tijd met maatschappelijke organisaties. Het wijkbureau blijft aandacht besteden aan vrije tijdsactiviteiten in de digitale nieuwsbrief en ondersteunt nieuwe wijkinitiatieven.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, wijkbureau Leidsche Rijn

Inzet partners: JoU, sportverenigingen, scholen, culturele en maatschappelijke organisaties, sociaal- en creatief ondernemers

3.10 Ontwikkelen sportactiviteiten en matches vraag en aanbod van sportvoorzieningen

In 2018 wordt de wachtlijsten hockey aangepakt door capaciteitsuitbreiding Rijnvliet. De wachtlijst voetbal wordt aangepakt door blijvende inzet op toeleiding naar zondagvoetbal ook voor jeugd. Op zondag is namelijk nog veel capaciteit beschikbaar.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: sportverenigingen, VSU/Harten voor Sport

3.11 Invulling nieuwbouw aan Muziekplein

Het Muziekplein is een locatie in Terwijde waar we op verzoek van de wijkraad met een coproductieproces een invulling zoeken voor een maatschappelijke voorziening met horecafunctie en de directe omgeving. Met ondernemers, scholen, omwonenden en de wijkraad is in enkele sessies naar een inrichtingsvoorstel en functies in het gebouw toe gewerkt. In het gebouw zullen enkele ondernemers in een samenhangende vorm naast en in de eigen onderneming samenwerken en een functie voor de buurt vervullen. Inmiddels is al wel een nieuw kunstgrasveld aangelegd in het Waterwinpark dat intensief gebruikt wordt door basisschool de 'Ridderhof'. Met de initiatiefnemer voor het gebouw zijn de gesprekken inmiddels gevorderd.

De exacte invulling van het nieuwe gebouw en het programma leggen we in 2018 in een overeenkomst en bespreken we met de buurt.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte en Wijkbureau Leidsche Rijn

Inzet partners: een vijftal ondernemers uit Leidsche Rijn, de school De Ridderhof en de wijkraad Leidsche Rijn.

Wijkambitie 2: Verbetering van de sociale samenhang en leefbaarheid

4.1 Welkom in de wijk project

Informele bijeenkomsten in de nieuwbouwbuurt waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en informatie krijgen over diverse voorzieningen en organisaties in hun nieuwe wijk.

Inzet partners: DOENJA Dienstverlening

Inzet gemeente: Wijkbureau Leidsche Rijn

4.2 Spelen, verblijven en bewegen in de openbare ruimte

Vage zin; Op basis van het Speel- en verblijfsplan Leidsche Rijn worden samen met partners en bewoners speelplekken verbeterd en toegevoegd en wordt de mogelijkheid tot het verblijven, ontmoeten en beweging in de openbare ruimte verbeterd en uitgebreid. Hierbij is extra aandacht voor jeugd en jongeren.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Maatschappelijke Ontwikkeling, Veiligheid, wijkbureau Leidsche Rijn

Inzet partners: DOENJA Dienstverlening, JoU, Harten voor Sport

4.3 Extra activiteiten door, met en voor jongeren en jongvolwassenen

Jongeren en jongvolwassenen actief laten meedoen bij de voorbereiding en de uitvoering van culturele, sportieve en vrijetijdsactiviteiten voor jongeren en jongvolwassenen in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern. Jongeren is de leeftijdsgroep 12-18 jaar; jongvolwassenen zijn 18-24 jaar. Sinds 2015 wordt hiervoor jaarlijks een budget beschikbaar gesteld.

Inzet gemeente: wijkbureau Leidsche Rijn, wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: KLUB19, DOENJA Dienstverlening, Welzaam, Harten voor Sport, JoU, Cultuur19, jongeren, jongvolwassenen

4.4 Samen spelen en Samen leven

In buurtjes waar spanning is tussen spelende kinderen en omwonenden blijft extra aandacht voor de leefbaarheid. Dat doen we door een netwerk van betrokkenen op te bouwen en door initiatieven van bewoners. Hierbij maken we afspraken over wie doet wat waar en wanneer. En zetten we extra menskracht en geld in als dat nodig is.

Inzet gemeente: wijkbureau Leidsche Rijn, Veiligheid, Maatschappelijke Ontwikkeling,

Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven

Inzet partners: DOENJA Dienstverlening, JoU, Buurtteam, woningcorporaties, politie, maatschappelijke organisaties, bewoners

4.5 Versterken netwerk bij hulpvragen

Maatschappelijke ontwikkeling, Volksgezondheid en het Buurtteam zetten in op het versterken van het groepsgericht denken en werken én de uitwisseling tussen mensen in Leidsche Rijn. Dit sluit aan bij de pilot specialistische jeugdhulp in de wijk, en kan helpen om verlichting te geven bij het aantal zorgvragen dat bij het Buurtteam en gespecialiseerde Jeugd GGZ komt. In 2018 start vanuit Zorgverslimming een project met Zorggidsen mogelijk gemaakt door MO. Mensen met ervaring met een bepaalde situatie maken anderen wegwijs.

Inzet partners: Zorgverslimming,

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Volksgezondheid, Buurtteam, Sociaal makelaars

4.6 Biodiversiteit en stadsecologie in Terwijde

De gemeente heeft in samenwerking met DS Landschapsarchitecten een biodiversiteit-scan gemaakt voor Terwijde Zuid Oost, Zuid en Scherf 11b. Deze scan maakt zichtbaar waar de leefomgeving van planten en dieren uitgebreid kan worden. Kleine aanpassingen in de ontwerpen van gebouwen en buitenruimten zijn voldoende om te zorgen voor een zo groot mogelijk biologische rijkdom. Met alle ontwikkelaars en ontwerpers is een gesprek gevoerd om de natuurlijke rijkdom te verbeteren, zoals: vogelverblijven, insectenhoeven, vlindervegen, verblijven voor vleermuizen en groene daken. Ook zijn een aantal privé binnenterreinen ontworpen om stadsnatuur zoveel mogelijk te stimuleren. De eerste projecten zijn in 2017 opgeleverd en de aanpak loopt door in 2018.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet partners: betrokken marktpartijen

4.7 Cultureel programma Leidsche Rijn Centrum (tijdelijk)

Stichting RAUM bouwt in opdracht van de gemeente aan een open maakplaats voor creativiteit en experiment op het Berlijnplein. In 2017 startte een experimenteel programma op het snijvlak van kunst, design en technologie met als thema In Motion. Lokale en (inter)nationale makers bouwen samen met bezoekers aan publieke installaties. Daarnaast worden festivals, events en workshops georganiseerd. In 2018 bouwen we het culturele programma aan de hand van de lessen uit 2017 verder uit. Wederom met kunstenaars, ontwerpers en architecten van nationale en internationale allure in samenwerking met lokale (culturele) partijen. Verder is er op het Berlijnplein in 2018 het event Showman's Fair van Mobile Arts (onder andere De Parade).

Inzet gemeente: Culturele Zaken

Inzet partners: lokale culturele instellingen uit de omliggende wijken zoals de Vrijstaat, NUT, Sharing Arts Society, Metaal Kathedraal en bewoners

4.8 Gebouwde culturele voorziening Leidsche Rijn Centrum (permanent)

De culturele voorziening gaat bestaan uit een mix van functies die van het gebruik kan groeien en flexibel ingezet kan worden. Een stadse mix van voorzieningen met onder meer expositieruimte, werkplekken, maakplaatsen en horeca. Een cross-disciplinaire culturele voorziening van en voor makers. Het programma, het ontwerp en de voorstellen voor organisatie en exploitatie worden samen met kunstenaars/makers en betrokkenen uit de omliggende wijken uitgewerkt. In 2018 wordt de businesscase en het schetsontwerp van architecten voor deze permanent gebouwde culturele voorziening verder uitgewerkt.

Inzet gemeente: Culturele Zaken, Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet partners: diverse culturele partijen en makers

4.9 Maatschappelijke ruimte Kopenhagenstraat

In 2018 gaat de maatschappelijke ruimte aan de Kopenhagenstraat open. Dat gebeurt in samenwerking met diverse maatschappelijke partijen, sociaal ondernemers, ervaringsdeskundigen en bewoners. Het concept positieve gezondheid en het versterken van veerkracht staan centraal.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Utrechtse Vastgoed Organisatie, Maatschappelijke Ontwikkeling, wijkbureau Leidsche Rijn, Volksgezondheid

Inzet partners: Gezonde Wijk-partijen, Indekerngezond, ASR bewoners, betrokken partijen

4.10 Onderzoek toekomstige bewoners betrekken bij eetbare groen in Rijnvliet

Het openbare groen in de gehele wijk Rijnvliet wordt zoveel mogelijk eetbaar voor mens en dier. We onderzoeken hoe we toekomstige bewoners van deze wijk zoveel mogelijk kunnen informeren over en betrekken bij het beheer van dit bijzondere groen in hun wijk.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, wijkbureau Leidsche Rijn

Inzet partners: initiatiefnemers: omwonenden van Rijnvliet en Metaalkathedraal, toekomstige bewoners, ontwikkelaars

4.11 Gezonde Wijk Alliantie

In de Gezonde Wijk Alliantie werken wijkpartners op het gebied van zorg, welzijn en preventie samen en pakken zij opgaven in de wijk op. Het gaat daarbij onder andere om thema's als zelfmanagement, sociale cohesie en inzet van zelfhulp, ervaringsdeskundigheid en zelfhulpinitiatieven, leefstijl en complexe scheidingen. Zij brengen de opgaven en speerpunten in kaart en sturen gezamenlijk op wat werkt. Het ondersteunen van initiatieven uit de wijk en het verbinden van die initiatieven met professionele partijen staat centraal.

Inzet partners: DOENJA dienstverlening, Welzaam, Harten voor Sport, Wijkverpleging, Julius Gezondheidscentrum, Zorgverslimmingsplatform, Buurtteams sociaal, buurtteams jeugd en gezin, JoU, en bewoners

Inzet gemeente: Volksgezondheid, wijkbureau Vleuten-De Meern, wijkbureau Leidsche Rijn, Maatschappelijke Ontwikkeling

4.12 Bewustwording voorkomen (zwerf)vuil jeugd

Stadsbedrijven onderzoekt of zij een pakket van Nederland Schoon kan inzetten: de 'snoeproutes' bij scholen. Bij voorkeur in samenwerking met de scholen.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven en Wijkbureau Leidsche Rijn

Inzet partner: scholen, supermarkten

4.13 Buurttuin Birstummerraklaan

Omwonenden van een braakliggend terrein bij de Birstummerraklaan hebben initiatief genomen een buurttuin te realiseren. Dit initiatief past prima in het uitgangspunt "Utrecht maken we samen" en in de huidige groenbestemming. Initiatiefnemers hebben een aanvraag bij het initiatievenfonds gedaan die is gehonoreerd. In 2017 zijn de plannen samen met de betrokken omwonenden verder uitgewerkt. De omwonenden gaan de tuin zelf onderhouden. Start realisatie najaar 2017/ voorjaar 2018.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, wijkbureau Leidsche Rijn

Inzet partners: bewoners

4.14 Wijkveiligheidsprogramma

De veiligheidssituatie in de wijk Leidsche Rijn is het afgelopen jaar verbeterd. Dit is gebaseerd op totaal aantal misdrijven. We willen de wijk nog veiliger maken. Voor 2018 hebben we daarom een aantal doelen:

Bij autokraken proberen we in 2018 een afname van 25% ten opzichte van 2011 te halen.

Bij woninginbraken proberen we in 2018 een afname van 20% ten opzichte van 2011 te halen.

Bij jeugdoverlast proberen we in 2018 een afname van 3% ten opzichte van 2011 te halen.

Inzet gemeente: Openbare Orde en Veiligheid
Inzet partners: bewoners

Wijkambitie 3: Verbetering van bereikbaarheid, verkeer en parkeren

5.1 Recreatieve fiets- en wandelroute langs het Amsterdam-Rijnkanaal project exact gelijk aan wap2017!

Het fietspad langs het Amsterdam-Rijnkanaal (J.C. Verthorenpad) in Leeuwesteyn en Leidsche Rijn Centrum Oost krijgt een nieuwe inrichting met extra kwaliteit, waaronder toevoeging van een voetpad en meubilair.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

5.2 Jazzsingel, geen doorgaand verkeer

Een bussluis aan het eind van de Jazzsingel, bij de aansluiting met de Terwijdesingel is onderdeel van de (verkeers)plannen voor Terwijde. Het moment van realisatie is gekoppeld aan de afronding van de bouwwerkzaamheden in Terwijde-Zuidoost. Oorspronkelijk was de verwachting dat dit begin 2017 afgerond zou zijn, maar doordat verschillende bouwprojecten tijdelijk stil hebben gelegen vanwege de crisis, is deze planning doorgeschoven. Dit betekent dat er opnieuw gekeken moet worden naar het juiste moment om de bussluis aan te leggen. De gemeente verwacht eind 2017 meer duidelijkheid . Afstemming met belanghebbenden, zoals de wijkraad en (direct) omwonenden, is onderdeel van het besluitvormingstraject, waaronder ook een verkeersbesluit.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte
Inzet partners: wijkraad Leidsche Rijn, bewoners

5.3 Onderzoek verbetering verkeersafwikkeling en -veiligheid Burgemeester Verderlaan

Ontwikkelingen rond de Burgemeester Verderlaan (o.a. haalbaarheidsonderzoek MFA Voorn, herontwikkeling Park Voorn 4-6, Verderlaan 9) zijn aanleiding om naar het profiel van de Burgemeester Verderlaan te kijken voor wat betreft de verbetering van de verkeersafwikkeling en -veiligheid. Een scenariostudie naar de mogelijkheden wordt in 2017 opgestart.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

5.4 Snelheidscampagnes

Er zijn regelmatig opmerkingen over te hard rijden door autoverkeer. Om te kunnen achterhalen of er daadwerkelijke sprake is van te hard rijden moet de snelheid gemeten worden. In 2017 is er gestart met het aanschaffen van apparatuur om de snelheid te meten. Medio 2017 zijn snelheidsmetingen uitgevoerd. Na de zomer van 2017 zijn de resultaten geanalyseerd en wordt bepaald welke concrete acties eind 2017 of in 2018 worden uitgevoerd (aanpassing infrastructuur, handhaving, snelheidsdisplay).

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte
Inzet partners: bewoners

5.5 Onderzoek verbetering busroute lijn 28

De Provincie Utrecht onderzoekt samen met busmaatschappij Qbuzz en de gemeente Utrecht de route van lijn 28. Ze kijken naar knelpunten in doorstroming en verkeersveiligheid, waaronder inrichting en overzichtelijkheid van kruispunten, oversteekbaarheid van de busbanen en gedrag van verkeersdeelnemers (buschauffeurs, automobilisten, fietsers).

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte
Inzet partners: provincie Utrecht, Qbuzz

5.6 Hoofdinfrastructuur

Begin 2018 gaat het busstation Leidsche Rijn inclusief overkapping open. Ook wordt dan de langzaam verkeersverbinding tussen Station Utrecht Leidsche Rijn en Lage Weide opgeleverd en is het plein onder het Station Utrecht Leidsche Rijn klaar.

Tussen de stations Leidsche Rijn en Utrecht Centraal verdubbelt ProRail over een lengte van bijna twee kilometer van twee naar vier sporen inclusief een extra brug over het Amsterdam-Rijnkanaal. Naar verwachting is dit eind 2018 klaar.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet partners: ProRail

5.7 Parkeergarage en P+R Berlijnplein

In het voorjaar van 2018 wordt volgens planning gestart met de Parkeergarage en P+R aan het Berlijnplein. In het voorlopig ontwerp van de parkeergarage zijn 620 parkeerplaatsen opgenomen. De parkeergarage ligt recht tegenover het trein- en busstation in Leidsche Rijn Centrum.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Noordoost

Vogelenbuurt, Lauwerecht, Staatsliedenbuurt, Tuinwijk, Tuindorp, Tuindorp-Oost, Voordorp, Huizingalaan e.o., Zeeheldenbuurt, Wittevrouwen.

Inleiding

Dit is het Wijkactieprogramma 2018 voor Noordoost. In het wijkactieprogramma staat wat we samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partijen gaan doen aan de belangrijkste vraagstukken in de wijk in 2018. Het wijkactieprogramma is de uitwerking voor 2018 van de [wijkambities 2014-2018](#). Veel activiteiten in de wijk dragen ook bij aan een gezonder stedelijk leven. Wij vinden het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. De komende tijd verkennen we hoe in de wijk Noordoost aan deze ambitie kan worden gewerkt.

Het wijkactieprogramma is opgezet volgens het stramien waarmee we in de afgelopen jaren hebben gewerkt. Parallel werken we in alle Utrechtse wijken aan 'vernieuwing van de wijkparticipatie', zoals vastgesteld in de notitie 'Al Doende Vernieuwen'. Daarmee is dit het laatste jaar dat we de wijkactieprogramma's op deze manier maken. Hoe we de wijkopgaven 2019 gaan maken, in welke vorm en voor welke periode is afhankelijk van de opbrengst van de 'vernieuwing van de wijkparticipatie'.

We hebben het afgelopen jaar samen met veel partijen verkend hoe we de wijkparticipatie kunnen vernieuwen. Daarbij richten we ons op:

- Meer flexibele vormen van participatie in de wijk.
- Meer aandacht voor betrokkenheid tijdens de planvorming in plaats van aan het eind.
- Betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners.
- Heldere afspraken over invloed en besluitvorming.

In de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest zijn we als onderdeel van 'Al doende vernieuwen' gestart met vernieuwende participatie trajecten om te komen tot nieuwe wijkopgaven. Samen met bewoners, organisaties en ondernemers halen we op wat belangrijk is voor de wijk en haar buurten en waar we samen aan kunnen werken.

Dat betekent dat Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest wijkactieprogramma's hebben voor 2018 en tegelijkertijd werken we in die wijken ook aan de nieuwe wijkopgaven. Met de uitkomsten daarvan komen we in het eerste half jaar van 2018 bij de raad terug.

In Overvecht zijn we in 2016 gestart met de Versnelling, een plan van wijkbewoners, professionals en gemeente voor een sterker Overvecht. In een gezamenlijk proces is de problematiek verkend en met verschillende laagdrempelige bijeenkomsten hebben we zoveel mogelijk verschillende (groepen) bewoners bereikt.

Voor 2019 willen we voor alle wijken nieuwe wijkopgaven hebben en daar gaan we in 2018 mee aan de slag. We benutten daarbij de ervaringen die we hebben opgedaan in Overvecht rond de Versnelling, de ervaringen die we nu opdoen in Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest met het opstellen van nieuwe wijkopgaven en de lessen uit de tien projecten in de tien wijken waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie. Daarnaast is voor Vleuten de Meern de vastgestelde omgevingsvisie een belangrijke bron en voor Zuid de visie op Lunetten die wordt gemaakt als onderdeel van project buurtbudgetten, één van de tien projecten waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie.

Proces

Voor de totstandkoming van dit wijkactieprogramma is door de leden van het (ambtelijk) wijkoverleg Noordoost een selectie gemaakt uit die projecten in de gemeentelijke programma's die qua financiering zoveel als mogelijk gedekt zijn in de gemeentelijke begroting, of die met externe middelen worden gefinancierd. Het concept-wijkactieprogramma is besproken met de wijkraad.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een

toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Meer informatie over de Wijkambities 2014-2018 van Noordoost en de wijkambities en wijkactieprogramma's van andere wijken vindt u op [wijkambities en wijkactieprogramma's](#).

De wijk Noordoost

Noordoost grenst zowel aan de binnenstad van Utrecht als aan het buitengebied. Deze zeer gunstige ligging is een van de redenen waarom het wonen in de wijk zo populair is.

De wijk bestaat uit drie subwijken en elf buurten, die allemaal een eigen karakter hebben: Vogelenbuurt, Tuinwijk-Oost, Tuinwijk-West, Lauwerecht, Staatsliedenbuurt, Tuindorp, Tuindorp-Oost, Voordorp, Wittevrouwen, Zeeheldenbuurt en Huizingabuurt.

Beschrijving van de wijk

Op 1 januari 2017 telt Noordoost 38.502 inwoners; 20% daarvan zit in de leeftijdsgroep 18-26 jaar en zo'n 56% is alleenstaand. De verwachting is, dat de bevolking van Noordoost in minder dan 15 jaar zal stijgen met 9%. Volgens de prognose zal in 2025 vooral het aandeel bewoners van 65 jaar en ouder zijn gestegen.

Bewoners van Noordoost oordelen meer dan gemiddeld positief over de sociale cohesie in de buurt, de zelfredzaamheid en het maatschappelijk welbevinden. Het aandeel bewoners dat zich actief inzet voor de buurt is in Noordoost hoog, namelijk 34% tegenover 28% in Utrecht.

Bewoners van Noordoost denken relatief positief over: netheid, groenonderhoud en schoonheid van de straat of buurt. In vergelijking met de stedelijke cijfers, hebben bewoners van Noordoost minder last van rommel op straat, hondenpoep en verkeerslawaaï. Daartegenover ervaren ze meer stankoverlast van auto's of motoren.

Over het geheel genomen zijn bewoners van de wijk redelijk tevreden over de verkeersveiligheid. Dit geldt het minst in de subwijk Votulast (Vogelenbuurt, Tuinwijk, Lauwerecht en Staatsliedenbuurt).

Binnen de wijk Noordoost zie je ook grote verschillen in het percentage bewoners, dat tevreden is over het aantal plekken in de buurt waar men de fiets en auto neer kan zetten. Vooral bewoners van Votulast en Wittevrouwen/Zeeheldenbuurt zijn daar ontevreden over. In Tuindorp/Voordorp is dit veel minder een probleem.

Wat gezondheid betreft scoort de wijk Noordoost hoog. De bewoners zijn zowel lichamelijk als psychisch erg gezond. De gemiddelde levensverwachting is 81,5 jaar; voor de hele stad ligt die leeftijd op 79,6 jaar.

Uit cijfers in de Jeugdmonitor 2015-2016 blijkt dat in de wijk Noordoost relatief vaak sprake is van co-ouderschap; 13% van de leerlingen in groepen 7 en 8 woont afwisselend bij vader en moeder. In Utrecht ligt dit percentage op 7%.

De werkgelegenheid in de wijk is relatief klein met 26 banen per 100 inwoners.

De veiligheidssituatie in Noordoost is over het algemeen gunstig. Gevoelens van onveiligheid liggen duidelijk onder het stadsniveau. Ook ervaren wijkbewoners relatief weinig jongerenoverlast. De criminaliteit in verhouding tot het aantal inwoners ligt in de wijk iets hoger dan gemiddeld in Utrecht. Autokraak vindt in Noordoost betrekkelijk vaak plaats.

Actuele ontwikkelingen

Diverse (deels leegstaande) kantoorpanden in Lauwerecht-Noord worden de komende jaren getransformeerd naar woningen voor studenten en starters, zoals het voormalige belastingkantoor en de bedrijfspanden aan de Willem Dreeslaan.

Verder zijn er nieuwbouwplannen voor woningbouw op het terrein van Careyn (zorgcentrum Tuindorp-Oost), aan de Cohenlaan en Van Lieflandlaan.

De woningbouw op het voormalige Veemarktterrein vordert gestaag. Inmiddels zijn de meeste woningen bewoond en wordt de openbare ruimte verder ingericht.

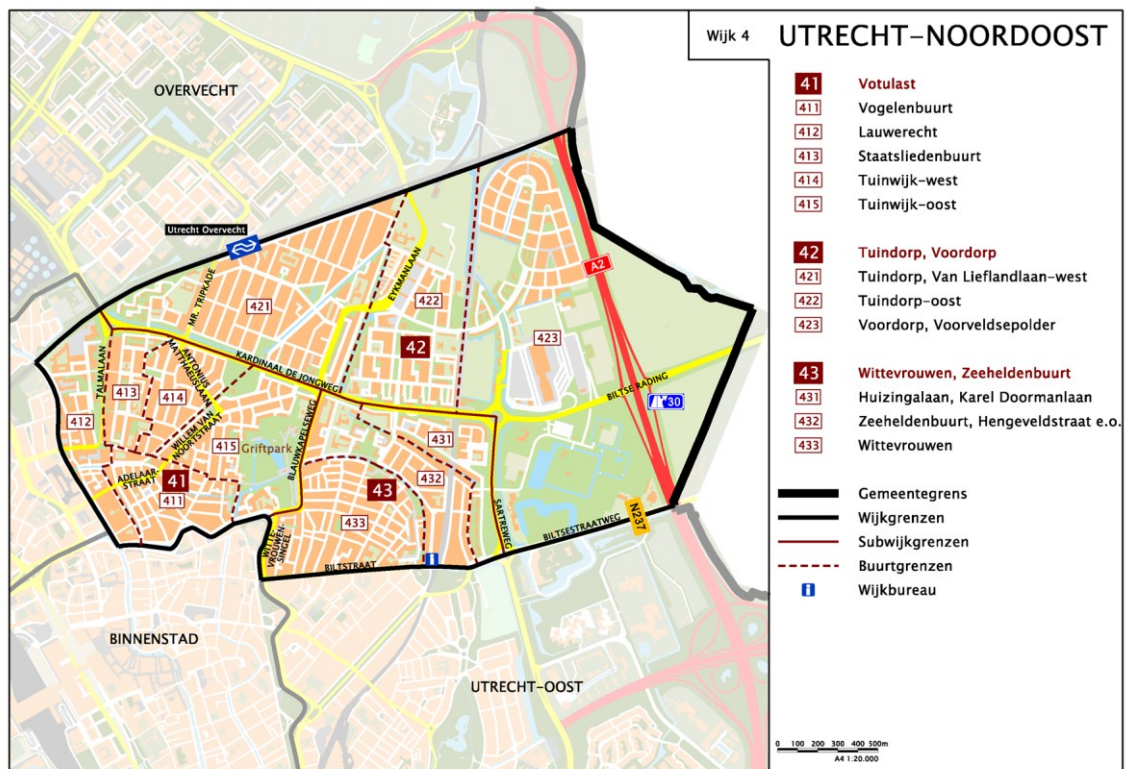
De gezonde stad, gezonde wijk

Utrecht wil een stad zijn waar bewoners gezond zijn en veerkrachtig, waar we met elkaar graag wonen, werken en leven, en waar iedereen de moeite waard is.

Voor Noordoost zijn de volgende onderwerpen daarbij relevant: aandacht voor fietsers en voetgangers; veilige en functionele openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeting; functioneel rioolstelsel; gescheiden afvalinzameling.

Kaart van de wijk

Hieronder ziet u de kaart van Noordoost met drie subwijken en elf buurten.

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

Noordoost is een sterke, gevarieerde wijk. Dat karakter willen we zoveel mogelijk behouden en –waar nodig- versterken. Daarbij maken we gebruik van de kracht van bewoners en ondernemers. De diversiteit van de wijk blijkt onder meer uit het brede scala aan onderwerpen waar bewoners en ondernemers graag aandacht voor zien. Volgens de resultaten van de peiling onder het bewonerspanel (mei 2013) vindt men het belangrijk vooral in te zetten op onderstaande speerpunten.

Wijkambitie 1: Verkeer en parkeren

Veel bewoners maken zich zorgen over de verkeersintensiteit, de slechte luchtkwaliteit langs belangrijke doorgaande routes, het gedrag van de verkeersdeelnemers en de overlast van geparkeerde fietsen en auto's.

Doelstellingen:

- verhogen verkeersveiligheid;
- meer ruimte voor fietsparkeren.

Wijkambitie 2: Wonen, welzijn en zorg

De betrokkenheid van bewoners bij hun woonomgeving is groot. Velen zijn bereid zelf de handen uit de mouwen te steken om de kwaliteit van de woonomgeving te behouden en te verbeteren.

De bevolkingsopbouw laat zien dat er in Noordoost veel ouderen wonen en dat het aandeel van deze leeftijdsgroep in de toekomst verder stijgt.

Doelstellingen:

- behoud en versterking van de inzet van vrijwilligers;
- aansluiting vraag en aanbod huisvesting en voorzieningen voor ouderen;
- gezonde wijk.

Wijkambitie 3: Openbare ruimte en duurzaamheid

Bewoners uit alle delen van Noordoost hechten groot belang aan groenvoorzieningen en aan het onderhoud van de openbare ruimte. In de oude buurten grenzend aan de binnenstad is weinig openbare ruimte en groen. Geveltuinen en plantenbakken -in zelfbeheer onderhouden- compenseren het tekort aan groenvoorzieningen hier enigszins.

Op het gebied van milieu en duurzaamheid zijn in Noordoost de nodige initiatieven van start gegaan. Daarbij zoeken bewoners en lokale ondernemers de samenwerking op.

Doelstellingen:

- behoud kwaliteit openbare ruimte en groenvoorzieningen;
- vernieuwende initiatieven op het gebied van milieu en duurzaamheid.

Wijkambitie 1: Verkeer en parkeren

Veel bewoners maken zich zorgen over de verkeersintensiteit, de slechte luchtkwaliteit langs belangrijke doorgaande routes, het gedrag van de verkeersdeelnemers en de overlast van geparkeerde fietsen en auto's.

Doelstelling: verhogen verkeersveiligheid

3.1 Herinrichting Eykmanlaan

De herinrichting is erop gericht om de oversteekbaarheid voor langzaam verkeer te verbeteren en daarmee de verkeersveiligheid te verhogen. Een en ander conform de Visie Eykmanlaan, die in 2010 door de gemeente is vastgesteld. Zo wordt op sommige plekken het asfalt vervangen door groen en komt er meer ruimte voor langzaam verkeer dat wil oversteken. Op het fietspad aan de westkant kan men in twee richtingen rijden. Gelijktijdig met de herinrichting vindt groot onderhoud aan het asfalt plaats en wordt de riolering vernieuwd.

Een deel van de Eykmanlaan maakt onderdeel uit van de herontwikkeling van winkelcentrum de Gaard. Begin 2018 starten de werkzaamheden.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte; Stadsbedrijven.
Inzet budget: programma Bereikbaarheid; programma Openbare ruimte en groen.
Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.2 Verkenning As Votulast

In 2017 wordt het ambitiedocument voor de As Votulast opgeleverd en vindt bestuurlijke besluitvorming daarover plaats. Dan is duidelijk welke investering nodig is om de functie, het gebruik en de vormgeving van de As in overeenstemming te brengen met de ambities uit de Nota Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.
Inzet budget: wordt nader bekeken.
Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.3 Verkenning haalbaarheid fietsroute Talmalaan

Met de transformatie van het gebied ten westen van de Talmalaan, namelijk van de functie kantoor naar wonen, is er behoefte aan een doorlopende fietsroute langs de Talmalaan. De mogelijkheid om te fietsen langs de Talmalaan wordt onderzocht.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.
Inzet budget: wordt nader bekeken.
Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.4 Herinrichting Alexander Numankade/Jan van Galenstraat/deel Poortstraat

In dit gebied staat de komende tijd een en ander te gebeuren. Zo gaat Stedelijk Beheer in 2018 de riolering in het zuidelijke deel van de Jan van Galenstraat vervangen; in de Zeeheldenbuurt wordt de komende jaren een hemelwaterriool aangelegd; in het noordelijke deel van de Jan van Galenstraat worden maatregelen getroffen in het kader van de doorfietsroute Overvecht-Utrecht Science Park (USP). Bovendien is na het verdwijnen van de buslijn door deze straten, op verzoek van bewoners een concept-herinrichtingsplan gemaakt om de verkeersveiligheid te verhogen. Het streven is om hier werk met werk te maken.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven; Ontwikkelorganisatie Ruimte; Wijken.
Inzet budget: programma Openbare ruimte en groen; programma Bereikbaarheid.
Verantwoordelijke afdelingen: Stadsbedrijven en Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Doelstelling: meer ruimte voor fietsparkeren

3.5 Plaatsen fietsenrekken

Aanvragen voor extra fietsenrekken kent de gemeente toe, onder voorwaarde dat plaatsing technisch mogelijk is en dat er voldoende draagvlak is.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven; Ontwikkelorganisatie Ruimte; Wijken.
Inzet budget: programma Bereikbaarheid; Initiatievenfonds.
Verantwoordelijke afdelingen: Ontwikkelorganisatie Ruimte; wijkbureau.

3.6 Opheffen autoparkeerplaatsen ten behoeve van fietsparkeren

Met het vaststellen van de parkeernota is het mogelijk geworden een betaalparkeerplaats op te heffen in ruil voor bijvoorbeeld fietsparkeren. Dit kan op verzoek van bewoners tot maximaal 2% van het aantal betaalparkeerplaatsen.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte; Stadsbedrijven; Wijken.
Inzet budget: programma Bereikbaarheid.
Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.7 Weesfietsen- en fietswrakkenacties

De gemeente labelt in de hele stad fietsen en verwijdt de fietswrakken en weesfietsen twee keer per jaar. Waar nodig worden er kleinschalige, aanvullende acties gehouden zoals aangegeven in het handhavingsprogramma.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte; Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte; Wijken.

Inzet budget: programma Bereikbaarheid.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

3.8 Stimuleren om (buurt)fietsenstallingen te realiseren

In de buurten grenzend aan de Binnenstad is een ernstig tekort aan fietsparkeerplaatsen. Waar mogelijk zijn op de stoepen al fietsenrekken geplaatst. Uitbreiding wordt gezocht in in pandige (buurt)fietsenstallingen.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Inzet budget: programma Bereikbaarheid.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

Wijkambitie 2: Wonen, welzijn en zorg

De betrokkenheid van bewoners bij hun woon en leefomgeving is groot. Velen zijn bereid zelf de handen uit de mouwen te steken om de kwaliteit van de woonomgeving te behouden en te verbeteren. De bevolkingsopbouw laat zien dat er in Noordoost veel ouderen wonen en dat het aandeel van deze leeftijdsgroep in de toekomst verder stijgt.

Doelstelling: behoud en versterken van de inzet van vrijwilligers

4.1 Burennetwerken opzetten

Het burennetwerk bestaat uit wijkbewoners die wat willen doen voor hun buurt. Dit is de basis van het burennetwerk. Het Buurtteam, Wijk&Co en de gemeente willen als pilot in Noordoost wijkbewoners met een uitkering de gelegenheid geven om het burennetwerk aan te vullen. Op deze manier kunnen deze wijkbewoners, ondersteund door de sociaal makelaar, een stapje zetten op de participatieladder. Door hun inzet in de wijk geven ze hun cv meer inhoud en helpen we ze op weg naar een plekje op de arbeidsmarkt.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: Wijk&Co; Buurtteam; U-Centraal

Inzet budget: programma Maatschappelijke ondersteuning

Verantwoordelijke afdeling: Meedoen naar vermogen

4.2 Groepsgericht werken verder uitbouwen

In het groepsgericht werken worden met name de krachten van de bewoners onderling benut en ingezet. De burger komt in actie en probeert zijn situatie/ hulpvraag door hulp van andere burgers op te lossen. Het Buurtteam is hierin faciliterend en ondersteunend waar nodig. Een voorbeeld van groepsgericht werken is "Stap Vooruit". Ook worden er groepsgericht werken-activiteiten aan de bewoners aangeboden, onder andere "Creatief met weinig geld" en "Omgaan met stress". Hierin wordt samenwerking gezocht met andere partijen, waaronder huisartsen.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: Buurtteam; Wijk&Co; U-Centraal, huisartsen

Inzet budget: programma Maatschappelijke ondersteuning

Verantwoordelijke afdeling: Meedoen naar vermogen

Doelstelling: betere aansluiting vraag en aanbod huisvesting en voorzieningen voor ouderen

4.3 Kwetsbaren en ouderen ondersteunen

Door samenwerking met diverse partners in de wijk krijgen ouderen en kwetsbaren ondersteuning bij het opzetten van activiteiten. Bij Wijk & Co werkt een sociaal makelaar die zich met name richt op ouderen. Ook het project Samen Noordoost richt zich op ondersteuning van kwetsbaren en ouderen. Hiernaast

wordt de bekendheid van de mogelijkheden voor ontmoeting en activiteiten verder vergroot door de gezamenlijke Samen thuis in de wijk-agenda en het gebruik van de app Mijnbuurtwelzijn.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling; Wijken

Inzet partners: Wijk & Co; U-centraal; Vrijwilligerscentrale; Buurtteam Noordoost; bewoners

Inzet budget: programma Maatschappelijke ondersteuning

Verantwoordelijke afdeling: Meedoen naar vermogen

4.4 Matching vraag en aanbod ouderenhuisvesting in Tuindorp en Tuindorp-Oost

De wijkraad Noordoost heeft het initiatief genomen om woonbehoefte en woonaanbod voor ouderen in Tuindorp en Tuindorp-Oost beter op elkaar te laten aansluiten. In deze buurten wonen relatief veel 65-plussers in eigen koopwoningen. Een deel van hen heeft de wens kleiner te gaan wonen in hun eigen woonbuurt. De gemeente is in samenwerking met de wijkraad en de ACO/COSBO en Woonz de website Utrecht voor Later gestart, die ouderen in Noordoost beter de weg moet wijzen naar passende huisvesting. Op basis van de evaluatie van het gebruik en effect van deze website eind 2017 wordt de verdere inzet bepaald.

In 2017 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen, om de haalbaarheid te onderzoeken van de aanstelling van verhuisadviseurs voor de particuliere woningmarkt. De resultaten van dat onderzoek worden medio 2017 voorgelegd aan het college. Op grond daarvan wordt duidelijk of dit in 2018 wordt ingevoerd.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling; Ontwikkelorganisatie Ruimte

Inzet partners: wijkraad Noordoost; Careyn; Zenzo; Stade

Inzet budget: programma Maatschappelijke ondersteuning; Wonen

Verantwoordelijke afdelingen: Meedoen naar vermogen; Ontwikkelorganisatie Ruimte

4.5 Gezamenlijke activiteitenagenda

In Noordoost werken de aanbieders Sociale prestatie en Dagondersteuning met elkaar samen. Er is één agenda voor de wijk, waarin alle activiteiten staan die door deze aanbieders en ook door bewonersinitiatieven worden aangeboden. Alle professionals en verwijzers nemen diezelfde agenda mee en delen hem in hun contacten met de inwoners. Zo heeft iedereen hetzelfde overzicht. Actiepunt in 2018 is om de agenda te delen met eerstelijnszorg aanbieders en om de samenwerking met het buurtteam nog verder te versterken.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: Wijk&Co; Buurtteams; Careyn; buurtinitiatieven

Inzet budget: programma Maatschappelijke ondersteuning

Verantwoordelijke afdeling: Meedoen naar vermogen

4.6 Hulp bij vervoer over kleine afstanden

Er is behoefte van mensen aan hulp bij vervoer over kleine afstanden. In 2018 verkennen we wat de mogelijkheden zijn met initiatieven zoals Buurtmobiel.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling; Wijken

Inzet partners: Wijk&Co; Buurtteams; Careyn; buurtinitiatieven

Inzet budget: wordt nader bekeken

Verantwoordelijke afdeling: Meedoen naar vermogen

Doelstelling: gezonde wijk

4.7 Verkennen co-ouderschap en gezinssamenstelling

Uit cijfers in de Jeugdmonitor 2015-2016 blijkt dat in de wijk Noordoost relatief vaak sprake is van co-ouderschap; 13% van de leerlingen in groepen 7 en 8 woont afwisselend bij vader en moeder (gemiddeld in Utrecht 7%). Het is belangrijk om hier aandacht aan te besteden; het kan een belangrijke pijler zijn voor de gezondheid en het algemeen welbevinden van de jeugd.

In 2018 willen we, zowel vanuit de beschikbare cijfers als vanuit de praktijk, meer zicht krijgen op de huidige situatie rondom co-ouderschap en welke acties moeten worden ondernomen.

Inzet gemeente: Volksgezondheid
Inzet partners: Wijk&Co; Buurtteams; U-Centraal
Inzet budget: programma Volksgezondheid
Verantwoordelijke afdeling: Volksgezondheid

Wijkambitie 3: Openbare ruimte en duurzaamheid

Bewoners uit alle delen van Noordoost hechten groot belang aan groenvoorzieningen en het onderhoud van de openbare ruimte. In de oude buurten grenzend aan de binnenstad is er weinig openbare ruimte en groen. Geveltuinen en plantenbakken - in zelfbeheer onderhouden - compenseren het tekort aan groenvoorzieningen hier enigszins. Op het gebied van milieu en duurzaamheid zijn in Noordoost de nodige initiatieven van start gegaan. Daarbij zoeken bewoners en lokale ondernemers de samenwerking op.

Doelstelling: behoud kwaliteit openbare ruimte en groenvoorzieningen.

5.1 Groene Kop

In samenhang met de herontwikkeling van zorgcentrum Tuindorp-Oost is een plan ontwikkeld voor een aaneengesloten park met veel water, moeras en een jongeren-ontmoetingsplaats. Het park zal een functie vervullen voor omwonenden en de leerlingen van het Gerrit Rietveld College. In 2017 wordt de 1e fase, bodemsanering en aanleg waterpartijen, afgerond. De 2e fase start eind 2017 en loopt door tot voorjaar 2018. Dan worden de bruggen, vlonders, paden en Jongeren Ontmoetings Plaats aangelegd. In 2018 en verder wordt de inrichting verder aangepast in relatie tot sloop en nieuwbouw van het zorgcentrum van Careyn.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte; Veiligheid; Stadsbedrijven; Wijken
Inzet partners: Volkstuinencomplex De Driehoek; Het Lachende Paard; buurtcomité Tuindorp-Oost; wijkraad; Gerrit Rietveld College; JOU; Careyn
Inzet budget: programma Openbare ruimte en groen; programma Veiligheid; Hoogheemraadschap.
Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Doelstelling: vernieuwende initiatieven op het gebied van milieu en duurzaamheid

5.2 Programma Utrechtse Energie

Utrecht heeft de ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Onderdeel van de strategie is de geleidelijke uitfasering van fossiel gas (aardgas). Per (samenhangend) gebied zijn relevante eigenschappen in energiedatakaarten in beeld gebracht, en de warmtevisie is vastgesteld. In 2018 wordt weer een energiebijeenkomst Slim Wonen georganiseerd voor Noordoost. Dit wordt georganiseerd en inhoudelijk ingevuld met de wijknetwerken. Tijdens zo'n bijeenkomst bespreken we wat een "buurt zonder aardgas" betekent voor deze wijk en wat daar allemaal voor nodig is. Met STEDIN bekijken we of we dit kunnen combineren met de uitrol van de Slimme meter binnen het gebied. Verder wordt het relatienetwerk in de wijk uitgebouwd.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte.
Inzet partners: wijkraad; bewonersgroepen; lokale ondernemers
Inzet budget: programma Duurzaamheid
Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte

5.3 Het Nieuwe Inzamelen

Invoering van het Nieuwe Inzamelen in Wittevrouwen, Vogelenbuurt en Tuinwijk zal naar verwachting in de loop van 2018 plaatsvinden. Vervolgens wordt bekeken welke maatregelen verder nodig zijn om bewoners en ondernemers te stimuleren om gescheiden in te zamelen.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven
Inzet partners: bewoners en ondernemers
Inzet budget: programma Openbare ruimte en groen
Verantwoordelijke afdeling: Inzameling, Markten en Havens

5.4 Aanpak wateroverlast Zeeheldenbuurt

In 2016 heeft de gemeente besloten om de wateroverlast in de Zeeheldenbuurt (en Lombok) gezamenlijk met bewoners aan te pakken.

In de eerste helft van 2017 is de haalbaarheid van de aanleg van een nieuw hemelwaterriool onderzocht en aangetoond. Het resultaat was een ontwerp voor een nieuwe riolering voor de afvoer van hemelwater. In de tweede helft van 2018 richt de aandacht zich op het maken van een ontwerp voor de buitenruimte. Ook gaat de gemeente in gesprek met bewoners over de maatregelen die ze zelf kunnen nemen om de woning 'waterproof' te maken. De uiteindelijke uitvoering zal enkele jaren in beslag nemen. De start van de werkzaamheden is op zijn vroegst in de tweede helft van 2018.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven

Inzet partners: bewoners Zeeheldenbuurt

Inzet budget: programma Openbare ruimte en groen

Verantwoordelijke afdeling: Stedelijk Beheer

Complexe projecten en trajecten

Binnen Noordoost zijn de nodige ruimtelijke ontwikkelingen gaande, waardoor het aantal inwoners en woningen de komende jaren fors toeneemt. Deze ontwikkelingen concentreren zich in drie gebieden: Lauwerecht-Noord, Tuindorp en Tuindorp-Oost (omgeving Eykmanlaan) en het voormalige Veemarktterrein.

6.1 Lauwerecht-Noord

In het gebied ten westen van de Talmalaan staat de komende jaren veel te gebeuren. Het gaat om een gemengd gebied met woningen en kantoren/bedrijven waar op dit moment verschillende projecten spelen, variërend van sloop- nieuwbouwplannen, transformaties (van kantoor naar wonen) tot inrichting van een pocket-parc. In totaal zullen er meer dan 800 woningen bij komen. De verwachting is dat het gebied geleidelijk verder zal transformeren naar een woonbestemming. Dit vraagt om een kwaliteitsimpuls. Voor een deel van de openbare ruimte in het gebied bestaan hiervoor al plannen (gekoppeld aan de ontwikkelingen). Het gebied ten westen van de Talmalaan kan worden beschouwd als het 'sluitstuk' van de al ingezette wijkvernieuwing van Staatsliedenbuurt en Lauwerecht op basis van het Masterplan Talmalaan 2012. Het Masterplan behelst echter een deel van het gebied en geeft onvoldoende kaders voor de ingezette transformatie van Lauwerecht-Noord. Het is van belang de ontwikkelingen te plaatsen binnen de context van de groei van de stad. Een nieuw samenhangend ambitiedocument en ontwikkelperspectief met uitgangspunten voor transformatie en herontwikkeling van de kantoorlocaties moet antwoord geven hoe dit gebied kan bijdragen aan de binnenstedelijke verdichting, met aandacht voor behoud van de karakteristieke kwaliteiten, verbeterde openbare ruimte met een passend verblijfsklimaat.

De wijkraad Noordoost wijdt haar wijkraadpleging 2017 aan bewonersparticipatie woonomgeving Lauwerecht/Staatsliedenbuurt. Samen met een bewonersplatform wordt een eindrapport opgesteld, met voorstellen voor kwaliteitsverbetering van het gebied.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte; Stadsbedrijven; Vergunningen; Toezicht en handhaving

Inzet partners: vastgoedeigenaren; projectontwikkelaars; beleggers; corporatie; wijkraad

Inzet budget: programma Stedelijke Ontwikkeling; projectontwikkelaars

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte

6.2 Omgeving Eykmanlaan

Aan weerszijden van de Eykmanlaan vinden de komende tijd diverse ruimtelijke ontwikkelingen plaats. Zoals de voorbereiding van de sloop- en nieuwbouw van zorgcentrum Tuindorp-Oost; de herinrichting van de Groene Kop; woningbouw op het voormalige Gerrit Rietveld College en aan de Cohenlaan; herontwikkeling van De Lichtkring; nieuwbouw basisschool voor Speciaal Onderwijs Fier aan de Winklerlaan; herontwikkeling winkelcentrum de Gaard; herinrichting van de Eykmanlaan. De samenhang van deze ontwikkelingen zijn beschreven in de visie Eykmanlaan.

In totaal worden hier circa 400 nieuwe woningen gerealiseerd en wordt de kwaliteit van het groen en de openbare ruimte verbeterd. Onderlinge afstemming van deze projecten is daarbij van groot belang, vooral gelet op de samenhang in de planning, de veranderende vervoersstromen in de toekomst en de

inrichting van de openbare ruimte. In 2017 is een gezamenlijke nieuwsbrief verschenen over al deze ontwikkelingen rondom de Eykmanlaan.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte; Stadsbedrijven; Utrechtse Vastgoedorganisatie

Inzet partners: vastgoedeigenaren, projectontwikkelaars, wijkraad

Inzet budget: programma Stedelijke Ontwikkeling; programma Bereikbaarheid; programma Openbare ruimte en groen; Vastgoed.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte

6.3 Nieuwe woonbuurt Veemarkt

Naar verwachting zijn de geplande 730 woningen op het voormalige veemarktterrein in eind 2018 gerealiseerd. Inmiddels zijn daarvan circa 520 woningen opgeleverd en bewoond. De bouwvelden B en C zijn gestart of starten binnenkort met de bouw van de woningen. Ook wordt eind 2017 jaar gestart met het laatste bouwveld M.

Een deel van de overdracht naar de beherende instanties is inmiddels in gang gezet. Extra inspanningen zijn daarbij nodig om deze nieuwe woonwijk goed aan te laten sluiten bij de rest van de wijk Noordoost en de stad. De gemeente draagt de zorg voor een zorgvuldige overdracht van de terreinen, voor een goede interne organisatorische afstemming en communicatie richting bewoners.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte; Stadsbedrijven

Inzet partners: projectontwikkelaars; corporaties; zelfbouwgroepen; wijkraad; bewoners

Inzet budget: programma Stedelijke Ontwikkeling

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Projectenoverzicht

Wijkambitie 1:

Verkeer en parkeren

- 3.1 Herinrichting Eykmanlaan
- 3.2 Verkenning As Votulast
- 3.3 Verkenning haalbaarheid fietsroute Talmalaan
- 3.4 Herinrichting Alexander Numankade/Jan van Galenstraat/deel Poortstraat
- 3.5 Plaatsen fietsenrekken (doorlopend)
- 3.6 Opheffen autoparkeerplaatsen ten behoeve van fietsparkeren (doorlopend)
- 3.7 Weesfietsen- en fietswrakkenacties (doorlopend)
- 3.8 Stimuleren om (buurt)fietsenstallingen te realiseren (doorlopend)

Wijkambitie 2:

Wonen, welzijn en zorg

- 4.1 Burennetwerken opzetten
- 4.2 Groepsgericht werken verder uitbouwen
- 4.3 Kwetsbaren en ouderen ondersteunen (doorlopend)
- 4.4 Matching vraag en aanbod ouderenhuisvesting in Tuindorp en Tuindorp-Oost
- 4.5 Gezamenlijke activiteitenagenda
- 4.6 Hulp bij vervoer over kleine afstanden
- 4.7 Verkennen co-ouderschap en gezinssamenstelling

Wijkambitie 3:

Openbare ruimte en duurzaamheid

- 5.1 Groene Kop
- 5.2 Programma Utrechtse Energie
- 5.3 Het Nieuwe Inzamelen
- 5.4 Aanpak wateroverlast Zeeheldenbuurt

Complexe projecten en trajecten

- 6.1 Lauwerecht-Noord
 - 6.2 Omgeving Eykmanlaan
 - 6.3 Nieuwe woonbuurt veemarkt
-

Noordwest

Zuilen, Ondiep, Pijlsweerd, Hoogstraatbuurt

Inleiding

Dit is het wijkactieprogramma 2018 voor Noordwest. In het wijkactieprogramma staat wat we samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partijen gaan doen aan de belangrijkste vraagstukken in de wijk in 2018. Het wijkactieprogramma is de uitwerking voor 2018 van de [wijkambities 2014-2018](#).

Signalen van bewoners, professionals en andere partijen. Het wijkactieprogramma is opgezet volgens het stramien waarmee we in de afgelopen jaren hebben gewerkt. Parallel werken we in alle Utrechtse wijken aan 'vernieuwing van de wijkparticipatie', zoals vastgesteld in de notitie 'Al Doende Vernieuwen'.

Daarmee is dit het laatste jaar dat we de wijkactieprogramma's op deze manier maken. Hoe we de wijkopgaven 2019 gaan maken, in welke vorm en voor welke periode is afhankelijk van de opbrengst van de 'vernieuwing van de wijkparticipatie'.

We hebben het afgelopen jaar samen met veel partijen verkend hoe we de wijkparticipatie kunnen vernieuwen. Daarbij richten we ons op:

- Meer flexibele vormen van participatie in de wijk.
- Meer aandacht voor betrokkenheid tijdens de planvorming in plaats van aan het eind.
- Betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners.
- Heldere afspraken over invloed en besluitvorming.

In de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest zijn we als onderdeel van 'Al doende vernieuwen' gestart met vernieuwende participatie trajecten om te komen tot nieuwe wijkopgaven. Samen met bewoners, organisaties en ondernemers halen we op wat belangrijk is voor de wijk en haar buurten en waar we samen aan kunnen werken.

Dat betekent dat Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest wijkactieprogramma's hebben voor 2018 en tegelijkertijd werken we in die wijken ook aan de nieuwe wijkopgaven. Met de uitkomsten daarvan komen we in het eerste half jaar van 2018 bij de raad terug.

In Overvecht zijn we in 2016 gestart met de Versnelling, een plan van wijkbewoners, professionals en gemeente voor een sterker Overvecht. In een gezamenlijk proces is de problematiek verkend en met verschillende laagdrempelige bijeenkomsten hebben we zoveel mogelijk verschillende (groepen) bewoners bereikt.

Voor 2019 willen we voor alle wijken nieuwe wijkopgaven hebben en daar gaan we in 2018 mee aan de slag. We benutten daarbij de ervaringen die we hebben opgedaan in Overvecht rond de Versnelling, de ervaringen die we nu opdoen in Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest met het opstellen van nieuwe wijkopgaven en de lessen uit de tien projecten in de tien wijken waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie. Daarnaast is voor Vleuten de Meern de vastgestelde omgevingsvisie een belangrijke bron en voor Zuid de visie op Lunetten die wordt gemaakt als onderdeel van project buurtbudgetten, één van de tien projecten waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie.

Totstandkoming

Dit wijkactieprogramma borduurt voort op het wijkactieprogramma 2017. Een aantal projecten en activiteiten is veranderd. De krachtwijken aanpak is afgerond. Het merendeel van de activiteiten is geborgd in het reguliere programma. De inzet van het reguliere deel blijft gericht op het realiseren van de wijkambities en sluit daarmee aan op de ambities uit het coalitieakkoord.

Bij een aantal andere projecten is inhoudelijk het accent verlegd. Dit gebeurt naar aanleiding van meldingen, n in de wijk.

Zo trekken wijkraad en Wijkservicecentrum samen op om in gesprek met bewoners in beeld te brengen welke (nieuwe)activiteiten bewoners voor hun medebewoners kunnen initiëren om het programma Armoede te versterken en worden deze activiteiten via het Wijkservicecentrum bij hun start ondersteund. In het afgelopen jaar heeft de wijkraad Noordwest een aantal inhoudelijke wijkraadadviezen gegeven die betrekking hebben op de ambities en speerpunten uit het wijkactieprogramma Noordwest. Bijvoorbeeld

over de verzelfstandiging van speeltuinen, de Amsterdamsestraatweg, armoede of bouwplannen in de wijk.

Deels parallel aan het proces van het opstellen en besluitvorming van dit wijkactieprogramma, wordt gewerkt aan het opstellen van nieuwe wijkambities. Immers de periode is gericht op de termijn van 2014-2018. In het najaar van 2017 wordt met bewoners, ondernemers en professionals nagedacht over de wijkambities voor de periode 2018-2022.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Meer informatie over de Wijkambities 2014-2018 van en de wijkambities en wijkactieprogramma's van andere wijken vindt u op [wijkambities en wijkactieprogramma's](#).

De wijk Noordwest

De wijk Noordwest is met 43.216 inwoners in grootte de tweede wijk van Utrecht. Een kijkje in de toekomst geeft aan dat de bevolking van Noordwest zal stijgen met 14,7 procent in minder dan 15 jaar. In 2025 telt Noordwest volgens de meest recente prognose ongeveer 49.577 inwoners.

Beschrijving van de wijk

De wijk bestaat uit de subwijken Pijlsweerd, Zuilen en Ondiep. Ieder met een eigen karakter. Aan de zuidzijde grenst de wijk aan de binnenstad en aan de noordzijde aan de gemeente Stichtse Vecht.

Pijlsweerd grenst aan zowel de Utrechtse binnenstad als aan de wijk Ondiep en kent een diverse bevolkingssamenstelling, waaronder een groep betrokken bewoners.

De wijk bestaat vooral uit vooroorlogse corporatiewoningen en oude herenhuizen. Langs de Vecht ligt het Zijdebalen-bedrijventerrein dat wordt omgevormd tot stedelijk woongebied.

Karakteristiek voor **Ondiep** zijn de buurtjes met een eigen soort bebouwing, sfeer en karakter. Het Kleine Wijk, de Bomenbuurt en Witte Wijk zijn dergelijk buurtjes. Deze voorheen typisch Utrechtse volkswijk ligt dichtbij het stadscentrum, maar voelt aan als een dorp met z'n gezelligheid en rust. De sociale banden zijn hecht en men is behulpzaam naar elkaar toe. Niet alleen geboren en getogen Utrechtse, maar ook steeds meer tweeverdieners met (jonge) kinderen, werkende jongeren en studenten wonen in de wijk.

Zuilen is de grootste subwijk van Noordwest.

Voorals oudere bewoners zijn gehecht aan hun buurt. Velen van hen wonen er al hun hele leven en willen er niet meer weg. Zuilen kent een bloeiend verenigingsleven, tal van bewonersorganisaties en plaatselijke stichtingen. Naast de oorspronkelijke bewoners zijn er in de jaren tachtig en negentig veel arbeidskrachten naar Zuilen gekomen, van verschillende nationaliteiten. En als gevolg van de herstructurering is Zuilen ook een aantrekkelijke wijk geworden voor hoger opgeleiden en gezinnen met kinderen.

Er zijn positieve en minder positieve **ontwikkelingen in de wijk** te zien. Over het algemeen gaat het gestaag beter in Noordwest. Noordwest scoort relatief grotendeel matig op het totaal van de onderdelen inrichting, gebruik en beheer. Dit blijkt uit de nulmeting openbare ruimte die in voor de hele stad is uitgevoerd (2015). In Pijlsweerd hebben de toenemende verkeersdruk, het beperkte groen en de ontwikkelingen rondom de Oudenoord, de Kaatstraat, de Weerdsingel, het Paardenveld en de Amsterdamsestraatweg grote impact op de wijk. In Ondiep gaat om het om het beheer van de openbare ruimte en de zorg om de toename van het doorgaande verkeer. Deze is nogal divers door de verschillende renovatie- en herstructureringsprojecten in de wijk.

De bijdragen van bewoners en partners in de wijk zijn cruciaal om deze wijkambitie te kunnen realiseren

Sociaal zien we dat veel mensen dingen zelf doen en kunnen, het is initiatiefrijke wijk, echter we merken aan de andere kant ook dat ook een deel van mensen moeite heeft de aansluiting te vinden vanwege beperkte taal en digitale vaardigheden, mensen in de "overlevingstand" staan vanwege gezondheids- of financiële problemen.

De ervaren gezondheid van de Noordwesters is minder goed dan die van de gemiddelde inwoner van Utrecht, waarbij we zien dat in Ondiep en Zuilen-Oost meer bewoners een slechtere gezondheid ervaren. Van de bewoners in Noordwest ervaart 11% dat hij of zij onvoldoende regie over het eigen leven ervaart (Utrecht 10%). Daarnaast heeft 40% van de inwoners minimaal 2 lichamelijke en/of psychische ziekten of aandoeningen. Positief is dat we in de afgelopen jaren zien dat het percentage overgewicht (inclusief obesitas) in de wijk Noordwest, en ook specifiek voor de aandachtswijken Ondiep en Zuilen-Oost, is afgenomen. Utrecht breed zien we deze daling niet. Ook het percentage bewoners dat aan de fitnorm voldoet is sterk toegenomen in Noordwest. Roken onder de bewoners in Noordwest is licht afgenomen (gezondheidspeiling 2016).

Relatief gezien gaat het steeds beter met de kinderen in Noordwest wat een gezond gewicht betreft. Momenteel heeft 17% van de kinderen overgewicht, waarvan 4% obesitas. Stedelijk is dit 11% overgewicht, waarvan 2% obesitas (Digitaal Dossier JGZ 2014-2015).

In de subwijken van Noordwest zien we het volgende beeld (Digitaal dossier 2014/2015):

- Pijlsweerd: 13% overgewicht, waarvan 2% obesitas

- Ondiep + 2^e Daalsebuurt: 19% overgewicht, waarvan 6% obesitas
- Zuilen-West: 11% overgewicht, 4 % obesitas
- Zuilen-Noord/Oost: 19% overgewicht, 4% obesitas

Kaart van de wijk

In het kaartje ziet u de verdeling van de drie subwijken en twaalf buurten in Noordwest.

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

De wijkambities zijn eerder vastgesteld als richtinggevend kader voor de gezamenlijke inzet van de gemeente Utrecht. Dit doen we in nauwe samenspraak met bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partners in de wijk. Iedere ambitie heeft eigen deelonderwerpen.

Wij zijn op verschillende manieren continue in gesprek over de deelonderwerpen die onder de wijkambities vallen. Soms op buurt niveau in het kader van een project, maar ook via de reguliere contacten met bewonersorganisaties en andere actieve partners in de wijk. Zo blijft de inhoud actueel en aansluiten bij de praktijk.

Wijkambitie 1: Extra inzet op jeugd en veiligheid

Met het overgrote deel van de jongeren gaat het goed. Een deel van de jongeren in Noordwest heeft problemen en/of veroorzaakt problemen. Er zijn jongeren die problemen hebben met op verschillende psychologische en sociale aspecten. Zij hebben ondersteuning nodig bij het opgroeien tot een volwaardig burger. Ook is er jeugd die overlast veroorzaakt en/of strafbare feiten pleegt. In veel gevallen valt dat samen.

In enkele delen van de wijk blijft jeugdoverlast een hardnekkig vraagstuk. Bepaalde locaties in de wijk zullen namelijk altijd aantrekkelijk zijn voor jongeren om elkaar te treffen, zoals winkelcentra/gebieden, of parken en plantsoenen. Soms is er jaren geen overlast, soms neemt de overlast en/of de aanwezigheid van jongeren op een plek weer toe.

Ook is de jeugd dynamisch en verplaatst de overlast zich van de ene plek naar de andere. Dit vraagt om een maatwerkaanpak per groep, jeugdige en per locatie. Omwonenden worden betrokken bij de aanpak en jongeren gestimuleerd om hun talenten te ontwikkelen.

Wijkambitie 2: Integrale aanpak van de Amsterdamsestraatweg

De Amsterdamsestraatweg is een levensader voor de wijk. Hij doorkruist alle subwijken. De inzet van diverse partijen in 2013 is samengevoegd tot een integrale aanpak, de "Ontwikkelstrategie Amsterdamsestraatweg". Deze aanpak omvat, de inrichting van de openbare ruimte, de veiligheidsaspecten, de invulling van panden, (branchering) en legt de verbinding met andere betrokkenen, zoals bewoners, ondernemers, pandeigenaren en professionals. Gezamenlijk willen we de leefbaarheid en veiligheid op en rondom de Amsterdamsestraatweg vergroten.

Wijkambitie 3: Verbetering van openbare ruimte, groen en verkeer

De openbare ruimte in Noordwest kent een hoge gebruiksdruk. Per buurt zijn er accentverschillen in de aandachtspunten. In Pijlsweerd gaat het om het behoud van groen en het vergroenen van strategische locaties, de verkeersdynamiek op en rondom de Oudenoord, Kaatstraat, Weerdsingel en Amsterdamsestraatweg. In Ondiep gaat het voornamelijk om het beheer van de buitenruimte en de verkeersdynamiek.

In Zuilen ligt het accent op het gebruik van de buitenruimte in combinatie met verkeersveiligheid op de wijkontsluitingswegen. En op de herontwikkeling van sportpark Daalseweide en Zuilen/Elinkwijk in samenwerking met de gemeente Stichtse Vecht.

Voor heel Noordwest zijn gezondheid, het pedagogisch klimaat en armoedebestrijding belangrijke aandachtspunten.

Wijkambitie 1: Jeugd en Veiligheid

In heel Noordwest is de ontwikkeling van jongeren een belangrijk aandachtspunt. In de dichtbevolkte wijk Noordwest vindt, van oudsher, veel ontmoeting en ontspanning op straat plaats. Ook jongeren zijn zeer aanwezig in het straatbeeld. Mede door de ruimtelijke inrichting en het drukke gebruik van de openbare ruimte, veroorzaakt hun aanwezigheid op zichzelf soms al op meerdere locaties (over)last voor anderen. Daarnaast zijn sommige jongeren(groepen) in gedrag daadwerkelijk overlastgevend. Het is de opgave om jongeren te leren – maar ook de ruimte te geven – om op aanvaardbare wijze op straat te zijn.

Focus per subwijk

In Pijlsweerd ligt de focus op het vroegtijdig signaleren van jeugdproblematiek. Dit gaat om individuele situaties of om specifieke plekken in de buurt (bijvoorbeeld de speeltuinen) waar kinderen en jongeren komen. In Ondiep gaat het om het vasthouden van de positieve trend van de vermindering van jongerenoverlast. In Zuilen richten we ons ook op het verminderen van jongerenoverlast en de ontwikkeling van een toekomstperspectief.

3.1 Wijkveiligheidsprogramma Noordwest, onderdeel gericht op jeugd

In het bijzonder gaat het om de aanpak van het gedrag van jongeren, middelengebruik en de overlast en/of criminaliteit die door jeugd- en jongeren(groepen) worden veroorzaakt. Ouders en bewoners worden betrokken in die aanpak.

Inzet gemeente: Veiligheid, Maatschappelijke Ontwikkeling, Volksgezondheid

Inzet budget: Programma Veiligheid

Verantwoordelijk: Veiligheid

Inzet partners: politie, JoU, Victas, bewoners en buurtteams Jeugd en Gezin.

3.2 Handhavingsprogramma 2018, onderdeel gericht op jeugd

Deelname aan het overleg aanpak jeugdgroepen.

In samenwerking en afstemming met politie en jongerenwerk het aanspreken van jeugdgroepen en contact onderhouden met bewoners die een ontmoetingsplek voor jongeren in hun omgeving hebben.

Inzet gemeente: Vergunningen, Toezicht en Handhaving.

Inzet budget: Programma Veiligheid.

Verantwoordelijk: Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Inzet partners: Politie, JoU, bewoners en ondernemers.

3.3 Actieplan Utrecht zijn we samen

Het gaat hier om een inclusieve aanpak om radicalisering en polarisatie tegen te gaan. De inzet is om gevoelens van sociale uitsluiting te voorkomen. Middelen zijn contact onderhouden en samenwerking met sleutelfiguren in de wijk. En het organiseren van Dialoog gesprekken en het versterken van vreedzame netwerken zoals het Bondgenoten netwerk.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Veiligheid, Onderwijs en wijkbureau

Inzet budget: Programma Utrecht zijn we samen.

Verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet partners: Me'kaar, bewoners, scholen, moskeeën, JoU en diverse sleutelfiguren in de wijk.

Wijkambitie 2: Integrale aanpak van de Amsterdamsestraatweg

De Amsterdamsestraatweg loopt van het Paardenveld tot Maarssen en is de vitale levensader van de wijk. In 2014 is gestart met een integrale aanpak die circa 10 jaar duurt en zich richt op een duurzame toekomst voor (de omgeving van) de Amsterdamsestraatweg. Inmiddels zijn we drie jaar verder en wie nu over de ASW fietst ziet een straat die volop in ontwikkeling is

Een kenmerk van het proces is dat de bewoners en ondernemers van de ASW dat zij de handschoen zelf oppakken. Door zich te organiseren, initiatieven te starten, handtekeningen te verzamelen en proactief te communiceren met gemeente en politiek, maken zij zich sterk voor hun Straatweg. De visie die zij uitdragen is simpel en direct: een Amsterdamsestraatweg waar het goed wonen, prettig verblijven en kansrijk ondernemen is.

Waar staan we nu?

Het realiseren van de visie van bewoners en ondernemers vraagt om een gevarieerde inspanning van de gemeente. De aanpak is uitgewerkt in drie sporen: openbare ruimte, vastgoed en veiligheid. Inmiddels zijn we ruim drie jaar verder en zijn er op alle drie sporen stappen gezet. Soms zijn de resultaten al zichtbaar, maar er zijn ook nog veel projecten die de komende tijd gerealiseerd gaan worden.

Wat staat ons te doen?

Het komende jaar staat nog volop in het teken van de uitvoering van de eerste fase, met de 30 km zone als meest in het oog springende project in de openbare ruimte. Het duurt dus nog even voordat alle effecten van de inspanningen uit de eerste fase voor bewoners en ondernemers merkbaar zullen zijn. De aanpak van de problematiek van de Amsterdamsestraatweg is taai en complex. De ervaring leert dat het transformeren van een groot gebied een lange adem vraagt. De nu zichtbaar wordende resultaten zijn hoopvol, maar laten ook zien dat structurele en fundamentele verbetering met kleine stapjes gaat. Zo is er nog steeds sprake van leegstand, is er sprake van overlast en staan we nog maar aan het begin van de cultuuromslag die ook zonder forse inzet en interventies van gemeente en politie moet zorgen voor een opgeruimde en veilige straatweg. Om de ingezette weg naar boven vast te houden wordt de inzet op alle drie de sporen gecontinueerd.

Om mee te bewegen op de dynamiek van de Straatweg en klaar te zijn voor de volgende stap worden de ervaringen met de ontwikkelstrategie in de tweede helft van 2017 samen met bewoners en ondernemers uitgewisseld. Samen met de buurt wordt onderzocht hoe de volgende fase vorm kan worden gegeven (werktitel: Ontwikkelstrategie 2.0). Daarbij willen we naast de input van de actieve bewoners en ondernemers extra inspanningen verrichten om ook mensen te spreken die normaal niet vooraan de rij staan. Ouderen, studenten, kinderen, mensen met een andere culturele achtergrond: we gaan iedereen actief benaderen om mee te praten over hun Amsterdamsestraatweg. De uitkomsten van dit traject verwerken we in onze aanpak voor 2018.

Projecten

In onderstaand overzicht tabel worden de verschillende projecten nader uitgewerkt.

4.1 Uitwerking Ontwikkelstrategie

De ontwikkelstrategie wordt integraal aangestuurd door ruimtelijke regisseur, daarbij ondersteund door een programmamanager en diverse vormen van ondersteuning. De programmamanager geeft sturing aan een programmateam waardoor de integrale aanpak wordt geborgd. In het programmateam zitten vertegenwoordigers van verschillende onderdelen van de gemeente.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum Noordwest, Ontwikkelorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven, Vergunningen Toezicht en Handhaving, Veiligheid, Mobiliteit

Inzet partners: Bewoners en ondernemers, initiatiefnemers, politie, Wijkontwikkelingsmaatschappij (WOM)

Verantwoordelijke afdeling: Wijkservicecentrum Noordwest en Ruimte

4.2 Wijkveiligheidsprogramma 2018 Noordwest, onderdeel Amsterdamsestraatweg

Vanuit het wijkveiligheidsprogramma is een specifieke en intensieve inzet op de Amsterdamsestraatweg op het deel tussen de Daalsesingel en de Marnixlaan. Betrokken partijen hebben een gezamenlijke aanpak om de wet- en regelgeving te handhaven, de overlast en criminaliteit terug te dringen en het veiligheidsgevoel te verhogen. Onder andere verhoogde toezicht, aanpak overlast vanuit horeca en dienstverlenende bedrijven, collectieve sluitingstijden, cameratoezicht en aanpak ondermijning

Inzet gemeente: Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Veiligheid

Inzet budget: Programma Veiligheid

Inzet partners: Politie, justitie, bewoners, ondernemersvereniging, belastingdienst, Werk&Inkomen

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

4.3 Dagelijks beheer wijkonderhoud en service

Inzet is de Amsterdamsestraatweg en omgeving schoon, heel en veilig te houden. Dit vraagt extra inzet vanwege de hoge gebruiksdruk door een combinatie van veel verschillende functies aan en rondom de Amsterdamsestraatweg. Deze inzet wordt qua aangepast aan de drukte op de Amsterdamsestraatweg.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Inzet budget: Programma Openbare ruimte

Inzet partners: Ondernemers en bewoners

Verantwoordelijke afdeling: Stadsbedrijven (team Wijkonderhoud & Service)

4.4 Uitvoering 30 km zone

Realisatie van een 30 km zone tussen het Paardenveld en de Marnixlaan, waarbij de focus wordt gelegd op het herinrichten van drie pleinen, de twee entrees en het plaatsen van snelheidsdrempels op de tussenliggende rechte stukken. Dit gaat in nauw overleg met de ondernemers en bewoners van de genoemde locaties. Hiermee wordt de verkeersveiligheid en oversteekbaarheid vergroot, de snelheid geremd en de barrièrewerking voor de aangelegen woonwijken verminderd.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Mobiliteit, Wijkbureau

Inzet budget: Programma Ruimte o.a. EIF, MPB

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Inzet partners: Bewoners en ondernemers.

4.5 Buurtfietsenstallingen

Op de ASW constateren we een hoge fietsparkeerdruk en is er een tekort aan fietsenstallingen en fietsparkeerplaatsen. In 2017 wordt er gezocht naar een locatie voor buurtfietsenstallingen. Als het lukt om geschikte locaties te vinden zullen deze in 2018 gerealiseerd worden.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Utrechtse Vastgoed Organisatie

Inzet budget: Programma Fiets

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte en Utrechtse Vastgoedorganisatie

Inzet partners: Bewoners en ondernemers.

4.6 Inzet vastgoedregisseur

De vastgoedregisseur heeft een rol bij het versterken van de detailhandelstructuur op de Amsterdamsestraatweg. We beogen diverse kernwinkelgebieden te realiseren. Daarnaast richten we ons op transformatie op de plekken waar minder detailhandel wenselijk is.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Inzet budget: programma Economie, versterken detailhandelstructuur

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Inzet partners: ondernemers, pandeigenaren

Wijkambitie 3: Openbare ruimte, groen en verkeer

Gezonde verstedelijking is leidend principe bij de ruimtelijke ontwikkelingen in Utrecht. Onder gezonde verstedelijking wordt verstaan:

Het zodanig ontwerpen, inrichten en beheren van de stad zodat deze vanuit economisch, ecologisch en menselijk oogpunt gezond en aantrekkelijk is.

Een omgeving die uitnodigt tot bewegen, spelen en sporten, er is groen en water, de ruimte nodigt uit tot ontmoeting, sociale en zakelijke contacten.

Mensen voelen zich veilig. De lucht- en waterkwaliteit zijn goed. Mensen hebben niet teveel last van geluid, ook zijn er plekken met stilte en rust.

'Openbare ruimte', 'groen' en 'verkeer' zijn thema's die voor alle subwijken van Noordwest belangrijk zijn en invulling geven aan gezonde verstedelijking.

Door verandering van de bevolkingssamenstelling, toename van studenten en starters merken we dat de gebruiksdruk van de openbare ruimte steeds groter wordt en onder druk staat. Dit vraagt om keuzes ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte met draagvlak van diverse betrokkenen. En om een zorgvuldige afweging bij het verlenen van vergunningen voor onzelfstandige woonruimte (kamerverhuur)

In Pijlsweerd hebben de toenemende verkeersdruk, het beperkte groen en de ontwikkelingen rondom de Oudenoord, de Kaatstraat, de Weerdsingel, het Paardenveld en de Amsterdamsestraatweg grote impact op de wijk.

In Ondiep gaat om het om het beheer van de openbare ruimte. Deze is nogal divers door de verschillende renovatie- en herstructureringsprojecten in de wijk.

De bijdragen van bewoners en partners in de wijk zijn cruciaal om deze wijkambitie te kunnen realiseren. Bewoners zetten zich onder andere in het Julianapark, het Noordsepark, de tuin van de Lindenkring en het behoud van het Daalsepark.

5.1 Stedelijk programma Ontwikkelorganisatie Ruimte, onderdeel Oudenoord

Faciliteren van initiatieven die passen binnen de Ontwikkelkoers Oudenoord-Nijenoord en aansluiten op wijkraadpleging. Voorbereiding van de 1^e fase, herinrichting Oudenoord vanaf Jacobstraat tot aan de Kaatstraat.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Vergunningen, Toezicht & Handhaving, Milieu en Mobiliteit, Stadsbedrijven.

Inzet budget: Programma EIF

Inzet partners: Bewonersinitiatieven, ondernemers, Projectontwikkelaars

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

5.2 Gebiedsontwikkeling Sportparken Zuilense Vecht

Gebiedsontwikkeling, met het revitaliseren van de sportparken Daalseweide en Elinkwijk/Zuilen als vertrekpunt, gezamenlijk met gemeente Stichtse Vecht.

Inzet en verantwoordelijk: Ontwikkelorganisatie Ruimte, UVO/Sport

Inzet budget: Investeringsimpuls

Inzet partners: gemeente Stichtse Vecht, bedrijven, bewonersgroepen

5.3 Programma groen

Binnen dit programma zijn er werkzaamheden (in voorbereiding) om de Demkapunt en het Nifterlakenplantsoen te herinrichten

Inzet gemeente en verantwoordelijk: M&M

Inzet budget: Programma Groen

Inzet partners: Bewonersinitiatieven, HDSR, Rijkswaterstaat

5.4 Dagelijks beheer wijkonderhoud en service

Inzet om de wijk schoon, heel en veilig te houden.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Inzet budget: Programma Openbare Ruimte en Groen

Inzet partners: Bewoners en ondernemers, woningcorporaties

Verantwoordelijke afdeling: Stadsbedrijven (team wijkonderhoud & service).

5.5 Verbeteren verkeersveiligheid en doorstroming

In het kader van het verbeteren van de verkeersveiligheid worden de volgende locaties in 2018 voorbereid of aangepakt: de Sint Josephlaan en Marnixlaan (ook wel westelijke stadsboulevard genoemd) en fietsstraat Hogelanden

Inzet en verantwoordelijk: Milieu en Mobiliteit

Inzet budget: Programma Mobiliteit en Bereikbaarheid

Inzet partners: Scholen, ouders, bewoners, ondernemers

Verantwoordelijke afdeling: Milieu & Mobiliteit

Verantwoordelijke afdeling: Stadsbedrijven.

5.6 Verbreding Amsterdam- Rijnkanaal

Aansluitend aan de aanpassing van het Amsterdam-Rijnkanaal, wordt het fietspad aangelegd met groenstroken. Aansluiten bij het groeninitiatief van bewoners.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Milieu en Mobiliteit

Inzet budget: Mobiliteit

Inzet partners: Eigenaren, bewoners, Rijkswaterstaat

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

5.7 Vechtlocatie

Ontwikkellocatie, verwacht start bouw in 2017, daarna laatste werkzaamheden aan het park.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Inzet budget: Grondexploitatie Ruimte

Inzet partners: Projectontwikkelaar

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Complexe projecten en trajecten: pedagogisch klimaat, gezondheid, participatie en armoede

Veel bewoners kampen met meerdere vraagstukken tegelijk, bijvoorbeeld met schulden, niet-passende huisvesting, laaggeletterdheid en opvoedvraagstukken. Deze vraagstukken zijn nauw met elkaar verbonden en kunnen moeilijke afzonderlijk van elkaar worden opgelost.

Om te komen tot een beter pedagogisch klimaat maken we in alle drie de subwijken de slag van Vreedzame School naar Vreedzame Wijk. Dit draagt bij aan de talenten en toekomstontwikkelingen van kinderen (en volwassenen) en daarmee aan de wijkambitie Jeugd en Veiligheid. Het gaat om een succesvolle combinatie van talentontwikkeling en sociale vaardigheden van kinderen (en volwassenen), waardoor de startpositie van kinderen en jongeren verbetert.

Daarnaast werken we aan de versterking van een gezonde leefstijl van de inwoners van Noordwest. Hierbij gaat specifieke aandacht uit naar gezinnen met een klein netwerk en het stimuleren van een gezond gewicht.

Deze manier van benaderen staat ook centraal bij de wijkgerichte armoede aanpak. In aanvulling op de nieuwe aanpak stedelijke armoedebestrijding richten we ons specifieke op de behoefte in Noordwest. We merken dat bewoners veel initiatieven op vele thema's ontplooiën. Echter de weg van initiatief tot realisatie is soms weerbarstig. We ondersteunen de initiatieven op verschillende wijze, naar gelang wat nodig is.

6.1 Pedagogisch klimaat

Extra inzet is eveneens nodig voor andere initiatieven in deze sfeer, zoals opvoedingsondersteuning, coaching van ouders en de aanpak van multi probleemgezinnen. Voor deze gezinnen is ook de uitbreiding van de buurtteams en de inzet van het Buurtpastoraat en Mekaar van betekenis. De teams spelen daarnaast actieve rol bij armoedebestrijding.

De inspanningen van bewoners richten zich vooral op activiteiten in en/of rondom scholen, ouderlokalen, speeltuinen of rondom de moskee als vindplaats. Hierbij gaat het om de organisatie van bijeenkomsten over opvoeding, gezondheid, sociale vaardigheden en andere activiteiten. En daar waar mogelijk de verzelfstandiging van de speeltuinen.

6.1.1 Onderwijs: activiteiten brede school en ouderparticipatie

Doorontwikkeling van methodiek brede school: verdere implementatie en versterking van de aanpak, ontwikkeling en uitbreiding van activiteiten in ouderlokalen en ouderbetrokkenheid.

Tevens Gezondheid op School, via cultuureducatie werken meerdere scholen in Zuilen samen en blijvende aandacht voor de vreedzame school en wijk.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling (team Onderwijs) en Volksgezondheid.

Inzet budget: Programma Onderwijs en Volksgezondheid.

Inzet partners: Basisscholen, Me'kaar, sportverenigingen, culturele organisaties, ouders

6.1.2 Buurtteams

De inzet is gericht op het begeleiden van bewoners bij diverse vragen en (financiële) problemen waar zij thuis tegenaan lopen. De begeleiding zorgt ervoor dat bewoners zelfredzamer worden of voldoende ondersteuning krijgen. Daarnaast werken buurtteams aan een stevige verbinding met de diverse professionals in de wijk.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling in samenwerking met Volksgezondheid, Werk en Inkomen.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling in samenwerking met Volksgezondheid.

6.1.3 Opvoedingsondersteuning

Inzet van een sociaal makelaar voor kinderen, stimulering van opvoedvaardigheden bij ouders en ondersteuning van gezinnen. Ook de JGZ geeft opvoedondersteuning, zowel in gesprekken met ouders over de gezonde ontwikkeling van het kind en de rol die ouders daarbij spelen, als op specifieke vragen van ouders, buiten de vaste contactmomenten met het kind. In dialoog met partners zoals scholen, kinderdagverblijven, speeltuinorganisaties geven de JGZ professionals ook voorlichting in groepen over alles wat met opvoeden en gezond en veilig opgroeien te maken heeft.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning/Welzijn.

Inzet partners: Me'Kaar, ouders

6.1.4 Jeugdwerk

Het vroegtijdig signaleren van probleemkinderen en het betrekken van hun ouders bij de aanpak. De wensen, behoeften en mogelijkheden van kinderen en ouders in kaart brengen.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke ondersteuning

Inzet partners: Mekaar, JoU, basisscholen, ouders, JGZ

6.2 Gezondheid: integrale gebiedsaanpak van gezondheidsachterstanden

Uit de cijfers van de Volksgezondheidsmonitor 2016 blijkt dat de gezondheid van inwoners in Noordwest ongunstig afwijkt van het stedelijk gemiddelde. We weten dat de sociaal economische situatie van mensen hier een hele grote rol in speelt, het hebben van een baan, het opleidingsniveau. Dit vertaalt zich vaak dóór in de leefstijl van mensen en de keuzes die ze daarbij bewust of onbewust maken.

In deze context richten we ons, daar waar mogelijk, op het verbeteren van de fysieke en sociale omstandigheden en stimuleren we kennis over een gezonde leefstijl en voeding bij bewoners en professionals. Ook is er winst te behalen door wijkbrede verbanden te leggen op het vlak van welzijn, zorg en sociale ontwikkeling.

We werken ook dichtbij en samen met bewoners aan thema's waarlangs stappen kunnen worden gezet in het vergroten van de eigen ervaren gezondheid. Thema's zijn bijvoorbeeld meer gaan bewegen, samen met mensen uit de buurt, in de buitenruimte en het delen van verhalen over ervaringen van herstel na belangrijke gebeurtenissen in iemands leven.

De ambitie is de ervaren gezondheid van bewoners te verbeteren, waarbij de meeste inzet gericht zal zijn op die gebieden waar de gezondheidsachterstanden het grootst zijn: Ondiep en Zuilen-Oost.

6.2.1 Jeugdgezondheidszorg

De JGZ is dé plek waar ouders en jongeren terecht kunnen met vragen over gezondheid, opvoeden en opgroeien. Zij zijn er voor alle (toekomstige) ouders, kinderen en jongeren uit de gemeente Utrecht. Ze bieden preventieve en lichte ondersteuning en als het nodig is, verwijzen ze ouders en jongeren naar andere vormen van jeugdhulp. De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) beschermt, bevordert en bewaakt hiermee structureel de lichamelijke, geestelijke en sociale ontwikkeling van alle kinderen van – 9 maanden tot 19 jaar in de stad Utrecht.

In 2018 is de JGZ in NW specifiek alert op ouders met een klein netwerk en op het stimuleren van een gezond gewicht.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Volksgezondheid.

Inzet budget: Programma Volksgezondheid.

Inzet partners: Scholen, ouders, 1e lijnszorg, U-centraal, Me'kaar, JoU.

6.2.2 Gezonde wijk

Onder de noemer Gezonde Wijk Noordwest werken we aan het integraal met partners en gebiedsgericht terugdringen van gezondheidsachterstanden. We dragen bij aan een Gezonde Wijkalliantie waarin alle partners gezamenlijk doelen stellen en focus aanbrengen op gezondheidsvraagstukken in de wijk. Wij dragen hieraan bij door strategisch invulling te geven aan het proces van de Gezonde wijkontwikkeling zodat alle partijen optimaal - in hun meerwaarde - blijven bijdragen. We brengen onze kennis en

expertise van de gezondheidstoestand in de wijk en het verkleinen van gezondheidsverschillen in te brengen, en het benutten van kansen tot gezamenlijk leren te stimuleren.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Volksgezondheid en MO.

Inzet budget: Programma Volksgezondheid.

Inzet partners: GEZ Ondiep/Zuilen, Me'kaar, Harten voor Sport, Buurtteams, Indigo, Careyn, U-Centraal,

6.2.3 Fysieke omstandigheden:

Met de corporaties zijn stedelijke afspraken gemaakt om het woningbezit fysiek en energetisch te verbeteren. Zo staan onder meer de volgende woningen op de lijst om te worden aangepakt en verbeterd. Eengezinswoningen in Nijenoord, Beneden-/bovenwoningen aan de Omloop en Laan van Chartroise, Nieuwbouw Geuzenwijk en Nieuwbouw Zijdebalen.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Inzet budget: externe financiering door Mitros

Inzet partners: Mitros, bewoners

6.3 Armoedeaanpak Gezonde financiën en ondersteuning initiatieven

We merken dat bewoners veel initiatieven op vele thema's ontplooiën. Echter de weg van initiatief tot realisatie is soms weerbarstig. Het ondersteunen van de initiatieven op verschillende wijze, naar gelang wat nodig is blijft ook in het komende jaar nodig

6.3.1 Netwerk bijeenkomsten

Om elkaar te vinden, te ondersteunen en aanvullend te zijn organiseert de wijkraad i.s.m. het wijkbureau bijeenkomsten voor bewoners, met en zonder initiatief, en professionals in de wijk.

Dit levert ook weer nieuwe initiatieven op die wijkgerichte aanbod versterken. Waar nodig worden deze nieuwe initiatieven ondersteund, maar wordt vooral een appèl gedaan op de eigen organisatiekracht.

Voorbeelden hiervan zijn de buurtwerkkamer 2e Daalsebuurt/Pijlsweerd (TOP), Burennetwerk Zuilen en 'Alles onder 1 dak'.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Wijkbureau, Maatschappelijke Ontwikkeling, Werk en Inkomen

Inzet budget: Initiatievenfonds

Inzet partners: Wijkraad, buurtteams, bewoners, Me'kaar

6.3.2 Citydeal inclusieve stad, pilot "Ondiep Ontregeld"

Deze aanpak richt zich op maatwerkoplossingen bij problemen van meerdere gebieden waar stagnatie optreedt omdat de bewoners vastlopen in de systeemwereld.

Zonder beperkingen door de regels en het 'systeem' worden oplossingen gezocht die aansluiten bij de mogelijkheden en de concrete leefsituatie van de betreffende bewoners. Deze hebben daardoor een duurzaam karakter.

Een neveneffect van de aanpak is dat maatschappelijke kosten voorkomen worden door problemen voor te zijn dan wel ze vroegtijdig op te lossen.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling, Werk & Inkomen.

Inzet budget: Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: Buurtteams Jeugd & Gezin als Sociaal, cliënten, Mitros, Belastingdienst

Gebieds- en buurtaanpakken

Noordwest heeft een aantal gebieden en buurten die om een specifieke aanpak vragen.

Gebiedsaanpakken richten zich op veranderingen op de langere termijn. De buurtaanpakken richten zich juist op concrete acties voor de korte termijn.

7.1 Programma Ontwikkelorganisatie Ruimte: 2e Daalse Dijk:

Dit programma ondersteunt en begeleidt de ontwikkeling van de transformatie naar een gemengd stedelijk gebied voor werken en van de Spoorzone/2e Daalsedijk. In deelgebied 1, het noordelijkste deel, zal gestart worden met de bouw. Voor deelgebieden 2, 3 en 4 zal de planvorming verder gaan. Het

bestemmingsplan voor deelgebied 1 wordt ter vaststelling aan de gemeenteraad gestuurd in het derde kwartaal 2017.

Verder zal er in co-creatie met bewoners en ondernemers worden gewerkt aan de inrichting van het lineair park. Het definitief ontwerp wordt vastgesteld.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Milieu & Mobiliteit.

Inzet budget: Externe financiering door NS

Inzet partners: vastgoedeigenaren bewoners, ondernemers

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte.

7.2 Programma Ontwikkelorganisatie Ruimte: Zijdebalen:

De oplevering van blok 1 en 2 vindt plaats net na de zomer van 2017. Vervolgens start de uitvoering van de openbare ruimte rondom blok 1 en 2 inclusief de inrichting van de Westdijk-Zeedijk. In combinatie met de uitvoering van blok 3 en 4.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Milieu en Mobiliteit

Inzet budget: Externe financiering door ontwikkelende partijen

Inzet partners: Vastgoedeigenaar, ontwikkelaar

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte

7.3 Programma Ontwikkelorganisatie Ruimte: Kaatstraat

Eind 2017 wordt het bouwplan Kaatstraat opgeleverd. Aansluitend wordt in 2018 wordt de woonomgeving heringericht.

Inzet en verantwoordelijke gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Inzet budget: Programma Groen

Inzet partners: Bewoners en M&M

7.4 Programma Ontwikkelorganisatie Ruimte: Daalsepark

In de 2^e helft van 2017 wordt inzichtelijk gemaakt wat de financiële consequenties zijn om dit gebied in lijn met het bewonersinitiatief Daalsepark te realiseren. Na dit onderzoek en besluitvorming daarover worden de plannen in 2018 verder uitgewerkt.

Inzet en verantwoordelijke gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte

Inzet budget: Programma Stationsgebied

Inzet partners: Bewonersinitiatief Daalsepark

Projectenoverzicht

Extra inzet op Jeugd en Veiligheid

- 3.1 Wijkveiligheidsprogramma Noordwest, onderdeel gericht op jeugd
- 3.2 Handavingsprogramma 2016, onderdeel gericht op jeugd
- 3.3 Actieplan Utrecht zijn we samen

Integrale aanpak van de Amsterdamsestraatweg

- 4.1 Uitwerking Ontwikkelstrategie Amsterdamsestraatweg
- 4.2 Wijkveiligheidsprogramma 2016 Noordwest, onderdeel Amsterdamsestraatweg
- 4.3 Dagelijks beheer Wijkonderhoud en service
- 4.4 Uitvoering 30 km zone
- 4.5 Inbedding ontwikkelstrategie 2.0

Verbetering van openbare ruimte, groen en verkeer

- 5.1 Stedelijk programma Ontwikkelorganisatie Ruimte, onderdeel Oudenoord
- 5.2 Gebiedsontwikkeling Sportparken Zuilense Vecht
- 5.3 Programma Stedelijk beheer, onderdeel groen
- 5.4 Dagelijks beheer Wijkonderhoud en service
- 5.5 Verbeteren verkeersveiligheid en doorstroming
- 5.6 Verbreding Amsterdam- Rijnkanaal
- 5.7 Vechtlocatie

Complexe projecten en trajecten

- 6.1 Pedagogisch Klimaat
 - 6.1.1 Onderwijs: activiteiten brede school en ouderparticipatie
 - 6.1.2 Buurtteams
 - 6.1.3 Opvoedingsondersteuning
 - 6.1.4 Jeugdwerk
- 6.2 Gezondheid: integrale gebiedsaanpak van gezondheidsachterstanden
 - 6.2.1 Jeugdgezondheidszorg
 - 6.2.2 Gezonde wijkaanpak
 - 6.2.3 Fysieke omstandigheden
- 6.3 Armoedeaanpak gezonde financiën en ondersteuning initiatieven
 - 6.3.1 Netwerk bijeenkomsten
 - 6.3.2 Citydeal inclusieve stad, pilot "ondiep ontgrendeld"

Gebieds- en buurtaanpakken

- 7.1 Programma Ontwikkelorganisatie Ruimte: Spoorzone/2e Daalsedijk
 - 7.2 Programma Ontwikkelorganisatie Ruimte: Zijdebalen
 - 7.3 Programma Ontwikkelorganisatie Ruimte: Kaatstraat
 - 7.4 Programma Ontwikkelorganisatie Ruimte: Gaalsepark
-

Oost

Buiten Wittevrouwen; Tolsteegsingel; Sterrenwijk; Watervogelbuurt; Lodewijk Napoleonplantsoen; Rubenslaan; Schildersbuurt; Abstede; Oudwijk; Wilhelminapark; De Uithof; Rijnsweerd-Zuid; Rijnsweerd-Noord; Galgenwaard en Maarschalkerweerd.

Inleiding

Dit is het wijkactieprogramma 2018 voor wijk Oost. In het wijkactieprogramma staat wat we samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partijen gaan doen aan de belangrijkste vraagstukken in de wijk in 2018. Het wijkactieprogramma is de uitwerking voor 2018 van de [wijkambities 2014-2018](#).

Het wijkactieprogramma is opgezet volgens het stramien waarmee we in de afgelopen jaren hebben gewerkt. Parallel werken we in alle Utrechtse wijken aan 'vernieuwing van de wijkparticipatie', zoals vastgesteld in de notitie 'Al Doende Vernieuwen'. Daarmee is dit het laatste jaar dat we de wijkactieprogramma's op deze manier maken. Hoe we de wijkopgaven 2019 gaan maken, in welke vorm en voor welke periode is afhankelijk van de opbrengst van de 'vernieuwing van de wijkparticipatie'.

We hebben het afgelopen jaar samen met veel partijen verkend hoe we de wijkparticipatie kunnen vernieuwen. Daarbij richten we ons op:

- Meer flexibele vormen van participatie in de wijk.
- Meer aandacht voor betrokkenheid tijdens de planvorming in plaats van aan het eind.
- Betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners.
- Heldere afspraken over invloed en besluitvorming.

In de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest zijn we als onderdeel van 'Al doende vernieuwen' gestart met vernieuwende participatie trajecten om te komen tot nieuwe wijkopgaven. Samen met bewoners, organisaties en ondernemers halen we op wat belangrijk is voor de wijk en haar buurten en waar we samen aan kunnen werken.

Dat betekent dat Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest wijkactieprogramma's hebben voor 2018 en tegelijkertijd werken we in die wijken ook aan de nieuwe wijkopgaven. Met de uitkomsten daarvan komen we in het eerste half jaar van 2018 bij de raad terug.

In Overvecht zijn we in 2016 gestart met de Versnelling, een plan van wijkbewoners, professionals en gemeente voor een sterker Overvecht. In een gezamenlijk proces is de problematiek verkend en met verschillende laagdrempelige bijeenkomsten hebben we zoveel mogelijk verschillende (groepen) bewoners bereikt.

Voor 2019 willen we voor alle wijken nieuwe wijkopgaven hebben en daar gaan we in 2018 mee aan de slag. We benutten daarbij de ervaringen die we hebben opgedaan in Overvecht rond de Versnelling, de ervaringen die we nu opdoen in Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest met het opstellen van nieuwe wijkopgaven en de lessen uit de tien projecten in de tien wijken waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie. Daarnaast is voor Vleuten de Meern de vastgestelde omgevingsvisie een belangrijke bron en voor Zuid de visie op Lunetten die wordt gemaakt als onderdeel van project buurtbudgetten, één van de tien projecten waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie.

Proces

Voor de totstandkoming van dit wijkactieprogramma is door de leden van het (ambtelijk) wijkoverleg Oost een selectie gemaakt uit die projecten in de gemeentelijke programma's die qua financiering zoveel als mogelijk gedekt zijn in de gemeentelijke begroting of die met externe middelen worden gefinancierd. Het concept wijkactieprogramma is besproken met de wijkraad Oost.

Contact en informatie

Meer informatie over de Wijkambities 2014-2018 van Oost en de wijkambities en wijkactieprogramma's van andere wijken vindt u op [wijkambities en wijkactieprogramma's](#).

De wijk Oost

In de wijk Oost wonen ongeveer 33.000 inwoners, waaronder opvallend veel jonge mensen, in het bijzonder studenten en pas afgestudeerden. Oost is een veelzijdige wijk om te wonen, te studeren en te werken. Veruit de meeste bewoners doen dat met plezier. Zij waarderen de goede woningen, mooie woonomgeving, het vele groen en het levendige karakter dat voortkomt uit goed bezochte winkelstraten, horecagelegenheden en sportaccommodaties.

Bewoners van Oost geven een relatief hoge waardering (8,1) aan hun wijk en hebben een positieve kijk op de toekomst van hun buurt. De WOZ-waarde van de woningen ligt gemiddeld beduidend hoger dan in de stad. Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering (2,2%) is relatief laag. Uit onderzoeken blijkt dat het merendeel van de bewoners zich veilig voelt in de wijk.

Over het algemeen is de gezondheid van de bewoners goed. Maar liefst 84% van de volwassenen en 96% van de kinderen (groep 7/8) geeft aan zijn of haar gezondheid als (zeer) goed te ervaren. Relatief weinig mensen worden in hun dagelijks functioneren beperkt door lichamelijke of psychische aandoeningen.

De Biltstraat, Nachtegaalstraat en Burgemeester Reigerstraat vormen uitlopers van het winkelgebied in de binnenstad. Met de winkels aan de Ina Boudier Boudier-Bakkerlaan en de Adriaen van Ostadelaan kan iedereen in de buurt winkelen. De singels, de Maliebaan en het Wilhelminapark vormen een kenmerkende monumentale structuur. In grote delen van de wijk staan karakteristieke eengezinswoningen van begin vorige eeuw. In Oost staan relatief weinig sociale huurwoningen, afgezien van studentenwoningen.

Het groene karakter van Oost maakt de wijk aantrekkelijk om te wonen. Het monumentale Wilhelminapark is het meest populaire park, maar ook park Bloeyendaal, de oevers van de Kromme Rijn, de Minstroom, Biltse Grift en de jongste aanwinst Park Oosterspoorbaan zijn geliefd. Veel groen zoals bloembakken en perkjes worden onderhouden door bewoners (zelfbeheer), maar ook in de parken leveren vrijwilligers een grote bijdrage aan het onderhoud. Naast het vele groen in de wijk zijn de nabijgelegen natuurgebieden Amelisweerd en Rhijnauwen een aanwinst voor de bewoners van Oost.

De wijk kent vooral in de oostelijke rand veel stedelijke functies. De motor van de groei van de stad is Utrecht Science Park (De Uithof) met haar hogeschool, universiteit, ziekenhuizen en onderzoeks- en kenniscentra. Tussen de Waterlinieweg en de A27 liggen het kantorenpark Rijnsweerd Noord, Stadion Galgenwaard, sportparken en zwembad De Krommerijn. Stedelijke functies in oudere delen van Oost zijn onder andere ziekenhuis Het Diaconessenhuis, revalidatiekliniek De Hoogstraat, het Spoorwegmuseum en Rietveld Schröderhuis.

Nieuwe ontwikkelingen: woningbouw in Oost

Utrecht stad groeit de komende jaren van ruim 340.000 naar 400.000 inwoners. Dit heeft ook invloed op de wijk Oost. Naast kleinschalige inbreidingsprojecten waaronder Hieronymuserf (bij Maliesingel) komen op het oude KPN-gebouw (Fockema Andrealaan) woningen voor studenten en starters. Ook in 'kantorengedebied' Rijnsweerd Noord (Archimedeslaan 16) worden studentenwoningen gebouwd. Met de groei van het aantal inwoners van de stad en de keuze om te verdichten in de bestaande stad, ontstaat een toenemende druk op voorzieningen en de openbare ruimte.

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

Het merendeel van de bewoners woont naar tevredenheid in Oost. Bewoners waarderen de goede woningen, mooie woonomgeving, het vele groen en het levendige karakter dat voortkomt uit goed bezochte winkelstraten, horecagelegenheden en sportaccommodaties. Er zijn echter ook zaken waar bewoners minder positief over zijn. In samenspraak met betrokken bewoners zijn in 2013 een drietal wijkambities voor Oost benoemd.

Wijkambitie 1: Mobiliteit verbeteren en waar mogelijk de negatieve aspecten ervan beheersen

Veel bewoners storen zich aan het autoverkeer, gebrek aan parkeerplekken, overlast van verkeerd geparkeerde auto's en fietsen, luchtvervuiling en verkeerslawaaï. Het autobezit in Oost neemt de laatste jaren af, maar tegelijkertijd neemt het fietsbezit toe en daarmee ook de overlast van verkeerd geparkeerde en weesfietsen. De gemeente probeert op diverse manieren de ervaren overlast aan te pakken. De gemeente zet onder andere in op verbeteren van fietsroutes, creëren van fietsparkeerplekken en inrichten van woonstraten als 30-km/uur-gebied.

Wijkambitie 2: De gewaardeerde karaktertrekken van de wijk behouden en waar mogelijk versterken

Bewoners van Oost geven een relatief hoge waardering aan hun wijk en hebben een positieve kijk op de toekomst van hun buurt. De inzet van de gemeente is erop gericht om de zeer gewaardeerde karaktertrekken te behouden en waar mogelijk te versterken. Dat kan met adequaat beheer van de openbare ruimte en in het bijzonder van drukbezochte plekken als winkelstraten, speelplekken en parken. Het gebruik van de openbare ruimte als plek om te spelen, sporten en recreëren neemt toe. De druk op de openbare ruimte en vooral parken, in het bijzonder het Wilhelminapark, is hoog. Bewonersgroepen die actief deelnemen in het groenbeheer, stellen hoge eisen aan het beheer van de openbare ruimte. Goede afstemming en positief contact met deze betrokken bewoners kost tijd en energie, maar is belangrijk in deze wijk.

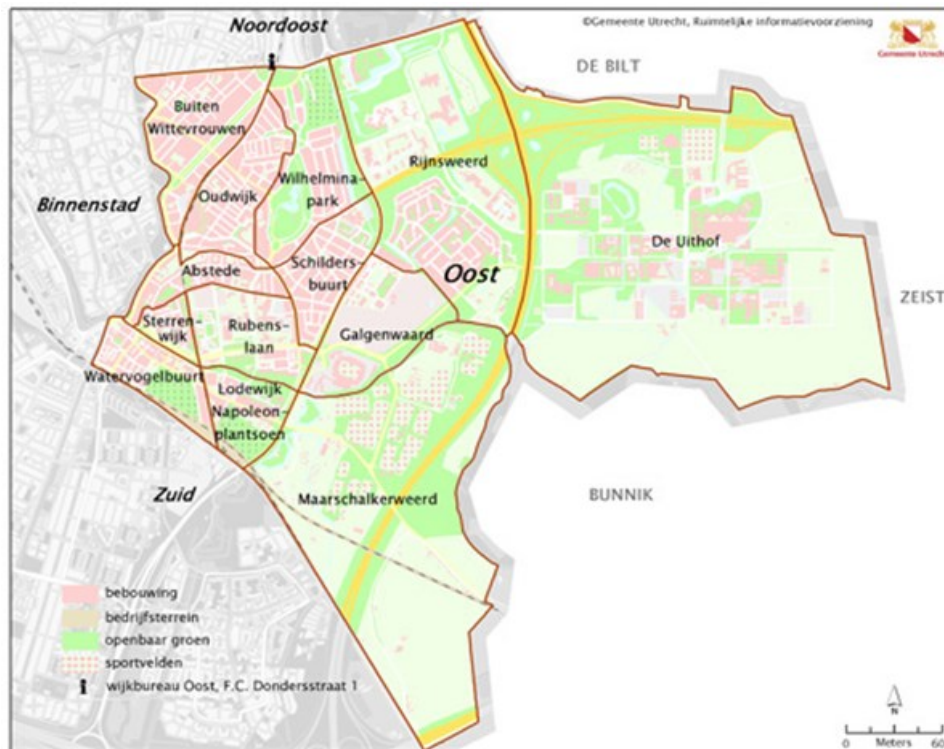
Wijkambitie 3: Het huidige veiligheidsniveau minstens behouden en zo mogelijk verbeteren

Oost is een relatief veilige wijk. Toch noemen bewoners veiligheid als één van de zaken die het hardst om aandacht vragen. Net als de afgelopen jaren blijft de gemeente ook in 2018 inzetten op het terugdringen van het aantal woninginbraken en auto- en fietsendiefstal. Daarnaast zet de gemeente in op het tegengaan en aanpakken van overlast door jongeren. Inzet vanuit jongeren-/welzijnswerk is daarbij een voorwaarde. Ook wil de gemeente samen met maatschappelijke partners het relatief hoge alcoholgebruik onder jongeren in de wijk aanpakken.

De gezonde stad, gezonde wijk

Veel activiteiten in de wijk dragen bij aan gezonder stedelijk leven. De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. Voor Oost gaat het daarbij om aandacht voor fietsers en voetgangers, groene verbindingen, aanleg van watertappunten, oplaadpalen voor elektrisch rijden en een veilige, functionele openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeting en ruimte biedt voor spelen en sporten.

Kaart van Utrecht oost

Wijkambitie 1: Mobiliteit verbeteren en waar mogelijk de negatieve aspecten ervan beheersen

Veel bewoners storen zich aan het autoverkeer, gebrek aan parkeerplekken, overlast van verkeerd geparkeerde auto's en fietsen, luchtvervuiling en verkeerslawaai. De gemeente zet in op verbeteren van fietsroutes, creëren fietsparkeerplekken en inrichten woonstraten als 30-km/uur-gebied.

3.1 Inrichten woonstraten als 30 km/uur-gebied

Het mobiliteitsplan Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen (SRSRSB) gaat ervan uit dat woongebieden een verblijfsfunctie hebben, waarbij voor de meeste straten een snelheidslimiet van 30 km/u moet gaan gelden. De inrichting van een aantal straten is achtergebleven bij het gewenste gebruik. Stapsgewijs krijgen deze straten een herinrichting, met een nieuwe balans tussen mobiliteit en leefbaarheid. Een inrichting als 30 km/u weg draagt vaak bij aan de verkeersveiligheid.

De gemeente onderscheidt drie categorieën:

1. Woonstraten die de inrichting hebben voor 30km/u gebied, maar dit formeel nog niet zijn (geen verkeersbesluit en/of geen 30km bebording aanwezig)
2. Woonstraten met een 50km/u regime die volgens het mobiliteitsplan omgebouwd moeten worden naar 30km/u-gebied maar nog niet als zodanig zijn ingericht.
3. Woonstraten die formeel 30km/u-gebied zijn (verkeersbesluit en/of 30km bebording aanwezig) maar die geen geloofwaardige inrichting hebben.

Gezien de financiële consequenties kiest de gemeente ervoor om de aanpassing van de inrichting te combineren met geplande onderhoudswerkzaamheden.

In Oost gaat het bij categorie 1 onder meer voor Oude Houtensepad en Kovelaaarstraat. Voor deze straten wordt in 2017 een verkeersbesluit genomen, waarna 30 km/u borden worden geplaatst. In categorie 2 en 3 gaat het om straten die moeten worden ingericht als 30km/u-gebied. Dit wordt zoveel mogelijk meegenomen bij het onderhoud van de openbare ruimte (werk met werk maken) of in projecten voor de stedelijke ontwikkeling van de stad. In Oost gaat het in 2018 om de Oudwijkerdwarsstraat. Tot slot staat het verbeteren van de verkeersveiligheid van de Albatrosstraat op de planning voor 2018.

Inzet gemeente (Ontwikkelorganisatie Ruimte, Milieu & Mobiliteit)

3.2 Verbeteren fietsroutes

De gemeente wil de alternatieve fietsroutes naar het Science Park verbeteren, naast de routes via het Wilhelminapark. Daarnaast worden de singels fietsvriendelijker gemaakt, het deel Maliesingel/Wittevrouwensingel is gepland voor eind 2017/begin 2018.

Ook is er aandacht voor het veilig bereikbaar maken met de fiets van de sportvelden bij Maarschalkerweerd.

Ook wordt rond de zomer van 2018 de kruising Prins Hendriklaan/Jan van Scorelstraat aangepakt. Doel is het verbeteren van de doorstroming van fietsverkeer en verbeteren verkeersveiligheid.

Inzet gemeente (Ontwikkelorganisatie Ruimte, Milieu & Mobiliteit)

3.3 Voldoende fietsparkeerplekken

Veel bewoners ondervinden last van verkeerd geparkeerde fietsen in woonstraten. De gemeente blijft inzetten op realisatie van extra fietsparkeerplekken, onder andere door het toepassen van de zogenoemde '2% regeling' waarbij autoparkeerplekken worden opgeheven om ruimte te creëren voor fietsenrekken. Dit kan echter alleen als er draagvlak is onder bewoners. Ook bekijkt de gemeente of er mogelijkheden zijn voor een buurtstalling.

Weesfietsen- en fietswrakkenacties

Daarnaast worden er tweejaarlijks weesfietsen- en fietswrakkenacties gehouden. Jaarlijks ontvangt de gemeente veel bewonersmeldingen van weesfietsen (achtergelaten door eigenaar) en fietswrakken. Door weesfietsen te verwijderen komt er direct parkeerruimte vrij voor andere fietsen. In de nota Stallen en Parkeren (2013) is vastgesteld dat (brom)fietsen niet langer dan 28 dagen aaneengesloten in de openbare ruimte gestald mogen staan. Dit aanwijzingsbesluit maakt het mogelijk om fietsen te verwijderen die langer dan 28 dagen aaneengesloten gestald staan. Als weesfietsen lang blijven staan, worden het uiteindelijk fietswrakken. Fietswrakken ontsieren het straatbeeld en komen de leefbaarheid en veiligheid van de omgeving niet ten goede. De verwijdering van weesfietsen levert zodoende een bijdrage aan een nettere, aantrekkelijkere en veiligere wijk.

Inzet gemeente (Milieu & Mobiliteit, Wijken)

3.4 Verlagen parkeer-/verkeersdruk auto's

Mensen maken zich zorgen over de verkeersintensiteit in Oost. De gemeente overlegt met bedrijven op Utrecht Science Park, kantorenpark Rijsweerd en de Kromhoutkazerne hoe medewerkers gestimuleerd kunnen worden om voor woon-werk-verkeer te kiezen voor de fiets of openbaar vervoer.

Inzet gemeente (Ontwikkelorganisatie Ruimte, Milieu & Mobiliteit)

3.5 Aanleg Uithoflijn (tramverbinding)

De Uithoflijn wordt de belangrijkste schakel in de bereikbaarheid van Utrecht Science Park/De Uithof. Vanaf medio 2018 rijdt de tram tussen Utrecht Centraal centrumzijde, langs de treinsporen, via de Laan van Maarschalkerweerd en de Weg tot de Wetenschap naar De Uithof en terug.

Inzet projectorganisatie Uithoflijn, gemeente (Ontwikkelorganisatie Ruimte), provincie

3.6 Verbeteren luchtkwaliteit

De gemeente blijft inzetten op het verbeteren van de luchtkwaliteit in het algemeen en een sterke vermindering van de negatieve effecten van het autoverkeer op de Waterlinieweg en te zijner tijd de (geplande) uitbreiding van de A27 nabij Utrecht Oost. We werken over de hele stad aan het verschonen van voertuigen en het plaatsen van oplaadpalen. Dit gebeurt ook in Oost 'op aanvraag'.

Inzet gemeente (Ontwikkelorganisatie Ruimte)

Wijkambitie 2: De gewaardeerde karaktertrekken van de wijk behouden en waar mogelijk versterken

Bewoners van Oost geven een relatief hoge waardering aan hun wijk en hebben een positieve kijk op de toekomst van hun buurt. De inzet van de gemeente is erop gericht om de zeer gewaardeerde karaktertrekken te behouden en waar mogelijk te versterken.

4.1 Herinrichting Burgemeester Reigerstraat en Nachtegaalstraat

De gemeente gaat de Burgemeester Reigerstraat en de Nachtegaalstraat herinrichten. Bewoners, ondernemers en gebruikers kunnen meedenken in de ontwerpfase die plaatsvindt in 2017. Het doel van de herinrichting is het verbeteren van de openbare ruimte en de leefbaarheid voor de bewoners, het verbeteren van het verblijfsklimaat voor bezoekers van de Nachtegaalstraat en Burgemeester Reigerstraat en het verbeteren van de doorgaande fietsroute. De uitvoering staat gepland voor het 1^e kwartaal van 2019.

Inzet gemeente (Ontwikkelorganisatie Ruimte, Milieu & Mobiliteit, Wijken), bewoners, ondernemers, passanten en bezoekers

4.2 Herinrichting Maliesingel/Wittevrouwensingel

De gemeente gaat de Maliesingel en de Wittevrouwensingel aanpakken. Het wordt mooier, veiliger en ruimer voor fietsers en voetgangers. De uitvoering is gepland in 2017/2018.

Inzet gemeente (Ontwikkelorganisatie Ruimte, Milieu & Mobiliteit, Wijken), bewoners, ondernemers en gebruikers

4.3 Herinrichting Maliebaan

De gemeente onderzoekt de volgende vier mogelijkheden voor herinrichting van de Maliebaan en de kruising met de Burgemeester Reigerstraat/Nachtegaalstraat.

1. Handhaven bestaande situatie met verkeerslichten
2. Herinrichting van de kruising met een langgerekte rotonde (ovonde)
3. Herinrichting van de Maliebaan tot een promenade
4. Aangepaste variant van de Maliebaanpromenade

De gemeenteraad neemt medio 2017 een besluit. Uitvoering vindt plaats in 2018/2019.

Inzet gemeente (Ontwikkelorganisatie Ruimte, Milieu & Mobiliteit, Wijken), bewoners, ondernemers en gebruikers

4.4 Drukbezochte gebieden zoals winkelstraten en parken schoonhouden

Met ondernemersverenigingen worden activiteiten afgestemd op het gebied van het schoonmaken en schoonhouden van winkelstraten. In het Wilhelminapark zorgt de gemeente voor flexibele inzet op drukke momenten in het park. Daarnaast zetten de vrijwilligers van Stichting Wilhelminapark zich in om wekelijks zwerfvuil uit het park te verwijderen. In Park Bloeyendaal, de Zilveren schaats en het Krommerijnpark zorgen de vrijwilligers, verenigd in een stichting, voor het onderhoud.

Inzet gemeente (Stadsbedrijven, Toezicht en Handhaving) en ondernemersverenigingen, bewoners, ondernemersverenigingen

4.5 Ondergronds afval inzamelen

De gemeente voert in Utrecht Het Nieuwe Inzamelen in tot en met 2019. Met Het Nieuwe Inzamelen halen wij meer afval gescheiden op zoals groente-, fruit- en tuinafval, papier en karton en plastic, blikken en pakken. Restafval gaat in ondergrondse restafvalcontainers in uw buurt. De planning voor de wijk Oost is eind 2018/2019, met uitzondering voor een deel van de buurt Buiten Wittevrouwen dat al in 2017 wordt aangepakt.

Inzet gemeente (Stadsbedrijven)

4.6 Groene recreatiegebieden creëren en onderhouden

De behoefte aan recreëren in het groen is groot, waardoor het op mooie dagen vaak erg druk is in de parken, met name in het Wilhelminapark. Om de druk op de parken te verminderen, wordt gekeken naar de mogelijkheid om aantrekkelijke recreatieplekken te creëren op en rondom Utrecht Science Park. De gemeente werkt ook aan het verbinden van groengebieden met het project 'Groene agenda Maarschalkerweerd'.

Inzet gemeente (Stadsbedrijven, Milieu & Mobiliteit, Wijken), bewoners

4.7 Samenwerking met bewoners/vrijwilligers

Onderhoud van het groen in Oost gebeurt op veel plekken samen met beheergroepen en omwonenden. Met vrijwilligers van de beheergroepen van de parken vindt afstemming plaats over taakverdeling en onderhoudswerkzaamheden. De gemeente biedt ondersteuning aan zelfbeheerders en stemt met hen de taakverdeling af. Er vindt jaarlijks overleg plaats met grotere beheergroepen.

Inzet gemeente (Stadsbedrijven, Wijken), beheergroepen parken, zelfbeheerders en bewoners

Wijkambitie 3: Het huidige veiligheidsniveau behouden en zo mogelijk verbeteren

Veiligheid Oost zet, afhankelijk van de actuele veiligheidscijfers, in op het aanpakken van woning- en autoinbraken, fietsendiefstal en geweld op locaties in de buurten waar dat nodig is. Voorlichting en preventie zijn daarbij van belang.

5.1 Verminderen woning-/autoinbraken en fietsendiefstal

Inzet van gemeente en politie is het verminderen van het aantal woning- autoinbraken en fietsendiefstal. Dit gebeurt onder andere door voorlichting, huisbezoeken en schouwen. In gebieden waar met regelmaat wordt ingebroken, waarschuwt de gemeente bewoners door het geven van tips om de kans op inbraak en diefstal te verkleinen.

Inzet gemeente (Veiligheid, Toezicht en Handhaving, Stadsbedrijven), politie, woningbouwcorporaties, bewoners, ondernemers

5.2 Aanpak jongerenoverlast

De gemeente werkt met jongerenwerk en politie aan een stevige aanpak voor ernstige overlastveroorzakers en criminele jongeren. Ouders van overlastgevende jongeren worden hier zoveel mogelijk bij betrokken. In Oost wordt met name preventief ingezet op jeugd, om vroegtijdig in te spelen op het ontstaan van overlastgevende groepen jongeren.

Inzet gemeente (Veiligheid, Toezicht en Handhaving), politie, jongerenwerk Utrecht, Halt, Jellinek, Openbaar Ministerie, ouders/opvoeders

5.3 Deelname bewoners bij veiligheidsprojecten

Bewoners kunnen bijdragen aan de veiligheid. Niet alleen door melding te maken van onveiligheid en overlast, maar ook door zelf alert te zijn en preventieve maatregelen te nemen. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van hang- en sluitwerk, geen waardevolle zaken in auto's achterlaten en fietsen met een goed slot vastzetten. De gemeente stimuleert deelname aan initiatieven zoals buurt-alert groepen en bewonersparticipatieprojecten zoals Burgernet.

Inzet gemeente (Veiligheid, Wijken, Toezicht en Handhaving), politie, bewoners en ondernemers

5.4 Verminderen alcoholgebruik en voorlichting

Alcoholgebruik onder jongeren en volwassenen in de wijk Oost blijft relatief hoog. Jeugdverpleegkundigen brengen dit onderwerp onder de aandacht op scholen. Ook worden verschillende interventies ingezet zoals het geven van voorlichting aan jeugd, training aan docenten en spreekuur op schoollocaties door Jellinek. Vanuit de gemeente (VTH) wordt er gecontroleerd en gehandhaafd op het naleven van de

leeftijdsgrenzen bij de verkoop van alcohol bij horecagelegenheden, supermarkten, slijterijen en sportverenigingen.

Inzet gemeente (Volksgezondheid, Maatschappelijke Ontwikkeling, Veiligheid, Toezicht en Handhaving), scholen, buurtteam, Jellinek, ouders/verzorgers, eerstelijnszorg, sportverenigingen

Complexe projecten en buurtaanpakken

6.1 Opgave Utrecht Science Park & Rijsweerd (kantorengedebied)

Het gebied Utrecht Science Park (USP)/Rijsweerd is in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) aangewezen als een van de drie economische kerngebieden van Utrecht; met meer dan 20.000 banen is het gebied een economische motor voor de stad en regio. De opgave in dit gebied heeft primair als doel de ruimte en randvoorwaarden te creëren voor de verdere groei van het USP/Rijsweerd. Daarbij draait het om drie vraagstukken (of deelopgaven) waarbij duurzame gezonde verstedelijking het leidend principe is: creëren van fysieke ruimte voor activiteiten en bedrijvigheid, bereikbaarheid van het sciencepark en omliggende gebieden en het maken van een aantrekkelijke ontmoetingsplek.

Met name op het Utrecht Science Park wordt de komende jaren veel gebouwd. Naast de aanleg van de Uithoflijn wordt er gestart met de bouw van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en het College ter beoordeeling van Geneesmiddelen (RIVM/CBG). Het in aanbouw zijnde Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie opent in 2018 haar deuren. Daarnaast wordt gebouwd aan De Hogeschool Utrecht, Genab en de faculteit Geowetenschappen van de Universiteit Utrecht. De bouwprojecten leggen een grote druk op de leefbaarheid van het gebied.

Leefbaarheidsfonds USP

Voor het Utrecht Science Park (USP) is een leefbare en aantrekkelijke campus een belangrijke voorwaarde voor succes. De komende jaren is het daarom extra belangrijk om initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan het vergroten én versterken van de leefbaarheid op het USP. Het in 2016 opgerichte Leefbaarheidsfonds vervult hierin de komende jaren een belangrijke rol. Het fonds heeft als doel om initiatieven van studenten, medewerkers en ondernemers die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van het gebied, financieel te ondersteunen. Het Leefbaarheidsfonds is tot stand gekomen in samenwerking met de provincie Utrecht, gemeente Utrecht, Stichting Studenten Huisvesting (SSH), BAM en stichting Utrecht Science Park.

Inzet gemeente, Stichting Utrecht Science Park, UU, HU ziekenhuizen UMC en WKZ, samenwerkingsverband Alliantie Utrecht Oost

6.2 Ambitiedocument Rijsweerd

De gemeente en Stichting Kantorenpark Rijsweerd (SKR) willen het Kantorenpark Rijsweerd Noord ontwikkelen tot een levendig en meer toekomstbestendig gebied. Een plek die niet alleen tijdens kantooruren wordt gebruikt maar levendig blijft en aantrekkelijk is voor grote organisaties, jonge startende ondernemers en innoverende bedrijven. De gemeente en SKR zien hiervoor veel mogelijkheden en hebben een ambitiedocument gemaakt die deze ambities voor de toekomst van Rijsweerd beschrijft en aangeeft welke vervolgstappen nog komen voor de uitvoering van de plannen.

Studentencampus Archimedeslaan 16

In Rijsweerd-Noord wordt gewerkt aan de herontwikkeling van Archimedeslaan 16. Eigenaar Aprisco wil de locatie herontwikkelen tot een studentencampus met ongeveer 2.000 studentenwoningen, starterswoningen en aanvullende voorzieningen. In 2018 zal hiervoor een Stedenbouwkundig Programma van Eisen worden vastgesteld. Bewoners en belanghebbenden worden bij de planvorming betrokken.

Inzet gemeente (Ontwikkelorganisatie Ruimte), Stichting Kantorenpark Rijsweerd en ontwikkelaar

6.3 Gebiedsontwikkeling Maarschalkerweerd

Maarschalkerweerd is een bijzonder en onderscheidend gebied in de stad Utrecht. Het is vanuit recreatief, ecologisch en cultuurhistorisch perspectief van grote waarde voor de stad en vormt de verbinding met Amelisweerd. In Maarschalkerweerd zijn veel sportvelden en stadion Galgenwaard. Daarnaast is in het gebied een onderwijsinstelling gevestigd en zijn in de afgelopen jaren meerdere stadslandbouw initiatieven ontstaan. De gemeente wil Maarschalkerweerd ontwikkelen tot een gebied

waarbij recreatie, ontmoeting en sport centraal staan. Er wordt een ontwikkelstrategie opgesteld (eerste helft 2018) en een integrale visie op het gebied, samen met belanghebbenden.

Sportvelden

Doordat Utrecht de groei van de stad binnenstedelijk wil opvangen, komt er meer druk te staan op bestaande voorzieningen en openbare ruimte. Aan die groei kan het gebied Maarschalkerweerd goed bijdragen. De gemeente heeft het Mulier instituut in 2017 een prognose laten maken van de veldsportbehoefte in Utrecht. Belangrijkste conclusies waren dat het tekort aan voetbalvelden op te lossen is door een efficiënter gebruik van de velden. Daarvoor is het nodig om op een aantal plekken te investeren in omzetten van natuurgras naar kunstgras. Bij hockey is het uitbreiden van meer velden nodig om de wachtlijsten te kunnen aanpakken. Het komende jaar wordt met de verenigingen en de VSU bekeken waar in de stad die uitbreiding dan kan plaatsvinden.

Inzet gemeente (Ontwikkelorganisatie Ruimte, Maatschappelijke Ontwikkeling), sportverenigingen en bewoners

6.4 Woningbouw studenten & starters (terrein Fockema Andreaalaan/Rubenslaan) + Hieronymuserf

De gemeente gaat het Hieronymuserf ontwikkelen. Op het terrein achter de Maliesingel 73 komen negen woningen. De bouw start eind 2017, oplevering volgt in 2018.

Op het voormalige KPN-terrein (Burgemeester Fockema Andreaalaan) ontwikkelen Stichting Studentenhuisvesting en Jebber nieuwbouwplan 'De Kwekerij' voor starters en studenten op het terrein. Het gaat in totaal om ruim 750 woningen. De eerste 300 woningen worden medio 2019 opgeleverd.

Inzet gemeente (Ontwikkelorganisatie Ruimte)

6.5 Buurtaanpak Sterrenwijk

Naar aanleiding van de in Sterrenwijk geuite onvrede over de 'overheid' (zomer 2016) zijn verschillende buurtgesprekken in Sterrenwijk gehouden. Daarnaast zijn op veel verschillende thema's door betrokkenen professionals, stakeholders en de gemeente acties in gang gezet en gesprekken met de wijk gevoerd. Dit heeft geresulteerd in een Buurtaanpak Sterrenwijk 2017 en verder.

De buurtaanpak is opgesteld onder regie van Wijkbureau Oost met partners en gemeentelijke vakafdelingen. Een belangrijk doel binnen de buurtaanpak is de grote betrokkenheid van Sterrenwijkers bij hun buurt te behouden en versterken. We willen zorgen dat bewoners regie op hun eigen leven hebben, al dan niet ondersteund door professionals. Sterrenwijk als onderdeel van de inclusieve stad, een stedelijke gemeenschap waarin iedereen naar vermogen mee doet.

De nu voorgestelde werkwijze impliceert vooral meer maatwerk in de uitvoering en betere communicatie door gemeente en partners. Meer maatwerk, niet om uitzonderingen op stedelijk en op vastgesteld beleid te creëren, maar vooral voor een betere uitvoering die tegemoet komt aan de wensen van Sterrenwijkers, met in acht name van de lessen die geleerd zijn uit de bijeenkomsten en gesprekken met Sterrenwijkers en stakeholders. Deze lessen zijn onder andere een betere vertaling van stedelijk beleid naar maatwerk in wijkgericht werken, intensiever samenwerken tussen partners en meer aandacht voor passende communicatie. Niet alle knelpunten kunnen worden opgelost. Bewoners van Sterrenwijk vragen om maatregelen om via woningtoewijzing het karakter van de buurt te behouden. Omdat spelregels voor woonruimteverdeling wettelijk en regionaal vastliggen zijn hier geen veranderingen mogelijk. De uitgangspunten van de aanpak worden in 2018 voortgezet.

Inzet gemeente (Maatschappelijke Ontwikkeling, Wonen, Veiligheid, Volksgezondheid, Wijken), buurtteam Oost, buurtcomité Sterrenwijk, politie, Jou jongerenwerk, woningbouwcorporaties, welzijnsorganisatie Vooruit.

Projectenoverzicht

Wijkambitie 1: Mobiliteit verbeteren

- 3.1 Inrichten woonstraten als 30 km/uur-gebied
- 3.2 Verbeteren fietsroutes
- 3.3 Voldoende fietsparkeerplekken
- 3.4 Verlagen parkeer-/verkeersdruk auto's
- 3.5 Aanleg Uithoflijn
- 3.6 Verbeteren luchtkwaliteit

Wijkambitie 2: Karaktertrekken behouden en versterken

- 4.1 Herinrichting Burgemeester Reigerstraat en Nachtegaalstraat
- 4.2 Herinrichting Maliesingel/Wittevrouwensingel
- 4.3 Herinrichting Maliebaan
- 4.4 Drukbezochte gebieden zoals winkelstraten en parken schoonhouden
- 4.5 Ondergronds afval inzamelen
- 4.6 Groene recreatiegebieden creëren en onderhouden
- 4.7 Samenwerking met bewoners/vrijwilligers

Wijkambitie 3: Huidige veiligheidsniveau behouden en versterken

- 5.1 Verminderen woning-/ autoinbraken en fietsendiefstal
- 5.2 Aanpak jongerenoverlast
- 5.3 Deelname bewoners bij veiligheidsprojecten
- 5.4 Verminderen alcoholgebruik en voorlichting

Complexe projecten en trajecten

- 6.1 Opgave Utrecht Science Park & Rijnsweerd (kantorengedebied)
 - 6.2 Ambitiedocument Rijnsweerd
 - 6.3 Gebiedsontwikkeling Maarschalkerweerd
 - 6.4 Woningbouw studenten & starters + Hieronymuserf
 - 6.5 Buurtaanpak Sterrenwijk
-

Overvecht

Inleiding

Voor u ligt het wijkactieprogramma 2018 met de nieuwe wijkambities 2017-2020 voor de wijk Overvecht

De ambities en het programma zijn tot stand gekomen via vernieuwende wijkparticipatie. Een jaar geleden stelden college en raad - naar aanleiding van de cijfers en signalen van wijkbewoners - een structureel budget beschikbaar voor extra inzet in de wijk. Toen maakten wijkbewoners en professionals samen een nieuw plan, met als naam de Versnelling.

Voor de periode van 2017 tot en met 2020 is er 10 miljoen euro extra te besteden voor Overvecht, waarbij de focus ligt op de vijf thema's samenleven en zorg, gezondheid, opvoeden en opgroeien, werk en ondernemerschap en veiligheid. Dit zijn nu ook de nieuwe wijkambities van Overvecht voor 2017-2020 geworden.

Voor dit wijkactieprogramma is door de leden van het (ambtelijk) Wijkoverleg Overvecht (inclusief de corporaties Mitros, Portaal en Bo-Ex) een selectie gemaakt uit projecten in de gemeentelijke programma's die qua financiering gedekt zijn in de gemeentelijke begroting of die met externe middelen worden gefinancierd. Het concept van dit wijkactieprogramma is besproken met de Wijkraad Overvecht, het Bewonersplatform Overvecht en professionals in de wijk.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Meer informatie over de Wijkambities 2014-2018 van Overvecht en de wijkambities en wijkactieprogramma's van andere wijken vindt u op [wijkambities en wijkactieprogramma's](#).

Over de Wijk Overvecht

Met 34.253 bewoners (per 1 januari 2017) is Overvecht de zesde wijk van Utrecht. Het is een belangrijke wijk voor de stad. In Overvecht vinden veel mensen met een smalle beurs een prima woning in een mooie groene omgeving met heel veel voorzieningen. Tegelijkertijd hebben veel bewoners van Overvecht het best moeilijk. Met zorgen over geld, werkloosheid, de opvoeding van de kinderen en hun gezondheid.

Op de meeste lijstjes scoort Overvecht ongunstiger dan andere Utrechtse wijken.

Uit de wijkwijzer 2017

- Overvecht heeft het hoogste aandeel huishoudens met bijstand (18%), bijna drie keer het stedelijk aandeel (6,5%).
- De werkgelegenheid in de wijk ligt met 36 banen per 100 inwoners ver onder het stedelijk gemiddelde (72).
- Het rapportcijfer dat Overvecht krijgt voor de buurt (4,9) en de sociale cohesie (4,5) is het laagst van de stad.
- Meer dan een derde van de bewoners heeft een slechte toekomstverwachting voor hun buurt, het hoogste aandeel in de stad en dit is achteruitgegaan sinds 2011.
- Vergeleken met 2011 zijn er minder bewoners in Overvecht actief in hun buurt (29%) terwijl in de tussenliggende jaren hier juist een opleving werd waargenomen.
- De openbare ruimte in Overvecht krijgt met een 6 het één na laagste rapportcijfer van de stad
- Op veiligheidsgebied scoort Overvecht erg ongunstig: 54% van de bewoners voelt zich wel eens onveilig in de buurt. Dit is het hoogste van alle Utrechtse wijken en is gestegen ten opzichte van 2011.
- Ook jongerenoverlast laat een toename zien; 45% ervaart vaak jongerenoverlast, tegenover 33% in 2011.

Er zijn ook gunstige cijfers

De tevredenheid over de parkeergelegenheid voor auto's en fietsen is in Overvecht groter dan in de andere wijken van Utrecht.

- Over de verkeersveiligheid is de tevredenheid ten opzichte van 2011 minder sterk gedaald dan het stedelijke gemiddelde (van 47% naar 41% tegenover van 43% naar 32%).

Een jaar geleden stelden college en raad naar aanleiding van dergelijke cijfers en de signalen van wijkbewoners een structureel budget beschikbaar om Overvecht de achterstanden te laten inlopen. De complexe en samenhangende problematiek van gezondheid, armoede en werkloosheid is niet eenvoudig te doorbreken en vraagt een lange adem. Met extra financiële inzet kan deze ontwikkeling versneld worden. Daarom is het plan dat wijkbewoners en professionals samen voor de wijk bedachten, de Versnelling gaat heten. Het doel van de Versnellingsaanpak is: versterken wat er al goed gaat in Overvecht en anders doen wat niet werkt.

Door de krachtwijkenaanpak is er in de wijk al veel verbeterd. De Versnelling en de structurele wijkaanpak kunnen voortbouwen op eerdere forse investeringen op sociaal gebied, op het terrein van opvoeding, scholing, activering en onderwijshuisvesting.

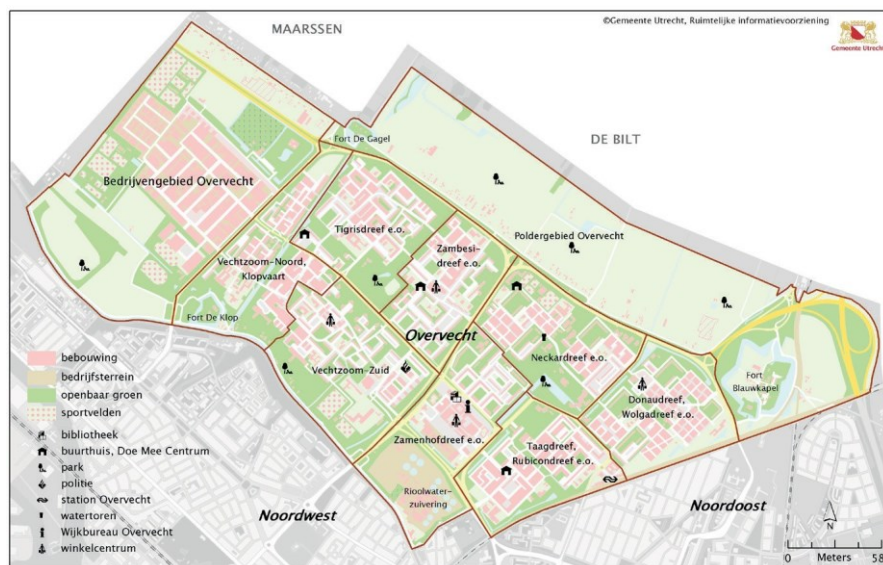
Een paar voorbeelden van doorgaande ontwikkelingen:

- In 2017 zijn nieuwe scholen zoals de Marcusschool en de kinderclusters Teun de Jager, Ibisdreef en Gagelhof Noord opgeleverd.
- De ingezette renovatie van de THEMA-dreven (Tigrisdreef, Haifadreef, St. Eustatiusdreef, St. Maartendreef en Ankaradreef) wordt voortgezet.
- Op het Antoniuskwartier zijn 55 eengezinswoningen opgeleverd en er komen nog 151 eengezinswoningen bij.
- Na de sloop van de hoogbouw aan de Ivoordreef (Bo-Ex) wordt dit gebied vernieuwd met woningen in de sociale en vrije huursector en koopwoningen.
- Ook op de Taagdreef is de lang verwachte renovatie van start gegaan.

Kenmerkend voor de aanpak van de Versnelling is de samenwerking en afstemming. Bewoners, wijkprofessionals en gemeente werken heel hard samen opdat de bewoners van Overvecht op orde komen, meekomen en verder komen. In een integrale aanpak kunnen alle partijen gezamenlijk zorgen voor duurzame verbeteringen in het woon- en leefklimaat in Overvecht. In het fysieke domein zijn de corporaties achter de Versnelling gaan staan. Ze steken de komende jaren veel geld en energie in renovatie, duurzaamheid en leefbaarheid.

Voor een vitaal Overvecht zien zij de integrale aanpak als oplossing, waarbij de investeringen van alle partijen maximaal op elkaar afgestemd worden. In het sociale domein is de samenwerking tussen professionals in de wijk (zoals buurtteams, zorg, welzijn, scholen en activering) fors toegenomen en geconsolideerd. De voortgang hiervan wordt een zeer belangrijk aandachtspunt in de komende aanbesteding van de buurtteams en welzijn organisaties.

De kaart van de wijk met de tien buurten.

De Wijkambities

Overvecht is een 'atypische' wijk. Het aandeel sociale huurwoningen is met 71 % (veel) hoger dan in andere wijken, bijna tweemaal zo hoog als het stedelijk gemiddelde. Overvecht biedt relatief veel woningen voor – in potentie – kwetsbare bewoners. Soms verhuizen die weer, wanneer zij erin slagen zich maatschappelijk op te werken. In dit opzicht vervult Overvecht een positieve functie in de stad.

De problemen van de wijk zijn aanzienlijk. Op de meeste lijstjes scoort Overvecht ongunstiger dan de andere wijken in onze stad. Dat geldt voor gezondheid, veiligheid, werk en bijstand, schuldenproblematiek en de kansen voor kinderen op een goede toekomst. Veel bewoners zeggen van zichzelf dat zij niet 'meedoen' aan de samenleving. De portiekflats en de anonieme buitenruimtes versterken het sociaal isolement nog.

De versnelling in Overvecht

Samen met de bewoners en de in de wijk werkzame professionals werkt de gemeente in de komende jaren aan een sterker Overvecht. Met extra inzet willen we de problemen van de wijk sneller oplossen of op zijn minst verminderen.

Twee moties van de gemeenteraad (2015/139 en 2016/19) zijn de start geweest voor de Versnellingsaanpak voor Overvecht.

In 2016 hebben wijkbewoners en professionals die in Overvecht werken, samen met de gemeente de problematiek van de wijk verkend. Dit deden ze aan de hand van de vijf thema's waarin Overvecht het meeste achter loopt in relatie tot andere wijken in de stad. Ook stelden ze de vraag welke (extra) professionele en vrijwillige inzet de wijk nodig had. Deze verkenningen vonden plaats in vier thematische focusgroepen, die elk een dag bijeen zijn gekomen.

Vervolgens werden de ideeën voor verbetering in het Versnellingsweekend voor bewoners getoetst en verrijkt. Om de bewoners te bereiken - voor hen is de Versnelling immers bedoeld - zijn er in dat weekend aantrekkelijke en laagdrempelige bijeenkomsten georganiseerd. Met behulp van Stut theater is aan de hand van scènes gesproken over versnellingsthema's. Tijdens een maaltijd van Resto-van- Harte zijn de ideeën uitgediept onder leiding van een tafelheer of tafeldame. Ook waren er 'huiskamerinlopen' en de gesprekstafels in het versnellingskoffie- en theehuis. Aan het weekend hebben rond de 150 personen deelgenomen.

Daarna zijn via de focusgroepen programma's voor de vijf thema's voor 2017 vast gesteld. Van elk thema is het programma weergegeven in een overzicht van Doelstellingen, Inspanningen en Middelen.

"Mooi om bij de Versnelling te horen en deze wijk in een ander daglicht te zetten. Dat is zo mooi! De Versnelling werkt heel verbindend".

Urgentie en Energie

In de wijk hebben we bij veel bewoners en professionals (zoals huisartsen, buurtteamwerkers, sociaal makelaars, jongerenwerkers en vele anderen) een gevoel van urgentie aangetroffen en ook veel energie om de problemen van Overvecht aan te pakken. Deze urgentie en energie gaan wij de komende tijd vasthouden, in het belang van de wijk én de stad. Want een stad als de onze, die bouwt aan een gezonde toekomst, kan zich geen wijk permitteren die ver achterloopt. We willen ook hier gezonde en maatschappelijk weerbare bewoners.

De genoemde focusgroepen en de versnellingsgroep hebben een analyse van de wijk gemaakt gemaakt, die samengevat op het volgende neerkomt.

Doelen van de Versnelling

We willen van Overvecht een springplankwijk maken. Met de Versnelling willen we bereiken dat meer wijkbewoners volwaardig 'meedoen' aan de samenleving en dat kinderen een faire kans krijgen op een goede toekomst. Het motto van de Versnelling is 'op orde komen, meekomen en verder komen'. Wie bijvoorbeeld kampt met schulden en verslaving (in Overvecht gaat het vaak over 'gestapelde'

problematiek), moet eerst op orde komen. Pas dan kan zo iemand meekomen in opleiding, vrijwilligerswerk, betaald werk en sociale activiteiten. En wie eenmaal meekomt, kan weer dromen van verder komen en van een betere toekomst, voor zichzelf en vooral voor de kinderen.

Versnellen op vijf thema's

Veranderen van de eenzijdige woningvoorraad is een zaak van erg lange adem. Waar zich kansen voordoen blijven we die benutten. In de komende jaren leggen we de focus vooral op de sociaal-maatschappelijke problematiek. De focusgroep Samenleven en Zorg heeft het voortouw. We gaan versnellen op de volgende vijf thema's: Gezondheid, Samenleven en Zorg, Opvoeden en opgroeien, Werken en ondernemerschap en Veiligheid.

Gezondheid

In Overvecht werken gedreven hulp- en zorgverleners in de medische basiszorg, de sociale basiszorg (buurtteams), het welzijn en de aanvullende specialistische zorg. Er ligt een stevig fundament voor samenwerking. Er is winst te boeken (betere gezondheid, lagere kosten) door planmatige verbreding en verdieping tussen de partijen in de wijk, vanuit een gezamenlijk werkplan. We versterken de jeugdgezondheidszorg. En we blijven sporten en bewegen en de gezonde keuze stimuleren om de gezondheid en vitaliteit van bewoners te verbeteren. Speciale aandacht is er voor versterken van gezondheidsvaardigheden en voor hoe professionals kunnen aansluiten bij mensen bij wie vaardigheden minder zijn en voor de link tussen armoede en gezondheid.

Samenleven en Zorg

De psychosociale problematiek in Overvecht is groot. Het gaat van schulden tot verslaving en sociaal isolement. De sociale samenhang wordt beperkt door de woningbouw (de portiekflats van tien hoog), de verschillende culturen in de wijk en het gebrek aan ruimtes waar bewoners elkaar kunnen treffen. In het kader van de Versnelling versterken we de Buurtteams Sociaal. Zo verkorten we de wachttijd en creëren we capaciteit voor outreachend werken, zodat ook mensen worden bereikt die zorg hard nodig hebben maar uit zichzelf niet komen. Daarnaast versterken we de sociaal makelfunctie en realiseren we kleinschalige en laagdrempelige ontmoetingsruimten voor bewoners en professionals ('bijkorven').

Bijkorven zijn zichtbare plekken in de wijk die door behoefte van bewoners ontstaan. Het zijn plekken waar ontmoeting voorop staat. Zij versterken de economische zelfredzaamheid door de combinatie van ontmoeting, vrijwillige inzet, arbeidsmatige dagbesteding, bedrijvigheid en ondernemerschap. Het zijn plekken waar de functies "op orde komen", 'meekomen' en 'verder komen' gecombineerd worden.

Opvoeden en opgroeien

In Overvecht is veel opvoedproblematiek met betrekking tot (jonge) kinderen, maar ook jongeren die ontsporen of thuis zitten. Daarom versterken we de buurtteams Jeugd & Gezin en het jongerenwerk in de wijk. De zogenoemde 'RMC-pilot' herhalen we. Deze succesvolle pilot was bedoeld om jongeren te activeren die thuis zitten zonder werk, opleiding en uitkering en die daarom moeilijk traceerbaar zijn. Bij herhaald succes maken we de pilot structureel. De Vreedzame wijk-aanpak krijgt in Overvecht een frisse impuls.

Werk en Ondernemerschap

Overvecht is de wijk met het hoogste percentage bijstandsontvangers in de stad. We zoeken hen op. 'Werk en inkomen' zal vaker, zichtbaarder en laagdrempelig in de wijk aanwezig zijn. Ook onderzoeken we de kansen van een 'Overvecht-krediet' – een te ontwikkelen variant van het 'microkrediet' – om het opzetten van eigen bedrijfjes te stimuleren. Ook in het kader van het programma 'Werken aan werk' vinden activiteiten plaats die bijdragen aan banen voor wijkbewoners. Het gaat onder meer om reactivatie van het bedrijventerrein en renovatie van woningen. We kijken of de renovatie van woningen ook kan leiden tot werk voor Overvechters zelf

Veiligheid

Op het gebied van veiligheid scoort Overvecht verhoudingsgewijs slecht. Dit geldt zowel voor de geregistreerde criminaliteit en de overlast door jongeren als de veiligheidsbeleving van de bewoners. We organiseren 'casusregie' voor de meest problematische jongeren, breiden toezicht op straat en 'zwaar' jongerenwerk uit. Daarnaast brengen we de georganiseerde criminaliteit beter in beeld en trainen we onderwijzers en leerkrachten in het beter signaleren van polarisatie en radicalisering.

Uitgangspunten voor de uitvoering

Voor de uitvoering van de Versnelling hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Structureel versterken en uitbreiden wat werkt, geen festival van nieuwe incidentele projecten.
- Versterking van de uitvoering, niet allerlei nieuwe coördinatiefuncties optuigen, de 'versnellers' zullen zo veel mogelijk zichtbaar zijn in de wijk.
- De meest ervaren uitvoerders naar Overvecht.
- Mobiliseren van zoveel mogelijk partners, zoals corporaties, huisartsen, leraren, ondernemers, politie.
- Mobiliseren van zoveel mogelijk bewoners; ook aandacht voor 'sterke' bewoners; verbinding van sterk en zwak, binnen de wijk en tussen Overvecht en andere wijken.
- Versterking van samenwerking met en tussen partners in de wijk.
- De onevenwichtige woningvoorraad (71% sociale huur) beschouwen als gegeven dat alleen op lange termijn te veranderen valt. (Maar kansen hiervoor wel benutten.)

Een meerjarige uitdaging

De Versnelling is een meerjarige opgave. In de Versnelling zullen prioriteiten in de loop van de jaren verschuiven. Regelmatig zullen we met bewoners en professionals de vinger aan de pols houden, bepalen hoe ver we zijn en de Versnelling zo nodig bijsturen. Dit betekent dat de verdeling van het budget, zoals weergegeven in de tabel onderaan gaandeweg kan wijzigingen. Over de resultaten van de Versnelling rapporteren wij in de programmacycclus en in de rapportages die IB Onderzoek met regelmaat uitbrengt over ontwikkelingen in de wijken.

Versnellings-4-daagse en procesversnelling 2018

Na bijna een jaar uitvoering van de Versnelling is in de zomer van 2017 een Versnellings-4-daagse gehouden. Over elk thema is een dag met de wijkbewoners gecommuniceerd via workshops, informatiemarkten en dergelijke. Alle dagen waren op verschillende locaties om met zoveel mogelijk bewoners contact te maken. Tijdens deze dagen zijn ook verhalen van bewoners uit de wijk over de thema's van de Versnelling opgehaald door middel van Story Collecting. Om te evalueren en te verantwoorden willen we namelijk niet alleen gebruikmaken van statistische gegevens, maar ook van kwalitatieve gegevens uit de wijk. De verhalen spelen ook een rol bij de vaststelling van het nieuwe programma per thema voor 2018. Dit zal gebeuren in het najaar van 2017 in vier thematische focusgroepen. *Een aantal van de opgehaalde verhalen komen terug in de volgende hoofdstukken.*

Extra Financiën voor de versnelling Overvecht

VERNELLING OVERVECHT	2016	2017	2018	2019	2020	STRUCTUREEL
Gezonde Wijk	200	400	400	400	250	250
Aanpak sociale problematiek	325	675	675	675	375	375
Opvoeden en opgroeien	325	675	675	675	375	375
Werk en ondernemerschap	150	250	250	250	150	150
Veiligheid	250	500	500	500	350	150
TOTAAL VERSNELLINGSPLAN	1.250	2.500	2.500	2.500	1.500	1.500
Dekking binnen programma Maatschappelijk Ontwikkelen	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
TOTAAL	250	1.500	1.500	1.500	500	500

Bedragen in duizenden euro's

In het programma Werken aan werk komt voor 2016 en 2017 een budget beschikbaar voor 350.000 euro voor projecten in Overvecht.

Artikel 5 Begrotingsvoorbehoud

Subsidies die zullen worden bekostigd ten laste van een begroting die nog niet door de gemeenteraad is vastgesteld, worden verleend onder de voorwaarde dat de begroting c.q. de begrotingswijziging die voor hun bekostiging noodzakelijk is, door de raad wordt vastgesteld.

Wijkambitie 1: Opvoeden en opgroeien

In Overvecht komt veel opvoedproblematiek voor. Er zijn ouders die niet goed weten hoe zij hun kinderen kunnen ondersteunen naar en in hun schoolloopbaan. Soms staan ouders machteloos als hun kind ontspoord of geïsoleerd thuis zit. We kunnen winst boeken door de Vreedzame wijkaanpak te verbreden, de buurtteams Jeugd en Gezin en het jongerenwerk te versterken en de pilot betreffende moeilijk vindbare jongeren zonder werk, opleiding en uitkering te activeren.

Jeudgezondheidszorg

De Jeugdgezondheidszorg is dé plek waar ouders en jongeren terecht kunnen met vragen over gezondheid, opvoeden en opgroeien. JGZ-medewerkers zijn er voor alle (toekomstige) ouders, kinderen en jongeren uit de gemeente Utrecht. Ze bieden preventieve en lichte ondersteuning. Als het nodig is, verwijzen ze ouders en jongeren naar andere vormen van jeugdhulp. De JGZ beschermt, bevordert en bewaakt hiermee structureel de lichamelijke, geestelijke en sociale ontwikkeling van alle kinderen van –9 maanden tot 19 jaar in de stad Utrecht.

In 2018 is de JGZ in Overvecht specifiek alert op ouders met een klein netwerk en op het versterken van groepswerk, op de dialoog tussen ouders en bewoners en het versterken van het wederzijds vertrouwen en op het versterken van de samenwerking rondom geboorte en het jonge kind.

Het stimuleren van een gezond gewicht is onderdeel van het reguliere werk en de verbinding tussen armoede en gezondheid is een speciaal aandachtspunt.

Buurtteams

Vanaf 2015 bestaan er in heel Overvecht buurtteams waar bewoners bij terecht kunnen die het (even) niet zelf redden. Een buurtteam bestaat uit professionals die zijn opgeleid om zowel alleenstaanden als gezinnen te ondersteunen. De buurtteams willen laagdrempelig zijn, zodat alle inwoners van de wijk hen gemakkelijk kunnen vinden en benaderen.

De buurtteam medewerkers zijn thuis op allerlei levensterreinen en bouwen op allerlei levensterreinen en bouwen aan een goed netwerk in Overvecht. Door de inzet van de buurtteams Jeugd & Gezin wil de gemeente integrale zorg en ondersteuning bieden aan kinderen, gezinnen en scholen in Overvecht. Elke school in de wijk staat in verbinding met een buurtteam; een vast contactpersoon vanuit het buurtteam is regelmatig op school aanwezig.

De gemeente betaalt het buurtteamwerk en stelt daarvoor de kaders. De zelfstandige stichting Lokalis heeft de opdracht gekregen het buurtteamwerk uit te voeren. Meer informatie op www.utrecht.nl/sociale-stad-in-ontwikkeling.

Bredeschool: Ontwikkeling en vernieuwing

In de Brede School Overvecht werken de basisscholen samen aan de verbetering en vernieuwing van een buitenschools activiteitenpakket dat aansluit bij het 'binnenschoolse' programma. Hierbij gaat het om VreedzameWijk/Vreedzame School, ouderbetrokkenheid, aandacht voor muziek en techniek en een goede organisatie.

Vanuit de versnelling is extra inzet op de volgende onderdelen

Buurtteams Jeugd en Gezin

In het kader van de Versnelling worden de buurtteams Jeugd & gezin versterkt door uitbreiding van de formatie. Want de wachttijd moet korter en de aanpak moet 'outreaching'. Hierdoor worden ook mensen bereikt die niet uit zichzelf komen, maar wel zorg hard nodig hebben.

De buurtteams Jeugd en Gezin geven aan gezinnen in Overvecht ondersteuning op het gebied van opvoeding, gezondheid, taal, werk en financiën. Met de grotere formatie investeren de buurtteams extra in samenwerking met scholen, voorscholen, huisartsen, schoolartsen, sociaal makelaars, jongerenwerk en politie.

Speciale aandacht gaat naar jongeren in de wijk die richting opleiding of werk weinig perspectief ervaren of die dreigen af te glijden naar het criminele circuit.

Vreedzaam opvoeden en opgroeien en versterken ouderbetrokkenheid

Deze projecten gaan om doorgaande begeleiding van ouders met kinderen van 0 tot 18 jaar. Dat vraagt om intensieve samenwerking tussen ouders, opvoedingsondersteuning, voorschool, basisscholen, Wijk&Co en jongerenwerk. Daar wordt hard aan gewerkt. Zodat kinderen goed opgroeien in Overvecht. Samen werken aan een positief opvoedklimaat. Er wordt ook samengewerkt met actieve oudergroepen. Ouders en leerkrachten worden getraind in de methodiek van vreedzaam opvoeden.

Extra 'speel mee' en speeltuinwerk

In alle buurten wordt 'Speel mee' aangeboden: spelen onder begeleiding van ouders. Hierdoor kunnen meer kinderen veilig buiten spelen en groeit de ouderbetrokkenheid. Het doel is het bevorderen van vrijwillige inzet en een overdracht van verantwoordelijkheid. Vanuit de Versnelling komt er extra inzet van Wijk&Co op drie locaties.

Brede school: Talentontwikkeling

De Brede School Overvecht heeft een carrouselprogramma ontwikkeld voor talentontwikkeling. Dat programma is op elf basisscholen geïmplementeerd. Dit vraagt van alle scholen een enorme inzet. Het cultuurprogramma van de carrousel wordt in 2018 inhoudelijk verbonden aan het thema "We zijn allemaal anders", door middel van een interactieve theatervoorstelling over vluchten (door het UCK). Muziek voor peuters wordt opnieuw opgenomen in de carrousel.

Bredeschool: Ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid gaat om gelijkwaardige samenwerking tussen ouders, school en wijk. Deze verbinding krijgt vorm via 'ouderinlopen' met extra inzet van Wijk&Co vanuit de Versnelling en in samenwerking met scholen en ouders.

Voor Spelenderwijs Utrecht komen extra middelen uit de Versnelling voor het uitvoeren en overdragen van de cursus ouderbetrokkenheid. En er wordt onderwijsondersteunend gedrag ontwikkeld, met name voor de ouders die op de wachtlijst staan omdat hun kind jonger is dan 2,5 jaar.

Aanpak 'thuiszitters'

Het Jongerenwerk Utrecht (JoU) en Leerlingzaken zoeken contact met jongeren die niet naar school gaan, niet werken en geen uitkering hebben. De medewerkers zoeken de jongeren letterlijk op, om hen te stimuleren aan de samenleving deel te nemen en een toekomst op te bouwen. In 2016 en 2017 zijn via huisbezoeken 230 jongeren in Overvecht bezocht die zo in een isolement zaten. De gegevens komen van de afdeling Leerlingzaken. De trajecten van het Actieplan Jeugdwerkloosheid worden gebruikt om de jongeren naar school en werk te begeleiden.

De aanpak wordt voortdurend verbeterd door gesprekken met de samenwerkende partijen. Het uiteindelijke doel is dat iedereen in beeld is en de jongeren uit hun isolement raken en positief aan de slag gaan. Als de aanpak werkt, wordt deze manier van werken regulier.

Persoonlijk contact

Als ik in een dip zit, in een echte dip, dan helpt het persoonlijke contact mij toch het meest. Dat iemand mij bijvoorbeeld een belletje geeft. Of als ik niet in staat ben de telefoon op te nemen dan toch de voicemail insprekt of een e-mailtje stuurt met de vraag 'hoe is het met je?'. Dat kan net een extra duwtje omhoog zijn voor iemand zijn die last heeft van depressie.

Zo werkt het bij mij. Ik heb dan toch het idee: 'O, er wordt aan mij gedacht'. Het kan mij net dat zetje geven om toch nog eventjes eruit te gaan. Om toch nog iets te doen.

Het helpt echt als iemand naar mij toekomt, als ik zelf in een dip zit. Dat kan ook een therapeut zijn, of iemand van het Buurtteam.

Wijkambitie 2: Gezondheid

De gezondheid van Overvechters is gemiddeld slechter dan in Utrecht als geheel. In de wijk hebben relatief veel kinderen overgewicht en hebben veel volwassenen psychische klachten. De levensverwachting ligt lager dan het stedelijke gemiddelde. We gaan winst boeken door bewoners te blijven stimuleren om meer te bewegen en een gezonde leefstijl te kiezen, door betere samenwerking van de wijkpartners (waar al een goede basis voor aanwezig is) en door de jeugdgezondheidszorg te versterken. We zetten extra in op het versterken van gezondheidsvaardigheden.

De pijler Gezondheid draagt bij aan het verminderen van gezondheidsverschillen. De link tussen armoede en gezondheid loopt als een rode draad door de Versnelling. Er is aansluiting bij de ontwikkelingen in de armoedeaanpak en de armoedecoalitie en er is extra aandacht voor de implementatie van de Utrechtpolis. De inzichten van onder andere de wijkraad en het bewonersplatform worden gebruikt bij het verder bouwen aan gezondheid.

Gezonde wijk

Onder de noemer Gezonde Wijk wordt al lange tijd samengewerkt. Er is een integrale aanpak krachtige basiszorg ontwikkeld, onder andere aan de hand van het 4D model (zie hieronder). De implementatie vergt voortdurend onderhoud, bijstelling en/ of uitbreiding.

Het Nivel volgt de Gezonde Wijk met onderzoek. De eerste onderzoeksresultaten laten een positief beeld zien van de aanpak, gericht op de meest kwetsbare bewoners.

Verkenning gezondheidsvaardigheden

De huisartsen en buurtteam en JGZ willen een stap verder zetten in de samenwerking medisch-sociaal. Zij willen hun inzicht vergroten in de concepten/manieren die er zijn voor het beter vormgeven van de 'voordeur' voor betere toegang tot zorg en hulp en daarbij bewoners meer betrekken. Zo willen ze beter aansluiten bij de gezondheidsvaardigheden van bewoners en effectieve en efficiënte inzet van zorg en hulp borgen.

Vanuit de versnelling is extra inzet op de volgende onderdelen

Extra capaciteit jeugdartsen

Voor vragen en ondersteuning van ouders over gezondheid, opvoeden en opgroeien van kinderen van nul tot achttien jaar.

Ouder babygroepen

In de Ouder-babygroepen komt een klein groepje ouders met baby's wekelijks bij elkaar. Deelnemers maken kennis met andere ouders en ook met instanties in de wijk die kunnen helpen bij de opvoeding. Ze leren en praten samen over de ontwikkeling, opvoeding, verzorging en gezondheid van hun kind. Hierdoor voelen ze zich sterker in hun rol als opvoeder.

In het programma LEFF (Lifestyle, Energy, Fun and Friends) werken kinderen van 7 tot 13 jaar die te zwaar zijn, er samen met hun ouders aan om weer tot een gezond gewicht te komen. Het programma gaat om nieuwe vriendjes maken, plezier beleven en meer energie opdoen door een gezondere leefstijl. Zo leren kinderen en ouders samen dat gezond leven heel leuk kan zijn.

Vitaliteitsmakelaar van harten voor sport

Beweeg- en vitaliteitsmakelaars geven ondersteuning aan wijkbewoners die willen gaan werken aan hun gezondheid. Naast bewegen brengen zij ook andere gezondheidsthema's ter sprake, zoals voeding en ontspanning. Zo zoeken zij samen met bewoners naar mogelijkheden om gezonder te eten (zonder diëtist), lekker te bewegen (zonder veel te betalen) en meer te ontspannen. Ook brengt de

vitaliteitsmakelaar initiatiefrijke bewoners in contact met relevante organisaties en instellingen. In de loop van 2018 is het streven dat deze manier van werken een plek krijgt in de nieuwe sportorganisatie voor de stad.

Diabetes challenge

Overvecht Gezond, Harten voor sport en wandeltrainers verbonden aan de atletiekvereniging organiseren samen de Diabetes Challenge Overvecht. De praktijkondersteuners van de huisartsenpraktijken maken bewoners enthousiast om mee te doen. In 2016 namen 30 Overvechters deel en ook in 2017 wordt de Diabetes Challenge weer georganiseerd in Overvecht. Via Overvecht Wandelt! wordt een wandelnetwerk opgezet.

Naast de versnelling loopt de structurele aanpak van de volgende onderdelen

Versterking groepsgerichte aanpak voor peuters

Met onder andere Spelenderwijs, JGZ, Wijk&Co en Al Amal wordt extra ingezet op de groep ouders en kinderen die wachten op de start van de voorschool. Er zijn bijeenkomsten, waarvoor een welkomstpresentje wordt ontwikkeld dat uitnodigt tot actief en stimulerend (gezond) gedrag. In 2018 gaat deze aanpak van start, na de voorbereidingsperiode in 2017.

Jongeren op gezond gewicht

De aandacht voor een gezond gewicht blijft belangrijk. De basis is de inzet van scholen, zorgpartijen, JGZ, diëtisten en sportprofessionals en -vrijwilligers. Speciale aandacht is er voor bijvoorbeeld kraamzorg en verloskundigen. Met het extra budget is in 2017 de samenwerking versterkt via de keuzehulp vitale kinderen, is de buurtsportclub versterkt en is een methodiek voor bewegen in de pauze verspreid op de OBO-scholen.

Ondersteuning jeugdsport en sportverenigingen

Ook in 2018 geeft de gemeente aanvullende ondersteuning aan minder vitale sportverenigingen in de wijk. Het doel is de verenigingen voor de wijk te behouden, omdat zij eraan bijdragen dat wijkbewoners - en dan vooral de jeugd - meer aan sport doen. Verenigingen worden begeleid in hoe zij het kader kunnen versterken en vanuit (jeugd)beleidsplannen kunnen werken. Zo zijn ze beter in staat om leden te verwerven en te behouden.

De nieuwe sport- en buurtvereniging Vechtzoom wordt ondersteund in het verder vormgeven van de sport- en buurtfunctie van sportpark Vechtzoom.

Gezondheidsbevordering

Onder de noemer 'buurtgerichte gezondheidsbevordering' sluit de gemeente aan bij initiatieven in de wijk en het netwerk van de Gezonde Wijk Overvecht. De inzet van extra financiële middelen betekent extra activiteiten om de gezondheidsachterstanden in de wijk te verkleinen en te werken aan een gezonde leefstijl. Initiatieven worden ondersteund en verbonden aan het netwerk van Gezonde Wijk, Gezonde Stad en Gezonde Start/Gewoon Opvoeden. Inzet is om in 2018 de activiteiten die in 2017 en daarvoor zijn opgestart, structureel te maken. Zo zijn enkele groepen van In Beeld mogelijk gemaakt. Via fotografieopdrachten verruimen mensen hun blik en dit heeft een positief effect op hun gezondheid en veerkracht. Ook wordt mogelijk gemaakt dat experts van de Stichting Mowad op consultatieve basis meedenken met lastige casussen van buurtteam en JGZ of andere hulpverleners. Het trainingsprogramma de Virtuele Patiënt wordt uitgebreid met een module waarin het patiëntperspectief naar voren komt.

Zelfregiecentrum 'Peers en Dreef'

Lotgenoten, ervaringsdeskundigen en peers kunnen een belangrijke rol spelen voor mensen die tegen problemen aan lopen of hun veerkracht kwijt zijn. Herkenning uit ervaringen van anderen of je eigen ervaringen delen werkt versterkend. Het is belangrijk om het stigma te doorbreken en drempels te verlagen, zodat mensen kunnen blijven meedoen.

In Overvecht wordt een zelfregiecentrum mogelijk gemaakt voor mensen met ervaringen in de GGZ of met verslaving of maatschappelijke opvang, vergelijkbaar met het Enik Recovery College in Hoograven. Een werkgroep bereidt dit voor en legt daarbij verbanden met andere initiatieven op dit terrein, zoals Steunpunt GGZ, UtoBheard, de Powercoaches, Doen en Laten. Op dit moment is al een cursusaanbod gestart. In 2018 hoopt 'Peers op Dreef' een geschikte locatie in Overvecht te kunnen inrichten.

'Ze hebben allemaal dezelfde droom I'

in Overvecht zijn er begin dit jaar, in kader van de Versnelling, Moeder-babygroepen gestart.

Elke week komen, onder begeleiding van een pedagoog, vaste groepen moeders met baby's bij elkaar. Ze ontmoeten daar andere moeders, ze horen over opvoeding en gezond opgroeien en delen ervaringen en verhalen met elkaar. Ook leren ze wat er allemaal in de wijk te doen is. Elle van den Tillart en Margarita Schrijver begeleiden deze groepen. Ze schrijven samen over hun belevenissen.

De groepen die we begeleiden zijn divers: moeders komen overal vandaan (van Marokko tot China, van Syrie tot Liberia van Nederland tot India). Sommige moeders spreken vloeiend Nederlands andere (nog) helemaal niet. Sommigen zijn heel jong moeder geworden, anderen zijn al wat ouder. Sommigen voeden hun kind alleen op. Sommigen hebben school of een opleiding doorlopen, andere niet. Maar dat maakt allemaal niet uit. Alle moeders hebben net een baby gekregen en dat bindt. En ze hebben allemaal dezelfde droom; dat hun kind gezond en gelukkig is en blijft!

Ze is een hele goede moeder

Een paar weken geleden was ik, Margarita, op huisbezoek bij een 'kandidaatmoeder' voor de Moederbabygroep. Haar man was er ook bij. Dat was aan de ene kant erg handig, want de moeder sprak nog helemaal geen Nederlands. Aan de andere kant was het wat minder handig. Bij alle vragen die ik stelde, gaf haar man antwoord. 'Wat vind je leuk aan moeder zijn?' Zonder maar naar zijn vrouw te kijken, krijg ik het antwoord van de vader. 'Heel leuk, ze is een hele goede moeder.' 'Wat zou je wensen voor je kind, voor als groot hij is?' Vader: 'Voetballer, dat hij voetballer wordt of anders arts'. 'Dat zijn prachtige wensen', zeg ik, 'En ik ben ook benieuwd naar wat je vrouw zou wensen'. De vader vertaalt de vraag naar zijn vrouw, die als antwoord alleen maar lacht. 'Ze weet het niet', zegt de vader.

Alleen vrouwen

Ondanks het wat moeizame gesprek belooft de moeder te komen. Ik houd mijn hart vast. Ze heeft me het hele gesprek niet aangekeken. Zou ze echt durven? De vader lijkt ook twijfelachtig. Daarom benadruk ik nog een aantal maal dat ik bij het consultatiebureau 'hoor' en dat er veel gesproken gaat worden over gezondheid, opgroeien en opvoeden. En dat er alleen vrouwen zullen zijn: allemaal moeders en ik.

Cadeau van God

De eerstvolgende donderdag staat deze moeder al als eerste om kwart over negen op de stoep van het Buurtcentrum. Haar man heeft haar met de auto gebracht. Tijdens het voorstel rondje lacht ze naar alle andere moeders. Een andere moeder die een beetje Arabisch spreekt helpt haar. En zo spreekt ze voor het eerst hardop in de groep: haar naam en die van haar baby. De naam van haar baby betekent cadeau van God.

Schouderklopjes

Ik geef haar en twee andere moeders, die ook niet of nauwelijks Nederlands begrijpen, een compliment: Wat enorm dapper dat jullie er zijn. Hoe spannend is het om de deur uit te gaan en naar de Moeder-babygroep te komen als je de taal niet spreekt! Weer wordt er spontaan getolkt. De moeders krijgen een applausje en schouderklopjes van de andere moeders, die zich maar al te goed weten te herinneren hoe dat voor hen was, toen ze nog maar net in Nederland waren. Mijn 'kandidaatmoeder' neemt een beetje verlegen maar ook een beetje trots dit compliment in ontvangst. Dat is nu een paar weken geleden. En hoewel deze moeder dus amper Nederlands begrijpt en er aan gesproken taal veel aan haar voorbij gaat, komt ze trouw elke week. Ze heeft niet een keer gemist.

Groetjes van Elle en Margarita

Door: Elle van den Tillart en Margarita Schrijver

'Snoepen is niet gezond, maar eentje mag wel'

Walid, zeven jaar, legt uit wat hij geleerd heeft bij LEFF, het leefstijlprogramma van Harten voor Sport. Tien weken lang heeft hij het programma gevolgd. Hij vindt het erg jammer dat het afgelopen is. Walid vertelt verder. Vet is niet gezond en fruit is goed, maar niet te veel. Op de vraag wat hij het leukst vond reageert hij snel. Het leukst waren de spelletjes. Voetballen, basketballen en hoe het heet ook alweer.

Met die rackets, maar geen tennis. Al zittend doet hij een slag boven zijn hoofd na. Badminton? Ja, badminton zegt hij met een grote glimlach.

Ikram, de moeder van Walid, haakt in op het gesprek. Hij is in die tijd een paar kilo afgevallen en hij pakt nu ook zelf de weegschaal thuis, vertelt ze. Het was erg leuk om mee te doen als ouder. Er is goed advies gegeven. Maar het is wel lastig vol te houden nu het afgelopen is. Hij is een klein beetje aangekomen. Maar soms zegt hij wel: "Mama, nu ga ik stoppen met eten." Ik zou graag willen dat er een vervolg is. Walid knikt uitbundig als hij dit hoort en zegt dat hij ook graag door had willen gaan.

Wijkambitie 3: Veiligheid

In Overvecht liggen de cijfers over gevoelens van onveiligheid, over criminaliteit en over jongerenoverlast hoger dan in de andere wijken van Utrecht. We gaan winst boeken door het jongerenwerk te versterken, door het toezicht op straat uit te breiden, door leerkrachten te trainen in het signaleren van polarisering en door georganiseerde ondermijnende criminaliteit beter in beeld te krijgen.

Veiligheid is een belangrijke basis voor alle bewoners in Utrecht, dus ook voor bewoners in Overvecht. Helaas lopen de veiligheidscijfers in Overvecht achter op de positieve ontwikkelingen in andere delen van de stad. Er is in de wijk verhoudingsgewijs meer criminaliteit, meer bewoners voelen zich onveilig en meer bewoners ervaren overlast van jeugd. Dit tegen de context van een wijk met een onevenwichtige bevolkingssamenstelling, veel armoede, complexe (pycho) sociale problematiek, weinig draagkracht en weinig sterke schouders om dit op te vangen.

Vanuit de Versnelling wordt extra geld ingezet om de achterstand sneller in te lopen. De inspanningen moeten bijdragen aan het herstel van het publiek vertrouwen en het verbeteren van de veiligheidsbeleving van de inwoners.

Uitgangspunten hierbij zijn

- We werken integraal met een goede mix van preventie en repressie.
- Alle partners nemen hun verantwoordelijkheid.
- We nemen zichtbare maatregelen met een groot uitstralingseffect.
- Misdaad mag niet lonen.
- We werken delictgericht, persoonsgericht en gebiedsgericht.

Vanuit de versnelling extra inzet op de volgende onderdelen

Uitbreiding jongerenwerk, begeleiding risicojongeren door jou

Vanuit de Versnelling is extra jongerenwerk op straat in gezet om nog meer in contact met jongeren te komen. JoU werkt hierbij samen met Al Amal om ook de ouders te betrekken

Voorkomen polarisatie en radicalisering

Leerkrachten in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs krijgen een training waarin ze kennis vergaren over cultuur, religie en omgang met radicalisering. Ze krijgen handvatten aangereikt hoe in gesprek te gaan met jongeren die radicale ideeën hebben, zowel vanuit rechtse als uit islamitische hoek.

Uitbreiding toezicht en handhaving

In het kader van de Versnelling werken er vier vaste toezichthouders voor de wijk. Deze wijkboa's (bijzondere opsporingsambtenaren) zijn zichtbaar en aanwezig op straat en leggen contact met de bewoners en ondernemers. Ze richten zich vooral op het voorkomen van jeugdoverlast, autokraak en woninginbraak.

Aanpak ondermijnende criminaliteit

Ondermijning is een vorm van criminaliteit die grondslag van onze samenleving aantast, de formele basis (wetten) en de informele basis (fatsoensnormen). Steeds meer wordt duidelijk dat ondermijnende structuren en netwerken de wijk Overvecht tegenhouden om een stevige 'stap voorwaarts' te maken. Daarom is het in beeld brengen van de problematiek en de aanpak hiervan één van de prioriteiten.

'Gevonden'

Waar ik blij van word? Van het Winkelcentrum Overvecht en dat er daar en op andere plekken in Overvecht toezicht is. Dat geeft me een veilig gevoel. Er was laatst een vrouw die haar kind kwijt was geraakt in het winkelcentrum, in de buurt van de schoenenzaak Bristol. Iedereen ging toen helpen zoeken, samen met de toezichthouders. De toezichthouders hebben het kind, een jongetje, uiteindelijk gevonden. Iedereen was blij en ging klappen. Ik vind het belangrijk dat er goed toezicht is in de wijk.

'Veilig maar niet altijd'

Ik woon heerlijk in Overvecht, al 12 jaar. Het is hier rustig en meestal veilig. Maar niet overal. Bijvoorbeeld niet bij het winkelcentrum Gagelhof. Ik ging daar laatst om zeven uur 's avonds heen. Met mijn buurvrouw. Het was winter en al donker. Onze kinderen waar er ook bij. Er stonden mannen voor de deur van de supermarkt Dirk van de Broek. Ze gingen vieze dingen tegen ons zeggen. Ze kwamen dichterbij en bleven tegen ons praten. We waren echt bang en de kinderen ook.

Waarom mogen die mannen daar staan? Ze zijn dronken. Op het plein voor Dirk van de Broek staan altijd groepen. Het is daar echt vervelend. Ik voel me op het plein niet vrij. Als ik iets vergeten ben durf ik daar 's avonds niet alleen naar toe te gaan.

Naast de versnelling loopt de structurele aanpak van de volgende onderdelen

Aanpak High Impact Crime (HIC)

De HIC aanpak is gericht op delicten die een grote impact hebben op slachtoffers, hun directe omgeving en de samenleving als geheel. Hierbij gaat het om woninginbraak, geweld tegen personen of gewelddadige vermogensdelicten als straatroven of overvallen.

Er is een integrale aanpak nodig met een goede afstemming met ketenpartners die betrokken zijn bij het publieke domein, dader en slachtoffer. Politie en gemeente werken met actuele cijfermatige onderbouwing speerpunten uit waarbij wijkagenten en Boa's gezamenlijk afstemmen op hotspots in de wijk.

Voorbeelden van de aanpak: check van de inbraakgevoeligheid van woningen samen met woningbouwcorporaties, verhoging van de meldingsbereidheid onder bewoners via Meld Misdaad Anoniem, gebiedsontzeggingen voor potentiële daders, diverse acties tijdens het Donkere Dagen Offensief, gerichte gebiedscommunicatie om bewoners bewuster te maken van hun omgeving met het oog op woninginbraak.

Aanpak veel voorkomende criminaliteit (WC)

Bij veelvoorkomende criminaliteit gaat het om fietsendiefstal en autokraak. Nog altijd laten bezoekers en bewoners van de wijk te vaak waardevolle spullen achter in de auto, waarna autokraken plaatsvinden. Rond winkelcentrum Overvecht wordt met een nieuwe communicatiecampagne de bewustwording van de bezoekende automobilisten vergroot.

Tegelijkertijd worden Politie en Toezicht en Handhaving via data gestuurde informatie dadergericht ingezet op zogenaamde hotspots. Ook worden fysieke maatregelen genomen en kunnen aan daders gebiedsontzeggingen worden opgelegd.

Om fietsendiefstal tegen te gaan wordt op hotspots gerichte communicatiecampagnes gevoerd en worden eigenaren gewezen op het juist stallen en afsluiten van hun fiets. Ook kunnen wijkbewoners in een actie een tot twee keer per jaar gratis hun rijwiel gratis laten graveren en registreren tegen diefstal.

Aanpak Jeugdoverlast en Jeugdcriminaliteit

De aanpak van problematische jeugdgroepen wordt versterkt. Daarnaast wordt ingezet op preventie zodat risicogroepen zich niet door ontwikkelen tot problematische groepen. Tenslotte start een pilot lokale persoonsgerichte aanpak, waarmee strakke casusregie wordt georganiseerd voor de meest problematische jongeren in de wijk.

Binnen deze driedelige aanpak zijn de werkers erop uit contact te maken met de jongeren en hen kansen te geven en perspectief te bieden. Om de aanzuigende werking van criminaliteit op jongeren te verminderen worden ouders ondersteund in en aangesproken op hun opvoedingstaak. Het doel van de

investering in de aanpak van jeugdgroepen is dat de criminaliteit en de ervaren jeugdoverlast dalen, dat het gevoel van veiligheid verbeterd en dat jongeren zich verbonden voelen met de samenleving.

Utrecht zijn we samen

Het stedelijk actieprogramma 'Utrecht zijn we samen' is gericht op het voorkomen van polarisatie en radicalisering. Er gebeurt in dit kader al veel in Overvecht. Zo is er een stevig bondgenotennetwerk opgezet: sleutelfiguren uit de wijk met een grote achterban, die de politie en de gemeente adviseren op veiligheidsthema's. Ook wordt er voortdurend gewerkt aan een goed functionerende signaleringsstructuur. Niettemin geven professionals aan dat Overvecht een wijk is met reden tot extra zorg. Er woont immers een grote groep kwetsbare en beïnvloedbare jongeren. Vanuit de Versnelling zijn middelen gereserveerd voor training van docenten in Overvecht rondom het thema polarisatie.

Politiekids

Het project Politiekids wordt in het schooljaar 2017-2018 voortgezet. Hierin worden kinderen van groep 7 en 8 op laagdrempelige wijze betrokken bij het politiewerk in de wijk. Een schooljaar lang voert een groep van ongeveer vijftien Politiekids op een speelse manier educatieve activiteiten uit met de politie en andere wijkpartners. De frequentie ligt op één woensdagmiddag in de maand. De activiteiten hebben steeds een ander veiligheidsthema.

Pilot lokale persoonsgerichte aanpak

In juni 2017 is de pilot Lokale persoonsgerichte aanpak in Overvecht en Leidsche Rijn gestart. De focus ligt op personen die herhaaldelijk de openbare orde verstoren of een dreiging vormen voor de veiligheid in de wijk. Het kan gaan om jongeren over wie ernstige zorgen bestaan, maar ook om personen met psychiatrische problematiek die verward gedrag vertonen. Betrokken partijen zoals politie, woningbouwcorporaties en hulpverlening maken een probleemanalyse, stellen een plan van aanpak op en sturen vervolgens op afspraken. De pilot wordt in november 2017 geëvalueerd. De intentie is om de aanpak daarna stedelijk uit te rollen.

Groeiende inzet burgerparticipatie bij onderwerp veiligheid

De inzet van vrijwillige bewoners heeft zeker een enorme bijdrage geleverd aan de rustige jaarwisseling en de ramadanperiode van 2017. Ruim 50 mannen hebben de gemoederen rustig gehouden. Deze aanpak leverde veel waardering op van politie en wijkbewoners. De samenwerking met deze groep vrijwilligers wordt structureel voort gezet.

Ook zijn er veel whatsappgroepjes in buurten opgezet in overleg met medewerkers Veiligheid en de politie. Hierdoor kan de veiligheidsaanpak met hulp van wijkbewoners worden verbeterd.

Wijkambitie 4: Werk en Ondernemerschap

In Overvecht hebben veel bewoners geen werk en leven velen van een bijstandsuitkering. Dat brengt vaak financiële en psychische problemen met zich mee. We gaan winst boeken door werkloze Overvechters op te zoeken, door met Werk & Inkomen vaker, zichtbaarder en toegankelijker in de wijk aanwezig te zijn en door werkervaringsplaatsen te creëren in de Stagestraat.

Vanuit de versnelling is extra inzet op de volgende onderdelen

Uitbreiding wijkcontactdagen door werk en inkomen

Medewerkers van Werk & Inkomen komen 6x per jaar een week lang naar de wijk om inwoners met een uitkering te helpen. Ze geven bewoners informatie over regelingen en bekijken samen met hen hoe zij een volgende stap kan zetten naar werk of een andere manier om mee te doen aan de samenleving. Hierbij worden zoveel mogelijk wijkpartijen betrokken, zoals de buurtteams en Wij 3.0 om de begeleiding in de tussenliggende periodes goed te waarborgen.

Vooruitgeschoven post werk en inkomen in de wijk

Drie medewerkers van Werk & Inkomen houden spreekuur bij activiteiten waar wijkbewoners naar toe gaan. Mensen kunnen vragen stellen over werk en inkomen in brede zin, ook over een onderneming starten, schuldhulpverlening en de WMO. Door zo laagdrempelig en dicht bij de bewoners te werken kunnen medewerkers Werk en Inkomen sneller een antwoord geven op vragen en directer doorverwijzen naar organisaties in de wijk die ondersteuning kunnen bieden.

Activering naar opleiding en werk stagestraat

Stagestraat helpt langdurig werklozen aan werkervaring, waardoor zij een grotere kans hebben om aan een baan te komen. Het is maatwerk: aan tien ondernemers uit de wijk worden tien werkzoekende wijkbewoners gekoppeld. Het gaat om jongeren, herintreders en statushouders.

In dit project bieden ondernemers aan stagiairs een werkervaringsplaats aan voor zes maanden lang en vier dagen per week. Werk en Inkomen selecteert een groep van gemotiveerde jongeren en/of herintreders uit Overvecht die werkervaring op willen doen. De projectleider van Stagestraat koppelt de stagiairs aan de ondernemers. De stagiairs lopen meestal drie maanden aaneengesloten stage bij één ondernemer. Daarna kunnen ze rouleren, om bij een tweede ondernemer in de straat andere werkervaring op te doen. Vier dagen per week stage lopen biedt de stagiairs voldoende tijd om ook te solliciteren en/of een opleiding te volgen. De stageplekken worden dit jaar aangeboden in de kleine winkelcentra en het bedrijventerrein van Overvecht.

Trajecten scharrelondernemerschap

Via scharrelondernemen kunnen werkloze Overvechters in een half jaar tijd onderzoeken of ze iets kunnen verdienen met de activiteiten die zij doen in de wijk. Dit kan gaan om schilderen, catering, buurtwerk, schoonmaak, etcetera. In dat half jaar volgen zij bij Power by Peers minimaal 16 uur per week een traject waarin zij hun idee, product of dienst concreet maken en onderzoeken of hiervoor een markt bestaat. Na een half jaar kunnen de ondernemers dan met hun werk iets bijverdienen.

Project Pozitive

Bij het project Pozitive 4 succes speelt in het bedrijfsleven een belangrijk rol. Professionals en ondernemers ondersteunen als vrijwillige coach de jongeren/werkzoekenden bij het behalen van succes. Vanuit eigen ervaring delen zij hun kennis en een relevant netwerk waarin veel kansen liggen voor jongeren/werkzoekenden. In dit project worden tien werklozen en vijf stagiairs uit Overvecht aan een baan en stageplek geholpen.

Samenwerking DOK030 en bureau Zelfstandigen

Bureau Zelfstandigen is de afdeling binnen Werk & Inkomen die de BBZ-regeling uitvoert (bijstand voor zelfstandigen).

DOK30 staat voor Dromen, Ondernemen en Krachten bundelen in Utrecht en meer specifiek in Overvecht. Bureau Zelfstandigen wil zijn dienstverlening dichterbij de doelgroep en in de wijk organiseren. DOK30 is een platform voor ondernemend Overvecht, met flexwerkplekken, cursussen en advies.

Samen willen ze de wijk economie in Overvecht stimuleren. Ze werken samen en stemmen af met wijkbewoners die vragen hebben over hun ondernemerschap, of het nu starters zijn of gevestigde of marginale zelfstandigen.

Ondernemershuis

Het voormalige buurthuis De Bram wordt omgevormd tot een nieuwe bijenkorf voor bewoners in de wijk. Deze bijenkorf wordt bestemd voor allerlei activiteiten die te maken hebben met werk en ondernemerschap. De organisatie Power by Peers gaat dit in overleg met het wijkbureau opzetten. De trajecten van scharrelondernemerschap worden hier gegeven.

Plan Einstein

In Plan Einstein volgen Overvechters samen met asielzoekers cursussen ondernemerschap (in samenwerking met UU) en (zakelijk) Engels (in samenwerking met Volksuniversiteit Utrecht). Na de cursus kunnen zij hun ondernemersideeën samen met de Social Impact Factory (SIF) in daden omzetten. Er zijn al enkele mooie voorbeelden van Overvechters die hun leven op deze wijze een nieuwe wending geven.

'Fantastisch, de versnellingsvierdaagse Overvecht'

De Versnelling Overvecht bundelt krachten en werkt aan een sterk en vitaal Overvecht dat bewoners in beweging brengt en kansen biedt. En Werk en Inkomen doet mee. Dat was 1 juli ook weer duidelijk tijdens de Versnellingsvierdaagse in Overvecht. Samen met partners zoals sociaal ondernemer DOK030, JoU en Wij 3.0 waren collega's van het Werkgeversservicepunt (WSP), Bureau Zelfstandigen (BBZ),

Werkmatchers Jongeren & Volwassenen én Werk en Inkomen in de wijk Overvecht (voorheen 'de Vooruitgeschoven Post Overvecht') druk in gesprek met inwoners van Overvecht.

Saffia Chahbouni van Werk en Inkomen in de wijk Overvecht: 'We willen inwoners van Overvecht met vragen op het gebied van werk en inkomen laagdrempelig en in een persoonlijk gesprek helpen en adviseren. Daarom zijn we nu als 'Werk en Inkomen in de wijk Overvecht' wekelijks op zes locaties in Overvecht: in de buurtcentra De Jager, De Boog en De Dreef, het Doe Mee Centrum Sint Maartensdreef, bij de voedselbank Burezina en de Omar Al Faroukmoskee. Dat we er zijn voor de bewoners in hun eigen buurt, daar willen we meer bekendheid aan geven, ook via de partners in de wijk en andere kanalen.

Op de Versnellingsvierdaagse hebben we ons gezicht kunnen laten zien. Onze flyer helpt daarbij. We hebben alle bijstandsgerechtigde inwoners in Overvecht per brief uitgenodigd en het plein voor de HEMA waar we stonden werd druk bezocht. Ik vond het top en veel bewoners ook! Ik kon mensen helpen met vragen of doorverwijzen naar collega's van bijvoorbeeld het WSP en naar partners in de wijk die er ook waren. Het had echt toegevoegde waarde om het samen met collega's en partners voor te bereiden en er ook samen te staan. Ik had een heel mooi gesprek met een Somalische vrouw die al 22 jaar vrijwilligerswerk doet in een buurtcentrum in de wijk Overvecht. Dit soort informatiemarkten geven een aanvulling op onze kennis.'

Inwoners werkelijk bereiken

Abdelghani Mohammedine, klantmanager bij BBZ Werk en Inkomen: 'Onze afdeling helpt mensen met een uitkering die als zelfstandig ondernemer pre-starter of starter zijn een steuntje in de rug te geven om een bedrijf te starten of te behouden. Maar we ondersteunen bijvoorbeeld ook bij schuldsanering voor zelfstandig ondernemers die in de problemen zijn gekomen. Ik wil inwoners die kansen zien en door omstandigheden in de problemen zijn gekomen met hun bedrijf het liefst zo snel mogelijk helpen. Ik denk dat de regeling voor zelfstandigen met een bijstandsuitkering nog onvoldoende bekend is. Het is juist belangrijk dat mensen tijdig gebruik maken van de regeling en niet als het water hen al aan de lippen staat. Dan is het soms te laat. Dit soort dagen helpen ons inwoners beter te informeren. Het zet mij een spiegel voor over hoe ik inwoners werkelijk kan bereiken. Dat is belangrijk. Inwoners vonden het fijn zo laagdrempelig een gesprek te kunnen voeren en ik ook. Het was mooi dat er op het foodfestival van de Versnellingsvierdaagse ook startende ondernemers meewerkten die in begeleiding zijn bij ons.'

'Ik vond het echt fantastisch op deze markt te staan en ik heb veel geleerd, zegt Khalid el Hadji, werkmatcher Jongeren bij Werk en Inkomen. Omdat er geen verplichting was, waren de gesprekken heel open. Ik ben wel teleurgesteld over hoeveel wantrouwen en weerstand er is tegen de gemeente en hoeveel afstand er is tussen ons en de bewoners. Er is nog veel werk aan de winkel dat te overbruggen. Ik moest vaak zeggen: 'ik ben er voor jullie, ik wil en kan jullie helpen. Pak je kansen om werk te krijgen. Werk is meer dan geld, het is ook opbouw van je leven, eigenwaarde en sociale contacten.

'Geef jongeren een kans met een stageplek'

Ik ben van Turkse afkomst en werk op de financiële afdeling van een onderzoeksbureau. Ik weet dat jongeren met een migratieachtergrond soms lastig aan een stage komen en daardoor niet verder kunnen met hun opleiding. Onze organisatie vindt het belangrijk om bij te dragen aan een goede toekomst voor jongeren. Daarom hebben wij altijd meerdere stagiaires aan boord. Ook op onze financiële afdeling. Ik zie hoe belangrijk een stage voor ze is, ik zie de groei die ze doormaken. Dat leer je niet in de schoolbanken. Daarvoor heb je de praktijk nodig.

Laatst hadden we een jongen op onze afdeling die nogal verlegen was. Voor een rapport had hij informatie van een andere afdeling nodig. Hij vroeg aan mij of ik die vragen wilde voorleggen. Ik zei 'Nee joh, stap er gewoon zelf op af. Niks aan de hand, je gaat gewoon antwoord krijgen'. Hij is op de mensen afgestapt en kreeg de informatie die hij nodig had. Je zag die jongen sterker worden! Ik vind dat heel mooi om te zien. Ik ben blij dat mijn werkgever jongeren deze kans op een mooie stage biedt. We moeten er met z'n allen aan werken om onze jongeren een goede toekomst te geven. Laatst kreeg ik een verzoek voor een referentie over een oud stagiaire. Deze jongen was supergoed in Excel. Dat is heel belangrijk op een financiële afdeling. Dankzij mijn goede referentie heeft hij – verdiend! – een baan bij een gemeente hier in de buurt.

Naast de versnelling loopt de structurele aanpak van de volgende onderdelen:

Werken aan werk

Vanuit het stedelijke programma Werken aan werk is een samenwerking gestart met de woningcorporaties Mitros en Portaal, om tijdens de renovatie van de tien- hoog-flats werkloze bewoners te laten meewerken bij de bouwwerkzaamheden. Hierbij wordt gedacht aan zij- instromers en leerwerkplekken voor jongeren.

Pilot Mitros en Stadsbedrijven

In een pilot van een jaar willen Mitros en Stadsbedrijven het geld dat geïnvesteerd wordt in de schoonmaak van de flat en directe omgeving van de Cleopatrareef, uitbesteden aan een nieuwe stichting, die in de opstartfase ondersteund wordt door Academie van de Stad. De nieuwe stichting gaat de flat onderhouden, waarbij bewoners van de flat de schoonmaakactiviteiten zullen gaan uitvoeren. De stichting gaat mensen betaald en/of als vrijwilliger inzetten. De flatbewoners die worden aangenomen, gaan werken via Academie van de Stad Uitzendbureau of als vrijwilliger.

Jobmatch

Jongeren uit risicogroepen in Overvecht hebben een grote afstand tot de arbeidsmarkt gezien hun vaak lager opleidingsniveau en de omgeving waarin zij opgroeien. Zij zijn minder toegerust met vaardigheden die horen bij werknemerschap. Jobmatch begeleidt deze groep jongeren naar bijbanen en vakantiebanen, waardoor zij werkervaring kunnen opdoen en zo beter toegerust raken voor de arbeidsmarkt. Jobmatch gaat uit van de eigen kracht van jongeren en steunt hen met informatie en in het verwerven van de benodigde vaardigheden.

Wij 3.0

WIJ 3.0 biedt dagactiviteiten, toeleiding naar werk en opleiding, trainingen en coaching. Het aanbod is bestemd voor een breed en divers publiek. Van mensen die op zoek zijn naar sociale contacten, structuur en dagritme tot mensen die werkloos zijn en een helpende hand nodig hebben om weer aan de slag te komen. WIJ 3.0 geeft wijkbewoners zo de kans om (weer) actief deel te nemen aan de samenleving. Wij 3.0 werkt samen met de afdeling Werk en Inkomen.

In Overvecht heeft Wij 3.0 'de computerwijk' opgezet. Sinds 2016 werken zij samen met Miramedia, scholen en Wijk&Co aan taaltrainingen en trainingen in digitale vaardigheden.

Wijkambitie 5: Samenleven en zorg

In Overvecht komt veel psychosociale en schuldenproblematiek voor. Veel bewoners leven in een isolement; er is weinig sociale verbinding. We kunnen winst boeken door de buurtteams Sociaal te versterken, door ontmoetingsplekken te creëren, door de drempel naar taallessen te verlagen en door met activiteiten de sociale samenhang te vergroten.

Overvecht kent een grote diversiteit aan bewoners. Er is geen gemakkelijke omgang tussen bewonersgroepen, Deze grote diversiteit aan bewoners gecombineerd met verschillen in taal, cultuur en gevoelens van anonimiteit en isolement maakt de omgang tussen de verschillende bewonersgroepen in Overvecht er niet makkelijker op. Een beperkte beheersing van de Nederlandse taal belemmert de sociale verbinding in complexen en buurten en kan ook ergernis oproepen bij oorspronkelijke Nederlanders. Oudere bewoners die al jaren, vaak decennia, in de wijk wonen zien de wijk achteruitgaan. Ze ervaren meer overlast van jeugd en criminaliteit en koppelen dit aan bewoners en jeugdigen met een migrantenachtergrond. Dit leidt tot spanningen en frustratie.

Om de sociale samenhang en ontmoeting in de wijk te bevorderen versterken we het sociaal makelaarschap en ontwikkelen we bijeenkomsten: laagdrempelige ontmoetingsplekken voor bewoners en professionals. Hierbij maken we ook gebruik van de aanwezige buurthuizen

'Bertus'

De mascotte van Buurtkamer de Klop, zoals de vrijwilligers hem daar noemen. Bertus is een man van 70 jaar en met zijn vrolijkheid bijna elke dag aanwezig. Het is een man met geweldige verhalen over zijn jeugd en zijn rebelseheid tijdens zijn dienstplicht in Duitsland. Maar ook een man die de dalen van het leven heeft meegemaakt. Een man die twee liefdes heeft verloren aan de dood. Een man die de eenzaamheid in de ogen heeft gestaard.

Bertus is een man uit een generatie waar de vele huishoudelijke taken zoals wassen, strijken en koken bij de vrouw lag. Na het overlijden van zijn vrouw stond hij er opeens alleen voor. Hij zat met zijn handen in het haar. Hij vond steun in zijn buurman, een goede vriend. Maar ook helaas hij moest het leven verlaten.

Op een dag zag hij mensen klussen in een leegstand pand van het winkelcentrum de Klop. Nieuwsgierig tuurde Bertus naar binnen. Hij werd gelijk uitgenodigd voor een bakje koffie. Er werd hem verteld dat er een buurtkamer werd opgezet. Sinds dat moment is hij onlosmakelijk verbonden met buurtkamer de Klop. Hij eet nu elke dag lunch bij de buurtkamer en leert strijken van een vrijwilliger. Hij heeft een klaverjassenclub opgezet en neemt deel aan een mannenpraatgroep. Daarnaast geeft hij ook nog af en toe een workshop bloemstukken maken.

Bertus is erg blij met hoe ze hem bij de buurtkamer geholpen hebben en uit de eenzaamheid hebben gehaald. In zijn woorden: "De buurtkamer is mijn tweede huis". Van tijden waarin hij niet per se wakker meer hoefde te worden is hij gegaan naar een mooie visie op het leven. Hij vertelde mij met een grote glimlach: *"Het leven is elke moeite waard om geleefd te worden"*.

Door: Timon Verschoor

Vanuit de versnelling is extra inzet op de volgende onderdelen

Bijenkorven op buurniveau

In de bijenkorven kunnen bewoners en professionals elkaar ontmoeten en inspireren. Bewoners vinden er een luisterend oor en krijgen informatie waar ze weer mee verder kunnen.

Voor startende ondernemers kunnen bijenkorven een plek zijn om te werken of hun netwerk uit te breiden. Er zijn bijenkorven gerealiseerd zoals Burezina, De Dreef en Buurtkamer De Klop, maar ook buurthuizen zoals De Boog en De Jager hebben de functie van een bijenkorf.

Uitbreiding formatie buurtteams sociaal

Bij de Buurtteams Sociaal kunnen wijkbewoners terecht met vragen of problemen waar zij zelf niet uit komen. Het kan gaan om van alles: van woonsituatie en werk tot schulden, verslaving, eenzaamheid en overlast. De professionele hulpverleners in de buurtteams denken met de bewoners mee en zoeken samen met hen naar een oplossing, zodat zij zelf weer verder kunnen. De formatie van de buurtteams Sociaal wordt uitgebreid met als doel dat meer Overvechters met een hulpvraag de weg naar het buurtteam kunnen vinden en dat de tevredenheid over de ondersteuning groter wordt. De uitbreiding met ruim 10% (vier fte erbij) komt neer op het structureel maken van de tijdelijke capaciteitsuitbreiding in 2016, met een kleine plus erop om samenwerking te verbeteren.

Uitbreiding sociaal makel functie

De sociaal makelaars bevorderen ontmoeting tussen wijkbewoners, leiden bewoners toe naar activiteiten in de buurt en ondersteunen bewonersinitiatieven voor jong en oud. Ook verzorgen de sociaal makelaars het sociaal beheer in verschillende buurtcentra en soms ook in een bijenkorf. Ze proberen informatie over wat er allemaal aan mogelijkheden is in de wijk, op zo veel mogelijk manieren te verspreiden.

Uitbreiding taalonderwijs

De Taalalliantie bestaat uit vijf organisaties die ieder op hun eigen terrein zorgen dat Overvechters het Nederlands beter kunnen spreken, lezen en schrijven. De partners in de Taalalliantie zijn: Taal doet Meer, Wijk&co, de Bibliotheek, Taal+ en Prago. Doel is dat er voor elke taalvraag en elk niveau een aanbod is in de wijk.

Wegwijzer in de bibliotheek

Elke dinsdag en donderdag is in de bibliotheek Overvecht een Wegwijzer te vinden die bewoners met een taalvraag helpt of doorverwijst naar een organisatie van de Taalalliantie. In september 2017 gaat een Doe mee Startpunt open. Bewoners met vragen over het invullen van formulieren en over digitale en taalkwesties, kunnen hier meteen hulp krijgen en bijvoorbeeld oefenen op de computer. Hieraan werkt ook Digiwijs mee.

Hulp achter de voordeur door inzet vertrouwenspersoon

Al Amal gaat naar de mensen thuis die vragen of problemen hebben en die de weg in de Nederlandse samenleving nog niet zo goed weten. Het gaat om geïsoleerde inwoners met een migratieachtergrond. De mensen kunnen hun verhaal doen en worden direct verder geholpen of doorverwezen naar passende hulp. Al Amal werkt nauw samen met de buurtteams.

Versterking sociale cohesie door al amal

De vrijwilligsters van Al Amal gaan naar buurten en bewoners toe en bekijken wat bewoners nodig hebben om zich meer thuis te voelen in de buurt. Ze bespreken hoe bewoners hun sociale contacten kunnen verbeteren en hoe ze actiever kunnen worden in en voor hun buurt. Dat leidt tot initiatieven als het organiseren van activiteiten voor hun kinderen, een schoonmaakactie of burendag. Bewoners doen sociale contacten op, verbeteren hun taal en de buurt wordt levendiger.

Thuis in Overvecht Wijk en Co

Wijk&co wil bijdragen aan de versterking van de sociale cohesie in de wijk door bewoners een gezicht te geven via storytelling. Dit moet uitmonden in een boekje, een tentoonstelling, een digitale mediavorm en groepsgesprekken in de wijk. Het creëert ook de mogelijkheid voor de sociaal makelaars om meer mensen te ontmoeten.

Kennismaking tussen verschillende bevolkingsgroepen in de wijk

Al Amal brengt bewoners van verschillende nationaliteiten met elkaar in contact en in gesprek. Doel is wederzijds meer kennis en begrip, minder vooroordelen en minder angst. Al Amal leert de bewoners elkaar vragen te stellen in plaats van elkaar met vooroordelen te benaderen. Naast de Versnelling loopt de structurele aanpak van de volgende onderdelen:

Vanuit de versnelling is extra inzet op de volgende onderdelen

Pilot vernieuwen wijkparticipatie doe- mee- centrum De Gagel

DMC De Gagel is een ontmoetings-, werk- en activiteitenplek voor bewoners, ondernemers en professionals. Het DMC is een tijdelijk gebouw; de vergunning verloopt op 1 januari 2018. Daarom is in de zomer van 2017 een onderzoek gedaan naar hoe de activiteiten van het centrum het beste terug kunnen keren.

Het onderzoek wordt verricht in de vorm van Design Thinking. Dit is een innovatieve denkmethode waar veel aandacht is voor de gebruikers van een product of dienst. Deze methode kan goed bij participatietrajecten worden ingezet, maar dat is nog nooit gebeurd binnen de gemeente Utrecht.

Het onderzoek bestaat uit zes stappen:

1. Onderzoeken en ontdekken. We voeren gesprekken met zo veel mogelijk betrokkenen bij het DMC. Verslagen hiervan worden beschikbaar gesteld aan de projectgroep.
2. Observaties en veldwerk. Met de projectgroep houden we informele gesprekken in en rond het DMC, gebruikers én niet-gebruikers.
3. Afbakenen. De projectgroep deelt aan de hand van storytelling de uitkomsten van de interviews met elkaar. Resultaten worden geclusterd.
4. Ideevorming. In een brainstormsessie waarvoor we breed uitnodigen, bedenken we hoe de functionaliteiten van het DMC het beste kunnen terugkomen.
5. Prototyping. Van de uitkomsten van stap 4 maakt dezelfde groep beeldende prototypes, met papier, karton, piepschuim of andere bouwmaterialen.
6. Expert opinion. Met een delegatie van de projectgroep waarderen we de nieuwe ideeën op haalbaarheid en toetsen we aan nog nader te bepalen criteria.

Samenwerking voor sociaal kwetsbare bewoners

In Overvecht staan veel sociale huurwoningen en vanuit gereguleerde instroom worden relatief veel woningen in deze wijk toegewezen. Er wonen dan ook veel sociaal kwetsbare mensen, die begeleiding of ondersteuning nodig hebben. De meesten van hen kunnen met ambulante zorg prima functioneren. Een klein deel heeft forse en vaak complexe problemen en veroorzaakt overlast voor hun omgeving. Dit zijn meestal mensen die geen zorg krijgen en dat ook niet willen, terwijl het wel nodig is.

Voor deze kwetsbare bewoners zelf, maar ook voor de omwonenden is het belangrijk dat problemen in een zo vroeg mogelijk stadium worden gesignaleerd en dat er snel kan worden ingegrepen. Dat vraagt om betere samenwerking tussen professionele hulpverleningsorganisaties. De toegang tot de hulpverlening en begeleiding is al sterk verbeterd met de komst van de buurtteams en praktijkondersteuners bij de huisartsen. Ook zijn er samenwerkingsafspraken gemaakt, onder andere in de Proeftuin Overvecht, waardoor er één toegangspoort ontstaat tot begeleiding en zo nodig aanvullende zorg, dicht bij huis. Wel zijn er in de GGZ nog vaak wachtlijsten en is er nog regelmatig een moeizame aansluiting op passende zorg (op- en afschalen).

Tijdelijke opvang asielzoekers Einsteindreef

Utrecht levert een evenredige bijdrage aan de opvang van asielzoekers. Einsteindreef 101-139 is geschikt gemaakt zodat maximaal 400 asielzoekers (gezinnen, mannen en vrouwen) er kunnen wonen tot november 2018. De verbouwing kostte meer tijd dan gepland was. In maart 2017 is de eerste groep van 30 asielzoekers op de Einsteindreef komen wonen, in juli de tweede grote groep, veelal gezinnen.

Om de opvang meerwaarde te geven voor de buurt heeft Socius in het pand woonruimte gegeven aan 38 jongeren die iets willen betekenen voor hun burens, vluchtelingen en wijkbewoners. Ze organiseren allerlei activiteiten als samen koken, eten, muziek maken en sporten. Ook zijn er cursussen (zakelijk) Engels en (internationaal) ondernemerschap voor asielzoekers én wijkbewoners. De eerste wijkbewoners hebben deze cursussen met veel enthousiasme gevolgd. Om eventuele problemen en overlast in en rondom de locatie te voorkomen wordt in navolging van de aanpak in andere wijken gewerkt met een klankbordgroep, een beheerplan en een beheergroep. De klankbordgroep, bestaande uit wijkbewoners, het COA, de politie en de gemeente, heeft besproken wat er nodig is voor een goede leefbaarheid en (verkeers)veiligheid rondom de opvanglocatie. De afspraken worden vastgelegd in een beheerplan.

Net als bij de andere opvanglocaties in Utrecht zijn er ook op de Einsteindreef 24 uur per dag medewerkers van het COA en/of beveiligers in het pand aanwezig. Inmiddels is er een startdocument gemaakt voor de functie van het gebouw na november 2018.

Uitbreiding voedseltuin Gagelsteede

De gemeente stimuleert en steunt graag initiatieven van particuliere en private partijen die investeren in duurzame voorzieningen voor de wijk. We faciliteren bewoners die willen bijdragen aan eigen beheer en proberen barrières daarvoor weg te nemen. De Voedseltuin Gagelsteede is hier een goed voorbeeld van. Vanaf 2017 wordt de Voedseltuin uitgebreid, doordat een tweede locatie geschikt wordt gemaakt zodat vrijwilligers er voedsel kunnen verbouwen. Deze locatie is in ieder geval voor drie jaar beschikbaar; daarna is steeds een verlenging voor een jaar mogelijk.

Fysieke projecten en trajecten

1. Antoniuskwartier

Het terrein waar het ziekenhuis stond, wordt een woonlocatie. In twee fases worden 206 eengezinswoningen gebouwd met koopprijzen in de lage en middencategorie. In 2016 zijn de eerste 55 woningen opgeleverd. Inmiddels is gestart met de tweede fase van het plan met 121 koopwoningen en 30 vrije sector huurwoningen.

Het project draagt bij aan de vernieuwing van de wijk. De woningen zijn op twee manieren een aanvulling op de bestaande woningvoorraad: een andere type woningen (eengezinswoningen) en van een andere categorie (koopwoningen en huurwoningen vrije sector). Ook wijkt de architectuur (jaren 30 stijl met erkers) af van die elders in Overvecht, de nieuwe buurt voegt duidelijk een eigen gezicht toe aan de wijk.

Naar aanleiding van de wens van één bewoner om geen gasaansluiting in de nieuwe woning te krijgen, heeft de bouwer toegezegd aan alle bewoners een alternatief aan te bieden.

2. Aardgasvrij Overvecht Noord

In Nederland hebben we afgesproken dat we in 2050 onze huizen en gebouwen niet meer verwarmen met aardgas. We stappen over op nieuwe manieren om ons huis en water te verwarmen en gaan elektrisch koken. Zo dringen we de CO₂-uitstoot terug.

Ook in Utrecht werken we samen aan een aardgasvrije stad. Als eerste locatie is gekozen voor de wijk Overvecht-Noord, het gebied tussen Franciscusdreef, Karl Marxdreef, Einsteindreef en Vechtdijk. In deze wijk zijn de aardgasleidingen over enkele jaren aan vervanging toe. Bovendien gaan Mitros, Bo-Ex en Portaal de komende jaren veel huurwoningen in Overvecht-Noord renoveren. Daarom is nu een logisch moment voor de overstap op een andere warmtevoorziening. Gemeente, Stedin, Eneco, woningbouwcorporaties en Energie-U onderzoeken samen wat er nodig is om de huizen in Overvecht-Noord aardgasvrij te maken. Welke nieuwe energievoorziening er wordt aangelegd, is nu nog niet duidelijk. Dat hangt af van veel verschillende factoren: de wensen van bewoners, het soort woningen, wat voor systemen er op de markt zijn, de kosten. We vinden het belangrijk dat de nieuwe energievoorziening betaalbaar en aantrekkelijk is voor bewoners.

Vanaf het najaar van 2017 gaan we over het aardgasvrij maken van het gebied met de bewoners in gesprek. Dan bespreken we o.a. wat dit voor de buurt en bewoners betekent en brengen we in beeld wat er nodig is om de omslag te maken naar aardgasvrij. In 2018 bepalen we de vervolgstap over de toekomstige warmtevoorziening en streven we ernaar enkele voorbeeldwoningen in de wijk beschikbaar te hebben. Uiteindelijk moeten in 2025 de plannen gereed zijn om de aardgasleidingen niet onnodig te vernieuwen en zo de wijk aardgasvrij te maken.

3. Het nieuwe Zandpad

De gemeenteraad heeft in 2014 een nieuwe plek aangewezen voor raamprostitutie. Het Nieuwe Zandpad komt op een strook grond langs de Einsteindreef, grenzend aan de Rioolwaterzuivering en met een toegang vanaf het Zandpad.

Na de voorbereidende werkzaamheden (tender t.b.v. investeerder, vaststellen bestemmingsplan en ontwerp buitenruimte, consultatie van de buurt in de vorm van klankbordgroep en informatieavonden) was de planning dat de eerste fase van het Nieuwe Zandpad in het voorjaar 2017 gerealiseerd zou zijn. Er is vertraging ontstaan doordat de geselecteerde projectontwikkelaar niet door de Bibop-procedure kwam. Momenteel zoeken we een nieuwe ontwikkelaar en exploitant van de zone.

4. Winkelcentrum Overvecht

Het gebied rond Winkelcentrum Overvecht wordt stapsgewijs (her)ontwikkeld.

Er zijn drie deelprojecten:

- Nieuwbouw van woningen op de NPD-strook (de oude bedrijfshallen langs de Brailledreef):
De raad heeft in februari 2017 het stedenbouwkundig programma van eisen vastgesteld. Er komen drie woongebouwen met 223 appartementen voor starters en senioren én een woontoren voor 629

studenten, waarvan het overgrote deel bestaat uit zelfstandige appartementen. In de plinten komen ruimtes voor voorzieningen en bedrijvigheid. De tenderprocedure voor de selectie van projectontwikkelaars is grotendeels doorlopen. Eind 2018 starten de bouwwerkzaamheden.

- Verbetering van de openbare ruimte, het parkeren en de verkeersafwikkeling in en vanuit/naar het gebied:
De drie belangrijkste toegangen voor verkeer van en naar het winkelcentrum en de parkeerplaatsen worden opnieuw ontworpen. Het verkeer moet beter doorstromen en de ruimte in het gebied moet beter worden benut. Ook is er de wens voor een goede en veilige fietsroute langs de Seinedreef.
- Verbetering van het winkelcentrum zelf:
Medio 2016 is een overeenkomst gesloten met de eigenaren van het winkelcentrum voor verbeterplannen van het winkelcentrum. Inmiddels zijn er al werkzaamheden voor de verbetering binnen het winkelgebied uitgevoerd. Aan de verplaatsing van enkele winkels en vernieuwing van de entrees van het winkelcentrum wordt in de komende periode nog hard gewerkt.

5. Noordelijke Randweg Utrecht

De NRU bestaat uit de Karl Marxdreef, Albert Schweitzerdreef en de Eindhovendreef. Verbetering van de randweg langs Overvecht is van belang voor de bereikbaarheid, de aantrekkelijkheid en de gezondheid van de wijk en van de stad. Met een betere doorstroming op de NRU kan verkeer van en naar Overvecht en aangrenzende wijken andere routes volgen. Hierdoor neemt de verkeersdruk op een aantal plekken in de wijk af en kunnen we die wegen aantrekkelijker maken voor fietsers en voetgangers.

De afgelopen jaren heeft de gemeente samen met bewoners toegewerkt naar een aantal uitgangspunten voor de NRU: 2 x 2 rijstroken, een maximum snelheid van 80 km/uur, een groene uitstraling, drie ongelijkvloerse kruisingen en een halve afsluiting van de Moldaudreef. Deze uitgangspunten zijn in maart 2014 door de gemeenteraad vastgesteld in een zogenaamde gemeentelijke voorkeursvariant. Het beschikbare budget maakt de verdiepte aanleg (onderlangs) van één van de verkeerspleinen mogelijk.

In het voorjaar van 2015 is een participatiewerkgroep van ondernemers en bewoners opgericht die de gemeente adviseert. Net voor de zomer van 2017 bleek de bewoners- en ondernemerslobby die streeft naar verdieping van alle verkeerspleinen van de NRU, succesvol. De gemeente stelde extra middelen beschikbaar en zal de overige budgethouders (Rijk en Provincie) vragen om hetzelfde te doen. Naar verwachting start het formele inspraaktraject over de NRU eind 2017 en vindt besluitvorming over de NRU begin 2018 plaats. Het streven is om in 2020 te starten met de uitvoering.

6. Actieplan verkeersveiligheid 2015-2020

Het gemeentelijke ambitiedocument Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar (UAB) ziet een goede verkeersveiligheid als belangrijke voorwaarde voor een gezonde, sociale en economisch aantrekkelijke stad. Uit dit ambitiedocument komt het actieplan verkeersveiligheid 2015-2020 voort. Het actieplan bundelt maatregelen vanuit gemeentelijke programma's en vult deze aan met extra acties. Het doel van het plan is de objectieve én de ervaren verkeersveiligheid in onze stad vergroten. Uitgevoerde projecten:

- Carnegiedreef - Paranadreef: herinrichting van de kruising.
- Einsteindreef en Franciscusdreef: verlaging van de snelheid van 70 naar 50 km per uur
- Zamenhofdreef: oversteken over de busbaan
- Seinedreef: oversteek.

In 2017 is een begin gemaakt met twee projecten waarvan de uitvoering naar verwachting in 2018 plaatsvindt:

- Amazonedreef: invoering 30km-zone in een gedeelte
- Moldaudreef: veiliger maken van kruispunten.

7. Bewonersinitiatieven rijksbudget

In 2017 was vanuit de krachtwijkenperiode nog geld over uit het budget Bewonersinitiatieven Rijksbudget. Omdat vanuit de wijk veel behoefte is aan het oplossen van verkeersknelpunten, wordt dit deels ingezet voor enkele verkeersprojecten:

- Amazonedreef: op verzoek van bewoners groter stuk waar 30 km per uur wordt ingevoerd dan oorspronkelijk gepland - start eind 2017
- Orinocodreef: uitvoering mogelijk van meest optimale ontwerp - start begin 2018
- Wolgadreef: een verkeersveiligere oversteek naar Winkelcentrum Overkapel toe - start eind 2017.

8. Winkelcentrum De Klop

Momenteel wordt de Lidl verbouwd en uitgebreid. Op de huidige supermarkt komt een hogere bouwlaag dan nu aanwezig is. De tussengelegen passage wordt bij de nieuwe supermarkt getrokken.

Naar verwachting zal de uitbreiding van de Lidl (onder andere een bake-off afdeling en een uitgebreide groente- en fruitafdeling) het gehele winkelcentrum De Klop levendiger maken.

Wanneer de verbouwing en uitbreiding van de Lidl is afgerond, zal na de zomer van 2017 de openbare ruimte in het winkelcentrum verbeterd worden. Op het voorplein komen nieuwe banken, fietsenrekken, afvalbakken, bomen en beplanting.

9. Buitenruimte bij Stefanus

In 2016 is voor de buitenruimte van cultuurhuis ZIMIHC Stefanus aan de Braziliëdreef een ontwerp gemaakt, met onder andere een terras. Het ontwerp is nog in de beginfase. Er is op het moment van het verschijnen van dit WAP nog geen zicht op een voortgangsplan.

10. Energieneutraal renoveren Camera Obscuradreef en omgeving

De plannen van woningcorporatie Mitros voor de Camera Obscuradreef en omgeving zijn veranderd van sloop/nieuwbouw naar renovatie. Als onderdeel van dit project is medio 2016 een experiment gestart met energieneutraal renoveren, nul-op-de-meter genoemd. In eerste instantie wordt op deze wijze een renovatie uitgevoerd van acht woningen aan één trappenhuis. De resultaten hiervan worden gedurende een jaar gemonitord. Als het experiment lukt, dan worden meer woningen op deze wijze gerenoveerd.

Inmiddels is Mitros gestart met de renovatie van de woningen aan de Ebrodreef en nog in het najaar van 2017 zijn woningen aan de Taagdreef aan de beurt.

Mitros doet de investering hiervoor samen met de gemeente, via de inzet van middelen uit de Reserve Stedelijke Herontwikkeling (voorheen ISV3).

11. Omgeving Station Overvecht

Station Overvecht is een belangrijke entree van de wijk en daarmee ook een visitekaartje. Nu fungeert de Tiberdreef als een barrière tussen het station, de winkelstrip en de moskee. Het stationsgebied heeft geen herkenbare uitstraling; de inrichting is rommelig en onoverzichtelijk. De bereikbaarheid van het station voor langzaam verkeer is niet optimaal.

Er was een plan gemaakt om de verblijfskwaliteit van het stationsgebied voor reizigers, bezoekers, bewoners en ondernemers te verbeteren en enkele knelpunten voor parkeren op te lossen. Na een informatiebijeenkomst in 2015 is het plan aangepast. Er was veel weerstand tegen het idee om de rotonde weg te halen; bewoners en ondernemers verwachtten dat de verkeersveiligheid slechter zou worden. Begin 2016 zijn de nieuwe plannen gepresenteerd. Besluitvorming hierover heeft medio 2016 plaatsgevonden. Met de uitvoering wordt halverwege 2017 gestart.

12. Thema-dreven: Aanpak flats en openbare ruimte

Na lang onderzoek is besloten om de flats aan de THEMA-dreven niet te slopen. In 2012/2013 is afgesproken dat de woningcorporaties de flats gaan renoveren en dat de gemeente investeert in de aanpak van de buitenruimte.

Portaal heeft in 2015 als eerste de flat aan de Ankaradreef hoogwaardig gerenoveerd en is in 2016 gestart met de renovatie van de St. Maartendreef. De oplevering is medio 2017. De vier flats van Mitros zijn op zijn vroegst vanaf 2019 aan de beurt. De gemeente heeft afgelopen jaren gewerkt aan een inrichtingsplan voor de aanpak van de buitenruimte. Er zijn ondergrondse vuilcontainers geplaatst voor alle zes flats. Na renovatie van de Ankaraflat is de buitenruimte vernieuwd. De laatste fase is gestart in 2016: de aanpak van het grote speelterrein tussen de flats Ankaradreef en Tigrisdreef en de aanpak van het park tussen Tigrisdreef en Gangesdreef. Voor de financiering zet de gemeente middelen in uit de Reserve Stedelijke Herontwikkeling. Het Stadsbedrijf nam de ondergrondse containers voor zijn rekening.

13. Ibisdreef: project de springlevende wijk

In het project De Springlevende Wijk zetten vier studenten zich vanaf 2017 in voor de sociale cohesie en leefbaarheid van de Ibisdreef en de wijk. Zij organiseren samen met de bewoners diverse activiteiten. Ze kunnen een lege woning inrichten als ontmoetings- en activiteitenruimte. Ter ondersteuning van hun rol als studentcoördinator krijgen ze tijdelijk een woning met huurkorting. Dit project is in opdracht van Portaal en het wijkbureau tot stand gekomen.

14. Ivoordreef

Woningcorporatie Bo-ex gaat de hoogbouw aan de Ivoordreef slopen en vervangen door nieuwbouw. In de tien-hoog flat zijn nu 174 sociale huurwoningen. Bo-ex wil circa 100–150 woningen in de sociale sector terugbouwen en zet in op de bovenkant van die markt. Een deel van deze woningen zal levensloopbestendig worden gemaakt. Verder komen er woningen in de koopsector en in de vrije sector huur.

Door dit project is er nu de kans om het gebied integraal te verbeteren zoals eerder in het Gebiedsplan De Gagel werd aangegeven. Het doel is vernieuwing van het gebied, zodat er in Overvecht een meer gedifferentieerde woningvoorraad ontstaat en de sociale veiligheid verbetert.

De werkzaamheden om stedenbouwkundige en functionele randvoorwaarden vast te stellen zijn gestart. Zodra deze zijn uitgekristalliseerd, zal ook informatie aan belanghebbenden en omwonenden worden georganiseerd.

15. Verbeteren openbare ruimte na renovatie

Voor de leefbaarheid in de wijk is een schone, hele en veilige openbare ruimte essentieel. Daarom gaat extra geld naar de verbetering van de openbare ruimte binnen en rondom complexen waar woningcorporaties renovatiewerkzaamheden hebben uitgevoerd

Voor 2018 wordt vanuit het WAP in een samenwerking tussen ruimtelijke en Economische Ontwikkeling en Stadswerken inzet gedaan voor:

- Het renovatieproject Atlasdreef-Centaurdreef-Apollodreef van Mitros: aanpassingen aan de openbare ruimte rondom de het complex om de nieuwe achteruitgangen goed te laten aansluiten op het binnenterrein
- Winkelcentrum: een extra impuls voor de fysieke verbeteringen in de openbare ruimte
- Enkele knelpunten, zoals oversteken bij de Tigrisdreef en parkeren bij Fort De Gagel.

Vleuten-De Meern

Vleuten, De Tol, Wijk Achter 't Spoor, Haarzuilens, Haarzicht, Haarrijn, De Meern, 't Weer, De Woerd, Veldhuizen, De Balije, Maximapark, Vleuterweide, Oudenrijn, Rijnenburg, Reijerscop.

Inleiding

Dit is het wijkactieprogramma 2018 voor Vleuten-De Meern. In het wijkactieprogramma staat wat we samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partijen gaan doen aan de belangrijkste vraagstukken in de wijk in 2018. Het wijkactieprogramma is de uitwerking voor 2018 van de [wijkambities 2014-2018](#).

Het wijkactieprogramma is opgezet volgens het stramien waarmee we in de afgelopen jaren hebben gewerkt. Parallel werken we in alle Utrechtse wijken aan 'vernieuwing van de wijkparticipatie', zoals vastgesteld in de notitie 'Al Doende Vernieuwen'. Daarmee is dit het laatste jaar dat we de wijkactieprogramma's op deze manier maken. Hoe we de wijkopgaven 2019 gaan maken, in welke vorm en voor welke periode is afhankelijk van de opbrengst van de 'vernieuwing van de wijkparticipatie'.

We hebben het afgelopen jaar samen met veel partijen verkend hoe we de wijkparticipatie kunnen vernieuwen. Daarbij richten we ons op:

- Meer flexibele vormen van participatie in de wijk.
- Meer aandacht voor betrokkenheid tijdens de planvorming in plaats van aan het eind.
- Betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners.
- Heldere afspraken over invloed en besluitvorming.

In de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest zijn we als onderdeel van 'Al doende vernieuwen' gestart met vernieuwende participatie trajecten om te komen tot nieuwe wijkopgaven. Samen met bewoners, organisaties en ondernemers halen we op wat belangrijk is voor de wijk en haar buurten en waar we samen aan kunnen werken.

Dat betekent dat Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest wijkactieprogramma's hebben voor 2018 en tegelijkertijd werken we in die wijken ook aan de nieuwe wijkopgaven. Met de uitkomsten daarvan komen we in het eerste half jaar van 2018 bij de raad terug.

In Overvecht zijn we in 2016 gestart met de Versnelling, een plan van wijkbewoners, professionals en gemeente voor een sterker Overvecht. In een gezamenlijk proces is de problematiek verkend en met verschillende laagdrempelige bijeenkomsten hebben we zoveel mogelijk verschillende (groepen) bewoners bereikt.

Voor 2019 willen we voor alle wijken nieuwe wijkopgaven hebben en daar gaan we in 2018 mee aan de slag. We benutten daarbij de ervaringen die we hebben opgedaan in Overvecht rond de Versnelling, de ervaringen die we nu opdoen in Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest met het opstellen van nieuwe wijkopgaven en de lessen uit de tien projecten in de tien wijken waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie. Daarnaast is voor Vleuten de Meern de vastgestelde omgevingsvisie een belangrijke bron en voor Zuid de visie op Lunetten die wordt gemaakt als onderdeel van project buurtbudgetten, één van de tien projecten waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie.

Vooruitgang Vleuten-De Meern

De wijk Vleuten-De Meern groeit nog steeds. Niet alleen qua inwoners. De planning voorziet in het ontwikkelen van nieuwe locaties Haarrijn en Haarzicht. Ook binnen de bestaande kernen van Vleuten en De Meern wordt herontwikkeld om de levendigheid en de bereikbaarheid te verbeteren. Er zijn veel bewonersinitiatieven in de wijk en het aantal voorzieningen neemt nog steeds toe.

Ook qua buurttevredenheid en gevoel van veiligheid staat Vleuten-De Meern goed op de kaart.

Naast de al bestaande wijkambities is er de komende jaren aandacht nodig voor de bevolkingsopbouw. Er komen in Vleuten-De Meern meer jongeren én meer ouderen. De verandering in de bevolkingsopbouw in 2018 leidt tot andere vragen waarop we in 2018 inspelen. In 2018 werken we aan het stedelijk thema 'Bouwen aan een gezonde toekomst'.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Meer informatie over de Wijkambities 2014-2018 van Vleuten- De Meern en de wijkambities en wijkactieprogramma's van andere wijken vindt u op [wijkambities en wijkactieprogramma's](#).

De wijk Vleuten-De Meern

Vleuten-De Meern ligt aan de westkant van Utrecht. De kernen Vleuten en De Meern hebben een dorpskarakter met veel groen. Het landelijke gebied tussen deze kernen heeft voor het grootste deel plaatsgemaakt voor nieuwbouw. Ten noorden van de oude kern Vleuten komen de bouwlocaties Haarzicht en Haarrijn. Het Máximapark is onderdeel van de wijk en vormt een groot en veelzijdig groengebied. Het gebied rondom Haarzuilens wordt ingericht voor recreatiedoeleinden.

Beschrijving van de wijk

Vleuten-De Meern, wijk 10, bestaat uit de volgende buurten: Vleuten, De Tol, Wijk Achter 't Spoor, Haarzuilens, Haarzicht, Haarrijn, De Meern, 't Weer, De Woerd, Veldhuizen, De Balijs, Maximapark, Vleuterweide, Oudenrijn, Rijnenburg, Reijerscop.

Vleuten-De Meern en Leidsche Rijn versterken elkaar

Veel bewoners zien de gehele "ontwikkellocatie Leidsche Rijn" als de wijk Leidsche Rijn. Een deel van deze ontwikkellocatie ligt in de wijk Vleuten-De Meern. De wijk Vleuten-De Meern grenst geheel aan de wijk Leidsche Rijn en biedt ook voorzieningen die een belangrijke bijdrage leveren aan de wijkambities van de bewoners in wijk Leidsche Rijn. Zoals het Máximapark, Castellum Hoge Woerd en horeca. Het Leidsche Rijn Centrum, dat in 2018 open gaat in de wijk Leidsche Rijn, is juist ook voor bewoners van Vleuten-De Meern een plek om te winkelen, recreëren en te ontmoeten.

Vleuten-De Meern: het aantal woningen en bewoners groeit nog steeds

Momenteel telt de wijk 17.777 woningen. Het grootste deel van de woningvoorraad bestaat uit eengezinswoningen (82,1%). Ruim 70% van de woningen bestaat uit koopwoningen. Met de huidige ontwikkellocaties Haarrijn, Haarzicht en in het Maximapark groeit het aantal woningen in de wijk nog steeds.

Vleuten-De Meern is qua bevolkingsomvang de grootste wijk van Utrecht. De wijk had 47.801 inwoners op 1 januari 2017. Een kijkje in de toekomst geeft aan dat de bevolking van Vleuten-De Meern ook de komende jaren nog doorgroeit. In 2025 telt Vleuten-De Meern volgens de meest recente prognose dan ruim 52.000 inwoners.

De huishoudens met kind(eren) vormen de grootste groep inwoners (42,3%). Het percentage huishoudens zonder kind is 24,6% en alleenstaanden 24,9%.

Vooral veel jongeren en ouderen in de wijk

Ruim een kwart van de inwoners in de wijk Vleuten-De Meern is momenteel jonger dan 18 jaar. Het gaat hier om een groep van bijna 11.000 in de leeftijd van 4 tot 18 jaar. Dit percentage ligt ver boven het Utrechtse gemiddelde.

Driekwart van de bewoners is van Nederlandse herkomst. Inwoners met een migratieachtergrond zijn hoofdzakelijk Marokkaans, Surinaams/Antilliaans en Turks.

Gezond stedelijk leven

De komende jaren groeit de wijk dus weer fors. Een speerpunt van de gemeente is dat dit op een gezonde manier gebeurt: gezond stedelijk leven. Veel mensen zijn in nieuwbouwbuurtten komen wonen, waardoor de sociale samenhang en het bouwen aan sociale netwerken continue aandacht vragen. Hetzelfde geldt voor de ondernemers in de detailhandel die in de sterk veranderende branche hun weg moeten zoeken.

Bewoners voelen zich in Vleuten-De Meern veilig

Woninginbraak, geweld en jongerenoverlast komen in Vleuten-De Meern relatief weinig voor.

Vleuten-De Meern heeft ongeveer tien woninginbraken per 1.000 woningen en ruim 10% van de inwoners geeft aan jongerenoverlast te ervaren.

Een kwart van de inwoners van Vleuten-De Meern geeft aan zich in de eigen buurt wel eens onveilig te voelen. Het stedelijk gemiddelde is 33%.

De wijk voelt zich betrokken en participeert

Meer dan 90% van de inwoners voelt zich verantwoordelijk voor de buurt. Een kwart van de bewoners geeft aan actief te zijn in de buurt en ongeveer 40% is actief vrijwilliger.

Bewoners van Vleuten-De Meern waarderen de sociale cohesie met het rapportcijfer 6.

Openbare ruimte wordt positief beoordeeld

Het algemeen buurtoordeel krijgt van de bewoners uit de wijk een 7.5.

De staat van de openbare ruimte in Vleuten-De Meern krijgt een 6,8. Dit cijfer wordt ook gegeven voor de staat van het groenonderhoud. De top drie die bewoners noemen als het gaat om overlast in de buurt is: hondenpoep op straat, rommel en afval op straat en lawaai van verkeer in de straat.

Verkeer

Over de verkeersveiligheid in Vleuten-De Meern is ongeveer de helft van alle inwoners ontevreden.

Ruim de helft van alle huishoudens in Vleuten-De Meern bezit een auto, 42 % van de huishoudens heeft twee auto's. Bijna een derde van de bewoners is ontevreden over de parkeergelegenheid in de buurt en 11% is ontevreden over de bereikbaarheid van de buurt.

Bewoners van Vleuten-De Meern zijn in grote mate tevreden over de fietsparkeergelegenheid in hun buurt (71%).

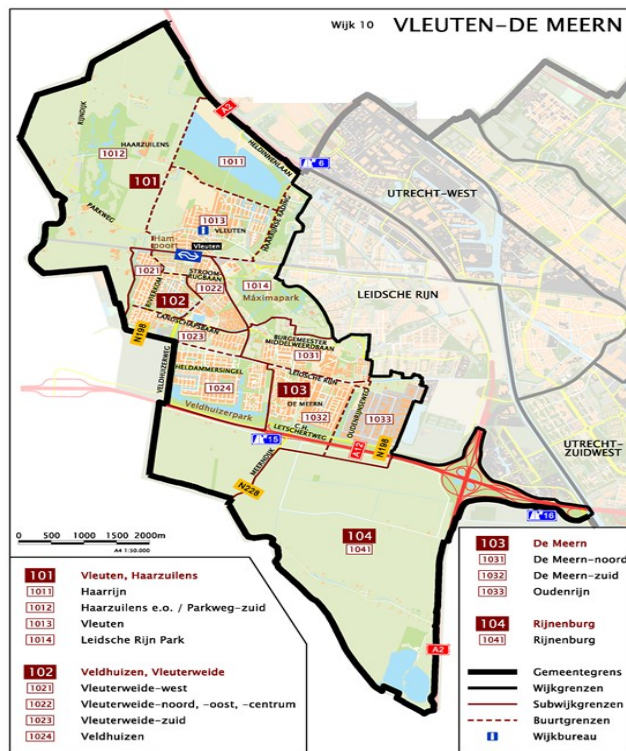
De gezondheidssituatie van de bewoners van de wijk komt op de meeste indicatoren (zoals ervaren gezondheid en leefstijl) overeen met het gemiddelde van de stad.

Top 3 buurtproblemen

Volgens de inwoners van Vleuten-De Meern moeten de volgende top-drie buurtproblemen aangepakt worden: verkeersproblematiek in ruimste zin (inclusief verkeersoverlast) (46%), problematiek in de openbare ruimte (vervuiling en beheer) 19% en jeugdoverlast (16%). De meeste wijken in Utrecht hebben de eerste twee thema's in hun top drie. Gunstig is dat het thema: criminaliteit en drugsoverlast niet voorkomt in de top drie van Vleuten-De Meern.

Bron: WistUdata 2017.

De kaart van Vleuten-De Meern met vier subwijken en twaalf buurten.

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

De doelstellingen voor de periode 2014-2018 zijn vertaald naar drie speerpunten.

Wijkambitie 1: Optimaliseren van de bereikbaarheid en terugdringen van verkeersoverlast

De verkeersdrukte zal de komende jaren een belangrijk item blijven. Bewoners beleven de ervaren overlast al jaren als grootste ergernis. Apart onderdeel zijn de problemen die bouwactiviteiten geven voor bereikbaarheid van en overlast voor delen van de wijk. Ook zijn er veel klachten over het parkeergedrag. Een ander belangrijk aspect is het sluipverkeer door bestaande kernen. Op het gebied van openbaar vervoer per bus liggen verbeteringen in het verschiets qua inzet van het soort materieel. Ook de verkeersveiligheid in de wijk (snelheid, oversteekplaatsen, fietspaden, bewegwijzering) speelt een belangrijke rol in de beleving van bewoners.

Wijkambitie 2: Investeren in voldoende voorzieningen voor alle bewonersgroepen

Het voorzieningenniveau op het gebied van onderwijs en sport is zonder meer goed te noemen. Knelpunt is de nog te grote concentratie van deelnemers op specifieke momenten in de week. Ook de commerciële centrumvoorzieningen zijn op zich goed geregeld. Maar de voorzieningen voor de grote en snel groeiende groep jongeren in de leeftijdscategorie van 0 tot 18 jaar (in sommige buurten wel 40 %) dreigen de komende jaren tekort te schieten.

Het Wijkservicecentrum heeft het initiatief genomen om samen met andere partijen te inventariseren of en waar er extra ruimte kan worden ingericht voor jongerenontmoetingsplekken.

Ook zal de gemeente aandacht geven aan de groeiende groep ouderen.

Sinds 2015 zijn er in de gemeente Buurtteams actief, waar de gemeente mee samenwerkt. Hier werken professionals samen om bewoners die het zelf even niet redden te ondersteunen. Nog niet alle bewoners weten het buurtteam te vinden. De gemeente draagt bij aan de bekendheid van de buurtteams. Meer informatie hierover, en over de andere zorg- en sociale taken, is te vinden op www.utrecht.nl/sociale-stad-in-ontwikkeling.

Wijkambitie 3: Het verhogen van de tolerantie van bewoners onderling (bij meervoudig gebruik van de openbare ruimte)

Vleuten-De Meern is niet alleen de grootste wijk van Utrecht, maar heeft ook in bevolkingssamenstelling een paar opvallende eigenschappen. Zo heeft de wijk – op Leidsche Rijn na – het hoogste percentage jonge inwoners. Ruim een kwart (28,9%) van de inwoners is tussen de 0 en 18 jaar oud. Daar tegenover staat dat 11,7% van de inwoners uit 65-plussers bestaat.

De wijk is de komende jaren nog fors in beweging, zowel in nieuwe buurten als in bestaande kernen en omliggende agrarische en recreatieve gebieden. Alle groepen gebruiken dezelfde openbare ruimte. Dat uit zich regelmatig in conflicterende belangen, zoals die tussen automobilisten enerzijds en fietsers en voetgangers anderzijds. Tussen parkeren en de wens om de vrije openbare ruimte anders te gebruiken. Tussen hondenbezitters en niet-hondenbezitters. Tussen voetballende jongeren en de daarover klagende bewoners. Tussen hangjongeren en andere bewoners. Veel vragen en klachten die binnenkomen, gaan over deze zaken. De gemeente wil bij alle activiteiten, netwerkbijeenkomsten en het afhandelen van vragen van bewoners meer begrip en tolerantie stimuleren onder bewoners voor elkaars activiteiten. Ook moedigt de gemeente gezamenlijke activiteiten aan.

In 2018 is er ook een aantal complexe projecten:

- Haarzicht;
- Hart van de Meern;
- Actualisering opgave Haarrijn
- Máximapark

Wijkambitie 1: Optimaliseren van de bereikbaarheid en terugdringen van verkeersoverlast

3.1 Realiseren van 30 km/u-maatregelen op de route Wilhelminalaan, Bottensteinweg, Pastoor Ohlleen en Hindersteinlaan

Delen van deze route worden opnieuw ingericht. Dit leidt tot een verbetering van de verkeersveiligheid. Daarnaast is het streven erop gericht dat minder autoverkeer van deze route gebruik zal maken. Voor de herinrichting van de Wilhelminalaan zijn twee ontwerpen gemaakt. Bewoners konden hierop reageren. Ontwerp 1 is verder verbeterd. Verder is het effect van verkeersdrempels onderzocht. In de Wilhelminalaan is hiervoor tijdelijk een proefdrempel aangelegd. Onderzocht is hoeveel trillingen en geluidsoverlast deze drempel in de woningen kan veroorzaken.

We verwachten dat de uitwerking van ontwerp 1 na de zomer van 2017 afgerond kan worden. Dan houden we weer een bewonersbijeenkomst en lichten we de keuze voor ontwerp 1 ook verder toe. Uitvoering kan dan in 2018 plaatsvinden. Na de zomer van 2017 wordt ook duidelijk op welke delen van de route Bottensteinweg, Pastoor Ohlleen en Hindersteinlaan nog maatregelen mogelijk zijn.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Stadsingenieurs Utrecht, Stadsbedrijven, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Programma Bereikbaarheid/Verkeersfonds.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

3.2 Herinrichting Schoolstraat

Om grip te houden op de verkeersintensiteit in het centrum van Vleuten en om de ontwikkeling en realisatie van de locatie Haarrijn te garanderen, is onderzoek gedaan naar infrastructurele en/of verkeerskundige maatregelen die een vergelijkbaar effect hebben als het aanbrengen van een knip op de Maarssenseweg. De gekozen oplossing bestaat uit meerdere fasen.

Fase 1 betreft de aanleg van een rotonde op de kruising Schoolstraat - Maarssenseweg. Uitvoering daarvan is gepland voor 3^e kwartaal 2017.

Voor fase 2 worden maatregelen op de Schoolstraat voorgesteld in de vorm van verbreding van de fietsstroken, herinrichting van de kruispunten en het verdwijnen van de bushavens omdat de bus op de rijbaan gaat halteren. Naar verwachting wordt fase 2 gerealiseerd in 2018.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Stadsingenieurs Utrecht, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Meerjaren Programma Bereikbaarheid.

Inzet partners: Gemeente Stichtse Vecht, Provincie Utrecht, bewoners.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

3.3 Parkeren eigen terrein

Het project om het parkeren op eigen terrein te stimuleren wordt ook in 2018 voortgezet.

In 2017 zijn in diverse buurten parkeerdrukonderzoeken uitgevoerd. Mogelijk dat de resultaten daarvan in 2018 leiden tot aanpassingen in de openbare ruimte.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern

Inzet partners: Wijkbureau Leidsche Rijn

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

3.4 Herinrichting Meerndijk

Bewoners vinden het verkeer op de kruising met de Rijksstraatweg en de Zandweg onveilig. We gaan daarom de Meerndijk tussen de Van Zuylstraat en de Rijksstraatweg verbeteren.

We veranderen dit gedeelte in een weg met een rijbaan voor auto's met links en rechts fietsstroken. Hiermee krijgt de Meerndijk meer dan nu een uitstraling die past bij het karakter van een dorpsstraat met maximumsnelheid van 30 kilometer per uur. Dit ontwerp is medio 2017 gepresenteerd aan bewoners.

De planning is dat de uitvoering van het project start in het voorjaar van 2018.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Wijkambitie 2: Investeren in voldoende voorzieningen voor alle bewonersgroepen

4. Inzet groeiende groep jeugd

4.1 Extra inzet jongerenwerk De Meern en Veldhuizen

Het inzetten van extra ambulant jongerenwerk en het openstellen van extra middagen en avonden van de huiskamerprojecten De Meern en Veldhuizen. Deze verhoogde inzet is beter afgestemd op de groei van het aantal (risico)jongeren in de wijk.

In 2018 wordt ook vanuit het sociaal makelen inzet gerealiseerd voor 12-18 jarigen.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Maatschappelijke Ontwikkeling, Veiligheid.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning (voorzieningen voor de jeugd in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern).

Inzet partners: JOU Utrecht.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

4.1.2 Extra activiteiten door, met en voor jongeren en jongvolwassenen

Jongeren en jongvolwassenen doen actief mee bij de voorbereiding en de uitvoering van culturele, sportieve en vrijetijdsactiviteiten voor jongeren en jongvolwassenen in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern. Jongeren is de leeftijdsgroep van 12 – 18 jaar; jongvolwassenen zijn 18 – 24 jaar. Sinds 2015 wordt hiervoor jaarlijks een budget beschikbaar gesteld.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Wijkbureau Leidsche Rijn, Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: Cultuur19, KLUB19, Welzaam, Doenja Dienstverlening, Harten voor Sport, JoU, jongeren, jongvolwassenen

Verantwoordelijke afdeling: Wijken

4.1.3 Realiseren Jongeren Ontmoetings Plek Vleuterweide

In wijk Vleuten-De Meern zijn enkele officiële JOP's gerealiseerd. Gezien de substantiële groei van het aantal jongeren en het opheffen van een drukbezochte JOP, is het noodzakelijk om tot uitbreiding van het aantal plekken te komen. In 2018 start met Plan van aanpak en participatie rond een locatie nabij Centrum Vleuterweide.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Wijkveiligheid, Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet budget: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Wijkveiligheid

Inzet partners: St. JOU, Politie,

Verantwoordelijke afdeling: Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern

4.2 Gezondheidscentrum Vleuten

Achter het Wijkservicecentrum kunnen woningen en een gezondheidscentrum worden ontwikkeld.

Aan de omwonenden is in april 2017 het initiatief daarvoor gepresenteerd. Ook is een aanzet gegeven voor de herinrichting van het Dorpsplein. In 2017 werken we aan de verdere planvorming van genoemde onderdelen.

Naar verwachting wordt in het najaar van 2017 een eerste bestemmingsplanprocedure opgestart voor het gezondheidscentrum. Dat komt in 2018 tot een vaststelling en start een procedure om tot realisatie te komen.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet partners: zorgaanbieders (huisartsen, apotheek, fysiotherapie).

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

4.3 Omgeving Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern

In overleg met klankbordgroep en omwonenden wordt de herinrichting van het Dorpsplein vormgegeven. Er ligt een opgave om het parkeren voldoende te organiseren terwijl de Vleutense evenementen mogelijk blijven.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern

Inzet budget: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte
Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

4.4 Vmbo-school Via Nova College in Vleuterweide

Aan het stationsplein in Vleuterweide wordt een vmbo-school gebouwd. Volgens de huidige planning start de bouw in het 3^e kwartaal 2017 en wordt de school in het 4^e kwartaal 2018 opgeleverd en in gebruik genomen.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed Organisatie, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Maatschappelijke Ontwikkeling, Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij Vleuterweide.
Inzet partner: schoolbestuur NUOVO.

4.5 Gezonde Wijk Alliantie

In de Gezonde Wijk Alliantie werken wijkpartners op het gebied van zorg, welzijn en preventie samen en worden opgaven in de wijk afgestemd en opgepakt.
Rond thema's als sociale cohesie en inzet van zelfhulp, ervaringsdeskundigheid en zelfhulpinitiatieven, leefstijl en complexe scheidingen zijn de opgaven en speerpunten in kaart gebracht. Er wordt gezamenlijk gestuurd op wat werkt. Het ondersteunen van initiatieven uit de wijk en het verbinden van die initiatieven met professionele partijen staat centraal.

Inzet gemeente: Volksgezondheid, Jeugd en Gezin en Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Wijkbureau Leidsche Rijn
Inzet partners: Julius Gezondheidscentrum, Harten voor Sport, Zorgverslimmingsplatform, Doenja Dienstverlening, Welzaam, Buurtteam.

4.6 Nieuwbouw kerk Alendorperweg

De Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt Leidsche Rijn (GKV) en RijnWaarde hebben een plan voor nieuwbouw met ruimte voor welzijn en religie aan de Alendorperweg. De GKV maakt nu gebruik van een oude kerk aan de Alendorperweg die te weinig ruimte biedt. Vanwege haar monumentale status kan deze kerk niet verder worden uitgebreid. RijnWaarde heeft geen eigen ruimte en maakt nu gebruik van een ruimte in een basisschool in de buurt Veldhuizen.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.
Inzet budget: Particulier.
Inzet partners en verantwoordelijk: Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt Leidsche Rijn, Rijnwaarde.

4.7 Duurzame energieopwekking in Rijnenburg en Reijerscop

De gemeente heeft de ambitie in Rijnenburg en Reijerscop duurzame energieopwekking te realiseren. Initiatiefnemers Eneco en RijnEnergie willen in Rijnenburg en Reijerscop door middel van zonne- en windenergie grootschalig duurzame energie opwekken. Maart/april 2017 vond het stadsgesprek duurzame energie opwekking Rijnenburg en Reijerscop plaats. Op basis van het stadsgesprek heeft de gemeente in samenwerking met de initiatiefnemers een startnotitie opgesteld. Deze startnotitie is voorgelegd aan de gemeenteraad. Als de gemeenteraad instemt met de startnotitie start het project na de zomer van 2017. Dan ontwikkelen als eerste de initiatiefnemers samen met belanghebbenden (bewoners, grondeigenaren en omwonenden) scenario's voor zonne- en windenergie. Initiatiefnemers ontwikkelen samen met de gemeente en belanghebbenden een visie voor het energielandschap. In 2018 werken we en beperkt aantal (gekozen) scenario's verder uit en voeren we onderzoeken uit die nodig zijn voor de Milieu Effectrapportage.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern
Realisatie: Initiatiefnemers Eneco en RijnEnergie i.s.m. Ontwikkelingsorganisatie Ruimte
Inzet partners: Provincie Utrecht, Recreatieschap Midden-Nederland en de gemeenten Nieuwegein, IJsselstein, Montfoort en Woerden.

4.8 Nieuwbouw basisonderwijs Shri Krishna en Pantarijn

Voor de openbare basisschool Pantarijn en de hindoestaanse basisschool Shri Krishna wordt een nieuwe school gebouwd. De nieuwe school wordt gebouwd aan de Van Lawick van Pabstlaan 1 in De Meern. Op ongeveer op dezelfde plek als het huidige tijdelijke schoolgebouw van beide scholen. De nieuwbouw is naar verwachting in 2019 gereed.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed Organisatie, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Maatschappelijke Ontwikkeling, Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij Vleuterweide.
Inzet partner: schoolbesturen SPO Utrecht en Stichting Hindoe Onderwijs Nederland
Verantwoordelijke afdeling: Utrechtse Vastgoed Organisatie

4.9 Woningbouw Haarzuilens

Het bestemmingsplan voor de bouw van 15 woningen is door de gemeenteraad vastgesteld. Het is nu aan Natuurmonumenten om een omgevingsvergunning aan te vragen.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte , Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern
Inzet partners: Natuurmonumenten
Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

4.10 Buitensport park De Scheg

In Vleuterweide ligt het buitensportpark De Scheg. Tot nu toe is deze voorziening gebruikt als sportaccommodatie van het Amadeuslyceum. De voorziening wordt nu opengesteld voor bewoners. Samen met Harten voor Sport en het Wijkservicecentrum onderzoekt de gemeente wat de mogelijkheden zijn.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling Sport en Samenleving, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern
Inzet partners: Harten voor Sport
Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling Sport en Samenleving

4.11 Kunstwerk Via Nova College

In het nieuwe gebouw van het Via Nova College in Vleuterweide komt een kunstwerk. Samen met de werkgroep Kunst, waarin onder andere een aantal leerlingen en leerkrachten participeren, is een shortlist van kunstenaars opgesteld. In 2018 moet de school haar intrek nemen in de nieuwe huisvesting en wordt het kunstwerk gerealiseerd.

Inzet gemeente: Cultuur, Ontwikkelingsorganisatie Ruimte
Inzet partners: het Via Nova College (VO Vleuterweide), GEM Vleuterweide

Wijkambitie 3: Het verhogen van de tolerantie van bewoners onderling bij meervoudig gebruik van de openbare ruimte.

5. Sociale cohesie en netwerken

5.1.1 Vreedzame wijk

De methodiek van de Vreedzame Wijk implementeren we verder onder professionals om het pedagogisch klimaat in de wijk te verbeteren. Zo ontstaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het prettig opgroeien in Vleuten-De Meern. De stuurgroep is in 2017 verder uitgebreid met relevante partners op gebied van opvoeden en jongeren. In 2017 is uitgebreid naar De Balije en Veldhuizen en ook in Vleuten is een startbijeenkomst geweest. 2018 wordt gebruikt om de aanpak te borgen in bestaande gebieden en zo mogelijk verder uit te breiden naar De Meern. Nieuwe trainingen Vreedzaam opvoeden worden bij relevante organisaties georganiseerd.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum, Maatschappelijke Ontwikkeling, Volksgezondheid
Inzet budget: Maatschappelijke Ondersteuning
Inzet partners: Welzaam, Brede School Weide Wereld, St. JOU, Jeugdgezondheidszorg, Spelenderwijs, Koko-kinderopvang.
Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling

5.1.2 Versterken van de participatie en vrijwillige inzet van bewoners

De sociaal makelorganisatie Welzaam ondersteunt nieuwe bewonersinitiatieven gericht op participatie en ondersteunt waar nodig aanvragers van het Initiatievenfonds. Ook worden bewoners gekoppeld aan activiteiten op basis van vrijwillige inzet.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern

Inzet budget: MO/subsidie Sociaal Makelorganisatie, Initiatievenfonds

Verantwoordelijke afdelingen: MO en Wijken

5.1.3 Versterken van netwerken rond kwetsbaren en ouderen

De netwerken rondom ouderen en kwetsbare bewoners versterken door samenwerking met diverse partners in de wijk. Dit gebeurt door het opzetten van Buurtkamers in buurtcentra, het ondersteunen van Sociale eettafels. Ook wordt de samenwerking Informele Zorg op wijkniveau versterkt. Ontwikkeld worden een sociaal uitzendbureau, 1-loket Ouderen Vleuten-De Meern en digitale bruisplekken in buurtaccommodaties.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning, op aanvraag Initiatievenfonds.

Inzet partners: Welzijnsorganisatie Welzaam, diverse organisaties (informele) zorg, wonen, welzijn.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

5.2 Bewustwording bij de jeugd over het (zwerf)vuil

In de wijk is er steeds meer zwerfvuil, vooral op en langs de doorgaande wegen/fietspaden; de routes van middelbare scholen naar winkelcentra en vice versa en de hangplekken. Deze plekken vragen veel aandacht omdat ze snel vervuilen. De gemeente onderzoekt of het mogelijk is om een bewustwordingsactie, bij voorkeur in samenwerking met middelbare scholieren, op te zetten.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, MO, Onderwijs, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern

Inzet partners: WWO, scholen

5.3 Bewonersparticipatie / initiatieven in de openbare ruimte

Door de gehele wijk zijn er vele initiatieven van bewoners(groepen) waar het gaat om zelfbeheer van de openbare ruimte. Variërend van grote, tot ook heel veel kleine initiatieven verspreid over de wijk.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Stadsbedrijven,

Inzet partners: actieve betrokken bewoners

5.4 Bondgenotennetwerk – inclusieve wijk

Een samenwerking tussen sleutelfiguren in de wijk en politie en gemeente. Doel is veiligheid in de wijk te behouden door signalen te bespreken die leven in de wijk en activiteiten te organiseren. We streven in het netwerk naar een brede vertegenwoordiging van alle gemeenschappen uit de wijk.

Inzet gemeente: Veiligheid, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Wijkbureau Leidsche Rijn

Inzet partners: politie, Welzaam, sleutelpersonen

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid

Complexe projecten

Onder de complexe projecten vallen de ontwikkeling van Haarzicht, het Hart van De Meern, actualisering opgave Haarrijn en het Maximapark.

6.1 Woningbouw Haarzicht

Ontwikkeling van een woningbouwlocatie aan de rand van Vleuten tot een woonwijk van maximaal 555 woningen en een school met gymzaal.

Na vaststelling van het Stedenbouwkundig Plan in 2017 is de bestemmingsplanprocedure in gang gezet.

Deze procedure is waarschijnlijk het tweede kwartaal van 2018 afgerond.

Het bouwrijp maken van de locatie door de ontwikkelaars start in 2018, na vaststelling van het bestemmingsplan. Voorbereidende werkzaamheden, waaronder sanering, zijn in 2017 gestart. Naar verwachting zal tweede helft 2018 gestart worden met de bouw van de eerste woningen en de school.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet partners: Ontwikkelaars van de Groep Haarzicht.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

6.2 Hart De Meern

6.2.1 Ontwikkeling zuidoost kwadrant

Voor het zuidoost kwadrant van het Hart van De Meern, op de hoek van de Meerndijk en de Rijksstraatweg is een Stedenbouwkundig Programma Van Eisen (SPVE) vastgesteld. Er is nog geen bestemmingsplan. Met een ontwikkelaar ligt er een overeenkomst om binnen twee jaar na vaststelling van een bestemmingsplan te ontwikkelen. Voor het pand van de Jumbo (privaat) onderzoeken we de belangstelling vanuit diverse partijen naar het ontwikkelen van woningen.

Er loopt een procedure om een Jongerenontmoetingsplek (JOP) vanuit het noordwest kwadrant tijdelijk naar dit kwadrant te verplaatsen. Onderzocht wordt welke definitieve plek deze JOP krijgt.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte , Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet partners: ontwikkelaar BON-groep.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

6.2.2 Ontwikkeling noordoost kwadrant

Voor het noordoost kwadrant van het Hart van De Meern, op de hoek van de Zandweg en de Castellumlaan ligt een bestemmingsplan voor het ontwikkelen van 25 appartementen. Er is een overeenkomst met een ontwikkelaar en het betreft de private ontwikkeling van Castellum Novum.

Inzet gemeente: , Ontwikkelingsorganisatie Ruimte Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet partners: ontwikkelaar Ten Brinke Vastgoed

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

6.2.3 Ontwikkeling noordwest kwadrant

Voor het noordwest kwadrant van het Hart van de Meern, het gebied tussen de Castellumlaan en de begraafplaats, liep in 2017 een bestemmingsplanprocedure. Na vaststelling van het bestemmingsplan en sanering van de grond wordt de grond overgedragen aan de ontwikkelaars. Naar verwachting wordt in 2018 gewerkt aan een verkaveling waarna de ontwikkelaars een omgevingsvergunning kunnen aanvragen. De ontwikkelingen betreffen 70 voornamelijk grondgebonden woningen (BON-groep) en maximaal zeven grondgebonden woningen (Scholtes). De aanpalende groenstrook is vrijgehouden.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet partners: ontwikkelaar BON-groep en Scholtes

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

6.3 Actualisering opgave Haarrijn.

6.3.1. Woningbouw Haarrijn

In 2017 is gewerkt aan de actualisering en de vaststelling van het Stedenbouwkundig Plan woningbouw Haarrijn. In 2017 wordt het bestemmingsplan voor dit plangebied voorbereid en in procedure gebracht. In 2018 kan het bestemmingsplan naar verwachting worden afgerond en kan gestart worden met het bouwrijp maken van de locatie en de verkoop van de woningen.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet budget: Gemeente Utrecht

Inzet partners en verantwoordelijk: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, UVO, M&M, Urbis Bureau voor Stadsontwerp, DS Landschapsarchitecten.

6.3.2 Bedrijventerrein Haarrijn

In 2017 worden twee bedrijfsgebouwen (Broekhuis en Sky Dive) opgeleverd en starten naar verwachting nog eens twee andere bedrijven met de bouw. In 2018 worden deze twee bedrijven opgeleverd en starten naar verwachting twee bedrijven met de bouw.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern

Inzet partners: UVO, M&M, Urbis Bureau voor Stadsontwerp, DS Landschapsarchitecten.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

6.3.3 Strand Haarrijn

In het geactualiseerde Stedenbouwkundig Plan is het voornemen de invulling van de strandzone aan te geven als een uit te werken bestemming. Met een enquête onder inwoners van Vleuten-De Meern en Leidsche Rijn onderzoeken de gewenste invulling van de strandzone. Mede op basis van de resultaten uit dit onderzoek en de mogelijkheden die het strand biedt, wordt dit in het op te stellen bestemmingsplan (2018) meegenomen.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Veiligheid, Toezicht & Handhaving

Inzet partners: Recreatieschap Midden Nederland, stichting Jongerenwerk Utrecht, politie.

6.4 Maximapark

6.4.1 Parkorganisatie Máximapark

In 2016 is de parkorganisatie van start gegaan. In het kader van *Utrecht maken we samen* is een samenwerkingsorganisatie tussen publieke en maatschappelijke organisaties vormgegeven. Deze samenwerking heeft als ambitie om op gebied van ontwikkelen, beheren, programmeren en communiceren een hogere kwaliteit in het park te realiseren. Nieuwe initiatieven en projecten worden in koppels van ambtenaren en inwoners getoetst en gefaciliteerd. Het Wijkservicecentrum vervult een rol bij de invulling van het parksecretariaat en in de koppels of werkgroepen. De parkorganisatie heeft in 2017 de eerste jaarplannen op de vier sporen (te weten: ontwikkelen, beheren, programmeren en communiceren) opgesteld. In 2018 wordt een jaarplan voor de hele Parkorganisatie vastgesteld.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum, Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven, VTH, Maatschappelijke Ontwikkeling, Veiligheid.

Maatschappelijke partners: Vrienden van het Máximapark, Stichting Landschapsbeheer, Stichting Bosspeeltuin, partners Castellum Hoge Woerd, Vlinderhof, inwoners

Verantwoordelijke afdeling: Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern

6.4.2 Bezoekerscentrum Maximapark

In 2017 is een haalbaarheidsonderzoek naar het realiseren van een Bezoekerscentrum aan de Alendorperweg uitgevoerd, door de betreffende projectgroep uit de Parkorganisatie. In 2018 wordt over de uitkomsten van dit onderzoek een besluit genomen.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern

Inzet partners: parkberaad Maximapark

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

6.4.3 Woningbouw Park Zuid, West en Noord

Woningbouw Park Zuid. In 2018 worden in blok 7 circa 18 woningen gebouwd. Voor de andere locaties bekijken we nog op welke manier deze locaties worden uitgegeven.

Woningbouw Park West. Verwachting is dat deze gronden niet voor medio 2018 in de verkoop gaan.

Park Noord. Alle kavels zijn vergeven en de laatste kavels zullen in de loop van 2018 worden gerealiseerd.

Alle kavels aan de Leuvenumseboslaan (achter het zwembad/politiebureau) zijn vergeven. Eerste bouwactiviteiten worden in de tweede helft van 2017 verwacht. In 2018 worden deze bebouwd.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern

Budget: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Projectenoverzicht

Optimaliseren van de bereikbaarheid en terugdringen van verkeersoverlast

- 3.1 Realiseren van 30 km/u-maatregelen op de route Pastoor Ohlleen en Hindersteinlaan
- 3.2 Herinrichting Schoolstraat
- 3.3 Parkeren eigen terrein
- 3.4 Herinrichting Meerndijk

Investeren in voldoende voorzieningen voor alle bewonersgroepen

- 4.1.1 Extra inzet jongerenwerk De Meern en Veldhuizen
- 4.1.2 Extra inzet activiteiten voor jongeren
- 4.1.3 Realiseren jongerenontmoetingsplekken
- 4.2 Gezondheidscentrum Vleuten
- 4.3 Omgeving Wijkservicecentrum
- 4.4 Vmbo-school Via Nova college in Vleuterweide
- 4.5 Gezonde Wijk Alliantie
- 4.6 Nieuwbouw kerk Alendorperweg
- 4.7 Duurzame energieopwekking in Rijnenburg en Reijerscop
- 4.8 Nieuwbouw basisonderwijs Shri Krishna en Pantarijn
- 4.9 Woningbouw Haarzuilens
- 4.10 Buitensport park De Scheg
- 4.11 Kunst Via Nova College

Het verhogen van de tolerantie van bewoners onderling bij het meervoudig gebruik van de openbare ruimte

- 5.1.1 Vreedzame Wijk
- 5.1.2 Versterken van de participatie en vrijwillige inzet van bewoners
- 5.1.3 Versterken van netwerken rond kwetsbaren en ouderen
- 5.2 Bewustwording (zwerf)vuil Jeugd
- 5.3 Bewonersparticipatie / initiatieven in de openbare ruimte
- 5.4 Bondgenotennetwerk – inclusieve wijk

Complexe projecten

- 6.1 Woningbouw Haarzicht
 - 6.2.1 Ontwikkeling zuidoost kwadrant
 - 6.2.2 Ontwikkeling noordoost kwadrant
 - 6.2.3 Ontwikkeling noordwest kwadrant
 - 6.3.1 Woningbouw Haarrijn
 - 6.3.2 Bedrijventerrein Haarrijn
 - 6.3.3 Strand Haarrijn
 - 6.4.1 Parkorganisatie Maximapark
 - 6.4.2 Bezoekerscentrum Maximapark
 - 6.4.3 Woningbouw Park Zuid, West en Noord
-

West

Welgelegen, Den Hommel; Oog in Al; Halve Maan-zuid: Halve Maan-noord; Lombok-oost; Leidseweg en omgeving; Lombok-west; Laan van Nieuw Guinea, Spinozaplantsoen en omgeving; Nieuw Engeland, Thomas à Kempisplantsoen en omgeving; Schepenbuurt, Bedrijfsgebied Cartesiusweg; Bedrijfsgebied Lage Weide.

Inleiding

Dit is het wijkactieprogramma 2018 voor West. In het wijkactieprogramma staat wat we samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partijen gaan doen aan de belangrijkste vraagstukken in de wijk in 2018. Het wijkactieprogramma is de uitwerking voor 2018 van de wijkambities 2014-2018.

Het wijkactieprogramma is opgezet volgens het stramien waarmee we in de afgelopen jaren hebben gewerkt. Parallel werken we in alle Utrechtse wijken aan 'vernieuwing van de wijkparticipatie', zoals vastgesteld in de notitie 'Al Doende Vernieuwen'. Daarmee is dit het laatste jaar dat we de wijkactieprogramma's op deze manier maken. Hoe we de wijkopgaven 2019 gaan maken, in welke vorm en voor welke periode is afhankelijk van de opbrengst van de 'vernieuwing van de wijkparticipatie'.

We hebben het afgelopen jaar samen met veel partijen verkend hoe we de wijkparticipatie kunnen vernieuwen. Daarbij richten we ons op:

- Meer flexibele vormen van participatie in de wijk.
- Meer aandacht voor betrokkenheid tijdens de planvorming in plaats van aan het eind.
- Betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners.
- Heldere afspraken over invloed en besluitvorming.

In de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest zijn we als onderdeel van 'Al doende vernieuwen' gestart met vernieuwende participatie trajecten om te komen tot nieuwe wijkopgaven. Samen met bewoners, organisaties en ondernemers halen we op wat belangrijk is voor de wijk en haar buurten en waar we samen aan kunnen werken.

Dat betekent dat Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest wijkactieprogramma's hebben voor 2018 en tegelijkertijd werken we in die wijken ook aan de nieuwe wijkopgaven. Met de uitkomsten daarvan komen we in het eerste half jaar van 2018 bij de raad terug.

In Overvecht zijn we in 2016 gestart met de Versnelling, een plan van wijkbewoners, professionals en gemeente voor een sterker Overvecht. In een gezamenlijk proces is de problematiek verkend en met verschillende laagdrempelige bijeenkomsten hebben we zoveel mogelijk verschillende (groepen) bewoners bereikt.

Voor 2019 willen we voor alle wijken nieuwe wijkopgaven hebben en daar gaan we in 2018 mee aan de slag. We benutten daarbij de ervaringen die we hebben opgedaan in Overvecht rond de Versnelling, de ervaringen die we nu opdoen in Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest met het opstellen van nieuwe wijkopgaven en de lessen uit de tien projecten in de tien wijken waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie. Daarnaast is voor Vleuten de Meern de vastgestelde omgevingsvisie een belangrijke bron en voor Zuid de visie op Lunetten die wordt gemaakt als onderdeel van project buurtbudgetten, één van de tien projecten waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie.

Proces

Dit programma is de uitkomst van diverse dialogen/gesprekken in de wijk, de beantwoording van de enquête over de toekomst van de wijk, de antwoorden op vragen in het bewonerspanel en uitspraken van de wijkraad. Het programma 2018 is een logisch vervolg op het programma 2017 en vervolgt die aanpak.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een

toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Meer informatie over de Wijkambities 2014-2018 van West en de wijkambities en wijkactieprogramma's van andere wijken vindt u op [wijkambities en wijkactieprogramma's](#).

.

De wijk West

Binnen West zijn er grote verschillen tussen de buurten, van een multimodaal bedrijventerrein tot een kleinschalige woonwijk. West heeft 29.295 inwoners. Veel bewoners geven aan zelf actief te (willen) zijn. Zij dragen bij aan de ontwikkelingen en sfeer in de wijk.

Beschrijving van de wijk

Met de ontwikkeling van Leidsche Rijn en Vleuterweide ten westen van de wijk, is West niet meer de meest westelijke wijk van Utrecht. De wijk ligt tussen fysieke barrières; in het westen het Amsterdam-Rijnkanaal, aan de noordkant het spoor, aan de zuid- én westkant grote doorgaande wegen. De wijk heeft veel water. Zo ligt de Utrechtse haven in West en doorsnijdt het Merwedekanaal de wijk.

De buurten onderling verschillen sterk, maar in de *wijkcijfers* zijn die verschillen niet te zien.

Vergeleken met 2012 ontvangen meer huishoudens in West bijstand (5,2% tegen 4,0% in 2012). Het aantal arbeidsplaatsen in West (met name Lage Weide) was in 2016 28.109, ten opzichte van 30.053 in 2012.

Veel mensen in West voelen zich wel eens onveilig in de eigen buurt: 37% (voor heel Utrecht is dat 33%). In 2015 was dat in West nog 40%. Het percentage bewoners dat overlast ervaart van jongeren is gestegen van 20,7 in 2015 naar 23,7 in 2016. Het aantal woninginbraken is verder afgenomen; van 13,1 inbraken per 1000 woningen in 2015 naar 12,7 in 2016.

Bewoners van West zijn positiever over hun buurt en de sociale cohesie dan de gemiddelde Utrechter. Ze waarderen hun buurt met een rapportcijfer 7,4 (stedelijk 7,1) en de sociale cohesie met een 6,3 (stedelijk 5,8).

De staat van de openbare ruimte in West wordt ongeveer gelijk beoordeeld als in 2011, met gemiddeld een 6,5 (stedelijk 6,6).

De verkeersveiligheid in West krijgt de laagste waardering van de stad. Slechts 32% van de bewoners van West is hierover tevreden (tegen 37% in 2011, en 47% in Utrecht). De tevredenheid over fietsparkeergelegenheid is in West 45%, tegen 53% in Utrecht.

Het aantal volwassenen dat aangeeft een goed ervaren gezondheid te hebben is in West ongeveer gelijk gebleven sinds 2012. 80% van de volwassenen vindt zijn of haar gezondheid goed tot zeer goed.

De top-drie van buurtproblemen volgens bewoners van de wijk West:

- Verkeersproblematiek in ruime zin (50%)
- Criminaliteit en drugsoverlast (31%) (gestegen van plaats 3 naar plaats 2)
- Problematiek openbare ruimte (27%) (gezakt van 2 naar 3)

De verschillen binnen de wijk zijn groot: een stedelijke veelkleurigheid aan de ene kant en een dorps karakter aan de andere kant. Lombok laat zich niet vergelijken met Oog in Al. Er zijn buurten met veel (dure) particuliere woningbouw (Oog in Al), en er zijn buurten met veel goedkope huurwoningen (Halve Maan Noord, Spinozaplantsoen, complex 507 in Lombok). Nieuw Engeland en Majellapark kennen veel starters, Lombok-Oost heeft een gemengde bevolking waaronder gezinnen en studenten. Lage Weide is een geheel eigensoortig gebied: een multimodaal bedrijventerrein van nationaal formaat. Op gezondheidsgebied zijn dezelfde verschillen te zien: als geheel scoort West gemiddeld, de verschillen tussen de buurten zijn groot.

Waar het bij de ervaren verkeersproblemen tot voor kort vooral ging over te hard rijden op diverse wegen in de wijk, wordt er de laatste tijd meer en meer geklaagd over stremmingen voor het autoverkeer.

433

Wijkambities 2014-2018

In 2013 heeft de gemeente in samenwerking met bewoners en partners uit de wijk de wijkambities voor West vastgesteld voor de periode 2014 – 2018. Dit wijkactieprogramma 2018 is daar een uitwerking van en is een vervolg op het wijkactieprogramma 2017 dat momenteel in uitvoering is.

In de wijkambities 2014 – 2018 worden als speerpunten omschreven:

- Samenleven in de wijk, betrokken burgerschap, civil society vormgeven.
- Een goede aansluiting met de Binnenstad en de ontwikkeling van het Westplein
- Versterken Kanaalstraat en Damstraat en omgeving
- Aanpak verkeersknelpunten
- Buurtaanpakken voor Halve Maan-Noord, Lombok-Oost en het Verdomhoekje.

Actualiteit.

De wijkambities zijn enkele jaren geleden opgesteld. Sindsdien zijn er natuurlijk wel allerlei ontwikkelingen, niet alleen op lokaal niveau maar ook op landelijk en mondiaal niveau. Deze ontwikkelingen hebben ook hun weerslag in de wijk West.

We noemen hier de opvang van vluchtelingen waarvoor veel extra capaciteit is vrijgemaakt in de wijk West, de klimaatontwikkeling die leidt tot wateroverlast in souterrain woningen, de ontwikkeling van het autoverkeer die leidt tot opstoppen, de noodzaak tot het bouwen van extra woningen in de stad die leidt tot omvangrijke woningbouwprogramma's in de Cartesiusdriehoek, in Welgelegen en op het Westplein.

Het is de ambitie van de gemeente Utrecht om zodanig in te spelen op al deze ontwikkelingen dat het woonklimaat in de stad niet slechter wordt, maar juist beter: Healthy Urban Living.

Versterken civil society en betrokken burgerschap

West heeft veel bewoners die zich voor de wijk willen inzetten. Waar de wijk hoog op scoort, is op creativiteit, de vele initiatieven, sociale samenhang, buurtondernemingen, community art-projecten en de vele zzp'ers. Een dynamische wijk, waar aan het begrip 'civil society' al jaren inhoud wordt gegeven. Het zoeken naar ruimte voor nieuwe en vernieuwende samenwerkingsvormen, in voortdurende dialoog met de samenleving, het invullen van de betekenis van 'faciliteren' en het vormgeven van co-creatie zijn belangrijke opdrachten, ook in 2018.

Aansluiting met de binnenstad verbeteren en het Westplein organisch ontwikkelen

Een goede aansluiting op de binnenstad biedt West grote kansen en is van belang voor de economische kracht van de wijk. De herinrichting van het Westplein kan nog vele jaren duren, maar intussen is een organische ontwikkeling van het gebied gewenst. Dit is tevens een kans voor het ontwikkelen van nieuwe vormen van betrokken burgerschap.

Versterken Kanaalstraat en Damstraat (en omgeving)

De Kanaalstraat en de Damstraat vormen het hart van Lombok. Ze bieden een levendige en aantrekkelijke aanblik, maar vormen ook een lastig vraagstuk vanwege diverse problemen op het gebied van leefbaarheid, verkeer en veiligheid.

In 2016 zijn we begonnen met het opstellen van een lange termijn toekomst visie met participatie van zoveel mogelijk belanghebbenden en betrokkenen. Dat proces willen we in 2017 afronden.

We zetten in op een heel hoog niveau van participatie van bewoners en ondernemers: de op te stellen visie zal er een zijn van de buurt zelf, die vervolgens advies geeft aan het gemeentebestuur. Dit project past dan ook heel goed in de uitvoering van "al doende vernieuwen van de wijkparticipatie" (motie 155). In 2018/2019 willen we dan ook in lijn met de lange termijn visie een aantal concrete maatregelen in uitvoering brengen en voortgaan met de intensieve veiligheidsaanpak.

Verkeer

De wijk West wordt doorsneden door een aantal grote verkeersaders. Verbindingswegen naar het centrum (Graadt van Roggenweg, Vleutenseweg) en de wegen die een binnenstedelijke rondweg vormen (Pijperlaan, Haydnlaan, Lessinglaan, Spinozaweg, Cartesiusweg). Deze laatste wegen zullen we omvormen tot een hoogwaardige Stadsboulevard met meer ruimte voor groen, oversteekbaarheid en veiligheid.

In de beleving van veel bewoners komt recentelijk iets minder nadruk op te hoge snelheid van veel auto's en iets meer nadruk op stremmingen. Aan beide aspecten zullen besteden we aandacht bij de realisatie van concrete projecten.

Buurtaanpakken

In Halve Maan Noord, Verdomhoekje en Lombok-oost is sprake van een stapeling van problemen. Niet alleen in ruimtelijke aspecten zoals de kwaliteit van de woningen en de buitenruimte, maar vooral in sociale aspecten, zoals individuele en sociale problemen van bewoners. Door problemen in hun samenhang aan te pakken, samen met diverse partners en bewoners bereiken we meer dan door ieder probleem afzonderlijk te benaderen. Een integrale, gezamenlijke aanpak heeft duidelijke meerwaarde. Daar zetten we fors op in.

Versterken van de civil society en betrokken burgerschap

West heeft veel bewoners die zich voor de wijk willen inzetten. De wijk scoort hoog op creativiteit. Ook de vele initiatieven, sociale samenhang, buurtondernemingen, community art-projecten en de vele zzp'ers zijn tekenend voor West. Een dynamische wijk, waar aan het begrip 'civil society' al jaren inhoud wordt gegeven. Belangrijke opdrachten voor 2018 zijn het werken aan een goede opvang en begeleiding van de vluchtelingen die in de wijk wonen en het zoeken naar ruimte voor nieuwe en vernieuwende samenwerkingsvormen, het invullen van de betekenis van 'faciliteren' en het vormgeven van cocreatie. Alles gebeurt in voortdurende dialoog met de samenleving.

3.1 Versterken samenwerking

We blijven inzetten op het verder versterken en verbeteren van de samenwerking tussen gemeentelijke professionals, instanties, initiatiefnemers, buurtorganisaties en ondernemingen.

Een van de middelen die we hiervoor inzetten is het met enige regelmaat organiseren van themalunches, waarvoor alle professionals die betrokkenen zijn bij een bepaald thema worden uitgenodigd. Inhoudelijke besprekingen worden op een vruchtbare manier gecombineerd met informele netwerkgesprekken

Inzet gemeente: Wijken.

Inzet budget: Wijken.

Inzet partners: diverse organisaties die in de wijk actief zijn.

Verantwoordelijke afdeling: Wijken

3.2 Bewonersbod / Right to challenge

Een bijzondere vorm van cocreatie is wanneer bewoners aangeven een overheidstaak liever zelf uit te voeren omdat ze met hun lokale kennis beter kunnen aansluiten bij de behoeften van hun eigen wijk. De proefchallenge (Bewonersbod) met WishingWellWest loopt tot en met 2018 (is een jaar verlengd vanwege uitstel van de nieuwe uitvraag sociaal makelaarschap). In overleg met de betrokkenen wordt bepaald hoe hier vervolg aan wordt gegeven, mede in het kader van de nieuwe uitvraag sociaal makelaarschap. De gemeente gaat in gesprek over Bewonersbod met overige initiatiefnemers in de wijk als daar vraag naar is vanuit die initiatiefnemers.

Op speeltuin Bankplein heeft Stichting Cultuurmakers Collectief per 1 april 2017 het sociaal beheer van stichting Me'kaar overgenomen. Per 1 januari 2018 is het voornemen dat ook het technisch beheer overgenomen wordt van Stadsbedrijven, zodat vanaf dat moment het integrale beheer bij Stichting Cultuurmakers Collectief ligt. Dit sluit aan bij het Beleidskader Beheerde Speeltuinen, dat 23 mei 2017 door het college is vastgesteld.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet budget: Maatschappelijke Ondersteuning

Inzet partners: buurtorganisaties en initiatiefnemers.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling

3.3 Podium West

Podium West is een jaarlijks terugkerende bijeenkomst gericht op initiatiefnemers in de wijk. De thema's zijn verschillend. Het blijkt telkens weer inspirerend voor alle aanwezigen om te zien hoeveel initiatieven er bloeien in de wijk West. Behalve wederzijdse inspiratie zijn deze bijeenkomsten ook heel geschikt voor het leggen van onderlinge contacten.

Inzet gemeente: Wijken
Inzet budget: Wijken
Inzet partners: buurtorganisaties en initiatiefnemers
Verantwoordelijke afdeling: Wijken

3.4 Ondersteuning indieners initiatieven

Het initiatievenfonds wordt in West goed gebruikt. De wijk kent veel actieve burgers. Maar in sommige buurten blijven aanvragen achter bij de rest. De welzijnsorganisatie zet in die gebieden extra in om samen met bewoners tot initiatieven te komen. Bij de start van het initiatievenfonds in juli 2015 is gesteld dat initiatieven (een aantal uitzonderingen daargelaten) voor maximaal drie jaar ondersteuning uit het fonds kunnen krijgen. Dit als prikkel om andere financieringsbronnen te vinden en uitputting van het fonds ('vliegwielen') te voorkomen. In de afgelopen periode is wel duidelijk geworden dat niet alle initiatieven in West zonder bijdrage uit initiatievenfonds kunnen blijven bestaan. Dat is een zorg voor 2018, want dan gaat het laatste half jaar in. Dit speelt stedelijk en is ook stedelijk geagendeerd. Tot die tijd blijven we bestaande initiatieven ondersteunen, maar willen we ook nog meer nieuwe initiatieven een kans geven. Dat geldt niet alleen voor initiatieven die een bijdrage uit het initiatievenfonds krijgen, maar ook andersoortige initiatieven, zoals op het gebied van cocreatie.

Inzet gemeente: Wijken
Inzet budget: Initiatievenfonds
Inzet partners: Initiatiefnemers
Verantwoordelijke afdeling: Wijken

3.5. Opvang en begeleiding van vluchtelingen

Om de vluchtelingencrisis het hoofd te bieden vond ook in Utrecht uitbreiding plaats van het aantal plekken voor asielzoekers. In West werd de bestaande opvang verdubbeld door twee nieuwe locaties naast het bestaande AZC. Doordat de toestroom van asielzoekers verminderd is wordt de dependance in Welgelegen medio 2017 gesloten. De uitbreiding in het voormalige Guesthouse blijft gehandhaafd. De in het leven geroepen klankbord- en beheergroepen (m.n. gericht op leefbaarheid en veiligheid) zijn samengevoegd en in frequentie teruggeschroefd. Van verwachte overlast bleek weinig sprake. De afgeslankte groep blijft wel bestaan. In 2016 en 2017 hebben bewoners uit Welgelegen en Oog en Al zich ingespannen om hun 'nieuwe burens' te betrekken bij de buurt en buurtactiviteiten. Na aanvankelijk moeizame contacten met COA is er vanuit de buurt steeds meer tot stand gekomen. Vanuit de gemeente blijven we deze belangrijke initiatieven ondersteunen.

Inzet gemeente: MO/PMB, Veiligheid en Wijken
Inzet budget: MO (scholing) en IF
Inzet partners: Bewonersorganisaties, COA, "Welkom in Utrecht", Vrijwilligerscentrale, en andere
Verantwoordelijke afdeling: MO (stedelijke deel) / Wijken

Aansluiting met de binnenstad verbeteren

Een goede aansluiting op de binnenstad biedt West grote kansen en is van belang voor de economische kracht van de wijk. Definitieve ontwikkeling van het Westplein zal wellicht nog jaren op zich laten wachten, maar er zijn goede mogelijkheden om nu al de dominantie van asfalt en autoverkeer terug te dringen en ruimte te maken voor andere functies.

4.1 Planvorming

Het Westplein vormt nu nog een grote barrière tussen de binnenstad en Lombok. Voor dit plein en het gebied er om heen is de omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein opgesteld. In het gebied Lombokplein (Westplein + een deel van de Graadt van Roggenweg) wordt plaats gemaakt voor ca. 600 woningen, een stadsstraat en een verbrede en doorgetrokken Leidsche Rijn.

Gelijk na de vaststelling van de omgevingsvisie start de volgende planfase door het opstellen van een Stedenbouwkundig Programma van Eisen en een Functioneel Ontwerp voor de openbare ruimte. De verwachting is dat deze plannen eind 2018 / begin 2019 zijn afgerond. Tevens wordt er medio 2018

gestart met het opstellen van een bestemmingsplan/omgevingsplan. Daarbij betrekken we bewoners zeer intensief.

Inzet gemeente: Programma Organisatie Stationsgebied

Inzet budget: Programma Stedelijke Ontwikkeling

Inzet partners: bewoners en ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Programma Organisatie Stationsgebied

4.2. Placemaking

De gemeente wil graag vooruitlopend op de definitieve herinrichting van het Lombokplein samen met bewoners en ondernemers de ruimte op en rond het Westplein extra verblijfskwaliteit geven. Niet een fysieke plaats waar men 'doorheen moet' op weg naar het station of een parkeerplaats. Het moet juist een plaats worden waar mensen zich mee identificeren. Waar ze gebruik van maken en waar ze graag zijn. Tijdelijke invullingen kunnen misschien ook in de definitieve inrichting een plek krijgen. We noemen dit proces "placemaking".

Er is pas echt sprake van placemaking als aanwezige partijen in het gebied zoals bewoners en bedrijven zich verbonden voelen met het gebied en met elkaar als medegebruikers van de gezamenlijke openbare ruimte. De gemeente wil bevorderen dat betrokken partijen samen werken in coalities en wil de daaruit voortkomende initiatieven graag faciliteren. In West zijn er al verschillende samenwerkingsverbanden actief.

Inzet gemeente: Programma Organisatie Stationsgebied, Stadsbedrijven, Wijken, Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet budget: Programma Stedelijke Ontwikkeling

Inzet partners: Initiatieven van bewoners en ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Project Organisatie Stationsgebied (Programma Stationsgebied).

Versterken Kanaalstraat en Damstraat

In de wijkambities West 2014 – 2018 staat:

Het gebied rond de Kop van Lombok, Kanaalstraat, Damstraat en Leidsekade vormt de entree en het gezicht van de wijk vanaf de binnenstad. De Kanaalstraat en omgeving is voor de één een levendige kleurrijke mix en voor de ander een georganiseerde chaos. De druk op de buitenruimte is zeer groot: winkelen, bevoorraden, parkeren en fietsen zijn in voortdurend gevecht om de schaarse buitenruimte.

De roep om steviger maatregelen voor de Kanaalstraat en de Damstraat wordt steeds sterker. Ten tijde van het schrijven van dit wijkactieprogramma wordt gewerkt aan een proces om tot een gedragen lange termijn visie voor de Kanaalstraat en de Damstraat te komen.

5.1 Visie Kanaalstraat en omstreken

De Kanaalstraat en de Damstraat vormen al jarenlang onderwerp van discussie. Waar de een het leuke allochtone karakter roemt, spreekt de ander van een chaotische situatie, met veel verkeersoverlast en overlast van jongeren, drugsdealers en drugsgebruikers en een rommelige indruk.

Het gaat niet alleen om de inrichting van de buitenruimte, maar ook om het soort winkels en het soort horeca dat hier is en zou moeten zijn. Het gaat ook om het karakter van de straten en het soort gedrag dat sommige mensen hier vertonen. Waarbij niet alleen de sfeer overdag van belang is, maar ook de sfeer 's avonds en 's nachts.

Sinds medio 2016 wordt onder leiding van een externe projectleider een brede discussie gevoerd over de visie voor de toekomst. Wat is de huidige identiteit van de Kanaalstraat en de Damstraat? Wat willen we daarvan behouden en wat willen we veranderen?

Het is de bedoeling dat er medio 2017 een breed gedragen advies ligt van de buurt aan het gemeentebestuur. Het wordt een advies dat ingaat op diverse aspecten van de Kanaalstraat en de Damstraat en de omgeving van deze twee straten. Zo mogelijk bevat het advies ook grondslagen voor aanpassingen aan de inrichting van de beide straten.

Na besluitvorming van de gemeente over het advies van de buurt (met name bewoners en ondernemers) moet het advies verder uitgewerkt worden in concrete aanpassingsvoorstellen voor de buitenruimte. Als dat volgens plan verloopt wordt in 2018 gewerkt aan verdere detaillering van de inrichtingsvoorstellen (bestek en begroting). In 2018 wordt ook gezocht naar financiële dekking voor de aanpassingen in de buitenruimte.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijken

Inzet budget: Programma bereikbaarheid en Programma Ruimte voor Initiatieven

Inzet partners: bewoners, winkeliers, andere betrokkenen

Verantwoordelijke afdeling: M&M, Ontwikkelorganisatie Ruimte, wijkbureau

5.2 Fysieke maatregelen

Bij de aanpassingen in de buitenruimte die voortvloeien uit de visievorming betrekken we ook andere noodzakelijke ingrepen, zoals plaatsing van ondergrondse huisvuilcontainers, werk aan de riolering en mogelijk ook aanpak van de bomen in de straten.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven

Inzet budget: Openbare ruimte en groen

Inzet partners: Bewoners en ondernemers

Verantwoordelijke afdeling: Stadsbedrijven

5.3 Rustiger maken verkeersbeeld

In 2016 zijn verkeersdrempels aangelegd in de Kanaalstraat en de Laan van Nieuw Guinea, in 2017 aangevuld met twee extra drempels. Verder zijn er aan beide zijden van de straat fietsstroken aangelegd in rood asfalt. Een andere manier om het verkeersbeeld rustiger te maken kan gevonden worden in het tegengaan van dubbel- en fout parkeren. Daaraan werkt de gemeente in nauwe samenwerking met de winkeliers. In 2018 wordt een pilot uitgevoerd waarbij gezorgd wordt dat grote vrachtwagens alleen 's ochtends goederen afleveren, en dan altijd terecht kunnen in laad- en loshavens, die vrij worden gehouden door gemeente en winkeliers.

Inzet gemeente: Uitvoeringsorganisatie VTH, Wijken.

Inzet budget: Programma Openbare ruimte.

Inzet partners: onder andere politie.

Verantwoordelijke afdeling: Uitvoeringsorganisatie VTH

5.4 Aanpak bedrijfsafval en vervuiling

Het vaak rommelige beeld van de Kanaalstraat en de Damstraat wordt mede bepaald door vuilcontainers van ondernemers die soms 24/7 op straat staan. In 2017 heeft de gemeente in samenwerking met de winkeliers al bereikt dat de meeste van deze vuilcontainers niet meer de hele dag op straat staan. In 2018 wordt de gezamenlijke aanpak verder voortgezet.

Ook in 2018 besteden wij extra aandacht aan het tegengaan van de vervuiling van de Kanaalstraat en omgeving. Wij gaan door met handmatig vegen tijdens winkeltijden en met extra schoonmaakrondes in de weekenden. Tegelijkertijd zoeken wij in 2018 nog meer de samenwerking met zowel bewoners als ondernemers. We denken daarbij aan nog gericht schoonmaken, samen bepalen van locaties voor afvalbakken en preventieve acties gericht op terugdringen zwerfafval.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven en Uitvoeringsorganisatie VTH

Inzet budget: Programma Openbare Ruimte en Groen

Inzet partners: Ondernemers en bedrijven

Verantwoordelijke afdeling: Stadsbedrijven en Uitvoeringsorganisatie VTH

5.5 Verbeteren handhaving

Veel bewoners vragen om strengere handhaving op te snel rijden, op dubbel parkeren, fout parkeren, op bedrijfsafval op straat, op te grote uitstallingen, etc. etc.

De handhaving capaciteit is echter beperkt.

We zoeken in de komende periode verder naar een goede mix van fysieke maatregelen, het maken van afspraken met bijvoorbeeld ondernemers en bewoners en handhaving zelf. Het is duidelijk dat voor

handhaving in de Kanaalstraat en de Damstraat veel capaciteit nodig is. Keuzes in de verdeling van capaciteit over verschillende wijken worden jaarlijks door de gemeenteraad bepaald.

Enkele horeca-bedrijven in Lombok vallen onder verscherpt toezicht en worden daardoor meerdere keren per jaar bezocht. Bij overtredingen wordt conform de handhavingsstrategie daartegen opgetreden. Meldingen van overlast zoals bijvoorbeeld muziekgeluid hebben een hoge prioriteit. Ook daar wordt opgetreden indien regelgeving wordt overtreden.

Inzet gemeente: Uitvoeringsorganisatie VTH, Wijken.

Inzet partners: Winkeliers.

Verantwoordelijke afdeling: Uitvoeringsorganisatie VTH

5.6 Veiligheid versterken

Zie hierover bij hoofdstuk 7 buurtaanpak Lombok Oost.

Aanpak verkeersknelpunten

De wijk West wordt doorsneden door een aantal grote verkeersaders (Pijperlaan, Haydnlaan, Lessinglaan-Cartesiusweg (de Westelijke Stadsboulevard), Westplein, Vleutenseweg). Vermindering van de barrièrewerking van deze wegen is een opgave voor de komende periode. Verkeer is een complex en deels wijkoverstijgend thema: er is een samenhang tussen het maatregelenpakket Utrecht West, het Westplein, en de 'knijp' Monicabrug.

West scoort laag als het gaat om de beleving van de verkeersveiligheid. In een aantal straten wordt (veel) te hard gereden, zoals op de Wagenaarkade. Er zijn ook straten waar genomen maatregelen al tot verbetering hebben geleid, zoals in de Kanaalstraat. Maar het gaat niet alleen om autoverkeer. Parkeren en fietsparkeren zijn in delen van de wijk 'hot issues'.

De inspanningen op het gebied van verkeer in West worden allemaal uitgevoerd binnen het raamwerk van het in 2016 vastgestelde mobiliteitsplan: Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen. De gemeente wil hiermee meer ruimte creëren voor de voetganger en de fietser, zorgen voor aantrekkelijk openbaar vervoer voor de langere afstanden, en er voor zorgen dat auto's zoveel mogelijk via de buitenring rijden.

In 2017 is een start gemaakt met overleg tussen gemeente en georganiseerde bewonersgroepen rond het thema bereikbaarheid en is vanuit de gemeente een 'omgevingsmanager' aangesteld. Daarmee gaan we zeker door in 2018, waarbij we willen bereiken dat stedelijke belangen en wijkbelangen van verschillende wijken met elkaar in lijn worden gebracht.

6.1 Westelijke stadsboulevard

De herinrichting van verbindingswegen tot stadsboulevards is één van de projecten uit het mobiliteitsplan "Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen.

Door een nieuw evenwicht te zoeken tussen het groeiend verkeer en de beschikbare ruimte in de stad, wil Utrecht de stad gezond, aantrekkelijk en bereikbaar houden. Met de herinrichting tot stadsboulevard willen we meer ruimte maken voor groen, de leefbaarheid verbeteren en de wegen veiliger oversteekbaar maken voor fietsers en voetgangers

In West betekent de komst van de westelijke stadsboulevard dat de Spinozaweg, de Thomas à Kempisweg en de Cartesiusweg daar waar mogelijk teruggaan van twee keer twee rijstroken naar twee keer één rijstrook. Oversteekbaarheid is ook een belangrijk punt van aandacht voor andere drukke straten in West, met name voor de Vleutenseweg.

We hebben zeker oog voor de verkeerseffecten van de geplande nieuwbouw in de Cartesiusdriehoek. Toevoegen van woningen leidt tot toename van verkeer. Dat proberen we zoveel mogelijk te beperken, onder meer door te werken met heel lage parkeernormen.

Momenteel worden diverse procedures doorlopen waarbij inrichtingsvoorstellen worden uitgewerkt naar een definitief ontwerp. Dat proces wordt in 2018 worden voortgezet.

In 2018 beginnen we met de voorbereidingen op de uitvoering. De aanbesteding hoort daar bij. De uitvoering staat gepland voor 2018-2019. De exacte planning per straat is nog niet bekend.

Een ander aandachtspunt is het sluipverkeer dat files op de huidige stadsboulevard probeert te vermijden. Daarvan heeft bijvoorbeeld de Johan Wagenaarkade veel te lijden. Bij de herinrichting van de Amsterdam Rijnkanaalzone houden we daar rekening mee.

Een andere kwestie die heel sterk speelt, is de hoeveelheid verkeer van en naar het centrum van Utrecht. Deze discussie speelt vooral een rol bij de inrichting van het Westplein. Ook hier is de komende jaren veel aandacht voor nodig.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijken

Inzet budget: Autoprogramma

Inzet partners: Diverse belanghebbenden

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit

6.2 Doorgaande fietsroutes

In West is de verbetering van diverse doorgaande fietsroutes gereed. Het gaat om de route vanaf de nieuwe fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal naar de binnenstad en de route door de Cremerstraat. Een kort stukje fietsstraat ter hoogte van de Cereol wordt waarschijnlijk pas eind 2017/begin 2018 opgeleverd.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijken

Inzet budget: Programma Fiets

Inzet partners: Fietzersbond en bewoners

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte

6.3 Fietsparkeren

In grote delen van West, met name in Lombok en Nieuw Engeland, is sprake van een groot tekort aan fietsstallingsmogelijkheden. Alle aanwezige fietsenrekken staan meer dan vol. Vaak is er geen ruimte meer voor extra fietsenrekken. In een aantal gevallen is het vinden van ruimte mogelijk door autoparkeerplaatsen op te heffen.

In delen van de wijk is het 'gevecht om de buitenruimte' zo bepalend dat niet van bewoners gevraagd kan worden om draagvlak aan te tonen voor het plaatsen van fietsrekken/klemmen. Hier moet de gemeente, vanuit de keuze om het fietsgebruik te stimuleren (en daarmee het fietsparkeren te faciliteren) een nadrukkelijker rol oppakken.

Naar verwachting gaat de Knoopstalling begin 2018 open. Dan wordt de tijdelijke stalling op het Westplein gesloten.

Een laatste 'wapen' zijn de weesfietsenacties. Die blijven ook in 2018 hard nodig.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven, Wijken.

Inzet budget: Programma Fiets (budget fietsparkeren) en op aanvraag uit het initiatievenfonds.

Inzet partners: Bewoners.

Verantwoordelijke afdeling: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven.

Gebieds- en buurtaanpakken

In enkele buurten in West is sprake van meervoudige, soms ernstige problematiek en meer dan gemiddeld veel problemen. Die zijn al dan niet verborgen achter de voordeur. Het gaat hier om buurten als Halve Maan-Noord, delen van Lombok en het Verdomhoekje. In deze buurten is een integrale buurtaanpak een goed middel om de problematiek in samenhang aan te pakken, samen met verschillende partners. Die partners kunnen ook (creatieve) ondernemers of initiatiefnemers zijn.

Een buurtaanpak wordt vaak gestart als zich in een buurt een veelzijdige problematiek voordoet die vraagt om een gezamenlijke aanpak van verschillende spelers. Spelers zijn verschillende gemeentelijke afdelingen, woningcorporaties, welzijnsinstellingen, buurtteams, politie, bewoners, ondernemers, etc. Doordat betrokken partijen een gezamenlijke analyse maken van de problemen in een buurt, kunnen die partijen vervolgens beter hun inzet op elkaar afstemmen en mogelijk ook een gezamenlijk plan van aanpak opstellen. Dat levert synergie op. Er is minder kans op overlap of lacunes in de aanpak.

Vaak werkt het stimulerend voor betrokkenen om te zien dat andere partijen ook bezig zijn. Resultaten op het ene deelgebied werken ook positief uit op andere deelgebieden.

Een buurtaanpak leent zich vaak heel goed voor co-creatie, een benadering waarbij bewoners en ondernemers niet louter worden gezien als consumenten van beleid van instanties, maar veel meer als mede-actoren in de aanpak van problemen.

7.1 Buurtaanpak Halve Maan-noord

In de Halve Maan-Noord spelen veel problemen. Daarom werkt de gemeente al een aantal jaren samen met een aantal andere partijen aan een gezamenlijke buurtaanpak.

Belangrijk aspect van de buurtaanpak in de Halve Maan-noord is de woningverbetering door Mitros. Deze is nu nog in volle gang, maar wordt naar verwachting nog in 2017 afgerond.

Aan de voorzijde van een aantal flats zullen tuinen worden toegevoegd. Mitros en gemeente zijn hierover in gesprek. Realisatie zal in 2018 plaatsvinden, aansluitend op de renovatie van de betreffende flats.

Mitros is momenteel bezig met het ontwikkelen van plannen voor woningbouw (sociale huur) op de Dickensplaats. Die planontwikkeling wordt in 2018 verder voortgezet. Mogelijk dat er ook nieuwe plannen kunnen worden ontwikkeld voor een andere invulling van de winkelstrip aan het Herderplein (zowel voor- als achterzijde van de winkels).

Het Herderplein is het centrale plein in de Halve Maan Noord. Het verlaagde middengedeelte van dit plein is een kunstwerk van Jan Boon. De kwaliteit van de verharding is erg slecht. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om dit kunstwerk op te knappen. We zoeken hiervoor een oplossing in 2018.

De plannen voor de herinrichting Wagenaarkade (conform de vastgestelde visie ARK-zone) komen waarschijnlijk tot uitvoering in 2018. Bij deze herinrichting gaat veel aandacht uit naar een betere verkeersveiligheid, en wordt ook rekening gehouden met het gegeven dat de Wagenaarkade deel uitmaakt van het "Rondje Stadseiland", een recreatieve wandel- en fietsroute langs het Merwedekanaal en het Amsterdamrijnkanaal die nu in voorbereiding is.

Veel huishoudens in de Halve Maan-Noord kennen multiproblematiek (psychische, sociale en/of gezondheidsproblemen, vaak in combinatie met armoede en of schulden). Veel van deze multi-problem huishoudens zijn in beeld bij het buurtteam. In 2018 blijft de aandacht uitgaan naar adequate hulpverlening op individueel niveau, zo mogelijk aangevuld met maatregelen op buurtniveau. Bij deze aanpak werken buurtteams (sociaal en jeugd- en gezin) onder andere samen met woonconsulenten van Mitros, medewerkers van Me'kaar en JoU en van het gezondheidscentrum.

Me'kaar steekt ook veel energie in het vergroten van de betrokkenheid van bewoners op elkaar en op de buurt. Het blijkt in deze buurt erg lastig om bewoners te bewegen tot eigen inzet. Bewoners leunen zwaar op de inzet van professionals van Me'kaar.

Inzet gemeente: diverse organisatieonderdelen

Inzet budget: verschillende programmaonderdelen

Inzet partners: Mitros, Me'kaar, buurtteams

Verantwoordelijke afdeling: wijkbureau (coördinatie)

7.2. Buurtaanpak Lombok Oost

In de buurtaanpak Lombok-oost werkt de gemeente samen met onder meer de politie, het welzijnswerk, het jongerenwerk, de verslavingszorg, en ondernemers en bewoners. Binnen de gemeente werken verschillende afdelingen mee, waarbij Veiligheid en het wijkbureau een trekkende rol vervullen naast bijvoorbeeld Vergunningen, Toezicht, Handhaving.

Er zijn vier speerpunten benoemd in de aanpak overlast Lombok Oost 2017 - 2018; gevaarlijk verkeer en parkeren, rommel en afval op straat, overlastgevend gedrag (van jongeren) op straat, drugsgebruik en drugshandel. Een deel van de maatregelen in deze aanpak is ook van toepassing voor 2018. Eind 2017 wordt geëvalueerd welke veiligheidsmaatregelen het meeste effect hebben gehad op de bestrijding van de overlast en worden voortgezet in 2018.

De gemeente, de politie en het jongerenwerk zetten capaciteit in om de overlast tegen te gaan. Dit wordt in 2018 voortgezet, waarbij de gezamenlijke inzet net als in 2017 planmatig wordt aangestuurd om het effect te monitoren van de maatregelen.

Een speerpunt van de buurtaanpak Lombok is de aanpak van de sociale veiligheid.

In de afgelopen periode is gebleken dat veel overlast gerelateerd is aan drugs. Zowel softdrugs als harddrugs. De overlast heeft bijvoorbeeld te maken met handel op straat en intimiderend gedrag van

betrokkenen naar bewoners. De gemeente, de politie en het jongerenwerk zetten al extra capaciteit in om de overlast tegen te gaan. Dat wordt in 2018 voortgezet.

In Lombok bevindt zich een buurt, complex 507, met goedkope sociale huurwoningen die in slechte staat zijn. Woningcorporatie Boex werkt samen met bewoners en gemeente aan een nieuw plan voor renovatie van de woningen.

Net als in de Halve Maan Noord kennen veel huishoudens hier multiproblematiek (psychische, sociale en/of gezondheidsproblemen, vaak in combinatie met armoede en of schulden). Veel van deze multi-probleem huishoudens zijn in beeld bij de buurtteams en het gezondheidscentrum.

De sociaal makelfunctie wordt in complex 507 uitgevoerd door Wishing Well West (gesubsidieerd via Bewonersbod, zie hoofdstuk 3 van dit wijkactieprogramma).

Verder is voor de aanpak van Lombok Oost heel belangrijk de aanpak van de Kanaalstraat en de Damstraat. Zie daarvoor hoofdstuk 5.

Inzet gemeente: diverse organisatieonderdelen.

Inzet budget: verschillende programmaonderdelen

Inzet partners: politie, jongerenwerk, Me'kaar, buurtteam, Wishing Well West

Verantwoordelijke afdeling: wijkbureau en wijkveiligheid

7.3 Buurtaanpak 'Verdomhoekje'

Al vele jaren is er in het 'Verdomhoekje' sprake van overlast, met name van de bezoekers van de horeca van het Wolff en Dekenplein. De klachten daarover in de buurt zijn: hangen in de portieken, lawaai van de bezoekers en vervuiling.

Wij werken aan een nieuwe buurtaanpak voor het Verdomhoekje waar het Wolff en Dekenplein onderdeel van is.

De gemeente onderzoekt hoe een beter gebruik van de panden aan het plein te realiseren valt, met minder hinderlijke horeca, en een meer buurt-ondersteunende invulling.

Tegelijkertijd bereidt Mitros de aanpak voor van de woningen in het Verdomhoekje. Planmatig onderhoud wordt voorbereid en er komen aanpassingen op de hoeken die ervoor zorgen dat er niet meer in de portieken gehangen kan worden.

Me'kaar en JoU zijn actief in de buurt met inzet voor jongeren en extra aandacht voor de overlast die sommige kinderen veroorzaken. Daarbij hebben ze intensief contact met een aantal actieve ouders.

Inzet gemeente: Uitvoeringsorganisatie VTH, Veiligheid, Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijken

Inzet budget: Wijkveiligheid, Mitros

Inzet partners: Politie, JoU, Mitros

Verantwoordelijke afdeling: Wijken

Projectenoverzicht

Versterken van de civil society en betrokken burgerschap

- 3.1 Versterken samenwerking
- 3.2 Bewonersbod
- 3.3 Podium West
- 3.4 Ondersteuning initiatiefnemers
- 3.5 Opvang en begeleiding van vluchtelingen

Aansluiting met de binnenstad verbeteren

- 4.1 Uitwerking planvorming
- 4.2 Ondersteuning organische gebiedsontwikkeling

Versterken Kanaal- en Damstraat

- 5.1 Lange termijn toekomstvisie
- 5.2 Fysieke maatregelen
- 5.3 Rustiger maken verkeersbeeld
- 5.4 Aanpak bedrijfsafval en vervuiling
- 5.5 Verbeteren handhaving

Aanpak verkeersknelpunten

- 6.1 Westelijke stadsboulevard
- 6.2 Doorgaande fietsroutes
- 6.3 Fietsparkeren

Gebieds- en buurtaanpakken

- 7.1 Buurtaanpak Halve Maan-Noord
 - 7.2 Buurtaanpak Lombok-Oost
 - 7.3 Buurtaanpak 'Verdomhoekje'
-

Zuid

Lunetten, Hoograven, Tolsteeg, Bokkenbuurt en Rotsoord

Inleiding

Dit is het wijkactieprogramma 2018 voor de wijk Zuid. In het wijkactieprogramma staat wat we samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partijen gaan doen aan de belangrijkste vraagstukken in de wijk in 2018. Het wijkactieprogramma is de uitwerking voor 2018 van de [wijkambities 2014-2018](#). In die wijkambities is Gezondheid nog een onderbelicht thema. Wij vinden het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. In Zuid investeren veel partijen in activiteiten die bijdragen aan een gezonder leven in deze wijk.

Het wijkactieprogramma is opgezet volgens het stramien waarmee we in de afgelopen jaren hebben gewerkt. Parallel werken we in alle Utrechtse wijken aan 'vernieuwing van de wijkparticipatie', zoals vastgesteld in de notitie 'Al Doende Vernieuwen'. Daarmee is dit het laatste jaar dat we de wijkactieprogramma's op deze manier maken. Hoe we de wijkopgaven 2019 gaan maken, in welke vorm en voor welke periode is afhankelijk van de opbrengst van de 'vernieuwing van de wijkparticipatie'.

We hebben het afgelopen jaar samen met veel partijen verkend hoe we de wijkparticipatie kunnen vernieuwen. Daarbij richten we ons op:

- Meer flexibele vormen van participatie in de wijk.
- Meer aandacht voor betrokkenheid tijdens de planvorming in plaats van aan het eind.
- Betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners.
- Heldere afspraken over invloed en besluitvorming.

In de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest zijn we als onderdeel van 'Al doende vernieuwen' gestart met vernieuwende participatie trajecten om te komen tot nieuwe wijkopgaven. Samen met bewoners, organisaties en ondernemers halen we op wat belangrijk is voor de wijk en haar buurten en waar we samen aan kunnen werken.

Dat betekent dat Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest wijkactieprogramma's hebben voor 2018 en tegelijkertijd werken we in die wijken ook aan de nieuwe wijkopgaven. Met de uitkomsten daarvan komen we in het eerste half jaar van 2018 bij de raad terug.

In Overvecht zijn we in 2016 gestart met de Versnelling, een plan van wijkbewoners, professionals en gemeente voor een sterker Overvecht. In een gezamenlijk proces is de problematiek verkend en met verschillende laagdrempelige bijeenkomsten hebben we zoveel mogelijk verschillende (groepen) bewoners bereikt.

Voor 2019 willen we voor alle wijken nieuwe wijkopgaven hebben en daar gaan we in 2018 mee aan de slag. We benutten daarbij de ervaringen die we hebben opgedaan in Overvecht rond de Versnelling, de ervaringen die we nu opdoen in Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest met het opstellen van nieuwe wijkopgaven en de lessen uit de tien projecten in de tien wijken waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie. Daarnaast is voor Vleuten de Meern de vastgestelde omgevingsvisie een belangrijke bron en voor Zuid de visie op Lunetten die wordt gemaakt als onderdeel van project buurtbudgetten, één van de tien projecten waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Meer informatie over de Wijkambities 2014-2018 van Zuid en de wijkambities en wijkactieprogramma's van andere wijken vindt u op [wijkambities en wijkactieprogramma's](#).

De wijk Zuid

De wijk Zuid ligt in het zuidoosten van Utrecht en wordt begrensd door de Vaartsche Rijn, door de spoorlijn naar Den Bosch en door de A27. Tolsteeg, de Bokkenbuurt, Oud- en Nieuw Hoograven, en Lunetten zijn de woongebieden in Zuid. Oud Hoograven is begin vorige eeuw gebouwd. Nieuw Hoograven en een groot deel van Tolsteeg vormen grote naoorlogse uitbreidingen. De bouw van Lunetten is begonnen in de jaren zeventig. Naast deze woongebieden is het voormalige industriegebied Rotsoord één van de herkenbare plekken in Zuid.

Algemeen

Statistische gegevens over de wijk als geheel bieden het volgende beeld:

Met 27.163 inwoners (januari 2017) is de wijk Zuid de op één na kleinste wijk van Utrecht. De wijk telt bijna 13.000 woningen. Bewoners van Zuid beoordelen hun buurt met een 'rapportcijfer' 7,1 en de sociale cohesie met een 5,9. Dat wijkt niet af van het stedelijk gemiddelde beeld. Dat geldt ook voor de waardering voor de staat van de openbare ruimte. Wél kent Zuid een groter percentage bijstandsgerechtigden dan stedelijk gemiddeld. De tevredenheid over de parkeermogelijkheden voor auto's en in mindere mate voor fietsen is afgenomen. Dat cijfer steekt nog steeds gunstig af tegen het stedelijk gemiddelde. Ook de tevredenheid over de verkeersveiligheid is relatief hoog, maar is wel gedaald. De parkeerdruk vraagt de laatste twee jaar in toenemende mate aandacht, vooral in Tolsteeg en Oud Hoograven. De afgelopen vier jaar is het aantal woninginbraken in Zuid met 44% afgenomen. Het aantal autokraken is in die periode met 6% afgenomen. Het aantal geweldsdelicten nam in die periode met 27% af. Straatroof is in de loop van die vier jaar met 73% verminderd.

De wijk Zuid is statistisch ingedeeld in drie subwijken:

- Lunetten;
- Oud Hoograven/Tolsteeg/Rotsoord;
- Nieuw Hoograven/Bokkenbuurt.

De subwijken verschillen sterk van elkaar. Vooral Nieuw Hoograven scoort op aspecten als werk en inkomen, gezondheid en oordeel over de buurt duidelijk minder positief dan Lunetten en Oud Hoograven.

Lunetten

Met meer dan 11.500 inwoners is Lunetten een grote subwijk, grotendeels in één bouwstroom aangelegd rond 1980. De wijk wordt aan alle kanten begrensd door grootschalige infrastructuur: het spoor Utrecht-Den Bosch, de A27, de A12 en de Waterlinieweg. Lunetten telt veel verschillende woningtypen. Meer dan de helft is sociale huurwoning. Relatief veel woningen zijn geschikt gebleken voor mensen met een zorgachtergrond. Veel bewoners omschrijven Lunetten positief als een groen dorp in de stad. In de statistieken scoort Lunetten op aspecten als gezondheid, waardering voor de openbare ruimte, veiligheid en buurtoordeel rond het stedelijk gemiddelde. Het percentage bewoners met een negatieve toekomstverwachting voor de wijk is groter dan gemiddeld in de stad.

Nieuw Hoograven/Bokkenbuurt

Nieuw Hoograven kent relatief veel in de jaren vijftig gebouwde (goedkope) sociale huurwoningen, zowel complexen als eengezinswoningen. Kenmerkend is de stedenbouwkundige 'stempelstructuur' waarbij de woningen rond een ruim en functioneel binnenterrein zijn gebouwd. Drie bouwblokken van dit type zijn ontworpen door Gerrit Rietveld.

In de laatste jaren is hier veel gebeurd: na sloop zijn er grote aantallen nieuwe woningen, een nieuw gebouw voor drie basisscholen en een winkelcentrum gebouwd. Een groot aantal huurwoningen is gerenoveerd. De gefaseerde groot onderhoud aanpak van de Rietveldbuurt is in uitvoering en de sloop/nieuwbouw aan de Oudegeinlaan is in voorbereiding.

Een aanzienlijk deel van de huishoudens heeft een laag inkomen. Ook op aspecten als gezondheid, veiligheid en buurtoordeel scoort Nieuw Hoograven minder positief dan gemiddeld in Utrecht. Opvallend is, dat het percentage bewoners met een negatieve toekomstverwachting voor de buurt wél op het stedelijk gemiddelde ligt. Ook de tevredenheid over voorzieningen als winkels, scholen en voorzieningen voor ouderen en jongeren ligt op hetzelfde niveau als de stad of zelfs iets daarboven.

In het zuidelijk deel van Nieuw Hoograven liggen sportvelden. Ook drie roeiverenigingen en zeeverkenner hebben hier hun basis. In dit gebied liggen eveneens de in 2014 heringerichte natuurspeeltuin de Kameleon en het vernieuwde Liesbosspark. Het meest zuidelijke woongebiedje, ligt

dicht bij de A12. In het noorden van de wijk ligt de Bokkenbuurt, een klein woongebied, enigszins geïsoleerd langs het spoor bij de begraafplaats.

Oud Hoograven/Tolsteeg/Rotsoord

Oud Hoograven is een buurt met een heel ander karakter. Deze buurt is begin vorige eeuw gebouwd, met veelal koop-eengezinswoningen in bijzonder langgerekte straten. Op aspecten als veiligheid, inkomen, buurtoordeel en gezondheid scoort Oud Hoograven over het algemeen beter dan het Utrechts gemiddelde. Het percentage bewoners met een negatieve toekomstverwachting voor de buurt is veel kleiner dan gemiddeld in de stad.

Alleen in de noord- en de zuidpunt is sprake van ingrijpende veranderingen. De noordpunt is Rotsoord. Deze strook met bedrijven en cultureel historisch erfgoed langs de Vaartsche Rijn verandert geleidelijk in een gemengd stedelijk gebied met wonen en werken, met potentie voor cultuur en creatieve bedrijvigheid. In de zuidelijke punt ligt het Befuterrein nog braak en is het voormalige Neerlandia fabrieksterrein inmiddels herontwikkeld met woningen.

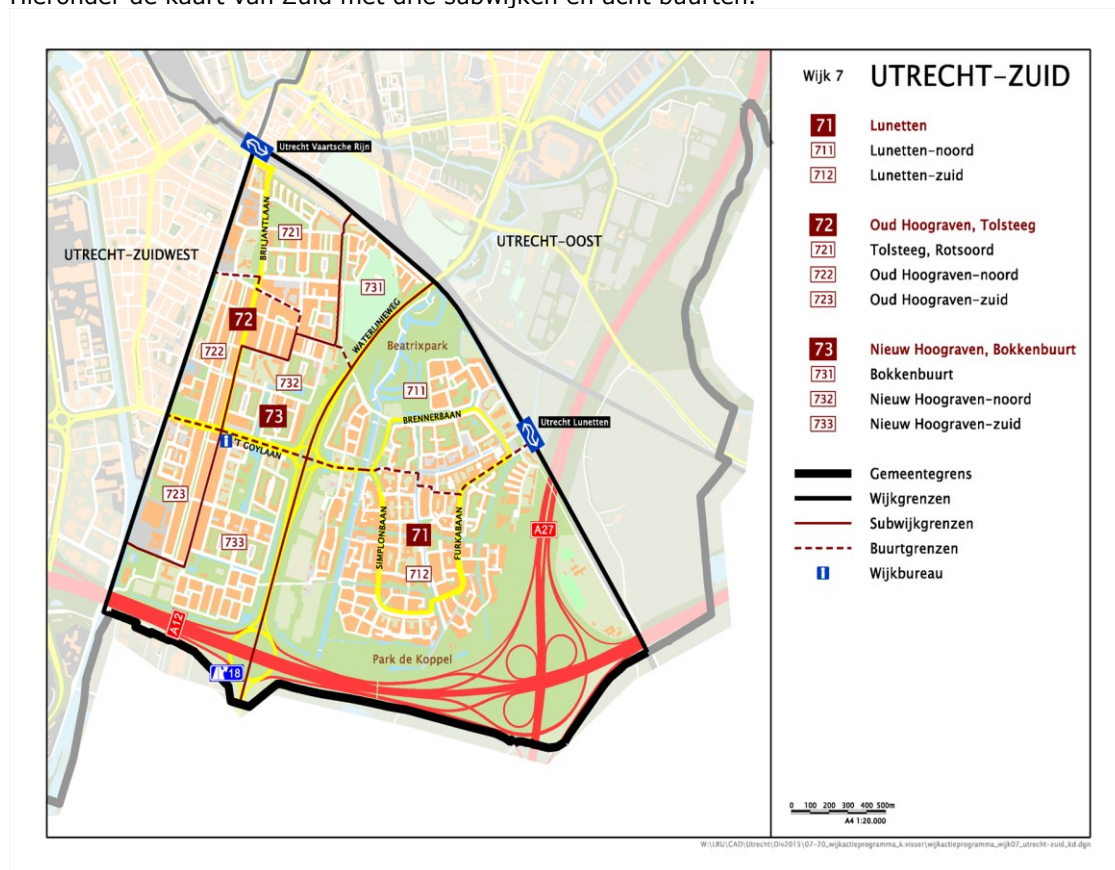
Wijkoverleg

Het wijkbureau streeft naar actief overleg met bewonersparticipatieorganisaties (als bijvoorbeeld het Bewoner Overleg Lunetten) en streeft in samenwerking met de wijkraad naar versterking van de participatie in Zuid.

Bron: Wistudata gemeente Utrecht

Kaart van de wijk

Hieronder de kaart van Zuid met drie subwijken en acht buurten.

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

In de wijk Zuid zijn de wijkambities voor 2014-2018 vertaald naar onderstaande drie speerpunten.

Wijkambitie 1: Hoograven (verder) in de lift

'Hoograven in de lift' was de benaming voor het krachtwijkenprogramma dat gedurende enkele jaren in Hoograven uitgevoerd is. Inmiddels is Hoograven geen krachtwijk meer. In 2018 zijn er dan ook geen extra middelen meer beschikbaar. Voortzetting van een intensieve aanpak op het sociale vlak blijft vooral voor delen van Nieuw Hoograven nog noodzakelijk.

Op het aandachtsgebied 'bouwen en wonen' is in Hoograven al veel gebeurd. De grote sloop/nieuwbouw projecten uit het Wijk Ontwikkeling Plan zijn vrijwel allemaal uitgevoerd. Dat heeft van Hoograven een aantrekkelijker wijk gemaakt. Een aantal projecten is nog in voorbereiding of in uitvoering. De herontwikkeling van Rotsoord is sinds 2015 energiek op gang gekomen. Positief voor het beeld van Hoograven is ook dat een aantal woningcomplexen en bruggen uit de jaren vijftig in 2017 aangewezen zijn als gemeentelijk monument.

Wijkambitie 2: Lunetten op de kaart

Lunetten is een groene wijk waar mensen met veel plezier wonen. De ambitie 'Lunetten op de Kaart' krijgt steeds meer vorm. In de wijk zijn veel actieve bewoners, die deels onder de paraplu van het Bewoners Overleg Lunetten (BOL) opereren. Er zijn bijzondere initiatieven zoals Lunetten Wil Wel. Een andere groep bewoners heeft in 2015 het initiatief genomen om een magazine voor Lunetten te maken. Een blad waarin de bewoners van Lunetten een gezicht krijgen en laten zien waar ze trots op zijn in de wijk.

Lunetten is ook een geliefde wijk om pilots uit te voeren, bijvoorbeeld voor het ondergronds inzamelen. In 2015 is de pilot 'Buurtbudgetten' gestart waarin wordt gekeken hoe bewoners in Lunetten meer invloed kunnen uitoefenen op de keuzes die worden gemaakt bij toekennen / inzetten van gemeentelijke budgetten. Deze vergaande vorm van participatie is in 2016 geëvalueerd, in 2017 is besloten de pilot voort te zetten en de bewoners te ondersteunen. Conclusie is dat Lunetten door deze extra aandacht meer op de kaart staat. Dat neemt niet weg dat er wel een aantal specifieke aandachtspunten is te noemen.

Zo vervult de Musketon een belangrijke sociale en maatschappelijke functie in de wijk. Onder andere door de veranderingen in het sociaal beheer blijft aandacht nodig om de Musketon beter te laten functioneren. Hetzelfde geldt voor de speeltuin Fort Luna.

Grote zorg en onrust zijn er over de verbreding van de A12/A27 en de gevolgen voor de leefbaarheid (luchtkwaliteit en geluidshinder) in de wijk. De lange wachttijd bij het in- en uitrijden van de wijk baart de bewoners zorgen.

De kwaliteit van de openbare ruimte blijft een punt van aandacht in Lunetten, vooral als het gaat om de overgang tussen privaat en openbaar gebied.

Wijkambitie 3: Schone en groene wijk

De laatste vijf jaar is veel geïnvesteerd in structurele verbetering van het groene karakter van Zuid. De nadruk zal de komende jaren liggen op goed beheer.

Wat betreft 'schoon': na Lunetten is nu ook in Hoograven het nieuwe inzamelen ingevoerd. Bewoners van Zuid geven de staat van de openbare ruimte een 6.6 als rapportcijfer, dat is op het stedelijk gemiddelde. Het is onze ambitie het huidige onderhouds- en groenniveau in de hele wijk Zuid minstens te behouden.

Wijkambitie 1: Hoograven (verder) in de lift

De acties gericht op deze ambitie worden in drie thema's beschreven: 'buurtaanpak', 'gezondheid, sport en spel en pedagogisch klimaat' en 'bouw en herontwikkelingen'.

Buurtaanpak

Enkele complexen met sociale huurwoningen vragen extra aandacht. We benoemen deze extra aandacht als 'buurtaanpak'. Met alle partners die in deze buurten actief zijn, bespreken we wat er nodig is om de leefbaarheid op peil te houden en op welke punten extra investeringen nodig zijn.

Drie à vier keer per jaar spreken al deze partners elkaar over hun inzet en ervaringen in deze buurten.

3.1 Buurtaanpak Rietveldbuurt

De Rietveldbuurt is een complex met 388 sociale huurwoningen, begrensd door het Kastelenplantsoen en de Rijnenburglaan. Bo-Ex voert tot halverwege 2018 groot onderhoud uit aan de woningen in dit complex. De corporatie knapt gelijktijdig ook de binnenterreinen op die in haar bezit zijn. De gemeente investeert in verbetering van de omringende straten. Gezien de kwetsbaarheid van sommige bewoners is speciale aandacht voor de sociale aspecten in de periode van groot onderhoud nodig. BO-EX zet (met een beperkte bijdrage uit het krachtwijkenbudget) een buurtpastor in om die aandacht te geven. Medewerkers van zowel JOU als Vooruit zijn wekelijks in de buurt om contact met jongeren en kinderen te houden. Ook de wijkagenten zijn er regelmatig te vinden.

Inzet gemeente: Veiligheid, Wijkbureau Zuid, Stadsbedrijven, Ontwikkelorganisatie Ruimte, Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: Bo-Ex, Stichtingen Vooruit en JOU, bewoners

3.2 Buurtaanpak Oudegeinlaan

Het complex met 234 sociale huurwoningen rond de Oudegeinlaan wordt in meerder fases gesloopt. Het plan van Portaal is om in 2018 circa 125 nieuwe huurwoningen te bouwen, eengezinswoningen en beneden en bovenwoningen aan de Oudegeinlaan en appartementen aan de Nijeveldsingel. De eengezinswoningen aan de Wierslaan zijn al verduurzaamd en gerenoveerd. De overige woningen in het complex worden gesloopt na de oplevering van deze eerste 125 woningen.

In de loop van 2016 en 2017 is een groot aantal oorspronkelijke bewoners verhuisd, waarmee vooral de overlast door jongeren in deze omgeving sterk afgenomen is. De inzet van Academie van de Stad is beëindigd, de inzet van JOU en Vooruit richting voornamelijk de kinderen en jongeren blijft waardevol, maar hoeft niet geïntensiveerd te worden.

Portaal stelt de ruimte Oudegeinlaan 2 ter beschikking voor de bewoners uit de buurt waar zij activiteiten kunnen organiseren.

Inzet gemeente: Wijkbureau Zuid, Ontwikkelorganisatie Ruimte, Stadsbedrijven, Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: Portaal, Stichting Vooruit, Stichting JOU, wijkagenten, bewoners

Gezondheid, sport en spel, pedagogisch klimaat

3.3 Gezonde wijkaanpak

Volksgesondheid werkt aan een gezonde wijkaanpak. In dat kader investeert VG in een strategisch netwerk waarin betrokken partijen (o.a. eerstelijnszorg, buurtteams, sociale ondernemers, gemeente) samenwerken en hun bijdrage aan een gezonde wijk leveren. De eerstelijns organisaties (huisartsen, fysiotherapie, apotheek) werken al een aantal jaar nauw samen onder de naam Utrecht Zuid Eerstelijns Samenwerking (UZES). Het doel van deze stichting is om zich met elkaar in te zetten voor de wijkbewoners en om samenwerkingsafspraken te maken met elkaar, maar ook met andere partijen in de wijk op alle relevante domeinen.

In 2017 en 2018 zet Volksgesondheid in op twee speerpunten: 'Gezond (w)eten en doen' en 'Vreedzaam Opvoeden' (zie paragraaf 3.4)

Gezond (w)eten en doen

Volksgezondheid investeert in een gezonde start voor kinderen:

- Binnen de wijk is een breed netwerk opgezet dat zich richt op gezond bewegen, gezonde voeding en gezond opvoeden. Volksgezondheid blijft de samenwerking binnen dit netwerk bevorderen.
- Eén initiatief uit het netwerk voor de gezonde wijk is de pilot 'vitaliteitsmakelaar'. Door middel van de vitaliteitsmakelaar besteedt Harten voor Sport extra aandacht aan de relatie tussen gezondheid, voeding en bewegen
- Volksgezondheid stimuleert ouders om hun kinderen meer te laten bewegen, bijvoorbeeld door hen via 'nudging' meer gebruik te laten maken van de vele speelplekken in de wijk.
- In 2017 is een beweegprogramma ontwikkeld voor kinderen met overgewicht. Doel is ze te laten zien en beleven hoe leuk sporten is. Het programma heet 'BOKS'. Behandeling van overgewicht vraagt om georganiseerde samenwerking tussen betrokken partners (arts, fysiotherapeut, diëtiste, school, sportclub, Harten voor Sport en opvoedondersteuning). In 2017 is deze samenwerking projectmatig vormgegeven en beschreven. In 2018 wordt deze aanpak voortgezet. Ouders worden hierin nadrukkelijk betrokken.
- In de wijk wordt door verschillende groepen moeders onder begeleiding van een diëtiste, sociaal makelaar en Harten voor Sport gezond gekookt en gegeten met kinderen.
- Waterbeleid op de brede school.

Inzet gemeente: Volksgezondheid, Wijkbureau Zuid

Partners: Uzes, Vooruit, Buurtteam, JoU, Harten voor Sport, Brede School, voorscholen, Indigo en De Wilg

3.4 Vreedzame Wijk en Brede school

Sinds januari 2013 is Hoograven een Vreedzame Wijk. Op vier basisscholen worden leerlingen opgeleid als mediators. Stichting Vooruit begeleidt een vreedzame kinderraad voor alle basisscholen. De 'Vreedzame Ouderraad' ondersteunt actief de vreedzame kinderraad en draagt het gedachtengoed van de Vreedzame Wijk mee uit. Er is een platform Vreedzame Wijk met partijen uit de wijk als scholen, het welzijnswerk, en sportclubs. Daadwerkelijk vorm geven aan de principes van de Vreedzame Wijk vraagt nog de nodige inzet. Een aantal trainers is opgeleid, het is de bedoeling om in 2018 nog enkele trainers op te leiden. Zij moeten ervoor zorgen, dat de betrokken wijkorganisaties hun eigen personeel de beginselen van 'vreedzame wijk' kunnen meegeven. Ook Volksgezondheid zal haar mensen in 2018 'vreedzaam' scholen.

Het blijft van belang, dat de Brede School extra inzet op het betrekken van achterstandsleerlingen bij cultuur- en sportactiviteiten. In 2017 blijkt uit onderzoek, dat kinderen in Hoograven zich relatief vaak onveilig voelen op straat en zich relatief vaak gediscrimineerd voelen. De partners Vreedzame Wijk gaan in 2018 meer gelegenheden creëren waarbij kinderen van verschillende scholen elkaar kunnen leren kennen: hier werkt het principe onbekend maakt onbemind. Daarnaast zullen zij zich extra inzetten om de betrokkenheid van ouders bij activiteiten voor kinderen te vergroten.

Met de inzet van sportactiviteiten tijdens de pauzes (i.s.m. Harten voor Sport) en de beweegactiviteit 'Hopla' voor peuters en ouders draagt ook de Brede School bij aan een gezonde opvoeding.

Jeugdgezondheidszorg gaat zich inzetten om duidelijker dan tot nog toe eraan bij te dragen dat ouders hun kinderen vreedzaam opvoeden.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkbureau Zuid, Volksgezondheid

Inzet partners: Basisscholen, bewoners, stichting Vooruit, Stichting JOU, Harten voor Sport en overige deelnemers Leerteam Hoograven

3.5 Sport in de wijk

In 2018 blijft de financiële inzet op dit terrein gelijk aan 2017. Harten voor Sport is verantwoordelijk voor de sport- en beweegstimulering in de buurt en stimuleert jeugd en volwassenen tot een leefstijl waar sport en bewegen onderdeel van zijn. Zij leggen het contact met jeugd en hun ouders via de scholen, via de pleintjes en de combinatiefunctionarissen in de wijk. Volwassenen bereiken zij via wijkactiviteiten zoals het geven van voorlichtingen en het organiseren van Fit en Gezond activiteiten waarbij mensen getest worden en ze zelf een voor hen passend gezondheidsdoel opstellen. Daarnaast weten partner organisaties Harten voor Sport te vinden en verwijzen zij mensen met een beweegvraag door. De beweegmakelaars jeugd en volwassenen zijn aanwezig in de wijk en ondersteunen de doelgroep bij het vinden van passend aanbod. Initiatieven worden ondersteund en de beweegmakelaar jeugd coördineert

het wijk sportteam bestaande uit combinatiefunctionarissen die beweegaanbod in de wijk organiseren. De buurtsportcoaches van Harten voor Sport zijn aanwezig en organiseren zelf laagdrempelige activiteiten voor kinderen in de wijk. In 2018 hebben de beweegmakelaars extra aandacht om het beschikbare aanbod passend te krijgen voor de doelgroep die dat het meeste nodig heeft. Het gaat hier om inactieve kinderen, jongeren en volwassenen zonder beweegachtergrond. Zie ook onder 3.3.

Helaas is de voetbalclub VV Hoograven door financiële problemen gestopt. De betrokken partijen zullen zich inzetten om de rol die de club speelde voor de wijk op het gebied van gezondheid, beweging en pedagogie zoveel mogelijk op andere manieren vorm te geven.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkbureau Zuid, Volksgezondheid

Inzet partners: Harten voor Sport, en Stichting Vooruit, sportverenigingen

3.6 Samen Hoograven

De laatste jaren is gebouwd aan een netwerk van ongeveer 30 organisaties die iets doen met ouderen in Hoograven. Dit netwerk helpt ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te blijven wonen. De bekendheid met elkaars activiteiten, de kortere lijntjes en de tips aan elkaar hebben meerwaarde voor de ondersteuning van ouderen in de buurt. In 2017 is extra ingezet op het stimuleren van 'jongere' ouderen om zich ook in te zetten voor de ouderen die daar behoefte aan hebben. Inzet is om dit netwerk in 2018 verder te versterken. De samenwerking tussen medisch en sociaal domein zal verder ontwikkeld worden.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: Stichting Vooruit en een groot aantal deelnemende organisaties waaronder huisartspraktijken, wijkverpleging en een groot aantal vrijwilligers

3.7 Gezondheidscentrum Hoograven

Hoewel iedereen het belang van een wijkgezondheidscentrum voor Hoograven onderschrijft, is de realisatie niet eenvoudig gebleken. In 2017 hebben de initiatiefnemers een haalbaar plan ontwikkeld. Zij verwachten in 2018 een operationeel gezondheidscentrum te realiseren.

Inzet gemeente: Volksgezondheid, Ontwikkelorganisatie Ruimte, Wijkbureau Zuid

Inzet partners: Initiatiefnemers

3.8 Speeltuin de Kameleon

De Kameleon is een natuurlijke speeltuin in het zuidelijke puntje van Hoograven. Deze speeltuin is vijf jaar geleden opnieuw ingericht. Enkele actieve bewoners hebben een stichting gevormd die bijdraagt aan het beheer van deze speeltuin. Het stedelijk beleid is erop gericht dat bewoners de verantwoordelijkheid over de speeltuinen op zich gaan nemen waar dat mogelijk is. Voor de Kameleon geldt de afspraak, dat 2018 een overgangsjaar wordt, waarin de Stichting de verantwoordelijkheid op zich neemt met nog een duidelijke rol van Stichting Vooruit in het sociale beheer.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkbureau Zuid

Inzet partners: Stichting Speeltuin de Kameleon, Stichting Vooruit, Brede school Hoograven, wijkbewoners, Barracuda (waterscouting) en Ludens kinderopvang

3.9 Maatschappelijk Initiatief Onder Dak

Bijzondere aandacht vraagt het beheer van de zalen in de Saffier. Verhuurder Socius stelt de zalen beschikbaar. Deze worden onder anderen gebruikt door groepen uit het voormalige buurthuis 't Bokkie en zijn ook beschikbaar voor andere activiteiten. Een groep vrijwilligers is met ondersteuning vanuit het buurtpastoraat bezig om organisatie en beheer daarvan op zich te nemen. Deze inzet verdient ook in 2018 ondersteuning.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, wijkbureau Zuid

Inzet partners: eigenaren en beheerders van accommodaties, initiatiefnemers, Buurtpastoraat

3.10 Stages, werk en activering

Stedelijk en regionaal wordt er fors ingezet op het terugdringen van jeugdwerkloosheid. In 2017 wordt met financiering uit het krachtwijkenbudget een project Brug naar Werk uitgevoerd, waarin een groep zonder opleiding, werk of uitkering met begeleiding vanuit wijkorganisaties een stap verder geholpen is. In 2018 blijft inzet op dit terrein voor Nieuw Hoograven van belang.

Inzet gemeente: Werk en Inkomen, Wijkbureau Zuid

Inzet partners: Stichtingen Vooruit en JOU

3.11 Veiligheid

In de aanpak van veiligheidsproblemen zal de nadruk liggen op de speerpunten voor de veiligheidsaanpak in Zuid. De speerpunten zijn: de aanpak jeugdgroepen en risicojeugd 8-12 jaar, de aanpak van woonoverlast en pestgedrag (Vreedzaam methode), inzet op veelvoorkomende criminaliteit zoals woninginbraken en autokraken en het ondersteunen van bewonersinitiatieven op het gebied van veiligheid. Extra aandacht zal er zijn voor het bewaren van de maatschappelijke rust en het voorkomen van polarisatie.

Inzet gemeente: Veiligheid en Vergunningen, Toezicht & Handhaving in de Openbare Ruimte

Inzet partners: Politie, bewoners, Jongerenwerk Utrecht, ondernemers

Bouw en herontwikkeling

3.12 Ontwikkelingen en initiatieven in Rotsoord

De economie trekt aan en dat is merkbaar in Rotsoord. Er is weer grote animo bij ontwikkelaars om plannen te maken voor Rotsoord. De horeca in de Watertoren is volop in bedrijf, De Trip (255 starterswoningen en bedrijfsruimte) is bewoond. De procedures voor bestemmingsplanwijzigingen voor Briljantlaan 9 (230 studentenwoningen) en het Vicona terrein (206 starterswoningen) zijn in 2017 doorlopen. Er wordt gewerkt aan nieuw bestemmingsplan voor de voormalige Citroëngarage om een hotelfunctie mogelijk te maken. De Pastoe fabriek biedt nu onderdak aan diverse creatieve bedrijven en de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU). Opgaven voor 2018 zijn vooral: de borging van de kwaliteit van de toekomstige openbare ruimte, inclusief de financiering daarvan, en een realistische inzet op de ambitie dat het een gebied met veel culturele en creatieve activiteit moet worden. Met de Ruimtemakers is een proces van participatie gestart bij de inrichting van de openbare ruimte. In 2018 kan gestart worden met de herinrichting van de openbare ruimte op de plekken waar geen bouwwerkzaamheden meer plaats gaan vinden. Voor de herinrichting rond overige locaties zal de komende jaren nog financiering gevonden moeten worden.

De situatie rond de kinderboerderij Nieuw Rotsoord verandert met al deze ontwikkelingen ingrijpend.

Inzet is om met een meer open vormgeving deze groene ruimte meer zichtbaar te maken en te betrekken bij Rotsoord. Het is voor de Stichting niet gemakkelijk continuïteit te organiseren met de afhankelijkheid van jaarlijkse subsidiëring. De Stichting heeft de ambitie om de huisvesting op het terrein te vernieuwen en met de andere partners het groene gebied meer als eenheid vorm te geven. Een onderzoek naar de haalbaarheid is in 2017 in gang gezet en zal doorlopen in 2018.

Bewonersinitiatief de Rotsoordbrug heeft werk gemaakt van het plan voor een loop-/fietsbrug over de Vaartsche Rijn. De haalbaarheid via crowdfunding moet nog blijken in 2018.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Wijkbureau Zuid, Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: Woonfront Rotsoord BV, GTZ Investment, Hendriks Ontwikkeling en andere initiatiefnemers, Stichting Nieuw Rotsoord, Initiatiefgroep Rotsoordbrug

3.13 Befu-terrein, Pagelaan en Neerlandia

In het zuidelijk deel van Hoograven is het Neerlandia complex in 2017 opgeleverd. Met de ontwikkeling van het braakliggende Befu-terrein en de herontwikkeling van het voormalige ROC gebouw aan de Pagelaan kan het hele gebied een aantrekkelijk woonklimaat krijgen: Hoograven in de lift!

In 2017 is een startnotitie vastgesteld voor beide projecten, en wordt gewerkt aan het opstellen van de stedenbouwkundige randvoorwaarden. De nabijheid van de A12 blijft een complicerende factor voor beide projecten. Lange tijd is het idee geweest dat roeivereniging Viking een deel van het Befu-terrein zou gaan gebruiken. Viking heeft besloten op de huidige plek te willen blijven en onderzoekt samen met de andere roeiverenigingen de mogelijkheden van uitbreiding en renovatie van de Driewerf.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte en Sport
Inzet partners: URV Viking, Lithos, Jansen de Jong Projectontwikkeling

3.14 Ontwikkeling Duurstedelaan en Jan van Arkelstraat

Naast bovengenoemde grootschalige projecten zijn er nog enkele kleinere locaties waar ontwikkelingen plaatsvinden, die met elkaar de uitstraling van Hoograven als een prettige woonwijk verder kunnen verbeteren. Het voormalige buurthuis aan de Jan van Arkelstraat is gesloopt en maakt plaats voor aantrekkelijke eengezinswoningen; het verlaten schoolgebouw aan de Duurstedelaan wacht op herontwikkeling en uitgifte door de gemeente. Ontwikkelaar AM Wonen bouwt in 2018 13 eengezinswoningen naast dit schoolgebouw.

Op Duurstedelaan 1 zijn garageboxen gesloopt om plaats te maken voor 9 eengezinswoningen.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Utrechtse Vastgoedorganisatie
Inzet partners: diverse ontwikkelaars

Wijkambitie 2: Lunetten op de kaart

Lunetten zet zichzelf op de kaart met actieve initiatiefrijke bewoners. De wijk scoort het hoogste tevredenheidscijfer voor groen in de buurt. Een relatief groot aandeel (boven het stedelijk gemiddelde) verwacht wel dat de buurt de komende jaren achteruit gaat. Reden om de focus te leggen op het goed in beeld houden van Lunetten en bewaken van het huidige voorzieningenniveau.

4.1 Optimaliseren gebruik de Musketon

De Musketon, een multifunctionele accommodatie in de wijk Lunetten, dateert uit 1984 en is toe aan modernisering. Voor het toekomstbestendig maken van de Musketon is door de Utrechtse Vastgoed Organisatie (UVO) een breed opgezette inventarisatie uitgevoerd, waarbij is gekeken naar de ontwikkelingen en wensen van de huidige en potentiële huurders, naar de mogelijkheden voor andere bestemmingen/functies en naar een goede invulling van de ontmoetingsfunctie van de Musketon in de wijk. Naast deze inventarisatie, stelt de UVO een onderzoek in naar de haalbaarheid van een drietal scenario's. Deze drie scenario's zijn:

- Referentiescenario: likje verf/opfrissen.
- Renoveren: voor een eigentijdse en open uitstraling. Hierin zijn de wensen van de huurders meegenomen.
- Sloop-/nieuwbouw van de Musketon (nieuwbouw van het huidige metrage, dan wel nieuwbouw met een kleiner metrage).

De scenario's worden middels een quick scan op bouwkundige, beheersmatige en financiële haalbaarheid doorgerekend. De uitkomst van de quick scan zal bepalen welk scenario verder uitgewerkt wordt en in de tweede helft van 2017 bestuurlijk ter besluitvorming wordt voorgelegd. Afhankelijk van de uitkomst van besluitvorming zullen in 2018 de daaruit vloeiende acties worden ingezet.

Daarnaast is er in 2017 een initiatief gestart vanuit de bewoners en vrijwilligers in de Musketon om te zorgen voor meer en gevarieerdere activiteiten, onder de noemer Musketon Bruist. Het uiteindelijke doel is een organisatie te vormen die medebeheer van de Musketon gaat uitvoeren. In 2017 starten de activiteiten en deze zullen in 2018 verder worden uitgebreid.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Utrechtse Vastgoed Organisatie, Stadsbedrijven en Wijkbureau Zuid

Inzet partners: Stichting Vooruit en gebruikersgroep Musketon

4.2 Beheer Speeltuin Fort Luna

In 2018 wordt toegewerkt naar een integraal beheermodel van de speeltuin passend bij het karakter van de speeltuin en de buurt. Doel is om begin 2019 te starten met een door bewoners beheerde speeltuin. Fort Luna wil met haar partners werken aan een natuurlijke, gezonde en inspirerende (leer)omgeving en plek in de wijk Lunetten.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Utrechtse Vastgoed Organisatie en Wijkbureau Zuid
Inzet partners: Stichting Vooruit, Ludens en bewoners

4.3 Pilot Buurtbudgetten

Om de lokale democratie verder te bevorderen zijn in 2015 actieve bewoners en de gemeente samen de pilot 'buurtbudgetten' gestart in Lunetten. De pilot heeft een poging gedaan om de gemeentelijke uitgaven voor Lunetten transparant te maken en te experimenteren met bewonersinvloed op de buurtbudgetten.

Zowel bewoners als ambtenaren leren hoe invulling te geven aan burgerparticipatie bij begrotingsprocessen en de besteding van middelen. De pilot is in 2016 geëvalueerd. Het college heeft in 2016, op verzoek van de betrokken bewoners, besloten om de pilot voort te zetten. Het vervolg wordt anders ingezet waarbij de bewoners op bepaalde onderwerpen aan gaan geven wat Lunetten wil. Een van de werkgroepen houdt zich bezig met inclusie om ervoor te zorgen dat het niet alleen de wil is van deze actieve bewoners maar breed wordt gedragen onder alle inwoners van Lunetten. De onderwerpen zijn: Musketon en winkelcentrum, wonen en sociaal, Beatrixpark en de visie op Lunetten. Als de ambities helder zijn, wordt vervolgens in beeld gebracht welke budgetten daar bij horen vanuit de gemeente en welke keuze daarin gemaakt kan worden. In 2017 zullen de gewenste ontwikkelingen in beeld gebracht worden en op basis daarvan zullen eind 2017 en in 2018 de bijbehorende budgetten worden gezocht met de daarbij horende voorstellen voor prioritering.

Inzet gemeente: Financiën en Wijkbureau Zuid en veel betrokken gemeentelijke afdelingen

Inzet partners: bewoners

4.4 Ontwikkelingen A27/A12

Een groot aantal bewoners uit Lunetten volgt de ontwikkelingen rond de A27/A12 op de voet. Zij hebben zich georganiseerd in 'Laat Lunetten niet Stikken'. Het tracébesluit is naar verwachting eind 2017 onherroepelijk.

Geluidsmaatregelen voor de A12 zijn voor het hele zuidelijke deel van Hoograven en Lunetten noodzakelijk om de woonkwaliteit in dit gebied te verbeteren. Realisatie op zo kort mogelijke termijn is van belang. De gemeente dringt er bij Rijkswaterstaat op aan om de geluidsmaatregelen zo snel mogelijk uit te voeren.

Gezien de noodzakelijke hoogte zal dit geluidscherm een niet te onderschatten impact hebben op de beeldkwaliteit van de openbare ruimte in het gebied. Het is van belang om bewoners van geheel zuid te betrekken in de ontwerpfase en te komen tot een zo groen mogelijke vormgeving.

Inzet gemeente: Ontwikkelorganisatie Ruimte, Milieu en Mobiliteit en Wijkbureau Zuid

Inzet partners: Rijkswaterstaat

4.5 Zorg voor aandachtsgroepen

Uit de volksgezondheidsmonitor blijkt dat Lunetten een relatief groot aandeel beschermde woonvormen en begeleid wonen heeft. Ook het percentage van de bevolking dat gebruik maakt van de tweede en derdelijns psychiatrische- en verslavingszorg is vrij hoog. Dit betekent dat er in Lunetten relatief veel aandachtsgroepen van kwetsbare en sociaal geïsoleerde bewoners zijn. Trend is dat deze kwetsbare groepen steeds minder in een instelling zorg ontvangen en wonen. Veel woningen in Lunetten zijn geschikt voor deze groep. Er is overigens niet direct sprake van veel overlast maar het baart inwoners van Lunetten wel zorgen. De buurtteams zullen de samenwerking met de andere partijen in het Utrechts zorglandschap in 2018 verder vormgeven. Consultatie van specialisten uit de aanvullende zorg, of samenwerking met deze specialisten moet de buurtteams in toenemende mate in staat stellen om cliënten dichtbij huis en vooral vanuit de buurtteams te ondersteunen.

In 2018 wordt verder gebouwd aan de samenwerking met de basisvoorzieningen: de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs, het jongerenwerk, de sociaal makel organisaties, de wijkverpleging en huisartsen.

In Lunetten is in 2016/2017 gestart met een proeftuin GGZ. In de pilot wordt geëxperimenteerd met het flexibel organiseren van zorg en ondersteuning in de wijk die aansluit bij de behoeften van mensen met een ernstige psychiatrische aandoening en hun omgeving. Het gaat om specialistische ggz-zorg in de wijk, bij cliënten thuis, geleverd door zowel behandelaars als begeleiders. Er is een proeftuinleider aangesteld. Het lokaal GGZ-team biedt integraal behandeling en begeleiding aan cliënten met een psychische kwetsbaarheid en werkt nauw samen met huisartsenpraktijken, het buurtteam en andere partijen in de wijk, die te maken hebben met deze cliënten (Altrecht, Victas, Lister). Er is optimale afstemming in de wijk die nauw aansluit op de georganiseerde basiszorg en het aanbod is verbreed.

In 2018 vindt er een doorontwikkeling plaats van het ggzindewijk-team Lunetten en de verwachting is dat er medio 2018 gekozen wordt om de pilot over te laten gaan in een structurele vorm van GGZ in de wijk dat ook verder in de stad uitgerold zal worden.

Inzet gemeente: Wijkbureau Zuid

Inzet Partners: Buurtteam, Lister, Altrecht, VICTAS en Kwintes

4.6 Initiatief Lunetten Wil Wel

Een groep betrokken bewoners heeft in 2014 het wijkinitiatief Lunetten Wil Wel (LWW) gelanceerd. Lunetten Wil Wel is een bewoners-initiatief dat zich ten doel stelt om, samen met anderen en met andere organisaties, er voor te zorgen dat zo veel mogelijk buurtbewoners zo lang mogelijk, zo plezierig mogelijk en zo zelfstandig mogelijk in de buurt kunnen blijven wonen. Welzijn, zorg en wonen zijn de belangrijkste aandachtsgebieden.

LWW heeft contacten met organisaties die actief zijn in de wijk op deze gebieden zoals Stichting Vooruit, Buurtteam Lunetten, Wijkgezondheidscentrum Lunetten, de vrijgevestigde zorgverleners in de wijk, thuiszorgorganisaties, Stichting Lister, Knooppunt Lunetten en de woningcorporaties en werkt nauw samen met de Stichting Omzien.

In 2016 heeft LWW het initiatief genomen om, samen met bovengenoemde partijen, gemeentelijke subsidies te verwerven en daar ook gezamenlijk uitvoering aan te geven op het gebied van mantelzorg en sociale prestatie & dagbesteding. De resultaten hiervan krijgen ook nog verdere uitwerking in de komende jaren. Daarnaast organiseerde LWW o.a. maandelijkse (zondagmiddag)activiteiten en huisbezoeken voor bewoners.

De doelstelling is het aantal activiteiten verder uit te breiden en nieuwe thema's op te pakken, om daarmee de sociale cohesie in de wijk verder te bevorderen. In 2018 wordt hieraan invulling gegeven door de samenwerking met Samen Lunetten, het Zorg café in het kader van mantelzorg en het uitbouwen van de Klussendienst.

Gerichte PR wordt ingezet om meer bekendheid en actieve betrokkenheid bij LWW te realiseren en aandacht te schenken aan informatie en communicatie met niet digitaal vaardige medebewoners. Plus: specifieke aandacht voor medezeggenschap van LWW en wijkbewoners op het terrein van welzijn, zorg en wonen in Lunetten.

Het wijkbureau ondersteunt dit initiatief o.a. via het initiatievenfonds en het leggen van verbindingen met de rest van de gemeentelijke organisatie, daar waar nodig.

Inzet gemeente: Wijkbureau Zuid

Inzet partners: Stichting Vooruit en bewoners

Wijkambitie 3: een schone en groene wijk

5.1 Verbeteren groenstructuur

Op deze ambitie heeft de gemeente de laatste vier jaar stevig ingezet in Zuid. In Oud Hoograven is na de bodemsanering het Liesbosspark opnieuw ingeplant; samen met de groene inrichting van de natuurspeeltuin de Kameleon draagt dit bij aan het groene karakter van dit gebied. Het groen langs de singels in Nieuw Hoograven is grotendeels vernieuwd en de groene structuur van het Ridderplantsoen is verbeterd. Op de Briljantlaan is een groene middenberm gecreëerd. Ook de 't Goylaan is inmiddels ingericht als stadsboulevard met een negen meter brede groene middenberm met honderden bomen. Ook is een brede groene strook langs het spoor gecreëerd met een opnieuw ingerichte uitloper langs de Opaalweg. Het plan voor het laatste stukje tussen de Gazellestraat en de Opaalweg is uitgevoerd. De forten Lunet 3 en 4 zijn opgeknapt en hebben een publieksfunctie gekregen. In Lunetten is de laatste jaren een groot aantal niet levensvatbare bomen vervangen en een aantal bruggen is vernieuwd. Ook in 2018 gaat Stadswerken daar waar nodig populieren vervangen. In heel Zuid worden versleten beplantingsvakken omgevormd met meer eigentijdse beplanting zoals aan de Briljantlaan. De laatste fase van het wijkgroenplan in Lunetten (vergroening van het hart van Lunetten tussen winkelcentrum en Musketon) is uitgevoerd. Met al deze ingrepen is de groene hoofdstructuur van Zuid vrijwel helemaal op orde. In 2018 zal de gemeente zich dan ook vooral richten op goed beheer. Een aantal bermen en velden zal door het zaaien van bloemrijkere mengsels verrijkt worden.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, Ontwikkelorganisatie Ruimte, Wijkbureau Zuid
Inzet partners: Bewoners, woningcorporaties en ProRail

5.2 Schoon

De gemeente zal ook in 2018 'weesfietsen' weghalen. Zij zal graffiti verwijderen op gemeentelijke objecten als bruggen, tunnels en geluidsschermen. De hoofdfietsroutes worden extra gecontroleerd en graffiti op lichtmasten en afvalbakken worden verwijderd. Dit levert een schonere en opgeruimde openbare ruimte op. Na de invoering van het nieuwe inzamelen in Lunetten, is deze werkwijze in 2017 ook in Hoograven ingevoerd. Bij de inzamelpunten wordt sneller dan tot nog toe bijgeplaatst afval verwijderd om zwerfvuil te voorkomen. Stadsbedrijven gaat ervoor zorgen dat afvalbakken op de meest geschikte plekken terecht komen.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven (Wijkonderhoud en Service) Wijkbureau Zuid

Overzicht Wijk Actie Programma

Wijkambitie 1:

Hoograven (verder) in de lift

Buurtaanpak

3.1 Buurtaanpak Rietveldbuurt

3.2 Buurtaanpak Oudegeinlaan

Gezondheid, sport en spel, pedagogisch klimaat

3.3 Gezonde wijkaanpak

3.4 Vreedzame wijk

3.5 Sport in de wijk

3.6 Samen Hoograven

3.7 Gezondheidscentrum Hoograven

3.8 Speeltuin Kameleon

3.9 Maatschappelijk initiatief onderdak

3.10 Stages en werk

3.11 Veiligheid

Bouw- en herontwikkelingen

3.12 Ontwikkelingen en initiatieven in Rotsoord

3.13 Befu-terrein, Pagelaan en Neerlandia

3.14 Ontwikkeling Duurstedelaan en Jan van Arkelstraat

Wijkambitie 2:

Lunetten op de kaart

4.1 Optimaliseren gebruik Musketon

4.2 Beheer Speeltuin Fort Luna

4.3 Pilot Budgetmonitoring

4.4 Ontwikkeling A27/A12

4.5 Zorg voor aandachtsgroepen

4.6 Initiatief Lunetten Wil Wel

wijkambitie 3:

Schone en groene wijk

5.1 Verbeteren groenstructuur

5.2 Schoon

Zuidwest

Dichterswijk – Rivierenwijk – Merwedekanaalzone – Transwijk – Kanaleneiland - Woonboulevard.

Inleiding

Dit is het wijkactieprogramma 2018 voor Zuidwest. In het wijkactieprogramma staat wat we samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partijen gaan doen aan de belangrijkste vraagstukken in de wijk in 2018. Het wijkactieprogramma is de uitwerking voor 2018 van de [wijkambities 2014-2018](#). Veel activiteiten in de wijk dragen ook bij aan gezonder stedelijk leven. Wij vinden het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad.

Het wijkactieprogramma is opgezet volgens het stramien waarmee we in de afgelopen jaren hebben gewerkt. Parallel werken we in alle Utrechtse wijken aan 'vernieuwing van de wijkparticipatie', zoals vastgesteld in de notitie 'Al Doende Vernieuwen'. Daarmee is dit het laatste jaar dat we de wijkactieprogramma's op deze manier maken. Hoe we de wijkopgaven 2019 gaan maken, in welke vorm en voor welke periode is afhankelijk van de opbrengst van de 'vernieuwing van de wijkparticipatie'.

We hebben het afgelopen jaar samen met veel partijen verkend hoe we de wijkparticipatie kunnen vernieuwen. Daarbij richten we ons op:

- Meer flexibele vormen van participatie in de wijk.
- Meer aandacht voor betrokkenheid tijdens de planvorming in plaats van aan het eind.
- Betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners.
- Heldere afspraken over invloed en besluitvorming.

In de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest zijn we als onderdeel van 'Al doende vernieuwen' gestart met vernieuwende participatie trajecten om te komen tot nieuwe wijkopgaven. Samen met bewoners, organisaties en ondernemers halen we op wat belangrijk is voor de wijk en haar buurten en waar we samen aan kunnen werken.

Dat betekent dat Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest wijkactieprogramma's hebben voor 2018 en tegelijkertijd werken we in die wijken ook aan de nieuwe wijkopgaven. Met de uitkomsten daarvan komen we in het eerste half jaar van 2018 bij de raad terug.

In Overvecht zijn we in 2016 gestart met de Versnelling, een plan van wijkbewoners, professionals en gemeente voor een sterker Overvecht. In een gezamenlijk proces is de problematiek verkend en met verschillende laagdrempelige bijeenkomsten hebben we zoveel mogelijk verschillende (groepen) bewoners bereikt.

Voor 2019 willen we voor alle wijken nieuwe wijkopgaven hebben en daar gaan we in 2018 mee aan de slag. We benutten daarbij de ervaringen die we hebben opgedaan in Overvecht rond de Versnelling, de ervaringen die we nu opdoen in Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest met het opstellen van nieuwe wijkopgaven en de lessen uit de tien projecten in de tien wijken waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie. Daarnaast is voor Vleuten de Meern de vastgestelde omgevingsvisie een belangrijke bron en voor Zuid de visie op Lunetten die wordt gemaakt als onderdeel van project buurtbudgetten, één van de tien projecten waarin we experimenteren met nieuwe vormen van participatie.

Proces

Het wijkactieprogramma is opgesteld door het Wijkoverleg Zuidwest (gemeentelijke afdelingen) en ter informatie en reactie toegezonden aan de Wijkraad Zuidwest. Het Wijkbureau zal regelmatig overleg hebben met de Wijkraad Zuidwest over dit Wijkactieprogramma.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Meer informatie over de Wijkambities 2014-2018 van Zuidwest en de wijkambities en wijkactieprogramma's van andere wijken vindt u op [wijkambities en wijkactieprogramma's](#).

De wijk Zuidwest

Zuidwest typeert zich door de grote diversiteit van de afzonderlijke wijken. Naast Rivierenwijk, Dichterswijk, Kanaleneiland en Transwijk zijn er ook twee belangrijke 'werklocaties': het bedrijventgebied Kanaleneiland (inclusief Woonboulevard) en de Merwedekanaalzone.

Zuidwest typeert zich ook in de combinatie van haar kracht en kwetsbaarheid. Enerzijds de enorme maatschappelijke en economische kracht (dicht bij het centrum / naast station & spoor / naast A12 / veel en diverse werkgelegenheid / veel aanbod van middelbaar beroepsonderwijs / veel voorzieningen / stadspark Transwijk / Amsterdam Rijnkanaal), maar anderzijds maatschappelijke opgaven die structureel extra aandacht noodzakelijk maakt. Kanaleneiland is ondanks positieve ontwikkelingen nog steeds een sociaaleconomisch zeer kwetsbare wijk, maar er zijn ook buurten in Rivierenwijk die extra aandacht vragen. Transwijk en Dichterswijk kennen relatief weinig sociaaleconomische problemen. De Wijk Zuidwest kent zodoende een grote verscheidenheid in de subwijken.

De ruim 37.000 inwoners in de wijk Zuidwest, de locatie in de stad, de economische kracht met daardoor het aanbod van veel werkgelegenheid en gecombineerd met veel onderwijs- en andere voorzieningen en evenementen, maken Zuidwest tot een dynamische wijk die volop in ontwikkeling is en waar veel mensen dagelijks naar toe komen. Zuidwest is voor steeds meer mensen een wijk waar het aantrekkelijk wonen, spelen, leren en werken is!

Zuidwest in de Wijkwijzer 2017 geeft het volgende beeld:

- Op 1 januari 2017 telt Zuidwest 37.735 inwoners. De wijk is qua bevolkingsomvang de vierde wijk van Utrecht. In de nabije toekomst zal Zuidwest zich door de nieuwbouwlocatie Merwedekanaalzone, ontwikkelen tot de grootste wijk van Utrecht.
- In Zuidwest wonen overigens relatief veel jongeren (tot 27 jaar) en inwoners met een migratieachtergrond (bijna 50% van het totaal aantal inwoners).
- In Zuidwest bestaat de woningvoorraad voor het grootste deel uit sociale huurwoningen (48%). Er zijn (vooral in Kanaleneiland) relatief veel lage flats.
- De werkloosheid onder inwoners is relatief hoog in Zuidwest. Meer dan één op de tien huishoudens ontvangt bijstand (2 keer het stedelijk gemiddelde). Relatief veel bewoners geven aan niet goed rond te kunnen komen van hun inkomen. De werkgelegenheid in Zuidwest is met 69 banen per 100 inwoners vergelijkbaar met het stedelijke gemiddelde.
- In Zuidwest zijn 3218 misdrijven geregistreerd in 2016. Er wordt in Zuidwest meer jongerenoverlast ervaren dan gemiddeld in de stad (34% ten opzichte van 23,5%). Ook worden er in Zuidwest meer onveiligheidsgevoelens ervaren (43%)dan gemiddeld in de stad (33%).
- De wijk Zuidwest krijgt van bewoners een 6,2 als rapportcijfer algemeen buurtoordeel. Opvallend zijn de verschillen tussen enerzijds Kanaleneiland en Transwijk (5,7) en anderzijds Rivieren- en Dichterswijk (7,3). Ook de rapportcijfers over sociale cohesie laten verschillen zien: Kanaleneiland (5,3), Transwijk (4,7) en Rivieren- en Dichterswijk (6,0). Het stedelijk rapportcijfer is overigens 5,8.
- Relatief veel bewoners van Zuidwest voelen zich sociaal geïsoleerd (13% tegenover 9% stedelijk). Ook op de indicatoren sociale cohesie, zelfredzaamheid en maatschappelijk welbevinden scoort Zuidwest lager dan stedelijk. Een goede ontwikkeling is wel dat de toekomstverwachtingen langzaamaan een positieve trend laten zien. Ook zijn er relatief veel bewoners actief in de wijk.
- De staat van de openbare ruimte in Zuidwest krijgt een 5,9. In heel Utrecht wordt er gemiddeld een 6,6 gegeven. Opvallend is dat in Rivieren- en Dichterswijk (6,7) en Transwijk (6,4) de cijfers beduidend hoger liggen dan in Kanaleneiland (5,9). Bewoners hebben in Zuidwest (vooral in Kanaleneiland) last van rommel en afval op straat.
- De (on)tevredenheid over de verkeersveiligheid en de parkeergelegenheid voor auto's en fietsen in de buurt is vergelijkbaar met het stedelijke beeld. Verkeersproblematiek (te hard rijden, te hoge parkeerdruk) is volgens bewoners het grootste probleem in de wijk.

Kaart van de wijk

Wijkambities Zuidwest 2014 - 2018

De Wijkambities 2014 – 2018 zijn met de actuele ontwikkelingen in 2017 in een perspectief gezet – op weg naar de nieuwe Wijkopgaven!

'Samen bouwen aan een leefbare en veilige wijk waar iedereen met plezier kan wonen, leren, spelen en werken' is de ondertitel die we hebben meegegeven aan de Wijkambitie Zuidwest 2014 – 2018. Vanuit alle wijken wordt (vanuit de voortdurende Wijkdialoog en - signalen uit het netwerk) gevraagd om 'schoon, heel en veilig' en 'prettig samenleven'. Kortom aandacht voor de gezonde wijk.

De gezonde wijk

Duurzame gezonde verstedelijking betekent gezond, vitaal, sociaal en zelfstandig samenleven in een schone, prettige, duurzame en economische welvarende stad. Een belangrijk aspect daarbij is de inrichting van de leefomgeving voor het welbevinden van de bewoners en gebruikers. Belangrijk is dat de omgeving levendig, afwisselend en (sociaal) veilig is ingericht, waarbij aandacht is voor de gezondheidsbescherming van bewoners. Daarnaast dient de leefomgeving de bewoners en gebruikers uit te nodigen tot gezond gedrag. Het is belangrijk dat mensen elkaar kunnen ontmoeten en voldoende kunnen bewegen.

Schoon, heel, veilig en prettig samenleven is de 'basiskwaliteit' die inwoners verwachten van hun directe leefomgeving. Bij schoon speelt nu heel sterk de problematiek van de vervuiling rondom de ondergrondse containers. Bij heel speelt de gewenste extra aandacht voor de kwaliteit van de woonomgeving – juist ook na renovatie of nabijgelegen nieuwbouw. Bij veilig gaat het – naast de specifieke veiligheidsaanpak – ook steeds meer om verkeersveiligheid en de gewenste extra aandacht voor verkeer & parkeren in de gehele wijk. Wat blijft is de specifieke aandacht voor sociaaleconomische kwetsbare situaties van gezinnen in bepaalde straten en buurten. Deze vorm van 'basiskwaliteit' die iedereen verwacht in zijn directe leefomgeving komt niet vanzelf. Het vereist een voortdurende professionele inzet van gemeente, politie, corporaties en instellingen. Het vereist ook voor sommige bewoners een vorm van gedragsverandering. Daarbij is het voortdurend 'schakelen' tussen dat wat we als professionele organisaties daarin (kunnen) doen en wat mensen doen, vragen en willen.

Schoon en heel is voor mensen een wezenlijke kwaliteit van hun woon- en werkomgeving; er wordt soms specifieke aandacht gevraagd voor locaties in de wijk of meer thematisch (vervuiling - verkeer & parkeren); specifieke aandacht wordt gevraagd om toenemende druk op de leefomgeving door gebieds- en infrastructurele ontwikkeling (Dichterswijk / Transwijk / HOV-as door de wijk) en het tijdelijk effect van de uitvoering hiervan (in de hele wijk Zuidwest). In 2017 en 2018 is veel zichtbaar in uitvoering.

Veilig leven en wonen in de wijk is daarom ook een belangrijk speerpunt. Een 100% veilige samenleving bestaat niet, maar we streven naar een basisniveau van Veiligheid in de wijk. Het veiligheidsgevoel in de wijk is afgelopen jaar weer wat afgenomen, waarschijnlijk mede onder invloed van mondiale factoren (terroristische aanslagen, oorlogen met vluchtelingenproblematiek en snelle wereldwijde verspreiding van informatie). We monitoren op basis van de meldingen die binnenkomen bij de Gemeente en de Politie, signalen van bewoners en werkers in de wijk wat er gebeurt. We ondernemen waar mogelijk actie. Bijvoorbeeld door extra inzet van Jongerenwerk of Doenja, Toezicht en Handhaving, het ondersteunen van bewonersinitiatieven, fysieke maatregelen (bijvoorbeeld extra snoeien of verlichting) of een delict gerichte of persoonsgerichte aanpak. We werken intensief samen met Politie, instellingen, organisaties en bewoners om goed waar mogelijk preventief zaken op te pakken en goed te acteren op signalen die er zijn. Door samen op te trekken staan we sterker in de aanpak van problemen. Prioriteit ligt bij de High Impact Crimes (woninginbraken, geweldsdelicten, overvallen) en jeugdoverlast en criminaliteit. Naast het handhaven van deze prioriteiten is het van belang om waar nodig flexibel in te steken op actuele thema's of situaties die onze aandacht vragen zoals polarisering en radicalisering, ondermijnende criminaliteit, een hoog aantal autokraken in de wijk, Oud en Nieuw of problemen in een bepaald deel van de wijk waarvoor een specifieke aanpak wordt gevraagd.

Jeugd

Extra aandacht rondom jeugd zal uitgaan naar thema's als Ouderbetrokkenheid & opvoeding, Geestelijke Gezondheidszorg, Schuldenproblematiek jongeren (en effect op gezin), de 12-min problematiek (doorgaande lijn 10 – 14 jaar), meiden en schoolverzuim. Voor dit laatste is er vanuit Leerlingzaken gestart met een gerichte interventie ('Focus') door het benaderen van (vroegtijdig-) schoolverlaters via onder andere huisbezoeken.

Prettig samenleven (in een schone, hele en veilige leefomgeving) is voor mensen net zo wezenlijk; nog steeds wordt aandacht gevraagd voor jeugd (-overlast – maar ook leren & werken) en opvallend in Kanaleneiland, Transwijk en Rivierenwijk meer aandacht gevraagd voor ouderen. De specifieke aandacht voor kwetsbare groepen blijft. Steeds scherper zien we dit terug in vraagstukken rondom armoede en mede daardoor ontwikkelingen in termen van polarisatie, potentiële radicalisering en criminalisering. Extra aandacht is daarom nodig in de ontwikkeling van de zgn. Sociale Basis op het terrein van Onderwijs, cultuur, sport en zorg en welzijn. Tegelijkertijd ligt hier juist ook de kracht van het initiatief en daar waar bewoners elkaar ook kunnen helpen in het samenleven.

Wijkraadsadvies 'Langer Zelfstandig wonen en zorg in Zuidwest'

De Wijkraad Zuidwest heeft de jaarlijkse wijkraadpleging in 2015/2016 gehouden over de 'Transitie van de zorg in Zuidwest'. In Utrecht en in de wijk zuidwest zijn tal van organisaties actief op het terrein van de zorg. Buurtteams, mantel- en vrijwilligerszorgorganisaties, die samen actief op zoek zijn naar doelmatige en doeltreffende samenwerking, waarbij de oudere centraal staat. Voor een doeltreffende en doelmatige zorg is het woud van initiatieven wellicht verwarrend voor alle partijen. Daarom was de vraag bij de wijkraadpleging om op systematische wijze de bestaande zoektochten van netwerken van organisaties in beeld te brengen, vanuit het perspectief van de oudere. Verbeterpunten voor 2017 en verder zijn aangegeven in een wijkraadadvies. Hiervoor zal in 2017 en 2018 nader aandacht zijn.

Sociale opgaven

Eind 2016 hebben we de eerste 'Sociale Wijktafel' georganiseerd met professionele organisaties uit de wijk en mensen van de gemeente. Met deze bijeenkomst hebben we meer focus gekregen op de belangrijkste Sociale Opgaven in de wijk. Deze opgaven richten zich op de volgende thema's:

- Armoede geduid in begrippen als achterstand en rondkomen, maar ook verbonden aan risico's van toenemende polarisatie, radicalisering en criminalisering. Deze vraagstukken zijn meer gefocussed in Kanaleneiland – Transwijk, maar spelen natuurlijk ook andere delen van de wijk. Bij armoede gaat het vooral ook om begrippen als Taal, Activering en Persoonlijk netwerk van mensen.
- Jeugd in Zuidwest, waarbij het gaat om thema's als ouderbetrokkenheid – opvoeding (de wijkacademie die in Kanaleneiland is gestart), de Geestelijke Gezondheidszorg/ Licht Verstandelijke Beperkten, schuldenproblematiek jeugd (met effect op gezin), de 12-min problematiek ('aanstormend talent'), de meidenproblematiek en Schoolverzuim
- Ouderen en hun specifieke vragen (zie ook wijkraadpleging Wijkraad), gefocussed in Rivieren- en Dichterswijk, maar natuurlijk ook in andere delen van de wijk. Het gaat daarbij om thema's als langdurige zorg, de Geestelijke Gezondheidszorg, maar juist ook de Kracht van het organiserend vermogen van de wijk rondom ouderen.

Deze opgaven worden uitgewerkt in een thematische netwerkanalyse. Hiermee geven we meer focus op de thema's, de vraagstukken die hierin spelen, de betrokkenheid van bewoners die hierin versterkt kan worden, de mogelijk extra inzet die gewenst is en vooral de samenwerking die hierdoor versterkt kan worden. De Sociale Wijktafel was georganiseerd rondom het netwerk van Jeugd & Veiligheid (in de leeftijd 12+). De extra aandacht die juist ook de jonge kinderen en hun ouders vragen zetten we ook in 2018 door.

Vreedzame Wijk en Gewoon Opgroeien

Mogelijkheden bieden aan kinderen van 0 jaar tot zelfstandigheid om zichzelf –met behulp van ouders en professionals- zo goed mogelijk te kunnen ontwikkelen. De Vreedzame school is ook in Rivieren- en Dichterswijk in uitvoering. In Kanaleneiland – Transwijk geven we vorm aan de 'Vreedzame wijk 2.0' ook wel genoemd de VW-Golf. Dit betekent het verder stimuleren van het 'eenduidig pedagogisch klimaat' vanuit de basisscholen, ook naar ouders en professionals die rondom kinderen een actieve rol spelen.

Beleidsinterventies en netwerken die zich richten op ouderbetrokkenheid worden meer met elkaar verbonden (Vreedzame Gewoon opvoeden/opgroeien – gezonde wijkaanpak).

Leren, werken en wijkeconomie

Het versterken van de sociale weerbaarheid van wijkbewoners in een sociaal economisch kwetsbare situatie en het verbinden van hun eigen kracht met de economische vitaliteit van de wijk. Het door initiatiefnemers/ sociaal ondernemers ontwikkelde Leerwerkbedrijf (Terecht!) is verder doorontwikkeld. Intensieve samenwerking met diverse professionele partners rondom jeugd (ROC's, JoU, Doenja, Gemeente) moet leiden tot meer gerichte mogelijkheden. Vooral stage- en leerwerk-plekken. Diverse andere initiatieven die zich ook richten op werkgelegenheid worden ondersteund en met elkaar verbonden. In 2018 blijven we dit ook extra aandacht geven.

De sociale basis versterken

Ook in 2017 werken gemeente, organisaties en instellingen verder met een andere aanpak in de zorg en ondersteuning voor mensen die het (tijdelijk) niet zelf redden. Het gaat hierbij om drie grote velden:

- *Meedoen naar vermogen* - Integrale aanpak voor Utrechters die het (tijdelijk) niet zelf redden.
- *Zorg voor jeugd* - Nieuwe aanpak van de zorg voor gezinnen, kinderen en jongeren in de stad.
- *Participatiewet* - De kortste weg naar werk, eigen verantwoordelijkheid centraal en ondersteuning bieden waar nodig.

De uitvoering van de buurtteams werd in 2017 verder geconsolideerd, alle teams kwamen verder op sterkte. Ook wordt verder gebouwd aan de samenwerking van de buurtteams met de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs, het jongerenwerk, de sociaal makel organisaties, de wijkverpleging en huisartsen. We zoeken naar 'nieuwe wegen in de sociale basis'. In 2018 zal veel aandacht zijn voor de verdere versterking van die sociale basis. Het gaat daarbij om de inhoudelijke opgaven, maar juist ook om organisatorische opgaven. Wat zien uitvoerende partners zoals Doenja, JoU, het Buurtteam, Spelenderwijs, U-Centraal tot hun (gezamenlijke-) opdracht? Hoe kunnen zij dit naar elkaar en in samenwerking met (actieve-) bewoners zichtbaar maken? Hierin ligt ook voor de gemeente (MO-VG-Wijkbureau) een actieve rol. Welke rol kunnen bewoners hierin nog beter krijgen? Het Wijkplan Sociale Prestatie / Dagondersteuning (SP/DO) 2018 is hierin een prachtig voorbeeld hoe rondom het thema van sociaal kwetsbaren inhoudelijke en organisatorische samenhang ontstaat, door het aanbieden van laagdrempelige groepsondersteuning.

Zelforganiserend vermogen – ruim baan voor initiatief

Ook in 2017 hebben we een aantal prachtige initiatieven gezien van bewoners en ondernemers die zich willen inzetten voor hun directe werk- en woonomgeving. Initiatieven die ook in 2018 doorgang zullen vinden. Het is een enorme uitdaging dit organiserend vermogen de komende jaren zo veel mogelijk aan te spreken en zo goed mogelijk tot uiting te laten komen. Dit vereist een andere rol van gemeente en professionals in de wijk. Minder bepalend, sturend, meer richting gevend en verbindend. Hierover zijn we op vele verschillende manieren met initiatiefnemers, stedelijke netwerken, politiek en ambtenaren in gesprek ('Samen leren en werken aan de stad') en in de wijk in gesprek. We starten in 2017 een leerexperiment dat doorloopt in 2018, waarbij we onderzoeken hoe initiatieven verduurzaamd kunnen worden. Het gaat daarbij om de (publieke-) waarde die door een initiatief wordt gerealiseerd, de kracht van de eigen organisatie en de middelen die hiervoor beschikbaar zijn. Voor Zuidwest is per jaar 0,367miljoen euro aan initiatievenfonds beschikbaar.

Buurtaanpakken in Zuidwest

Een op de buurt afgestemde aanpak voor Rivierenwijk, Dichterswijk en Kanaleneiland Noord, waarbij direct concrete ideeën en opgaven worden uitgevoerd. Deze verbindende buurtaanpakken worden door actieve bewoners en professionals in het wijknetwerk als zeer waardevol ervaren. Zij stimuleren een actieve rol van bewoners en een meer gerichte inzet van het initiatievenfonds. Hieronder de belangrijkste update.

Rivierenwijk Centraal

Een gezamenlijke inzet van bewoners, ondernemers, partners in de wijk en gemeente is gericht op verbinding tussen de mensen onderling in Rivierenwijk. Dit betekent extra aandacht voor specifieke plekken in de wijk. Dit heeft zijn vruchten afgeworpen. Op de benoemde hotspots Amerhof, Maasplein en het gebied

rondom het Strandpaviljoen is de situatie sterk verbeterd. Zo is er verbinding gemaakt tussen overlastgevendende groepen en bewoners. Daardoor zijn de spanningen op deze locaties afgenomen. Dit betekent overigens niet dat de aandacht voor deze locaties mag verslappen. In het Strandpaviljoen is ruimte vrijgemaakt op de begane grond voor een buurthuiskamer en activiteiten voor jongeren.

Daarnaast is er extra aandacht voor vergroening en verfrissing van de wijk. Op een aantal plekken is dit gerealiseerd. Zoals op het Drakeplein.

Herwaardering van het winkelgebied Rijnlaan/Balijelaan is in gang gezet. Er zijn nieuwe, leuke winkels bijgekomen. Er wordt gewerkt aan meer bekendheid waar men met initiatieven terecht kan. De aanpak is erop gericht bewoners en ondernemers een meer actieve rol te geven bij het initiëren van initiatieven in Rivierenwijk. De rol van de gemeente wordt daarmee verbindend, enthousiasmerend en faciliterend.

Een nieuw aandachtspunt voor de komende periode zijn de ouderen. Uit onderzoek blijkt dat het nodig is om deze groep beter in beeld te krijgen. Diverse partijen in Rivierenwijk ontwikkelen initiatieven op dit thema.

Dichterswijk verdicht

Vanuit het perspectief van bewoners en ondernemers in samenhang kijken naar de verschillende fysieke gebieds- en infrastructurele ontwikkelingen in en rondom de Dichterswijk. Overzicht bieden in de samenhang en verbinden. Door studenten van het Grafisch Lyceum is een website gemaakt, waar de projecten en initiatieven op ingevuld gaan worden.

Ook wordt er ruimte geboden aan initiatieven vanuit de buurt voor verbetering van de leefomgeving en vergroting van de sociale samenhang. Daarbij hebben initiatieven zoals 'Ringpark Dichterswijk', het 'Bijtankstation' en de muurschildering Van Zijstweg een beeldende en verbindende functie. Door deze initiatieven ontstaat een vernieuwende vorm van dialoog over de (fysieke én sociale) ontwikkelingen in de wijk. En voor de opgave voor de toekomst.

Kanaleneiland Noord

Een meer organische buurtaanpak (diverse interventies losser op elkaar afgestemd) met een goede balans tussen fysieke – en sociaaleconomische ontwikkeling en beheer. Dit betekent enerzijds vooral extra aandacht voor de fysieke structuur en - leefomgeving, in aansluiting op de nieuwe planontwikkeling van diverse woningbouwlocaties. Tegelijkertijd met actieve bewoners op buurtniveau het gesprek aangaan wat er bij hen leeft. En anderzijds vanuit verschillende invalshoeken de focus richten op de maatschappelijke problematiek in de wijk. Gerichtte stimulans om hier juist initiatievenfonds in te zetten is noodzakelijk.

Van wijkambities 2014-2018 – naar de nieuwe Wijkopgaven.

In het kader van de motie 'Vernieuw de wijkparticipatie' is de notitie 'Al doende Vernieuwen' gemaakt die een uitwerking geeft aan de in de motie geformuleerde vier richtingen voor vernieuwing:

1. Meer flexibele vormen van participatie in de wijk
2. Meer aandacht voor betrokkenheid tijdens de planvorming in plaats van aan het eind
3. Betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners en
4. Heldere afspraken over invloed en besluitvorming.

Bij al de programma's, projecten en initiatieven vanuit de gemeente in Zuidwest hebben wij hiervoor speciale aandacht. Extra aandacht geven we hierbij aan het project 'Rondje Stadseiland'.

Daarnaast zijn wij medio 2017 gestart met het bepalen van de nieuwe Wijkambities of beter gezegd: wat zijn de belangrijkste opgaven in de Wijk? Wat zijn de belangrijkste Sociale opgaven? Wat zijn de belangrijkste fysieke opgaven? Wat vinden bewoners en ondernemers hiervan? Hoe kunnen we dit zo goed mogelijk zichtbaar maken? Welke onderwerpen vragen dan in 2018 en verder extra aandacht? Wat voor inzet van mensen en middelen is daarvoor noodzakelijk? Eind 2017/begin 2018 komen we met een 'eerste wijkbeeld' gebouwd op allerlei ervaringen, inzichten en ontmoetingen in de wijk.

Verder lezen:

In de volgende hoofdstukken hanteren we in het beschrijven van de belangrijkste programmapunten nog wel steeds de ordening van de eerdere wijkambities:

Hoofdstuk 3: Vreedzame wijk

Hoofdstuk 4: Leren, werken en wijk economie

Hoofdstuk 5: Buurtaanpak Zuidwest (Rivierenwijk Centraal, Dichterswijk Verdicht Kanaleneiland)
Hoofdstuk 6: Complexe projecten en trajecten
Hoofdstuk 7: Gebiedsaanpak in Zuidwest (Kanaleneiland Zuid en Merwedekanaalzone/Woonboulevard)

Wijkambitie 1: Vreedzame wijk

Mogelijkheden bieden aan kinderen van 0 jaar tot zelfstandigheid om zichzelf –en met hulp van ouders en professionals- zo goed mogelijk te ontwikkelen.

Doelstellingen van de programma's 'Vreedzame wijk', 'Gezonde Wijkaanpak' en 'Gewoon opvoeden' worden hierin op elkaar afgestemd. Tevens vindt afstemming plaats met een extra impuls vanuit de Utrechtse Onderwijsagenda (Rijk en breed aanbod). Prioriteit ligt bij Kanaleneiland en Transwijk.

3.1 Vreedzame wijk 2.0.

Partners in Kanaleneiland werken vanuit een eenduidige pedagogische visie waarbij aangesloten wordt bij de uitgangspunten van de Vreedzame School, een programma voor democratisch burgerschapsontwikkeling voor basis- en voortgezet onderwijs en MBO. Het streven is om in het kader van een pedagogische civil society de werelden van kinderen en jongeren op een voor hen herkenbare wijze aan elkaar te verbinden zodat houding en vaardigheden op het gebied van burgerschap in zoveel mogelijk verschillende contexten kunnen worden ontwikkeld. Hierbij wordt uitgegaan van de volgende domeinen (pijlers):

1. een positieve sociale gemeenschap
2. taken en verantwoordelijkheid (eigen en algemeen belang)
3. conflicthantering en mediation
4. diversiteit (inclusieve samenleving)

In Vreedzaam 2.0 ligt de focus op het intensiveren van het aandeel van ouders/bewoners in het pedagogisch klimaat in de werelden van hun kinderen (in en om de school, de straat, de wijk). Dit vraagt inzet en bereidheid tot samenwerken op andere wijze dan de gebruikelijke van alle partijen (school/ouders/organisaties). De inzet voor Vreedzame wijk is ook in Rivieren- en Dichterswijk actief. Focus de komende tijd zal zijn op met ouders praten, ouders benoemen wat belangrijk voor hen is, segregatie op scholen, polarisatie in de samenleving, cultuur sensitiviteit, doorgaande lijn 10-14 jaar, democratisch burgerschap en verbinden van de leefwerelden school en publieke domein.

Inzet gemeente: MO-VG-WB, samen met (wijk)partijen

3.2 Gezonde wijkaanpak

Volksgezondheid werkt – samen met iedereen die zich betrokken voelt en toont in de wijk aan een gezonde wijkontwikkeling met als doel het verkleinen van gezondheidsverschillen. Belangrijke partner in het netwerk van de Gezonde Wijk is de GEZ (geïntegreerde eerstelijnszorg), initiatiefnemer van de Gezonde wijkaanpak. Volksgezondheid van de gemeente Utrecht is één van de deelnemers in dit netwerk, naast onder anderen sociaal makelaars, huisartsen, buurtzorg en andere zorgaanbieders. In samenspraak met partners – GEZ, initiatiefnemers, vrijwilligers en sociale ondernemers - formuleren we de opgave met betrekking tot gezondheid in een wijk of buurt. Vanuit Volksgezondheid sluiten we zoveel mogelijk aan bij in- en externe partners, zodat iedereen eigenaarschap ervaart en vanuit zijn meerwaarde kan bijdragen. Wij zetten ook in op leren van elkaar en tussen de wijken onderling.

Volksgezondheid werkt in de wijk Zuidwest vanuit drie speerpunten aan de Gezonde Wijk: 'Veerkrachtige gezinnen', 'Taal en gezond opgroeien' en 'Gezond eten en bewegen'. Binnen deze thema's hebben het bereik van de Turkse medemens speciale aandacht, evenals armoede en schuldenpreventie. Deze laatste twee zijn belangrijke thema's bij de Gezonde Wijkaanpak van de eerder genoemde GEZ.

3.2.1 Veerkrachtige gezinnen

We investeren in Utrecht in een gezonde en kansrijke toekomst van kinderen (gezonde start). We willen graag dat Utrecht een stad is waar kinderen gezond en veilig opgroeien en de mogelijkheid hebben om hun talenten te ontwikkelen en zich maximaal te ontplooiën. Wanneer gezinnen veerkrachtig zijn, kunnen zij

tegenslagen en veranderingen beter het hoofd bieden en groeien kinderen gezonder en veiliger op. Voorbeelden van activiteiten en projecten zijn:

- JGZ Spreekuur in de speeltuin: Jeugdgezondheidszorg sluit aan bij de leefwereld van ouders en kinderen, de drempel is laag.
- Moeder-baby groepen: moeders met baby komen bij elkaar om te leren over groei en opvoeding van hun kind. Zij leren van elkaar en de aanwezige professionals.
<http://www.jeugdungezinutrecht.nl/pagina/in-gesprek-over-opvoeden/660757>
- Samenwerking 'Nieuw Welgelegen, gezinnen in hun kracht': Vrijwilligers, krachtige bewoners ondersteunen in samenwerking met professionals vragen van kwetsbare gezinnen. <http://www.nieuw-welgelegen.nl/gezinneninhunkracht>

3.2.2 Taal en gezond opgroeien

Wanneer taalvaardigheden verbeteren, heeft dit een positief effect op de gezondheid en kansen voor kinderen. We gaan (verder)in kaart te brengen wat er al gebeurt, wat er nog nodig is en wie daar een rol in kan spelen. Daar waar mogelijk sluiten we aan bij bestaande overleggen, zoals de 'Sociale Wijktafel' rondom taal en de GEZ (geïntegreerde eerstelijnszorg). Op inhoud zorgen we dat er waar nodig advies komt van deskundigen.

We agenderen het thema vanuit twee perspectieven: het versterken van taal – en gezondheidsvaardigheden en het beter aansluiten bij Utrechters in Kanaleneiland die laag geletterd zijn en over 'lage gezondheidsvaardigheden' beschikken. Voorbeelden van activiteiten en projecten zijn:

- Breinbouwers: een werkvorm met visuele praatkaarten, die momenteel wordt ontwikkeld (in pilotfase). De kaarten ondersteunen het gesprek met ouders over de cognitieve- en taalontwikkeling van hun kind. Daarnaast nodigen de kaarten ouders uit om thuis makkelijk toepasbare activiteiten te doen op verschillende dagelijkse momenten en hiermee aandacht te hebben voor de (cognitieve-, taalontwikkeling van en hechting met hun jonge kind (0-2 jaar).
- Bijdragen aan de Sociale wijktafels rondom Taal. Het Wijkbureau heeft i.s.m. MO een brede sociale wijktafel georganiseerd om helder te krijgen waar de belangrijkste vraagstukken in het sociale domein liggen (en wat we daar gezamenlijk aan kunnen doen?). Met stip op 1 in Kanaleneiland & Transwijk staat armoede. Belangrijke aspecten hierbij zijn: Taal, Persoonlijk netwerk en Activering

3.2.3 Gezond eten en bewegen

Er gebeurt al veel op het gebied van 'gezond gewicht bij kinderen'. Zo hebben diverse partijen in de wijk aandacht voor gezonde voeding en dagelijks bewegen. Er is gezond beleid op de peutercentra en de meeste basisscholen in de wijk hebben een gezond beleid en/of stimuleren de gezonde keuze. Er is een ketenoverleg in de wijk met diverse partners (huisarts, buurtteam) over kinderen die al overgewicht hebben. Er is een pilot ketensamenwerking overgewicht waarbij JGZ nog meer een centrale coördinatie-rol krijgt. Vanuit volksgezondheid (en meer specifiek vanuit de Jeugdgezondheidszorg) gaan we de samenwerking met scholen en voorscholen versterken en de zichtbaarheid van de JGZ voor ouders vergroten. We maken verbinding met thema's als armoede en voeding/voedsel. En we zetten vooral de bestaande inzet op dit thema door in 2018.

Belangrijke algemene aandachtspunten:

1. Beter bereiken van de Turkse doelgroep.
2. Armoede en gezondheid (rondkomen).
3. De gezonde keus aantrekkelijk maken

Voorbeelden van activiteiten en projecten zijn:

- Verkenning op toegankelijk, plantaardig en betaalbaar voedsel (planvorming)
- Samenwerking met 'Harten voor sport' bij de verkenning beweegmogelijkheden in de wijk
- Samenwerking met de Universiteit Utrecht in de wijk: onder andere Living Lab en Gezond Snacken

- Samenwerking met de HKU en basisscholen in de wijk: Traktatieschaal en klein trakteren.
Samenwerking met basisscholen op vignet gezonde school
<https://www.gezondeschool.nl/ondersteuningsaanbod-2017>

Inzet gemeente: Volksgezondheid met bewoners en wijkpartners

3.3 Gewoon Opvoeden (- doe je samen)

Inzet is om vanuit de gewenste ontwikkeling van de Basiszorg bij te dragen aan een 'sterke basis': in het gezin, op straat / in de buurt en wijk en ook op school en andere basisvoorzieningen.

De kapstok voor onze inzet wordt bepaald door de gemeenschappelijke thema's:

1. Een heldere, actief uitgedragen pedagogische visie;
2. Sterke professionals, in het bijzonder waar het gaat om effectieve, vroegtijdige signalering. Soms om snel gespecialiseerde kennis in te schakelen, soms om juist te voorkomen dat zaken geproblematiseerd worden;
3. Samenwerking tussen professional en ouders; partnerschap met ouders en jongeren
4. Mogelijkheden voor ouders om uit te wisselen met andere ouders en hun eigen kennis en competenties op het vlak van opvoeding en ontwikkeling te vergroten.

Jeugdgezondheidszorg van de Gemeente Utrecht en Spelenderwijs Utrecht hebben een facebook-pagina gemaakt: 'Gewoon Opvoeden doe je samen'. Dit deden zij om de samenwerking en samenhang tussen professionals en vrijwilligers die werken met jonge kinderen te versterken. Samenwerking met de partners binnen Gewoon Opvoeden.

3.3.1 Wijkacademie Opvoeden: ouders uit de wijk praten gezamenlijk over opvoeden, de omgeving en gezondheid. Ze leren van elkaars ervaringen en verhalen en bedenken wat zij nodig hebben om kinderen positief te laten opgroeien in de wijk of buurt. Gelijkwaardigheid tussen ouders en professionals is een belangrijk aspect van de Wijkacademie. Daarnaast stimuleren de gesprekken de reflectie op het ouderschap door bijvoorbeeld te vragen naar de waarden die het kind zou moeten meekrijgen vanuit thuis. Een Wijkacademie gaat aan de slag met de thema's die ouders aandragen en richt zich op empowerment van ouders en andere wijkbewoners met betrekking tot opvoeden.

Inzet gemeente: VG-JGZ en MO-Onderwijs met JoU, Buurtteam J&G, DOENJA Dienstverlening en Spelenderwijs.

3.4 Utrechtse Onderwijs Agenda

Bestuurlijke en uitvoerende verbinding van partners, initiatieven en activiteiten die werken aan de bevordering van talentontwikkeling voor alle kinderen. Ervan uitgaande dat die verbinding een rijk en breed aanbod creëert en de talentontwikkeling stimuleert. Het gaat om onder andere:

- Rijke, ruime speel en leer omgeving
- Breed educatief aanbod
- Partnerschap van 'opvoeders'
- Verbinding van formeel en informeel leren
- Brede vorming en talentontwikkeling
- Stimuleren van 'advanced skills'

Inzet gemeente: MO-Onderwijs – VG – Wijkbureau met wijkpartners en ouders & kinderen

3.5 Schoolmaatschappelijk werk,

Reguliere uitvoering schoolmaatschappelijk werk in Zuidwest op hulpverlening en opvoedingsondersteuning bij alle basisscholen in Zuidwest.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, buurtteams

3.6 Vrijtijdsbesteding

Uitvoering van de werkmethode Verdient een Tien op een aantal locaties in Kanaleneiland en Transwijk. Deze extra inzet van kinderwerk richt zich op het vergroten van de betrokkenheid van kinderen op elkaar en het stimuleren van ouderbetrokkenheid.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, uitvoering door Doenja dienstverlening.

Verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling

3.7 Sportpedagoog

Sportpedagoog biedt ondersteuning aan sportverenigingen (waarvan minimaal een in Zuidwest) door trainers, coaches, begeleiders om te leren gaan met handelingsverlegenheid binnen de vereniging. De methodiek Vreedzaam maakt onderdeel uit van de aanpak.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling

3.8 Jongerenwerk

Uitvoering van het reguliere jongerenwerk in Zuidwest waarbij geldt dat de jongerenwerkers acteren op de vraag, dus doen wat nodig is. Daarbij zien wij een trend dat de vraag naar jongerenwerk, door de groei van de stad en dus van (kwetsbare) jongeren, toeneemt en ook de vraag van (mede) opvoeders zoals onderwijspersoneel, zwembadpersoneel, stadswachten, politie etc. naar de expertise van jongerenwerkers. Met gelijkblijvende budgetten dienen er daarom keuzes gemaakt te worden.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, stedelijk budget, uitvoering door JoU samen met diverse (wijk)partijen.

Verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling

3.9 Jeugdsportbegeleider

Pilot voor 4 jongeren in Zuidwest die geen werk hebben of opleiding doen en wel affiniteit met sport en bewegen. Zij worden opgeleid tot jeugdsportbegeleider en gaan activiteiten voor jongeren (met name de groep 13 en 16 jaar) organiseren.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling (leerlingzaken en de thuiszittersaanpak, S&S) uitvoering door JoU en Harten voor Sport

3.10 Tiener Veilige Vindplaats

Uitvoering van het reguliere jeugd- en tienerwerk via de methode Veilige Vindplaats met extra (middag)aanbod voor tieners en doorgeleiding naar hulpverlening in Kanaleneiland.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, uitvoering door JoU samen met diverse (wijk)partijen

Verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling

3.11 Aanpak Woonoverlast

Gerichte hulpverlening (casemanagement) aan multiprobleem gezinnen in Kanaleneiland.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling

3.12 Cultuurhuis Kanaleneiland

Uitvoering van het wijkcultuurprogramma conform de meerjarenaafspraken cultuurnota 2017-2020.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, uitvoering door Stichting Jongeren Cultuurhuis Kanaleneiland

3.13 Sociale prestatie en Dagondersteuning,(SP/DO) – Ouderen

In Zuidwest is een brede inventarisatie gemaakt van de behoeften in de wijk en het aanbod. Ook zijn er al praktische afspraken gemaakt over de samenhang van het aanbod. Een snelle slag is al direct gemaakt met afstemming over 'Samen eten' door het Leger des Heils en de Huiskamer Hart van Noord op de donderdag. Andere ter plekke geboekte snelle successen waren: beter benutten van de bus van Vecht en IJssel en het idee om ook in deze wijk een sirenelunch te organiseren. Mooi om te zien!

Als eerste thema om op te pakken heeft deze wijk vervoer gekozen. Zo'n concreet onderwerp helpt om te focussen en stappen te zetten. Maar de ambitie van het plan is breder. Er zijn meerdere thema's benoemd waaromheen projectgroepen worden gevormd. Vanuit de Sociale Wijktafel is extra aandacht gevraagd voor ouderen specifiek op de thema's Langdurige zorg/GGZ en Kracht van de wijk. Als het gaat om ouderen is er vanuit de Dagondersteuning relatief veel inzet op ontmoetingsplekken in Transwijk en Kanaleneiland. Een positieve ontwikkeling hierbij is dat in de communicatie richting ouderen steeds gezamenlijk wordt opgetrokken en dat het aanbod steeds beter op elkaar is afgestemd. In Rivierenwijk-Dichterswijk zijn de mogelijkheden voor ontmoeting en zingevende daginvulling voor ouderen niet voldoende, dit speelt met name in de omgeving van het Strandpaviljoen. Hiervoor is al een extra uitvraag gedaan maar dit heeft helaas nog niet geleid tot een passende oplossing. Met initiatiefnemers en belanghebbenden in de buurt wordt samen verder gezocht. Na het beoordelen van de subsidieaanvragen SP/DO voor 2017 is geconstateerd dat in Rivieren/Dichterswijk het 'voor en door' aanbod voor ouderen nog te klein is. Hiermee bedoelen wij groepsactiviteiten waarbij de ouderen zelf helpen bij de organisatie. Daarom is de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor deze buurten verlengd. We hopen dat er een goede aanvraag komt zodat er nog in 2017 gestart wordt. Tot juli 2017 is er geen aanvraag binnengekomen die voldoet.

3.14 Sociaal Makelaarschap

Opdracht van de sociaal makelorganisatie Doenja richt zich op het ondersteunen van bewonersnetwerken, het ondersteunen van initiatieven van individuele of groepen bewoners, het waar nodig organiseren van activiteiten voor kinderen, het coördineren en versterken van Vreedzaam in de wijken, het stimuleren van kinderen en hun ouders om zelf activiteiten te ontwikkelen en dit ondersteunen en faciliteren en het leveren van een bijdrage aan de 12- aanpak.

Specifiek voor het sociaal beheer is de opdracht bekendheid geven aan de bestaande accommodaties, bijdragen aan welkom voelen en participatie van bewoners in buurthuizen en speeltuinen, ondersteuning van vorming beheergroepen en hen ondersteunen voor de buurthuizen in de wijk, beheer van de speeltuinen en het ondersteunen van het opstellen van beheerplannen voor die speeltuinen die over willen naar zelfbeheer. Verder wordt er een bijdrage gevraagd op het gebied van onderzoek en ontwikkeling, vooral waar het gaat om horizontale verantwoording.

Wijkambitie 2: Leren, werken en wijk economie

Het versterken van de sociale weerbaarheid van wijkbewoners in een sociaaleconomisch kwetsbare situatie en het verbinden van hun eigen kracht met de economische vitaliteit van de wijk.

4.1 Keurmerk Veilig Ondernemen

Het uitvoeren van keurmerk gerelateerde activiteiten in diverse winkelgebieden en bedrijventerreinen in Zuidwest.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Wijken, Veiligheid en Stadsbedrijven, uitvoering door Economische Zaken samen ondernemers(verenigingen).

4.2 Werkgelegenheidsoffensief

Ondersteuning van vraag en aanbod op arbeidsmarkt door onder meer het opzetten van laagdrempelige activiteiten voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling (Onderwijs/Werk en Inkomen) en Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Economische Zaken samen met diverse (wijk)partijen/netwerken

4.3 Toeleiding naar werk

Inzet van jobcoaches gericht op een betere aansluiting tussen school, stage en werk voor jongeren uit Kanaleneiland.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, uitvoering door JoU samen met relevant (wijk)netwerk en ondernemers

4.4 VechtclubXL

Bedrijfsverzamelgebouw voor startende en gevestigde zelfstandige ondernemers in voormalig OPG complex. Het gaat om een particulier initiatief.

4.5 De Pionier

Bedrijfsverzamelgebouw voor startende en gevestigde ondernemers in voormalig ROC Grebbeberglaan. Het is een initiatief van Mitros.

4.6 Diverse initiatieven

Verbinden van diverse initiatieven, die zich richten op de fysieke- en/of sociale ontwikkeling van de wijk, om werkplekken te creëren. Opnieuw een actieve rol hierin nemen specifiek voor Zuidwest in 2018.

Inzet door Wijkbureau met W&I, EZ, initiatiefnemers en sociale partners in de wijk.

Wijkambitie 3: buurtaanpak Zuidwest

Gerichte buurtaanpak voor Rivierenwijk, Dichterswijk en Kanaleneiland Noord vanuit het perspectief van bewoners, ondernemers en professionals om te komen tot een gezamenlijke (nadere) analyse, ontwikkeling en beheer van de drie subwijken.

Rivierenwijk

5.1 Rivierenwijk Centraal

Een met de buurt afgestemde gezamenlijke inzet gericht op meer verbinding tussen de mensen onderling in Rivierenwijk.

De situatie rondom de hotspots Amerhof en Maasplein is aanzienlijk verbeterd. Door de gezamenlijke aanpak is er rust en balans gekomen tussen bewoners en bezoekers. Het is wel zaak de inzet te continueren om deze positieve ontwikkeling vast te houden. In het Strandpaviljoen is ruimte vrijgemaakt op de begane grond voor een buurthuiskamer en activiteiten voor jongeren.

5.1.1 Wij zijn de wijk

Buurtinitiatief van het Grafisch Lyceum waarbij leerlingen, wijkbewoners en ondernemers samen (kunst)projecten realiseren gericht op het verbeteren van de leefbaarheid. In 2017 vond het eerste succesvolle lustrum plaats.

Inzet partners: Grafisch Lyceum, bewoners, ondernemers en zzp-ers

5.1.2 ZZP-netwerk DIRK

Organisatie van en voor ZZP-ers in Rivieren- en Dichterswijk, die diverse activiteiten en bijeenkomsten organiseert en onderlinge verbondenheid tussen zzp-ers en van zzp-ers met de wijk stimuleert.

Inzet partner: DIRK

5.1.3 Jongeren en sport

Buurtinitiatief waarbij jongeren onder leiding van bewoners en de stichting Tamount sporten in een buurtgymzaal.

Inzet partners: organiserende bewoners en stichting Tamount

5.1.4 Buurthuiskamer Strandpaviljoen

Rondom de Noordzeestraat is overlast van jeugd. Ook wordt er een plek gemist waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten. In het Strandpaviljoen is een benedenruimte vrijgemaakt die overdag gebruikt wordt als huiskamer voor de buurt en 's avonds voor jongerenactiviteiten.

Inzet partners: Doenja, JoU, Buurtteam

5.1.4 De Nieuwe Jutter

Buurthuis in zelfbeheer waar vele activiteiten plaatsvinden voor en door bewoners, zoals "Buren voor buren" (buurtmaaltijden) en de koffie ochtenden voor ouderen. Leerwerkbedrijf Terecht heeft hier haar thuisbasis.

Inzet partners: bewoners/beheerders/vrijwilligers de Nieuwe Jutter

5.1.5 Buurtfonds Rivierenwijk

Op initiatief van bewoners is het buurtfonds Rivierenwijk tot stand gekomen. Het fonds creëert een laagdrempelige toegang voor kleine bedragen tot het Initiatievenfonds.

Inzet partners: bewoners/beheerders/vrijwilligers de Nieuwe Jutter

5.1.6 Bewonersbod

Vanuit het Right to challenge starten vrijwilligers van de Nieuwe Jutter samen met de gemeente een pilot voor dagopvang voor ouderen. In plaats van naar een dagopvang kunnen ouderen terecht bij de Nieuwe Jutter.

Inzet gemeente: diverse afdelingen

Inzet partners: bewoners/beheerders/vrijwilligers de Nieuwe Jutter

5.1.5 Goeie bureclub

Actief netwerk van buurtbewoners en ZZP-ers op straatniveau, waarbij op verschillende vlakken onderling voor elkaar wordt gezorgd en genetwerkt.

Inzet partners: bewoners en professionals uit de buurt

5.1.6 Samen

In vervolg op Hoograven is in Rivieren-/Dichterswijk dit project ingevoerd, waarbij ouderen met een hulpvraag met elkaar en met mensen die hierbij kunnen ondersteunen in contact worden gebracht. Er ontstaan nieuwe netwerken. Er is een goed werkende, succesvolle 'Samen' Whatsapp groep.

Inzet partners: Doenja, zorgpartijen en vrijwilligers

5.1.7 Buurttuin De Zandloper

Verzelfstandiging van de speeltuin.

Inzet partners: Stichting speeltuin de Zandloper/bewoners

5.1.10 Reitdiepstraat 2e fase

Sloop van sociale huurwoningen en de bouw van 105 nieuwe huur- en koop- woningen op deze en de naastgelegen voormalige (werk) locatie van Bo-Ex en Stadswerken aan de Jutfaseweg. Planning is nog niet vastgelegd.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet partner: Bo-Ex

Dichterswijk

5.2 Dichterswijk Verdicht

Vanuit het perspectief van bewoners en ondernemers en in samenhang kijken naar verschillende beoogde fysieke gebieds- en infrastructurele ontwikkelingen in en rondom Dichterswijk.

Er wordt ruimte geboden aan initiatieven vanuit de buurt voor verbetering van de leefomgeving en vergroting van de sociale samenhang. Daarbij hebben initiatieven zoals 'Ringpark Dichterswijk', het 'Bijtankstation' en de muurschildering Van Zijstweg een beeldende en verbindende functie. Door deze initiatieven ontstaat een vernieuwende vorm van dialoog over de (fysieke én sociale) ontwikkelingen in de wijk. En voor de opgave voor de toekomst.

5.2.1 Ringpark Dichterswijk

Initiatief bewoners - zzp-ers dat meerdere initiatieven bij elkaar brengt voor de versterking van de groenstructuur om verschillende (her in te richten of aangelegde) groene openbare ruimten in Dichterswijk met elkaar te verbinden. In uitvoering.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit/Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet partners: initiatiefnemers Dichterswijk

5.2.2 Bijtankstation

Initiatief van een groep bewoners om het voormalige tankstation aan de Croeselaan (tijdelijk) her te bestemmen tot een plek van ontmoeting en inspiratie. Een plek die verbinding tot stand brengt tussen de verschillende bewonersgroepen in Dichterswijk.

Inzet gemeente: diverse afdelingen

Inzet partners: initiatiefnemers Dichterswijk; ZZP'ers; bewoners; Doenja; JoU

5.2.3 Muurschildering: 'Munir's' muur

Een muurschildering op de kopgevel van een pand aan de Van Zijstweg. Deze schildering geeft beelden en initiatieven weer die bewoners hebben bij de toekomst van Dichterswijk.

Inzet partners: initiatiefnemers Dichterswijk

5.2.4 Bring back The Yard

Initiatief van een groep skaters om het Kruisvaart terrein weer tijdelijk in te richten als (landelijke) ontmoetingsplek voor skaters.

Inzet partners: SkateOn; Stichting Bring back The Yard; NS; bewoners

5.2.5 Woningbouw Kruisvaart

Op dit moment worden plannen ontwikkeld voor woningbouw. In samenwerking met een klankbordgroep van bewoners. Voormalig Tankstation is onderdeel van de planvorming. Door de plannen wordt ook een deel van het Ringpark Dichterswijk gerealiseerd. Voorliggend plan richt zich op circa 600 woningen, koop/huur/sociale huur.

Inzet partners: onder andere NS Poort/ MRP

5.2.6 Buurttuin de Boog

Verzelfstandiging van de speeltuin met een plus.

Inzet partners: Stichting speeltuin de Boog/bewoners

5.2.7 Woningbouw locatie Intertaste

Er ligt een initiatief om de soepfabriek (destijds Royco) te verplaatsen en woningbouw te realiseren op deze locatie. Het is bij Intertaste de bedoeling in 2017 de haalbaarheid te bepalen en een besluit te nemen. De locatie staat niet op zichzelf. Ook de herontwikkeling van de naastliggende BOrent locatie en verdere uitwerking van het laatste deel van Parkhaven is daarbij aan de orde.

Inzet partners: Intertaste in combinatie met ontwikkelaar/belegger CBRE

Gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

5.2.8 Herinrichting Croeselaan

Door verschillende projecten op en rondom de Croeselaan in samenhang te bekijken (ook financieel), ontstaat de mogelijkheid om deze laan haar statigheid terug te geven en het autoverkeer in snelheid terug te dringen. Twee oversteeklocaties op de Croeselaan van het Ringpark Dichterswijk worden ontworpen.

Inzet gemeente: diverse afdelingen

Inzet partners: Stichting Ringpark Dichterswijk; bewoners; ondernemers

Kanaleneiland Noord

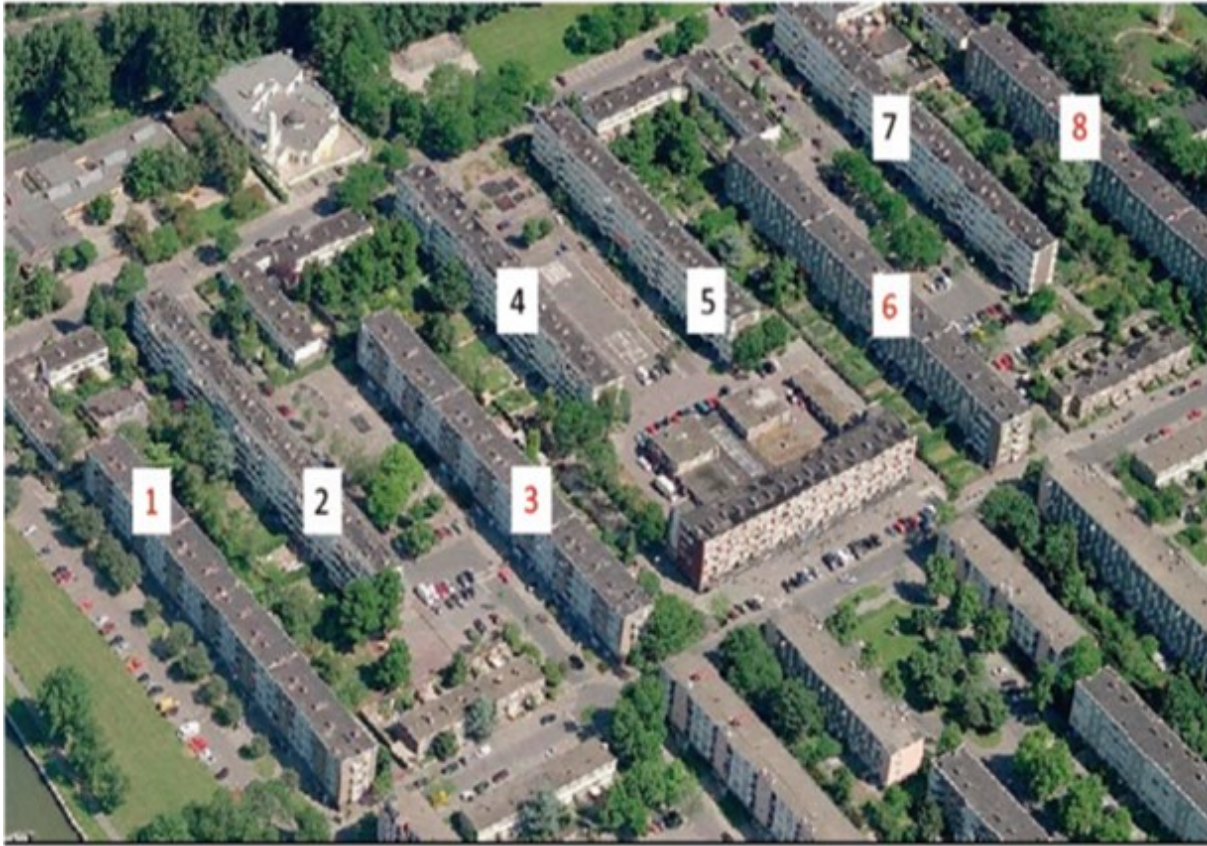
5. Kanaleneiland Noord

Voor Kanaleneiland Noord is er een meer organische buurtaanpak waarbij de diverse interventies op elkaar afgestemd worden. Hierdoor ontstaat een goede balans ontstaan tussen de fysieke en de sociaaleconomische ontwikkelingen en het beheer. Dit geldt specifiek in Kanaleneiland Noord en de deelgebieden 4 en 5 van het Centrumgebied. Wat de sociale ontwikkelingen betreft, komt vanuit de verschillende invalshoeken de focus te liggen op de problemen in de wijk (vreedzame wijk, 12-min aanpak en veiligheidsspeerpunten).

5.3.1 Kanaleneiland Noord Noord FASE 1

Betreft vernieuwing van zowel de bestaande woningen als herinrichting van de woonomgeving. De renovatie van de blokken 4&5 is gereed: er zijn sociale huurwoningen gerealiseerd met onder meer woningen op de begane grond. De herinrichting van het plein (Pearsonlaan) tussen de blokken 4 en 5 is uitgevoerd. Blok 7 is gerenoveerd. Zijn weer sociale huurwoningen van Mitros. Blok 6: is gerenoveerd en verkocht. Daar was voldoende draagvlak voor. Voor de aanpak openbare ruimte in de Spaaklaan tussen de blokken 6 en 7 is

budget en worden de herinrichtingsplannen voorbereid

5.3.2 Kanaleneiland Noord Noord FASE 2

Blok 1: Renovatie van sociale huurwoningen• Blok 2: Renovatie en verkoop• Blok 3&8: Renovatie van sociale huurwoningen en bij natuurlijke mutatie naar vrije sector• Er zijn meer financiële middelen beschikbaar gesteld voor de openbare ruimte Kanaleneiland (1 miljoen euro). Inmiddels is besloten om deze middelen aan de renovatie van de woningen door Mitros en Hurks. Het gaat om een integrale aanpak waarbij onder andere ook het Attleeplantsoen, de verkeersveiligheid wordt aangepakt. Tevens worden er maatregelen voor de effecten van de klimaatveranderingen.

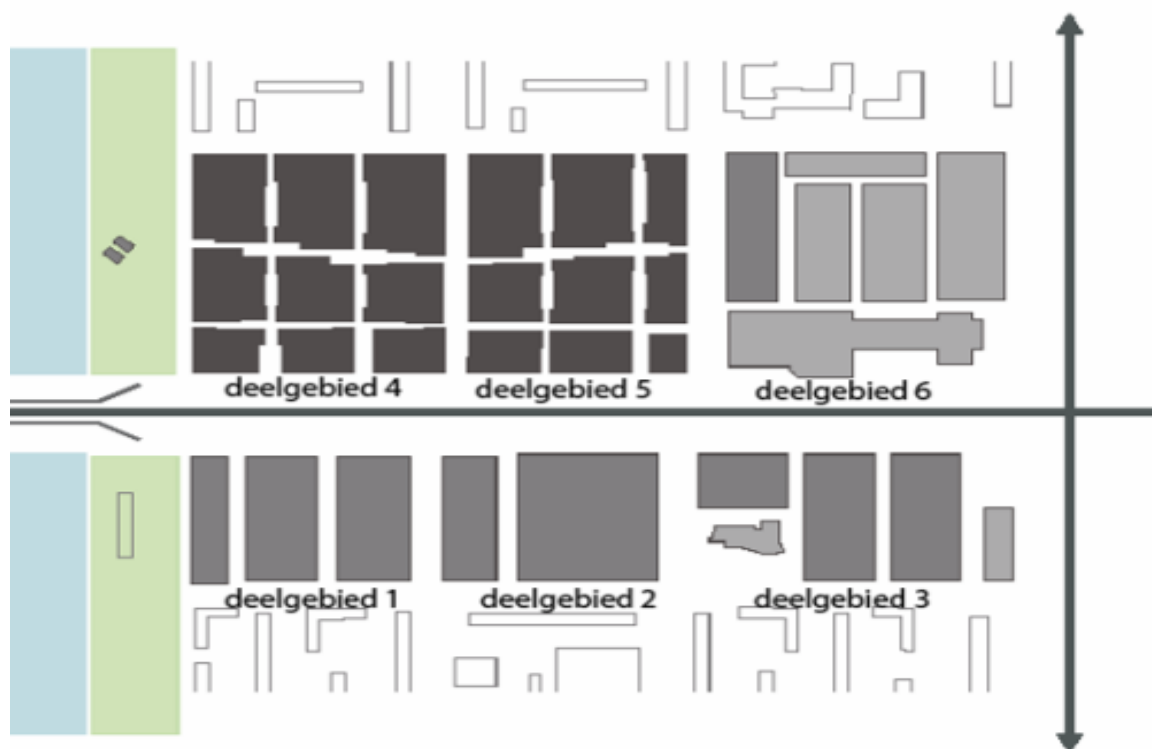
Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte/Stadsbedrijven met Mitros en Hurks

5.3.3 Kanaleneiland Noord, verkoop en herontwikkeling Bernadottelaan 13-15

Inmiddels heeft City Pads het voormalig kantorencomplex gekocht en wil het transformeren zich het initiatief aan voor transformatie naar woningbouw.

5.3.4 Kanaleneiland Centrum. Deelgebied 4&5

In deelgebieden 4 en 5 worden vooral woningen in de 8 flatblokken gerenoveerd en verkocht (deels particulier en deels aan een belegger). Daarnaast worden er nieuwe woningen gerealiseerd langs de Churchillaan en komen er kluswoningen, nul op de meter (NOM).

De renovatie van flats en de bouw van 4 woontorens (circa 230 woningen voor Vesteda) is in vullen gang. Herinrichting van de openbare ruimte in deelgebied 4 en 5 wordt voorbereid. In deelgebied 5b komen nog kluswoningen, waarvan de verkoop nog moet starten. In de ARK-zone komt een horecavoorzieningen. Er zijn financiële middelen om rond de horecavoorziening dat deel van de ARK-zone herin te richten.

Inzet gemeente en partners: Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij waarin deelnemen Heijmans, Portaal, Mitros en gemeente

5.3.5 Kanaleneiland Centrum, Deelgebied 6, Groot Winkelcentrum Kanaleneiland (GWK)

In het GWK worden regelmatig winkels verbouwd. Het GWK kan beperkt uitbreiden (max. 1.500 m² bvo). De (openbare) parkeerplaats rond het GWC is verkocht aan de eigenaar.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet partner: Urban Interest/winkeliers

5.3.6 'Herontwikkeling Ziekenhuisterrein Oudenrijn Naam: Up Living'

Gaat om herontwikkeling van voormalig ziekenhuisterrein. Komen zo'n 790 woningen: 37 eengezinswoningen zijn inmiddels al gerealiseerd. Voor de overige woningen zit de bouwaanvraag in de laatste fase. Nog in 2017 zal er worden gestart met een studententoren van ca. 80 meter met 463 studenteneenheden. Daarna worden in het middengebied en beddenhuislocatie nog ca. 190 woningen gebouwd. In de bestaande laagbouw op de hoek van de Beneluxlaan en Van Heuven Goedhartlaan komt nog zo'n 2.500 m² aanvullend programma. Het is de bedoeling dat het gehele complex in 2018 wellicht begin 2019 is herontwikkeld.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet partner: OCO Ontwikkeling

5.3.7 Horeca ARK-zone

Er is inmiddels een uitbater gevonden. De panden worden gerenoveerd en er komt een glazen verbindingstuk tussen de twee huisjes. Het terrein direct grenzend aan de horeca wordt heringericht.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte/planbegeleiding

Complexe projecten en trajecten in Zuidwest in 2018

Hieronder zijn een aantal complexe projecten en trajecten verwoord die in 2018 spelen.

6.1 De Band Versterken

Ook werken we aan de vraag hoe de fysieke groei van de stad en de sociale opgave in de wijken elkaar kunnen versterken. Focus ligt daarbij op De Band: de as van Noord- naar Zuid-Utrecht waar in bepaalde buurten de gezond ervaren levensjaren achterblijven bij de rest van de stad en waar de komende jaren verschillende grote gebiedsontwikkelingen gaan plaatsvinden: een grote sociale én fysieke opgave dus. Delen van Zuidwest zijn ook onderdeel van De Band: een grote sociale en gezondheidsopgave in Kanaleneiland en tegelijk de ontwikkeling van de Merwedekanaalzone. Vragen waar we aan werken is in hoeverre de bewoners in Kanaleneiland kunnen profiteren van de gezonde groei die onder andere plaatsvindt in de Merwedekanaalzone? Hoe kunnen we daarbij omgaan met de signalen van bewoners en professionals en met de aanwezige kracht in de wijken? Hoe kunnen we marktpartijen inspireren om met hun ontwikkeling ook meerwaarde te creëren voor de omliggende buurt?

6.2 Stadseiland

Voor het gebied Stadseiland (tussen het Merwedekanaal en Amsterdam-Rijnkanaal, gelegen in de wijken Zuidwest als West) worden de principes van een gezond stedelijk leven toegepast en uitgewerkt. Zoals bijvoorbeeld bij de transformatie in de Merwedekanaalzone, de vernieuwing in Kanaleneiland, het rondje stadseiland en de ontwikkelingen in Transwijk. Het Rondje Stadseiland (11 km) is opgenomen in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) en er zijn in het Meerjarenprogramma Stedelijke Ontwikkelingen (MPSO) wat financiële middelen opgenomen om er verder in te investeren. Een belangrijk element in het Rondje Stadseiland is een fietstunnel op de Kanaalweg ter hoogte van de Mandelabrug. Daarvan wordt momenteel de haalbaarheid onderzocht. Er is startdocument voor het Rondje Stadseiland in voorbereiding. De bedoeling is om bij het verder ontwikkelen het Rondje Stadseiland completer te maken door het aanleggen van een recreatieve wandel- en fietsroute en te zorgen voor een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte – M&M – MO – VG – WB
Met zeer veel partners waaronder Rijkswaterstaat

6.3 HOV Zuidradiaal

Aanleg hoogwaardig openbaar vervoer. Uitvoering van deel Z80 van Overste den Oudenlaan tot Prins Clausbrug is gestart en de uitvoering duurt tot in 2019. De uitvoering Z90, het deel (met name Van Zijstweg) start later. Bij het 5 mei plein en het Anne Frankplein komt een HOV-tunnel.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte, Milieu en Mobiliteit en Stadsbedrijven

6.4 Samen Schoon – Kanaleneiland & Transwijk

De gemeente heeft een plan opgesteld om Kanaleneiland en Transwijk schoon te houden. Hierin staan nieuwe projecten en acties, zoals de inzet van afvalcoaches in Kanaleneiland, voorlichting over bestrijding van ongedierte, en een service voor het ophalen en verwerken van brood. Nieuwe projecten en acties: inzet afvalcoaches, voorlichting over tegengaan etensresten op de grond, start broodvergistingsproject (Reinaerde met Food for Good) en voorlichting bestrijding ongedierte.

Bestaande projecten en acties: bestrijding zwerfvuil naast een ondergrondse container, vaker en gericht handhaven op zwerfvuil en bijplaatsingen, tegengaan volle/verstopte/kapotte ondergrondse containers, schone ondergrondse containers en ondersteunen van extra schoonmaakacties.

Gebiedsaanpak in Zuidwest

Utrecht wil een gezonde stad voor haar bewoners zijn. Gezondheid in Utrecht wordt breed opgevat, waarbij de verbinding wordt gelegd tussen fysieke, sociale en economische vraagstukken. Dit alles biedt kansen om bij te dragen aan gezonder wonen, werken en leven in Utrecht. Utrecht groeit. Op verschillende plekken in de stad wordt er 'verdicht' waarbij Utrecht de leefbaarheid wil behouden en als het even kan versterken. Ook in Zuidwest zijn een aantal verdichtingslocaties waar woningbouw gerealiseerd gaat worden. De Merwedekanaalzone is één van de vier prioritaire gebieden. Waar een transformatie gaat plaatsvinden naar een hoogwaardig, aantrekkelijk, gezond en duurzaam gemengd stedelijk gebied, waar gewoond, gewerkt en gerecreëerd wordt. In de Merwedekanaalzone worden 6.000-9.000 nieuwe woningen gerealiseerd.

Kanaleneiland Zuid

7.1 Vernieuwing in Kanaleneiland Zuid

Enkele corporaties renoveren nog delen van hun bezit in Kanaleneiland Zuid. In het noordelijke deel zijn na renovatie van de flats van de corporaties de binnenterreinen heringericht. In het zuidelijk deel van Kanaleneiland Zuid is dat nog niet gebeurd onder anderen door het ontbreken van de financiële middelen daarvoor. Inmiddels is er een Europese subsidie toegekend genaamd Lighthouse, gericht op energiebesparing. Woningen van Bo-Ex in Kanaleneiland Zuid zijn daarbij betrokken.

7.1.1 Alexander de Grotelaan Noord en -Zuid

De herinrichting van de Alexander de Grotelaan Noord en -Zuid wordt voorbereid en zal qua uitvoering nog in 2017 starten.

Inzet gemeente: Krachtwijkbudget 2017: 928 miljoen euro (doorloop uitvoering in 2018)

Verantwoordelijk: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

7.1.2 Kanaleneiland Centrum, deelgebied 2 – Tussenstrook

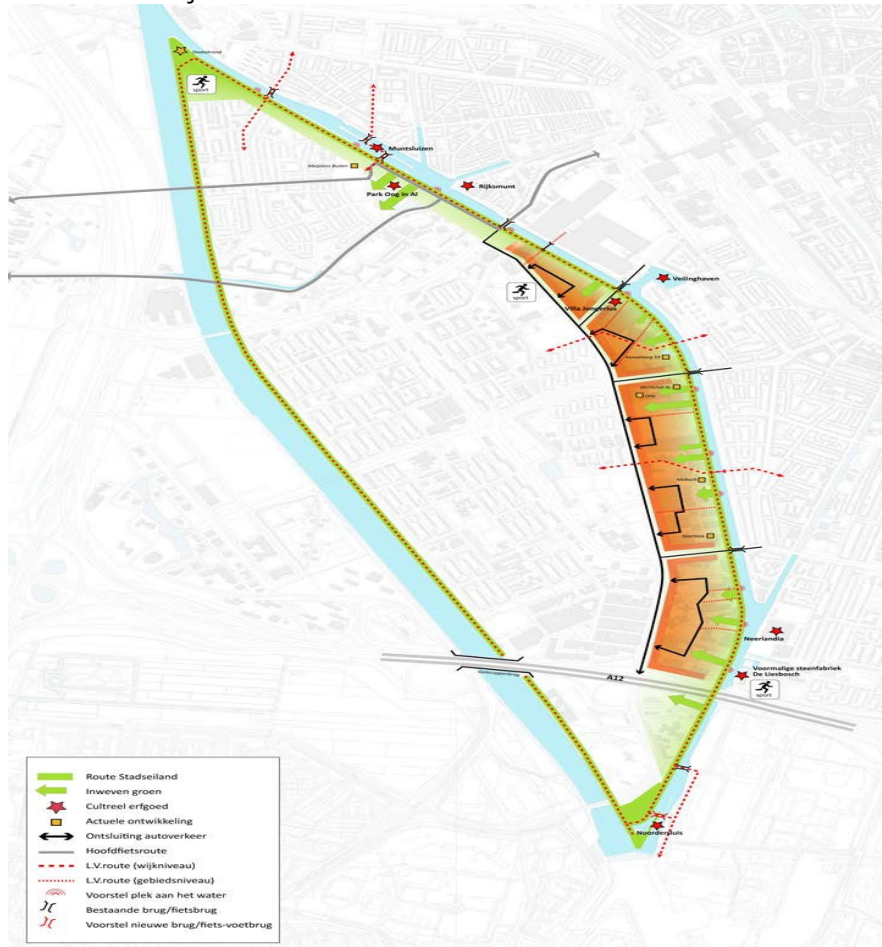
Tussen deelgebied 1 in Kanaleneiland Centrum en Krachtstation zit een strook grond die is te herontwikkelen met woningbouw. Daarvoor wordt een tendering voorbereid.

Merwedekanaalzone

7.2 Merwedekanaalzone (MWKZ) - ruimtelijke transformatie

Voor de transformatie van de deelgebieden 4, 5 en 6 van de Merwedekanaalzone is momenteel een Structuurvisie (1^e fase) en Plan-MER in besluitvorming gebracht.

Kaart van de wijk

7.2.1 Nieuwbouw van woningen Pax en Lux (MWKZ deelgebied 5) + herinrichting rond Max

In augustus 2016 zijn 260 nieuwe woningen in het complex Together opgeleverd. Betreft middel dure huur, starterskoop en overige koop. De uitvoering wordt voorbereid van herinrichting van de openbare ruimte rond MAX. Het deel van de parallelweg rond Pax, Lux en MAX zal 30 km/uur-gebied worden.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet partner: Achmea, Jebber, BVD

7.2.2 Woningbouw Wilhelminawerf (MWKZ deelgebied 4)

Betreft 162 appartementen, deels beleggershuur en deels koop gelegen aan een binnenhaven met een horecagelegenheid. Uitvoering wordt voorbereid en zal de komende jaren plaatsvinden.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet partner: MAPRON.

7.2.3 Meermerwede (MWKZ deelgebied 5)

Marktpartijen in dit gebied hebben zich verenigd en hebben één stedenbouwkundig plan laten opstellen met vooral veel woningbouw (duizenden). Het OPG-terrein en de locaties van de huidige busstalling maken onderdeel uit van dit stedenbouwkundig plan.

Inzet partners: Marktpartijen in het gebied

Gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

7.2.4 Defensierrein & Jongeriuscomplex

Gemeentelijk deel (garage Geurts) is gesloopt. Sanering Defensie loopt. Op het terrein kunnen zo'n 450-550 woningen (eengezinswoningen/sociale sector/starterswoningen) worden gerealiseerd. De restauratie van het kantoor op het Jongeriuscomplex is in volle gang.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet partner: Bouwfonds - Stichting Jongerius

7.2.5 Woningbouw Vliegend Hertlaan (MWKZ 6)

Citypads laat momenteel transformatie van voormalig kantoor Vliegend Hertlaan uitvoeren tot circa 260 studio's.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

Inzet partner: City Pads

7.2.6 Woningbouw Eendrachtslaand (MWKZ 6)

Betreft initiatief van Oke-groep voor sloop-nieuwbouw van kantoorpand met realisatie van circa 150 woningen.

Inzet partners: Oke-groep

Gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

7.2.7 Herontwikkeling Eendrachtslaand 100-260

De eigenaar van deze locatie wil de locatie vernieuwen.

Partners: Particulier

Gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte

7.2.8 Woningbouw Europalaand 100-500 (MWKZ 6)

Ca. 40.000 m2 kantoorruimte. Inmiddels is in een deel ervan tijdelijk woningbouw gerealiseerd. Wens is om de komende jaren de voorbereiding te treffen voor transformatie van het gehele complex naar woningbouw.

7.2.9 Bouw van een Hotel v.d. Valk aan de Winthontlaand (MWKZ 6)

Betreft herontwikkeling met sloop van voormalig kantoorpand naar nieuwbouw van een Van der Valkhotel (vier sterren) met 10.000 m2 aanvullend programma. Circa 200 hotelkamers. Is inmiddels opgeleverd.

7.2.10 Herontwikkeling Winthontlaand 8-10

De locatie wordt herontwikkeld met een Holland Casino. Het startdocument is er voor vastgesteld.

Woonboulevard

7.3 Woonboulevard

Revitalisering woonboulevard.

7.3.1 Herinrichting omgeving centraal plein op woonboulevard

De financiële middelen om te investeren in de openbare ruimte van de woonboulevard zijn beperkt. Er wordt nu aan gedacht om de middelen in te zetten in een beperkt deel van de Hollandlaand. Dat plan moet nu verder worden uitgewerkt en worden uitgevoerd.

Inzet gemeente: Ontwikkelingsorganisatie Ruimte en Stadsbedrijven.

7.3.2 Herontwikkeling Kantoorpand De Drommedaris

Op de hoek van de Europalaan en Hollantlaan staat het kantoorgebouw De Drommedaris. De eigenaar (Green Realestate) heeft het initiatief om het pand te slopen en er een toren (circa 60 tot 80 meter) te realiseren met daarin horeca, kantoor, hotel/shortstay/longstay en woondetailhandel (aan zijde Hollantlaan) met gebouwd parkeren er achter. Het startdocument hiervoor zal in het najaar 2017 ter besluitvorming in B&W worden voorgelegd. Vervolgens zal er een bouwenvelope (BE) worden opgesteld met uitgangspunten en randvoorwaarden voor deze ontwikkeling.

Transwijk

7.4 Transwijk

Ontwikkelingen in- en rondom het park die elkaar kunnen versterken vragen extra aandacht in 2018.

7.4.1 Zorghotel Albert van Koningsbruggen

Axion-continuu laat in het voormalig zorgcomplex Albert van Koningsbruggen grenzend aan in het zuidelijk deel van park Transwijk in 2018 een (tweede) zorghotel te realiseren.

7.4.2 Woningbouw Lomanlaan 55

Ontwikkelaar Re-shape Propertise heeft een woningbouwplan (sloopnieuwbouw) van het kantoorpand Lomanlaan 55 aan park Transwijk. Het gaat om een initiatief voor 119 woningen. De bouwenvelope worden opgesteld en de bestemmingsplanprocedure loopt.

7.4.3 Verkeerstuin Transwijk

Een particulier initiatief van individuele betrokkenen en gebruikers/partijen in Park Transwijk om mogelijkheden tot her- en/of voortgezet gebruik van de intussen gesloten verkeerstuin te onderzoeken en uitkomsten aan college voor te leggen.

7.4.4 Food for Good

Op locatie in Park Transwijk wordt in samenwerking tussen verschillende partijen op particulier initiatief stadslandbouw bedreven, waaraan tevens dagbesteding is gekoppeld in de tuin en op de andere locaties in het park.

7.4.5 Tien Stratenplan Transwijk

Activiteiten voor en door bewoners(organisaties) voor elkaar in Transwijk Zuid. Naast individuele bewoners uit de tien straten nemen zorginstellingen, ROC's en anderen actief deel. Uitwerking van dit particulier initiatief krijgt zijn beslag in 2017.

Activiteiten en projectenoverzicht

Wijkambitie 1: Vreedzame Wijk

- 3.1. Vreedzame wijk 2.0
- 3.2. Gezonde wijkaanpak
 - 3.2.1 Veerkrachtige ouders
 - 3.2.2 Taal en gezond opgroeien
 - 3.2.3 Gezond eten en bewegen
- 3.3 Gewoon Opvoeden (- doe je samen)
 - 3.3.1 Wijkacademie opvoeden
- 3.4 Utrechtse Onderwijs Agenda
- 3.5 Schoolmaatschappelijk werk
- 3.6. Vrijetijdsbesteding
- 3.7. Sportpedagoog
- 3.8. Jongerenwerk
- 3.9. Jeugdsportbegeleider
- 3.10. Tiener veilige vindplaats
- 3.11. Aanpak woonoverlast
- 3.12. Cultuurhuis Kanaleneiland
- 3.13. Sociale Prestatie en Dagondersteuning-Ouderen
- 3.14. Sociaal Makelaarschap

Wijkambitie 2: Leren, werken en wijkeconomie

- 4.1. Keurmerk Veilig Ondernemen
- 4.2. Werkgelegenheidsoffensief
- 4.3. Toeleiding naar werk
- 4.4. VechtclubXL
- 4.5. De Pionier
- 4.6. Diverse initiatieven

Wijkambitie 3: Buurtaanpak Zuidwest

5.1. Rivierenwijk Centraal

- 5.1.1. Wij zijn de wijk
- 5.1.2. ZZP-netwerk DIRK
- 5.1.3. Jongeren en sport
- 5.1.4. Buurthuiskamer Strandpaviljoen
- 5.1.5. De Nieuwe Jutter
- 5.1.6. Buurtfonds Rivierenwijk
- 5.1.7. Bewonersbod
- 5.1.8. Goede burencub
- 5.1.9. Samen
- 5.1.10. Buurttuin De Zandloper
- 5.1.11. Reitdiepstraat 2^e fase

5.2. Dichterswijk Verdicht

- 5.2.1. Ringpark Dichterswijk
- 5.2.2. Bijtankstation
- 5.2.3. Muurschildering: "Munir's muur"
- 5.2.4. Bring back The Yard
- 5.2.5. Woningbouw Kruisvaart
- 5.2.6. Buurttuin de Boog
- 5.2.7. Woningbouw locatie Intertaste
- 5.2.8. Herinrichting Croeselaan

5.3. Kanaleneiland Noord

Subsidies

Subsidiestaat Bewoners en Bestuur

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Bewoners en Bestuur					
	Utrecht4Globalgoals	Voorlichting voor particuliere initiatieven over de Millenniumdoelen	40	0	0
	Economic Board Utrecht	Convenantbijdrage aan Economic Board Utrecht	334	334	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.1 Samenwerken en beïnvloeden			374	334	0
	Volksfeesten	Organiseren en uitvoeren van volksfeesten	186	162	0
	Initiatievenfonds	Ondersteunen van bewoners en vrijwilligersorganisaties in het ontwikkelen van activiteiten of uitvoeren van ideeën om de sociale cohesie, leefbaarheid, zelfredzaamheid en participatie van kwetsbare burgers te vergroten.	2.700	0	0
Totaal prestatiedoelstelling 3.1.1 Bewoners betrekken			2.886	162	0
Totaal Bewoners en Bestuur			3.260	496	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidie staat Stedelijke Ontwikkeling

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Stedelijke Ontwikkeling					
	Ruimtelijke plannen	Bijdrage aan lokaal platform/ initiatieven voor onderzoek, debat, en infoverzekering over architectuur, stedenbouw en landschap	75	75	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.1 Initiëren, begeleiden en stimuleren van de uitvoering van ruimtelijke herontwikkelingsplannen			75	75	0
	RSU ruimte voor initiatief	Aansluiten bij initiatieven uit de samenleving en kennisontwikkeling, netwerk en experimenten (gebiedsontwikkeling nieuwe stijl)	350	0	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.2 Investeren in stedelijke herontwikkeling mede door ondersteuning van (nieuwe) partijen			350	0	0
	Toevoegen Woonruimte	Fonds Toevoegen Woonruimte voor uitbreiding woonvoorraad bestaande bouw	800	0	0
	Politie Keurmerk Veilig Wonen	Subsidie op verkrijgen van Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) bestaande woningen	75	0	0
	Doelgroepen	Stedelijke huurders participatie en vertegenwoordiging, informatiepunt studentenhuisvesting	165	165	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.1 Huisvesting bijzondere doelgroepen			1.040	165	0
	Exploitatie Domunder	Ondersteuning exploitatie Domunder	35	0	35
	Erfgoed	Ondersteuning organisatie Open Monumenten Dag Utrecht en Kerken kijken Utrecht	48	48	0
Totaal prestatiedoelstelling 4.1.1 Monumenten en cultuurhistorische waarden			83	48	35
Totaal Stedelijke Ontwikkeling			1.548	288	35

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Duurzaamheid

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Duurzaamheid					
	Zonneboilerprojecten	Het financieel ondersteunen van initiatieven van de aanschaf en plaatsing van een zonneboiler voor huurders en eigenaren van woningen in Utrecht.	3	0	0
	Vouchers energieadviezen bewoners	Vergoeding van 220 euro voor burgers die naar aanleiding van een energieadvies een energiemaatregel laten uitvoeren	35	0	0
	Utrecht groen en duurzaam	Bijdrage aan Stichting Utrecht Natuurlijk ter ondersteuning van aantrekkelijke, laagdrempelige locaties, talrijke initiatieven door co-creatie en samenwerking op gebied van natuur, milieu en groen in de stad Utrecht	3.182	3.182	0
	Dierenweides	Bijdrage aan exploitatie dierenweides	42	42	0
	Maatschappelijk Vastgoed	Mogelijk maken duurzame investeringen in panden van maatschappelijke instellingen	150	0	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.1 Uitvoeringsprogramma			3.412	3.224	0
Totaal Duurzaamheid			3.412	3.224	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Openbare Ruimte en Groen

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiadoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Openbare Ruimte en Groen					
	Groene daken en gevels	Verminderen van CO2 emissie door energiebesparing , voorkomen van wateroverlast,verbetering luchtkwaliteit en woonkwaliteit	25	0	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groene leefomgeving			25	0	0
Totaal Openbare Ruimte en Groen			25	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Economie

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Economie					
	BIZ Woonboulevard	BIZ subsidie (Bedrijf Investerings Zone)	135	135	0
	Stimuleren bedrijven (BSBB)	Tegemoetkoming kleinschalige ondernemers en eigenaren onroerend goed wegens negatieve gevolgen ontstaan door stedelijke vernieuwing	100	0	0
	Utrecht Science Park	Exploitatie subsidie van Utrecht Science park	50	0	50
	Ondernemersfonds Utrecht	Subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Utrecht voor stimulering economische structuur van Utrecht en economische vitaliteit van de stad	6.767	6.767	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.1 Bevorderen van de (fysieke) economische structuur			7.052	6.902	50
	Marketing, promotie en informatievoorziening	Ondersteuning toeristische activiteiten en evenementen, aantrekken kenniscongressen	381	381	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.2.1 Verhogen van de bekendheid van de stad			381	381	0
	Lokaal Economisch Fonds	Subsidie voor nieuwe werkgelegenheid en stage- en leerwerkplekken	1.900	0	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.3.1 Bevorderen van de werkgelegenheid			1.900	0	0
Totaal Economie			9.333	7.283	50

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Werk en Inkomen

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiadoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Werk en Inkomen					
	Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid	Het ondersteunen van mensen richting werk en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt	135	135	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.1 Inzet werkgelegenheidsoffensief			135	135	0
	Loonkostensubsidie	Verstrekke loonkostensubsidie aan werkgevers die mensen uit de doelgroep WWB in dienst nemen	1.400	0	0
	Activering jongeren	Stimuleren eigen kracht en activering van kwetsbare jongeren	87	87	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.1 Re-integratie			1.487	87	0
	Wet Sociale werkvoorziening	Uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken	18.220	18.220	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.2 Sociale Werkvoorziening			18.220	18.220	0
	Armoedebestrijding	Ondersteuning van activiteiten die participatie bevorderen en activiteiten aangaande inkomensondersteuning	140	140	0
Totaal prestatiedoelstelling 3.2.1 Armoedebestrijding			140	140	0
Totaal Werk en Inkomen			19.982	18.582	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Onderwijs

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiendoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Onderwijs, Educatie en Bibliotheek					
Overgang PO naar VO		Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	209	209	0
Verkeersexamen in de wijken		Resultaat Verkeersveiligheid PO groep 7/8 afsluiten met theoretisch en praktisch examen	30	0	0
Voorschoolse Educatie en Peuterspeelzaalwerk		De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van onder andere Voorschoolse Educatie en Peuterspeelzaalwerk	11.578	11.578	0
Versterken van taal		Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de inzet van Vroegschoolse educatie, Professionalisering van professionals op de	2.820	2.820	0
Leerlingenbegeleiding PO		Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Zorg 0-12	1.050	1.050	0
Onderwijsondersteuning woonwagen- en Romaleerlingen PO		Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school	90	90	0
Conciërges PO		Leerlingen en personeel voelen zich veilig in en rondom de school	281	281	0
Uitvoerende Combinatiefuncties Sport		Organisatie en uitvoering van talentontwikkeling op het terrein van sport, in samenhang met het programma op de (brede) scholen	847	847	0

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
	Burgerschap PO	Vredeseducatie	26	26	0
		Kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school. De scholen stimuleren om planmatig hun onderwijs cultuureducatie vorm te geven	1.971	1.971	0
	Cultuureducatie (onderwijs)				
		Kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school. De scholen stimuleren om planmatig hun onderwijs cultuureducatie vorm te geven.			
	Cultuureducatie onderwijs (UCK)/amateurkunsteducatie	Amateurkunsteducatie	967	967	0
		Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de voorziening de Taalschool waar nieuwkomers (leerlingen in het PO) de Nederland	364	364	0
	Taalschool: taal onderwijs voor nieuwkomers van 4 t/m 12 jaar				
		Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	1.225	1.225	0
	Schoolmaatschappelijk werk PO				
		Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel. Het realiseren van de beoogde effecten cfm de Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015. Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 0-12. Dit door middel van de inzet	1.262	1.262	0
	Combinatiefuncties onderwijs, activiteiten brede talentontwikkeling en programma Brede Scholen				

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
	Uitvoerende Combinatiefuncties Cultuur	Organisatie en uitvoering van culturele activiteiten op het terrein van talentontwikkeling in samenhang met het programma op (brede) scholen	142	142	0
	Zorgplatform	Coördinatie van het onderdeel 0-4 jaar binnen zorgplatform en bieden van ambulante begeleiding gericht op een vloeiende overgang van kinderen van voorschoolse voorziening naar het primair (speciaal) onderwijs	102	102	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.1 Voorbereiden van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school			22.964	22.934	0
	Ontwikkelen passend en dekkend onderwijsvoorzieningenaanbod VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Zorg 12-23	50	50	0
	RMC	Regionale meld- en coördinatie voortijdig schoolverlaten	1.082	1.082	0
	OPDC De Utrechtse School	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Zorg 12- 23	730	730	0
	Schoolmaatschappelijk werk VO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	769	769	0
	Onderwijsondersteuning woonwagen- en Romaleerlingen VO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school	104	104	0
	Brede School VO - talentontwikkeling en sport op school	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 12-23. Dit door middel van de organisatie en uitvoering van activiteiten mbt talentontwikkeling.	643	643	0

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
	Combinatiefuncties uitvoerend VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 12-23.	271	271	0
	Coördinatie loopbaan oriëntatie VO naar MBO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23	156	156	0
	Burgerschap	Maatschappelijke stages en homo-emancipatie LHTB	57	57	0
	VSV	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	1.182	1.182	8
	Onderwijsimpuls voor kwaliteit een excellentie	Het geven van een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs en het stimuleren van onderwijsinnovatie in Utrecht	1.187	1.187	0
	Internationale Schakel Klassen (ISK): taal onderwijs voor nieuwkomers (VO) van 12 t/m 18 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015. Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 12-23	83	83	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.1 Toerusten van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school zodat zij een startkwalificatie halen			6.314	6.314	8
	Bibliotheek Utrecht	De Bibliotheek Utrecht laagdrempelig bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden	12.175	12.175	0
Totaal prestatiedoelstelling 3.1.1 Innoveren klantgerichte dienstverlening en activiteiten gericht op individuen en met scholen			12.175	12.175	0
Totaal Onderwijs, Educatie en Bibliotheek			41.453	41.423	8

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Maatschappelijke Ondersteuning

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Maatschappelijke Ondersteuning					
	Versterken sociale basis	Versterken sociale basis	487	487	0
	Versnelling Overvecht Aanpak Sociale Problematiek	Versnelling Overvecht Aanpak Sociale Problematiek	608	0	0
	Belangenbehartiging en Informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	5.106	5.106	0
	Accommodaties maatschappelijke activiteiten	Faciliteren van accommodaties voor maatschappelijke activiteiten. Uitgangspunten zijn een efficiënt gebruik en optimale toegankelijkheid	588	588	0
	Sociaal makelaarschap	Ondersteunen en faciliteren van bewonersinitiatieven middels sociaal makelaarschap als ondersteuning van de betrokken stad op drie (oplopende) niveaus. "Behoud" wanneer sprake is van een hoog potentieel van zelforganisatie	8.475	8.475	0
	Kinder- en jongerenwerk MO	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	458	375	0
	Stimuleren vrijwilligerswerk	Stimuleren en faciliteren van stedelijk vrijwilligerswerk middels het verbreden van de groep van actieve burgers en belemmeringen wegnemen om te participeren en vrijwilligerswerk te doen	832	832	0
	Meldingen van stigmatisering en discriminatie worden adequaat opgevolgd	Activiteiten op het gebied van preventie en voorlichting, met de nadruk op discriminatie op de arbeidsmarkt en in de horeca, uitgevoerd door Artikel 1 Midden-Nederland	274	274	0
	Voorlichting en zichtbaar maken diversiteit	Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit	290	140	0
	Informele zorg en mantelzorgers	Faciliteren, ondersteunen en organiseren van informele zorg inclusief mantelzorgondersteuning	3.443	3.443	0

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
		Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid	5.201	5.201	0
	Sociale prestaties en Dagondersteuning				
	Laaggeletterdheid	Verbeteren van taalniveau en andere basisvaardigheden	818	818	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.1 Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven, vrijwilligers en mantelzorgers ondersteund			26.580	25.739	0
		Oprichting, doorontwikkeling en uitvoering van de buurtteams en het leveren van hoogwaardige sociale basiszorg	16.344	3.844	12500
	Buurtteams Sociaal				
		Faciliteren en organiseren van cliëntondersteuning. Positioneren van het maatschappelijk werk in de wijken als een spilfunctie in de aanpak van sociaal kwetsbaren	3.712	3.712	0
	Cliëntondersteuning				
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.2 Een stadsdekkend goed functionerend netwerk van sociale basiszorg			20.056	7.556	12.500
		Stimuleren van innovatie en versterking van de eigen regie en zelfredzaamheid van inwoners die nu gebruik maken van opvang en beschermd wonen	1.439	1.439	0
	Innovatiemiddelen opvang en beschermd wonen				
		Reguliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocdeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers)	2.084	2.084	0
	Asielzoekers, ongedocumenteerden en vluchtelingen				
		Voorkomen huiselijk geweld bij alle slachtoffers. Bij ernstige dreiging en gevaar van huiselijk wordt een veilige situatie gecreëerd in de (crisis) opvang, onderduikadres, bij familie of via de informele netwerken.	108	108	0
	Voorkomen huiselijk geweld				
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.4 Effectieve uitvoering van taken als centrumgemeente			3.631	3.631	0
Totaal Maatschappelijke Ondersteuning			50.267	36.926	12.500

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Jeugd

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Jeugd					
	Versnelling Overvecht Opvoeden en Opgroeien	Versnelling Overvecht Opvoeden en Opgroeien	608	0	0
	Kinder- en jongerenwerk	Meidenwerk, circus, jeugdverenigingen	100	100	0
	Ambulant jongerenwerk	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	1.736	37	1699
	Opvoedondersteuning	Hulp bij opgroei problemen voor jongeren	82	82	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.1 Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven worden ondersteund			2.526	219	1.699
	Buurtteams jeugd en gezin	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	18.141	6.181	11960
	Jeugdhulp	Trajectmanagement, woonbegeleiding, onderwijshulpverlening en intensieve hulp bij opgroei problemen voor jongeren	497	497	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.2 Een stedelijk dekkend, goed functionerend netwerk van buurtteams Jeugd en Gezin			18.638	6.678	11.960
	Zwerfjongeren	Preventie en duurzaam herstel uitgaande van participatie en eigen kracht van zwerfjongeren door tijdelijke intensieve acties	989	989	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.3 Aanvullende jeugdhulp			989	989	0
Totaal Jeugd			22.153	7.886	13.659

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Volksgezondheid

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Volksgezondheid					
	Versnelling Overvecht Gezonde wijk	Versnelling Overvecht Gezonde wijk	190	0	0
	Prostitutie	Het bieden van laagdrempelige opvang en het vergroten v/h bereik onder de prostituees door outreaching werken en het ondersteunen en begeleiden van vrouwen bij het uitstappen uit de prostitutie	986	986	0
	WMO collectieve GGZ preventie	Subsidie ten behoeve van een substantiële bijdrage aan de psychosociale gezondheid van burgers en ondersteuning van mantelzorgers in Utrecht	161	161	0
	Heroïneverstrekking en spuitemruil	Het opsporen en toeleiden naar zorg van zeer sociaal kwetsbaren, het bieden van een heroïnebehandeling, het verspreiden en ophalen van spuiten en spuihulpmiddelen, en het afhandelen van spuitemeldingen	1.335	1.335	0
	Alcohol en drugs, Voorlichting en educatie	Het verzorgen van voorlichting aan jongeren, hun peers, ouders en intermediairs. Bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting op scholen, adviesgesprekken, interventies, drugstestservice, online informatieverstrekking, netwerkvorming	1.277	1.277	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.1 Utrecht, een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn			3.949	3.759	0
Totaal Volksgezondheid			3.949	3.759	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Veiligheid

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Veiligheid					
	Jongerenwerk en veiligheid	Terugdringen van criminaliteit onder en ernstige overlast door jongeren en bieden van een duurzaam toekomstperspectief	3.028	848	2180
	Buurtteams jeugd en gezin (veiligheid)	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	1.120	1.120	0
	Ondersteuning aanpak jeugd en veiligheid	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de preventieve activiteiten in het kader van jeugd en veiligheid	74	74	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.2.1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen en het regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van jeugdige daders en hun (gezins)systeem			4.222	2.042	2.180
	Hulpverlening bij ongevallen en rampen	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de hulpverlening bij ongevallen en rampen	168	168	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.1 Uitvoeren van activiteiten gericht op het voorkomen en/of bestrijden van calamiteiten, crises en rampen			168	168	0
Totaal Veiligheid			4.390	2.210	2.180

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Cultuur

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiadoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Cultuur					
	Productie en programmering	Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen	40.764	6	35460
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.2 Productie en programmering			40.764	6	35.460
	Cultuurparticipatie	Het bevorderen van betrokkenheid bij cultuur van een breed publiek	5.034	1.997	2587
Totaal prestatiedoelstelling 1.2.1 Participatie			5.034	1.997	2.587
Totaal Cultuur			45.798	2.003	38.047

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Sport

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Sport					
	Basisvoorzieningen	Instandhouden van een aantal basisvoorzieningen	357	357	0
	Tuinen en parken	Volkstuinen	163	163	0
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.4 Accommodatiebeleid			520	520	0
	Sporten voor mensen met een beperking	Vergroten van de sport- en beweegparticipatie van inwoners met een beperking.	65	0	0
	Sportstimulering jeugd	Grotere sportdeelname van kinderen	860	860	0
	Buurtsportcoaches 2e tranche	Grotere sportdeelname	142	50	0
	Ondersteuning management verenigingen	Ondersteuning en stimulering verenigingen en management van verenigingen	584	584	0
	SSV leden met functiebeperking	Subsidie Sportverenigingen (leden met een functiebeperking)	42	0	0
	Sport doet meer	Stimuleren en ondersteunen maatschappelijke inzet door sportverenigingen	51	51	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.1 Sportstimuleren			1.744	1.545	0
	Topsport	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalenten vestiging talentcentra	183	183	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.1 Topsport- en talentontwikkeling			183	183	0
	Sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren top- en breedtesportevenementen	202	0	0
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.2 Sportevenementen			202	0	0
Totaal Sport			2.649	2.248	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Totaal alle subsidieprogramma's

Programma	Begroting 2018	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2018
Bewoners en Bestuur	3.260	496	0
Stedelijke Ontwikkeling	1.548	288	35
Duurzaamheid	3.412	3.224	0
Openbare Ruimte en Groen	25	0	0
Economie	9.333	7.283	50
Werk en Inkomen	19.982	18.582	0
Onderwijs, Educatie en Bibliotheek	41.453	41.423	8
Maatschappelijke Ondersteuning	50.267	36.926	12.500
Jeugd	22.153	7.886	13.659
Volksgezondheid	3.949	3.759	0
Veiligheid	4.390	2.210	2.180
Cultuur	45.798	2.003	38.047
Sport	2.649	2.248	0
Totaal Subsidies 2018	208.219	126.328	66.479

Bedragen zijn in duizenden euro's

Reserves

Stand en verloop reserves

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g = e+f	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Algemene Dekkingsreserves	40.824	51.013	91.837	-45.859	45.978	-26.681	19.297	-15.584	3.713	6.978	10.691	3.464	14.154
Algemene Reserves	51.047	0	51.047	6.000	57.047	0	57.047	0	57.047	0	57.047	0	57.047
Totaal Algemene reserve	91.871	51.013	142.884	-39.859	103.025	-26.681	76.344	-15.584	60.760	6.978	67.738	3.464	71.201
Bewoners en Bestuur	745	-194	551	0	551	0	551	0	551	0	551	0	551
Stedelijke ontwikkeling	71.366	15.943	87.309	-13.388	73.921	-11.317	62.604	-9.136	53.467	-5.276	48.191	-3.840	44.351
Duurzaamheid	11.139	-16	11.123	-280	10.843	0	10.843	0	10.843	0	10.843	0	10.843
Bereikbaarheid	18.712	2.553	21.265	-8.631	12.635	-9.824	2.811	1.437	4.248	-2.123	2.125	9.945	12.070
Openbare ruimte en groen	21.285	1.461	22.746	4.850	27.596	-1.098	26.498	0	26.498	0	26.498	0	26.498
Economie	1.447	982	2.429	-40	2.389	0	2.389	0	2.389	0	2.389	0	2.389
Werk en Inkomen	10.267	-961	9.306	-1.150	8.156	0	8.156	0	8.156	0	8.156	0	8.156
Onderwijs	27.694	1.615	29.309	-7.341	21.968	0	21.968	0	21.968	0	21.968	0	21.968
Maatschappelijke Ondersteuning	4.429	0	4.429	-2.529	1.900	-1.400	500	-500	0	0	0	0	0
Volksgesondheid	178	0	178	0	178	0	178	0	178	0	178	0	178
Veiligheid	173	0	173	0	173	0	173	0	173	0	173	0	173
Cultuur	5.690	-2.200	3.490	-698	2.792	2	2.794	2	2.796	2	2.798	2	2.800
Sport	4.302	-927	3.375	23	3.398	48	3.446	48	3.495	48	3.543	48	3.591
Vastgoed	4.829	-519	4.310	2.000	6.310	1.000	7.310	1.000	8.310	1.000	9.310	1.000	10.310
Algemene middelen	34.353	-1.546	32.807	-10.730	22.078	-285	21.793	-285	21.509	-285	21.224	-285	20.940
Algemene Ondersteuning	6.709	735	7.444	-500	6.944	0	6.944	0	6.944	0	6.944	0	6.944
Totaal Programmareserve	223.318	16.926	240.244	-38.413	201.831	-22.873	178.958	-7.433	171.525	-6.633	164.891	6.871	171.762
Vaste activareserve	270.086	3.918	274.004	7.291	281.295	-2.791	278.504	1.784	280.288	-3.404	276.884	-6.443	270.441
Totale reserve	585.275	71.857	657.132	-70.981	586.150	-52.345	533.805	-21.233	512.573	-3.060	509.513	3.892	513.405

Toelichting reserves

Programmareserve Algemene reserves

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01- '18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01- '19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01- '20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01- '21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01- '22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Algemene Dekkingsreserves	40.824	51.013	91.837	-45.859	45.978	-26.681	19.297	-15.584	3.713	6.978	10.691	3.464	14.154
Algemene Reserves	51.047	0	51.047	6.000	57.047	0	57.047	0	57.047	0	57.047	0	57.047
Totaal	91.871	51.013	142.884	-39.859	103.025	-26.681	76.344	-15.584	60.760	6.978	67.738	3.464	71.201

Bedragen zijn in duizenden euro's

Algemene reserve

De algemene reserve maakt deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit en is de uiterste buffer voor het opvangen van de financiële gevolgen van optredende risico's. De noodzakelijke hoogte van de algemene reserve wordt jaarlijks bepaald op basis van de geactualiseerde risicoberekening. Voor een uitgebreide toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Bij de Voorjaarsnota 2017 (pagina 17,18) is de algemene reserve met 6 miljoen euro aangevuld om de beschikbare weerstandscapaciteit op hetzelfde niveau te brengen als de benodigde. Deze aanvulling is conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2015-2018.

Algemene dekkingsreserve

Voor een nadere specificatie van de mutaties in de algemene dekkingsreserve wordt verwezen naar de toelichting bij de begroting van het programma Algemene middelen, onderdeel mutaties reserves. De algemene dekkingsreserve wordt gebruikt voor concernbrede reserveringen; onder andere van incidentele baten uit erfpachtconversies en resultaten uit de verkoop van gemeentelijk eigendom. Daarnaast wordt de algemene dekkingsreserve gebruikt voor egalisatie tussen de jaren van de meerjarenraming.

Programmareserve Bewoners en Bestuur

Omschrijving	Eindsaldo 31-12- '16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01- '18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01- '19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01- '20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01- '21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01- '22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Reserve Verkiezingen	745	-194	551	0	551	0	551	0	551	0	551	0	551
Totaal	745	-194	551	0	551	0	551	0	551	0	551	0	551

Bedragen zijn in duizenden euro's

Reserve verkiezingen

Doel waarvoor deze reserve is ingesteld: egalisatie van kosten die met verkiezingen samenhangen.

Voor verkiezingen is er jaarlijks een structureel budget beschikbaar (0,66 miljoen euro) in de exploitatie. In een jaar waarin er geen verkiezingen zijn, wordt dit budget gestort in de reserve. In een verkiezingsjaar wordt de reserve gebruikt om de eventuele extra kosten te dekken. De stand van de reserve op 1 januari 2017 is 0,551 miljoen euro. In 2017 hebben we kosten gemaakt voor de landelijke verkiezingen en maken we kosten voor de voorbereiding van de gemeenteraadsverkiezingen 2018. We verwachten een tekort van circa 0,350 miljoen euro op het verkiezingsbudget 2017 en zullen bij de jaarrekening 2017 een voorstel doen voor onttrekking uit de reserve. De stand van de reserve wordt daarmee per januari 2018 circa 0,200 miljoen euro, hierdoor komt er spanning op de reserve. In 2019 zijn er in maart gecombineerde verkiezingen Provinciale Staten en Waterschap en in mei verkiezingen voor de Europese Unie. Bij de voorjaarsnota 2018 zullen we een voorstel doen om de begroting hier aan te passen, zodat we ook beter kunnen inspelen op veranderingen in de opzet en de frequentie van de verkiezingen en referenda.

Programmareserve Stedelijke Ontwikkeling

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Egalisatiereserve bouwleges	0	2.300	2.300	0	2.300	0	2.300	0	2.300	0	2.300	0	2.300
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	13.193	-213	12.980	0	12.980	0	12.980	0	12.980	0	12.980	0	12.980
Woonruimteonttrekkingsreserve	1.125	668	1.793	0	1.793	0	1.793	0	1.793	0	1.793	0	1.793
Woonfonds	2.202	-118	2.084	-1.000	1.084	0	1.084	0	1.084	0	1.084	0	1.084
Reserve Utrechts restaurantiefonds (URF)	5.400	44	5.444	750	6.194	0	6.194	0	6.194	0	6.194	0	6.194
Archeologische opgravingen	553	457	1.010	0	1.010	0	1.010	0	1.010	0	1.010	0	1.010
Krachtwijken	5.465	0	5.465	-5.465	0	0	0	0	0	0	0	0	0
revolverend fonds woningrenovatie	762	0	762	0	762	0	762	0	762	0	762	0	762
Domplein 13	350	0	350	-35	315	-35	280	-40	240	-40	200	-40	160
Reserve grondexploitatie	10.735	8.791	19.526	-857	18.669	-857	17.812	-1.857	15.954	-1.357	14.597	-1.357	13.239
Investeringsimpuls RSU	15.459	4.014	19.473	-4.621	14.852	-8.266	6.586	-5.080	1.506	-1.720	-213	-284	-497
Reserve Geluidswal	3.000	0	3.000	0	3.000	0	3.000	0	3.000	0	3.000	0	3.000
Reserve taakstelling inkoop LR	13.120	0	13.120	-2.159	10.961	-2.159	8.802	-2.159	6.643	-2.159	4.484	-2.159	2.325
Totaal	71.366	15.942	87.308	-13.388	73.920	-11.317	62.603	-9.136	53.467	-5.276	48.191	-3.840	44.351

Bedragen zijn in duizenden euro's

Stimuleringsfonds volkshuisvesting

Dit fonds is ingesteld in 1997 en heeft een revolverend karakter. Vanuit het stimuleringsfonds volkshuisvesting (SVn) worden starters leningen en laagrentende leningen verstrekt ter stimulering van de woningmarkt. Het fonds wordt gevoed uit de opbrengst van rente op uitstaande leningen na aftrek van beheerkosten. Verstrekte leningen staan verantwoord op de balans onder financiële activa – overige langlopende leningen.

Woonruimteonttrekkingsreserve

Bij het onttrekken aan deze reservering worden compensatiebedragen in rekening gebracht. Deze gelden worden aangewend om nieuwe woonruimte te creëren, zoals via het project 'wonen boven winkels' en de subsidies 'projecten toevoegen woonruimte'.

Woonfonds

Het woonfonds wordt ingezet voor bijzondere doelgroepen en initiatieven die extra woonvoorzieningen vragen en niet in het reguliere pakket zijn opgenomen. De stortingen en onttrekkingen aan dit fonds geschiedt door de afwikkeling van oude volkshuisvestingsregelingen, rentevergoedingen, saldi NRF en leges.

Bij de VJN 2017 is besloten om in 2017 1,0 miljoen euro aan de reserve te laten vrij vallen omdat door het opnemen van de subsidies "Keurmerk veilig wonen" en "Huurdersparticipatie" in de exploitatie er geen structurele onttrekkingen meer nodig zijn.

Revolverend fonds woningrenovatie

Het fonds is in het leven geroepen voor het verstrekken van zachte leningen aan eigenaar/bewoners die deelnemen aan gemeentelijke renovatieprojecten. De uitvoering van de regeling loopt via het SVn (Stichting Volkshuisvesting Nederland).

Reserve Utrechts restauratiefonds (URF)

Uit het Utrechts Restauratiefonds worden laagrentende leningen verstrekt ter ondersteuning van particuliere eigenaren. Het Restauratiefonds richt zich op de gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden.

Archeologische opgravingen

Deze reserve is bestemd ter dekking van de archeologische opgravingen. Daarnaast wordt een deel van deze reserve ingezet ten behoeve van het ontwikkelen van het cultuurcentrum Hoge Woerd en geldt vooral ter dekking van een deel van de kapitaalslasten.

DomUnder (Domplein13)

Deze reserve wordt ingezet ter dekking van de subsidiëring aan Stichting Domplein. Onder voorwaarden wordt aan de stichting een subsidie van in totaal 0,4 miljoen euro verstrekt over een periode van tien jaar.

Investeringsimpuls RSU

In het verlengde van de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) is een investeringsstrategie voor gezonde verstedelijking opgesteld. Bij de voorjaarsnota 2017 is een deel van de middelen als gevolg van de groei van de stad toegevoegd aan de reserve Investeringsimpuls RSU. De programmering van de middelen in de reserve Investeringsimpuls RSU vindt plaats volgens het bestedingskader. Het bestedingskader is vastgesteld bij het MPSO 2017.

De lasten op het product Investeringsimpuls RSU bedragen in 2018 11,391 miljoen euro. Deze lasten worden onttrokken uit de reserve Investeringsimpuls RSU. In 2018 vindt er een dotatie plaats aan deze reserve van 3,125 miljoen euro voor projecten de binnenstad, Merwedekanaalzone, USP/Rijnsweerd en de openbare ruimte in Overvecht en Kanaleneiland.

Reserve Grondexploitatie

De reserve is ten behoeve van het opvangen van niet begrote financiële tegenvallers in grondexploitatieprojecten en ten behoeve van het afdekken van financiële risico's bij het nemen van initiatieven in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. De noodzakelijke omvang wordt jaarlijks bij het opstellen van het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling bijgesteld. Daarin worden twee normen gehanteerd:

- a) de omvang van de reserve minus de omvang van de claims op de reserve is minimaal gelijk aan niet begrote negatieve financiële risico's in de grondexploitatieprojecten;
- b) de omvang van de reserve is minimaal gelijk aan 10% van de verwachte toekomstige investeringen in grondexploitatieprojecten.

In 2018 wordt een bedrag van 0,857 miljoen euro onttrokken uit de reserve in verband met de jaarlijkse afdracht aan het concern (2,125 miljoen euro), promotie en acquisitie (0,080 miljoen euro) en dekking product gebiedsmanagement (0,752 miljoen euro). Vanuit de investeringsimpuls RSU wordt 2,1 miljoen euro gestort in de reserve voor de ontwikkeling van deelgebied 5.

Geluidswal

Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2005 is een bedrag beschikbaar gesteld van 5,5 miljoen euro ter gedeeltelijke dekking van de uitgaven van de geluidswal Woerden (Verlenging geluidswal Veldhuizen). In 2013 is deze reserve voor algemene gemeentebrede middelen verlaagd met 2,5 miljoen euro. De bestemmingsreserve zullen we na realisatie van de geluidswal aanwenden. Onttrekkingen mogen alleen plaatsvinden om de kosten van de geluidswal te dekken.

Taakstelling inkoop Leidsche Rijn

In 2013 zijn de benodigde middelen voor de aan Leidsche Rijn opgelegde taakstelling in een bestemmingsreserve gestort. In 2018 wordt conform de planning over deze reserve beschikt ten gunste van de algemene gemeentebrede middelen.

Programmareserve Duurzaamheid

Omschrijving	Eindsaldo 31-12- '16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01- '18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01- '19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01- '20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01- '21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Reserve	185	0	185	0	185	0	185	0	185	0	185	0	185
Energiemaatregelen													
Utrechtse Scholen													
Utrechtse Energie	5.324	-179	5.145	-200	4.945	0	4.945	0	4.945	0	4.945	0	4.945
Leningen Utrechtse Energie	5.550	0	5.550	0	5.550	0	5.550	0	5.550	0	5.550	0	5.550
Stichting Heerlijk Wonen (PUE)	80	0	80	-80	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve Bodem	0	163	163	0	163	0	163	0	163	0	163	0	163
Totaal	11.139	-16	11.123	-280	10.843	0	10.843	0	10.843	0	10.843	0	10.843

Bedragen zijn in duizenden euro's

Energiemaatregelen Utrechtse Scholen

Bij de berekening van de verwachte voordelen als gevolg van energiematregelen aan Utrechtse scholen in het kader van Utrechtse Energie is uitgegaan van bepaalde parameters (bijvoorbeeld verwachte toename van energiekosten). Met de schoolbesturen zijn overeenkomsten gesloten waarin hun aandeel in de investering is vastgelegd op basis van de verwachte besparingen. Als nadien zal blijken dat de verwachte besparing onvoldoende zijn behaald als gevolg van afwijkingen in de contractueel vastgelegde parameters, dan zijn wij als gemeente gehouden de schoolbesturen daarvoor financieel te compenseren.

Utrechtse Energie

De reserve is bestemd voor de uitvoering van het Programma Utrechtse Energie. De uitvoering van het programma is vertraagd op gang gekomen waarbij de overschotten in eerdere jaren in de Reserve Utrechtse Energie zijn gestort. In verband met uitvoering van het energieprogramma is in 2016 0,179 miljoen euro aan de reserve onttrokken.

In amendement 16 bij de VJN 2017 is besloten om 2,3 miljoen euro van de reserve die bedoeld was voor het verstrekken van duurzaamheidsleningen aan particulieren aan te wenden om huurders en woningeigenaren eenvoudig te laten kiezen voor het nemen van stevige energiematregelen, zowel financieel als bouwtechnisch. Mogelijkheden hiervoor zijn o.a. een woningabonnement of collectieve inkoop. De inzet moet aansluiten op de bestaande activiteiten uit de Energieagenda's.

Leningen Utrechtse Energie

Vanuit de beschikbaar gestelde budgetten voor Utrechtse Energie is een renteloze lening van vijftien jaar verstrekt. Ter dekking van het risico en voor de rentelasten is deze bestemmingsreserve gecreëerd.

Stichting Heerlijk Wonen (PUE)

De reserve Stichting Heerlijk Wonen (SHW) betreft een bestemmingsreserve voor het risico op de afgegeven lening aan SHW. Deze lening is voor de aanloopkosten in de eerste jaren van SHW. De lening zal in vijf gelijke jaarlijkse termijnen (0,016 miljoen euro) worden afgelost, voor het eerst in 2017.

Bij de VJN 2017 is besloten om de reserve in 2017 op te heffen. De reden is de gemeentebrede regel om geen reserves meer te hebben onder de 0,1 miljoen euro.

Risicoreserve bodem

Bij de VJN2017 is besloten een risicoreserve te openen en restantbudget uit 2016 via de bestedings- en dekkingsvoorstellen hiervoor te bestemmen. Gelden die in 2016 zijn ontvangen als afkoop voor aansprakelijkheid op de kosten van toekomstige bodemsaneringen zijn gestort in deze risicoreserve. Uit de reserve kunnen toekomstige sanerings- en monitoringskosten die voortvloeien uit afgekochte verplichtingen worden gedekt.

Programmareserve Bereikbaarheid

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Meerjarige investeringen bereikbaarheid	17.418	2.553	19.971	-8.371	11.601	-9.750	1.851	1.640	3.491	-1.738	1.754	10.330	12.084
Onderhoud parkeervoorzieningen	1.294	0	1.294	-260	1.034	-74	960	-203	756	-385	371	-385	-14
Totaal	18.712	2.553	21.265	-8.631	12.635	-9.824	2.811	1.437	4.248	-2.123	2.125	9.945	12.070

Bedragen zijn in duizenden euro's

Meerjarige investeringen Bereikbaarheid en Luchtkwaliteit

Doel van deze reserve is het bevorderen van de doorstroming op hoofdwegen. Daarnaast bevat deze reserve het gemeentelijk aandeel voor de financiering van het aanvullende pakket VERDER maatregelen, bestemd voor financiering van investeringsprojecten Bereikbaarheid, gebaseerd op het raadsvoorstel SO09.095378. Het saldo is bestemd voor dekking van het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid (MPB). De reserve wordt gevoed uit het beschikbaar gestelde jaarlijkse budget tot en met 2033. De mutaties bestaan uit het saldo van baten en lasten op de meerjarige investeringen Bereikbaarheid. De worden toegelicht bij het programma.

Reserve MVA maatschappelijk nut

Deze kapitaallastenreserve, ook wel 'activareserve' genoemd, is een bestemmingsreserve die dient ter financiële dekking van kapitaallasten gedurende de levensduur van een actief.

Op grond van de Nota 'waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa' worden alle investeringen in de openbare ruimte die opgestart worden in of na 2017 geactiveerd. Tegelijkertijd wordt voor deze investeringen een kapitaallastenreserve gevormd, waaruit de kapitaalslasten gedekt worden. Het gaat om reserveringen van kapitaalslasten voor de Doorfietsroute langs het spoor CS- Amsterdam, de herinrichting van de Nachtegaalstraat- Reigerstraat en herinrichting Wittevrouwenstraat- Voorstraat.

Parkeerexploitatie

De reserve is ingesteld om schommelingen in de jaarlijkse parkeerbaten en -lasten op te kunnen vangen, zodat ook in de situatie waarin de opbrengsten onvoldoende blijken te zijn kan worden voldaan aan de jaarlijks vastgestelde afdracht aan de algemene middelen.

Onderhoud parkeervoorzieningen

De reserve is bestemd voor het gegarandeerd uitvoeren van groot onderhoud van belanghebbende garages, parkeergarage, P+R transferia en fietsvoorzieningen. In deze reserve is tevens in 2016 de onderhoudsbijdrage van derden voor de fietsenstalling Jaarbeursplein opgenomen (0,127 miljoen euro).

Programmareserve Openbare ruimte en groen

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Egalisatiefonds rioleringen	4.805	1.386	6.191	0	6.191	-1.000	5.191	0	5.191	0	5.191	0	5.191
Ophaaldienst	6.393	148	6.541	-150	6.391	-98	6.293	0	6.293	0	6.293	0	6.293
projectreserve Wal- en kluismuren	10.087	-73	10.014	0	10.014	0	10.014	0	10.014	0	10.014	0	10.014
Reserve Essentaksterfte 1002	0	0	0	5.000	5.000	0	5.000	0	5.000	0	5.000	0	5.000
Totaal	21.285	1.461	22.746	4.850	27.596	-1.098	26.498	0	26.498	0	26.498	0	26.498

Bedragen zijn in duizenden euro's

Egalisatiefonds rioleringen

Deze egalisatiereserve is gevormd om al te grote schommelingen in de tarieven voor de rioolheffing op te vangen. Bij de tariefvaststelling voor het jaar t +1 wordt bij de voorjaarsnota in jaar t besloten om eventueel bedragen aan de reserve te onttrekken. Verder wordt bij de Verantwoording van jaar t besloten om, indien nodig, eventuele overschotten te storten in de reserve en eventuele tekorten te onttrekken aan de reserve. Bij het vaststellen van het tarief 2018 voor de rioolheffing is besloten een onttrekking aan deze reserve te doen ter dekking van **een deel van de lasten die het gevolg zijn van het uitvoeren van werkzaamheden aan het hemelwaterriool in Lombok en de Zeeheldenbuurt** die nodig zijn om de wateroverlast te verhelpen.

Ophaaldienst

Deze egalisatiereserve is gevormd om al te grote schommelingen in de tarieven voor de afvalstoffenheffing op te vangen. Bij de tariefvaststelling voor het jaar t +1 wordt bij de voorjaarsnota in jaar t besloten om eventueel bedragen aan de reserve te onttrekken. Verder wordt bij de Verantwoording van jaar t besloten om, indien nodig, eventuele overschotten te storten in de reserve en eventuele tekorten te onttrekken aan de reserve. Bij het vaststellen van het tarief 2018 voor de afvalstoffenheffing is bij de Voorjaarsnota 2017 besloten 0,098 miljoen euro te onttrekken aan de reserve.

Wal-en kluismuren

Bij de Voorjaarsnota 2017 is besloten dat ten opzichte van de oorspronkelijke raming van het project wal- en kluismuren een bijstelling nodig is van 12 miljoen euro, als gevolg van prijsontwikkelingen, complexiteit van de werkzaamheden en specifieke maatregelen. Met deze bijstelling kunnen we naar verwachting de werkzaamheden afronden aan de gehele Oudegracht en Nieuwegracht en het eerste deel (rak 21) van de Kromme Nieuwegracht.

Essentaksterfte

Gezien de onzekerheid over het verloop van de ziekte en ontwikkelingen die de schade mogelijk kunnen beperken, is een bedrag beschikbaar gesteld van 5,0 miljoen euro en gestort in een reserve, waaruit wij de jaarlijkse kosten onttrekken. Daarmee zijn wij naar verwachting in staat gedurende de komende vijf jaren de noodzakelijke maatregelen uit te voeren en de gevolgen van het daadwerkelijke verloop van de ziekte in de praktijk te monitoren. In de loop van die periode zullen we op grond van de daadwerkelijke ontwikkeling nadere voorstellen doen.

Programmareserve Economie

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Reserve cofinanciering Pieken	707	0	707	0	707	0	707	0	707	0	707	0	707
Reserve cofinanciering Science Park	45	-45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Project Wijk in bedrijf Utrecht	175	0	175	0	175	0	175	0	175	0	175	0	175
Toeristische stadspromotie	326	0	326	-40	286	0	286	0	286	0	286	0	286
Reserve Lokaal Economisch Fonds (LEF)	194	1.027	1.221	0	1.221	0	1.221	0	1.221	0	1.221	0	1.221
Totaal	1.447	982	2.429	-40	2.389	0	2.389	0	2.389	0	2.389	0	2.389

Bedragen zijn in duizenden euro's

Reserve cofinanciering Pieken

Met de cofinanciering bij de (rijks)subsidieregeling Pieken in de Delta worden economische innovatieprojecten ondersteund die de (innovatieve) concurrentiekracht van Utrecht versterken. Daarnaast is de cofinanciering Pieken in de Delta gereserveerd voor uitvoering van de Economische Agenda Utrecht 2012-2018.

Reserve cofinanciering Science Park

Wij stellen voor de reserve cofinanciering Utrecht Science Park op te heffen. Het saldo van de reserve is nul en deze zal in de toekomst niet meer gebruikt worden.

Project Wijk in bedrijf Utrecht

Dit project rust op 3 pijlers: vakmanschap, vestigingsklimaat en verbinding. De activiteiten in dit project resulteren in een bevordering van de wijkeconomie en het kleinschalig ondernemerschap. Het budget wordt vooral aangewend voor de basisvoorziening, wijk in bedrijf, straatmanagement (voor schoon, veilig en attractief ondernemen), het vestigingsklimaat en het bevorderen van samenwerking tussen ondernemers.

Toeristische Stadspromotie REO

Deze reserve is gekoppeld aan de inkomsten toeristenbelasting. De helft van deze inkomsten worden via het programma Economie ingezet ter bevordering van het Toerisme en verbetering van de toeristische infrastructuur in Utrecht. Voor de besteding van de gelden uit de reserve wordt advies aan de Utrechtse hoteliers gevraagd.

Reserve Lokaal Economisch Fonds (LEF)

Met de gelden van het Lokaal Economisch Fonds worden subsidies verstrekt voor nieuwe werkgelegenheid, leerwerk- en stageplaatsen in Utrecht. Er is in totaal 8 miljoen euro beschikbaar tot en met 2018. Nog niet beschikte subsidies worden tijdelijk in de reserve gestort. Er zijn onttrekkingen zodra de beschikkingen in een jaar het jaarlijks budget overschrijden.

Programmareserve Werk en Inkomen

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g = e+f	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Werk en inkomen	5.553	-661	4.892	0	4.892	0	4.892	0	4.892	0	4.892	0	4.892
Revolverend fonds Werk en Inkomen	4.714	-300	4.414	-1.150	3.264	0	3.264	0	3.264	0	3.264	0	3.264
Totaal	10.267	-961	9.306	-1.150	8.156	0	8.156	0	8.156	0	8.156	0	8.156

Bedragen zijn in duizenden euro's

Werk en Inkomen

De risicoreserve is bestemd voor de dekking van mogelijke tekorten op het Inkomensdeel Participatiewet (bijstand), de kosten van overplaatsbaren bij Werk en inkomen. Bij de Voorjaarsnota 2017 is het doel van de reserve uitgebreid met aanvullende kosten contributie Wigo4it en uitvoeringskosten Professional Portal Innovatie (PPI). Bij de Bestedings- en dekkingsvoorstellen 2016 is 0,661 miljoen euro onttrokken in verband met de kosten van overplaatsbaren uit de reorganisatie 2011-2013. We verwachten in 2017 2,0 miljoen euro nodig te hebben voor BUIG, 1,1 miljoen euro voor de kosten van overplaatsbaren in 2017 en 2018 en 1,7 miljoen euro voor Wigo4it/PPI.

Revolverend fonds Werk en inkomen

Het Revolverend Fonds is bedoeld om samenwerking met onder andere uitzendbureaus en sociaal ondernemers bij het aan het werk helpen van mensen uit de bijstand te financieren. Voorwaarde voor dekking uit Revolverend fonds is dat de samenwerking leidt tot aantoonbare besparing op de uitkeringslasten. Bij de

jaarstukken 2016 is 0,3 miljoen euro ten laste van het Revolverend Fonds gebracht. Bij de Voorjaarsnota 2017 is 1,15 miljoen euro onttrokken om de kosten van twee Social Impact Bonds en één contract te dekken.

Programmareserve Onderwijs

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Stroyenborchdreef brand	18	0	18	0	18	0	18	0	18	0	18	0	18
Overschrijdingsvergoeding	46	0	46	-46	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Masterplan voortgezet onderwijs	4.138	0	4.138	-1.644	2.494	0	2.494	0	2.494	0	2.494	0	2.494
Masterplan primair onderwijs	1.826	0	1.826	-227	1.599	0	1.599	0	1.599	0	1.599	0	1.599
Huisvestingsprogramma	2.614	684	3.298	0	3.298	0	3.298	0	3.298	0	3.298	0	3.298
Reserve piekopvang onderwijs LR	1.302	0	1.302	-29	1.273	0	1.273	0	1.273	0	1.273	0	1.273
Meerjaren Perspectief Onderwijs Huisvest	10.136	730	10.866	-3.683	7.183	0	7.183	0	7.183	0	7.183	0	7.183
Voorschool	927	0	927	-927	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onderhoud en kapitaallasten BSO	1.238	201	1.439	0	1.439	0	1.439	0	1.439	0	1.439	0	1.439
Nieuwbouw Centrale Bibliotheek	5.450	0	5.450	-785	4.665	0	4.665	0	4.665	0	4.665	0	4.665
Totaal	27.694	1.615	29.309	-7.341	21.968	0	21.968	0	21.968	0	21.968	0	21.968

Bedragen zijn in duizenden euro's

Stroyenborchdreef brand

Bij de voorjaarsnota zal worden voorgesteld het restant van 0,018 miljoen euro vrij te laten vallen.

Masterplan Voortgezet Onderwijs

Per 1 januari 2018 hebben we 2,494 miljoen euro gereserveerd voor de 1^e inrichting van de school VMBO Vleuterweide en voor de 1^e inrichting van diverse andere scholen van voortgezet onderwijs.

Masterplan Primair Onderwijs

Per 1 januari 2018 hebben we 1,599 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoering van het Masterplan primair onderwijs.

Huisvestingsprogramma's

Per 1 januari 2018 hebben we 3,298 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoering van de huisvestingsprogramma's onderwijs van eerdere jaren.

Reserve Piekopvang onderwijs Leidsche Rijn

Per 1 januari 2018 hebben we 1,273 miljoen euro gereserveerd voor de piekopvang onderwijs in Leidsche Rijn.

Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting

Per 1 januari 2018 hebben we 7,183 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoering van het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting.

Onderhoud en kapitaallasten Buitenschoolse opvang (BSO)

Per 1 januari 2018 hebben we 1,439 miljoen euro gereserveerd voor het onderhoud en de kapitaallasten van de gedane investeringen BSO.

Centrale Bibliotheek Utrecht

De reserve is bestemd voor de eenmalige kosten voor het betrekken van een nieuwe locatie voor de centrale bibliotheek. De verwachte eenmalige kosten bestaan naar verwachting uit dubbele huur tijdens afbouw, het afbouwen en inrichten van het nieuwe gebouw en verhuizen. In de commissiebrief van 2 juni 2014 is als beschikbaar bedrag per 1 januari 2017 voor de incidentele kosten 6,1 miljoen euro genoemd. In 2016 was eenmalig 0,640 miljoen euro onttrokken en in 2017 is eenmalig 1,785 miljoen euro onttrokken, zodat een saldo resteert van 3,665 miljoen euro per 1 januari 2018.

De jaarlijkse stortingen van 0,785 miljoen euro aan de reserve Nieuwbouw Centrale Bibliotheek zijn vanaf 2017 niet meer nodig ten behoeve van de reserve. Conform besluitvorming naar aanleiding van het coalitieakkoord is dit bedrag met ingang van 2017 beschikbaar voor ophoging van de structurele subsidie aan de bibliotheek. Dit dient ter dekking van de exploitatie van de nieuwe centrale bibliotheek aan de Neude.

Programmareserve Maatschappelijke Ondersteuning

Omschrijving	Eindsaldo 31-12- '16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01- '18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01- '19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01- '20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01- '21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01- '22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Plan van aanpak Maatschappelijke Ondersteuning	4.429	0	4.429	-2.529	1.900	-1.400	500	-500	0	0	0	0	0
Totaal	4.429	0	4.429	-2.529	1.900	-1.400	500	-500	0	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

De reserve plan van aanpak maatschappelijke opvang betreft de oorspronkelijk geormerkte OGGZ-middelen van het rijk om dakloosheid terug te dringen in de vier grote steden. Hiervoor is indertijd een plan van aanpak opgesteld voor onder andere het realiseren van hostels. Bij de voorjaarsnota 2017 is besloten om deze reserve deels nog in te zetten voor maatschappelijke opvang in 2017 tot en met 2019 en daarnaast voor andere knelpunten binnen het programma Maatschappelijke Ondersteuning. Een bedrag van 0,954 miljoen euro is in 2017 vrijgevalen ten behoeve van de algemene middelen. In 2018 vindt een onttrekking van 1,4 miljoen euro plaats ten behoeve van vernieuwing 1e opvang (0,500 miljoen euro), frictiekosten sociaal makelaars (0,650 miljoen euro), en tolerantie (0,250 miljoen euro). In 2019 wordt het restant ingezet voor de vernieuwing 1e opvang (0,500 miljoen euro).

Programmareserve Volksgezondheid

Omschrijving	Eindsaldo 31-12- '16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01- '18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01- '19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01- '20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01- '21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01- '22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Integrale huisvesting 0-19 jeugdgezondheid	178	0	178	0	178	0	178	0	178	0	178	0	178
Totaal	178	0	178	0	178	0	178	0	178	0	178	0	178

Bedragen zijn in duizenden euro's

De jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen (consultatiebureaus) en de jeugdgezondheidszorg 4-18 jarigen zijn ondergebracht in een pand met verschillende partners. Voor de integratie van de Jeugdgezondheidszorg 0-18 jarigen is het noodzakelijk dat er met meerder partijen nog beter kan worden samengewerkt. Daartoe nodig het huidige pand niet voldoende uit. De reserve is bestemd voor de huisvesting met meerdere partners op 1 locatie om de zorg beter op elkaar aan te laten sluiten.

Programmareserve Veiligheid

Omschrijving	Eindsaldo 31-12- '16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01- '18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01- '19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01- '20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01- '21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01- '22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Projecten													
cameratoezicht	173	0	173	0	173	0	173	0	173	0	173	0	173
Totaal	173	0	173	0	173	0	173	0	173	0	173	0	173

Bedragen zijn in duizenden euro's

Projecten cameratoezicht

De gereserveerde ruimte is bestemd voor het verplaatsen van camera's en kabels in het Stationsgebied.

In verband met de werkzaamheden worden deze tijdelijk verplaatst, en na definitieve uitvoering van deze werkzaamheden op een termijn van drie tot vijf jaar weer teruggeplaatst.

Programmareserve Cultuur

Omschrijving	Eindsaldo 31-12- '16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01- '18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01- '19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01- '20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01- '21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01- '22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Fonds													
Stadsverfraaiing	89	0	89	0	89	0	89	0	89	0	89	0	89
Cultuurconvenant	500	0	500	-500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utrechtse Cultuurlening	200	0	200	-100	100	0	100	0	100	0	100	0	100
Fonds Broedplaatsen	701	0	701	2	703	2	705	2	707	2	709	2	711
TivoliVredenburg	4.200	-2.200	2.000	-100	1.900	0	1.900	0	1.900	0	1.900	0	1.900
Totaal	5.690	-2.200	3.490	-698	2.792	2	2.794	2	2.796	2	2.798	2	2.800

Bedragen zijn in duizenden euro's

Fonds Stadsverfraaiing

Sinds 1948 hebben wij middelen gereserveerd voor stadsverfraaiing. Deze middelen zijn bedoeld om kunstwerken in de openbare ruimte te kunnen plaatsen. Projecten duren gemiddeld genomen langer dan een jaar en zijn vaak gekoppeld aan stedenbouwkundige ontwikkelingen. Om flexibel met die ontwikkelingen te kunnen meebewegen is deze reserve ingesteld. Eind 2017 bedraagt de reservering 0,089 miljoen euro.

Cultuurconvenant

Bij de Voorjaarsnota 2012 was besloten om de collegeambities te halveren waardoor vanaf 2015 het cultuurbudget met 1 miljoen euro is afgenomen. Om het budgetniveau in de gehele cultuurnotaperiode van 2013-2016 gelijk te houden is er besloten om het impuls cultuurbudget van 2,5 miljoen euro te storten in de reserve cultuurconvenant. Eind 2016 resteerde in deze reserve nog 0,5 miljoen euro. Dit budget is in 2017 ingezet voor de dekking van frictielasten als gevolg van de afloop van de Cultuurnotaperiode 2013-2016. De reserve kan na deze laatste onttrekking worden afgesloten.

Utrechtse Cultuurlening

Conform het raadsbesluit van 15 mei 2015 (kenmerk 14.010565) is 0,200 miljoen euro gereserveerd om het risico af te dekken van de Utrechtse Cultuurlening. Bij de Voorjaarsnota 2017 is besloten om incidenteel 0,1 miljoen euro te onttrekken uit de reserve ten gunste van het programma 'Algemene middelen'. De dekkingsgraad is met deze onttrekking teruggebracht naar 50%.

Fonds Broedplaatsen

Wij hebben wij 0,701 euro gereserveerd om het financieel risico af te dekken van het borgstellingsfonds Creatieve Broedplaatsen dat onder beheer is geplaatst van de Triodos bank (raadsbesluit 14.002504).

Jaarlijks wordt er 0,002 miljoen euro aan garantieprovisie verwacht die in overeenstemming met de samenwerkingsovereenkomst tussen de Gemeente Utrecht en de Triodosbank zal terugvloeien in het Fonds.

TivoliVredenburg

Deze reserve is ingesteld om de tekorten in 2014, 2015 en 2016 te dekken van TivoliVredenburg. Bij de Voorjaarsnota 2017 is besloten om incidenteel 0,1 miljoen euro te onttrekken uit de reserve ten gunste van het programma 'Algemene middelen'. Het saldo van 1,9 miljoen euro is gereserveerd voor de dekking van het financiële tekort over 2016 van TivoliVredenburg van 1,9 miljoen euro. De reserve zal na deze laatste onttrekking worden afgesloten.

Programmareserve Sport

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Grasmat Zoudenbalch	625	0	625	23	648	48	696	48	744	23	693	23	716
Reserve Nota kapitaalgoederen Sport	3.677	-927	2.750	0	2.750	0	2.750	0	2.750	0	2.750	0	2.750
Totaal	4.302	-927	3.375	23	3.398	48	3.446	48	3.495	48	3.543	48	3.591

Bedragen zijn in duizenden euro's

Grasmat Zoudenbalch

Wij reserveren jaarlijks 0,048 miljoen euro voor de vervanging van de toplaag als gevolg van zeer intensief gebruik van de velden op het sportcomplex Zoudenbalch. De geplande storting is voor een deel gepland bij de reserve Sportstimulering Verenigingsmanagement.

Reserve nota kapitaalgoederen Sport

De reserve is bestemd voor toekomstig groot onderhoud aan sportaccommodaties, zoals in het in het MPUV 2016 inclusief de nota kapitaalgoederen 2016-2019 is aangegeven.

Programmareserve Gemeentelijk Vastgoed

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Staatsliedenbuurt	48	-48	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nota Kapitaalgoederen	471	-471	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groot Onderhoud Maatschappelijk Vastgoed	843	0	843	0	843	0	843	0	843	0	843	0	843
Vastgoedbeheer	3.467	0	3.467	2.000	5.467	1.000	6.467	1.000	7.467	1.000	8.467	1.000	9.467
Totaal	4.829	-519	4.310	2.000	6.310	1.000	7.310	1.000	8.310	1.000	9.310	1.000	10.310

Bedragen zijn in duizenden euro's

Groot Onderhoud Maatschappelijk Vastgoed

Vastgoedbeheer

De reserve dient ter dekking van bedrijfsrisico's (bijvoorbeeld onverwachte tekorten op de exploitatie en de ontwikkeling van panden/percelen) en tevens als equalisatie van het jaarlijkse resultaat op de vastgoedportefeuille. De exploitatie per perceel is over de levensduur sluitend, maar er blijven faseringsverschillen per jaar. Vooral bij nieuw gebouwde accommodaties is er in het begin een tekort doordat de jaarlijkse huurstijging pas na een aantal jaren groot genoeg is om de (gelijk blijvende) kapitaallasten te dekken.

Reserve groot onderhoud Maatschappelijk Vastgoed

De reserve is bestemd voor toekomstig groot onderhoud aan maatschappelijk vastgoed, zoals in het in het MPUV 2017 is aangegeven.

Programmareserve Algemene middelen en onvoorzien

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Budgetstructuur													
Leidsche Rijn	19.016	-2.615	16.401	0	16.401	0	16.401	0	16.401	0	16.401	0	16.401
Reserve Muziekcentrum Vredenburg/ Muziekpaleis	445	0	445	-345	100	0	100	0	100	0	100	0	100
Gezondheid ruimtelijke ontwikkeling	672	0	672	-387	286	-285	1	-285	-283	-285	-568	-285	-852
Decentralisatie Sociaal Domein	13.977	1.123	15.100	-9.980	5.120	0	5.120	0	5.120	0	5.120	0	5.120
Muziekcentrum Vredenburg	243	-54	189	-18	171	0	171	0	171	0	171	0	171
Frictiekosten 2009													
Totaal	34.353	-1.546	32.807	-10.730	22.078	-285	21.793	-285	21.509	-285	21.224	-285	20.940

Bedragen zijn in duizenden euro's

Budgetstructuur Leidsche Rijn

De reserve Budgetstructuur Leidsche Rijn is ingesteld in 1997 en is bestemd voor het opvangen van frictiekosten bij de realisatie van voorzieningen in Leidsche Rijn. Dit betreft vooral de kosten van tijdelijke voorzieningen, eerste inrichting van scholen en het verevenen van tijdelijke tekorten op de stelpost Budgetstructuur Leidsche Rijn. Op basis van actuele prognoses zal deze reserve toereikend zijn om de voorziene frictiekosten in Leidsche Rijn voor de komende jaren op te vangen. Met de onttrekking in 2016 van 2,615 miljoen euro zijn per saldo de volgende kosten gedekt:

- dekking lopende frictie uit voorgaande jaren: -2,254
- overheveling naar beleidsprogramma's ten behoeve van toename activiteiten: -2,269 miljoen euro
- bekostiging van incidentele frictiekosten en eerste inrichting schoolklassen: -0,744 miljoen euro
- toevoeging op basis van bewonerstoename 2016 (VJN 2015 pagina 13-14): +2,000 miljoen euro
- reservering voor toekomstige kapitaallasten van nog te realiseren voorzieningen: +0,652 miljoen euro

MCV / Muziekpaleis

De bestemmingsreserve Muziekcentrum Vredenburg / Muziekpaleis is in 2012 ingesteld ter dekking van het opheffen van Muziekcentrum Vredenburg en van knelpunten bij de realisatie van het Muziekpaleis. Bij de voorjaarsnota 2017 is na een doorlichting van de reserves 0,345 miljoen euro uit deze reserve afgeroomd en ingezet in het financiële beeld. Hierna resteert een saldo van 0,1 miljoen euro.

Gezondheid ruimtelijke ontwikkelingen

De bestemmingsreserve Gezondheid ruimtelijke ontwikkelingen is in 2012 ingesteld ten behoeve van intensivering op het terrein van gezondheid bij ruimtelijke ontwikkelingen. Conform besluit bij de programmabegroting worden de gemaakte kosten van advisering voor een bedrag van 0,285 miljoen euro ten laste van de reserve gebracht. De reserve is op begrotingsbasis nog toereikend tot en met 2018. De begrote onttrekkingen vanaf 2019 zullen in werkelijkheid niet plaatsvinden. In de begroting 2019 zullen de betreffende kosten van financiële dekking voorzien worden uit een nog nader te bepalen begrotingspost binnen het ruimtelijk programma.

Decentralisatie Sociaal Domein

Deze reserve Decentralisaties sociaal domein is in 2014 ingesteld. Aanvankelijk diende hij ter financiële dekking van de risico's voor de in- en uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Bij de Voorjaarsnota 2016 is de benodigde omvang vastgesteld op 18 miljoen euro; 13 miljoen euro ter afdekking van de berekende risico's en 5 miljoen euro voor innovatie. Bij voorjaarsnota 2017 zijn de risico's volgens de principes van risicomanagement gewaardeerd en gedekt via de algemene risicoreserve. Daardoor kon van de gereserveerde middelen 13 miljoen euro uit de reserve Decentralisatie Sociaal Domein vrij vallen. De resterende 5 miljoen euro blijft gereserveerd voor innovatie.

Muziekcentrum Vredenburg frictiekosten 2009

De reserve MCV frictiekosten 2009 is bedoeld om de kosten als gevolg van een reorganisatie uit 2009 af te dekken. Tot en met 2016 zijn 0,815 miljoen euro aan frictiekosten onttrokken. Bij de voorjaarsnota 2017 zijn de reserves doorgelicht en konden de niet meer benodigde reserveringen vrijgevallen. Van deze reserve is 0,018 miljoen euro begrote frictiekosten vrijgevallen. Verrekening van kosten met deze reserve vindt plaats op basis van dekkingsvoorstel bij het jaarresultaat.

Programmareserve Overhead

Omschrijving	Eindsaldo 31-12-'16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j	l	m =k+l
Europese subsidies	2.196	-65	2.131	0	2.131	0	2.131	0	2.131	0	2.131	0	2.131
Reserve ICT	4.514	800	5.314	-500	4.814	0	4.814	0	4.814	0	4.814	0	4.814
Investeringsprogramma													
Totaal	6.709	735	7.444	-500	6.944	0	6.944	0	6.944	0	6.944	0	6.944

Bedragen zijn in duizenden euro's

Europese subsidies

De uitvoering van de Europese subsidieprogramma's lopen over de jaargrenzen heen. Door een reserve in te stellen, kunnen de schommelingen in uitgaven en inkomsten worden ondervangen. Mutaties zijn afhankelijk van de gerealiseerde projecten en zullen bij de jaarlijkse verantwoording via een dekkings- of bestedingsvoorstel voorgelegd worden.

ICT Investeringsprogramma

Bij de Verantwoording 2013 is besloten om de voordelen op het structurele budget van het ICT-Investeringsprogramma in te zetten ter dekking van incidentele nadelen en om eventuele restanten voortaan te storten in de reserve ICT Investeringsprogramma. Het doel en de reikwijdte van de reserve is hiermee verbreed naar het volledige budget van het ICT Investeringsprogramma. Mutaties zijn afhankelijk van de gerealiseerde projecten en zullen bij de jaarlijkse verantwoording via een dekkings- of bestedingsvoorstel voorgelegd worden. De verwachting is dat het saldo van de reserve de komende jaren volledig ingezet zal worden.

Op basis van een analyse van het ICT investeringsprogramma en een actualisatie van de verwachte nog te maken kosten is bij de Voorjaarsnota 2017 besloten om 0,5 miljoen euro uit de betreffende reserve vrij te laten vallen.

Reserves ten bate van vaste activa

Omschrijving	Eindsaldo 31-12- '16	Resultaat 2016	Begroot saldo 01-01-'17	Mutatie 2017	Begroot Saldo 01-01-'18	Mutatie 2018	Begroot Saldo 01-01-'19	Mutatie 2019	Begroot Saldo 01-01-'20	Mutatie 2020	Begroot Saldo 01-01-'21	Mutatie 2021	Begroot Saldo 01-01-'22
Vaste activareserve	270.086	3.918	274.004	7.291	281.295	-2.791	278.504	1.784	280.288	-3.404	276.884	-6.443	270.441
Totaal	265.137	3.918	269.055	7.291	276.346	-2.791	273.555	1.784	275.339	-3.404	271.935	-6.443	265.492

Bedragen zijn in duizenden euro's

Als een vast actief wordt gefinancierd met een incidentele interne bijdrage, wordt deze bijdrage in de vaste activareserve gestort. Vanuit deze reserve worden vervolgens jaarlijks de bijbehorende kapitaallasten betaald. Kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving.

Overzicht van structurele onttrekkingen en stortingen in de reserves

Omschrijving	Onttrekking 2018	Storting 2018	Onttrekking 2019	Storting 2019	Onttrekking 2020	Storting 2020	Onttrekking 2021	Storting 2021
Algemene Middelen	285		285		285		285	
Vaste Activareserve	6.441		6.443		6.443		6.443	
Totaal	6.726	0	6.728	0	6.728	0	6.728	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

In bovenstaande tabel zijn de structureel begrote onttrekkingen en stortingen in de reserves weergegeven, conform artikel 19, 23 en 28 van het BBV.

De reserve Gezondheid ruimtelijke ontwikkeling is in 2012 ingesteld ten behoeve van het intensiveren van de advisering op het terrein van de gezondheid in de ruimtelijke ontwikkeling. De begrote jaarlijkse onttrekking met dit doel bedraagt 0,285 miljoen euro.

Voorzieningen

Stand en verloop voorzieningen

Risicovoorzieningen	Saldo 01-01- 2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01- 2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01- 2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01- 2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01- 2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01- 2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
Stedelijke ontwikkeling	76.282	0	76.282	0	76.282	0	76.282	0	76.282	0	76.282
Bereikbaarheid	109	0	109	0	109	0	109	0	109	0	109
Openbare ruimte en Groen	1.602	0	1.602	0	1.602	0	1.602	0	1.602	0	1.602
Werk en Inkomen	1.400	-116	1.284	0	1.284	0	1.284	0	1.284	0	1.284
Overhead	3.374	0	3.374	0	3.374	0	3.374	0	3.374	0	3.374
Totaal	82.766	-116	82.650	0	82.650	0	82.650	0	82.650	0	82.650

Bedragen zijn in duizenden euro's

Egalisatievoorziening	Saldo 01-01-2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01-2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01-2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
Bewoners en Bestuur	3.805	190	3.995	190	4.185	190	4.375	190	4.565	190	4.755
Bereikbaarheid	157	-10	147	-10	137	-10	127	-10	117	-10	107
Openbare ruimte en Groen	1.802	0	1.802	0	1.802	0	1.802	0	1.802	0	1.802
Volksgesondheid	280	0	280	0	280	0	280	0	280	0	280
Overhead	232	-179	53	0	53	0	53	0	53	0	53
Totaal	6.276	1	6.277	180	6.457	180	6.637	180	6.817	180	6.997

Bedragen zijn in duizenden euro's

Van derden ontvangen bestemmingsbedragen	Saldo 01-01- 2017	Begroote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01- 2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01- 2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01- 2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01- 2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01- 2022
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g = e+f	h	i = g+h	j	k = i+j
Duurzaamheid	163	0	163	0	163	0	163	0	163	0	163
Openbare ruimte en Groen	0	15.700	15.700	17.000	32.700	16.000	48.700	16.000	64.700	16.000	80.700
Totaal	163	15.700	15.863	17.000	32.863	16.000	48.863	16.000	64.863	16.000	80.863

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting voorzieningen

Programmavoorziening Bewoners en Bestuur

Omschrijving egalisatievoorziening	Saldo 01-01-2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01-2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01- 2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
Wethouderspensioenen	3.666	190	3.856	190	4.046	190	4.236	190	4.426	190	4.616
Wachtgelden oud - wethouders	139	0	139	0	139	0	139	0	139	0	139
Totaal	3.805	190	3.995	190	4.185	190	4.375	190	4.565	190	4.755

Bedragen zijn in duizenden euro's

Wethouderspensioenen

De Gemeente Utrecht houdt een voorziening aan voor de pensioenaanspraken van de wethouders. Aan deze Voorziening Wethouderspensioenen wordt jaarlijks 0,19 miljoen euro toegevoegd om de voorziening op peil te houden. Onttrekkingen vinden plaats op het moment dat er pensioenoverdrachten plaats vinden.

Wachtgelden oud-wethouders

De voorziening is ingesteld om aan de wachtgeldverplichtingen van oud-wethouders te kunnen voldoen. De voorziening wordt incidenteel gevoed. Bij de Voorjaarsnota 2015 is er 0,2 miljoen euro toegevoegd. Onttrekkingen aan de voorziening zijn niet structureel begroot, maar vinden plaats op het moment dat de Gemeente Utrecht wachtgeld dient uit te betalen.

Programmavoorziening Stedelijke Ontwikkeling

Omschrijving risicovoorziening	Saldo 01-01-2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01-2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01-2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
Negatieve grondexploitaties	9.138	0	9.138	0	9.138	0	9.138	0	9.138	0	9.138
Garantstelling Stichting Domein 2013	762	0	762	0	762	0	762	0	762	0	762
Risicovoorziening Stationsgebied	66.381	0	66.381	0	66.381	0	66.381	0	66.381	0	66.381
Totaal	76.282	0	76.282	0	76.282	0	76.282	0	76.282	0	76.282

Bedragen zijn in duizenden euro's

Voorziening negatieve grondexploitaties

De voorziening negatieve grondexploitaties is bedoeld om te verwachten negatieve resultaten op grondexploitaties op te kunnen vangen. De hoogte van de risicovoorziening is conform het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling.

Voorziening garantstelling Stichting Dimplein 2013

De risicovoorziening is ten behoeve van de garantstelling op een NRF lening aan Stichting Dimplein 2013.

Risicovoorziening Stationsgebied

Op grond van de voorschriften BBV (artikel 44) is een voorziening getroffen ter grootte van het verwachte tekort van de grondexploitatie Stationsgebied. Jaarlijks actualiseren we de grondexploitatie en brengen we de stand van de voorziening in overeenstemming met het verwachte resultaat. Voor een toelichting op de actuele stand van de grondexploitatie verwijzen wij naar het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling.

Programmavoorziening Duurzaamheid

Van derden ontvangen bestemmingsbedragen	Saldo 01-01-2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01-2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01-2022
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g = e+f	h	i = g+h	j	k = i+j
Voorziening bodemsanering Griftpark	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0	4
Voorziening bodemsanering	9	0	9	0	9	0	9	0	9	0	9
Voorziening AMEV milieuprijs	58	0	58	0	58	0	58	0	58	0	58
Voorziening verkeerslawaaï stad	92	0	92	0	92	0	92	0	92	0	92
Totaal	163	0	163	0	163	0	163	0	163	0	163

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bodemsanering Griftpark

De voorziening wordt gebruikt voor de nazorg Griftpark.

Bodemsanering

De voorziening is ingesteld ter dekking van de kosten die zijn voorzien in de uitvoering van het bodemsaneringsprogramma.

AMEV Milieuprijs

In 1976 is door de gemeenteraad een schenking aanvaard van 0,045 miljoen euro. Aan de voorziening wordt jaarlijks rente toegerekend en wordt een prijs uitgekeerd.

Verkeerslawaaï Stad

De voorziening is ingesteld voor de dekking van de kosten van de werkzaamheden Geluid. De voorziening dient te worden aangehouden omdat definitieve vaststelling over de lopende jaren nog zal plaatsvinden en daarmee finale afrekening van de verstrekte bijdragen (terugbetalingsverplichting) in het kader van bovengenoemd (project)financieringsprogramma.

Programmavoorziening Bereikbaarheid

Risicovoorziening	Saldo 01-01-2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01-2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01-2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
BTW combikaarten P+R	109	0	109	0	109	0	109	0	109	0	109
Totaal	109	0	109	0	109	0	109	0	109	0	109

Bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving egaliseringsvoorziening	Saldo 01-01-2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01-2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01-2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
Onderhoud Grifhoek	157	-10	147	-10	137	-10	127	-10	117	-10	107
Totaal	157	-10	147	-10	137	-10	127	-10	117	-10	107

Bedragen zijn in duizenden euro's

BTW combikaarten P+R

Per 1 januari 2017 draagt de gemeente over de combikaartjes 21 %BTW af. De voorziening die voor 2016 staat, wordt verrekend met de aanslag die nu ontvangen is. De voorziening kan met de jaarrekening 2017 worden opgeheven.

Onderhoud Grifthoek

De eigenaren van parkeerplaatsen in de Grifthoek garage hebben in 2006 het onderhoud voor een looptijd van 20 jaar éénmalig afgekocht. Jaarlijks wordt voor het onderhoud 0,01 miljoen euro hieruit onttrokken.

Programmavoorziening Openbare Ruimte en Groen

Risicovoorziening	Saldo 01-01- 2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01- 2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01- 2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
Voormalig personeel (FPU-wachtgeld)	1.252	0	1.252	0	1.252	0	1.252	0	1.252	0	1.252
Voorziening frictie contourenschets											
SW	250	0	250	0	250	0	250	0	250	0	250
Risicovoorziening ICT	100	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100
Totaal	1.602	0	1.602	0	1.602	0	1.602	0	1.602	0	1.602

Bedragen zijn in duizenden euro's

Egalisatievoorziening	Saldo 01-01-2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01- 2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01- 2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01-2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
Voorziening Grondbank	1.425	0	1.425	0	1.425	0	1.425	0	1.425	0	1.425
Groot onderhoud begraafplaatsen	377	0	377	0	377	0	377	0	377	0	377
Totaal	1.802	0	1.802	0	1.802	0	1.802	0	1.802	0	1.802

Bedragen zijn in duizenden euro's

Van derden ontvangen bestemmingsbedragen	Saldo 01-01-2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01-2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01-2022
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g = e+f	h	i = g+h	j	k = i+j
GRP investeringen	0	15.700	15.700	17.000	32.700	16.000	48.700	16.000	64.700	16.000	80.700
Totaal	0	15.700	15.700	17.000	32.700	16.000	48.700	16.000	64.700	16.000	80.700

Bedragen zijn in duizenden euro's

Risicovoorziening Voormalig personeel

Conform de huidige BBV-regelgeving is in 2010 een voorziening gevormd in verband met toegezegde en contractueel vastgelegde uitkeringen aan voormalig personeel betreffende met vervroegd pensioen gaan (suppletie FPU), uitvoering regelingen CBW (WIA/WAO en ZW) en reorganisatie of disfunctioneren (wachtgeld, overplaatsbaar, non actief). Er is sprake van een niet jaarlijks vergelijkbaar volume gedurende meerdere jaren. De onttrekkingen betreffen de uitkeringen op basis van de gemaakte afspraken. Bij de Verantwoording van ieder jaar wordt bekeken of het nodig is de voorziening op peil te brengen door de prognoses te actualiseren. Afhankelijk van de actualisatie eind 2017 en de onttrekkingen/toevoegingen in de loop van 2017 kan de werkelijke stand van de voorziening nog wijzigen.

Risicovoorziening Frictie Contourenschets Stadswerken

Gezien de verwachte kosten samenhangend met de uitvoering van de Contourenschets Stap voor Stap Beter van Stadswerken is bij de Verantwoording 2012 een voorziening gevormd van 1,0 miljoen euro. In de loop van 2017 zal deze voorziening grotendeels worden benut. De verwachting is dat deze voorziening bij de Verantwoording 2017 kan worden opgeheven.

Risicovoorziening ICT

In de loop van 2017 worden diverse kosten ten laste van deze voorziening geboekt. Ultimo 2017 zal de noodzaak van de voorziening opnieuw worden beoordeeld. De verwachting is dat deze voorziening bij de Verantwoording 2017 kan worden opgeheven.

Egalisatievoorziening Groot onderhoud begraafplaatsen

De voorziening is gevormd om jaarlijks sterk wisselende kosten voor groot onderhoud aan de begraafplaatsen op te kunnen vangen en de hoogte van de grafrechten te stabiliseren. De mutaties in de loop van 2017 zullen het saldo per 1 januari 2018 beïnvloeden.

Egalisatievoorziening Voorziening Grondbank

De voorziening is gevormd ter dekking van:

- geschatte saneringskosten vervuilde grond in depot
- geschatte saneringskosten bij opheffing depot
- risico dat milieueisen worden aangescherpt
- risico van nagekomen claims.

De begrote stand per 1 januari 2018 bedraagt 1,425 miljoen euro. Afhankelijk van de werkelijke stortingen en/of onttrekkingen in 2017 zal de werkelijke stand van de voorziening per 1 januari 2018 veranderen.

GRP investeringen

De storting in 2018 van 17,0 miljoen euro in de spaarvoorziening betreft de dekking voor begrote vervangingsinvesteringen rioleringen 2018 en daarnaast een bedrag voor het versneld afschrijven van in 2013 geactiveerde vaste activa van riolering zoals is opgenomen in het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan.

Programmavoorziening Werk en Inkomen

Risicovoorziening	Saldo 01-01-2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01-2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01-2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
Entreegeld vordering coöperaties	25	-25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening deelneming in UW Holding BV	91	-91	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening Correctie BCF	784	0	784	0	784	0	784	0	784	0	784
Garantstelling lening renovatie Niels Bohrwg	500	0	500	0	500	0	500	0	500	0	500
Totaal	1.400	-116	1.284	0	1.284	0	1.284	0	1.284	0	1.284

Bedragen zijn in duizenden euro's

Entreegeld vordering coöperaties

Deze voorziening is bij de Voorjaarsnota 2017 opgeheven.

Voorziening deelneming in UW Holding BV

Deze voorziening is bij de Voorjaarsnota 2017 opgeheven.

Correctie BTW-compensatiefonds

Door Werk en Inkomen is in 2014 een suppletie aangifte ingediend bij de belastingdienst over voorgaande jaren. De controle op deze aangifte heeft in 2015 plaatsgevonden. De suppletie aangifte is gebaseerd op een nieuwe interpretatie van de regelgeving. De voorziening is gecreëerd om een eventuele correctie op de aangifte op te kunnen vangen. Er wordt verwacht dat de voorziening in 2017 wordt afgewikkeld.

Garantstelling lening renovatie Niels Bohrweg

De raad heeft in mei 2015 ingestemd met een garantstelling voor een lening van 9,1 miljoen euro voor de renovatie en aanpassing van het pand van UW Holding aan de Niels Bohrweg. De lening wordt in twee tranches opgenomen, namelijk 4,6 miljoen euro per 1 februari 2016 en 4,5 miljoen euro per 1 september 2016. Eind 2015 is de bouw gestart. De voorziening is ter dekking van de risico's die de gemeente loopt en is in 2015 en 2016 gevormd (0,25 miljoen euro in beide jaren).

Programmavoorziening Volksgezondheid

Egalisatievoorziening	Saldo 01-01-2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01-2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01-2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
Frictiekosten Personeel	280	0	280	0	280	0	280	0	280	0	280
Totaal	280	0	280	0	280	0	280	0	280	0	280

Bedragen zijn in duizenden euro's

De voorziening, gevormd in 2013, is ter dekking van frictiekosten (voormalig personeel) naar aanleiding van in 2015 beëindigde taken.

Programmavoorziening Overhead

Risicovoorziening	Saldo 01-01- 2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01-2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01-2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
Voorziening frictiekosten	3.374	0	3.374	0	3.374	0	3.374	0	3.374	0	3.374
Totaal	3.374	0	3.374	0	3.374	0	3.374	0	3.374	0	3.374

Bedragen zijn in duizenden euro's

Egalisatievoorziening	Saldo 01-01- 2017	Begrote Mutaties 2017	Begroot Saldo 01-01-2018	Mutaties 2018	Begroot Saldo 01-01-2019	Mutaties 2019	Begroot Saldo 01-01-2020	Mutaties 2020	Begroot Saldo 01-01-2021	Mutaties 2021	Begroot Saldo 01-01-2022
	a	b	c =a+b	d	e =c+d	f	g =e+f	h	i =g+h	j	k =i+j
Pensioenfondsen Bijz.											
Kleuteronderwijs	54	0	54	0	54	0	54	0	54	0	54
Liquidatiefonds Interimdienst	1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stichting Pensioenfondsen Ozebi	-2	0	-2	0	-2	0	-2	0	-2	0	-2
Liquidatiefonds Vleuten-De Meern	28	-28	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liquidatiefonds woonruimte zaken	150	-150	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	232	-179	53	0	53	0	53	0	53	0	53

Bedragen zijn in duizenden euro's

Liquidatiefondsen/pensioenfondsen

De liquidatiefondsen/pensioenfondsen zijn ingesteld om betalingen van pensioenen en wachtgeld aan de deelnemers van deze fondsen uit te kunnen keren. Onttrekkingen aan de voorzieningen zijn niet structureel begroot, maar vinden plaats op het moment dat de Gemeente Utrecht pensioenen en wachtgelden uitbetaalt aan de deelnemers.

Bij de Voorjaarsnota 2017 is besloten om het saldo van de voorzieningen Liquidatiefonds Interimdienst, Liquidatiefonds Vleuten de Meern en Liquidatiefonds Woonruimte zaken vrij te laten vallen omdat de kosten ook binnen de begroting opgevangen kunnen worden. Het Pensioenfonds Ozebi was al uitgeput. Genoemde voorzieningen zullen alle vier afgesloten worden.

EMU-saldo

Bijlage EMU-saldo

Nr.	Omschrijving	2017	2018	2019
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-73.189	-53.960	-22.733
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	46.466	43.909	42.343
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	15.890	17.000	16.000
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	64.166	104.551	99.038
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	18.152	53.189	
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord			3.383
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	305	10	10
10	Lasten in verband met transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU saldo		-93.456	-150.801	-60.055

Bedragen zijn in duizenden euro's

Gewaarborgde geldleningen

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening 31-12-2016	Verwacht restant van de lening 31-12-2017	Verwacht restant van de lening 31-12-2018	Netto geborgd bedrag 31-12-2016	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2017	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2018
Totalen Bo-Ex	369.596	25	369.596	369.596	369.596	92.399	92.399	92.399
Totalen Portaal	467.548	25	446.906	446.906	446.906	111.727	111.727	111.727
Totalen Mitros	798.552	25	729.339	729.339	729.339	182.335	182.335	182.335
Totalen SSHU	270.379	25	263.373	263.373	263.373	65.843	65.843	65.843
Totalen Groenwest (voorheen GroenRandWonen)	77.232	25	68.200	68.200	68.200	17.050	17.050	17.050
Totalen woningbouwvereniging Utrecht	3.560	25	2.158	2.158	2.158	540	540	540
Totalen Lekstede (voorheen Bouwvereniging Volksbelang Vianen)	10.000	25	10.000	10.000	10.000	2.500	2.500	2.500
Totalen Vestia groep (voorheen SGBB)	31.289	25	30.943	30.943	30.943	7.736	7.736	7.736
Totalen Habion	22.992	25	21.297	21.297	21.297	5.324	5.324	5.324
Totalen Woonzorg	16.503	25	14.938	14.938	14.938	3.735	3.735	3.735
Provides (voorheen IJsselsteinse Woningbouwvereniging)	12.000	25	12.000	12.000	12.000	3.000	3.000	3.000
Subtotaal WSW	2.079.651		1.968.750	1.968.750	1.968.750	492.188	492.188	492.188
Totalen Stichting Den Bouwacker	1.405	100	35	0	0	35	0	0
NRF Revolving fund	3.151	100	1.778	1.778	1.778	1.778	1.778	1.778
NRF Particuliere woningverbetering	2.763	100	1.345	1.345	1.345	1.345	1.345	1.345
NRF Monumentenzorg	10.405	100	6.939	6.939	6.939	6.939	6.939	6.939
NRF Stichting Domplein	900	100	837	811	785	837	811	785
NRF Stichting Domplein	460	50	459	447	434	230	224	217
Stichting Tussenvoorziening	1.000	100	932	908	884	932	908	884
Subtotaal diversen REO / volkshuisvesting en monumenten	20.084		12.325	12.228	12.165	12.095	12.005	11.948

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening 31-12-2016	Verwacht restant van de lening 31-12-2017	Verwacht restant van de lening 31-12-2018	Netto geborgd bedrag 31-12-2016	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2017	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2018
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	381	100	183	175	167	183	175	167
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	318	100	152	145	138	152	145	138
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	104	100	50	48	46	50	48	46
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	816	100	408	392	376	408	392	376
UW Holding BV (UW-bedrijven)	2.500	100	2.000	1.833	1.667	2.000	1.833	1.667
UW Holding BV (UW-bedrijven) 1e tranche storting 1-2-2016	4.600	100	4.600	4.370	4.140	4.600	4.370	4.140
UW Holding BV (UW-bedrijven) 2e tranche storting 1-9-2016	4.500	100	4.500	4.275	4.050	4.500	4.275	4.050
Stichting YOUKÉ Sterke Jeugd (v/h Trajectum Novum)	1.134	100	794	737	680	794	737	680
Stichting Axion Continu (voorheen Stichting Continu)	544	100	47	25	3	47	25	3
St. Vecht en IJssel (v/h SHBU)	2.573	100	643	482	321	643	482	321
Kinderdagverblijf 'De Poppenzolder'	70	100	9	8	7	9	8	7
St. Moviera (voorheen Vieja / St. Vrouwenopvang Utrecht)	817	100	160	119	78	160	119	78
St. Woon-Zorgcentra De Rijnhoven (w.o. St. De Zonnewijzer)	2.618	100	172	0	0	172	0	0
Stichting de Bibliotheek Utrecht (leningstorting in 2018)	1.750	100	0	0	1.750	0	0	1.750
Subtotaal (gezondheids)zorginstellingen	22.725		13.719	12.609	13.423	13.719	12.609	13.423
Stichting Tafeltennis Promotie	136	100	27	22	17	27	22	17
Tennisvereniging ULTC-Iduna	79	100	35	32	30	35	32	30
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	45	100	8	6	4	8	6	4
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	34	100	6	5	4	6	5	4
Tennisvereniging ULTC-Iduna	125	100	56	51	46	56	51	46
Stichting Financieel Beheer Kampong Hockey	272	100	30	22	15	30	22	15
Stichting Financieel Beheer Kampong Hockey	340	100	125	117	109	125	117	109
Stichting de Noordpunt	125	100	25	16	8	25	16	8
De Meern Voetbalvereniging	200	100	136	128	120	136	128	120

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening 31-12-2016	Verwacht restant van de lening 31-12-2017	Verwacht restant van de lening 31-12-2018	Netto geborgd bedrag 31-12-2016	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2017	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2018
Stichting Expl. Sportacc. Utrecht Leidsche Rijn (Desto)	225	100	144	135	126	144	135	126
Stichting Kampong Hockey	125	100	1	0	0	1	0	0
MHC Fletiomare	200	100	124	114	104	124	114	104
Stichting Expl. Sportacc. Utrecht Leidsche Rijn (Desto)	100	100	66	62	58	66	62	58
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	100	100	47	34	21	47	34	21
Tennisvereniging ULTC-Iduna	180	50	40	30	20	20	15	10
Utrechtse Kano Club	38	100	30	29	28	30	29	28
MHC Fletiomare	175	100	138	132	126	138	132	126
SV Kampong (hoofdbestuur)	138	100	15	0	0	15	0	0
LTC Vleuten de Meern	180	100	108	96	84	108	96	84
LTC Vleuten de Meern	250	100	156	146	136	156	146	136
Utrechtse Rugby Club	250	50	210	202	194	105	101	97
Utrecht Disaster	100	50	60	51	42	30	26	21
De Meern Voetbalvereniging	100	100	81	76	71	81	76	71
Tennisvereniging ULTC-Iduna	280	50	224	216	208	112	108	104
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	830	63	802	775	748	505	487	470
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	440	63	411	381	351	258	240	221
Stichting Spovo / Sporting '70	425	50	397	369	341	198	185	171
St. Wilhelminagroep (kredietfaciliteit, max 90)	90	50	4	45	90	2	23	45
Stichting Huisvesting SV Kampong	750	100	750	720	690	750	720	690
Stichting Fletiomare Oost	125	50	125	117	109	63	59	55
KV Fiducia (leningstorting in 2017)	80	50	0	80	75	0	40	38
Zuilense Tennisclub (ZTC; leningstorting in 2017)	75	50	0	75	71	0	38	36
Subtotaal Sport	6.612		4.381	4.284	4.046	3.401	3.263	3.063

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening 31-12-2016	Verwacht restant van de lening 31-12-2017	Verwacht restant van de lening 31-12-2018	Netto geborgd bedrag 31-12-2016	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2017	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2018

TOTAAL BORGSTELLINGEN	2.129.073		1.999.175	1.997.871	1.998.384	521.403	520.064	520.622

WAARVAN:

Indirecte borgstelling (achtervang WSW)			1.968.750	1.968.750	1.968.750	492.188	492.188	492.188
Directe borgstellingen			30.425	29.121	29.634	29.216	27.875	28.433

NB Bedragen in duizenden euro's.

Corresponderende posten

Taakmutaties	door te vertalen	2017	2018	2019	2020	2021
Green deal	Ja	0,135				
Beëindigen betalingen derden	Ja	0,000	0,875	0,920	0,920	0,920
WMO (met name huishoudelijke hulp	Ja vanaf 2018	0,387	0,556	0,556	0,558	0,568
Maatschappelijke opvang en OGGz	Ja	0,130	0,130	0,130	0,130	0,130
Vrouwenopvang	Ja	0,010	0,039	0,039	0,039	0,039
Sociale acceptatie van LHBT- emancipatiebureau	Ja	0,075				
Versterking gemeentelijke aanpak jihadisme	ja	0,923				
Verhoogde asielinstroom	Ja	1,569				
Impuls klantprofielen	Ja	0,089				
Economische zelfstandigheid	Ja	0,040				
Gezond in de stad	Ja	0,000	0,479	0,479	0,479	0,479
Armoedebestrijding kinderen	Ja	0,000	0,052	0,052	0,052	0,052
Bed, bad brood	Ja	2,353				
decentralisatie AWBZ naar WMO	Ja vanaf 2018	2,500	3,312	3,348	3,547	3,546
decentralisatie jeugdzorg	Ja	3,385	8,539	8,539	8,965	8,980
decentralisatie Participatiewet	ja	3,600	3,270	3,132	2,876	2,693
Mutatie algemene uitkering		15,196	17,252	17,195	17,566	17,407
Door te vertalen		-12,309	-17,252	-17,195	-17,566	-17,407
Mutatie financieel beeld		2,887	0	0	0	0

Bedragen in miljoenen euro's, - is negatief voor het financieel beeld

Green deal

Green Deals zijn afspraken tussen de Rijksoverheid en andere partijen ten behoeve van duurzaamheidsprojecten. Deze afspraken tussen Rijk en gemeenten worden via het gemeentefonds bekostigd. In dit geval betreft het de benodigde middelen ten behoeve van de uitvoering van de uitrol van de Regeling Publiek Toegankelijke Laadinfrastructuur.

Beëindigen betalingen derden ten behoeve VNG

De gemeenten werken op een aantal punten nauw samen om de uitvoering van publieksdiensten te stroomlijnen en de toegankelijkheid ervan te vergroten. Bijvoorbeeld in het kader van de Digitale Agenda 2020. De financiering van dergelijke gezamenlijke gemeentelijke activiteiten verliep tot en met 2017 door een rechtstreekse uitname uit het Gemeentefonds door de VNG (na goedkeuring ervan door de Algemene Ledenvergadering van de VNG). Met ingang van 2018 wordt de financieringsroute aangepast. De middelen voor de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten, in totaal 43,223 miljoen euro exclusief btw (ofwel 2,532 euro per inwoner), worden vanaf dat moment niet meer door de VNG direct uitgenomen uit het Gemeentefonds, maar naar rato van het inwonertal bij alle gemeenten gefactureerd door de VNG, die de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten organiseert en uitvoert.

Daartoe heeft de Algemene ledenvergadering van de VNG besloten het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) in het leven te roepen. De nettobijdrage van de gemeenten aan het fonds GGU in 2018 is even groot als de totale uitname door de VNG (incl. KING) in 2017. Jaarlijks beslist de VNG over de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten in de algemene ledenvergadering. Daarnaast is de governance van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering zodanig aangepast dat de sturing op de uitvoering door gemeenten zelf is versterkt. Op deze manier neemt de grip van de gemeenten op de bestedingen toe.

WMO (met name huishoudelijke hulp)

De extra middelen WMO die bij de meicirculaire 2017 zijn uitgekeerd aan de gemeente ten behoeve van de compensatie voor gestegen lonen en prijzen zijn voor het jaar 2017 niet nodig. Het huidige budget is toereikend. Daarbij komt dat inkoopafspraken voor 2017 al vast staan. Conform bestaand beleid worden deze in het lopend jaar niet opnieuw aangepast voor loon- en prijscompensatie. Vanaf 2018 worden de extra middelen uit bovenstaande tabel wel betrokken bij het subsidie/inkoopkader van de WMO en zullen de inkoopcontracten van de aanbieders hiermee worden geïndexeerd. In 2017 valt er hierdoor 0,387 miljoen euro vrij aan de algemene middelen.

Maatschappelijke opvang en OGGz

Deze middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de centrumgemeentetaak Maatschappelijke opvang.

Vrouwenopvang

Deze middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de centrumgemeentetaak Vrouwenopvang

Sociale acceptatie van LHBT-emancipatiebureau

Deze middelen zijn beschikbaar gekomen op basis van een goedgekeurd activiteitenplan, ingediend bij OCW. Hier is een uitvoerige G4 lobby aan vooraf gegaan, welke ook is ingezet voor 2018. Deze middelen zijn daarmee ook noodzakelijk om het activiteitenplan uit te voeren.

De middelen worden ingezet voor 'veilige haven' (bi culturele LHBT), en voor Connecting Differences en Prisma groep voor het bevorderen van veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBT.

Versterking gemeentelijke aanpak jihadisme

De werkzaamheden betreffen geen wettelijke taak, maar met het toekennen van de subsidie door De Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid (NCTV) zijn wij wel een uitvoerings-verplichting aangegaan. Hierover wordt dan ook gerapporteerd aan de NCTV. Het budget wordt beschikbaar gesteld uit het landelijk 'Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme'. Met de versterkingsgelden wordt geïnvesteerd in het tegengaan van radicalisering om zodoende een sluitende en integrale aanpak van radicalisering en jihadisme mogelijk te maken.

Verhoogde asielinstroom

De middelen van het bestuursakkoord verhoogde asielinstroom worden toegekend op basis van het aantal daadwerkelijke gehuisveste statushouders in 2016 en 2017. In de meicirculaire 2017 zijn de resterende middelen 2016 toegekend en de middelen over de eerste maanden 2017, in totaal een bedrag van 1,569 miljoen euro. Deze middelen zullen worden ingezet bij de organisatieonderdelen die extra kosten maken als gevolg van de verhoogde instroom statushouders. Niet bestede middelen zullen worden overgeheveld naar 2018 voor de bekostiging van de in 2017 gestarte participatietrajecten.

Impuls klantprofielen

Utrecht, als centrumgemeente, ontvangt deze middelen namens en voor de arbeidsmarktregio. Deze middelen zijn bedoeld om het aantal gemeentelijke klantprofielen op het gewenste niveau te krijgen. Dit draagt bij aan het realiseren van de banenafpraak. Over de besteding van deze middelen worden in de arbeidsmarktregio afspraken gemaakt.

Economische zelfstandigheid

Het betreffen middelen, uitgekeerd aan de centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's om het programma economische zelfstandigheid uit te voeren. Het programma heeft als doel om de economische zelfstandigheid van vrouwen te vergroten door hen te stimuleren om stappen te zetten richting de arbeidsmarkt. Het programma richt zich op vrouwen die niet economisch zelfstandig zijn. Dit wil zeggen dat zij minder verdienen dan 70% van het netto minimumloon. Utrecht heeft deze middelen als centrumgemeente aangevraagd op verzoek en ten behoeve van de gemeente Zeist.

Gezond in de stad

Via de decentralisatie-uitkering GIDS worden gemeenten met wijken waarin de grootste gezondheidsachterstanden voorkomen tijdelijk financieel ondersteund bij hun lokale aanpak van gezondheidsachterstanden. Het doel van het programma is om gezondheidsachterstanden binnen wijken te verminderen. De opzet van het stimuleringsprogramma is om te ondersteunen bij een samenhangende integrale Gezonde Wijk aanpak van gezondheidsachterstanden op gemeentelijk niveau,

die aansluit bij de behoefte binnen de gemeente. Bij een samenhangende integrale aanpak gaat het om het wijkgericht werken aan gezondheid, waarbij gezorgd wordt voor een goed toegankelijk (zorg)aanbod in de wijk, stimuleren van gezond gedrag om het aansluiten bij de leefwereld van bewoners, het zorgen voor een gezonde leefomgeving en het stimuleren dat mensen actief mee kunnen doen aan de maatschappij. Het huidige programma GIDS kent een looptijd tot en met 2017. Het programma wordt verlengd tot en met 2021.

Armoedebestrijding kinderen

Er zijn extra middelen voor kinderen in armoede beschikbaar gesteld. Hieronder ligt convenant ten grondslag. Voor uitvoering van het convenant armoedebeleid zijn de middelen noodzakelijk.

Bed, bad brood

Met de meicirculaire 2017 zijn ook de Bed, bad, brood middelen 2016 toegekend. Dit is de tweede en laatste tegemoetkoming van het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor het bieden van bed, bad en broodvoorzieningen door gemeenten. De tegemoetkoming is aangehouden zolang er onderhandeld werd over een akkoord over de lokale Vreemdelingen Voorzieningen. Na het staken van het overleg hierover op 20 november 2016 is ook deze toezegging komen te vervallen. Het bedrag voor Utrecht is 2,353 miljoen euro. Deze middelen willen we in 2017 en 2018 (en mogelijk 2019) inzetten voor de hogere kosten van deze voorzieningen in Utrecht.

Decentralisatie AWBZ naar WMO

Integratie uitkering Sociaal domein	2017	2018	2019	2020	2021
Gemeentetaak	0,92	1,68	1,68	1,88	1,88
Centrum gemeentetaak	1,58	1,63	1,67	1,67	1,67
Totaal	2,5	3,31	3,35	3,55	3,55

De extra middelen WMO die bij de meicirculaire 2017 zijn uitgekeerd aan de gemeente ten behoeve van de compensatie voor gestegen lonen en prijzen zijn voor het jaar 2017 niet nodig. Het huidige budget is toereikend. Daarbij komt dat inkoopafspraken voor 2017 al vast staan. Conform bestaand beleid worden deze in het lopend jaar niet opnieuw aangepast voor loon- en prijscompensatie. Vanaf 2018 worden de extra middelen uit bovenstaande tabel wel betrokken bij het subsidie/inkoopkader van de WMO en zullen de inkoopcontracten van de aanbieders hiermee worden geïndexeerd. In 2017 valt er daarmee 2,5 miljoen euro vrij aan de algemene middelen.

Decentralisatie jeugdzorg

In de prognose van het tekort voor 2017 dat gemeld is in de Voorjaarsnota, is al rekening gehouden met de ophoging van het budget voor 2017. De ophoging bestaat voornamelijk uit de compensatieregeling en prijscompensatie. De stijging in 2018 heeft met name betrekking op het historisch verdeeld budget. Voor 2017 waren de cijfers die het Buurteam had aangeleverd voor zorg aan 18-plussers geheel niet meegenomen voor de budgetbepaling. Voor 2018 is dit wel gedaan wat leidt tot een stijging van het budget ten opzichte van de decembercirculaire van 6,9 miljoen euro. Voor een deel was hier, ook voor 2018, al rekening mee gehouden vanuit de compensatieregeling. Dit valt echter hoger uit dan verwacht. De overige mutaties betreffen ook in 2018 de loon- en prijsbijstellingen, hiermee was rekening gehouden voor 2018.

De verwachting is overigens dat (mede door een wijziging in het Woonplaatsbeginsel) het volledige historisch verdeelde budget overgeheveld wordt naar het objectief verdeelmodel. Omdat we hier minder positief uitkomen, zal de ophoging van het budget in 2018 incidenteel zijn.

Decentralisatie Participatiewet

Deze middelen worden onderverdeeld in twee onderdelen: re-integratie en WSW. Het budget voor de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) stijgt doordat vanaf 2017 de middelen naar de 'werkgemeente' van de Wsw-ers gaat. Tot 2017 dienden de kosten nog verrekend te worden met de gemeenten waar de betreffende Wsw-er stond in geschreven. Vanaf 2018 is er een afnemende toename zichtbaar, als gevolg de van verwachte uitstroom en efficiencykorting. Het budget wordt ingezet voor activering en toeleiding naar werk, bevorderen van uitstroom uit de uitkering en daarmee het tekort op het I-deel zo laag mogelijk te houden.

Wet Markt en overheid

Op 20 november 2014 heeft de gemeenteraad besloten om de bijgaande lijst vast te stellen. Hierbij is tevens besloten om jaarlijks een actuele lijst toe te voegen aan de P&C cyclus, zodat deze door de gemeenteraad beoordeeld kan worden. Onderliggend document is ten behoeven van de programma begroting 2018.

Bij toekomstige voorstellen over het uitvoeren van economische activiteiten door de gemeente zal een paragraaf gewijzigd zijn aan integrale kostprijs en algemeen belang.

Economische activiteiten die in het algemeen belang onder kostprijs worden aangeboden. De navolgende activiteiten worden in het algemeen belang onder kostprijs aangeboden. Bij iedere activiteit is een motivering opgenomen.

1. Bevoorrading horeca aan de werven met elektrische boot

Deze boot valt onder verantwoordelijkheid van Stadsbedrijven (voorheen Stadswerken) en is ingesteld voor het bevoorraden van bedrijven die liggen aan de singels. Hij wordt aangedreven door een elektromotor waardoor er een 'schoon' en geluidsarm alternatief is voor bevoorrading van bedrijven in de binnenstad. Door vervoer over water wordt de verkeersdruk rondom de grachten ontlast. Hierdoor is er een betere doorstroom van het overig verkeer, wordt de monumentale waarde van de kades, werven en werfkelders niet aangetast door allerlei verkeersbewegingen en tevens leidt de inzet van de boot tot een betere luchtkwaliteit. De inzet van de boot kost meer dan de te genereren opbrengsten. De markt kan echter zo'n boot niet zonder meer aanbieden onder dezelfde condities waardoor het een goedkoop alternatief wordt voor afnemers.

2. Kredietverlening: (vervallen: sociale leningen en) saneringskredieten

Binnen het dienstenpakket van Werk en Inkomen komt kredietverlening voor. De kredietverstrekking vindt plaats onder de entiteit Kredietbank, een onderdeel van Werk en Inkomen. De Kredietbank valt onder de reikwijdte van de Wet Fido en valt qua toezicht onder de AFM. Daarnaast conformeert de kredietbank zich aan de gedragscode Sociale Kredietverlening, opgesteld door de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK).

Eén van de gedragscodes houdt in dat de kredietbank handelt zonder winstoogmerk. Het te hanteren rentepercentage bevindt zich dan ook in de onderkant van de markt. Daarnaast wordt een sociaal incassobeleid toegepast. De dienstverlening is nauw verweven met de Schulddienstverlening en stelt Werk en Inkomen in staat daadkrachtig de schuldenproblematiek van onze cliënten aan te pakken.

De vraag of de Wet Markt en Overheid van de toepassing is bij Kredietverlening moet bevestigend worden beantwoord. De door Werk en Inkomen gehanteerde rentepercentages volgen de markt, waarbij de rentepercentages zich duidelijk aan de onderkant van de markt bevinden.

De markt vult echter niet het gat van het door Werk en Inkomen aangeboden leenstelsel op. Het saneringskrediet is een onderdeel binnen de schulddienstverlening en zonder dit krediet slaagt de sanering niet. *(Vervallen: De sociale leningen kennen een zeer beperkte doelgroep waarbij de hoogte van het krediet zeer beperkt is. Zouden onze cliënten zich tot de markt wenden dan zijn ze aangewezen op, door het intrinsieke risico dat zij met zich meedragen, het duurste aanbod in de markt. Dit staat haaks op het beleid van Werk en Inkomen. Vandaar dat deze economische activiteit onder kostprijs wordt aangeboden.)*

3. Voorlichting seksuele gezondheid op het MBO (VERVALLEN)

Vervallen conform verwachting.

4. Weerbaarheidstraining Kom op voor Jezelf (VERVALLEN).

Vervallen conform verwachting.

5. Sportvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen voor de inwoners van Utrecht

Sportparken, zwembaden, sporthallen, welzijnsvoorzieningen, sport en spelmaterialen, etcetera worden onder integrale kostprijs aangeboden. De activiteiten dienen de volksgezondheid, het welzijn en zelfredzaamheid van de burger en het gebruik van deze producten is zonder financiële stimulering niet voor iedereen weggelegd. Voor deze producten ontstaat een onrechtvaardige hoge uitkomst (entree / huur) indien de integrale kostprijs wordt doorgevoerd wat de toegankelijkheid van dergelijke voorzieningen voor alle bevolkingsgroepen in het kader van welzijn en volksgezondheid ernstig kan gaan belemmeren. Het is in het algemeen belang van alle inwoners van de gemeente dat deze voorzieningen toegankelijk en bereikbaar zijn.

6. Verhuur accommodaties ten behoeve van sport, gezondheid en welzijn

Sport-, gezondheids- en welzijnsaccommodaties hebben verschillende maatschappelijke functies, zoals het tegengaan van hangjongeren, bevordering van integratie, het bewerkstelligen van een goed woon- en vestigingsklimaat, opvang dak- en thuislozen, junks, blijf van mijn lijfhuis, etcetera. In het bijzonder ziet de gemeente een belangrijke maatschappelijke rol weggelegd voor sportverenigingen en welzijnsorganisaties die een samenbindende functie in de wijk vervullen dan wel instellingen die een verzorgende of maatschappelijke taak vervullen. Deze organisaties hebben in de regel geen financiële middelen om marktconforme huurprijzen te betalen voor huisvesting en zijn voor hun bestaan aangewezen op hulp van bijvoorbeeld de overheid. Ook de aan de functie ondersteunende horeca wordt hieronder geschaard, zoals horeca ondersteunend aan het zwembad, de sporthal, multifunctionele accommodaties, et cetera.

7. Beschikbaar stellen van gemeentelijke gebouwen aan bewoners(groepen), belangengroepen en maatschappelijke instellingen voor sociale, (natuur) educatieve en culturele activiteiten

Met het beschikbaar stellen van gebouwen aan bewoners(groepen), belangengroepen en maatschappelijke instellingen voor sociale, (natuur) educatieve en culturele activiteiten, bevordert de gemeente de participatie in de samenleving en wordt de kracht van de stad ondersteund. Er is een risico dat concurrentievervalsing kan ontstaan met andere ondernemingen die binnen de gemeentegrenzen actief zijn op het gebied van verhuur van gebouwen. Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat de accommodaties uitsluitend gebruikt gaan worden als openbaar gebouw ten behoeve van doelgroepen zonder winstoogmerk. Deze doelgroepen hebben in de regel geen financiële middelen om marktconforme huurprijzen te betalen voor huisvesting. Door uitsluitend non-profitdoelgroepen de mogelijkheid te geven onder integrale kostprijs een gebouw of ruimte te huren, wordt gewaarborgd dat er geen concurrentievervalsing gaat plaatsvinden met ondernemers die in deze sector actief zijn.

8. Tijdelijke verhuur vastgoed vanwege antikraak, strategisch bezit, of voorraadfunctie

Tijdelijke verhuur is soms noodzakelijk. Partijen die tijdelijk huren weten dat zij op termijn het pand moeten verlaten en daarom zullen zij niet investeren in het pand om langdurig te blijven zitten waardoor een hoge huurprijs gelijk aan integrale kostprijs niet betaald zal worden. Marktpartijen gebruiken ook constructies met tijdelijke verhuur waarbij geen integrale kostprijs maar marktprijs wordt verlangd. De marktprijs is bepaald op wat een potentiële huurder bereid is te betalen. De marktprijs kan daardoor lager liggen dan de integrale kostprijs. Het ontbreken van huurbescherming voor tijdelijke huurcontracten is overigens ook een reden om niet de integrale kostprijs door te rekenen in de huurprijs. Een potentiële huurder loopt risico's omdat hij geen zeker bestaan heeft in het gehuurde object. Dit rechtvaardigt een lagere prijs.

Door uit te gaan van integrale kostprijs in plaats van marktprijs, loopt de gemeente gevaar dat panden helemaal niet meer tijdelijk verhuurd kunnen worden met alle nadelen, zoals geen beheer en onderhoud en verloedering, daarbij.

9. Onrendabele top bij verhuur, verkoop of andere vervreemding vastgoed of grond (negatieve grondexploitatie)

Bij vastgoed- of grondvervreemding of verhuur (anders dan bedoeld bij punt 5, 6, 7 en 8) wordt de marktprijs aangehouden. Dit is gebruikelijk binnen die markt. De kostprijs is afhankelijk van de investering die is gedaan bij het verkrijgen, oprichten of renoveren van het vastgoed of de grond. Deze investering kan hoger zijn dan de marktprijs bij verhuur, verkoop of andere vervreemding. In het algemeen belang kan dat nodig zijn om verloedering van de stad tegen te gaan, de stad op strategische punten te verfraaien of een extra investering te doen bij een grote gebiedsontwikkeling, waarbij de

markt soms niet de wil of mogelijkheid heeft om te investeren. De afweging waarom en op welke wijze wordt geïnvesteerd vindt overigens plaats in de raadsvoorstellen inzake de exploitaties.

10. Het bieden van parkeergelegenheid in belanghebbendengarages

De Gemeente Utrecht beheert en exploiteert een achttal zogenaamde belanghebbendenparkeergarages in of nabij de binnenstad. Het algemeen belang daarvan is dat inpandig parkeren geen beslag legt op de krappe openbare ruimte in de binnenstad. Hoe meer het parkeren inpandig gebeurt, hoe meer openbare ruimte in de drukke, intensief gebruikte binnenstad beschikbaar is voor voetgangers en fietsers en hoe groter de leefbaarheid in de binnenstad verzekerd is. Inpandige parkeergelegenheid kan ook door marktpartijen worden aangeboden. Een inpandige parkeervoorziening voor vergunninghouders is economisch evenwel niet aantrekkelijk, omdat het alleen om bewoners van de binnenstad gaat, die willen afzien van een parkeervergunning voor straatparkeren. Voor een zo kleine, nauw omschreven doelgroep is geen economisch aantrekkelijke exploitatie mogelijk, die overigens alleen te verleiden is om in een garage in plaats van op straat te parkeren als de tarieven voor de garage niet te veel verschillen met de tarieven voor vergunningparkeren op straat en dus ruim onder de kostprijs liggen. Ook om die reden zal de markt hier niet in voorzien. Met belanghebbendengarages wordt meer parkeercapaciteit gecreëerd, die niet ten koste gaat van de openbare ruimte en de leefbaarheid, en die geen belemmering vormt voor het economisch functioneren en het toeristisch – recreatief gebruik van de binnenstad.

11. In eigendom hebben en exploiteren parkeergelegenheid in openbare garages

De Gemeente Utrecht heeft vier openbare parkeergarages (Grifthoek, Kruisstraat, Kop van Lombok, Vaartsche Rijn en medio 2018 Croeselaan) in eigendom. De voornaamste redenen om de garages in eigendom te houden zijn:

- De garages bieden ons de mogelijkheid autoparkeren van de straat naar de garage te verplaatsen en zo ruimte te maken voor leefbaarheid en economische vitaliteit. Dit verbetert de openbare ruimte en het straatbeeld van de historische binnenstad van Utrecht.
- In de garages vangen we autoverkeer aan de rand van de binnenstad op en zo voorkomen we voor een deel, dat inkomend autoverkeer het leefklimaat in en de aantrekkelijkheid van de binnenstad en de gezondheid van bewoners en bezoekers meer belast dan nodig en wenselijk is.
- Met eigen parkeergarages kunnen we de verplichting om parkeerplaatsen te realiseren in nieuwe gebiedsontwikkelingen (bijvoorbeeld Bijenkorf, Kop van Lombok en Rotsoord) faciliteren, waarmee ontwikkelingen mogelijk worden, die anders zouden stranden.

Voorzien in parkeergelegenheid is niet het primaire beleidsdoel van het exploiteren van gemeentelijke parkeergarages, maar door zeggenschap over parkeervoorzieningen kunnen we sturen op het gebruik van de openbare ruimte, ruimtelijke ontwikkelingen en stromen in het mobiliteitssysteem. Deze sturing kan niet overgedragen worden aan een marktpartij.

12. Het bieden van parkeergelegenheid in P+R voorzieningen

De Gemeente Utrecht heeft momenteel vier parkeervoorzieningen aan de randen van de stad (P+R Westraven, P+R de Uithof, de tijdelijke P+R Leidsche Rijn en P+R Papendorp). Tegen betaling kan geparkeerd worden op deze locaties en, afhankelijk van de locatie, over worden gestapt op trein, tram of bus richting het centrum van Utrecht. De vervoersprestatie is veelal inbegrepen in het tarief. Er is hier sprake van een economische activiteit.

Om vanuit ons beleid gericht op leefbaarheid en gezondheid (healthy urban living) automobilisten succesvol te verleiden niet de stad in te rijden, maar hun auto te parkeren aan de rand van de stad en voor “the last mile” over te stappen op het openbaar vervoer, dient er sprake te zijn van een aantrekkelijk tarief. Net als bij andere parkeergarages wordt er bij de ene P+R voorziening meer gebruik gemaakt van het P+R product, dan bij andere.

Voorzien in parkeergelegenheid is ook hier niet het primaire beleidsdoel van het exploiteren van gemeentelijke parkeergarages, maar door zeggenschap over parkeervoorzieningen kunnen we sturen op het gebruik van de openbare ruimte, ruimtelijke ontwikkelingen en stromen in het mobiliteitssysteem. Deze sturing kan niet overgedragen worden aan een marktpartij.

13. Exploitatie van fietsenstallingen

De Gemeente Utrecht kent een overweldigend en toenemend tekort aan stallingsruimte voor fietsen. Een commercieel rendabele exploitatie van dergelijke (al dan niet inpandige) voorzieningen is aantoonbaar onmogelijk. Deze voorzieningen kunnen echter in het gemeentelijke fietsbeleid niet gemist worden.

14. Het bieden van fietsparkeergelegenheid in buurtfietsenstallingen en fietstrommels

Hiervoor geldt dezelfde overweging als voor openbaar toegankelijke fietsenstallingen. Ook in bestaande, oudere wijken bestaat een groot tekort aan voorzieningen voor het (veilig en verzorgd) stallen van fietsen.

15. Het doorverkopen van weesfietsen: VERVALLEN

Inmiddels aanbesteed in de markt.

16. Verstrekken van leningen ter bevordering van energiebesparing en duurzame opwekking

Binnen het programma Utrechtse Energie worden leningen verstrekt aan verschillende actoren in het speelveld van energiebesparing en duurzame energieopwekking. Het verstrekken van leningen is een economische activiteit door private partijen zoals banken, investeringsmaatschappijen of andere particuliere geldschieters. Echter, ondanks ons aandringen is ons gebleken, dat zij niet bereid zijn krediet te verstrekken ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe technologieën, aan investeringen met lagere rendementen of kleine leningen met relatief hoge transactiekosten. Wij blijven met de sector in overleg om mogelijkheden te vinden, dat commerciële partijen deze stimulerende rol in de energietransitie van ons overnemen.

17. Het informeren en adviseren van marktpartijen inzake Utrechtse Energie: VERVALLEN

Dit is geen economische activiteit: het gaat om promotionele en stimulerende activiteiten gericht op het betrekken van maatschappelijke partijen bij de uitvoering van gemeentelijk beleid.

18. Economische activiteiten schoon vervoer

Binnen het (deel-) programma schoon vervoer worden onderstaande economische activiteiten onderscheiden:

- a. Het aanbieden van oplaadpalen voor elektrische voertuigen.
- b. Het aanbieden van intelligente bandenpompen.

A. Het aanbieden van oplaadpalen voor elektrische voertuigen

In de beginfase van de transitie naar elektrisch rijden bieden marktpartijen nog geen laadpalen aan of niet tegen een voldoende concurrerend tarief. Dat concurrerende tarief is voor Utrecht essentieel om elektrisch rijden te stimuleren ten behoeve van gezondere lucht, terugdringen verkeerslawaaai en bevordering klimaatdoelen. De verwachting is dat de markt binnen afzienbare termijn wel een sluitende business case ziet tegen voor de consument aantrekkelijke voorwaarden.

B. Het aanbieden van intelligente bandenpompen

Binnen het programma luchtkwaliteit zijn op een aantal strategische locaties intelligente bandenpompen gerealiseerd die vrij toegankelijk zijn. Een intelligente bandenpomp meet de buitentemperatuur en zoekt de optimale bandenspanning hierbij. Het aanbieden van de bandenpompen kan gezien worden als economische activiteit aangezien tankstations deze dienst vaak ook aanbieden. Veelal tegen betaling van een vergoeding (0,50 euro) kan gebruik worden gemaakt van deze dienst. Dit kan als drempel worden ervaren door de automobilist. Daarnaast blijken de bandenpompen niet altijd even goed te functioneren. Beide factoren dragen bij aan het verschijnsel dat automobilisten hun bandenspanning maar sporadisch controleren. Brandstofverbruik en de slijtage van banden is een belangrijke bron van fijnstof en extra uitlaatgassen in de lucht. Het verbeteren van de bandenspanning draagt hierdoor bij aan het afnemen van de hoeveelheid fijnstof en stikstofoxiden in de lucht en derhalve aan het behalen van de doelstellingen van het programma luchtkwaliteit. Tevens zal door het verlaagde brandstofverbruik de uitstoot van koolstofdioxide afnemen. Aangezien hier kansen liggen, maar tot op heden door de markt nog beperkt worden gegrepen, springt de gemeente in dit gat. Het doel hiervan is ervoor te zorgen dat de markt dit voorbeeld overneemt.

19. Activiteiten die worden uitgevoerd in het kader van of naar aanleiding van grootschalige (sport)evenementen

De Gemeente Utrecht verbindt zich aan grootschalige (sport)evenementen. Ten behoeve van zo'n evenement kan de gemeente economische activiteiten verrichten die onder de kostprijs worden aangeboden. Te denken valt hierbij aan wegomleidingen / afzettingen, inzet van personeel, aanbieden van faciliteiten. Met een grootschalig (sport)evenement plaatst de gemeente zich in de kijker bij de

(inter)nationale sportliefhebber. Daarnaast kan een evenement bijdragen aan de lokale economie waaronder horeca, hotels, detaillisten, et cetera. Zonder inbreng van de gemeente is de kans heel klein dat zo'n grootschalig (sport)evenement in de gemeente plaatsvindt.

Activiteit	Kosten	Opbrengsten	Kosten dekkendheid	Opmerkingen	Organisatie onderdeel
1. Bevoorrading horeca met elektrische boot	126.200,00	100.000,00	79,2%		SB
2. Kredietverlening: sociale leningen en saneringskredieten				Geen kostprijsberekening mogelijk	W&I
3. Voorlichting seksuele gezondheid op het MBO	Is vervallen			vervallen	VG
4. Weerbaarheids-training Kom op voor jezelf	Is vervallen			Vervallen	MO
5. Sportvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen	10.993.000,00	1.294.000,00	11,8%		UVO
6. Verhuur accommodaties t.b.v. sport, gezondheid en welzijn	10.947.000,00	2.836.000,00	25,9%		UVO
7. beschikbaar stellen gemeentelijke gebouwen	6.377.000,00	663.000,00	10,4%		UVO
8. Tijdelijke vastgoed verhuur				Geen kostprijsberekening mogelijk	UVO
9. Onrendabele top				Zie6	UVO
10. Parkeergelegenheid in belanghebbenden garages	250.176,00	314.835,00	126,00%	Betreft de volgende garages: Tuinstraat, Jan Meyenstraat, Korte Nieuwestraat, Albracht, Malba, Wolvenplein, ABC straat.	SB/UVO
11. In eigendom hebben en exploiteren van parkeergelegenheid in openbare garages	1.707.207,00	1.042.450,00	61,00%	Kosten betreffen beheer en onderhoud van alle openbare garages: Grifthoek, Kop van Lombok, Vaartse Rijn en Kruisstraat.	SB/UVO
11 a. VERVALLEN					

6 Grondexploitaties worden tegenwoordig alleen geopend als er een positief saldo is. Wel kan er sprake zijn van een subsidie bijdrage. Dit wordt expliciet gerapporteerd. Bij lopende grondexploitaties kan uit het saldo worden opgemaakt of de kostprijs hoger is dan de marktwaarde. M.n. voor deze lopende grondexploitaties is indeling 'algemeen belang' van belang.

Activiteit	Kosten	Opbrengsten	Kosten dekkendheid	Opmerkingen	Organisatie onderdeel
12. Het bieden van parkeergelegenheid in P+R voorzieningen	2.286.444,00	2.426.532,00	106,00%	Betreft P&R voorzieningen: De Uithof, Papendorp, Westraven. De kosten betreffen beheer, onderhoud en kapitaallasten. De opbrengsten worden verkregen via kortparkeren en abonnementen en bundels van uitrijkaarten.	SB/UVO
13. Exploitatie van fietsenstallingen	1.989.055,00	199.485,00	10,00%	Betreft kosten van beheer en onderhoud van negen openbare stallingen. Opbrengsten via abonnementen en overstaanders	SB/UVO
14. Fietsparkeer gelegenheid in buurtfietsenstalling fietstrommels	564.127,00	121.635,00	22,00%	Betreft kosten van beheer en onderhoud van 28 buurtstallingen en diverse fietstrommels. Opbrengsten via abonnementen.	SB/UVO
15. Doorverkopen weesfietsen	920.315,00	127.917,00	13,90%	Bestaat uit kosten uren handhaving en beheer, onderhoud en beheer depot. Opbrengsten via verkopen van fietsen.	VTH
16. Verstrekken van leningen ter bevordering van energiebesparing				Geen kostprijs berekening mogelijk	OOR
17. Informeren en adviseren inzake Utrechtse energie	172,00	0,00	0%	Per advies	OOR
18. Oplaadpalen voor elektrische voertuigen	383.000,00	0	0%		OOR

Activiteit	Kosten	Opbrengsten	Kosten dekkend- heid	Opmerkingen	Organisatie onderdeel
18b. VERVALLEN					
19. Grootschalige sportevenementen				Zie7	MO

7 Bij (sport)evenementen gelden de volgende principes: De organisator van het evenement dient een aanvraag voor een vergunning in en betaalt daarvoor leges. Leges zijn kostendekkend. Kosten die specifiek voor het evenement worden gemaakt worden doorberekend aan het evenement conform de Utrechtse regels voor kostentoerekening. Omdat een eventuele inzet van de gemeente per evenement kan verschillen, is er geen eenduidige kostprijs te bepalen. Een evenement kan gesubsidieerd worden door de gemeente en deze subsidie kan in natura of in cash plaatsvinden. Bijdragen in natura worden gewoonlijk gewaardeerd tegen de kostprijs die de gemeente daarvoor betaald.

Utrecht: Goed Geregeld!

In november 2014 zijn we als Gemeente Utrecht gestart met "Utrecht: Goed Geregeld!" (UGG). UGG is een middel om in de organisatie bewustzijn te creëren over deregulering, klantgerichtheid en vereenvoudiging. Met deze rapportage wordt de Raad jaarlijks geïnformeerd over de projecten van de gemeente die bijdragen aan deregulering en klantgerichtheid.

De effecten hiervan zijn vaak niet in harde, kwantificeerbare cijfers te vatten en in een diagram te vertalen. Slimmer regelen en vereenvoudigen uiten zich bijvoorbeeld in minder regels, minder regelingen, klantvriendelijke benadering, kortere doorlooptijden, etc.. Bij lopende projecten die in de afrondingsfase zitten, is vermeld tot welke resultaten het tot nu toe heeft geleid.

De projecten zijn gegroepeerd onder thema's. Net als vorig jaar rapporteren we ook over deregulerings- en versimpelingsinitiatieven binnen de bedrijfsvoering, die vooral interne werking hebben.

Binnen de organisatie is voortdurend aandacht voor deregulering:

- Periodiek worden er collegiale workshops 'dereguleren kun je leren' aangeboden.
- Op één intranetsite staat alle informatie en inspiratie over dereguleren en versimpelen, intern en extern, bij elkaar.
- Leidinggevenden worden actief betrokken en geïnformeerd door middel van het "Bedrijfsvoeringsbericht" dat tweewekelijks verschijnt.
- We maken filmpjes en vlogs waarin medewerkers over hun ervaringen vertellen.
- Waar dat zinvol is, onderzoeken en benutten we de samenhang met initiatieven als "gastvrije taal", "digivaardigheden" en "werken met gedragskennis". We leren van elkaar op aanpak en inhoud en versterken elkaars boodschap.

Daarnaast hebben we in februari een Raadsinformatiebijeenkomst georganiseerd waarbij de Raad is geïnformeerd over de verschillende ontwikkelingen. Aan de hand van verschillende casus is inzicht gegeven in hoe wij met deregulering omgaan en wat de resultaten zijn. De opzet was dusdanig dat er veel tijd was om met de Raadsleden van gedachten te wisselen. Het was een levendige en positieve bijeenkomst.

Extern gerichte ontwikkelingen

Ondernemingsdossier

Samen met Koninklijke Horeca Nederland (KHN) zijn we als gemeente ruim een jaar geleden gestart met het inrichten van het Ondernemingsdossier om online zaken doen met de gemeente mogelijk te maken voor de vier meest gebruikte diensten. Het Ondernemingsdossier leek op dat moment de meest geschikte landelijke voorziening om in één omgeving met verschillende overheden online zaken te doen. In de loop van 2016 werd echter duidelijk dat het Ondernemingsdossier landelijk onvoldoende levensvatbaar was en onvoldoende volume realiseerde. De landelijke doorontwikkeling van het Ondernemingsdossier is inmiddels stopgezet. De ervaringen in Utrecht met de pilot met het Ondernemingsdossier passen in het landelijke beeld: in de huidige vorm kon het Ondernemingsdossier helaas niet de meerwaarde bieden die zowel de ondernemers als de gemeente bij de start verwachtten. De gemeente en KHN hebben het Ondernemingsdossier uitgebreid bij de doelgroep onder de aandacht gebracht. In de praktijk bleef het gebruik helaas achter: 90% van de aanvragen die via het Ondernemingsloket online mogelijk waren, kwamen afgelopen jaar nog via de bestaande manier van een afspraak aan de balie binnen.

Hoe verder?

Alle betrokken partijen geven aan dat er nog steeds behoefte is aan een eenvoudige manier van online zakendoen met de overheid. Vanuit het Ministerie van Economische Zaken kwam er in de plaats van het Ondernemingsdossier een ander kansrijk initiatief: Mijn Overheid voor Ondernemers. Op basis van de landelijke ontwikkelingen en de ervaringen in de pilot gaan we als volgt verder:

De mogelijkheden die nu in het Ondernemingsdossier zitten voor Utrechtse horecaondernemers blijven beschikbaar totdat er een alternatief is in Mijn Overheid voor Ondernemers. Tegelijk zijn we actief betrokken bij de ontwikkeling van Mijn Overheid voor Ondernemers. Parallel hieraan zorgen we ervoor dat het in 2017 voor ondernemers mogelijk wordt met eHerkenning online producten en diensten bij de gemeente af te nemen. eHerkenning is ook door verenigingen te gebruiken, waarmee we ook voor deze doelgroep online zaken doen met de gemeente mogelijk maken.

Klantvoordeel: minder administratieve handelingen, eenvoudige manier van online zakendoen voor ondernemers (en verenigingen).

Agenda Utrecht

Agenda Stad is een samenwerking tussen het Rijk, steden en stakeholders, gericht op het versterken van groei, innovatie en leefbaarheid van Nederlandse steden. Stedelijke regio's en het Rijk sluiten 'City Deals' waarin ze stedelijke opgaven centraal stellen en wederzijdse afspraken maken over de aanpak ervan, inclusief de herijking van bestaande regelgeving. Utrecht heeft vanuit zijn eigen agenda een aantal City Deals geïnitieerd; op andere thema's heeft Utrecht zich aangesloten bij initiatieven van andere steden. Getekende City Deals tot dusverre zijn Inclusieve Stad, 'Health Hub', waarden van groen en blauw, circulaire stad, en voedsel. Andere agendapunten worden op andere manieren opgepakt. Voorbeelden zijn het living lab "Healthy Urban Boost" in het stationsgebied, een regulier overleg tussen G4 bestuursraad en het ministerie van Infrastructuur en Milieu over stedelijke mobiliteit, of de Green Deal aardgasloze wijken. De City Deals zijn, naast een middel om de randen van regelgeving op te zoeken en/of te herijken, ook een middel om de regio en stad te positioneren, middelen te verwerven en ons met partners (nog) beter te organiseren op de opgaven die horen bij een grote, groeiende, gezonde stad.

Dereguleren in City Deals:

City Deals blijken in de praktijk een voorportaal voor deregulering te zijn.

- In de City Deal "Inclusieve Stad" is verkend hoe regels rond schuldhelpverlening en de praktijk van het CJIB kunnen worden aangepast.
- De City Deal "Health Hub" richt zich tot nu toe op innovaties in de zorg. De komende periode volgt aanpassing van regelgeving zoals het bevorderen van ontschotting tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren.
- Met het living lab "Healthy Urban Boost" Stationsgebied wordt onderzocht hoe met de nieuwe Omgevingswet ruimte kan worden geboden voor ruimtelijk-economische ontwikkeling met maximale leefbaarheid, en een oplossing kan bieden voor de dilemma's die nu optreden tussen wet- en regelgeving en gezonde en duurzame verstedelijking.
- In "Circulaire Stad" wordt verkend hoe nationale en gemeentelijke regelgeving circulaire verdienmodellen faciliteert dan wel belemmert.
- In de Green Deal "aardgasloze wijk" staat centraal hoe de transitie van gas naar alternatieve vormen van energielevering te brengen, en welke (stapsgewijze) aanpassingen dat vergt in regelgeving zoals aansluitplicht en fiscale aspecten van energieleverantie.
- Met Citydeal "Ondiep ontregelt" is het Buurtteam Ondiep Pijlsweerd in februari 2017 van start gegaan met partners van binnen en buiten de gemeente Utrecht. Ondiep ontregelt wil de ondersteuning van inwoners met complexe problemen verbeteren, problemen voorkomen en snel oplossen als ze ontstaan. We hebben een multidisciplinair team opgezet dat mandaat heeft gekregen om uitzonderingen op de regels te maken als de situatie daarom vraagt. Het team bestaat uit collega's van Wmo, bijzondere bijstand, team nieuwe aanvragen en schulddienstverlening en op casusniveau werkmachers. Het gevolg is dat casuïstiek sneller en makkelijker met elkaar wordt besproken. We zoeken en bellen elkaar eerder op om af te stemmen. We zien dat we geen baanbrekende interventies hoeven in te zetten en dat we eruit komen door samen te beslissen hoe we de klant het beste kunnen ondersteunen.

Klantvoordeel: Belemmerende regels ter discussie stellen en versimpelen en daardoor stedelijke opgaven eenvoudiger realiseren.

Ruim baan voor initiatief

In 2015 is de oogst van het Festival 'Utrecht maken we samen' gebundeld in een agenda 'Ruim baan voor initiatief' met suggesties over hoe samen meer ruimte voor initiatief in Utrecht kunnen maken. De agenda is een aantal keren samen met de stad geactualiseerd. Doel voor de organisatie blijft het stimuleren van initiatieven vanuit de stad door het wegnemen van (interne) drempels, het bieden van faciliteiten, en experimenteren met nieuwe vormen van samenwerking. De afzonderlijke agendapunten zijn:

Al doende leren

Met het leertraject 'Samen leren en werken aan de stad' onderzochten initiatiefnemers en ambtenaren de onderlinge samenwerking en de mogelijkheden voor verbetering. We ontwikkelden de serious game 'Oefenen met initiatieven' voor collega's waar alle ins and outs rondom initiatieven aan de orde komen.

Informatie voor initiatiefnemers

Goede informatievoorziening is belangrijk voor initiatiefnemers. We brachten op utrecht.nl/initiatief op één plek al eerder alle informatie over advies, ruimte, geld en netwerken bij elkaar. Nu is er ook de MAEX Utrecht. De MAEX is een website die Utrechtse initiatieven zichtbaar en vindbaar maakt en inzicht geeft in hun maatschappelijke waarden en behoeften. We maakten een overzicht van het hele palet van lokale hulptroepen voor Utrechtse initiatieven. Bij wie kun je welke ondersteuning krijgen, in welke fase,

en bij welke vraag? Zo weten initiatiefnemers niet alleen makkelijker de weg, maar kunnen ook de ondersteunende organisaties en adviseurs beter naar elkaar doorverwijzen en pro-actiever werken.

Financiële arrangementen

We experimenteerden met diverse financiële instrumenten waardoor initiatiefnemers meer mogelijkheden hebben hun initiatieven te realiseren. Op het crowdfundingplatform 'Voorjestadsie' zijn diverse campagnes inmiddels succesvol afgerond. Er is doorgeleerd op ervaringen met het 'Bewonersbod', en de bewoners van Lunetten maakten, in co-creatie met gemeentebambtenaren, een vervolg op de pilot 'buurtbudgetten'.

Op verschillende manieren verlaagden we de drempel om een aanvraag bij het Initiatievenfonds te doen. Mensen kunnen ondersteuning krijgen bij het wijkbureau, de sociaal makelaar en voor stedelijke aanvragen bij de vrijwilligerscentrale. Burgers kunnen nu ook een aanvraag op papier doen.

Beren van de weg

Soms stokken initiatieven, bijvoorbeeld door tegenstrijdige belangen of bepaalde regels. In pleinen, initiatievencafés, het netwerk initiatieven, met behulp van wijkregisseurs of collega's van vakafdelingen vinden we steeds vaker nieuwe (uit)wegen, kijken we waar er ruimte in de regels zit en hoe we partijen bij elkaar kunnen brengen.

Iedereen doet mee

Het nemen van initiatieven moet voor iedereen te doen zijn. Ook als je lager opgeleid bent, op leeftijd bent, migrant bent of een beperking hebt. We zetten onverkort in op het verbreden van netwerken, betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners bij (wijk)participatie en een doelgroepgerichte communicatie over het initiatievenfonds.

Overal(l) maatschappelijke waarde

We ontwikkelen een gezamenlijke visie hoe maatschappelijke waarde het beste mee kan worden gewogen als er initiatief wordt genomen. Bijvoorbeeld in een programma van eisen bij gebiedsontwikkeling, bij het bestemmen van een pand, een sociale onderneming of bij het aangaan van een partnerschap tussen een initiatiefnemer en de gemeente.

Klantvoordeel: door synergie, een open werkcultuur, leren van elkaar en alternatieve ontwikkelingen wordt het realiseren van initiatieven makkelijker gemaakt.

Deregulering rondom parkeervergunningen

Tijdens een pilot in 2016 is ervaring opgedaan met de Brievenbox. In de Brievenbox ontvangen klanten belangrijke documenten digitaal. Voordeel is dat alle berichten automatisch bewaard blijven en er 100% zekerheid is over juiste bezorging. Uit de pilot komt naar voren dat de gehanteerde versie van de Brievenbox verbeterd kan worden. Daar werken we momenteel aan. Er komt een nieuwe en verbeterde versie. *Stand op balk: uitvoering.*

Wij hebben de eerste stappen gezet voor de digitalisering van de Europese gehandicaptenparkeerkaart. Samen met de Rijksdienst voor het wegverkeer (RDW) en de andere G4-gemeenten maken we een technisch ontwerp voor de gewenste oplossing. Het Stedelijk overleg lichamelijk gehandicapten (Solgu) denkt hierin mee. Met digitalisering van de gehandicaptenparkeerkaart verminderen wij de diefstalgevoeligheid en het misbruik van de kaart. Toezicht en handhaving wordt bovendien efficiënter, omdat dit digitaal wordt uitgevoerd. *Stand op balk: initiatief.*

Na een geslaagde pilot met een aantal bedrijven in 2016 digitaliseren we in het derde kwartaal 2017 alle parkeervergunningen voor bedrijven. Met de digitalisering komt het papieren parkeervignet te vervallen. Vrijwel alle parkeerproducten zijn dan digitaal. Deelnemers aan de pilot gaven het systeem gemiddeld

een ruime voldoende. Vooral het gebruiksgemak werd positief beoordeeld. Bedrijven kunnen zelf digitaal het kenteken wijzigen, waarvoor de parkeervergunning in gebruik is. Een overdracht van het papieren parkeervignet is niet meer nodig. Toezicht en handhaving gebeurt volledig digitaal, waarmee we het informatie gestuurd toezicht verder optimaliseren. *Stand op balk: uitvoering.*

Wij onderzoeken de mogelijkheden voor betaling van parkeerproducten middels iDEAL. Toepassing lijkt in eerste instantie mogelijk bij de bezoekersvergunning. Daadwerkelijke uitvoering staat gepland voor 2018. *Stand op balk: initiatief.*

Klantvoordeel: minder administratieve handelingen, doelgerichter en meer remote contact i.p.v. aan de balie in persoon te moeten verschijnen.

Herijking regels in relatie tot nieuwe omgevingswet en ondernemingsdossier

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor de fysieke leefomgeving in relatie tot veiligheid en gezondheid. Het kabinet wil hiermee verbeteringen in het fysieke beleidsdomein bereiken. De wet vraagt van gemeenten een andere manier van denken en werken: meer nadruk op participatie aan de voorkant, meer samenwerking met de initiatiefnemer, meer bestuurlijke afwegingsruimte en een meer integrale benadering van de fysieke leefomgeving. Bij de invoering van nieuwe wet- en regelgeving toetsen wij bestaande regels voortdurend op nut en noodzaak en richten we processen en procedures zo in dat de lasten voor inwoners en ondernemers zo laag en eenvoudig mogelijk zijn. Voor de voortgang op het gebied van vergunningen en ontheffingen verwijzen wij u naar onze recente brief van 11 mei 2017.

Voor de ontwikkelingen rond het Ondernemingsdossier en het vervolg verwijzen wij u naar de raadsmemo van 14 maart 2017 'Evaluatie ondernemingsdossier'.

Klantvoordeel: minder en eenvoudigere regels.

Bodemsanering (vervolg Bodembeschermingsverordening)

Bodemsaneringsmeldingen lopen nu via het zaakstelsel, een allround registratiesysteem. Zaakgericht werken maakt het mogelijk om werkprocessen verder te digitaliseren, om verder te dereguleren en klantgerichter te werken. Bijvoorbeeld door het gebruik van e-formulieren en digitale handtekeningen. Het aanvragen van een besluit is voor de aanvrager gemakkelijker, en de aanvraag komt automatisch in het zaakstelsel terecht. Voor simpele bodemsaneringen wordt gebruik gemaakt van een e-formulier, maar door technische beperkingen kan dit momenteel niet uitgebreid worden naar alle bodemwerkprocessen. Correspondentie met klanten zoals besluiten en brieven over bodemsaneringsmeldingen zijn dit jaar in B1-taal (begrijpelijke taal) opgesteld, zodat iedereen begrijpt waar het over gaat. In september 2017 wordt een nieuwe ronde gestart om de werkprocessen LEAN te maken.

Klantvoordeel: kortere doorlooptijd en minder administratieve handelingen, duidelijker besluiten en brieven.

Wijziging participatiewet

Met ingang van 1 januari 2017 zijn de wijzigingen in de Participatiewet van kracht. Dit betekent een verplichting om beschut werk aan te bieden tegen wettelijk minimumloon. De wetswijziging moet het ook eenvoudiger maken om vast te stellen of iemand tot de doelgroep van de banenafpraak hoort. Dit gebeurt door op de werkplek zelf te bekijken of iemand vanwege zijn of haar beperkingen niet in staat is het wettelijk minimum loon te verdienen. Vanuit gemeenten en werkgevers is aangedrongen op deze zogenoemde Praktijkroute.

Er wordt bij het uitvoeren van de Participatiewet gewerkt aan het vereenvoudigen en digitaliseren van de processen waarbij tegelijkertijd oog is voor individueel maatwerk.

Klantvoordeel: meer digitaal en simpeler processen waarbij meer maatwerk kan worden geboden.

Beter Bestemmen

Het project Beter Bestemmen werkt toe naar een wijze van ruimtelijke ordening die bijdraagt aan een helder, kort proces voor het realiseren van wenselijke ontwikkelingen (passend binnen de nieuwe Omgevingswet) en die de fysieke leefomgeving waar nodig beschermt. Om deze doelstelling te halen wordt gewerkt aan het ordenen en reduceren van beleidsnota's, aan de integratie van beleid op gebiedsniveau en aan het vereenvoudigen van het bestemmingsplan. Met dit project wordt voorgesorteerd op de Omgevingswet. Het project leidt tot minder regels en tot een betere integratie van beleidsvelden.

Inmiddels is de Omgevingsvisie Utrecht 1.0 vastgesteld door het college, online voor iedereen raadpleegbaar en geagendeerd voor behandeling in de gemeenteraad (juli 2017). Daarbij wordt opnieuw een aantal beleidsnota's ingetrokken, waarmee ongeveer de helft van het fysiek ruimtelijk beleid over blijft t.o.v. voorjaar 2016. Met het gemeentebestuur (hoofdpijnenberaad en workshop gemeenteraad) is besproken hoe de omgevingsvisie past in het vereenvoudigen en integreren van beleid en in de voorbereiding op de Omgevingswet.

De uitwerking van de Omgevingsvisie voor het deelgebied Vleuten-De Meern ligt mei/juni 2017 ter inzage en wordt na de zomer ter vaststelling aangeboden aan de raad. Deze 'omgevingsvisie deelgebied' is opgesteld aan de hand van zeer brede participatie; alvorens de inhoud is bepaald. Ook is de inhoud van het beleid breder dan ruimtelijke ordening en is geëxperimenteerd met de vorm (webpagina's op www.utrecht.nl in plaats van een pdf).

Om de flexibiliteit van onze planvorming te verhogen heeft de minister – op verzoek van het college – besloten dat bij het actualiseren van bestemmingsplannen de Crisis- en herstelwet mag worden toegepast. Nu kan de actualisering vorm kan krijgen als was de Omgevingswet al in werking getreden, wat veel mogelijkheid gaat bieden in de uniformering, flexibilisering en vereenvoudiging van regels.

Klantvoordeel: eenduidigere en snellere realisatie van wenselijke ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.

Vernieuwing armoedeaanpak

De Vernieuwing armoedeaanpak is continu in ontwikkeling. De nieuwe aanpak is erop gericht dat mensen ondanks een laag inkomen mee kunnen doen in de maatschappij. Het accent ligt op vroegtijdig voorkomen van armoede en schulden, onder andere door vroegsignalering van betalingsachterstanden en ondersteuning bij levensgebeurtenissen, zoals een scheiding of ontslag.

Daarnaast blijven we streven naar het eenvoudig en logisch vormgeven van de armoederegelingen en laagdrempelige toegang tot de regelingen. Voor mensen met een laag inkomen is het daardoor makkelijk te overzien waar ze aanspraak op kunnen maken. Het liefst willen we de gemeentelijke regelingen terugbrengen tot drie: De U-pas en de Collectieve zorgverzekering voor minima, als basisvoorzieningen die jaarlijks gebruikt kunnen worden, en daarnaast een vorm van maatwerk om mensen gericht en individueel te ondersteunen als dat nodig is. Dit lijkt nu echter nog een stap te ver. Uit berekeningen van het Nibud blijkt dat groepen inwoners kampen met een tekort op hun inkomen. Deze situatie dwingt de gemeente de individuele inkomenstoelage voorlopig te behouden om het tekort op hun inkomen zo beperkt mogelijk te houden. Het is de verantwoordelijkheid van het Rijk om te zorgen voor goed inkomensbeleid, daarom voeren we lobby richting het Rijk om te zorgen voor voldoende inkomen.

We zien de optimale set aan armoederegelingen als stip op de horizon waar we geleidelijk naar toe bewegen. Jaarlijks bepalen we op basis van concrete resultaten, leerervaringen en maatschappelijke ontwikkelingen de volgende stappen.

Klantvoordeel: Door eenvoudige regels en lage drempels verbeteren we de toegang tot regelingen voor de doelgroep, en is het voor hen gemakkelijker te overzien waar ze aanspraak op kunnen maken.

Bijstandsexperiment 'weten wat werkt'

Utrecht start als een van de eersten van alle gemeenten met een bijzonder experiment in de bijstand: Weten wat werkt. In het experiment onderzoeken we wat de beste aanpak is om mensen in de bijstand te motiveren om te participeren of aan het werk te komen. We doen dit samen met de Universiteit Utrecht. Nu zijn mensen met een bijstandsuitkering gebonden aan strenge regels en veel verplichtingen. We onderzoeken of dat ook anders kan: wat gebeurt er als je bijstandsgerechtigden minder regels oplegt en meer vrijheid geeft?

Er komen verschillende onderzoeksgroepen waarin andere regels voor bijstandsgerechtigden gaan gelden. Vervolgens kijken we welk effect dit heeft op mensen met een bijstandsuitkering. Gaan mensen meer participeren? Vinden ze sneller een baan? En wat is het effect op hun gezondheid? Op schulden? Of de tevredenheid over de eigen situatie? Na twee jaar kunnen we concluderen welke aanpak het beste heeft gewerkt.

Eind juni heeft Utrecht een aanvraag ingediend bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor experimenteerruimte binnen het 'Tijdelijk besluit experimenten Participatiewet'. Dat is nodig om op deze manier te mogen experimenteren. Zodra het ministerie goedkeuring geeft voor onze plannen, gaat het experiment van start.

Klantvoordeel: minder bureaucratie, meer vertrouwen

Gastvrije taal

De gemeente Utrecht wil duidelijk en helder communiceren. We willen dat bewoners, bedrijven en onze collega's ons begrijpen. Een motie daarover van de Raad is door het college omarmd. Binnen het programma Publieksdienstverlening is deze motie opgepakt door het project Gastvrij Utrecht: Gastvrije Taal. In de zomer van 2016 is dit project gelanceerd met de campagne www.utrecht.nl/datkanbeter. In deze campagne nodigen we inwoners uit om onleesbare brieven naar ons terug te zenden. Ook heeft er een taalbattle plaatsgevonden tussen bewoners, politiek en ambtenaren.

De eerste fase van gastvrije taal was gericht op bewustwording en educatie. We zijn gestart met een groots communicatietraject richting managers waarin we vooral het gesprek zijn aangegaan over hoe taal binnen hun vakgebied verbeterd kan worden. Ook zijn er verschillende schrijftrainingen gegeven waar veel gebruik van is gemaakt. We hebben tips voor beter schrijven ontwikkeld en vertaald in een filmpje en er zijn verschillende trajecten gestart om standaardbrieven te herschrijven. Inmiddels zijn er voor verschillende afdelingen 20 schrijfcoaches opgeleid die de afdelingen helpen in begrijpelijke taal te communiceren.

Fase twee start nu. We werken verder aan bewustwording maar we zullen nu ook meer de burger erbij betrekken om te weten hoe deze verbeteringen worden gewaardeerd en waar er nog meer verbetering mogelijk is. Ook zal er een tweede taalbattle komen en zetten we verder in op het verbreden van het trainingsaanbod.

Klantvoordeel: Goed schrijven draagt bij aan de gastvrijheid en klantvriendelijkheid van de gemeente. Voor de organisatie zelf scheelt het vragen en telefoontjes, en er wordt beter gehoor gegeven aan verzoeken en opdrachten.

Intern gerichte ontwikkelingen

Slim – simpel – samen: de drie pijlers van de doorontwikkeling van de bedrijfsvoering. Naast 'innovatie' en 'basis op orde' is de bedrijfsvoering gericht op ontregelen en op het versimpelen van allerlei regels, procedures, formulieren en systemen. De bedoeling is om bedrijfsvoeringszaken eenvoudiger en meer dienend te maken. Medewerkers krijgen daardoor meer ruimte voor hun kerntaak.

Vereenvoudiging indienen declaraties

Veel collega's vinden het indienen van declaraties een ingewikkeld en omslachtig proces. Daarom is in april 2016 een experiment gestart om dit sterk te vereenvoudigen. Medewerkers zijn zelf verantwoordelijk voor de juistheid van de declaratie en moeten hun bonnetjes 4 maanden bewaren. Steekproefsgewijs vinden er controles plaats.

Het experiment is afgerond, geëvalueerd en is zeer succesvol gebleken. Het nieuwe proces scheelt medewerkers en leidinggevenden tijd, energie en gemopper. En daar doen we het voor! Ook de Belastingdienst, aanvankelijk sceptisch over de proef, is akkoord met de nieuwe wijze van declareren. De directie Bedrijfsvoering heeft in mei besloten om de nieuwe werkwijze structureel in te voeren.

Klantvoordeel: simpel proces, snelle betaling.

'Terug naar de bedoeling'

Tussen 1 september 2015 en 1 maart 2017 hebben 15 teams van de gemeente de ruimte en ondersteuning gekregen om 'regelarm' te werken. Zij experimenteerden met het vereenvoudigen en afschaffen van allerlei interne regels en procedures, die zij als belemmerend ervaren. Hierdoor kunnen zij zich meer richten op 'de bedoeling' van hun werk, zo was de gedachte.

Door de deelnemende teams zijn tientallen ont-regel initiatieven opgestart. Een aantal is in de vorm van een pilot van start gegaan en andere hebben geleid tot gemeentebrede afname van de regeldruk.

Om te zorgen dat de succesvolle werkwijze 'terug naar de bedoeling' behouden blijft, is het opgenomen in de leergangen 'urban professional', 'business professional' en 'urban professional voor leidinggevend'. Daarnaast is het gedachtegoed verankerd in het aanbod van het PMB-team 'Continu verbeteren'. Het heeft ook een plaats gekregen in 'Utrecht Centraal', de visie op de volgende stap in de ontwikkeling van de organisatie.

Klantvoordeel: grotere bewustwording onder medewerkers over toegevoegde waarde van hun werk, ruimte om disfunctionele regels en procedures af te schaffen c.q. te versimpelen.

Experiment vereenvoudigen verlof(registratie)

In het kader van de wens om procedures te vereenvoudigen en verantwoordelijkheden dichtbij medewerkers te beleggen, loopt in heel 2017 een experiment met het versimpelen van verlof en verlofregistratie. Negentien teams met in totaal 315 medewerkers doen eraan mee.

Binnen een team dat meedoet zijn er voor de medewerkers drie varianten mogelijk:

1. De *oude variant*: de huidige procedure. De medewerker houdt zijn/haar verlof bij in het huidige systeem Mijn Personeelszaken (MPZ), de leidinggevende vinkt voor akkoord;
2. De *simpele variant*: verlof zelf en in overleg regelen. De medewerker houdt –met toestemming van de leidinggevende- de verlofuren op een zelf te kiezen manier (excellijstje, roostertool, schriftje, etcetera) bij; aan het eind van het jaar boekt de medewerker de opgenomen uren verlof in één keer af in het huidige systeem.
3. De *radicale variant*: verlof als zodanig radicaal afschaffen. De medewerker (en de leidinggevende) is (zijn) zelf verantwoordelijk voor zijn/haar prestaties en duurzame inzetbaarheid en bepaalt zelf wanneer en hoeveel uur hij/zij werkt dan wel vrij is.

Na een jaar wordt het experiment geëvalueerd en worden er lessen uit getrokken.

Klantvoordeel: vermindering administratieve last, meer volgens 'de bedoeling'.

Modernisering arbeidsvoorwaarden

De Rechtspositie Utrecht bevat alle regelgeving voor de Gemeente Utrecht op het gebied van rechtspositie, arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid. De regels die hierin staan, zijn veelal afkomstig uit de landelijk geldende Cao gemeenten. Daarnaast bevat onze rechtspositieregeling ook lokale regels. Met actieve inbreng van de Gemeente Utrecht wordt er, samen met de VNG en de vakbonden, gewerkt aan de vereenvoudiging, harmonisering en modernisering van de Cao gemeenten.

Begin 2017 is de modernisering en vereenvoudiging van de beloningsregelingen in hoofdstuk 3 van de gemeente rechtspositieregeling afgerond. Dit heeft geleid tot minder regels die bovendien eenvoudiger zijn in de uitvoering.

Utrecht maakt zich in VNG-verband sterk voor verdergaande modernisering en deregulering van de Cao gemeenten. Dit wordt meegenomen in de onderhandelingen voor de nieuwe gemeente-cao. Deze vereenvoudigingsgedachte wordt vanuit Utrecht ook sterk gepromoot in de overgang van het publieke ambtenarenrecht naar het private arbeidsrecht in 2020, de zogenaamde Normalisatie.

Klantvoordeel: harmonisering en modernisering van de arbeidsvoorwaarden. Eenvoudige regels dichtbij de bedoeling.

Vereenvoudiging urenverrekening

De gemeentelijke organisatieonderdelen in het fysieke domein werken veel voor elkaar. De kosten worden meestal op uurbasis verrekend. Het systeem van tijdschrijven en urenverrekening is een instrument om onze doelen te behalen, maar het is door de jaren heen steeds complexer geworden. Sinds 2016 worden mogelijke vereenvoudigingen onderzocht. Doel is om in 2017 een nieuwe manier van kostenverrekening op te zetten en te implementeren.

Het uitgangspunt voor de verdere vereenvoudiging is: belast capaciteitsinzet aan elkaar door op basis van een vooraf afgesproken bedrag. Uitzondering hierop zijn gevallen waarin sprake is van een complex project met een grote mate van onvoorspelbaarheid en/of subsidie-ontvangsten of externe middelen die een doorbelasting op basis van urenregistratie vraagt.

We zorgen nu dat het proces van registratie en boeking van het vooraf afgesproken bedrag met de inhoudelijke toelichting wordt geautomatiseerd. Eind 2017 beoordelen we in hoeverre deze geautomatiseerde oplossing de beoogde efficiency en flexibiliteit heeft opgeleverd.

Klantvoordeel: vermindering administratieve last, efficiency financiële afhandeling.

Organisch ontwikkelen

De lokale samenleving verandert voortdurend, en daarmee ook de actuele vraag van onze klanten, bewoners, bedrijven en organisaties in de stad. Het vraagt van de gemeente dat wij ons gemakkelijk en vanzelfsprekend organiseren naar de opgaven in de stad. Met organisch ontwikkelen wordt gezocht naar een werkwijze waarbij de gemeente snel kan inspelen op ontwikkelingen van buitenaf en tegelijkertijd beter gebruik kan maken van het verandervermogen en de talenten van de medewerkers. In plaats van eerst een plan en blauwdruk maken en dat vervolgens in één keer invoeren, bewegen we in kleine stapjes mee met de veranderingen om ons heen.

Belangrijk hierbij is openheid en vertrouwen, een analytische blik op de veranderende vraag, een reële inschatting van de benodigde capaciteit, werkzekerheid en betrokkenheid van medewerkers.

Bij de transitie Ruimte, die zich in de periode 2015-2017 voltrekt, is de werkwijze van organisch ontwikkelen met succes toegepast.

Klantvoordeel: een organisatie en medewerkers die sneller kunnen inspelen op een veranderende omgeving en de opgaven in de stad.

Gebruiksgemak managementinformatie verhogen

“Van managementinformatie naar managementsturing” is een ontwikkeling binnen de dynamische bedrijfsvoeringsagenda. In september 2016 is in dit kader een project gestart om managementinformatie over de financiële en personele processen op een eenvoudige, eenduidige en efficiënte manier te ontsluiten. We willen hiermee het aantal handelingen om tot goede informatie te komen, verminderen: Minder uitdraai, controle, correctie, herbewerking en opmaakhandelingen, waardoor er meer tijd is voor analyse, prognose en advies.

Klantvoordeel: Eenvoudig toegankelijk, gestandaardiseerd (met mogelijkheid tot gemotiveerd maatwerk) online, realtime informatie voor management.

Servicedesk en serviceportaal Interne Bedrijven

Medewerkers van de Gemeente Utrecht kunnen voor al hun vragen rondom ICT, personeel, financiën, facilitair en huisvesting terecht bij de Servicedesk Interne Bedrijven. Deze servicedesk biedt haar dienstverlening aan via een portal op intranet (selfservice en informatie), telefonisch en aan de balie op het Serviceplein op de 10e etage. En sinds vorig jaar kunnen medewerkers al hun vragen stellen via één e-mailadres. Via het Serviceportaal kunnen medewerkers zelf 24/7 bedrijfsvoeringszaken regelen. Bijvoorbeeld een wachtwoord resetten, het soft token beheren en telefonie producten aanvragen. Daarnaast kan de medewerker sinds eind vorig jaar ook HRM-aanvragen doen. Er wordt doorlopend gewerkt aan de verbetering van de dienstverlening door de Servicedesk Interne Bedrijven. De mogelijkheden van het Serviceportaal worden steeds verder uitgebreid.

Klantvoordeel: Eén loket voor alle ondersteunende diensten. Plaats- en tijdonafhankelijke support ontvangen en producten & diensten aanvragen.

Experiment 'RGW-Regelvrij'

RGW staat voor resultaatgericht werken, de Utrechtse benaming voor het beoordelen van medewerkers. Bij het experiment RGW hebben vijf afdelingen gedurende het jaar 2016 vrij geëxperimenteerd met alternatieve vormen van beoordelen van medewerkers. De interne beoordelingsregels zijn voor hen buiten werking gesteld. Evaluatie van het experiment heeft uitgewezen dat er in de organisatie behoefte is aan ruimte voor vernieuwing, dat het eigenaarschap bij medewerkers is vergroot en 'het goede gesprek' frequenter is gevoerd. Ook andere afdelingen hebben de ruimte gezocht en zijn gaan experimenteren. Daarmee is de beweging in de organisatie groter geworden. Momenteel wordt een directiebesluit voorbereid om de vernieuwing van de beoordelingssystematiek op basis van maatwerk voort te zetten.

Klantvoordeel: minder administratie, meer volgens 'de bedoeling'.

Co-organiseren: op zoek naar vernieuwde betrokkenheid

Eén van de consequenties van minder regels en procedures is dat medewerkers steeds meer ruimte en eigenaarschap voelen, krijgen én nemen. De inzet op de horizontale organisatie is niet alleen merkbaar op structuur maar is ook steeds meer geïnternaliseerd bij medewerkers. Hierdoor kantelt ook de zeggenschap en medezeggenschap. Met 'co-organiseren' willen we de betrokkenheid van collega's bij hun werk(omstandigheden) vergroten en beter gebruikmaken van alle potentie, talent en expertise die bij medewerkers aanwezig is. In 2017/2018 doen we een aantal pilots met innovatieve zeggenschap, om vervolgens te kijken wat werkt, wat succesvol is en hoe we dat kunnen herhalen en borgen. Uiteraard worden de formele medezeggenschapsorganen nauw betrokken bij het project.

Klantvoordeel: bredere betrokkenheid bij en zeggenschap over gemeentebrede vraagstukken en opgaven.

Doorontwikkeling flexibel formeren

Strategische personeelsplanning (SPP) is voor Gemeente Utrecht hét sturingsinstrument om de omvang van de totale personele inzet te beheersen en te waarborgen dat ons personeelsbestand in kwantitatieve en kwalitatieve zin op peil is en blijft. Enerzijds om klaar te zijn voor de huidige en toekomstige opgaven in de stad (de vraagkant), anderzijds om op de arbeidsmarkt de benodigde mensen aan te kunnen trekken en vast te houden (aanbodkant). Wendbaarheid, interne mobiliteit en verantwoorde externe inhuur zijn hierbij belangrijke pijlers.

Om de urgentie van SPP en de invoering ervan te onderstrepen is de afgelopen jaren een aantal controle- en beheersmaatregelen ingevoerd in het systeem van formatie, inhuur en ons aannamebeleid. En met succes: Utrecht heeft de afgelopen jaren een hoge interne mobiliteit gerealiseerd, mede door sterke concernsturing middels de 'selectieve externe vacaturevervulling' (SEV). En door de doordachte rationele inzet en toetsing op externe inhuur is deze kostenpost aanzienlijk teruggebracht.

De verantwoordelijkheid voor de strategische personeelsplanning hoort echter bij de Integraal

Resultaatverantwoordelijke Managers (IRM'ers). Zij moeten ook zonder scherpe toetsing vooraf binnen de concernkaders opereren: van controle naar 'in control'. Daarin zetten we nu stappen: in plaats van individuele toetsing van externe vacatures en externe inhuur is de totale capaciteitsbehoefte en – invulling onderwerp van gesprek geweest in de realisatiegesprekken. In totaal hebben 14 onderdelen voor 2017 een (gedeeltelijke) ontheffing gekregen op SEV en toetsing op externe inhuur. De 11 andere onderdelen werken hard om ook aan de vereisten te voldoen.

Klantvoordeel: meer eigenaarschap op SPP bij IRM'ers, snellere procedures.

Experiment devices met belastingvoordeel

Om medewerkers te faciliteren bij het tijds- en plaatsonafhankelijk werken, loopt in 2017 een experiment: 500 medewerkers kunnen met belastingvoordeel (via de Werkkostenregeling) een tablet of laptop aanschaffen. Aan medewerkers die van de werkgever al een device hebben gekregen is gevraagd om af te zien van deelname. De proef zal uitwijzen hoe groot de animo voor een dergelijke regeling is en in hoeverre het wenselijk is om deze structureel op te nemen in de Werkkostenregeling

Klantvoordeel: gemak creëren bij het Nieuwe Werken

Versimpeling betalingen MUIS

MUIS (Mijn Utrechts InkoopSysteem) is het Inkoop & Bestelsysteem waarmee de Gemeente Utrecht opdrachten en bestellingen bij leveranciers plaatst. Vanuit de tweede ronde Terug naar de Bedoeling is door een aantal organisatieonderdelen gesignaleerd dat het proces, met name voor incidentele bestellingen en kleine bedragen (< € 500,-), onnodig ingewikkeld is. Hierop is door de inkoopafdeling het initiatief genomen om dit te versimpelen. Tot nu toe moet voor elke bestelling (groot of klein) op hoofdlijnen hetzelfde proces worden doorlopen. Het idee wordt onderzocht of het mogelijk is dat voor incidentele inkoop onder een bedrag van € 500,- geen voorafgaand akkoord meer nodig is. Deze transacties worden dan achteraf vastgelegd/verantwoord.

Klantvoordeel: grotere tevredenheid bij burgers, snellere betaling voor kleine bedragen aan leveranciers; snellere afhandeling door collega's.

Duurzame inzetbaarheid

Sinds 1 januari 2017 gaan we binnen de gemeente op een vernieuwende manier om met verzuim. De focus ligt op de duurzame inzetbaarheid van elke medewerker. Leidinggevende en medewerker zijn hier samen verantwoordelijk voor. We gaan uit van een volwassen arbeidsrelatie en we voeren het gesprek vanuit vertrouwen en vanuit mogelijkheden in plaats van beperkingen. Leidinggevende en medewerker hebben maximale ruimte om daarin oplossingen te zoeken die inzetbaarheid stimuleren. Als de oorzaak van verzuim van niet-medische aard is, dan zoeken we naar niet-medische aanpakken en oplossingen. We streven naar eenvoud en terugdringen van bureaucratie. Zo is meer dan de helft van de

automatische meldingen (gericht op bijvoorbeeld standaard-inzet van een arbeidsdeskundige) uit het verzuimsysteem verwijderd.

We stimuleren het leren rondom verzuim en duurzame inzetbaarheid, zowel op individueel als op organisatieniveau: we delen 'good practices' en staan open voor feedback. De rol van HRM verschuift van controlerend naar faciliterend en adviserend.

Zo gaan we ook met dit onderwerp 'terug naar de bedoeling'.

Klantvoordeel: minder bureaucratie, verantwoordelijkheid op de juiste plek.

Externe subsidieprogramma's

Bij het vorm en inhoud geven aan onze ambities werken wij samen met andere (overheids)organisaties. Wij richten ons voor het realiseren van onze programma's actief tot andere overheden, de provincie, het Rijk of Europa. Op die manier halen wij, naast extra financiële middelen, ook kennis en ervaring naar de stad. Zo bekostigt het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor een groot deel het Europese subsidieprogramma Kansen voor West II. We werken voor dit programma nauw samen met de overige G4 steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag en met de Randstadprovincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland. Ook dragen de samenwerkingsnetwerken bij aan het profileren van Utrecht op (inter)nationaal niveau.

Europese Subsidieverwerving

Wij willen optimaal gebruik maken van Europese subsidiemogelijkheden ter ondersteuning van de stedelijke beleidsdoelstellingen. Deze regelingen kennen veelal een eigen structuur en systematiek en vragen specifieke kennis en aandacht. Om subsidiemogelijkheden optimaal te benutten, is kennis van de verschillende Europese regelingen en de verbinding aan relevante Utrechtse projecten noodzakelijk. Voor Europese subsidies is internationale samenwerking vaak een voorwaarde. Het hebben van een goed internationaal netwerk is van groot belang om zelf de nodige partners te vinden, maar ook om door anderen voor deelname aan subsidieprojecten benaderd te worden. We werken intensief samen met regionale partners bij Europese subsidieverwerving en –lobby om de grote maatschappelijke uitdagingen die op ons afkomen te ondersteunen met Europees beleid, en om te zetten naar economische kansen voor de regio. In het kader van de verdere ontwikkeling van actielijn 'Internationalisering' van de Economic Board Utrecht richt de samenwerking van regionale organisaties bij subsidieverwerving en lobby zich op gezonde verstedelijking (groen, gezond, slim).

Europese subsidies

In de Europese begrotingsperiode 2014-2020 zet de Europese Commissie het geld in ten behoeve van de Europese beleidsdoelstellingen slimme groei (kennis, innovatie en onderwijs), duurzame groei (zuiniger met hulpbronnen) en inclusieve groei (arbeidsparticipatie, onderwijs en armoedebeleid). Thema's die goed aansluiten bij de Utrechtse ambities. Samenwerking tussen partijen, bijvoorbeeld tussen overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en/of maatschappelijke organisaties, is veelal een voorwaarde om succesvol te zijn met Europese subsidies. Dit sluit ook aan bij onze visie op de (regie) rol van de gemeente. We spelen hierop in door samenwerking met bijvoorbeeld kennisinstellingen, de Economic Board Utrecht en culturele instellingen.

Kansen voor West II - Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) 2014-2020

In de periode 2014-2020 krijgen wij een bijdrage van 6,4 miljoen euro uit het EFRO voor een stedelijk programma Kansen voor West II. Dit stedelijk programma heeft de vorm van een zogeheten 'Geïntegreerde Territoriale Investeringsstrategie' (GTI) voor duurzame stedelijke ontwikkeling. Deze vorm biedt de G-4 steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht de mogelijkheid om middelen uit het Europees Sociaal Fonds (ESF) te combineren met geld uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Daarmee wordt voorzien in een integrale aanpak voor stedelijke uitdagingen. Iedere stad geeft zelf invulling aan dit stedelijk programmadeel. Voor Utrecht zijn bedragen van 6,4 miljoen euro (EFRO) en 1,6 miljoen euro (ESF) beschikbaar voor projecten gericht op versterken vestigingsklimaat en aanwezig arbeidspotentieel en koolstofarme economie. Inzet geschiedt op basis van het stedelijk uitvoeringsplan 'Kansen voor Utrecht'. De eerste projecten zijn inmiddels in uitvoering. Een cofinanciering van minstens 50% is een vereiste. Naast het stedelijke programma zijn er ook EFRO middelen beschikbaar voor projecten gericht op innovatie en koolstofarme economie. Vooral (samenwerkingsverbanden van) bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen kunnen hier aanspraak op maken. De voor deze prioriteiten beschikbare middelen worden ingezet in aansluiting op de regionale economische agenda van de Economic Board Utrecht.

Verklarende woordenlijst

Begrip	Omschrijving
Accres	Jaarlijkse groei van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Op basis van de normeringssystematiek is deze gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven; stijgen de rijksuitgaven, dan stijgt ook het Gemeentefonds, en andersom.
Actuele begroting	De laatst door de gemeenteraad vastgestelde begroting. Dit betreft de nominale begroting plus alle door de gemeenteraad vastgestelde begrotingswijzigingen.
Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. Deze wordt geacht de waardevermindering van het actief tot uitdrukking te brengen. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de rekening van lasten en baten.
Algemene dekkingsreserves	Reserves waarvan de renteopbrengst wordt aangewend als algemeen dekkingsmiddel.
Algemene reserves	Alle reserves niet zijnde bestemmingsreserves. Tot de algemene reserves worden gerekend de algemene reserve in enge zin, de algemene dekkingsreserves, de reserve grondexploitaties en de dienstbedrijfsreserves.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds door het Rijk aan alle gemeenten op basis van algemene verdeelmaatstaven, vastgelegd in de Financiële verhoudingswet, met het karakter van algemene middelen.
Balans	Overzicht van activa en passiva (bezittingen en schulden) van een organisatie op een bepaald moment.
Baten	De aanduiding volgens de comptabiliteitsvoorschriften voor de opbrengsten/inkomsten van de gemeente.
Baten-lastenstelsel	In dit stelsel worden uitgaven en inkomsten toegerekend aan het tijdvak waarin het verbruik van goederen en diensten plaatsvindt en de baten ontstaan. Dit maakt het mogelijk om de integrale kosten en opbrengsten af te leiden uit de administratie en leidt daarmee tot een doelmatiger beheer.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van de ramingen tijdens het begrotingsjaar; een dergelijk besluit wordt door de gemeenteraad genomen.
Bestuursrapportage	De eerste bestuursrapportage is onderdeel van de voorjaarsnota. De tweede bestuurrapportage wordt gelijktijdig met de programmabegroting uitgebracht. Hierin wordt tussentijdse verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid en worden nieuwe ontwikkelingen gesignaleerd. Op basis van deze informatie kan tussentijds worden bijgestuurd en vindt bijstelling plaats van de lopende begroting.
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestedingsrichting heeft gegeven.
BTW-Compensatiefonds	Sinds 2003 geldt voor de gemeenten een BTW-regime. Het BTW-compensatiefonds is ingesteld om de verschillen tussen de verlaging van de programmabegroting en die van het Gemeentefonds te egaliseren, opdat de invoering van het BTW-regime budgettair neutraal verloopt.
Budgettair neutraal	Een beleidswijziging die de uitkomst van de programmabegroting per saldo niet beïnvloedt.
Besluit Begroten en verantwoorden (BBV)	Wettelijke voorschriften voor de inrichting van de programmabegroting en –jaarstukken.
Controleverklaring	Schriftelijke mededeling van de accountant waarin deze een oordeel geeft over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de (financiële) verantwoording.

Begrip	Omschrijving
Creditrating	Een creditrating is een oordeel over de kredietwaardigheid van bedrijven, financiële instellingen of overheden. De rating wordt uitgedrukt op een schaal van AAA (top kredietwaardig) naar D (faillissement). Deze oordelen worden afgegeven door internationaal erkende ratingbureaus als Standard en Poor's (S&P) en Moody'
Decentralisatie	Het overdragen van meer verantwoordelijkheden en bevoegdheden naar lagere overheden. Concreet kan dit leiden tot overheveling van taken (en de daartoe benodigde middelen) van de centrale overheid naar andere overheden.
Dekkingspercentage	Bepaalde gemeentelijke lasten kunnen aan de burger worden doorberekend (bijvoorbeeld de kosten van de riolering en afvalinzameling); de mate waarin dit gebeurt wordt tot uitdrukking gebracht door het dekkingspercentage. Bij een volledige doorberekening is sprake van een dekkingspercentage van 100%.
Doelmatigheid (efficiency)	De mate waarin een maximale hoeveelheid prestaties wordt geleverd met een minimale hoeveelheid middelen of een hogere kwaliteit wordt bereikt bij een gelijkblijvende hoeveelheid middelen. Onderzoek naar doelmatigheid richt zich vooral op verbetering van bedrijfsvoering.
Egalisatievoorzieningen	Voorzieningen die samenhangen met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten.
Eigen vermogen	Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen op de balans bestaat uit de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening, van lasten en baten.
Financiering	De wijze waarop de gemeente in de behoefte aan geld (kort) en kapitaal (lang) voorziet: het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geleend. Daardoor kunnen tijdelijk overschotten of tekorten ontstaan. Op de geld- en kapitaalmarkt wordt dit glad gestreken.
Garantie	Zekerheidsstelling door de gemeente ten behoeve van derden die een lening aantrekken. Bij derden valt te denken aan sportverenigingen of welzijnsinstellingen. Ingeval van wanbetaling zal de gemeente de resterende schuld dienen af te lossen.
Gemeentefonds Incidenteel	Landelijk fonds onder beheer van het ministerie van Binnenlandse Zaken, waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn, voor zover daar geen wettelijke verplichtingen tegenover staan, vrij besteedbaar.
Interbestuurlijk Toezicht	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerend.
Integratie-uitkering	Komt voort uit de Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) en heeft als doel om de horizontale verantwoording, van gemeentelijke medebewindstaken, tussen de gemeenteraad en het college van B en W te versterken en de verticale toezichtdruk door de Provincie en het Rijk te verminderen.
Investering	Uitkering uit het Gemeentefonds van tijdelijke aard ter overbrugging van gefaseerde overheveling van specifieke rijksuitkeringen.
Jaarrekening	De aanschaf of de productie van een kapitaalgoed.
	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. De jaarrekening geeft een analyse van de afwijkingen tussen de begrote en gerealiseerde lasten en baten. Tevens wordt in de jaarrekening de stand van de gemeentelijke vermogenspositie opgemaakt.

Begrip	Omschrijving
Jaarverslag	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige onderdelen, zoals de programma- en paragraaf verantwoording
Kapitaalgoed	Duurzaam productiemiddel, dat nodig is om de aan de burgers te leveren diensten en goederen, te produceren. Daarbij gaat het om een productiemiddel dat meerdere jaren meegaat en veelal veel waarde heeft.
Kapitaallasten	Deze bestaan uit de componenten afschrijving en rente. Het zijn de exploitatiekosten van vaste activa. Deze volgen de levensduur. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Vanwege jaarlijkse afschrijving daalt de boekwaarde en nemen de rentekosten af.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het financieringstekort hoger dan de kasgeldlimiet dan moet dat via lang geld worden gefinancierd.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een programma in beeld brengt.
(kortlopende leningen)	Middelen die worden aangetrokken op de geldmarkt in de vorm van kortlopende leningen (looptijd korter dan een jaar).
(langlopende leningen)	Middelen die worden aangetrokken op de kapitaalmarkt in de vorm van langlopende leningen (looptijd langer dan een jaar).
Leges	Heffing op een publiekrechtelijke grondslag voor een gemeentelijk goed of een gemeentelijke dienst (bijvoorbeeld leges paspoorten, leges bouwvergunningen). Het totaal van de gemeentelijke leges mag niet meer dan kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Door een tijdig inzicht daarin wordt voorkomen dat dure ad-hoc maatregelen moeten worden genomen.
Nationale Hypotheekgarantie (NHG)	De Nationale Hypotheek Garantie (NHG) is een garantie op hypotheek tot 245.000 euro. Met de NHG leent u veilig. Is bij verkoop van uw woning de opbrengst onvoldoende om uw hypotheek af te lossen? Dan neemt de NHG de restschuld van u over. Ook krijgt u korting op uw hypotheekrente.
Nominale begroting	De raming van lasten en baten die is opgenomen in het boekwerk van de programmabegroting. Behandeling en vaststelling vinden plaats tijdens de begrotingsbehandeling in november.
Nominale compensatie	De compensatie van loon- en prijsontwikkelingen.
Normeringssystematiek	Ook wel bekend als 'samen de trap of, samen de trap af'. Volgens deze systematiek is de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds gekoppeld aan de omvang van de (netto gecorrigeerde) rijksuitgaven. Als de relevante rijksuitgaven stijgen, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds toe; dalen de rijksuitgaven, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds af.
Omslagrente	De rekenrente die de Centrale Treasury gebruikt voor het berekenen van de rentelasten over de gedane investeringen. Deze rente is onderdeel van de kapitaallasten en wordt doorberekend aan de diensten.
Payer Swap	Een swap is een financieel product waarbij renteverplichtingen worden geruild ter bescherming tegen renterisico's. Indien daarbij een variabele renteverplichting wordt geruild voor een te betalen vaste rente is sprake van een payer swap. Met een payer swap dekt men zich in tegen een rentestijging.

Begrip	Omschrijving
Precariobelasting	Recht voor het gebruik van openbare grond of water. Het recht kan worden geheven van degene die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water heeft of van degene voor wie dit gebeurt.
Programmabegroting	Het overzicht van de verwachte lasten en baten, opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De programmabegroting is opgebouwd uit de beleidsbegroting en de financiële begroting, die op hoofdlijnen inzicht geven in het voorgestane beleid en de daarmee samenhangende financiële middelen voor het komend jaar en de daarop volgende drie jaren. De programmabegroting wordt door de gemeenteraad vastgesteld.
Overzicht van lasten en baten	Overzicht van de in een bepaald jaar gerealiseerde lasten en baten. De programmabegroting is opgebouwd uit het jaarverslag en de jaarrekening. De programmaverantwoording dient ter verantwoording van het uitvoeren van de programmabegroting.
Reserve grondexploitatie	Het weerstandsvermogen dat dient als buffer voor de risico's die worden gelopen bij grondexploitaties.
Reserves	Dit betreft in beginsel vrij aanwendbare middelen. Daarom behoren ze tot het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in algemene reserves en bestemmingsreserves.
Risicomodel	Overzicht van risico's zoals bekend bij het aanbieden van de programmabegroting en de jaarstukken.
Risicovoorzieningen	Voorzieningen die betrekking hebben op gekwantificeerde risico's, niet zijnde de risico's over de apparaatskosten (deze laatste worden gedekt door de algemene reserve en/of bedrijfsreserves).
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Structureel	Jaarlijks terugkerend. Structurele kosten dienen door structurele opbrengsten te worden gedekt.
Subsidie	Overdracht van de gemeente aan derden, zowel particuliere instellingen als natuurlijke personen.
Technische wijziging	Een wijziging van de begroting die ofwel beleidsarm is of een administratieve verwerking van een al genomen besluit.
Treasury	Dit betreft het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens bevat het treasurystatuut regels over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie over de treasury.
Verantwoording	Zie programmaverantwoording.
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	Project dat tot doel heeft de verantwoordings- en controle-informatie van de gemeente aan het Rijk te stroomlijnen en te vereenvoudigen/verminderen. Per specifieke uitkering is geen aparte controleverklaring meer vereist. Volstaan kan worden met de jaarrekening, met daarbij gevoegd een bijlage met een aantal gegevens per specifieke uitkering.
Verplichting	Contractuele overeenkomst tot het betalen van een vast bedrag aan een bekende partij.
Voorziening	Verplichting met een voorwaardelijk karakter. Deze wordt op de balans gerekend tot het vreemd vermogen. Ze wordt getroffen voor toekomstige uitgaven, waarvan de oorzaak zich al heeft voorgedaan. Een voorziening moet dekkend zijn voor de achterliggende voorwaardelijke verplichting. Voorzieningen worden onderscheiden in risico- en egalisatievoorzieningen.

Begrip	Omschrijving
Weerstandsvermogen	Maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen).